DE LA PETROSYAN LA SPASSKY

G

1

GARRY KASPAROV

ÎN COOPERARE CU DMITRY PLISETSKY

MARELE MELE PRECEDENTE

"

DIN PETROSYAN LO SIIAS&I

»

RIPOL

CLASIC

Moscova

20(1 G)

UDC 794

BBK 75.581

K28

Fotografii și desene din arhivele Muzeului de șah al Rusiei, revistele „Șah în URSS” și „64”, precum și din arhivele personale ale autorului, Serghei Voronkov, Boris Dolmatovsky, David Bronstein, Isaac Linder, Igor Botvinnik, Alexander Nikitin, Evgeny Atarov, Boris Turov și Murad Amannazarov

Kasparov G.K., în colaborare cu D.G. Plisetsky

K28 Marii mei predecesori: Cea mai recentă istorie a dezvoltării jocului de șah: În 6 vol. Vol. 3: De la Petrosyan la Spassky. - M .: RI-POL clasic, 2005. - 384 p. - (Marii jucători de șah din lumea).

ISBN 5-7905-2979-8 (vol. 3)

ISBN 5-7905-1996-2

Cartea în șase volume a lui Garry Kasparov „Marii mei predecesori” nu are analogi în literatura de șah: al 13-lea campion mondial reflectă asupra soartei și muncii a doisprezece campioni anteriori și a rivalilor lor, la lupta de un secol și jumătate pentru campionatul

mondial. Examinând jocurile celebre sub microscopul unor programe de calculator puternice, autorul schimbă multe evaluări anterioare și, în esență, rezumă dezvoltarea șahului în secolul al XX-lea.

Al treilea volum este dedicat celor doi campioni mondiali Petrosian și Spassky, precum și pretendenților la acest titlu Gligoric, Polugaevsky, Portisch și Stein.

UDC 794 BBK 75.581

ISBN 5-7905-2979-8 (vol. 3)

ISBN 5-7905-1996-2

LA IMPUNEREA EPOCILOR

Acest volum este dedicat vieții și operei a doi regi ai șahului din anii 60-70 ai secolului trecut - Petrosyan și Spassky, precum și rivalilor lor remarcabili - Gligorich, Polugaevsky, Portisch și Stein.

În prefața celui de-al doilea volum, am scris că fiecare al cincilea campion mondial a făcut o adevărată revoluție în șah: Steinitz (1) - Botvinnik (6) - Fischer (11). Steinitz a creat o școală de joc pozițional, Botvinnik a creat un sistem de pregătire pentru competiții și scheme ascuțite de deschidere, unde negrul, ignorând canoanele clasice, rupe imediat echilibrul pozițional și încearcă să preia inițiativa. Sub următorii patru campioni - Smyslov, Tal, Petrosyan și Spassky - teoria jocurilor s-a dezvoltat pe linia erei Botvinnik, care a continuat astfel până la sfârșitul anilor 1960. La începutul anilor 1970, Fischer a făcut încă o nouă descoperire revoluționară, punând în esență bazele șahului profesionist de astăzi.

Formal, epoca Botvinnik s-a încheiat în 1963, când campioana perenă a pierdut un meci în fața lui Petrosian și a abandonat lupta pentru coroana mondială. La scurt timp după aceea, Botvinnik a scris în Chess World (nr. 2/1964):

„Mi se pare că vremea geniilor în șah a trecut. La vremea lor, Morphy, Steinitz, Lasker, Capablanca și Alekhine și-au depășit cu siguranță contemporanii și mai ales ca talent. În zilele noastre, nu se poate trăi numai prin talent: are nevoie și de sănătate, de un caracter sportiv de luptă și, în sfârșit, de pregătire specială. Cu câteva decenii în urmă, selecția naturală a celor mai puternici jucători de șah a avut loc într-un cerc relativ restrâns de oameni și nu erau atât de mulți dintre acești jucători de șah - toată lumea le cunoaște numele. Acum, baza de masă a șahului este atât de mare încât există multe dintre acestea cele mai puternice - acum este puțin aglomerat pe Olimpul de șah. O duzină de mari maeștri se disting prin talentul lor strălucitor, sănătatea de invidiat, caracterul de luptă și pregătirea specială profundă. O atenție deosebită trebuie acordată importanței pregătirii speciale: uneori este intuitivă, alteori constă în minimizarea influenței pregătirii adversarului, calitate ce pare a fi

caracteristică noului campion mondial. Se poate argumenta că talentul în formarea unui jucător de șah modern puternic nu mai este un factor determinant.”

Se simte că rănile lui Botvinnik nu s-au vindecat încă după o înfrângere grea. De fapt, desigur, a înțeles că a pierdut în fața unui mare jucător de șah. Trei ani mai târziu, l-a întrebat pe Spassky, care tocmai pierduse un meci în fața lui Petrosyan: „I-ai ghicit mișcările, Boris Vasilevici?” „Nu, nu întotdeauna”, a răspuns Spassky. „Nici eu nu am ghicit”, a recunoscut Botvinnik. În gura lui a fost cea mai mare laudă la adresa adversarului! Ulterior, el a adus un omagiu atât lui Spassky, cât și lui Fischer...

Teza sa despre „aglomerația pe Olimpul de șah” este, de asemenea, discutabilă. Astăzi, baza de masă a șahului este chiar mai mare decât acum patruzeci de ani și există și mai mulți mari maeștri, dar proporțiile dintre cei mai puternici și cei mai puternici nu s-au schimbat, iar numărul de concurenți reali la campionatul mondial este încă extrem de limitat.

Cu toate acestea, în evaluarea lui Botvinnik există un adevăr istoric: numele campionilor din trecut au fost întotdeauna învăluite într-o aură romantică de maiestate. Cu toate acestea, turneul AVRO din 1938, în care Capablanca, Alekhine și Euwe au lăsat locul tinerilor, a marcat sfârșitul erei eroice a titanilor de șah. Cu toate acestea, Botvinnik, în mare parte datorită victoriilor sale legendare din anii 1940, a reușit să prelungească această eră - nu degeaba a fost numit Patriarhul școlii sovietice de șah. Smyslov a fost considerat pe bună dreptate marele său rival, Tal - cea mai strălucitoare stea, un meteor, „al doilea Morphy”.

Și deodată Petrosyan și Spassky au apărut pe Olimp - campioni aparent obișnuiți, non-eroici. Dar un studiu detaliat al muncii lor arată amploarea enormă a talentului acestor regi ai șahului, iar timpul în care au fost pe tron a fost o etapă importantă în acumularea de cunoștințe - un fel de perioadă de cimentare în care s-a pus bazele șahului modern. . În acești ani, apare „Informatorul de șah”, apar noi scheme de deschidere, se aprofundează idei despre multe poziții de mijloc, se revizuiesc dogmele familiare (de exemplu, abordarea pozițiilor cu schimbări de pion izolat), etc.

Al doilea meci Petrosyan - Spassky (1969) a prefigurat deja schimbarea viitoare a erelor, care a început odată cu apariția lui Fischer ... Dar acesta este subiectul următorului volum.

Îmi exprim recunoștința marelui maestru Vladimir Belov, formatorilor de onoare ai URSS Alexander Nikitin și Mark Dvoretsky pentru ajutorul acordat în pregătirea acestui volum pentru publicare.

TIGRAN AL IXEA

"TIGRAN DE FIER"

În cei mai buni ani ai săi, Tigran Vartanovici Petrosyan (17.06.1929 - 13.08.1984) a pierdut atât de rar încât fiecare dintre înfrângerile sale a devenit o senzație. Pentru această impenetrabilitate cu adevărat

legendară, el a fost poreclit „Tigranul de Fier”, deși datorită stilului său „pasiv” foarte ciudat, numele său a fost cu greu asociat cu numele cuceritorilor mândri ai Olimpului de șah.

Între timp, Petrosyan a stăpânit perfect arta de a crea poziții armonioase, pline de viață, unde energia internă colosală se ascunde în spatele aparentei lipse de dinamică (mai mult, cele mai mici schimbări au fost imediat luate în considerare într-o strategie generală care nu a fost întotdeauna clară pentru adversar).). Moștenirea lui nu a fost încă studiată atât de amănunțit și complet pe cât ne-am dori. El a prezentat lumii șahului adevăruri aparent comune, dar ele, de fapt, stau la baza creativității în șah. Profunzimea stilului lui Tigran Vartanovici este o consecință a clarității gândirii sale și a celei mai rare înțelegeri nu numai a problemelor globale de șah, ci și a tuturor subtilităților tacticii și ale strategiei de joc.

„Da, poate îmi place să apăr mai mult decât să atac, dar cine a demonstrat că apărarea este mai puțin periculoasă și mai puțin riscantă decât atacul! Și chiar sunt puține jocuri care au intrat în vistieria artei șahului tocmai datorită unei apărări virtuoase? spuse Petrosyan. - La șah, prețuiesc cel mai mult logica. Sunt profund convins că nu există nimic întâmplător în ele. Acesta este crezul meu. Cred doar într-un joc logic, „corect”...”

A urcat pe tron în anul nașterii mele, în 1963. „Era Botvinnik” se apropia de sfârșit, întinzându-se prin generațiile de jucători de șah sovietici și deja părea multora a fi nesfârșită. Superioritatea absolută a lui Botvinnik a dispărut încă de la începutul anilor 1950, dar încă avea coroana campionului mondial, protejată în siguranță nu numai de o vastă experiență de meci și de capacitatea de a se pregăti eficient pentru orice adversar anume, ci și de dreptul la o revanșă - un test diabolic pentru noul rege, care a devenit o povară psihologică insuportabilă atât pentru Smyslov, cât și pentru Tal. Și la urma urmei, aderarea lor li s-a părut multora a fi o continuare complet naturală a istoriei șahului: claritatea cristalului a jocului semantic și magia de neînțeles a combinațiilor lui Talev păreau a fi repere demne în noua lume a șahului. Dar Petrosyan?!

NU NUMAI UN PROTECTOR

Petrosyan s-a născut și a crescut la Tbilisi, unde a învățat elementele de bază ale șahului de la maestrul pozițional subtil Archil Ebralidze, un mare admirator al lui Capablanca și Nimzowitsch. Urcarea lui Tigran a fost la fel de măsurată și negrabită ca și stilul lui. În 1945 a fost campion al Georgiei, în 1946 a fost campion al URSS în rândul tinerilor (14 din 15!), în 1947, la prima încercare, a devenit maestru. Modestă, parcă de încălzire, performanțe în două campionate naționale (1949 și 1950), câștigând campionatul celei de-a doua „mici patrie” - Moscova. În sfârșit, primul succes major - în campionatul zonal, al XIX-lea al URSS (1951): după două înfrângeri de start, tânărul maestru înscrie opt victorii cu șapte remize și intră în turneul interzonal!

Evaluează amploarea acestui triumf, uitându-te doar în vârful mesei finale: 1. Keres - 12 din 17; 2-3. Geller și Petrosyan - câte 11,5; 4. Semnificații - 11; 5. Botvinnik - 10; 6-8. Averbakh, Bronstein și Taimanov - 9,5 fiecare etc. A devenit clar că noi stele străluceau pe cerul de șah...

Petrosian a primit un premiu special pentru cel mai bun rezultat împotriva marilor maeștri. Acest fundaș solid, cu tehnică finală de joc, așa cum a remarcat presa, „a manevrat superb, bazându-și planurile strategice pe profunde și precise.

calcul și s-a străduit neobosit pentru inițiativă. Și, imaginați-vă, a folosit deschideri riscante, sacrificând cu îndrăzneală materialul! Cazul clasic este duelul cu Vasily Smyslov: chiar și împotriva unuia dintre cei mai puternici jucători de șah din lume, Petrosyan nu i-a fost frică să joace gambitul ascuțit Tolush-Geller.

Nr 298. Apărare Slavă D15 PETROSYAN - SENS

al 19-lea Campionat al URSS, Moscova 1951 1.d4 d5 2x4 de Z.ZDZ Ôf6 4.

&c3 c6 5.e4!? b5 6.e5. De fapt, cuvintele „Petrosian” și „victimă” nu merg bine împreună în mintea jucătorilor de șah. Când vine vorba de combinații și sacrificii, sunt mai probabil să vină în minte Alekhine, Tal, Spassky (care, apropo, a venit cu 6Jïc2!? în loc de 6.e5). dacă i se impunea una), dar el a procedat întotdeauna de la cerințele postului – iar dacă funcția presupunea sacrificii, nu s-a oprit în fața lor.

6...£ùd5 7.a4 eb. Pe 7...De6?! 8.ab <2\c3 9.bc cb 10.¿¿g5 JLd5 P.eb fe 12>g4 h5! 13.W4 ®d6! 14.Sh7+ Qb7 cu avantajul Negrului (Tolush-Smyslov, URSS(ch) 1947) și 8.£g5! £:c3 9.bc £d5 Yu.eb! fe 1 l.Af4 (Taimanov) cu o iniţiativă periculoasă.

8.ab. Potrivit teoreticienilor, cu 8.Ae2 £b7 pe îndelete (Geller

- Smyslov, URSS (h) 1950; Budapesta 1952) Inițiativa lui White riscă să ajungă într-o fundătură.

Un plan mai modern este 8.£ùg5 h6 (sunt posibile alte răspunsuri) 9Æùge4 b4 lOÆùbl Àa6 11. ®g4!? (sursa originală: Spassky

– Mnatsakanyan, Moscova 1959) sau ll.£ùbd2 £ùf4! (jucat si 11...c3) 12>g4 2ri3+ 13.Axd3 cd 14Ækí6+?! (apoi au trecut la 14.0-0) 14... Ãxd6 15.Wxg7 Af8! (în loc de 15... Ш8? 16.ed Íúd7 17.£rf3! Sosonko

– Flier, Wijk aan Zee 1987) 16. ®:h8 ®:d4 17.0-0 2d7 18.^3 Wg4! 19.A:h6 Wh5 20.¿g7 ®:h8 21.A:h8 Ah6, iar Negrul are un final excelent (Fiorito - Smyslov, Buenos Aires 1990).

8...£>:c3 9.bc3 cb 1O.^q5 AB7 11.®h5 dB. Pe H..>d7, „o mișcare mai mult în spiritul lui Steinitz și Lasker” (Crouch), Albul ar fi răspuns cel mai probabil nu 12Æù:h7?! 4àc6 13.^:f8? (Kasparov - Kup-reichik, URSS

(ch) 1979) din cauza 13... ®:d4!, ci pur și simplu 12.Ae2!, după modelul jocului Furman - Lilienthal (Baku 1951). Mai tarziu eu

a jucat cu succes împotriva lui Petursson (Malta (ol) 1980).

12.^q4 Ae7 13.£e2 (13.h4!? Petrosian-Ignatiev, Moscova 1958) 13...&C17 (13...Ad5!?) 14. h4?S Dar aici această includere este îndoielnică; totuși, să nu ne chibzuim cu mișcările de deschidere într-un joc jucat cu o jumătate de secol în urmă, în zorii teoriei moderne a deschiderii. 14.Ãf3 pune mai multe probleme (Geller-Unziker, Stockholm(mz) 1952), ceea ce se realizează cel mai bine prin 14...®c8! (Sabo-Petrosyan, Budapesta 1955).

14...h5! 15.^d3 Ôbô (15... ¿d5!?) 16.0-0 (16JLÍ3!? cu ideea £ùe4) 16...a5! Aparent, Smyslov a considerat poziția sa foarte confortabilă și nu i-a fost frică de o descoperire în centru. Altfel, ar fi preferat 16...Ad5, în timp ce Albul ar fi putut răspunde cu 17.Aa3, schimbându-l pe importantul episcop, apărătorul pătratelor negre.

Acum 17. DaZ? rău din cauza 17...b4 și nu mai este clar: care este compensația lui Alb pentru pionul sacrificat? În mod curios, această poziție

a venit jocul Geller-Flohr jucat în aceeași rundă, în care Albul nu și-a găsit un plan bun nici după 17.2N? b4 18.f4 Wd7 19.Sal b3 a pierdut treptat: pionii de trecere ai negrului pe partea de damă și controlul pătratului d5 au decis rezultatul luptei.

Dar Geller a fost întotdeauna considerat un jucător de șah mai ascuțit și mult mai des decât Petrosian, recurgând la tactici pentru a-și atinge obiectivele. Cu toate acestea, Petrosian a fost, nu Geller, cel care a făcut următoarea mișcare incredibilă!

17.d5ü Cel mai bun mod de a face lupta cât mai dificilă și de a susține inițiativa de stingere. Aceasta pare o gafă, dar în realitate schimbă radical situația: Albul scapă de pionul „inutil” pe d4, ceea ce a permis adversarului să mențină poziția închisă. Acum este deschis și, din moment ce Negrul nu poate roca scurt (din cauza Qxb5), va trebui fie să-și lase regele pe e8, fie să casteze lung - în orice caz, deschizând fișierul d în mâna lui Alb.

1 7...£ή15. „O gafă neașteptată”, a scris Petrosyan în căutarea fierbinte. - ar fi trebuit să joace

17...¿:d5, împiedicând cavalerul alb să ocupe o poziţie excelentă pe e4.” Totuși, după părerea mea, după 17...Axd5 18.2dl ®c7 19.Ae3! (mai rău este 19.^f3 A:f3 20>:β 0-0) Albul are o presiune puternică: Negrul are aceeași problemă - ce să facă cu regele?

18.2(11 ®c7 19.£ùe4 O-O-O!

19...Q8, striving for à>g7” (Sue-tin). „Rocarea lungă implică o mulțime de pericole, dar este deja dificil să subliniem o apărare complet satisfăcătoare pentru Black” (Petrosyan). Să încercăm oricum!

20JLg5! (realizarea schimbului dorit de episcopi) 2O...A:q5 21. ^:q5. Punctul culminant al bătăliei, neobservat de analiști până la sfârșitul secolului al XX-lea.

Se pare că Albul a reușit cel puțin un lucru: să asigure o invazie pe d6 pentru cavaler. Este imposibil să suporti un astfel de cal mult timp și pentru el

va trebui să renunțe la turn, iar acest lucru va deschide oportunități suplimentare de atac. Așa este, dar...

21 ...a4? Schimbarea bruscă a naturii luptei l-a scos în mod clar pe Smyslov dezechilibrat. El face o mișcare pasivă „puternică” - și ratează șansa, folosind un avantaj material, de a întoarce valul în favoarea lui:

Nu doar un apărător

unsprezece

1) 21...b4 22.cb ab 23.2>d6+?! Qb8 24.®xb7 (24.£xc4? 2>c3 25. Bxd8+ ®xd8!) 24...Qxb7 25.BÍ3 Wc5! sau 23JSd4! (Se ghemuiește) 23...fe! (23...2w3? 24.ôd6+!) 24.ef (24. £>:f6? 4bc3) 24...£Λ>6! cu un joc ascuțit, aproximativ egal;

2) 21...N6!! Această resursă fantastică, găsită de mine la sfârșitul anilor 90, distruge întregul plan al lui White: după 22.ef £>f4 23.B:d8+ S:d8 24JLf3 J¿d5! își pierd atuul, cavalerul pe d6. Poziția este foarte ascuțită, dar amenințarea neplăcută a lui b5-b4 face posibilă evaluarea lui în avantajul Negrului.

22.Wg3 f5 (după aceea trebuie să sacrifice un schimb într-o versiune mai puțin favorabilă) 23. 2k!6+ Sxd6 24.ed f4? Eroare decisivă. „Mai multe șanse de mântuire au fost date de 24...®g7! 25.£í3, iar acum nu 25..Ærc3? 26.d7+!, și

25...Sd8" (Petrosyan). Deși și aici după 26.â:d5! ¿.:d5 (26...ed 27. We3!) 27. Sabl are probleme serioase pentru Black.

Dar din anumite motive nimeni nu a menționat că 25...&d7!? 26. JL:d5 JL:d5 27Jïdbl Phoebus și 25...1B'f6! 26JL:d5 ed cu ideea de Bd8 și d5-d4!

25.W:g6 Wxl6 26.i.f3 1x6 27. Sei Se8. Pentru vreo zece mutări, imaginea bătăliei s-a schimbat dramatic. Smyslov, cunoscut pentru capacitatea sa de a manevra și de a apăra și de a ține cont de cele mai mici nuanțe ale poziției, nu era pregătit pentru o întorsătură atât de bruscă a evenimentelor și a primit o poziție foarte dificilă. Petrosyan realizează în mod convingător avantajul.

28.Axd5! Acest schimb face o impresie foarte puternică. 28.fladl!? este de asemenea posibil, dar Petrosian vizează un final de joc.

28.. >:d5 29.Triste1! Wf5 (forțat) 30.®:f5 ef 31.S:e8+ À:e8 32.f3! Limitarea contra-jocului. În ciuda echilibrului de forțe favorabil din punct de vedere formal (un episcop și doi pioni pentru un schimb - de obicei, acest lucru este suficient), Negrul este ruinat de marșul regelui alb către flancul reginei, după care turnul devine activ și pionii negri din partea regelui răsfățați fără speranță. a muri.

32..6C7   33.ФÏ2 Qb6 34.Qe2 Qa5- Smyslov a ales singurul plan rezonabil - l-a aruncat pe rege să sprijine pionii a și b. 34...Qc5 ar fi urmat și de 35.2N!, de exemplu: 35... a3 36.&d2 b4 37.cb+ Фά4 38.Sal c3+ 39.Qc1 Qe3 40.Q:a3 Фí2 41. 2:c3 Q :ë2 42.&d2+- (Se ghemuiește).

35.£S! O manevră cu sânge rece, după care devine clar că Negrul nu poate pătrunde. Dar va sparge Albul?! De obicei, în astfel de terminații episcopul nu este inferior turnului, ci aici

tactici frumoase vin în ajutorul lui White, încununându-i strategia.

35..-a3 36.&Bi2 (cu intentia Qc2) 36...b4 (daca 36...Qa4, atunci 37.Sb4+ Qa5 38.Qc2, atunci Qb1-a2:a3, Sbl-el etc.) 37.cb+ Ф4 Zv.Фc3 a2 39.5a1 Ф3.

4O.F:c4! Un sacrificiu de turn bine calculat. Regele negru este în afara, iar bietul episcop, prins de b-ul trecut, este incapabil să protejeze pionii slabi.

40...Qb2 41.Sel a1 « 42. 5:a1 Q:a1 43.b5 Ad7 44.b6 Rc8 45.Фά4 Qb2 46. Fe 5 Qs3 47.Ф:í4 Qsi4 48.Qd5 Fe5 49. Ф:ή5 Фí6 5O.d4 Àb7 51.ФI16! Black și-a dat demisia.

Modelul succesului lui Petrosian a fost confirmat și de turneul interzonal (Stockholm 1952), unde au dominat șahiştii sovietici: 1. Kotov - 16,5 din 20; 2-3. Petrosyan și Taimanov - câte 13,5; 4. Geller - 13; 5. Averbakh, 6-8. Gligoric, Sabo și Shtalberg - câte 12,5 etc. Chiar a trebuit să extind Turneul Candidaților (Zurich 1953), permițând încă trei străini să intre în el. Acest turneu a fost câștigat cu brio de Smyslov, în timp ce Petrosyan a ocupat locul 5 (nu e rău pentru un debutant!) și a intrat ferm în elita mondială a șahului.

La Zurich, a folosit pentru prima dată o tehnică pozițională necunoscută până acum...

SACRIFIC COROANA

Cine nu a auzit de capacitatea lui Petrosian de a se apăra cu măiestrie, de a preveni pericolul folosind nuanțele subtile ale poziției și despre felul său de mâncare - sacrificiul pozițional al unui schimb! Combinația armonioasă a unor astfel de elemente de strategie aparent incompatibile, cum ar fi un sacrificiu de schimb și o manevră fără grabă, este, evident, unul dintre secretele forței sale

practice enorme și pătrunderii profunde în misterele șahului. Pentru șah

Ele sunt excepțional de armonioase în natura lor și orice metode foarte diferite - fie că este vorba de sacrificiul materialului, de crearea de slăbiciuni în tabăra inamicului sau de a scăpa de propriile slăbiciuni - au unul și același scop: atingerea armoniei în poziţia lor şi, dimpotrivă, să introducă dizarmonie în poziţia adversarului.

Petrosian îi plăcea foarte mult să sacrifice pozițional un schimb și știa să o facă ca nimeni altcineva. Trebuie spus că cu

sacrificiul coroanei

13

Odată cu ascensiunea șahului, ideile despre valoarea comparativă a pieselor s-au schimbat dramatic. Astfel, într-un articol interesant al lui Hans Rey (New England, nr. 5/1999) există un fragment din jocul Tarrasch, unde Albul are un schimb în plus, iar chiar ani mai târziu Tarrasch a considerat că această poziție este câștigată pentru el, și astăzi orice jucător de primă clasă nu va ezita să-l evalueze în favoarea negrului! Ca experiment, poziția a fost arătată mai multor amatori dintr-un club olandez obișnuit și toți au concurat între ei pentru a afirma că Black aproape că câștigase.

Au fost nevoie de multe decenii pentru o astfel de revoluție în mintea jucătorilor de șah. Și Petrosyan a fost cel care a jucat rolul cheie în revizuirea ideilor noastre despre limitele posibilei utilizări a sacrificiului de schimb. Mulți au donat - se poate numi o întreagă galaxie de maeștri geniali care au demonstrat triumful spiritului asupra materiei. De exemplu, Alekhine și Tal au fost foarte creativi în evaluarea rezistenței relative a pieselor de pe tablă. Dar combinațiile dintre Alekhine și Tal sunt de obicei asociate cu o dezvoltare rapidă a inițiativei sau cu un atac direct asupra regelui. Petrosian obișnuia să sacrifice calitatea și de dragul unor obiective specifice, vizibile, dar în acest caz vorbim despre sacrificii de cu totul alt fel, despre cel mai dificil lucru în învățarea șahului - despre acțiunea factorilor poziționali pe termen lung (noi va reveni la aceasta de mai multe ori).

Petrosyan a introdus în practică sacrificiul calității de dragul „calității poziției”, iar pentru el factorul timp, atât de important în opera lui Alekhine și Tal, nu a jucat aproape niciun rol. Poate că, chiar și astăzi, foarte puțini jucători de șah pot opera cu încredere peste tablă cu astfel de categorii abstracte. Înainte de Petrosyan, nimeni nu a studiat acest lucru (cu excepția, în forma cea mai generală, Nimtsovich - apropo, „Sistemul meu în practică” era o carte de referință pentru tânărul Tigran). Sacrificând calitatea „tocmai așa”, pentru niște beneficii pe termen lung, a căutat astfel de resurse ascunse în poziții cu echilibru material perturbat, pe care puțini oameni le-au putut vedea și aprecia cu adevărat.

Permiteți-mi să ilustrez ceea ce a spus celebrul joc Reshevsky - Petrosian. Acesta, deși s-a încheiat la egalitate, a avut o contribuție uriașă la dezvoltarea înțelegerii profunzimii șahului.

Nr. 299, Nimzowitsch Defence E58 RESHEVSKIY - Turneul candidaților PETROSYAN, Zurich 1953, runda a 2-a

1.d4 2.c4 e6 3.^c3 Ab4

4.e3 0-0 5^.d3 d5 6.&f3 c5 7. 0-0 8.a3 Axc3 9.bc b6?! „Se crede că această mișcare îi oferă lui Negru un joc constrâns, dar dacă unui jucător de șah îi place un joc „constrâns” de acest gen, atunci va obține rezultate mai bune în el decât într-un alt joc „gratuit”, scrie Bronstein în minunatul său joc. carte International

14

Tigran al IX-lea

turneu de mare maestru. Linia principală este 9...dc 1O.A:c4 ®c7 sau imediat 9...®c7, nepermițând <ye5.

lO.cd (amenintare Aab) IO...ed.

11.Ab2. În runda a 20-a, Taimanov, un mare cunoscător al Apărării Nimzowitsch, a ales energicul ll.¿¿e5! împotriva lui Petrosian, iar după 11... Wc7 12. c4?! (după Bronstein, mai bine este 15...U5 1b.e5 b5 cu ideea de £fc6-c4) 1b.Ac2 f5 17.e5 Hf7 18.a4 a5 19.f4 Albul a obținut un avantaj clar și a marcat un excelenta victorie.

„Poate că a fost acest joc”, își amintește Petrosian la mijlocul anilor ’60, „a devenit punctul de plecare al liniei în deschidere, la care ader în principal: să nu permit adversarului să joace schemele lui preferate. Posibilitățile nemărginite ale șahului fac posibil să găsim o continuare nouă sau cel puțin puțin studiată în aproape orice poziție.

11...C4 12.Ac2 Ag4 13.®e1! ^e4! „În cazul lui 13...A:B 14.gf ®b5, Albul ar avea ocazia să-și întărească sistematic poziția cu mutările 15.f4!, f2-B, Wf2,

ïïael, Aci, Fiii, Sgi, e3-e4 etc. Prin urmare, Petrosyan continuă să-și urmeze linia logică, crezând că, fără a face mișcări dubioase sau deranjante, nu ar trebui să ajungă într-o poziție pierzătoare ”(Bronstein).

14.^d2 ®:d2 15>:d2 Ah5 16.f3 Ag6 17.e4 Wd7 IS.Sael de 19.fe Sfe8 20.®f4 (2O.a4?! £e5! si ¿M3=) 2O... b5 21 .Adi S? Se7 22.Ag4 We8 23.e5 a5 24. Se3 Sd8 25JIfe1. Deoarece atât 25.h4 cât și 25.AÍ3 sunt bune pentru 25...f¥>!, Crouch sugerează 25.2eO!?

La prima vedere, șansele lui Alb sunt de preferat. Au doi episcopi și, deși episcopul b2 este pasiv, poate intra nestingherit în joc prin cl. Avantajul de pion al negrului pe partea de damă este efemer (mutarea b5-b4 nu dă nimic special), în timp ce Albul este pregătit pentru operațiuni active în centru. Mai întâi se poate întări poziția mutând pionul h, dar scopul principal al lui Reshevsky este să spargă e5-eb. Această amenințare este foarte neplăcută și nu este complet clar cum să o faceți. Dar uite-

Privind dispoziția pieselor negre și particularitățile poziției, se poate observa că evaluarea acesteia s-ar putea schimba dacă cavalerul negru ar reuși să ocupe pătratul d5 inexpugnabil. Aici cavalerul nu numai că blochează pionul d4, ci și fură bucăți albe de pătrate bune (de exemplu, f4 de la damă).

Cu toate acestea, a aduce cavalerul la d5 nu este atât de ușor: pentru a face acest lucru, turnul trebuie să se îndepărteze de e7. De exemplu, 25... Na7!? — după 26.e6 fé 27.AD £üe7 este încă departe de a fi clar, în orice caz, nu există nicio modalitate de a folosi cu forță pionul formidabil trecut: Negrul își păstrează controlul asupra pătratelor albe și chiar dacă pionul alunecă la e7 , episcopul de pe g6 poate ajuta. Dar asta ar fi în conformitate cu planul lui White! Și Petrosyan face o mișcare pe care mulți jucători de șah care nu sunt familiarizați cu acest joc ar considera o gafă și de care computerul ar „râde din poftă”:

25...Se6ü „Acest sacrificiu pur pozițional (mișcare liniștită, fără verificări și amenințări vizibile!) mi-a făcut o impresie de nești ers” (Tal). Mișcarea este cu adevărat incredibilă: turnul este pur și simplu pus sub atac. Pentru ce?! Pentru a încetini mișcarea pionului electronic și a deschide calea cavalelui să d5...

Cu toate acestea, să ne punem o întrebare: de ce, de fapt, este turnul mai puternic decât piesa minoră aici? La urma urmei, turnul are nevoie de fișiere deschise, trebuie să atace ceva, în timp ce piesele ușoare au nevoie de puncte tari și sprijin pentru pion. In dan

În acest caz, există puține fișiere deschise și este deja imposibil să împiedici cavalerul să ajungă la d5, unde va fi inexpugnabil. În plus, din d5 cavalerul va ataca pionul c3, iar dacă episcopul alb nu are timp să treacă în d2, atunci va rămâne „putred” pe b2. Este aproape imposibil să spargi apărarea pătrată a lui Negru: Albul nu are suficiente resurse pentru asta.

Deci, atunci când această mișcare uimitoare este făcută pe tablă, s-ar putea să înțelegem motivele care l-au determinat pe Black să renunțe la schimb și să înțelegem semnificația strategică profundă a ceea ce se întâmplă. Cu toate acestea, cred că nu toată lumea ar îndrăzni să facă un astfel de sacrificiu astăzi. Dar, având experiența neprețuită a lui Petrosian și a altor mari maeștri remarcabili care au lucrat mai târziu și ținând cont de ideile și jocurile larg cunoscute, este mult mai ușor să faci astfel de mișcări... Și totuși nu încetează să uimească!

Se pare că Reshevsky a fost și el ușor uimit: a decis să aștepte cu capturarea turnului - se spune că oricum n-ar merge nicăieri.

26.a4?! O încercare, prin crearea tensiunii pe partea de damă, de a deschide fișierele și de a folosi un schimb suplimentar (de exemplu, după 26...b4?! 27.d5! 2:d5 28.A:e6 fe 29.W:c4) .

Deși, după părerea mea, 26.Axe6 este mai bun imediat (dar nu 26.h4?! ¿e7! și Ôd5), iar dacă, ca în joc, 26...fe, atunci după 27.2g3! (nu este atât de convingător 27.h4 M 28.2g3 &Í5 29.2h3 Ah5 sau 28.SÍ3 ^d5 29>g5 £d3) Albul începe să pregătească un atac asupra regelui. De exemplu: 27..Æùe7 28.JP ^d5 29>g5 ®e7 (după 29... 2d7 30.h4 Ad3 31.SÍ2 este și mai greu de creat contra-joc) 30.Àcl! Wxg5 31.¿xg5 Db8 32.£d2 (episcopul a reușit să se mute la locul potrivit) 32... Ad3 33.Sn2, iar Negrul are un final dificil.

Prin urmare, 26... ®xe6 este corect aici! După aproximativ 27.2g3 <ye7 28.h4 £d5 29>g5 Sd7 30.h5 h6 31.Wh4 Ad3 problema episcopului b2 nu poate fi rezolvată imediat, dar Albul păstrează un oarecare avantaj: .ef ^e2+ 35D:e2 A :e2 36Æg7+ Qb8

37.Axh6 b4. Deci imediatul 26.Qxe6 părea să le promite mai mult.

26...£ùe7! Cu amenintarea £ùd5. În curând va deveni clar că nimic nu a venit cu adevărat din deschiderea dosarelor de către White: turnurile rămân pasive și nu este posibil să-l aduceți pe episcop în luptă prin a3, așa cum a visat Reshevsky.

27.A:e6 fe 28.«f 1 ! Deja planificăm o revenire a calității. „Pe 28. Wf2 este neplăcut să joci 28...£ùd5 29.SB b4” (Bronshtein).

Și pe 28.SÍ3 este și posibil

28..Æùd5, de exemplu: 29.®c1! (Mișcarea lui Crouch 29.®d2 este mai slabă din cauza aceluiași 29...b4) 29...b4! 3.cb ab 31>:c4 ®:a4 32.2al Wd7 sau chiar 32... We8 33.Sa7 2c8 34>a6 h6 35.2g3 Qb7 - poziția albului este obiectiv mai bună, dar nu are șanse reale de câștig. Factorii pe termen foarte lung pe care s-a bazat Petrosian au un efect: episcopul pătrat luminos fără adversar și cavalerul etern pe d5 în total nu sunt inferioare turnului cu episcopul pe jumătate adormit pe b2, care este forțat să păzește pionul b trecut.

Cu toate acestea, imediat mai puternic este 28... b4! 29.2eP ^d5 30.«g5 2b8, iar acum 31.2N8+? ®:f8 32. S:f8+ Φ:í8. Aici, Negrul este complet invulnerabil: adversarul nu-și poate ataca slăbiciunile și, de fapt, Albul a pierdut bătălia strategică.

Astfel, putem concluziona că Reshevsky a decis să returneze calitatea la timp, recunoscând astfel corectitudinea planului lui Petrosyan.

28...^d5 29.Sf3 Ad3 30. S:d3 cd 31.^:d3 b4! „Zig-zagurile viclene ale lui Reșevski și logica de fier a lui Petrosyan fac din acest joc unul dintre punctele culminante ale turneului... Acum Albul se confruntă cu o sarcină psihologică dificilă: să schimbe pe b4, ceea ce va duce aproape sigur la egalitate, sau să avanseze pionul și să conducă. cavalerul departe, având șanse de a câștiga... ... și de a pierde" (Bronstein).

sacrificiul coroanei

17

32.cb. În timp, Reshevsky a jucat mai ușor. „În cazul lui 32.c4 4òb6, pionii Albului au fost blocați, iar Negrul a devenit extrem de periculos: 33.HcI £ka4 34.Da1 ®c6 sau 33.d5 ed 34.c5 <2\a4 35. Ad4Bc8 36.Wn3” (Bronshtein) 36 ... #Us5! etc.

32..ab . 32... £>:b4 a fost de asemenea posibil. Acum lucrurile se îndreaptă rapid către egalitate: pionul suplimentar al albului este complet compensat de puternicul cavaler pe d5.

33.a5 Sa8 34 R al ®c6 35. Ac. La 35.a6?! erau 35..Ætf4

36.W1 (nu mai bine decât 36.Wd2 g5 sau 36.WÍ3?! Wxf3 37.gf £ùd3 38.Acl b3 Crouch) 36...g5 cu amenințarea neplăcută a ®c2!

35.. .Wc7! Nefiind tentat de 35... Q:a5? 36.2:a5 ®:c1+ 37.WA ®e3+

38.FY (Bronstein), pentru că aici Negrul este ruinat de vulnerabilitatea propriului său rege.

3b.ab ®b6 37.£d2. Dacă 37 h3 (Crouch), atunci pur și simplu 37...£u7!, luând pionul a. Sau 37.®c4 £w7! 38.a7 B:a7 39.d:a7 ®:a7 40. >.b4 „Wi5=.

37.. .b3 38.®c4 h6 39.h3 b2

Qxa6 42.Qxb2 Qa4 si Sxd4=) 41. Aei. Mișcarea sigilată (incorect 41.£c3? Wxa6 42"xa6 Qxa6 43. Axb2 Qb6). Un egal fără rejucare din cauza 41...2:a6 42.®c8+ Qb7 43.®c2+ &g8 44.W:b2 ®:b2 45. 2:b2. Mișcarea strategică a negrului a fost pe deplin justificată!

După Zurich, Petrosyan a devenit cu adevărat impenetrabil, trecând de două campionate ale URSS la rând fără înfrângere (inclusiv al 22-lea, zonal), și apoi turneul interzonal (Göteborg 1955). Turneul Candidaților de la Amsterdam (1956) a avut ca rezultat un alt triumf pentru șahiştii sovietici: 1. Smyslov, 2. Keres, 3-7. Bronstein, Geller, Petrosyan, Spassky și ungurul Szabo... Dar viața de șah a fost așa aranjată încât următorul ciclu al campionatului mondial a trebuit să fie început de „Tigranul de fier”... cu semifinalele campionatului național. . O victorie încrezătoare în ea a deschis o serie de performanțe strălucitoare ale lui Petrosyan pe un drum lung către coroana mondială de șah.

Ca de obicei, a terminat finala campionatului zonal, al 25-lea al URSS, fără înfrângere, ocupând locul 2 în cea mai intensă luptă - la jumătate de punct în spatele lui Mikhail Tal, care și-a depășit concurentul doar datorită unei incredibile victorii finale asupra lui Spassky (nr. 347).). Inutil să spun, ce semnificație sportivă a fost jocul Tal-Petrosyan jucat la mijlocul turneului. În această luptă furioasă sa întâlnit o altă cruce

18

Tigran al IX-lea

sacrificiu de schimb pozițional material.

Nr. 300, Partidul Spaniol C97

TAL - PETROSYAN

Al 25-lea Campionat al URSS, Riga 1958 1.e4 e5 2.&Í3 ^cb 3.Ab5 ab 4.Aa4 £tf6 5.0-0 Ae7 6.HeI b5 7.Ab3 0-0 8.c3 d6 9.h3 <2ùa5 10 .Ac2 . c5 11 .d4 ®c7 12.£tbd2 Ad7 13.£tf1 £ùc4 14.^e3. Inofensiv 14.b3 £Æ>6 15Æte3 c4 16. bc £ù:c4 17.£ù:c4 bc 18.a4 fife8=, așa cum a fost cazul în jocurile Korchnoi-Petrosian (Curaçao(tp) 1962) și Velimirovic-Petrosian (Rio -de Janeiro (mz) 1979). Și am testat împotriva lui Tigran Vartanovici 14.d5!? £Æ>6 15.g4 (Banja Luka 1979).

14...£^e3 15^.:e3 Deb?! (mai precis, 15...fifc8! Karpov-Petrosyan, Milan (m/1) 1975) 16.^d2 Sfe8 17.f4! 5ad8. In favoarea lui Alb si 17...cd 18.cd flac8 19.Ad3.

18.fe de 19.d5 Ad7 20.c4 Sb8 21.a4 b4 22.a5! Sf8 23. Aa4 A:a4 24.0:a4.

„Albul are un mare avantaj pozițional. Ei chiar au

Există un pion trecut protejat pe d5, iar în finalul jocului poate juca un rol decisiv. Negrul ar putea fi mulțumit cu apărarea pasivă - Ad6, £ùd7, í7-f6, Sf7, Hbf8 etc., dar dacă Albul ar juca bine, mai devreme sau mai târziu ar ajunge într-o poziție dificilă. Și apoi am reușit să vin cu un plan de apărare destul de interesant ”(Petrosyan).

24.. .5bd8 25.®f3 Shb! (singura șansă este un transfer neașteptat al turnului pe rangul 6) 26. £t>3. Cavalerul mușcă cu dinții pionul slab c5, iar asaltul lui White în partea de rege pare să fie doar o chestiune de timp.

26.. .^d7 27.Saa1 Sg6 28. Sfl £d6. Nu știu dacă Petrosian se gândea deja aici la un posibil sacrificiu de schimb, dar manevra Sb8-d8-d6-g6 i-a oferit Negrului măcar ceva contrajuc. Pentru a alunga turnul dintr-o poziție de succes, Albul trebuie să mute pionul h, slăbind acoperirea regelui.

29.114 ®d8 30.h5. Pe 3.333 nu este clar 30...h5! 31ΛΓ5 ®c8 32.WÍ3 (32D:b5?! £rf6!) 32...&Í6.

30.. .5f6 31.®e4. Rămâne doar să joci g2-g3, să schimbi turnul îndrăzneț Í6 și apoi totul va merge ca un ceas. „Mi-am considerat poziția câștigată”, scrie Tal. Într-adevăr, Albul a pregătit un atac pe partea de rege, iar pe partea de damă, în loc de contra-joc, Negrul are doar puncte slabe. Dar apoi a existat un motiv să ne amintim de Nimzowitsch și teoria lui despre blocada... "

31...5f4ü Mișcare genială! Și un truc familiar: turnul este atacat voluntar dintr-o piesă minoră. Un sacrificiu de schimb (nici măcar

pentru un pion!) permite o reevaluare cardinală a forței relative a pieselor.

32.Axf4?! După această capturare, atât episcopul prost de pe d6 (începe să se uite îndeaproape la pătratul b2), cât și cavalerul înspăimântător de pe d7 (are un pătrat e5 superb) devin brusc activi. Nu atât pionul c5 este slab, ci pionii c4 și e4. În plus, se dovedește că pionul h a mers prea departe, iar regele alb este un potențial obiect de atac. Pe scurt, o schimbare completă de peisaj...

„Desigur, dacă Tal ar fi înțeles pe deplin la ce va duce capturarea schimbului, s-ar fi mulțumit cu un pion: 32.S:f4! ef 33.&f4. Am crezut că această situație era mai bună pentru Negru decât să joace cu egalitate materială, dar într-o poziție foarte înghesuită" (Petrosyan).

Totuși, o analiză grosieră arată că Albul și-a păstrat un avantaj tangibil și aici: 33... Axf4?! 34.®:f4 We7 35.h6! g6 36.

hfl; 33..>e7 34.h6 g6 35>g3 (35. A:d6!? ®d6 36.SA) 35...AT4? (35... Ôe5) 36>:f4 f5 37.Bel ^e5 38.Se2 Wc7 39.ef Sf5 4O.We3+-; 33...ÔÍ6 34>BA:f4? 35>:f4 ^:h5 36>e3! Wh4 37.£ïc5 Se8 (37...£g3 38.Sel) 38.SÍ! £>g3 39.SÍ3 ^:e4 40JU4+-;

33...&e5 34>g3 Se8 35.h6 g6 36. Sel Wc7 37.Sfl! ^:c4? (37..>d8) 38.A:d6 ^:d6 39J1Í6 Sd8 40.®e5+-.

Cu toate acestea, Black încă mai avea unele contra-amenințări, iar acest lucru poate să nu-l fi mulțumit lui Tal, care, mai mult, prin propria sa recunoaștere, „la vremea aceea, în tinerețe, credea că trebuie făcut întotdeauna un schimb".

32.. .ef 33.íòd2 £ùe5. Poziția s-a agravat drastic, iar Albul trebuie să joace cu atenție, ceea ce este destul de dificil. Fiecare jucător de șah experimentat știe cum o schimbare în natura luptei afectează starea psihologică. Până acum, mișcările individuale nu au jucat un rol decisiv și, practic, au conturat planul în termeni generali. Acum este necesar un calcul specific. Și deși Tal a făcut-o cu brio, o întorsătură bruscă l-a tulburat. În plus, nu-i plăcea să se apere...

34.®:f4? Eroare. Corect a fost 34.WÍ5 sau 34.Wh3 în 35-SÍ2! (dar nu 35.gf £g3 36.f4 2tf4 37>g4 ®f6, ascuțind jocul), iar avantajul Albului este incontestabil. În acest caz, sacrificiul de schimb ar fi putut să nu fi fost suficient, atât de dificilă a fost poziția inițială a Negrului.

34.. Æù:c4 (doar o mișcare frivolă a lui Alb a schimbat evaluarea cu aproape 180 de grade) 35.e5.

35...£ùxe5! Fără ezitare, menținând o poziție super-puternică în centru. Poate că Tal conta pe 35..Æù:d2?! 36.ed 37.

Siti h6 (37..>:a5 38.h6) 38.ye1 -pionii „d” sunt doar formal dublați, de fapt sunt trecuți!

36.^e4 hô 37.Sae1? La

37. £ù:d6 ®:d6 Negrul ar întări cavalerul cu U7-U6 și ar avea o fortăreață inexpugnabilă plus contra-joc cu c5-c4. Dar, desigur, nu a meritat să permită ceea ce s-a întâmplat în joc. 37.b3!?

37...Ab8! 38.adì c4. Amenințarea Aa7+ și íòd3 cu atac de împerechere. Poziția negrului este deja mai bună - ceea ce s-a spus în nota de subsol la a 32-a mutare începe să se adeverească. Regele alb este în pericol să intre în necazuri.

39.d6! (mai pasiv 39Ætf2 ®:a5 4O.d6 ®c5!) 39...£u13. În necazuri de timp reciproce a fost greu de decis dacă 39... Aa7+!? Acest lucru ar putea fi urmat

40.ФM £ùd3 41.Bxd3! (dar nu 41. Wg4? Í5, ca în joc) 41...cd 42. 4àg3 ®xa5 43.£Æ5 cu suficient contrajuc, sau chiar 40.ÇÆ2 4àd3

41>:c4 Ô:f2 (41...£R2!? 42.W:a6!)

42. a:f2 ®:a5 43.d7 i.:f2+ 44.<á?:f2 ad8 45.&gl ®:h5 (45..>b6+ 46. Qii) 46id5 ®g6 47.®:b4, şi formidabil trecut „d” îl asigură pe Alb de înfrângere.

40.®q4? Control și, aparent, o mișcare pierzătoare. Era necesar 40.®e3, de exemplu:

4O..Æïb2 41 Æd5! Wd7 42.&c5 Wc6

43.aff5   ! (43...i.:d6 44.®d4), 40... Wd7 41.3x13 (41.FY!?) 41...cd 42. ®:d3 Aa7+ 43Ætf2 sau 40...Í5 41. ® d4! (periculos 41Æf2 ®:d6 42.4à:d3 Wh2+ 43.QG2 Wh4+ 44.Qe2 W:h5+ 45>B ®e8+) 41...fe 42.®:c4+ *h8 43.3:f8+ W:f8+ 44>:e4+ 45. Qj2 2rf2 46>e7! Ш4+ 47.g3 «Ώ 48.®e8+ sau 48.d7 cu egalitate.

40.. .Aa7+ 41.FI1 f5. Mișcare înregistrată. În timpul jocului s-au întâmplat multe lucruri interesante.

42>®ff6+S Desigur, Tal nu ratează nicio șansă tactică. 42L:F5 nu era deloc potrivit? S:f5 43. W:f5 W14+ 44. «b3 ®:e4 45.d7 ®e7-+.

42.. .FN8 (42...®:fó?? 43>:c4+ și W:d3) 43>:c4 ^:b2 44>:a6 ^d1 45.®:a7.

45.. .Wxd6? După 45,...£c3! 46.We7 gf Negrul a avut șanse excelente de a transforma piesa, deși Albul putea încă să înnoiască apele:

1)   47>e3 2Í7! (47...Q117? 48.Wd3! Wd7 49.2:6 Qb8 5O.a6! We6 51.d7 sau 48...£e4 49.2:6 2e8 5O.d7! 2e7 51.2d5 cu o dominație care asigură

egalitatea) 48. a6 (48.W:h6+ Sh7) 48..>:d6 49.a7 Wd8 5O.W:h6+ (sau 50.2al Wa8 51.W:h6+ &g8 52.We3 2g7 53.W6 2>e4) 50. .. <4g8 51.We3 2g7 52.26 Wa8 53.26 W:a7

54.We6+ Wf7, câștigător;

2) 47.2:6 Wxe7 48.de 2e8 49.2:6, iar acum nu 49...2e7?! 50.a6! £Æ>5 512b6! 2e5 52.2R6+ Q®7 532g6+ Φí8 54.2g4= sau 50...&g7 51.2g6+! Φí7 (51...Φ117 52.2b6 £d5? 532b7 2g7 54.a7!) 52.2h6 ®b5 53.2b6 2e5 54.a7 £\ a7 55.2b4=, distrugând toți pionii, dar numai 49...Q®7 ! 50.2b6 2:e7 51.2:b4 2e5 52.g4 2:a5 53. 2b7+ QG6 54.2b6+ *g5 55.2g6+ FR4 etc. (56.2h6 &g3!) sau 50.2g6+ Φí7 51.2h6 (51.2b6 <5M5 52.2b5 Feb 53.a6 2e7 54.2b7 2e8 55.a7 2a8-+) 51..Æùa4!! și b4-b3.

Tocmai această manevră decisivă a cavalerului (o mișcare inumană!) a fost pe care Petrosyan nu a văzut-o în analiza sa. Altfel e greu de inteles de ce nu a jucat 45..Æjc3!

46.Wd7Î O replică puternică, în urma căreia dușul Tal reușește în sfârșit o remiză. Dar este interesant să ne uităm la alte omisiuni ale adversarilor: nimeni nu a analizat serios acest segment al jocului, iar în culise au rămas câteva momente importante.

46...^:f6 47.®:d1 Hb8! (Nu

47.. .Ш6 48.Hf4! ®:a5 49>d6, pentru

luând pe b4) 48.Hf3? dor serios. Șansele la egalitate au fost păstrate de 48.®c13 b3 49.a6, încercând să schimbe pionul a cu pionul b.

48...Na8? Politețe reciprocă. După 48... .W5! s-a rezolvat pozitia deplorabila a regelui alb: 49>e1 (49>a4 "b4+ sau 49L3 Rxa5 50Rxb4 Sal) 49...*h7 5O.Fb3 Rxa5 51.Wxb4 Na1+ 52.FI2 NR-+. Acum, însă, apare un final desenat obiectiv „trei pioni contra doi pe același flanc”, dar greșelile nu se termină aici...

49.Ne1 R:a5 50.®:b4 De5 (sau 50..>e5 51.HHH Hal 52.R:a1 ®:al+ 53.Q112 ®e5+ 54.Q1i3 We3+

55.Q112 Qb7 56>c4=) 51.f4 Φή7 52.Qh2 Hd5 53.Hf1 ®g5 54.®f3 He5 55.Qd1 Hc5 56.®f2 He5 57.®f3 Ha5 58.QN2 Φ8.

60,5? (lăsând punctul e3 neapărat pentru o clipă) 60.. Rc2? Și din nou Petrosyan ar fi putut câștiga, dar aceasta necesita cunoștințe despre geometria computerului superior necunoscută atunci: 6O...ííe3+! 61. F2 Pa4! 62.®d8+ Qb7 63.Hxf5 Hd4! (foarte frumos!) 64.Hd5 Hg4

65.Bd3 We5+ 66.*gl (66.QF We2 67.®d5 Sg5; 66.g3 Sg5!) 66...®e4!

67.Wd5 (67.g3 Sg5 68.Sb3 Sd5)

67...S:g2+ 68.*hl ®:d5 69.E:d5 Sg5!-+. Toate acestea au fost verificate „personal” de stricti Junior și Fritz.

61.a8+ Fb7 62-Sh3 Sci?! (62...Sc5 este încă mai puternic) 63.N:c1 ®:c1+ 64.FI2 ®c7 + 65-Фп3 We5 66.e4!= fg+ 67.&q4 ®e5+

68. FIZ ®fó 69.«e4 + Qe8 70.®e8+ Wf8 71.«:f8+ Ф:í8 72.Qd4 Фí7 73.&f5. A desena.

Petrosyan a prefațat următorul exemplu pe aceeași temă cu cuvintele: „Repet că prima, cea mai importantă dificultate cu sacrificiile de schimb pozițional este prejudecată psihologică: la urma urmei, trebuie să renunți la un turn pentru o piesă minoră. A doua dificultate este că calitatea este dată când circumstanțele nu o forțează. Prin urmare, este necesar să se anticipeze din timp cum se vor dezvolta evenimentele și să se ia măsurile necesare.”

26. Af3! O resursă plină de spirit într-o poziție dificilă.

26.. .5afó. Pe 26...e4 urmează

27. ®d4! „Pionul e4 este atacat, iar pe 27..Æùd3 Albul va sacrifica un schimb. Și dacă 27...®e7, atunci 28Re2 cu o luptă foarte ascuțită, încordată” (Petrosyan).

27.Fii1! (singura șansă; 27Re2? Ad3 28Æùe4 £r.e4 29.®:d3 ££3+!) 27...^d3 28.Sfe2 &:e1 29.®:e1 5e8 30x5. „Negrul are o calitate suplimentară pură, dar nu se simte deloc” (Petrosyan).

30.. .5ff8 31.£ùe4. Desenează la sugestia lui Gligoric.

Voi da încă un exemplu instructiv, potrivit lui Tigran Vartanovici, foarte interesant din punct de vedere pur psihologic.

nr. 302

PORTIH - PETROSYAN

San Antonio 1972

№301

PETROSYAN - GLIGORICH

A 15-a Olimpiada Mondială, Varna 1962

24.Ad5?! Era mai logic să crească presiunea cu 24.Sel, apoi Af4 sau Ag5.

24...e5N Surpriză! „După răspunsul meu, Portit se gândi la

timp de vreo 10 minute și s-a uitat la mine tot timpul. Nu putea înțelege în niciun fel dacă am sacrificat un schimb sau l-am ratat. În cele din urmă, a decis că am greșit, am luat-o și... am ajuns într-o poziție proastă ”(Petrosyan).

25.Ae7?! (25.de fe! cu un joc comod) 25...Í5 26.&f8 &:f8. „În două mișcări, situația s-a schimbat dramatic. Albul are o turnă pentru un episcop, dar nu există joc activ, pentru că toate fișierele sunt închise, iar turnurile valorează ceva doar cu fișierele deschise. După e7-e5, cavalerul stă foarte frumos pe Sat, dar nu mai mult. Uneori, negrul va avea o piesă suplimentară în luptă” (Petrosyan).

27.^e2 JLh6?¡ (27...h5 este mai bun primul!) 28.Sc2 Ac8 29.£c3 íòfd7 3.ZeI Ôfô 31.Af1 f47! Potrivit lui Petrosian, o mișcare profilactică precum 31...ΦÏ18! ar fi fost mai neplăcută pentru White.

32.Dee 2 HÍ8 33.^a4^:a4 34. ^:a4 $2ÁI (prevenirea ruperii c4-c5) 35.2te7+. Această apărare simplă a fost trecută cu vederea de către Negru.

35...FI8 D6.^:c8 ®:c8 37. «a3 &c5 38.Ш3 Wf5. A desena.

Deci, sacrificiul pozițional al unui schimb a fost unul dintre semnele strălucitoare ale stilului unic al lui Petrosyan. Și care a fost baza lui? Să vedem cum a interpretat al 9-lea campion mondial deschiderea.

MINUNI DE PREVENIRE

De pe vremea lui Botvinnik a devenit evident că etapa inițială a jocului necesită un studiu atent. Era imposibil să se bazeze pe un succes serios în competițiile profesionale fără o pregătire solidă pentru deschidere și, practic, fiecare jucător de șah de frunte a contribuit la dezvoltarea teoriei deschiderii. Este interesant de văzut cât de dramatic a progresat de la sfârșitul anilor 1940 până în prezent - s-au făcut progrese cu adevărat incredibile în această jumătate de secol și continuă să crească.

Botvinnik poate fi numit în siguranță un pionier aici. Deși Alekhine, Euwe și Keres au lucrat și ei mult și fructuos în domeniul deschiderii, tocmai abordarea la scară largă, globală, a distins

Botvinnik. El a dezvoltat sisteme și direcții întregi în care s-a mutat apoi gândul de șah. Smyslov, deși acest lucru nu a primit recunoașterea cuvenită, s-a remarcat și pentru o abordare foarte neconvențională, iar multe direcții de deschidere sunt asociate cu evoluțiile sale.

Este posibil ca Petrosyan să nu fi lăsat o amprentă atât de globală asupra dezvoltării teoriei șahului așa cum au făcut-o Botvinnik sau Smyslov, dar a creat două sisteme caracteristice stilului său, în apărarea indiană a regelui și a reginei indiene, conectate printr-un singur fir - ideea de prevenirea. În abordarea rezolvării problemelor de deschidere, s-au manifestat în mod clar particularitățile viziunii asupra lumii pe șah a lui Petrosian, conceptul său general de poziție.

Sistemul lui Petrosyan în Apărarea Indiană a Regelui, care rămâne încă o armă destul de neplăcută în mâinile Albului, este determinat de avansul timpuriu d4-d5 și, cel mai important, de mutarea Acl-g5, care fixează cavalerul 16. Această mișcare pare inutilă. , iar acum 70, 60, chiar 50 de ani, cu greu s-ar fi bucurat de respectul deosebit al experților. Dar în anii 1950, opiniile despre șah, despre teoria deschiderilor și, în general, despre principalele linii directoare ale șahului s-au schimbat considerabil... Se pare că nu este atât de greu pentru Black să scape de știft și să pună în aplicare ideea cheie. pentru această structură de pioni: retragerea cavalerului de la Í6 (la e8, d7 sau b5) și break-ul U7-U5. Cu toate acestea, în același timp, pierd timp și încep să experimenteze disconfort: mai întâi, trebuie să slăbească cu h7-h6, apoi fie să joace g6-g5, slăbind serios pătratele albe, pentru care mai devreme sau mai târziu vor trebui să plătiți, sau retrageți-vă cu regina la e8 sau d7, tulburând oarecum coordonarea forțelor.

Desigur, după l.d4 £ùf6 2.c4 g6 3.®c3 d6 4.e4 Ag7, se poate observa și sistemul Averbach - 5. Ae2 0-0 6.¿g5, și 5.h3 0-0 6 .Ag5 (sau 6.£rf3 și Ag5) cu aproximativ aceleași motive, dar planul lui Petrosian cu 5.Ae2 0-0 6.&W3 e5 7.d5 și Ag5 s-a dovedit a fi mult mai popular și extrem de tenace. Acum, datorită numeroaselor jocuri jucate și dezvoltării teoriei sistemului, această idee de prevenire pe termen lung împotriva subminării Í7-Í5 este deja complet

familiar - și apoi, în anii 50, a fost o adevărată descoperire.

Iată jocul inițial în care Petrosian, în propriile sale cuvinte, „a reușit să demonstreze practic că fandarea episcopului pe g5 este plină de otravă”. S-a întâmplat în 1954 pe primul tablou al campionatului pe echipe al URSS, unde Tigran Vartanovici și-a ajutat Spartak-ul natal să devină campion național.

Nr. 303. Apărarea indiană a regelui E94

PETROSYAN - SUETIN Cupa echipelor URSS, Riga 1954 1.c4 2.&c3 db 3.e4 dô 4.d4

Ad7 5.¿e2 0-0 6.^f3 e5 7.d5 £ùbd7. Sau 7...&a6 (nr. 306).

8,0-0. Mai târziu, autorul sistemului a început să joace 8.Ag5 h6 9.Ah4, de exemplu: 9...g5 10.Ag3 ¿Sh5 11.0-0 a5 12Æùel 13.^c2 (13.Ag4!?) 13.. . &c5 14.£ùe3 4à:e4 15Æù:e4 4ù:e2+ 16>:e2 Í5 17.13 f4! 18.c5 fe (18...fg 19.hg! și 20.g4) 19>:e3 A15 20.Sacl cu o margine ușoară, dar fermă (Petrosyan-Suetin, URSS (ch) 1958) sau 9...a6 (planul Fischer) 10.^2 We8 11.0-0 ^b7 12.b4

Ôg5 I3.IcI f5 14.0 ®e7 15.FY! Ш 16.C5 ^h5 17.c6! b6 18.ef gf 19.g3! cu un avantaj clar (Petrosyan - Gligorich, Iugoslavia (tp) 1959).

8...^c5 9.dc2 a5 10.Ad5 (10. ^d2 Ah6!) 10...h6 11.¿e3. Aici, având forțat h7-h6, se poate retrage și la e3, pentru că 1 l..Æùg4 este parat de variația ascuțită 12. A:c5 de 13.h3 ^f6 14Æ>:e5 2>:d5 15.cd A:e5 16.f4 Ad4+ 17.Q1I2.

11 ...^fd7. „Suetin a preferat continuarea testată și, trebuie să spun, stereotipată, ținând cont de recomandarea lui Boleslavsky 14...ef” (Petrosyan).

12.^d2 f5 13.ef gf 14.f4 ef 15.^:f4 £ùe5 lô.Sael Ad7. Deci, avem rezultatele prevenirii. După ce s-a eliberat de pin, Black a efectuat totuși programul Í7-Í5, dar slăbiciunile cronice au apărut în poziția sa. Se pare însă că activitatea figurilor ar trebui să le permită să egaleze șansele.

Cavalerul de pe e5 este frumos, cavalerul de pe c5 este de asemenea foarte bun, iar slăbiciunile (pionul f5, pătratele eb, g6) par a fi

nu sunt resimțite. Și din nou ne confruntăm cu un exemplu tipic subiectului nostru anterior: relația dintre factorii pe termen lung și dinamica poziției specifice. Este util și interesant să vedem cu cât de priceput și precis tânărul Petrosyan (avea atunci 25 de ani) începe să atenueze dinamica și să schimbe evaluarea poziției în favoarea sa.

17. #ùf3S (În primul rând, cavalerul e5 este eliminat) 17...W6. „Un alt „dar” mic a ieșit la iveală. Țineți pionul pe b7, o mișcare bună ar fi 17...£ùg6. Acum, după 18.Ae3, Negrul nu are o mișcare atractivă de pion f din cauza pierderii unei piese” (Petrosyan).

18. W2 Rae8 19.^xe5! Schimbarea bruscă a modelului de poziție. Pare să fie păcat să capturați pe e5: acum cavalerul alb nu va ajunge la d4, de unde ar ataca pionul Í5 și ar amenința că va sări la eb. De fapt, e5-knight este atât de puternic încât nu poate fi evitat fără el. Cu un astfel de cavaler, slăbiciunile menționate ar fi pur și simplu mitice, căci piesele negre sunt prea bine dezvoltate.

19...de 20.Ae3 b6. În locul pionului slab izolat Í5, pe tablă au apărut pionii suspendați „e” și „f”. Ce este - putere sau slăbiciune? Și din nou, Petrosyan a evaluat raportul dintre dinamica temporară și slăbiciunile pe termen lung cu o subtilitate excepțională. Pionii, desigur, stau frumos, dar această frumusețe este doar aparentă. Merită vreunul dintre ei să se miște ca

Imediat se formează găuri evidente: e5-e4 va slăbi pătratele f4, d4 și va aduce mai aproape schimbul de episcopi cu pătrate întunecate, iar í5-f4 este și mai rău, deoarece după Axc5 cavalerul alb va captura pătratul e4. Prin urmare, negrul este nevoit să se angajeze în apărare pasivă, sperând că albului îi este greu să găsească un plan de întărire a poziției.

21 .Ah5 (cum a subliniat Petrosian, mai precis 21.Adi imediat, dar astea sunt fleacuri) 21...Se7 22.Adi! Wd6 23.Ac2. Puțin câte puțin apăsând pe pionii agățați.

23...Sef7. Este foarte important ca 23...e4 să nu facă nimic, deoarece pătratul d3 este sub control: 24.Af4 Ae5 25. £e2, apoi ®e3, iar slăbiciunile Negrului sunt vizibile cu ochiul liber. Așa că Suetin așteaptă. Petrosyan așteaptă și el - astfel de lucruri nu l-au făcut niciodată de rușine.

24.FN1 Sa8. După 24..DG6 25. ®e2! cu amenințarea a2-a3 și b2-b4 (nu imediat 25.a3 din cauza 25...a4 încă mitic. Iar Negrul face mișcarea aparent ciudată 24...2a8, „considerându-se

obligat să avertizeze a2-a3 și b2-b4: 25.a3 va fi urmat de 25...a4” (Petrosyan).

25.&e2! (profitând de plecarea turnului la a8, Albul crește presiunea asupra pionului f5) 25...®f8 26. Sef2. Cu amenințarea lui Ée2-h5.

26...   ^b7. Ce rău din nou

26...e4 și 26...f4, iar prima realizare a Albului este evidentă: cavalerul este forțat „voluntar”, fără ajutorul lui b2-b4, să părăsească pătratul c5 și să treacă la d6 pentru a proteja f5-pion.

Dar după 27.^e2 £ùd6 28x5! Bc 29.Axc5 Albul rupe lanțul de pioni al adversarului pe partea de damă, iar numărul de slăbiciuni din tabăra inamică începe să depășească limita permisă. Cu toate acestea, poziția este încă departe de a fi simplă: Negrul are niște resurse defensive și un joc minim de piese.

29.. .5b8 30.b3 Wc8. Petrosian a denunțat această „manevră de neînțeles care o îndepărtează pe regina de zona principală a teatrului de acțiune” și a recomandat 30...e4 (31. £ù:e4? AL5). Totuși, 31>e3 Af6 32.^e2 Wg7 33Ærf4 este neplăcut pentru asta, cu un avantaj clar (slăbiciunea pătratului eb se face simțită și aici). Poate că, chiar și după 30...®c8, nu aș aprecia poziția lui Negru ca fiind pierdută. Este, desigur, extrem de dificil, dar încă poți lupta.

31.Wh5 ®a6?! „După ce a pierdut lupta strategică, Negrul încearcă să salveze pionul f5 într-un mod tactic: 32.A:d6 cd 33.A:f5? A:f5 34.3:f5 „:P+” (Petrosyan).

32.g4! La momentul potrivit! Precauția lui Petrosyan a fost de vorbă în oraș, dar când a venit timpul să facă mișcări clare și responsabile, nu s-a sfiit de ele. Adică a jucat mereu după poziție. Judecă-te singur: regina pe ab și turnul pe b8, evident, au uitat de regele lor.

32.. .f4. „Forțat, dar acum pionii formidabili ai negrilor sunt ușor blocați” (Petrosyan). Cred că pe

32...e4 Tigran Vartanovici ar fi jucat 33.gfi Ãxc3 34.Í6, ceea ce este o dezamăgire. Iar după 32...f4 c2-episcopul se alătură atacului asupra regelui și tot timpul amenință «g6.

33.2e 1. O mișcare foarte inteligentă. Pătratul e4 este slăbit cronic, iar goana la 33.«g6?! nu e nevoie: dupa 33...2D6 34. "h7+ *U7 35.Ad3 Wb7 36.áe2 Af5!

37.gf 2h8 evaluarea poziției s-ar putea schimba în favoarea Negrului.

33...   "c8 34.Axd6? Petrosyan pune un semn de exclamare acestei mișcări și explică: „Începutul unei manevre forțate care duce la prăbușirea poziției lui Black. În timpul adversarului necaz

săracii au câștigat repede.” Sfârșitul jocului nu este comentat, dar aici încep evenimente foarte curioase (și caracteristice!). Păcat că multe jocuri ale marilor maeștri ai trecutului rămân necomentate pe deplin, altfel am fi norocoși să vedem multe aventuri amuzante...

Nu există nicio îndoială că albul are o poziție avantajoasă din punct de vedere strategic. Și toate avantajele ei au fost păstrate de calmul 34.h3 sau mai hotărât 34.2g 1! urmat de g4-g5. Iar schimbul de pe d6 este o grabă care îi permite imediat Negrului să creeze un contraplay.

34...cd 35.Ddb 2f8 36.£ùe4 f3? Greșeală grosolană. Nu este clar de ce Suetin nu a jucat 36... ¿:g4. După 37.«h4 Albul, desigur, are o compensație bună pentru pion, dar rezultatul luptei este încă destul de neclar.

37.d5 2f4. 37... JLg4 nu a fost bun din cauza 38.«h4 2f4 39.gh.

38,2 g 1?? O gafă de întoarcere care l-ar putea priva pe White de

victorie binemeritată! 38.gh Ag4 39.®g5 câștigat ușor.

38...Af5?? Iată-l, presiunea timpului! După 38...Ag4! Petrosian s-a confruntat cu încercări dificile: 39.A17+ Qb8

40. gh (4O.Wg6?! Af5 41.«:d6 A:e4 42.gh Af6) 4O...A:h5 41.hg+ &h7 42.g8®+ W:g8 43.A:g8+ S:g8 44. S:g8 *:g8 45.^:d6 Sd4 sau 39>h4 Ah3 40>h5 (40«g3?! Bg4 41>:BS:gl+ 42.&:gl Wcl+) 4O...Ag2+

41. Hg:g2 fg+ 42.&:g2 ttf2+ 43.^:f2 ®cl, iar în ambele cazuri nu este clar dacă Albul se poate salva. Este surprinzător că aceste incidente nu s-au reflectat în niciun fel în comentarii.

39.gh (acum totul cade la loc) 39...Topor4 40JLxe4. Black și-a dat demisia. În ciuda problemelor de timp, acesta este un joc foarte instructiv. Acesta marchează triumful ideii principale a sistemului Petrosyan - prevenirea profundă, bazată pe acțiunea factorilor de poziție pe termen lung împotriva dinamicii temporare, care dispar.

Următorul joc „indian” este, de asemenea, antrenament, deși nu este în forma sa pură o demonstrație a ideilor sistemului, deoarece Negrul a mers imediat să închidă centrul jucând c7-c5 și e7-e5. Acum știm deja că acest lucru îi limitează posibilitățile active, dar la acea vreme mulți oameni credeau că se poate juca șah și în acest fel, iar Negrul cu centrul său mic (c5-d6-e5 împotriva c4-d5-e4) are contrajuc în sub formă de explozii b7-b5 şi h7-h5. La nivel de amatori, toate acestea au fost foarte bune, dar marii maeștri ai clasei

sa Petrosyan a învățat să folosească avantajul în spațiu. Și cu ajutorul aceleiași prevenții.

Nr. 304. Apărarea indiană A56

PETROSYAN - PILNYAK

Turneul Candidaților, Amsterdam 1956, runda a 6-a

1 .d 4 £>fó 2x4 c5 3.d5 e5 4.2*3 dó 5.e4 dB 6.4ùf3 Ad7 7.Ad5. Și tot așa! E și mai bine aici, pentru că Negrul nu va mai avea un cavaler pe c5.

7...£ùa6. „Mai subțire a fost 7...h6. Este puțin probabil ca White să fi renunțat la episcopul pătratului întunecat într-un stadiu atât de timpuriu. Episcopul de pe g5 face mult mai dificil pentru Negru să efectueze mutarea Í7-Í5” (Petrosyan).

8.Ae2 2*7 9.2d2 Ad7 (9...ab!? 10.a4 b6) 10.a4 b6. Pil-nik joacă cu adevărat deschiderea fără subtilități speciale: deocamdată, spun ei, negrul are o poziție puternică, dar vom vedea. Era pe cale să joace a7-a6, Sb8 și b6-b5 (dacă 10...ab imediat, atunci P.a5!), dar apoi a fost nedumerit brusc de o mișcare neconvențională:

11. £b5! A: b5? Negrul se confruntă cu o dilemă dificilă. În cazul 1 l..Æù:b5!? 12.ab y este o poziție neatractivă, așa că Pi-lnik a preferat 11...A:b5, contand clar pe 12.ab cu joc neclar după 12...0-0 13.0-0 a5 14.ba 4a:a6 15 Wb3 £ùb4 - este destul de dificil să străpungi această cetate. Dar îl așteaptă o surpriză urâtă.

12. ss! Eliberarea pătratului c4. Acum o astfel de recepție a devenit tipică, dar atunci a fost o adevărată revelație.

12...0-0 13.b4! Foarte mult! Se pare că negrul are mari probleme.

„Captura de pe b4 deschide fișierul c, pe care Albul are un punct forte - pătratul cb. Negrul nici măcar nu va putea să se opună turnurilor, deoarece pătratul c8 poate fi controlat de episcopul alb. Pe de altă parte, b4xc5 este destul de neplăcut pentru Black. Pe b6xc5(?), Albul formează cu ușurință un pion puternic trecut pe partea de damă, în timp ce pe d6xc5 își plasează cavalerul pe c4 și combină amenințarea a4-a5 cu mutarea

trecând pionul d5” (Petrosyan).

Pe scurt, Albul are deja o poziție avantajoasă din punct de vedere strategic. Dar le-a luat mult efort pentru a câștiga - permiteți-mi să vă reamintesc că jocul s-a jucat în Turneul Candidaților la Campionatul Mondial!

13.. .h6 14.Axf6! Abordare specifică! „Mai slab este 14.Ae3 &d7 urmat de 15...cb și £o5” (Petrosyan). Iar in cazul 14.Ah4 cavalerul negru ajunge si la d7 pe termen lung si, dupa c5:b4, la c5, inchizand fisierul c. Adică, Petrosian a simțit subtil că în acest caz cavalerul de pe f6 este mult mai important decât episcopul și trebuie lichidat. Acum Negrul nu va putea bloca fișierul c, deoarece c7-knight este foarte departe de c5-square.

În legătură cu aceasta, poate că negrul ar fi trebuit să joace primele 13... ®ce8!?, pentru a-l aduce cumva pe cavaler mai aproape de c5. Cu toate acestea, arată și destul de inestetic.

14... .9:f6 15.0-0 Sfd8 16.^c4 ¿f8. Recunosc pe deplin că Pilnik își considera bastioanele destul de puternice.

17.g3. „Albul întărește poziția fără interferențe. Prin urmare, Negrul, după ce a apărat pionul d6, ia pe b4” (Petrosyan).

17.. .ss. Este de înțeles: altfel Albul ar capta mai devreme sau mai târziu (să zicem, după Φβ2, h2-h4 și W?3) pe c5 și apoi - ca în nota de subsol la 13.b4! Cred că Pilnik s-a hotărât asupra c5:b4 în speranța că slăbiciunea pătratului c6 nu este încă fatală și Negrul va putea obține contrajuc pe partea rege.

18>b3 Fd7 19JXfc1. Nu este rău 19.4àe3 (dacă 19.W:b4?!, atunci

19...^e6! 20.de d5!) 19...h5 20.£o2 urmat de £>:b4-c6, dar Petrosian își duce la îndeplinire planul, crezând că turnul ar fi cel mai bine pe sb. În acest caz, este o chestiune de gust.

19.. .h5 20.^e3 £e8 21>:b4 5dc8 22.Bc6 Wd8 (22...Sc6?! 23. fie cu amenintarea lui Aa6-b7 si a4-a5) 23. Saci 4Sf6. Pilnik pune în practică și un anumit plan. A apărat pionii d6 și b6 (în cazul în care a7-a6 a fost aruncat în aer), a plasat cavalerul pe f6 și a amenințat cu transferul ¿àd7-c5, după care Albului i-ar fi destul de greu să spargă apărarea adversarului. Petrosyan previne acest lucru.

24 JLfl! TOATE8. Evitați 24... £ùd7?

25. U13 Rb8 26.Axd7! sau 25...S:c6

26. de £o5 27.&d5 si c6-c7.

25,1NZ ab! Ce ar trebui să facă White în continuare? Deși toate piesele sale stau frumos, slăbiciunile lui Black sunt protejate deocamdată.

Fără mutarea £u4, care creează presiune asupra pionilor și îngăduie forțele la maximum

Negrul este indispensabil - dar cum rămâne cu pionul e4?

26 lei!! O mișcare unică - un alt triumf al ideii de prevenire! Albul apără pionul în avans, prin cavaler. „Sugestatorul 26.V? are dezavantaje semnificative: slăbește câmpurile negre și a 2-a orizontală - după

26...ab 27.ab h4 Negrul are un contrajuc serios. Iar episcopul de pe h3 este prea puternic pentru a-l trece la rolul modest de a păzi pionul e4” (Petrosyan). Desigur, chiar și turnul de pe el stă modest, dar nu există altă alegere. Logica este fantastica! Această mișcare poate fi ușor trecută cu vederea, dar când este făcută, înțelegi cât de puternică este.

Apropo, mașina trece foarte greu aici: insistă pe 26.B, în timp ce 26.Be1, din „punctul de vedere”, scade estimarea avantajului lui Alb. Eliminarea unui rook dintr-un fișier deschis este dincolo de „puterea mașinii”!

26...ab 27.ab £ùh7?! Negrul a trebuit să „stea nemișcat”, iar Pilnik a tresărit (o persoană mereu

caută inițiativa), a decis să aducă dama la í6 și în cele din urmă a pierdut pionul b6. După părerea mea, 27...h4 28.£ùc4 hg 29.hg <ig8 30.Wb3 Ba7 31>e3 Ste8 este mai încăpățânat, deși este probabil ca pionul b6 să eșueze rău. Poziția negrului este, desigur, extrem de neplăcută, dar nu este atât de ușor să o spargi imediat.

28.£k4 Sa2 29.JLg2! Acum íòd7 nu mai este o amenințare, iar episcopul poate păzi pionul e4 pentru a elibera turnul el pentru a proteja pionul Í2.

29.. .Sh6 30-Bfl &g5 31.Wb3 Bba8 32.h4. Cavalerul este aruncat și aici se termină atacul lui Negru (totuși, nu a început).

32.. Æùh7 33.B:b6 Sal 34.Bc6 B8a2 35.We3. Reflectând amenințarea W:f2+. Vânzarea pionului în plus nu este mare lucru pentru Petrosian. După cum îi plăcea să glumească, „există un pion - nu ai nevoie de minte!”

35.. .^d8 36.Bxa1 (36.b6!+-

Petrosyan) 36...B:a1 + 37.FI2

38.f3. Aici nu folosiți slăbirea câmpurilor negre (38. Ah3!?).

38.. .Wb8 39.Wb3 Ôd7 40.b6 £æ5 41.®b2 Ba4 42>b5 Ba2 43.Sc7 (amenințător 4ba5-c6 și b6-b7)

43...g5. Pilnik se zvâcni din nou, iar chestiunea se încheie cu un triumf în pătrat de lumină al cavalerului pe f5 asupra prostului episcop Í8.

44. £wz! gh 45.&Í5+ Qd8 46. gh Pub 47.b7 Ba7 48Rc8 ®:b7 49.®e8 £d7 5O. £ù:d6. Black și-a dat demisia.

Apropo, răsfoind colecția de jocuri de la acel Turneu al Candidaților, I

și-a amintit o altă idee inovatoare a celui de-al 9-lea campion mondial.

№305

Turneul candidaților BRONSTEIN - PETROSYAN, Amsterdam 1956, runda a 11-a

17...&:c3! Un schimb îndrăzneț al episcopului „indianului regelui”. Dar acesta este și un fel de prevenire!

„Un dispozitiv strategic interesant este un exemplu viu de pătrundere concretă într-o poziție. Este eliminat cavalerul, care ar putea juca un rol activ în descoperirea g2-g4 și, ceea ce este deosebit de important, episcopul pătratului întunecat al lui White este privat de posibilitatea de a ocupa diagonala al-h8 slăbită de schimb” (Aronin) .

18.bc £ff6 19.a4 Qb8 20.3D2 Bd8 21.FI1 ®e8 22Rd1 ®e6 23.®d2 ¿d7 24.d3 Bae8 25.a5 Be7 2bLaY £c8 27.Bd2 Ved7 28.®d2 ¿d7 24.d3 Bae8 25.a5 Be7 2bLaY £c8 27.Bd2 Ved7 18 ! Oprirea g3-g4 din muguri. Un egal, deși poziția Negrului este și mai plăcută.

Jocurile importante pentru sistemul petrosian s-au disputat în a 26-a

Campionatul URSS, unde Tigran Vartanovici, parcurgând din nou toată distanța fără înfrângere, a câștigat prima dintre cele patru medalii de aur ale sale. Mai mult, a fost cu un punct în fața lui Tal însuși, deja de două ori campion al țării, care cu puțin timp înainte a câștigat interzonala și, în curând, Turneul Candidaților (Petrosyan a fost al treilea acolo și acolo).

Nr. 306. Apărarea indiană a regelui E92 PETROSYAN - YUKHTMAN

Al 26-lea campionat al URSS, Tbilisi 1959 1-cM 2x4 db 3,2*3 £d7

4.e4 dô 5JLe2 0-0 6.&Í3 e5 7. d5 4òa6. Alternativa este 7...®bd7 (Nr. 303) sau 7...a5 8.JLg5 h6 9.^.h4 4òa6 10.0-0 ®e8 11.^2 <5ùh7 12.a3 h5 13.0 Ah6? (corect este 13...Ad7 14. b3 b6) 14.b4! Àd7 15.US cu inițiativa (Petrosian - Kottnauer, Lugano(ol) 1968).

8.Ad5 hõ 9.Ah4.

9...e5. Plan agresiv cu mutarea cavalerului în f4. În jocul Petrosian-Lutikov jucat în același timp, a fost 9...C5 10.4àd2 Ád7?! (mai precis 10...2*7) 11.2^b5! I.e8 (11...

A: b5? 12.cb am trecut deja) 12.a3 Wd7 (12...2*7 13.2*3!ab 14. b4!) 13.g4 2*7 (13...2*7!?) 14.2*3ab 15 .a4 ®c8 16.h3! Eb8 17>c2 Ad7 18.b3 b6 19.2*1 b5 20.a5! (mușcare tipică: restricționarea cavalerului pe c7) 20...Q118 (20...bc 21.bc Qb4 22. 2*2! Wa8 23.2*3 cu ideea de Ag3 și f2-f4) 21.^ g3 2ùg8 22.2*3 2 *7 (22... fie 23.be Qb4 24.®c3 și 2*2) 23. Àh4! (neclar 23.b4?! Í5! 24.be f4!)

23...AYge8?! (23...2^g8 este mai bun) 24.b4! 2*8 (24...bc 25.be! sau 24...bc? 25.c5!) 25.be de 26.cb, iar la a 42-a mutare Albul a câștigat.

1O.&dZ 2fì5 11.2*12 2tf4 12.0-0 2*5. Cavalerii stau destul de frumos, iar practica ulterioară a arătat că Negrul are o poziție bună. Dar li se cere să joace precis și energic: pătratele albe sunt deja slăbite, iar activitatea se poate termina, dar gaura de pe f5 va rămâne. În plus, Albul poate pregăti încet un atac asupra flancului de damă.

13JLg4. Prin schimbul principalului apărător al terenului f5.

13...a5?! Mișcare de clasa a doua. Se pare că Yuchtman nu a înțeles prea bine ce a vrut Albul: se pare că cavalerul f4 le paralizează tot jocul, gaura de pe d3 este deja căscată, iar f5 este încă foarte departe... În practica ulterioară, gambitul 13. ..jL:g4!? 14.®:g4 h5 15Ж5 h4 16.A:f4 ef 17.2*3 ®f6! 18.2*g5 ®:f5 19.ef A:c3!? (19... Sfe8 20.2Λ5 Ee7 21.Hael Eae8 22.S:e7 E:e7 23.b4 2id3 24.2ù:a7 2>:b4 25.EЫ 2*3 26.2*>5 cu un mic avantaj) 20. fi fife8 21.Efel <£g7 22.2*3 h3 cu non-

o poziție clară - prin împărțirea pionilor albi, Negrul a obținut un adevărat contraplay.

Acum este interesant de văzut cât de metodic folosește Petrosian slăbiciunea pătratului Í5.

14.f3! „Episcopul va părăsi careul g3, dând loc pionului. Cavalerul negru nu va ține f4 și fără el este imposibil să contați pe activitate. Planul lui White este simplu: trebuie să încerci să muți cavalerul în e3 și acolo pătratul f5 este în apropiere...” (Petrosyan).

14...£ùcd3 15.®c2 Sat. Asta a sperat Yuchtman - contraplay pe fișierul c. Cu toate acestea, se dovedește a nu fi suficient.

16.<Éti1! h5 17.JL:c8 S:c8 18. a3! O mișcare foarte importantă și instructivă. Se pare că nu este nevoie aici: până la urmă, b2-b4 nu va merge oricum. Totuși, scopul albului este diferit: să creeze amenințarea Axf4 și g2-g3. Pentru 18.Axf4 imediată există un decalaj important 18...£fc4!, de exemplu: 19.®b3 ef cu un contraplay bun (20.a3 ^ab 21>:b7? £o5 22>a7 Sa8) sau 19 .A :g5 4a:c2 20.A:d8 ^:al 21.Ae7 Sfe8 22.A:d6 ^c2 c

compensare pentru calitate și șanse reciproce.

18...CCI. După 18...h4 19.^.:f4 Ô:f4 20.g3 W 21.*g2 Wd7 22.ShZ Negrul trebuie să se gândească constant la slăbiciunea f5, iar dacă joci 22...f5?!, apoi după 23 .ef Пп:f5 24.ôde4 cavalerul trece la e4 și slăbiciunea pătratelor albe devine țipătoare.

19.cd. Pe 19Æù:d5 19...h4 era deja necesar! (19...b5!? 20. Sabl!) 20. £:f4 Ô:f4 21.®b3 £r.d5 22.cd ®c7 sau 21Æù:f4 ef 22.Sadl Se8 cu sanse de egalizare.

19...£te5? Predare! Din moment ce Yuchtman a deschis linia „c”, era logic să o folosească cumva. Cu ascuțitul 19...b5 20.¿:f4 Ô:f4 21.Wb3 Sb8 22.^d 1! (22.^:b5 a4! 23>:a4 Wb6) 22...ôe2 23Æte3 £d4 24.®d3 Albul a păstrat avantajul, planificând 25.£rf5 £ù:f5 26. ef și 4òe4 (pătratele slabe ale Albului!). Dar după 19...®b6! le-ar fi greu să găsească ceva mai puternic decât modestul 20.À:f4 (20.Sabl h4) 20..Æ:f4 21.g3 (21. Saci ®d4!?) 21...ôe2 22>d3 ^ d4 23.Sabl.

20.Af2 (cu amenințarea g2-g3; acum devine foarte rău pentru Negru) 20...e4?! Din durere. Astfel de măsuri extraordinare sunt de obicei nereușite și nu fac decât să agraveze situația prin creșterea numărului de puncte slabe. Activitatea negrului se stinge rapid.

21.d3 ^db (încă de preferat este 21...4ùfd3!? 22.Axc5 <2\c5 23.fg hg 24.^c4!) 22.fg hg 23. Ae3. Structura pionului negru seamănă cu o sită.

23...b5? (agonie: Albul pur și simplu ia un pion) 24.£ù:b5 Wb6 25.a4! ®a6 26.^c4 f5 27JS:f5 S:f5 28.ef ®b7 29.^g2 Ôb3 30.^c:d6 Wd7 31.Sf1. Black și-a dat demisia.

Yuchtman a jucat în acest joc, desigur, neconvingător. Cu toate talentele sale tactice, era destul de slab în evaluarea poziției, deși, la fel ca fiecare finalist al campionatelor URSS de atunci, era destul de versat în complexitatea șahului. Cu atât mai impresionantă este diferența de clasă dintre puternicul maestru sovietic și marele maestru Petro

Xiang, care nu atinsese încă apogeul puterii sale.

„Stilul lui Petrosyan”, a scris campionul mondial Botvinnik după acel turneu, „seamănă într-o anumită măsură cu stilul lui Capablanca, Flor și, poate, Smyslov. Jucătorii de șah de acest tip își folosesc forța principală - superioritatea în înțelegerea poziției; prin urmare, se străduiesc să obțină poziții în care factorul timp și elementul tactic nu au o importanță decisivă, unde este posibil să se întocmească planuri bazate pe o bază solidă, care să conducă la victorie cu consistență de fier... Desigur, dacă Petrosyan ar fi fost doar un specialist în domeniul luptei de poziție și nu ar fi fost, pe lângă

faptul că este un tactician viclean, nu ar fi fost în stare să câștige o victorie atât de convingătoare la Tbilisi!”

Potrivit lui Averbakh, această caracteristică nu transmite cu greu originalitatea stilului lui Petrosian, iar această neînțelegere a jocului său a afectat ulterior meciul Botvinnik-Petrosian. Însuși Tigran Vartanovich a spus: „Se spune că jucătorul meu de șah preferat este Capablanca. Mi-au atașat chiar și o etichetă: „un adept al stilului Capablanco”. De fapt, pentru mine, în principiu, nu poate exista niciun idol. Acum, dacă aș putea numi câteva nume, aș numi Nimzowitsch, Capablanca, Rubinstein.” Cunoștea jocurile primilor doi încă din copilărie și a introdus secretele creativității lui Rubinstein.

Xia la sfârșitul anilor 50 - și a ajuns la concluzia că „nimeni nu a avut un stil pozițional atât de profund înainte”.

Dar ceea ce făcea cu siguranță pe Petrosyan să fie legat de Capablanca a fost viteza extraordinară a gândirii. El, ca și legendarul cubanez, a fost unul dintre cei mai buni jucători de blitz din lume (alături de Bronstein, Tal, Korchnoi, Fischer și, mai târziu, Karpov). Când

În vara anului 1958, Bobby Fischer, în vârstă de 15 ani, a sosit la Moscova, apoi Petrosyan, potrivit lui, „a fost chemat la Școala Centrală de Chimie pentru a se ocupa de un tânăr care i-a bătut pe maeștrii moscoviți în blitz acolo”. Tigran Vartanovici a câștigat de patru ori popularele turnee blitz pentru premiul ziarului Vechernyaya Moskva, iar în martie 1971 a câștigat și Turneul Blitz pentru Grandmaster All-Union, obținând 14,5 din 15 (!!).

Când vine vorba de apărarea indiană a regelui, nu se poate ignora expertul său proeminent, remarcabilul mare maestru iugoslav Svetozar Gligoric (n. 1923), care a fost printre candidații la campionatul mondial în anii 1950 și 1960.

Al Doilea Război Mondial a șters patru ani din biografia talentatului maestru de șah, dintre care doi a luptat împotriva naziștilor ca parte a armatei partizane a mareșalului Tito. După victorie, Svetozar a revenit la jocul său preferat și nu numai că a luptat la tablă și a citit cu aviditate literatura de șah, dar a fondat și Casa de șah la Belgrad, a organizat campionatul capitalei și apoi țara. Și a devenit rapid primul număr din Iugoslavia, una dintre cele mai multe țări de șah din lume, unde jucătorii de înaltă clasă nu s-au transferat de-a lungul secolului al XX-lea: Vidmar și Kostic au fost înlocuiți de Pirc și Trifunovic, apoi Gli-

Gorich, Rabar, Matanovici, Fuderer, Ivkov, Matulovich, Parma, Planinc, Ljuboevici...

A câştigat faima internaţională după un triumf senzaţional la Varşovia (1947): 1. Gligoric - 8 din 9; 2-5. Boleslavsky, Smyslov ... - câte 6, etc. A fost considerat imediat un adversar periculos al marilor maeştri sovietici, iar de ceva timp conducerea sportivă a URSS s-a ferit să-i trimită la turnee în care a jucat tânărul şi ambiţiosul iugoslav. Deşi nu era încă un mare maestru: i s-a acordat acest titlu abia în 1951.

Condusă de Gligoric, echipa iugoslavă a câştigat cu încredere, în lipsa naţionalei URSS, prima Olimpiada postbelică (Dubrovnik 1950). Acest succes şi locurile câştigătoare de premii la multe olimpiade ulterioare au fost o dovadă clară a popularităţii extraordinare a şahului în ţară. Într-adevăr, în a doua jumătate a secolului al XX-lea, Iugoslavia a devenit o realitate

ce Mecca a şahului: unde altundeva s-au ţinut atâtea turnee internaţionale?! Şi, desigur, nu este o coincidenţă că aici s-a născut ideea revoluţionară de a crea un fel de biblie pentru jucătorii calificaţi - periodicul „Informator de şah” şi „ Enciclopedia deschiderilor de şah” în cinci volume, sistematizate. după faimoasa clasificare a lui Rabar: ABCDE.

Pentru prima dată am făcut cunoştinţă cu munca lui Gligorich în tinereţe, citind cartea lui Bronstein despre Turneul Candidaţilor de la Zurich. Următorul joc fascinant mi-a rămas în special în memorie - un exemplu cel mai complicat pe tema unei blocade: pentru a lipsi de mobilitate piesele inamice, Negrul a trebuit să sacrifice doi pioni. Acesta s-a dovedit a fi un preţ mare, iar rezultatul bătăliei a fost neclar până la sfârşit.

Nr. 307. King's Indian Defence E87 Cats - Turneul Candidaţilor GLIGORICH, Zurich 1953, runda a 25-a

1.d4 Ôfô 2x4 gô 3.&c3 ¿d7 4>e4 dô. „Numerele victorii spectaculoase ale lui Boleslavsky, Bronstein, Geller m-au determinat să-mi ascuţi şi repertoriul de debut. După ce am inclus Apărarea Indiană a Regelui, rezultatele mele cu Black s-au îmbunătăţit semnificativ. La turneul interzonal de la Saltschoba-den (1952), l-am folosit împotriva lui Geller însuşi - şi am câştigat! ŞI

apoi mulţi ani a fost credincios acestei deschideri” (Gligoric).

5.f3 0-0 6.¿e3 e5 7.d5.

7... C5. După cum a devenit clar, o mişcare prematură. Negrul a ocolit 7...5U15 8.®d2 f5 9.0-0-0 f4?! 10.M2 Mb HÆge2 ¿h4 12.¿gl! (Geller - Gligoric, runda a 11-a). O încercare de a combina ambele planuri - 9...a6 10.¿d3 c5!? (pe

10.. .£ki7 Geller advised ll.ef gf 12Æ}ge2) este parat de 11.de! £ïc6 12.£d5 ¿e6 13.¿b6 ®d7 14. ^e2 flac8 15.ФЫ Ш7 I6.ШieI cu o oarecare presiune (Karpov — Kasparov, Lyon(m/21) 1990).

Prin urmare, 7...sb! este mai activ, de exemplu: 8.®d2 cd 9.cd £Æ>d7 10. £ge2 ab P.£u1?! (H.g4 - Nr. 308) H..Æùh5 12.¿d3 Í5 13.£de2 Ôdf6 14.ef gf 15Æùg3 e4! (după Gligory!) 16.£di5 ®:h5 17.fe f4! 18.M2 ¿g4 19.h3 ¿d7 20.0-0-0 ¿e5! 21. FY ®f6 22.¿e2 £ùg3 23.¿xg3?! fg 24.M3 Sac8... 0-1 (Georgiou - Kasparov, Thessaloniki(ol) 1988).

8.¿d3. După o rundă în jocul Kotov-Najdorf, a fost făcută publică o îmbunătățire - 8.g4! (luând pătratul h5 de la cavaler) 8..Æte8 9.h4 β lO.ef

gf cu joc ascuțit, iar mai târziu Tal a sugerat lO.gfl gf ll.ef A:f5 12. Ad3! cu un avantaj datorită controlului asupra pătratului e4. Important este ca 12...e4 să nu funcționeze 13.fe ®e7?! (13...Ac8 14.e5!?) 14.ef ®:e3+ 15. ®e2 ®g3+ 16.&d2+- (Tal - Boleslavsky, URSS (ch) 1958).

Dar, să zicem, după 8.®d2 £ùe8

9.JLd3 U5 lO.ef gf 11.0-0-0 străpungerea e5-e4 poate fi foarte eficientă: 11...a6 12.£ge2 b5 13. Sdgl ^d7 14.cb e4! 15.fe fe 16Æù:e4 ab 17.JL:b5 S:a2 cu excelent contraplay pentru pion (Korchnoi-Boleslavsky, URSS(ch) 1957).

8...^h5 9.£ùge2 f5 lO.ef gf. O poziție tensionată tipică unui atac Zemish. Albul nu se grăbește să determine locația regelui său și acum trebuie să ia o decizie foarte responsabilă - să aleagă un pătrat pentru regină.

11.®c2. ll.18rd2 (controlul pătratelor f4 și g5) este de asemenea logic, la care negrul poate răspunde cu 11... £ki7 12.Ãg5 ®e8 cu ideea de 13.®b5 e4! 14.fe Ôe5 15.0-0 ^:d3 16.W:d3 fe 17>e3 Wg6 18.S:f8+ A:f8 19. Sfl JLd7 (Pachman - Ivkov, Sarajevo 1964) sau sperie White cu amenințarea de sabotaj asupra queenside - N ...a6 12.a4 (12.0-0-0 b5!) 12...ôd7 13.Ag5 ®e8 14.0-0 òdfó 15.Ac2 Ad7 (Gort-Gligorich, Niksic 1978), iar în cazul 12. £g3 ®e8! 13.&:h5 ®:h5 14. 0-0-0 (mai bine decât 14.0-0 £ùd7 15.f4 Sb8 16.a4) funcționează aceeași idee de blocaj ca în joc: 14...e4! 15.fe f4! 16.Af2 £>d7 și apoi 17.g3 f3 18.g4 ®e8 19.g5 4he5 cu compensație pentru un pion.

11 ...e4! (un sacrificiu de poziție pentru a resuscita episcopul pe g7 și a ocupa pătratul e5, în timp ce pionul alb de pe e4 îi va lega forțele) 12.fe f4S 13JLf2. Un mare maestru modern căruia îi este frică de o blocadă poate lua o măsură atât de extremă precum sacrificarea unei piese - 13.e5!?, pentru că cu 13... Qxe5? 14.A.q7+ Qb8 15.Af2 Albul are un avantaj clar (Knaak-Velimirovich, Sombor 1972).

Mai puternic este 13...fe!, deși după 14. Q:b7+ Q1i8 15.e6 Negrul are un întreg flanc în afara jocului.

Trebuie să alegeți între 15...£rf4,

15...II2 și două contra-sacrificii - i5..>h4+ i6.g3 ad i7.ad ®:h7 sau 15...<!àc6 16.dc bc cu joc cu două tăișuri.

13.. .£*17! 14.£ùg1. Cu intenția de a schimba e5-knight, deși acest lucru nu rezolvă problema revitalizării bateriei ®c2+Ad3. Vai,

14.e5 prea târziu din cauza 14...£*e5! 15. Q:b7+ Q1i8. Bronstein consideră că această poziție este fără speranță pentru White. Cred că este prea categoric, dar după 16. 0-0-0 ®g5 17.ФЫ W:g2 18.ôe4 £ùf6 19.Shgl «β 20.£*f6 S:f6 21. £*?3 ®h5 22 .De4 Ag4 Șansele negrului sunt într-adevăr clar mai mari, datorită în mare parte cavalerului său puternic de pe e5.

14... .Wg5 15.DM £ìe5! „Negrul a câștigat prima bătălie împingând forțele inamice înapoi, dar nu a câștigat încă întreaga campanie. După regrupare, piesele albe merg din nou în poziții mai active ”(Bronstein).

16.£ùf3 ®e7 17.£*e5 ®:e5 18.0-0-0 £ùfô 19.IZ.

19...Dsi7. „Gligoric iubește descoperirile bine pregătite. Un șah mai nerăbdător nu a putut rezista 19...a6 20.Ád3 b5 21.cb ab

noah diagonala” (Bronstein). Mai puternic 20.a4! Dri7 21 idei, deși, desigur, după 21 ...£ùh5 Negrul are compensație pentru pion.

Și un jucător de șah complet nerăbdător nu s-ar abține

19... b5!? 20.cb ab!, evenimente forțate: 21.a4 ab 22.Q:b5 DD7 23. Shel Dxb5 24.£*b5 £A5 cu complicații neclare.

20.DaZ ab 21.£ùb1! (cu ideea

21... .b5?! 22.£*12!) 21...N3!? „Frumos joc. Manevra £*12-β planificată de White ar putea duce la prăbușirea întregii strategii de blocare a lui Black. Gligoric se arată ca un adevărat artist de șah, renunțând la un al doilea pion pentru a lua pătratul β de la cavaler și a extinde sfera blocadei”.

scrie și acordă o mișcare în joc cu două semne de exclamare.

După părerea mea, asta este prea mult. Planul spectaculos al lui Gligoric îl obligă să joace cu cea mai mare precizie (la urma urmei lipsesc doi pioni!), dar între timp nu a fost atât de ușor să realizezi amenințarea £*12-β, iar poziția i-a permis Negrului să se descurce cu ajutorul terapie: 21...yae8! ? 22.Sdel (22.£*12 Da4! 23.®:a4 £\e4 sau 23.b3 ®al+ 24.£N>1 Dri7 25.Bdel b5=) 22...£Λ5 ùg3 24.£tf3 Wh5 25.Shgl b5 cu contraplay sau chiar 21... De8!? (cu ideea de Qg6 sau Q5) 22. £*12 Da4! 23.b3 (23.®:a4 £*e4=)

23 ...®a1+ 24.£ùbl De8!, iar încercarea 25.De1 £*17 26.e5!? revitalizează jocul, dar nu promite un avantaj pentru Alb

- 26...Qxe5 27.Q7+ FI8 28.Q63 Sg8 etc.

Saga Dawnlight

39

Apropo, în jocul împotriva lui Georgiou nu am avut probleme la păstrarea pionului f4.

22.gf &h5 23.&d2 £tf4 24. └fl.

„Un exemplu clasic de poziție blocată. Obiectele imediate sunt patru pioni albi, dar influența blocadei este mult mai profundă: episcopul pătrat luminos este transformat într-un pion, pionii proprii cavalerului îi iau cavalerului toate pătratele importante, în plus, o astfel de piesă mobilă precum cea matca este aproape complet prinsă ”(Bronstein).

24...b5! Descoperire mult așteptată. „Nu se poate decât să se minuneze de potențiala forță defensivă a poziției lui White și de arta lui Kotov, care cu mare dificultate, dar încă își păstrează echilibrul” (Bronshtein).

25.h4 Φή8 26.1g1 ktb 27. £ùb3 &ab8. „Într-un moment critic, Gligoric nu dă dovadă de determinarea cuvenită și continuă să-și consolideze sistematic poziția. 27...b4 28&5 Ra4 29.b3 a fost foarte puternic, iar Negrul are

măcar un check perpetuu, dar pot juca 29...Ad7, continuând atacul” (Bronshtein).

Totuși, în cazul lui 27...b4! alb

ar putea începe să elimine cavalerul-blocator din f4: 28.Ae3! a5 29. ®d2.

Acum 29...Ae7 30.£ùd4!, iar 29...¿g7 30.Sg5 Wfó (30...a4 31. 2xe5 Qxe5 32.^xc5+-) 31.e5 de 32. £ù:c5, și 29...£ùg6 3.FHI! (nu clarifica

30. h5 ^h4 31.Af4 ®:f4! 32>:f4 Qxb2 33.*xb2 Hxf4 sau 30.f4 ®xe4

31. ^d3 ®e8 32.3del Wf7) 30... ^:h4 31.Ae2 a4 32Acl a3 33.^3 ®e7 34.b3 – această cetate nu poate fi pătrunsă, iar Albul poate întări cu uşurinţă poziţia: 34.. .Bg8 35. Af2 £g6 36.Ш11 Bafô 37.Sh5 ^e5 38.2dhl sau 34...£c3 35.£g5 ^e8 36>:c3+! bc 37.A:h4 h6 38.Ael! *h7 39.A:c3 3g8 40.DS We7 41. Ad2 ag6 42.ah5 BÍ8 43.adhl BíΓ6

44.£rf4 etc.

Mai rămâne doar 29...á.:h4 30. £d4! ^g6! 31.£e2! (mai slab decât 31.f4 £r.f4 32.£rf3 ¿ád3+! 33.A:d3 B:β) cu un joc confuz: 31...AÍ6 32.f4 ®:e4 33.Ad3 ®:e3 34> :e3 A:d4 35>d2^:f4 36.ahl ^:d3+ 37>:d3 Af5 38>g3 Ae5 39>e3 a4 40.adfl a3 41.b3 sau 31...£f4 32.£o6 Wf6

33.AP &g6 34.f4! Ôxf4 35.e5! de 36.¿:c5 afe 8.

28. el. Kotov a schițat o metodă similară pentru distrugerea blocadei (deși, după cum vom vedea, în calculele sale s-a strecurat un defect imperceptibil). Pionul trebuie chemat la b4: dacă 28.¿g3, atunci 28...bc!

29.¿:c4 a5! 30.Wh2 ¿g7 31.¿xf4 Bxf4 32.Bg5 ®f6, iar Negrul este bine.

28...b4. Un contraatac disperat

28...bc?! 29.¿:c4¿b5 30.DsZ ®:c3?! 31.be ¿xc4 32.2d2 Qb5 33ig4 ¿e5 tandemul om-calculator reflectă cu 34.^d4!? cd 35.cd <de2+ 36.2:e2 ¿:e2 37.de! ¿:B! 38. 2g5! Qc5 39>:c5 de 40.e6 ¿:e4 41. d6!, iar pionii lui Alb sunt de neoprit.

29. FY Sa8 (Negrul a pierdut timp călcând turnul, iar acest lucru ar trebui pedepsit) 30-¿d3 Dd8.

31.®h2? Dorința de a păstra pionul b4 îl duce pe Kotov pe rătăcire. După 31.®d2! Ś:g3 32. S:g3 schimbul 32...£te2(d3) 33.¿:e2 (:d3) ®:g3 a trezit pionii albi înghețați – 34.f4! și e4-e5, așa că Gligoric ar trebui

caută mântuirea după 32...a5 33. £u1!, de exemplu: 33...a4 34.Bg5! ¿:g5 35.hg ®:g5 36.<£d3 HfB 37. ¿e2! Wg3 38.^:f4 W:f4 39>:f4 af4 40.agl h5 41.Qc2! Q7 42.Q63 sau 33...¿a4 34.Bg4! ¿:dl 35.B:f4 ¿a4 36.3Í5 ®e7 37.Wh6 ¿:h4 38.e5 ¿d7 39.ah5, iar dificultățile negrului sunt mari.

31- 3:e3 (combinație de schimb forțat) 32.a:e3 Ôe2! 33.®:e2 ®:d3 34.^c1. Aici, spre deosebire de liniile cu 31.^2!, regina Albului și episcopul se amestecă între ele, iar Negrul reușește să se apere împotriva í3-f4 și e4-e5. Până atunci, ambii adversari intraseră într-o perioadă de necazuri și erau mai îngrijorați de fiabilitatea fortificațiilor lor.

34-a5 35Æùd3 ¿d4! Acum e4-e5 nu are prea multă forță, iar puternicul episcop de pe d4 egalează șansele.

36.115 ®h4 37.¿g2 Sg8 38. ahi ®g3 39.¿fl a4 40.Qs2? Pseudo activare a regelui! Chiar și 40.Qc1 a fost mai bun, ca să nu mai vorbim de 40.®dl și Ãe2. Dar ultimele mișcări de control „pe steaguri” se supun propriilor legi.

40...a3? Renunțarea bruscă la un avantaj - 40...b3+! 41.ab ab+ 42.Qxb3 Wg7 "cu șanse de câștig" (Bronstein): 43.h6 Aa4+!

44. *a2 (44.Q:a4? ®b7) 44..>a7

45.   FY AL3 46.£u1 Rha8 47.Q:b3 ®a2+ 48.Qc1 ®:b3 sau 43.*c2 Nb8 (43...Aa4+!?) 44.FY £a4 45. Wnh2 (sau 45.® g2) 45...Wa7!, și e greu pentru Alb.

41.b3. Mișcare înregistrată. După analiza acasă, partenerii au convenit la o remiză.

Mai târziu, Botvinnik mi-a recomandat să studiez Apărarea Indiană a Regelui din jocurile clasicilor acestei deschideri, inclusiv Gligori-cha. Iar atentia mi-a fost atrasa de o alta dintre ideile sale originale in sistemul Zemish, nascuta la sfarsitul anilor '50.

De altfel, aceasta a fost cea mai de succes și mai fructuoasă perioadă din cariera marelui maestru iugoslav. A devenit campionul țării de cinci ori la rând (11 în total), a ocupat locul 4 la Memorialul Alekhine din Moscova (1956), a jucat cu brio în meciurile tradiționale dintre Iugoslavia și URSS (i-a învins pe Petrosyan, Smyslov, Keres). , Korchnoi, Taimanov ...), a împărțit locurile 1-2 în turneul în două runde de opt mari maeștri de la Dallas (1957), iar la turneul interzonal de la Portorož (1958) și la turneul de la Zurich (1959) a terminat la doar jumătate de punct în spatele fenomenalului Tal, dar înaintea lui Fischer, Larsen și multe alte vedete. Adăugați la aceasta victoria de pe tabla 1 (+9=6, înaintea lui Botvinnik) pe

Olimpiada de la München (1958) și va deveni clar de ce rezultatul lui Gligoric la Turneul Candidaților din Iugoslavia (1959) - împărțirea locurilor 5-6 - a fost privit de presă ca „un rezultat care nu corespunde cu el realizările constant ridicate din ultimii ani”.

Așadar, în duelurile cu Tal și Shervin (Portorož(mz) 1958), Gligoric a folosit un contraatac al regelui h7-h5, care de atunci a devenit o apărare universală împotriva atacului g2-g4 în cazul înrocului versatil (și nu numai în „Indianul vechi”). Această idee a fost testată de experți de cel mai înalt nivel, apoi a intrat în umbră pentru o lungă perioadă de timp, dar în anii 90 a intrat din nou în atenția marilor maeștri de frunte. Ca o ilustrare a bogăției conținutului său, voi cita unul dintre jocurile mele.

Nr. 308. Apărarea Indiei Regelui E89 IVANCHUK - KASPAROV Dos Hermanas 1996, runda a 5-a

1.d4 Ôfô 2x4 db 3.^c3 Dd7 4.e4 dô 5.f3 0-0 b.Ae3 e5 7. 2kje2. Cu 7.d5 sat! (7...c5 — Nr. 307) 8,Wd2 cd 9.cd ab 10.g4 ^bd7 1 l.h4 şi mai puternic 1 l...h5! 12.¿g5 ®a5 13.gh ^xh5= 14.Ae7?! Ye8 (Tal-Gligoric, Portorozh(mz) 1958), deoarece 15.Axd6? Wb6!

7...C6 8.«d2 (8.d5?! cd 9.cd £>e8 - Nr. 243) 8...^bd7 9.d5 cd lO.cd ab. Modern, lustruit de practica de turneu, ordinea mutărilor.

11 .q4 h5! „Singura mișcare care îndeplinește logica evenimentelor. El folosește întârzierea adversarului cu

prin dezvoltarea flancului rege și bâjbând după slăbiciunile pătratelor întunecate create de mișcarea g2-g4, cândva o armă teribilă în sistemul Zemish” (Gligoric).

12.h3. Această schemă a fost serios testată în al 10-lea joc al meciului Botvinnik-Tal (1960), unde Albul a aplicat un plan ascuțit cu 12.Ag5!? hg 13.fg Ôc5 14Æg3 A:g4

15.b4 (15.h3 £f3!) 15...^cd7 16.h3 Af3 17.Sh2 și după 17...a5?! 18.b5 Wb6 19.WÍ2! Wxf2+ 20.2xf2 Q5 21.b6! a căpătat avantajul. Dar mai bine a fost 17...Wb6! și Sfc8 (Tal).

Pe 12.g5 4¿Ah7 13.h4 este posibil amândouă

13...f6 14.gf a:f6 15Ægl b5 (Sabo – Gligorić, Belgrad 1959) sau chiar 15...WM4?! 16.A.T4 ef. Potrivit lui Tal și Gligoric, „plusurile negrului merită schimbate”, dar monstrul computerului răspunde cu răceală 17.®:f4 și necesită dovezi detaliate. Nu aș juca această poziție împotriva unei mașini, dar, vă rog, împotriva unei persoane.

La sfârşitul secolului, 13. Bgl!? f6 14.gf ®:U6 15.0-0-0 (Karpov - Dolmatov, Groningen 1993) sau 14...fi:f6 15.0-0-0 (15.£u1 We8!? 16.Ae2 ^c5) 15.. .b5 ib.b3! ®b6 17.Qb2 Ad7 18.^cl Ae8 19. JLe2! (împreună cu pionul b3, este un sprijin important pentru alb în lupta pentru un avantaj) 19...b4 20Æbl a5 21.£ùd3 fifS cu joc complex (Karpov - Topalov, Varna(m/3; bsh) 1995). Se pare că 16..Æùdf8! are mai mult succes, forțându-l pe Episcopul P să ia o poziție pasivă: 17.JLg2 Ad7 18.<Q>2 b4 19Æùa4 fib8, iar șansele negrului sunt cel puțin la fel de bune (Campos Moreno - Comas Fabrego, Catalonia 2000).

12... b5! Noi anii 90. Pionierii au jucat imediat 12..Æùh7 cu ideea de 13.0-0-0 (13.gh?! ®h4+)

13.. .h4 14.Qb1 ^f6! şi Ag5 (Shervin-Gligoric, Portoroz(mz) 1958), iar dacă 13.h4 hg 14.fg (Tal-Gligoric, Iugoslavia(mz) 1959), atunci 14..Æidf6! 15.g5 2ùg4 (15...&h5!?)

16.Agl f6 (Geller) sau 16...JLd7=.

Dar 13.figl este mai bine! (această mișcare a pus-o în practică Timman încă din 1966!), împiedicând ocupația

clauza g5. De exemplu: 13...h4 14Æùcl! (14.0-0-0 b5!) 14...Qb8 (14... U6!? și ^g5) 15.^b3 Afó 16.g5 Ae7 17.0-0-0 fó 18.gf Sxfó 19.Áe2 Ш8 (19...£df8?! 20.f4!) 20.FY cu avantajul Albului (Timman-Kasparov, Amsterdam 1996) sau oarecum pasiv 13...hg 14.hg ®h4+ 15.Sg3 £o5 16.0-0-0 £d7 17.Sh3 We7 18Æg3 Sac8 19.ФЫ f6 20.£e2 Sc7 21.2dhl £ùg5 cu șanse de egalare (Piquet – Ivanchuk, Monaco(bsh) 1996).

Mișcarea energică 12...b5!, care începe jocul peste tot, a fost o modernizare a planului h7-h5.

13.Ad5 ®a5! 14.^d1. 14. £ùg3 este urmată de 14... 4òh7 programat! 15.gh (pe 15.Ae7 Se8 16.Axd6 poate 16...h4 17Æùge2 Wb6 18.Da3 b4 19.^a4 Wf6! 20. ®:b4 £g5! 21.Ag2 ^:B+ 22.A :B W: f3 23.Sh2 DI6 cu inițiativă formidabilă) 15..Æù:g5 16.®:g5 Af6

17. W16 Ag7 1/2 (Kramnik-Neibuhr, Groningen 1991).

14...b4!? Cu câteva luni mai devreme, în jocul Piket-Kasparov (Amsterdam 1996), 14... ®:d2+ 15.*:d2 <dc5 16Ærf2 Ad7 17. gh (nu îndrăznesc să joace 17Æùg3 £h7

18. Ae7 din cauza lui 18...h4! 19.A:f8 Φ:í8 20Æte2 Ah6+ 21.Qe 1 Sc8, care este mai mult în avantajul Negrului) 17...£ù:h5! 18.De7 fifc8 19. ¿:d6 W 20.Ae7 16! 21.£ri3 Φí7 22.Aa3 a5 cu compensație mai mult decât suficientă pentru pion.

15.£kj3. Lacom 15.gh?! £u:h5

16.De7 poate atrage o maşinărie, dar nu un bărbat: 16..JLÍ6! 17.3.:f8 Ah4+ 18Ætf2 Φ:í8 urmat de £o5, jLd7 etc.

15...£ùh7! 16.gh. Ivanchuk, ca și Kramnik, preferă, de asemenea, un refugiu pașnic unei poziții neclare după 16.De7 h4! 17.Q:(8 Φ:í8 18. £te2 Af6 19. £e3 ^g5, iar episcopul pătratului întunecat nu este mai rău decât turnul.

16...^:q5 17.®:q5 £f6 18. ®h6 Qd7. A desena. După cum vedem, ideea lui H...h5! s-a dovedit a fi destul de viabil, plin de rezerve pentru îmbunătățiri.

Dintre succesele ulterioare ale lui Gligorich, remarc că a împărțit locurile 3-5 cu Keres și Petrosyan, în spatele lui Tal și Fischer, la Bled (1961) și un joc excelent la olimpiadele din 1960 și 1962, unde, în special, l-a învins pe Fischer. de două ori, ducând scorul întâlnirilor personale cu el la + 4-1 = 6 (viitorul campion mondial a câștigat înapoi abia la începutul anilor 70, câștigând cinci victorii la rând). La olimpiada din 1964, liderul şahiştilor iugoslavi a înscris mai puține puncte, dar în meciul principal cu echipa URSS i-a provocat singura înfrângere cu Black lui Botvinnik însuși.

Acest duel avea o conotație psihologică foarte curioasă. Gligoric a fost așa

„Old Indian” inveterat că partenerii săi, jucând l.d4, timp de 25 de ani, puteau prevedea cu exactitate ce poziție va apărea pe tablă. „Renunțând la factorul surpriză, eu însumi le-am oferit adversarilor mei posibilitatea de a demonstra idei neașteptate”, a fost credo-ul lui Gligorich. Cu toate acestea, nu există reguli fără excepții: împotriva lui Botvinnik, „deja la bord a decis să se sustragă iubitei sale Apărări Indiene a Regelui, temându-se de pregătirea de deschidere a unui multiplu campion mondial”.

Nr 309. Apărare Grunfeld D82 BOTVINNIK GLIGORICH

A 16-a Olimpiada Mondială, Tel Aviv, 1964

1.d4 Ôfô 2x4 g6 Z.^c3 d5!? Surprinde. „Deși am jucat ocazional această deschidere”, scrie Gligorich, „aici am reușit să câștig 10 minute: la asta s-a gândit Botvinnik când a decis ce variație să aleagă.”

4.Af4 Ag7 5.e3. „Tocmai am amestecat ordinea mișcărilor, jucând 5. e3 în loc de 5. £tf3! și i-am oferit adversarului posibilitatea de a folosi o variație care a fost benefică pentru Negru” (Botvinnik).

5...0-0 (5...C5 - Nr. 326) a VI-a cI c5 7.dc Aeb! Se știe că este mai rău

7...®a5?! 8.cd Sd8, iar acum nu mai este

9.Wa4 ®:a4 1O.^:a4 £>:d5= (Capablanca - Reshevsky, turneu AVRO 1938) și nu 9.®d2 4a:d5= (Tolush - Botvinnik, URSS (ch) 1939), ci 9 . 4 GBP!

8.&H3

9. ^g5S? „Această mișcare a fost făcută automat, fără a ține cont de faptul că e2-e3 și <5ùc6 au fost deja jucate (fără aceste mișcări, manevra £ùg5 sau £ùd4 nu este rea),” explică Botvinnik, citând apoi „nereușitul”. ” 9.®a4 4¿e4 10.¿e2 Axc3+!? 11.be dc= (Ragozin-Botvinnik, Leningrad (m/8) 1940) și „cel mai bun” 9Re2, deși după 9...^e4! Negrul joacă activ pentru pion (Lublinsky - Smyslov, Moscova 1944/45). Gligoric adaugă 9Æùd4 4à:d4

10. ed dc=.

9... .6d4! „M-am decis la asta după 20 de minute de gândire. Nu am vrut să permit £\e6 și nu am văzut nicio altă modalitate de a folosi plecarea cavalelui alb din centru. În același timp, nu știam ce fac: să cad într-un abis sau să iau o decizie strălucitoare care îmi dădea șanse mari” (Gligoric).

1O.f3. „Poți să dai în continuare preferință calmului 10.Ae2” (Botvinnik). Dar după

1O...Toporul2 11.Qxe2 d4! sau 1 lW:e2 e5 12.^g3 d4 Albul se simte inconfortabil.

10... e5! Joc Gambit! „De fiecare dată când am putut

Acest răspuns de succes la o noutate pregătită, comentatorii susțin că acest răspuns a fost găsit acasă, se plânge Gligoric. - Nu fără amărăciune, îmi amintesc afirmații similare în legătură cu sacrificiul unei piese în jocul meu cu Botvinnik. În esență, astfel de decizii sunt dictate nu de un fel de „curaj”, ci de un sentiment de pericol extrem,

o înțelegere că poți fi complet depășit, așa că te sacrifici pentru ca acest lucru să nu se întâmple.

Având în vedere trecutul militar glorios al marelui maestru, în acel moment cel mai probabil s-a simțit ca un partizan disperat care se repezi cu o grenadă la un tanc.

Astăzi putem adăuga că după 13.e4 Had8 14.Ád3 (sau 14. Wc2 fi! 15.fg?! £ù:g4) 14...bc! 15.fe £ùd7! Negrul are un joc cu adevărat excelent (Dorfman - Tukma-kov, URSS (ch) 1981) și ce este mai puternic

13.fg! ®:e3+ 14.Ae2 ^:g4 15Æh3! (nu 15.2R Bad8! 16.Wc2 2rh2 Tuk-Makov) 15...Ead8 16Rs2 cu o idee

16...   B 17.gf ^e5 18.FA ^:B 19.A:B W:B+ 20.£rf2 W:c6 21.^ce4! sau

16.. .£te5 (Khalifman – Shipov, Rusia (ch) 2003) 17.c7! Ed4! (Shipov) cu o luptă foarte ascuțită.

11 ...d4! 12.fg de 13.®:d8 Ef:d8 14JX:c3 h6. „White a considerat că este bine să schimbe regine pentru a-l asigura pe regele blocat în centru. Au încă un avantaj material, dar structura lor de pion este clar mai proastă decât cea a adversarului. În plus, datorită aranjamentului cu succes a pieselor, Negrul va câștiga totul înapoi în curând ”(Botvinnik).

15.£f3. Cu 15.ZD13 <ye4! 16. EB3 £ïc5 17.Sb5 b6 turnul era în ofsaid.

15...^e4! IblcI ^:c5 17.£e2 e4 18.£ùd4 (acesta este răul mai mic) 18...£ù:d4 19.ed JL:d4.

11.JLg3? Botvinnik nu comentează deloc acest punct important, iar Gligorich scrie: „Este clar că 11.fg? ef 12.cd £rd5 în avantajul Negrului. Altceva nu știam: la ce duce ll.cd ef (dar nu 11... ^:d5? 12.W:d5 i.d7 13Æ:f7! H:f7

14.£c4+-) 12.dc (12.fg? ^:d5!) 12... ®e7! cu contra-joc puternic pentru piesa sacrificată”.

20.b3. „Dacă 2O.b4, atunci 2O..Æùe6 cu amenințarea neplăcută de 21...a5” (Gligoric). Probabil mai forțat

20...®a6! 21.b5 (21.HN? ^:b4; 21.a3? ab2) 21...£b4 22.a4 Sac8 23.Au2 ab2! 24.Sdì £id3+ 25.Axd3 ed 26.c5 Ad4 sau 22.c5 Sac8 23.a3 £ùa2 24.Sc2 £w3, câștigând un pion și jocul.

2O...Ae3 21.Sdì Sxd1 + 22. Axd1 5d8 23.Ae2 a5 (23...Sd2? 24.Af2=; 23...£o6!? Botvinnik) 24.h4 &eó 25.5h3 Ad 2Ó.Ae5 £ùf4 (26...Sd2? 27.Sc3) 27.A-.f4 A:f4 28.c5 5d2 29.5c3 (29. a4 5c2) 29...S:a2 30.&f2 Sb2S, iar după o serie de omisiuni reciproce, Negrul a câștigat la a 79-a mutare.

În 1967, Gligoric a evoluat cu încredere la turneul interzonal de la Sousse (+7 = 14; împărțind locurile 2-4) și a intrat din nou în competiția candidaților. Începând cu o victorie în sferturile de finală cu Tal (Belgrad 1968), după cinci jocuri a condus cu scorul de 3:2. Totuși, atunci a avut loc o cădere psihologică în jocul lui Gligorich, iar Tal, dimpotrivă, a jucat cu aceeași forță - și a câștigat acest duel dificil (5.5:3.5). „Bineînțeles, publicul își susținea Gliga, așa cum îi spun prietenii și numeroșii fani din Iugoslavia. Dar atmosfera meciului - binevoitoare și ospitalieră - a fost la fel de favorabilă ambelor părți. Și acesta este în primul rând meritul partenerului meu ”, și-a amintit mai târziu Tal.

De la sfârșitul anilor 1950, Gligoric combină spectacolele intense de șah cu jurnalismul profesionist - timp de șapte ani a lucrat ca comentator politic, publicist și reporter în principalul săptămânal iugoslav. Energia lui a fost suficientă și pentru activitățile active de șah și organizare (cred că nu întâmplător a avut loc istoricul „Meciul secolului” la Belgrad). Dar, după meciul cu Tal, a recunoscut cu sobru că aceasta era limita abilităților sale și de atunci, în ciuda participării la alte două turnee interzonale, a abandonat de fapt lupta pentru coroana de șah și a jucat doar pentru distracție, rămânând un adversar formidabil. pentru oricine.maestre maestru.

Acest lucru este dovedit și de următorul joc instructiv al lui Gligoric împotriva lui Petrosian. Istoria întâlnirilor lor personale este destul de sângeroasă: +11-8=19 în favoarea lui Petrosyan, care a preluat conducerea abia după trei victorii „seci” la mijlocul anilor ’70. Iugoslav a avut un scor copleșitor cu Alb (+5), dar a eșuat cu Negru (+3-11). Cu toate acestea, în acea zi de aprilie a anului 1970, totul era diferit.

Nr. 310. Apărarea Indiei Regelui E97 PETROSYAN - GLIGORICH Rovin - Zagreb 1970, runda a 5-a

1.d4 ôfó 2.c4 gó 3.^c3 Ad7 4.e4 dó 5.Ae2 0-0 6.^f3 e5 7.0-0. Petrosyan și-a sustras favoritul 7.d5 4àbd7 8.Ag5,

întrucât partenerul a interpretat variația 8...h6 9. Ah4 g5 10.Ag3 4àh5 foarte încrezător. Cu o lună mai devreme, White nu reușise chiar și după 8.®c2!? a5 9.Bg5 (9. 0-0 ^c5=) 9...h6 X.Ae3 £g4 11. Ad2 £o5 12.h3 W I3.^e3 W!= (Petrosyan - Gligorich, Kapfenberg 1970).

7...£k6 8.d5íòe7 9.b4 (o mișcare energetică foarte populară a lui Taimanov) 9...£b5. Pe atunci, 9..Æùe8 sau 9...4òd7 erau jucate mai des, dar Gligoric prefera „un răspuns activ: Negrul începe lupta acolo unde este mai puternic”.

1O.£kI2. O noutate inventată la tablă special pentru adversarul omniscient. Oricât de ciudat ar părea, mișcarea 9...£ùh5 s-a dovedit a fi necunoscută lui Petrosian: multe jocuri pe această temă au fost jucate în era „pre-informator”. Acum apar literalmente pe Internet în aceeași zi și, astfel, viața noilor produse este calculată în ore.

Profesioniştii moderni nu au dreptul să fie uituci - „periculoşi pentru viaţă!”

De mai multe ori a fost 10.g3 f5

ll.^g5 (11.^1?! Ôí6 12.13 f4! 13.g4 g5 14.ôd3 ®g6 15.C5 h5 16.h3 H17 H17 Matulović – Gligoric, Ljubljana 1960) 1 1..Æ16 f4!2..13 f4! (12...h6 I3.^eb Axe6 14.de c6 15.b5! Taimanov-Gligoric, Santa Fe 1960) 13.b5 h6 14.<ye6 D:e6 15.de fg! 16.hg ®c8 17Æùd5 ®:e6 18.2tc7 ®h3= (Pakhman – Taimanov, Havana 1967).

Larsen împotriva lui Ulman (Zagreb 1965) și Gligoric (Lugano 1970) au apărat fără succes continuarea lui 10.c5?! £G4 11.DT4 ef. Neajunsurile acestui plan au fost relevate și de jocul Kamsky-Kasparov (New York(bsh) 1994): 12.JCI a5!

13. cd cd 14.&b5 £g4 15.c7 ab

16.Wd2 W:13! 17.Q:13 De5 18.fi:b7 ®a5 etc.

Și la mijlocul anilor 90, a apărut linia principală - 10.Se 1!, care a devenit populară în mare parte datorită victoriilor lui Kramnik. Adevărat, chiar și aici negrul realizează din ce în ce mai mult un joc cu drepturi depline: 10...a5 (în lumina reflectoarelor și 10...15 11.4òg5)

11.ba (P.Aa3 £T4 12.AP Ag4! Kramnik - Gelfand, Dortmund 1996) 11...15! 12Æd2£rf6 13.c5 Qxa5

14. cd cd 15.a4 £h6 Ib.DaZ £:d2 17>:d2 fe 18.M5 £15 19.h3 Sa8= (Kramnik – Smirin, Moscova(bsh) 2002).

1O...^f4 11.a4. Ha 11.^13 nu este rău 11...15 cu ideea de Qb8 și £ùg8-16, în timp ce Gligoric a recomandat 11... íòd3 12.¿a3 a5 (curios, 12... c5 la fel) , adică ceva de genul I3.Ba Q:a5 14.£b5 ¿d7!? (14...c6? 15.£b3!;

14..Æc5!? 15.£b3 ^:b3 16.W:b3 Ad7 17.Ab4 Sa6) 15ÆÆ>3 Sa4 c oc-

trei lupte (Anand - Gelfand, Dortmund 1997).

11...fS. Lanțurile de pioni aliniate de adversari sunt pe cale să se dezintegreze, iar atunci episcopii își vor arăta puterea. Prin urmare, schimbul 11... £ye2+ 12,®xe2 ar fi o micro-victorie pentru Negru, oferindu-i după

12...U5 13.c5 fe 14.cd cd 15.&d:e4 £tf5 este o piesă perfect acceptabilă.

12.Af3. „Această mișcare mi-a provocat un mic șoc psihologic care a durat aproximativ cinci minute. Ce se întâmplă dacă acest episcop ar trebui să fie schimbat? Depășind confuzia mea, am petrecut 20 de minute

căutând cel mai bun răspuns în momentul critic al bătăliei. Și am găsit, aparent, singura mișcare corectă ”(Gligoric).

Fiind un adept strălucit al lui Tarrasch, marele maestru iugoslav a crezut ferm în existența celei mai bune mișcări în fiecare poziție și că o poate găsi. Această încredere l-a ajutat să-l învingă pe Petrosyan, chinuit de îndoieli și nemulțumiri.

12...e5. Schimb 12...fe?! 13.£>dxe4 a inclus e7-knight în joc - 13...£ùf5,

dar după 14.g3 £tfi3+ 15.^2 Albul l-a scos în ofsaid pe celălalt cavaler și a obținut un avantaj: 15... Wd7 16.Ag4 2n3+ 17.Dxe3 >.g4 18>xg4 Axg4 19.B Àf5 20Æùb5.

Totuși, mutarea în joc nu rezolvă problema dominației Albului pe careul e4. Prin urmare, poate 12...Q88 este mai promițător!?

13.a5 <5ùg8 14.c5 £rf6 și numai pe 15. £a3 - 15...g5!

13-ef 14.dZ?! Slăbire cauzată de dorința de înțeles de a juca £kie4, eliminând linia 14.£ùde4?! £ùh4! 15.A:f4 (15.a5? £ùh3+!) 15...ef, pe plac episcopilor negri. Dar mai puternic este 14.Ae4! și £Æ>3, menținând în același timp influența asupra evenimentelor din centru și perspective bune.

14>.>£ki4S? După multă deliberare, Gligoric sacrifică o piesă în stilul lui Tal. Cred că de data aceasta a fost Petrosyan cel care a trăit șocul: să primească un astfel de „cadou” sub tictaia unui ceas de șah! Desigur, se aștepta la 14..Æùh3+ (14... ^g6? 15.ôde4 £d4 16.A:g5!) 15. <àg2 și nu se temea de atacul fulgerător 15... g4?! 16.A:g4 4ò:f2 din cauza 17.Φ:í2 ^h6+ 18.AB £g4+ 19.<èe2 ^:h2

20.^ce4 £ù:fl 21.F:L.

Totuși, manevra neașteptată 15...®d7! a fost găsită mai târziu, dându-le Negrului suficient contrajuc: Ib.^b3 (16.á.g4? £>:f2!; 16Ade4? 2*14 17.Ah5 2Г4+!) 16 .. ^d4 17Æ:d4 ed 18.^b5 sat! 19. £a3 Sxi3 20>:B g4 21>b3 ®e7 22. fla2 JLf5 (Keane-Kavalek, Tee-side 1975) sau 16. Ae4 g4! 17.£ùb3 ®e7 (Manion - Smirin, Las Vegas 1997).

15.gf. Acest lucru îl condamnă pe Alb la o apărare dificilă, dar nu există altă cale:

15.   GBP4? A:g4 16.®:g4 <£de2+! 17. #We2 h5, capturarea reginei.

15—£cf3+- Pe 15...ef în plus

16.   ôde4 17>B g4 18>dl cu trecerea la o poziție care ar putea apărea și în joc, poate 16.¿g4 (16.JLe4?! În 17. Sa3 g4!) 16...B! (Recomandarea lui Geller 16...¿:g4?! 17.AHr:g4 B nu este bun din cauza

18.£k_e4! £>e2+ 19. £œ2 fe 20>:e2 D:a1 21.A:g5) 17 A:c8 ®:c8 18.FY! ^e2 19.<S\e2 fe 20.®:e2 A:al 21Æùe4! bine compensat pentru calitate.

lóJãhfB. Potrivit lui Gligoric, a fost mai atent să joci 16...e4? (18...gf 19.Sgl Qb8 20.®:B Ae5=), dar 18.£k14!?

Mai exact, imediat 16...g4!, iar dacă

17. FY, apoi 17...gf 18JH3 DW 19. Sgi Ag6 20.Ad2 Wd7 21.£e4 Rae8= (Smirin). Totuși, chiar și aici după 17.4àd2!? ef 18Æùde4 Negrul trebuie să caute o compensație reală pentru piesă.

16-e4! Frumosul plan al lui Gligoric, deși asociat cu risc, este foarte eficient din punct de vedere psihologic. Acesta este unul dintre acele cazuri Tales când adversarul găsește o apărare... la sfârșitul jocului.

17. ^h1? „Nu mă așteptam la un răspuns atât de pasiv. Totuși, astfel de manevre sunt tipice stilului original al lui Petrosian: într-unul dintre jocurile noastre (Zagreb 1965), cu regele pe hl și pionii f2, g2 și h2, a trecut brusc ®eI-gl, apărând pătratul h2 și dezlegând. mâinile lui pe flancul reginei, unde a decis rezultatul luptei în favoarea lui”, scrie Gligoric și recomandă 17.®d3 JU5

18. ^de4 ef 19.A:f4 (19.Bel B 20. Ab2 Se8 și Wi4=) cu întoarcerea piesei: 19...A:e4 20.W:e4 A:c3 21.2a3 Ш6=. Adevărat, 18.£ue4!? merită atenție. ef 19. Sbl si Ab2.

Încă cred că 17.®Y? - nu rodul stilului original al lui Petrosyan, ci rezultatul nemulțumirii sale extreme față de jocul său. Supărat neașteptat

Printr-o nouă întorsătură a evenimentelor, el nu a putut să rezolve probleme dificile (dar complet rezolvabile!).

„Se argumentează adesea despre ce este

- „forma sportivă săracă a unui jucător de șah”? scrie Petrosyan.

— Am înțeles că ascunzând regina în colț, voi ajunge sub un atac puternic și, totuși, un egal ar fi posibil în cazul 17.®d3 ef 18.f3! M5 19.&de4 gf 20.B:f3 A:c3 21. ®:c3 A:e4 22.E:f4 ®g5+ 23.®g3 ®:g3+ 24.hg S:f4 25.A:f4 a5 26.ba Exa5 27.2e 1 Ag6 28.2e7 Bc5 29. CR6 2xc4 30.Eg7+ *h8 31.Hd7 <à>g8 32.2g7+ prefera în esență moarte sigură. O astfel de alegere nefericită a mai multor posibilități nu este un semn de fitness slabă?

Cred că e mai interesant 17. ®dl!? ef 18.4?hde4 (după cum sa menționat deja, această poziție ar fi putut apărea într-o ordine diferită a mișcărilor). Petrosian, pe de altă parte, spera să o salveze pe regina de la hl mutând pionul h2, dar oportunitatea pentru aceasta a fost ratată chiar de la următoarea mutare și nu a mai venit niciodată.

17-ef 18.Ab2?! „O serie de mișcări proaste, odată ce a început, este uneori dificil de oprit” (Petrosyan). Bineînțeles, vreau să schimb rapid formidabilul episcop pe g7, dar locul pentru episcopul cl era pe d2, unde ar putea proteja turnul el și să ofere reginei șansa de a reveni în joc.

Petrosyan considerat cel mai bun 18. Na3, dar după 18...®b4 19Æùde4

Ae5 20.Ad2 Af5 21.Sel Lae 8 urmat de Her7, Sfe8, f4-f3! iar prin retragerea episcopului cu e5 Albul ar trebui să caute mântuirea din catastrofă de-a lungul rangului 1 (motivul pentru aceasta este „cuplul dulce” ¿gl+Wil). Prin urmare, imediat 18.4¿de4! este corect, iar pe 18...Wh4 19. Ad2 Ae5 chiar 20. β ¿d4+ 21.Sf2 este posibil, iar pe 18...A6 19.Ad2 ®e8 - 20.flae 1 Wg6 21. h4! gh+

22.Qb2 β 23.Sgi Ae5+ 24.^g3 lg4 25.Rxe5! și 4 vârstă4. Si daca 18... β 19.Ad2 Wh4, atunci dupa 20.£ùg3 Ae5 21.Sfel Af5 22.Ra3 Sae8 23.4àdl! Albii evită pericolele folosind stâlpul e3.

18.... Af5 19.Sfe1 (pe 19.^dl?! Qxb2 20.^xb2 este neplăcut 20...Wf6!

21.Ra2 ®d4) 19...f3. Cușca s-a închis trântit.

20.^de4. Alegere dificilă. „Și în cazul 20.h4 Negrul are încă un atac puternic” (Gligoric). Evident, asta înseamnă 20... gh 21Æù:f3 (21>:β? ®g5+; 21. £T1 ®g5+ 22.Φ112 W4+) 21... Ag4 22.^d2 (22.Re3 Ah6) 22. . Wh4 etc.

20A:β gf 21.»:β Wh4 22.^d 1 A:b2 23.£ù:b2 fif6! cu inițiativa negrului sau 20.£rfl ®h4 21.£ùe3 (mai rău decât 21Æùdl £:b2 22.ô:b2 Wf6! sau 21.De3 Ad4 22. Lae 1 Sae8! 23.2Ш A:e3 24.®d:e3 Ad3 25.h3 A:fl 26.F:R g3) 21...Ag6 22.Sa2 Dae8 cu compensare excelentă pentru o piesă.

20.. Jãhi4. „El amenință Wh3 uneori, încuind regina albă pentru totdeauna” (Petrosyan).

21.DIN? Drum direct la schelă. Din anumite motive, toată lumea a ratat mișcarea 21.£kll!, care a păstrat intriga luptei: 21...¿:b2 22.£>:b2 Wh3 (uciderea resursei h2-h3) 23. e3 £:e4 24.2:e4 fife8 25.2ae1 (și dacă 25...W15, atunci 26.h3!) sau 21... ®h3 22.¿:g7 Φ:β7 23.4ùg3, și nu este clar cum poate negrul să folosească vechiul pozitia matcii pe hl. 21 ... Ah6!? 22.¿cl (după 22.Q04 ¿:e4 23.2:e4 Rae8 ambele 24.£ùc3 Ad2 25.2dl Axc3! e8 Qxe8 25.£ùe3 Axe3!?

26.fe fifô sau 26.Axe3 Wf6!) 22... Dae8! 23.A:h6 ®:h6 24.ôdc3 Be5 25.h3! (dar nu 25.2e3 She8 26. flael Axe4 27.h3? g3! 28.^xe4 Bxe4 29.UM3 gf+ 30.Φ:í2 Qxe3 31Qxe3 SÍB-+) 25..>g7 26.hg ¿xe4 27. £ù :e4 ®e7 28.Wh6 Bxe4 cu avantajul Negru, deși este prea devreme să vorbim despre o victorie.

21...   Le 5! 22.¿e3. 22.£κi1 Ïïae8 sau 22.hg W:g4+ este, de asemenea, dezastruos

23.FP Rxc3 24.Rxc3 Rxe4 25.dxe4 ®xe4 26>gl+ ®g6.

22.. .gh 23.®:f3 Rd4! Regina este din nou împinsă într-un colț și urmează agonia.

24>h1 h2+ 25.Qd2 (25.Φ1Ί Sf3!) 25...®h5! 26.^d2 Ád4!

27.®e1. Ha 27.Sael face șah-mat pe elegantul 27...L3+! 28.2:113 2:f2+ 29. &g3 ®g5#.

27... da8! 28.^ce4 R:b2 29. jd3 Re5 ZOLaa3 FI8 31.FM Sg8 32.®f1 R:dZ 33.S:g3? Sxe4. White și-a dat demisia. O înfrângere psihologică brutală pentru Petrosyan!

Apropo, la startul acelui turneu, Gligoric a câștigat duelul indian al Regelui împotriva lui Smyslov, iar la final a împărțit locurile 2-5 cu el, Korchnoi și Tort după de neoprit Fischer. Petrosian a terminat pe locul șase, la jumătate de punct în spatele celor patru și a pierdut un singur meci (vezi mai sus) în 17 runde. Deci ar fi trebuit să vorbească despre starea sa slabă? Mai degrabă, în acea zi, pur și simplu nu era pregătit pentru o luptă dură - o stare similară este familiară profesioniștilor.

După ce a devenit arbitru internațional în 1972, Gligoric a arbitrat apoi multe competiții, inclusiv meciurile mele cu Korchnoi (Londra 1983) și Karpov (Moscova 1984/85). Din păcate, în zilele sfârşitului scandalos al meciului de la Moscova, încheiat după multe întârzieri, nu a putut rezista dictatelor conducerii sovietice şi ale preşedintelui FIDE Campomanes. Îmi amintesc când am cerut din nou să explic ce mi se întâmplă, marele maestru iugoslav s-a plâns cu tristețe: „Știi, în această chestiune nu sunt altceva decât un portar”. Într-adevăr, ce

ce ar putea face arbitrul-șef aici, dacă în Baguio (1978) nici măcar președintele FIDE Euwe nu a reușit să protejeze Korchnoi de agresiunea sovietică? După părerea mea, acesta este unul dintre necazurile șahului mondial modern: adevărații specialiști sunt retrogradați în plan secund de politicieni.

„Joc împotriva pieselor” – așa a numit Gligoric cartea jocurilor sale alese (1981), explicând: „Șahul este o luptă cu sine. Nu joc niciodată împotriva adversarului meu, joc împotriva pieselor lui.” Judecățile acestui cavaler de șah nu și-au pierdut valoarea până astăzi:

„Șahul a intrat în stadiul de înalt profesionalism. Sute de jocuri importante pentru teoria deschiderii sunt jucate în fiecare an. Cei care participă în mod regulat la competiții sunt nevoiți să proceseze informații în continuă creștere și să petreacă din ce în ce mai mult timp la tablă (acum la computer. - G.K.), analizând jocuri noi și pregătindu-se pentru următoarele lupte. Trebuie să subordonezi complet

modul de viață activității tale de șah. Dar totuși, nu poți să ții totul în cap, așa că mulți încearcă să-și facă viața mai ușoară limitând repertoriul de deschidere.

Acum improvizați la bord este rar. Mulți tind să aplice o anumită variație, bine pregătiți pentru a juca cu un anumit partener. Cu toate acestea, nimeni nu este garantat împotriva surprizelor de deschidere. În acest slu

ceaiul trebuie să caute cea mai bună soluție la bord. Găsindu-mă într-o astfel de situație, de cele mai multe ori am făcut față problemelor urmând principiul „momentului decisiv”: este necesar să găsim mișcarea corectă, uneori chiar singura mișcare corectă sau un întreg plan care respinge intenția adversarului... De obicei, m-a ajutat încrederea că noutățile inamicului în scheme nu sunt suficient de justificate pozițional și, prin urmare, pot și trebuie să le găsesc defectele și infirmarea.

Voi adăuga că Gligoric, pe baza propriei experiențe, a considerat vârsta optimă pentru un jucător de șah să aibă 33-36 de ani. Dar astăzi, odată cu apariția computerelor puternice și a internetului, șahul devine rapid mai tânăr. Nu doar procesul de pregătire s-a schimbat revoluționar, ci și gândirea șahului în sine: acum nu mai are rost să ne bazăm, ca înainte, pe aprecieri generale precum „neclar” sau „cu compensație” — trebuie să gândim foarte concret. În loc să gândim profund și să filosofăm la tablă, abilitatea de a calcula intens și de a menține cea mai mare concentrare a gândirii pe tot parcursul jocului a apărut în prim-plan. Programele de calculator ajută tinerele talente să dobândească rapid cunoștințele necesare, deoarece o memorie tânără tenace poate deține o cantitate mare de informații, iar lipsa de înțelegere a poziției este compensată de un calcul precis.

și capacitatea de a menține tensiunea luptei. Dimpotrivă, creierul unui jucător de peste 30 de ani, obosit de încărcătura continuă, se eliberează treptat de informațiile care l-au revărsat și tot mai des, în ordinea autoconservării, brusc.

se stinge în cel mai inoportun moment...

În timp ce scriu aceste rânduri, Svetozar Gligoric a depășit deja limita celei de-a 80 de ani, dar este încă vesel și respectat în întreaga lume a șahului.

mișcare modestă de pion

Să trecem acum la un alt sistem, numit tot după Petrosian, în Apărarea Indiei Reginei: l.d4 2.c4 e6 3.£rf3 b6 4.a3!? sau 4Æùc3 AB7 5.a3!? Poate că contribuția lui aici nu este la fel de semnificativă ca în vechiul indian, dar planul cu a2-a3 a fost un pas revoluționar la vremea lui. Simagin a jucat în același mod, dar Petrosyan a fost cel care a dat viață acestei idei și i-a oferit o largă recunoaștere internațională.

Din punctul de vedere al clasicilor șahului, mișcarea a2-a3 din Queen's Indian Defense pare complet nebunesc. De fapt, conține cea mai profundă idee de prevenire. Prin blocarea atacului ¿b4, Albul menține presiunea cavalerul c3 asupra casetelor d5 și e4 - oricât de paradoxal ar părea, aceasta este o luptă pentru centru! Cât despre episcop, obișnuit cu ruta G8-b4xc3, Black trebuie să o dezvolte în alt mod. Adică construcția flexibilă cu £ùf6, AL7, AL4:c3, d7-d6, £Æ>d7 etc. se prăbușește. (Karpov și mulți alți șahisti de frunte joacă așa tot timpul: le place această poziție elastică). Îndepărtându-se de formațiunile tradiționale noi indiene, tăieturi albe

ko schimbă natura luptei, forțând imediat adversarul să rezolve problema controlului asupra câmpurilor centrale.

Desigur, în ultimele decenii, s-au găsit multe modalități de a combate acest sistem insidios, otrăvitor, cu toate acestea, până în prezent, 4. a3 (sau 4. £u3 L7 5. a3) nu este inferior ca popularitate față de clasicul 4. .g3. Mai mult, a existat chiar și o perioadă în anii 80 în care sistemul lui Petrosian a înlăturat practic Apărarea Nimzowitsch și Noul Indian cu 4.g3.

Dar ne vom concentra asupra unuia dintre primele experimente, care a fost efectuat în timpul următorului campionat zonal, al 28-lea al URSS - al doilea „aur” pentru Tigran Vartanovici.

Nr. 311. Apărarea Indiei Reginei E12

PETROSYAN - SMYSLOV Campionatul 28 al URSS, Moscova 1961 1.c4 Ôfô 2.&c3 eb 3.3dz b6 4. d4 Ab7 5. a3 d5. Cea mai naturală reacție; mai rău este 5...d6 (Simagin - Smyslov, URSS (ch) 1955). Este foarte important ca botezul de foc al sistemului să aibă loc la cel mai înalt nivel: Smyslov însuși apără poziția lui Negru!

6.cd 4à:d5· Această captură, și nu 6...ed, corespunde filozofiei de șah a lui Vasily Vasilevici. Captura de pion este cu greu mai proastă - este doar puțin mai pasivă și creează o structură diferită pe care mulți oameni nu le place. Pe de altă parte, cu 6...£ù:d5 activ, Albul are posibilitatea de a crea un centru mobil de pion.

7. e3. Bună mișcare clasică veche. În acei ani, părea cel mai organic și albii încă nu vedeau nevoia să schimbe nimic. Apoi au apărut alte idei:

1) 7.Ad2 Ôd7 (7...c5?! 8.e4! £œ3 9.Axc3 Qe4 10Æùe5 cu un atac) 8.®c2 (8.^:d5!? ed 9.g3) 8 ... c5 (8...^5f6!? 9.e4 c5 Tukmakov - Polugaevsky, Kiev 1984) 9.^xd5!? (9.e4 £œ3 10. JL:c3 cd 1 l.£\d4 ab) 9...ed lO.dc be 11.e3 De7 12JLd3 (Kamsky – Karpov, Elista(m/10) 1996) sau 9. .. £xd5 10.e4 Ab7 H.d5! ed 12.ed¿d6 13.0-0-0 0-0 14.Ab5 (Dreev - Tivyakov, Dos Hermanas 2003), în ambele cazuri cu joc tensionat;

2) 7.®c2. Cel mai popular. Acum este îndoielnic cât de 7...£ùd7

8. ¿á:d5 ed 9.JLg5 (Kasparov-Kar

pov, Moscova(m/32) 1984/85) și 7...C5 8.dc! (pe 8.e4 £ù:c3 9.bc nu egalează 9...£u6 10.Ab2! 2c8?! 11.Sdì! sau 9...Ae7?! jocurile mele cu Mu-rei și Georgiou, Moscova (mz) 1982, dar 9../hd7!Wc7 10. Bel h6 11.AI4 a5 12. £ùa4 <5M7 13. e4! cu inițiativă (Kasparov-van der Wiel, Amsterdam 1988).

Răspunsul exact este 7...¿ó:c3!, de exemplu: 8.®:c3 íòd7 9.^g5 Ae7 10. Axe7 Qxe7 1 l.g3 (II.e3 Sc8 12.Ae2 c5!= Portisch - Karpov , Biel 1996) 11...2rf6 12.Ag2 Wd6 13.b4 Bad8 cu sold aproximativ (Bareev - Karpov, Belgrad 1996) sau 8.bc <bd7 9.e4 c5 10.M4 De7 11.d5 ed 12. 0-0 13.adl urmat de 13...Se8 (Krasenkov – Karpov, Wijk aan Zee 2003), sau chiar

13...g5!? 14.De3 g4 15.^gl U5 (Radjabov - Kramnik, Linares 2003).

7..JLe7. Mai fundamentală este interpretarea modernă a lui 7...g6!? - un hibrid de două apărări, Noul Indian și Grunfeld. Atunci 8.Ab5+ este posibil (8.h4!? Polugaevsky -

Korchnoi, Londra 1984) 8...Sat 9. ¿d3 âg7 1O.e4 £œ3 ll.bc c5 12. Ag5 ®d6 (Kasparov-Korchnoi, Londra (m/1) 1983; singura mea înfrângere împotriva lui Korchnoi!) sau 9.¿a4!? Ag7 10.e4 £>:c3 11.bc Aab! 12.114 ®c7 13.e5 £d7 14.Af4 h6 15.«cl 0-0-0 Ib.^e3 c5 17Æd2 Qb8 cu joc ascuţit (Kasparov-Timman, Amsterdam 1991).

În mare parte din cauza acestui nou răspuns, White sa răcit la 7.e3. Dar pentru Smyslov g7-g6 ar fi prea revoluționar! În plus, ce diferență are: de ce să nu joci Ae7?

8.^b5+ (este important să aducem măcar puțină discordie în rândurile Negrului) 8...c6 9.¿d3 c5. Nu este o mișcare rea, deși mai târziu negrul a început să evite pozițiile rezultate. După 9...0-0, Albul captează imediat centrul cu 10.e4^:c3 11.bc, ceea ce, însă, nu este atât de groaznic. Iar tabiya principală este 9..Æïc3 10.bc c5 11.0-0 (Nr. 342).

1O.£ù:d5!? Șansă suplimentară. Pe 1O.e4 varianta cea mai ușoară este 10... £ù:c3, deși există și 10...cd?! 1 l.£ù:d5 ed 12.e5 cu initiativa.

1O...^:d5 (sortire riscantă; mai prudent 10...ed P.b3 cu avantajul minim al Albului) 11.de ®:c5. Mai târziu, 11...Axc5 12.Ab5+ Qe7 13.®e2 a5 14.JLd2 a fost testat și cu un avantaj clar (Georgiou-Karpov, Moscova 1981). Poziția este aproape simetrică, dar există o dizarmonie subtilă în dispoziția pieselor negre, iar Petrosyan începe să o folosească metodic.

12.Ad2! <5*6 I3.3cI.

13... .®d6?! Smyslov a făcut o mișcare „puternică” din considerente generale, nesimțind toate pericolele care pândesc în

poziție: o structură simetrică îl pune adesea într-o dispoziție binevoitoare. Doar 13...®d5 14.®c2 2c8 au lăsat șanse de egalizare (cu

14.. .ad8?! 15.De4! £b4! 16.®a4+ ®d7 17>xd7+ Bxd7 18.Axb7 2*13+ 19.&dl! Q:b7 20.c8+ Ad8 21.*e2 4bc5 22.Bc1 Negrul are un final mai rău: 22...;Q>d7 23Da8 U6 24£d1 sau 22...0-0 23.b4 4òe4 24.De1 Af6

25.Q1B7 a7 2b.d:c7 Ba8 27.a4 b5

28.a5 ab 29.2c6) 15.Ae4 (dacă 15. £c3, atunci 15...Wh5 și 0-0) 15...Ж17 I6.Ac3 f5 17.Ad3 0-0 18.0-0 Ad6

19.afdl ^e7.

14>c2 Sc8 15,0-0 h6. Negrul are anumite probleme: 15...g6 nu arată bine. Totuși, poate a fost cea mai mică dintre cele două rele, deși după Ib.Ac3 0-0 17.afdl Wb8 18.b4 Albul și-a menținut un avantaj stabil.

ló.afdl 0-0 17.Ac3 Wb8. Episcopii lui Alb, țintind partea regelui, creează dificultăți evidente pentru Negru: 17...®c5 (recomandat de Petrosian) 18.

Ah7+ (18.b4?! Wh5 19.Ah7+ Qb8

2O.fid7? ^:b4! 21.ab A:13 22.gf &fe)

18...*h8 19.3d7 Aa8 (19...^d8? 2O.£.e4) 20JLe4 Hfd8 21.b4 Wh5 22. Ecdl cu un mare avantaj aproape de decisiv.

Se pare că toată această simetrie este doar aparentă. Atenție la diferența calitativă de poziție a pieselor adversarilor. S-a spus deja despre episcopi - negrul este clar inferior albului. Cavalerul de pe sat este mai degrabă pasiv și ar fi mult mai bine pentru el să stea pe 16. Regina neagră se grăbește în jurul tablei, neștiind unde să meargă. În cele din urmă, s-a ascuns pe b8, dar Albul mai are o manevră inteligentă.

18.®a4! „O mișcare simplă, dar mortală. Transferul reginei pe partea de rege îi oferă Albei posibilitatea de a obține un atac irezistibil” (Petrosyan). Acum această manevră a devenit tipică, clasică. Nu este destul de clar cum ar trebui negru să-l apere pe rege, deși la prima vedere nu există motive directe de îngrijorare.

18...Efd8. Pe 18...g6, Petrosyan a studiat 19.¿e4, dar nici 19 nu a fost rău.

Wg4 h5 20>h3 Bcd8 (2O...Hfd8?

21.A:g6) 21.g4 Bd5 22.e4 ad3 23. E:d3 Wf4 24.Ecdl ®:e4 25.gh g5 26.2e3 sau foarte logicul 19.h4!? (amenintator h4-h5) 19...h5 20.®c2 Qb7 21.b4

£ùd8 22.®e2, in ambele cazuri cu presiune puternica. Se vede că sunt deja prea multe slăbiciuni în poziția Negrului.

19.^e4 (care provoacă noi slăbiri; 19.h4!? a fost posibil și aici) 19...q6 2O.Wg4 h5 (20... PH7? 21.£:g6+! fg 22.®:e6 Hf8 23. Sd7) 21.SH13 f5? Greșeală decisivă: slăbirea catastrofală a pătratelor eb și g6. Ultima șansă a fost 21...e5!?, deși cel mai probabil adversarii nici nu au considerat această mișcare „teribilă”:

1) 22 £:g6?! fg 23>e6+ Q18 24. ®xg6 (neclar 24.Qxe5 Exdl + 25. adi Sd8! 26.EC1 ®c8 27>xg6 ^xe5 28>h6+ &g8 29.Exc8 Sxc8 30. We6+... *18) :dl+! (24...Wc7? 25.Ш5+ *g8 26.We6+ *f8 27. A:e5!) 25.E:dl Ed8 26>h6+ numai cu cec perpetuu;

2) 22. Dc4! (Cred că Petrosian ar fi jucat așa, punând presiune pe 17 și pe pionul e) 22... adl+ (22... e4 23ÆJ14! Sxdl+ 24. adì Sd8 25.Ed7!) 23.E:dl Ed8 24 .Ed7! Wc8 25>g3!

O mișcare modestă de pion

57

25.. >:d7? 26>:g6+ Qb8 27>:h5+ &g7 28.®:f7+ Qb6 29.A:e5! sau

25.. .5xd7? 26>:g6+ Qb8 27>:h5+ ig7 28.®:f7+ Qbb, iar aici nu este clar .®:dl ®:c4, dar paradoxala mutare liniștită 29.Ab3!! câștigă, de exemplu:

a) 29..~Hd3 30.Ac2 W17 31.^d4ü (lovitură foarte frumoasă!) 31...£ù:d4

32.ed Wg4 33.Ad2+! S:d2 34.W7+ «igS 35.®:e7+ sau 33...Ag5 34. Wf6+ Qb5 35>h8+;

b) 29...£d8! 30>g8 Q:W 31.Wh8+ àg6 32>:e5! Wc6 33.Qc2+ Φí7 34. ®g7+ Qe8 35.¿g6+ 2rf7 36>:f7+ &d8 37.gf Hdl+ 38.ig2 Wb5! Ingeniozitate pur informatică, care deranjează un om, dar astfel de contraatacuri nu sunt groaznice pentru o mașinărie: după 39.JLB (39.f4!?; 39.h4!?) 39... Wfl+ 4O.ág3 ®gl+ 41.*f4 ®:h2+ 42. <èe4 Wh6 43.JLg6 Regele alb se ascunde de verificări, iar rezultatul luptei este decis de pionii săi trecuți.

Prin urmare, pe 25.®g3! au rămas doar 25...Q18, resemnându-se cu o apărare dificilă după 26.S:d8+ (26. Sd5!?) 26...W:d8 (26...¿:d8 27.h3! Af6 28.2g5) 27. h4! ®dl+ (27...e4?! 28>f4! ®dl+ 29.4hel £ki8 3.Db5 Asb 31.A:c6 și ®:e4) 28.*h2 e4!? (28...Ad6(f6) 29.e4 și ¿d5!) 29.W4! (neclar 29.íbd2 ®g4!) 29...¿d6 30. £úe5 <2\e5 31 .A:e5 A:e5 32>:e5 Wd7 (32...®c2 33.W68+ &g7 34.A :f7!)

33. bz! ab (dacă 33...a5 sau 33...Ac6, atunci 34.Wf6!) 34.a4 ig8 35.Wf6 etc.

Este uimitor cât de repede negru s-a confruntat cu cele mai dificile probleme: deja trebuie să facă o astfel de mutare ca 21...e5!? Pe

de fapt, așa cum am spus deja, avantajul uriaș al albului se manifestă în calitatea poziției pieselor (să zicem, cavalerul cb față de

cavalerul B: este clar că un cavaler este limitat de celălalt și nu are perspective) . În plus, Black a pierdut bătălia pentru centru...

22.¿c4 S:d1+ 23.S:d1 <¿>f7. Încă prețuiesc unele speranțe pentru o apărare reușită, dar următoarea lovitură energică risipește această iluzie. Uite cât de spectaculos este finalul jocului - aceasta este o altă infirmare a mitului că Petrosyan nu a jucat cu foarte multă încredere în poziții complexe și pline de tactici.

24. e4! Situația cere o lovitură decisivă, iar Petrosyan (cred că fără prea multă ezitare) o dă. În cazul unui frontal 24. Ïïd7? SD8! regina albă a rămas în afara jocului.

24...W4 (nu rata sansa de a activa dama) 25.5e1! Probabil că nu e rău și 25.Bd7, dar nu există niciun motiv pentru asta.

25.i.^e4. Aceasta este o tactică simplă. Mai greu a fost 25...

JLf6, care a cerut lui White să calculeze variații mai complexe. Nu știu cum ar juca Petrosyan, dar combinația „om + mașină” se găsește cu ușurință frumoasă

26.   Axe6+! *:e6 27.ef+ Φí7 28.fg+ &:g6 29.A:f6 &:f6 30.®d7 £k18

31.We7+ &g6 32.£e5+ &h6 33. Wd6+ &g7 34>g6+ &h8 35Æid3.

Din motive similare, ar pierde și 25...Sd8, deși și aici Albul ar trebui să facă câteva mișcări precise: 26.ef! ®:c4

27.   fg+ <i:g6 (sau 27...Qe8 28.g7 e5 29>g3 &d7 30.Sdl+ i.d6 31. Qxe5) 28.E:e6+ Φí7 29Ж5+ Qe8

30.W :h5+ *f8 (3O...*d7 31.E:c6)

31.   Wg6! Edl+ 32.^el £k14 33. W16+ Qe8 34>h5+ *f8 35>h8+ *f7 36>h7+ Qxe6 37>g8+.

26.ef! W:c4 27.fg+ <èe8 (cu

27...<á?:g6 28.E:e6+ *U7 29.й:c6! cavalerul alb face o furcă foarte eficientă pe e5) 28.e7 e5 (28...*d7 29.Edl+ Ad6 30.«g3 ¿M4 31Æ>e5+) 29.®:h5+ Qci7 30. Sd1+ Ad6 31.A: e5 &d4 32. ^:d4. Black și-a dat demisia.

Deci, prevenirea este modul în care Petrosian a rezolvat problemele de deschidere. Este caracteristic că aceste jocuri au fost jucate de el înainte de a câștiga titlul de campion mondial, adică în anii celei mai înalte activități, când credo-ul său creator i-a fost dezvăluit cu toată strălucirea. El

Arta lui Petrosian de a folosi eficient factorii poziționali pe termen lung este bine cunoscută, dar pentru mulți jucători de șah

a căutat întotdeauna să aranjeze piesele într-un mod ideal, în toate modurile posibile pentru a limita posibilitățile adversarului și la momentul potrivit să folosească cea mai bună poziție a armatei sale. Și a reușit chiar și în luptele cu cei mai remarcabili jucători de șah!

După ce a câștigat acel campionat al URSS, Petrosyan a evoluat cu succes și în turneul interzonal (Stockholm, ianuarie-martie 1962), împărțind locurile 2-3 cu Geller după Fischer. „A jucat cu un singur gol - să intre în primii șase. Această sarcină s-a dovedit a fi mai mult decât ar putea face marele maestru talentat. El, ca și Fischer, a trecut prin turneu neînvins... „Dacă Petrosyan ar fi jucat mai îndrăzneț, ar fi fost cel mai puternic jucător de șah din lume”, mi-a spus Fischer. Într-adevăr, uneori Petrosyan uită brusc de prudență și apoi este înfricoșător. Nu se poate decât spera că la Stockholm a „stătut” complet, iar în Curaçao va fi un adevărat „tigru”” (Kotov).

Nu știu despre „tigru”, dar a jucat din nou Turneul Maraton al Candidaților de pe insula Curacao (mai-iunie 1962) fără o singură înfrângere, a ocupat locul 1 și a intrat în final în meciul cu Botvinnik.

BOTVINNIK?

legături, chiar și destul de puternice, însuși conceptul de „factor pozițional pe termen lung” sună vag - pentru ei este ceva

nespecific, parcă nu ar avea o justificare matematică exactă.

Desigur, toată lumea știe despre concepte precum structura pionilor sau slăbiciunea unor pătrate, dar semnificația lor este adesea dificil de evaluat. Și în epoca noastră de șah dinamic, se întâmplă să nu li se acorde deloc atenție, deși este destul de evident că trebuie să apreciezi atât o bună structură a pionilor, cât și capacitatea de a exploata slăbiciunea pătratelor. Dar cel mai dificil lucru, cred, chiar și pentru un jucător de șah foarte puternic, este capacitatea de a corela toți acești factori pe termen lung cu dinamica specifică a poziției. Să spunem că în varianta Chelyabinsk, negrul are o gaură deschisă pe d5 cu o structură de pion slăbită, iar în compensare există o mulțime de factori dinamici - dar cum să coreleze unul cu celălalt? Cum să înțelegi ce este mai important? Aici mulți oameni au probleme.

Petrosyan a fost, poate, unul dintre primii care a învățat nu numai să folosească factori pe termen lung, ci și să-i coreleze foarte subtil cu trăsăturile dinamice ale poziției. Părea să prevadă unde și când inițiativa adversarului se va evapora în cele din urmă, iar dezavantajele poziției nu vor merge nicăieri. Unul dintre cele mai ilustrative exemple este celebrul al 5-lea joc al meciului său cu Mihail Botvinnik (Moscova, primăvara 1963). După cum scrie însuși Petrosyan, și-a amintit în mod special de asta: a fost primul său

o mare victorie în fața lui Botvinnik în competițiile oficiale (începutul meciului a fost lăsat campionului: + 1=3), și în plus, a reușit să câștige, după cum se spune, din senin.

Nr 312. Apărare Grunfeld D94 PETROSYAN - BOTVINNIK

Meciul Campionatului Mondial, Moscova (m/5) 1963

1 x4 gô 2 .d 4   3.£k3 d5 4.

Ôf3 Ad7 5.e3 0-0 6.Ae2. Este interesant că Petrosian a folosit un sistem atât de calm și modest împotriva Apărării Grunfeld, unde Negrul are mai multe moduri de a egala. Botvinnik a ales cel mai frontal.

6...de. Challengerul a contat și pe principalul răspuns teoretic al acelui timp - 6...e6 7.0-0 b6 8.cd ed 9.b3 ab7 10.Ab2 ®M7 1 l.Wc2 ab 12.Hac1 Jc8 13.Sfdl ®e7 14 .Wbl? ! Sfd8 15.AP c5 cu joc excelent de Black (Sokolsky-Botvinnik, Leningrad 1938), având pregătit întărirea 9.b4! cu aproximativ 9...c6 10.a4 2e8 P.Aa3 (Simagin - Osmanagich, Sarajevo 1963).

7.A:c4 c5 8.d5 eb. Ei bine, desigur! „Dacă Negrul ar dori să obțină o poziție dificilă, Negrul ar putea juca 7...£ùfd7, reducând lupta la Gambitul Reginei acceptat în interpretarea lui Smyslov, sau 8... €ùe8 urmat de £ùd6. Dar în acea perioadă a meciului, Botvinnik a mers de bunăvoie pentru simplificări, mai ales când a jucat cu negru ”(Petrosyan).

9.de ®:d1+ Y.F-.dl A:e6 11.A:e6 fe 12.Qe2. Potrivit lui Petrosyan, în timpul pregătirii

la partid nu era jenat de perspectiva unei astfel de

terminatii.

„Cei mai nerăbdători dintre obișnuiții biroului de presă au început să se întoarcă acasă. Dar finalul rezultat este destul de complicat... Pionii albului fac o impresie mai favorabilă, în primul rând datorită pionului e6 al Negrului, care s-a desprins de frații săi. Desigur, este greu de imaginat că albii vor reuși vreodată să-i amenințe cucerirea. Dar dezavantajul organic al unui pion izolat nu este doar că poate deveni obiect de atac, ci în egală măsură că pătratul sau pătrățelele din fața lui pot servi drept fortărețe pentru piesele adversarului... Cavalerul alb va ocupa o poziție ideală. pe pătratul e4 ” (Petrosyan).

12... 6 k£. Cea mai naturală mișcare: Negrul consideră că dezvoltarea și activitatea rapidă a pieselor compensează mai mult decât slăbiciunea pionului electronic. Recomandat 12... ^d5 13.<ye4 (13Æ:d5 ed 14.Sdl

Bd8 15.£)g5 £ùa6=) 13..Æ&6!? (buletin de meci) sau 13..Æùd7, „deși chiar și în acest caz 14.fidl Sad8 15Ærfg5 lasă ceva inițiativă pentru

Alb” (Petrosian). Dar, cred, după 15... £o7 16.4àd6 £b8! 17.^ge4 b6 18.ЕЫ ®c6 19. ¿d2 Êd5 20Æk4 Bd7 și Sfd8 y Negrul nu are probleme deosebite.

Mai mult decât o continuare în joc, îmi place și 12...h6!? Desigur, este dificil să decideți asupra unei astfel de mișcări nedezvoltate, dar pur profilactice, care împiedică cavalerul să se arunce la g5 (de fapt, aceasta este o pierdere imaginară a tempo-ului: în acest caz, mai aveți nevoie de

pierde timpul pe Se8, pentru că după e6-e5 toate pătratele albe sunt complet slăbite, iar episcopul de pe g7 devine „prost”). De exemplu: 13. Ml ^d5 (13..Æfc6!?) 14.íbde4 Ôd7 (14..Æùa6!?; 14...b6!? 15.Sdl Sd8 și 4òc6) 15idi £>:c3+ 16.£ > :c3 £ùe5 sau 13Æte5g5! 14.Sdl ¿M5! 15.^:d5 A:e5 16.f4 ed 17.fe Sd8 cu joc cu două tăișuri.

Cu alte cuvinte, după 12...h6!? Negrul a păstrat echilibrul dinamic fără probleme. Dar, cel mai probabil, Botvinnik nici măcar nu a luat în considerare astfel de mișcări. Pentru ce? Negrul are deja o poziție normală, puternică... Asemenea și astfel de micro-inecizii duc uneori la înfrângeri.

13.Sd1. Un mic plus a fost salvat de 13.^g5!? Sfe8 14.Sdl, care ar fi putut fi 14...h6 15.^ge4 ^:e4 16.£:e4 b6 17.You Bad8 18. ¿d2 Sd5 19.Ac3 Sed8 etc.

13...trist8. 13...Φí7!? (Flor, Petrosyan) sau încă

mu 13...b6!?, interferând cu traducerea cheii £)g5-e4.

14-5:d8 5:d8.

15.^g5! (cu un tempo care se grăbește spre râvnitul pătrat e4) 15...5e8. Se dovedește că capturarea fișierului d a fost o farsă (15...e5? 16Æte6 este rău).

16.^ge4 4axe4. „16...b6 17Æ:f6+ Axf6 18. 4òe4 Ag7(e7) este de preferat” (Petrosyan). Sunt de acord cu asta, dar în orice caz este deja clar că dinamica lui Black s-a evaporat. Totuși, cel mai probabil rezultat al jocului rămâne egal: din cauza unei singure slăbiciuni pe e4 și a unui cavaler bun pe e4, jocul nu poate fi câștigat.

17.&:e4 b6 18IЫ. Pregătirea fără grabă a Ad2 - se dovedește că presiunea lui Negru de-a lungul diagonalei lungi este, de asemenea, o ficțiune.

18... £b4!? 19.Ad2! &d5. „Evident, linia 19..Naa2 20.5al ^b4 21.Axb4 cb 22.tta7 Axb2 23.5b7 s-a potrivit cu Alb: adversarul a fost sortit unei apărări lungi” (Petrosyan).

20.a4 5c8 (după 20...£rf6!? 21. 4àd6 Hd8 22. £c4 Şansele albului sunt, de asemenea, puţin mai mari) 21.b3 Afe-

Crearea unei amenințări de descărcare tactică de 22...c4 23.5cl cb! 24. 5:c8 b2 25.JC1 bc® 26.A:c1 a6=.

22,5s 1 Ae7. „Comentatorii au condamnat în unanimitate această mișcare. Dar pe viitor, Negrul ar putea realiza o ecuație aproximativă, în timp ce cu 22...5c7 23.4òg5 nu i-ar fi atât de ușor să se apere” (Petrosyan). De exemplu:

23...5e7 24.e4!? h6!? 25.ôh3 2T6 26.f3 cu ideea £ùf2-d3 și b3-b4 (Spielman) sau 25.£rf3 W6 26.5c4 £ki7 27.b4.

Mai interesant este 22...ab!? (Tal) astfel încât în cazul 23.b4 c4 24.b5 ab 25.ab să creeze contra-joc de-a lungul fișierului a și împotriva pionului b5.

Negrul a transferat totuși episcopul în e7, dar o poziție similară după 16...b6!? (cu un cavaler pe sat si posibilitatea de e6-e5 si FP-eb) ar fi mai bine pentru ei. Adică se dau înapoi pas cu pas, iar problemele lor cresc treptat. Dar nu un maestru obișnuit joacă Black, ci Botvinnik însuși, iar acesta nu este un campionat de la Moscova, ci un meci pentru coroana mondială. Poziția este atât de greu de găsit peste bord

alinierea corectă a fost dificilă și pentru campionul mondial!

23. b4! Responsabil, dar cu siguranță planul potrivit pentru a crea o a doua slăbiciune pe linia „c”. Petrosyan s-a hotărât după o mare ezitare.

23...c4. S-ar părea că marșul pionului-c dă contrajuc Negru, dar aceasta este o sabie cu două tăișuri: pionul, pe de o parte, este trecut, iar pe de altă parte, este slab. Pe 23... Q17, Petrosian părea destul de convingător 24.bc bc 25.Φά3 £b6 26.a5 c4+ 27.&d4 Bd8+?! 28. Qc3 Sd3+ 29.Qc2 <5M5 ZO.Y (voi adăuga 3.QhI 1!), dar după 27... £ùa4! 28.QC2 (dar nu 28.Bxc4? Bd8+

29. Qe5 £b2 Speelman) 28...b6 29. fia2 £ùc5 30Æïc5 Qxc5+ Negrul a obținut o remiză. Dar în cazul lui 24. 2c4! b6 25.bc bc 26.a5 chiar avea o apărare plictisitoare în față.

24. b5 Φί7. Probabil că Botvinnik a subestimat jocul viclean al Albului împotriva pionului-c.

Atentie serioasa meritata 24...Aa3!? (mulți comentatori considerați acceptabili și

24...c3?, căscând lovitura 25.£ù:c3! Aa3 26.&d5+-) 25.2c2 c3! (Averbakh) 26. Axc3 2c4 (pe 26...Ab4?! 27.<¿>d2 Bc4

28.Axb4 Bxe4 29.Ad6 Bxa4 Petrosyan planificat 30.0!) 27.Qh13 Bxa4, de exemplu: 28.8a2 Bxe4

30. Qx3 Ye5 31Æa7 Bxb5 (Petrosyan) 32Db7 Bc5 33.Qg3 b5, 28Æf6+ 4axf6 29.Axf6 Φí7 30.^xI4 Ãd6! sau

28.Ad2 Ae7!, și deși în toate cazurile Albul are un avantaj minim, Negrul are totuși șanse bune la egalitate.

25.Ac3! Aa3 26.Sc2 ^:c3+

(dacă 2b...Qe7, atunci 27.Ae5! și £k12)

27,3x3 ±b4 28,3s2.

28...Qe7? Poate greșeala decisivă. Fără bucurie și 28...Ae7?!

29.ôd2 c3 30.£o4 Bc4 31 A:c3 3b4

32.Q63 b6 (P.-H.Nielsen; 32...¿f6? 33.&e4! 3:a4 34.3c7+ £e7 35. ^g5+) 33.Ba2 3b3 (33...AÍ6 34. £e4!) 34.Qc2 Bb4 35,<¿e2 cu șanse de a converti un pion în plus.

Deja singura apărare era 28...e5! 29Æd2 c3 30.£>e4 Feb, de exemplu:

1) 31.0 h6?! 32.Qc13 Bd8+ 33.Qc4 Sd2 34.Q3 S:c2 35.Q:c2 Qc15 Zb.QcIZ! s2 37.F:s2 Qs4 38Æ*12+! A:d2 39.&:d2 Qb4 40.&d3 Qxa4

41.Qc4+- (Tal) 41...h5!? (Spielman) 42.h4! Qa5 43.e4! ab 44.ba b5+ 45.Fch15 Q:ab 4b.Q:e5 etc. (Butler), dar „în timp ce păstrează toate piesele pe tablă, Negrul poate rezista” (Petrosyan): 31...Da5!

32.<á?d3 ad8+ 33.Qc4 Bd2 34.Q3 Bd3 35.Be2 Bdl=;

2) ZI.Qb3 ad8+ 32.Qc4 Bd2 33. Qb3 axc2 (33...Q65? 34.&c3+ Axc3

35.Q:sZ a:c2+ Zb.Q:s2 Qs4 37.0 Qb4 38.Φú3 Q:a4 39.Qs4+-, ca în

varianta 1) 34.Q:c2 Q65 35.£tf6+ Qc4 36.£ù:h7 ¿e7! 37.f4 ef 38.ef Qb4 39.g4 Qxa4 4O.Qxc3 Qxb5 41.f5 gf

42.gf Qc5 43.16 ¿:16+ 44.2>:í6 Φú6= sau 35.^:c3+ Qc4 36.5te4 Áe7 cu compensație suficientă pentru pion (Spielman). Într-adevăr, după 37.g4 Qb4 38.Q63 (38.^3 Qc4)

38...Qxa4 39.Qc4 Q5 (39...g5!? Butler) 40.Í4 ef 41 .ef ab 42.ba Qxab 43.15 gf 44.gf b5+ 45.Q3 Qb6 46.16 ÀÍ8 47Æùg5 h6 47Æùg5.^h48. â.d6 49.17 Feb 50.18" -â.:18 51.2>:18 Φú5= sau 45.*d3 Qbb 46.f6 â.a3 47.17 Feb 48.£g5 h6 (48...Qj5? 49.2> :h50 Ph.18bus " Mx18 51ÆY18+ Q15 52Æùd7 Φg4 53.2o5+ FIZ 54.&13+-) 49. Ohi Black realizează o remiză:

a) 49...Q65 50.18" Á:f8 51Æù:f8 b4! (Este necesar să avansați pionul pe bz: 51 ... Fe5? 52. £ ùd7+ φí4 53.F2 b4 54. <5ùc5 φβ4 55. Φ12+-) 52æ> D7 bz 53æî6+ (sau 53.®, Fe45 , Fe45). 54 54 54 54 54 54 54 55. ^c4 Φg4 56.Q12 Φí4=) 53...Phoebus 54.^4 h5 55.<5ùe3 Qe5 56.2c4+ Q14 57.Qe2

Φí4 Φí4 .Q1 Φ42 . . Qe3 Φβ5 61.Q13 Q15 62.h4 Phoebus 63.Qe4 Q16 64.Q14 Feb 65.Q§5 Qri5 66.^5d2 b2=;

b) 49...Q67!? (acesta este mai simplu) 50.18" À:f8 51.&Í8+ Qe7 52.<£ig6+ Φí6 53.£ùh4 b4 54Æ£3 b3 55.Qc3 Q15= sau 53.£>14 Q15 54Æte2 Φ65 Φ6gl. Qc4 Φí4 57.F:b4 Fe3=.

29,4òd2! sz. Vai, pionul c nu poate fi salvat: 29...¿xd2 30.QD2 QQB?!

31.Qc3 Qc5 32.2d2 sau 3O..JŒd8+ 31.Qc3 Hdl 32.Qxc4, deși, în opinia lui Petrosian, acest final de turneu a oferit Negrelor ocazii pentru o apărare încăpățânată.

30.&e4 ¿a5 3I.ΦcI3 5d8+ 32.&c4Sd1 (32...Bd2 33.Φ3!) 33.

£>:cZ Zhl? Ultima șansă a fost 33...^.:c3!, de care se temea și Petrosian, pentru că „un final de turneu, chiar și cel mai lipsit de importanță în aparență, promite lui Negru cea mai mare speranță de mântuire”.

Adevărat, după 34.Qxc3 este îndoielnic cum 34...2N 35.h3 Qj7 (recomandarea buletinului meciului) 36.Φú4! Hal 37.Qe5 Rxa4 38.Q16 etc., iar 34...Q16 35.Hd2! Hal

36.Hd7 Rxa4 37.Rxb7 Pa2 38.Nb3! Nx12 39.R13+ Nx13 4O.gf cu un final de pion câștigător. Totuși, 34...g5!? (Teschner), iar calea spre succes este încă destul de spinoasă.

34.&e4! (Bronstein a numit-o „decizie curajoasă”) 34...H:h2 35.Qa4! Prin recâștigarea pionului, Albul a creat dominație totală: Hc7+ este amenințător.

Z5...fa7.

Zb.dZ. 36.g4 b5 a decis și 37.Qe5! hg 38.3D6+ Qe7 39.^xg4 Hh5+ 40. Qe4 (Petrosyan), dar în timp, contestatorul a jucat cu mai multă încredere și a adus jocul la victorie.

36...£b4 37.Qe5 Sti5+ 38. Φí6 £e7+ 39.Qe7 e5 40.2c6!

5h1 41.<ÿf7! Mișcare înregistrată. Reluarea, care a avut loc a doua zi, a fost de scurtă durată.

41...Sal (41...Sh5 42.a5!) 42.5e6 Ad8 (42...Ab4(c5) 43.Rxe5) 43.5d6+ Qc8 44.Qe8! Ac7 45. 5c6 Sdì (45...Rxa4 46.&g5 cu linia amuzantă 46...QB7 47Æte6 Q8 48.^d8+ Qa8 49.Rc8! și <dc6 Petrosian) 46.^q5 Sd8+ 47.Φí7 Sd. Fd8. Black și-a dat demisia.

Cred că este un exemplu foarte bun. La urma urmei, calitatea jocurilor pe care le studiem ar trebui întotdeauna evaluată în raport cu puterea adversarilor (mi se pare că acest lucru este adesea ignorat). Gândiți-vă doar: o victorie atât de „simplă” asupra campionului mondial! Cât de

greu a fost să cântărești acei factori pe termen lung ai poziției, dacă până și Botvinnik credea a priori că va obține o egalitate fără probleme...

Lupta în continuare în meci a fost foarte grea. După ce a câștigat și în al 7-lea joc, Petrosian a trecut înainte, dar apoi inițiativa a trecut lui Botvinnik. Deși ideea că Botvinnik a exercitat o presiune puternică mi se pare o exagerare. Cu toate acestea, în cel de-al 14-lea joc (nr. 219), el, după cum se spune, cu puterea voinței sale, a spart rezistența încăpățânată a lui Petrosian și a egalat scorul. Probabil, mulți s-au gândit atunci că experiența colosală de meci și caracterul sportiv al lui Botvinnik vor juca acum un rol decisiv (deși o analiză atentă arată că nu a avut șanse mari în acest meci).

Al 15-lea joc s-a dovedit a fi un moment de cotitură. Cred că tocmai faptul că Petrosian a reușit să redă imediat avantajul în scorul care l-a încheiat pe Botvinnik. Este puțin probabil să se aștepte după victorie ca în meciul următor nu doar să fie învins, ci să fie devansat în toate privințele în cea mai grea luptă.

Nr. 313, Grunfeld Defence D98 PETROSYAN - Meciul Campionatului Mondial BOTVINNIK, Moscova (m/15) 1963

1.d4 &f6 2.c4 dB 3. £c3 d5 4. ®b3. De data aceasta, spre deosebire de al 5-lea joc, pe tablă este unul dintre cele mai cu două tăișuri și la acea vreme puțin studiate sisteme, puse în practică de însuși Botvinnik într-un duel cu Levenfish (URSS (ch) 1933). Poate că, în adâncul sufletului, s-a bucurat de această întorsătură a evenimentelor, dar s-a confruntat curând cu probleme neplăcute.

4...de 5.^:c4 Dd7 6.e4 0-0 7.Ae2 &c6 8.&f3 Ôd7 9.&e3 10.«c5 (10>d3 Í5!?) 10... ^e4.

11-<15!? În cazul lui 11 Adi cu o permutare de mișcări, o poziție a apărut din senzaționalul joc Botvinnik-Fischer (Varna(ol) 1962), unde mai departe era 11...íM6! (Nr. 225).

11- &d7 12.Wa3 A:f3 13. A:f3 &d4 14.0-0-0 &:f3. Mulți oameni au sugerat 14...c5 15.de £ù:c6, dar după 16.QF ®c8 17.Ae2 Albul a rămas cu doi episcopi și un plan activ cu í2-f4 și e4-e5. „Botvinnik iubește pozițiile mai de încredere” (Konstantinopolsky).

15. gf £ùb6. Dacă 15... sâmbătă, atunci

16.de bc 17.h4! Be8 18.h5 Wc7 19.f4 sau 17...b5 18.H4.

16. ^b3 ®d7?S Mai elastic

16... .^cS cu ideea de 17.b4 sc! (Raze X de-a lungul fișierului c) 18.d6 (18.h5 cd=; 18.FY ¿:c3! și cd=) 18...ed 19A:d6, și apoi nu 19...®c7? ! (Constantinopol) 20Ad2 (20. Af4? £ùc8!, dar nu 20...DN6? 21. S:g6+! hg 22,A:h6 Sfe8 23.h5 cu atac) 20...flad8 21.h5 sau 20 ...

h5 21 Agl! *h7 22Agdl cu Albul luând inițiativa și 19...Ae5! 20. Bd3 ®e6= (21.f4?! A:c3!).

17 h4! Nici măcar un atac, cât o încercare de a forța o slăbire.

17-115. Încercarea a reușit! În avantajul Albului 17...c6 18.h5 cd (18...A:c3!?) 19.hg hg 20.A:b6! ab 21.4à:d5 (Constantinopol)

21.. >e6 22.QF afd8 23.Wb4 ΦίΒ

24.a3! ®d6 25>:b6 e6 26.®:d6 S:d6 27. £te3 cu șanse de a converti un pion în plus.

18 f4. Cu intenția evidentă a f4-í5.

18... e6?! Este ciudat că comentatorii nu au observat o altă subminare naturală - 18...Sat! 19,5 imediat este parat de 19 îndrăzneț...A:c3! (Negrul trebuie doar să protejeze pionul g6, iar pentru asta nu are nevoie de un episcop) 20.®c3 (mai slab 20.be cd 21.fg fg 22.ed Sac8 23Ahgl *h7) 20...cd 21 .<á?bl Ш4 (21..Aac8 22.Vb3) 22Ad4 "Sat cu contra-joc.

Mai otrăvitor decât 19-H.hgl!, de exemplu:

19... .cd (19...A:c3? 20A:g6+ü <á?h7 21Ag5 ^g7 22A:g7+ <á?:g7 23Agl+ Qb7 24>dl+-) 20.A:b6! ab! (20... Q:c3?! 21A:d5 Wc6 22A:g6+! W:g6 23Ag5) 21Æù:d5 We6 22Adel sau

19... .Q7 20.f5 cd! (20...A:c3? 21. ®:c3! cd 22«e5!+-) 21.^:d5 ^:d5 22 A:d5 ®c6+ 23.®c2 cu un avantaj minim, evaziv.

19.de W:e6 20.^:e6 fe. În finalul jocului rezultat, structura pionilor Negru este aproximativ aceeași ca în jocul al 5-lea. Cu toate acestea, este mai dificil de evaluat situația aici, deoarece Albul are și pioni răsfățați - avantajul lor nu pare liber. Dar asta, probabil, este arta unui jucător de șah, de a cântări cu precizie,

care dintre punctele slabe este mai importantă! Punctele slabe ale negrului pe e6 și g6 sunt destul de sensibile și, totuși, nu este încă destul de clar dacă pot fi cu adevărat exploatate.

21.Shg1 Φή7 (21...£xc3 nu mai este atât de bun: după 22.bc Qb7 23.Sg5 nu vei invidia pe Negru) 22.^b5! 5Í7 23.нтd4. Un motiv familiar: Petrosian a conceput un transfer important al cavalerului prin O la g5, din nou, apropo, atacând pe parcurs slabul pion e6. Dacă 23.b3, atunci

23...AN6! (agățat de pionul f4) 24.FY Ye8= (dar nu 24...A:f4?! 25. JL:f4 H:f4 26.2\c7).

23...5e8? O greșeală aproape decisivă. Mai persistent a fost 23... A:d4 24.S:d4 Saf8! (indicat în buletinul de meci 24...Be8 este mai slab din cauza 25.ag5! Sd7?! 26.Í5!).

Curios și neobservat de oricine este o încercare de contraplay - 23... ^c4!? 24.^xe6! (24.b3 ^xe3 25.fe Axd4! 26.ad4 e5!; 24.e5 Ne8! 25Ærf3 Ah6 26.ag3 ^b6!) 24...Qxb2+ 25. Qc2 Af6 26.Ad4! (nu da mult 26. ^g5+ A:g5 27.£g5 Se8 28.U5 ^:e3

29.fe gf 30.B:h5+ <á?g7) 26...Be8 (26...A:h4? 27.Í5! gf 28.ahl Be8 29.

2>f4 c5 30.Ac3+-) 27.A:f6 B:e6 (27...B:f6?! 28.ad7+ Qb8 29.£g5 ¿f4? 30.£rf7+) 28.e5, și tot alb păstrează în continuare inițiativa:

1) 28...Se:f6?! (nu este bine și

28...C5? 29.f5! gf 30.Bd8) 29.efB:f6

30.ad7+ Qb6 31.a:c7 S:f4 32.B:b7 B:f2+ 33.<à?d3;

2) 28...asb?! 29.Qb3 £>a5+ 30.Qb4 b6 (sau 30...Ba6 31.U5 gf 32.Bg5 Qb6 33.B:f5 < £c6+ 34.Qb3) 31.Qb5 ac5+ 32.Fab £>c6 33.Qb7 Sc2 34.Hgel;

3) 28...ae8! 29.Bg3! (pe 29.Bg5 salvează 29..Æùd6! 30.adgl £>e4 sau

30.edB:f6 31.Be5 Bd8 32.Se7+ ág8!

33.H:c7 af:d6=) 29...^d6!? ZO.YeZ! W5 31.aed3 ág8 (31...^6? 32.ed af6 33.dc) 32.ad7 Bc8 (32...^6? 33a:f7 *:f7 34.ed! <á?:f6 35. dc ac8 36.Bd7 Phoebus 37.ag7 <á?f6 38.Bh7)

ZZ.FZ etc.

Cu toate acestea, acest lucru a fost mai bine pentru Negru decât o continuare a jocului. Destul de simptomatic: Botvinnik s-a dovedit din nou a fi nepregătit din punct de vedere psihologic pentru o apărare lungă și minuțioasă a unui final puțin mai rău. Lui, un om de acțiune, i-a fost extrem de greu să joace poziții tehnice atât de pasive și „prostice”.

24.ZDZ! Ah6 25.^q5+ £xq5 (vai, trebuie) 26.axq5. A apărut structura deja familiară (vezi nota la mutarea 21), dar aici Negrul nici măcar nu a reușit să creeze o slăbiciune pe c3 adversarului său, iar poziția sa este pierdută strategic.

26... £æ4? (târzie!) 27.Sdg1? O mișcare atât de naturală, încât ambii adversari au greșit brusc

27.Í5Ü (Constantinopol)

27...ef28.efHxf5 (28...gf 29.ïïdgl!+-) 29.Bd7+ Qb8 30JLd4+ ^e5 31Æf5 gf 32.f4 cu un rout. Dar, cred, Petrosyan ar fi găsit o astfel de tactică dacă ar fi considerat necesar să o caute...

27...Sg8 28.Qc2! b6. Ideea lui Constantinopol 28...£d6 29.0ab urmată de fid7 și £T7 în caz că nu este cu mult mai bună.

29.b3 &d6 (29...&:e3 30.fe ar întări doar pionul f4) 30. f3 Bd7 3lJZ5g2 Bdd8.

Z2.a4! Este interesant de văzut cum Petrosyan întărește constant poziția. Pentru început, el vrea să creeze slăbiciune pentru Negru și pe partea de damă. La urma urmei, Albul are și un episcop împotriva unui cavaler - un avantaj suplimentar atunci când luptă pe două flancuri și, în plus, turnurile lor agile vor putea ataca pionii negri fără proprietar.

Nu este mai puțin interesant de văzut ce va face computerul în această poziție: aici sunt dezvăluite -τo și caracteristicile de stil ale diferitelor programe! Hiarcs despre

2000 și mai modern Junior a găsit Z2.a4! destul de repede, dar Fritz a recomandat cu încăpățânare mutarea turnului în fișierul d.

32.. .3.7 33.Ac1! e5. Nu fără motiv să ne fie frică de 34.Ab2! și f4-β, Negrul scapă de slabul e-pion, deși mașinii nu-i place. După câteva secunde, ea dă răspunsul:

34.AeZ! „Iron Tigran” joacă cu o logică cu adevărat de fier! Iar computerul arată cât de departe... au ajuns computerele! Anterior, un astfel de pendul de elefant ar fi fost peste puterea lor! Totuşi, Fritz dezasambla şi

34.Bg3.

34..ef . Potrivit Constantinopolului, 34...c5 este mai încăpăţânat. Aceeași părere ca și Junior, deși acest lucru nu schimbă modelul general al jocului (să zicem după 35.a5). Una dintre versiunile lui Fritz sugerează 34...a5, ceea ce este posibil cu 35.fid2 (35.Sg3!?)

35...B:d2+ 36.&:d2 Bd8+ 37.Qe2 cu amenințarea ad-cb (și cu c7-c5 slăbiciunea negrului pe flancul de damă îl va ucide).

35^.:f4 Bd7 36JId2! O mișcare importantă și din nou sincronizată cu mașina! Schimbul unei perechi de tururi este util: acum este mai ușor să creați slăbiciunea suplimentară dorită pe flancul reginei.

36.. .a:d2+ 37.&:d2 3d8+ 38.Qe2 c5 39.a5! (continuare clară a planului) 39...ad7 40.ab ab 41.aa1 Qd7 42.3a6! Mișcarea scrisă este, de asemenea, una de „mașină”, forțând turnul negru să ia o poziție pasivă. Vos

fură, desigur, și progresul tehnologiei computerelor, dar și mai mult - acuratețea matematică a lui Petrosyan. Aceasta este logica care poate fi explicată acum unui computer: adică, toate mișcările se încadrează într-un singur plan atât de mult încât sunt de înțeles și pentru mașină... Când se joacă, a urmat:

42...L7 (42...L5? 43Qc6) 43. Sa8 Φί6. „Încercarea 43...b5 44.2c8 c4 nu l-a salvat pe Negru în vederea 45.b4! cu amenințarea e4-e5” (Konstantinopolsky). Sau pur și simplu 45.bc bc (45...b4 46.Qc1!) 46.2xc4, etc.

44<2c8 (Hiarcs a emis un dual -

44.H18, Fritz - 44.Bg8, dar ideea cheie aici este aceeași, iar estimările sunt identice) 44...£ùe5. Sau 44... Se7 45.R8 Loeb 46.Dc7+-. Și atunci s-a manifestat diferența dintre un jucător de șah cu proteine și o mașină... a secolului trecut.

45.FeZ! Fără ezitare! Este evident pentru un om că în cazul urmăririi unui pion după 45.Axe5+ Qxe5 46.Rsb? (4b.Qe3!) Negrul primește contraplay - 4b...Qe4! etc. Și iată un Hiarc bătrân

M-am luptat mult timp cu această problemă: variațiile cu câștig de material sunt cel mai dificil test pentru un computer din anii 90 și doar enumerarea a sute de mii de variații a adus treptat mutarea 45. FeZ pe primul loc! Inutil să spun că Junior și Fritz moderni rezolvă această problemă deja instantaneu!

45.. .^d7 46.SC6+ FP 47.e5! (doar Hiarcs a insistat pe 47. £c7) 47...&U8 48.Wnw6+ <Qq7 49. Qe4 b5 5O.Rc6 Φί7 (sau 50...c4 51.bc bc 52.b) 51.5:c5. După ce a câștigat un pion, Petrosyan duce cu ușurință jocul la victorie.

51.. £ùe6 52.Hd5 Qe7 53.£e3 Sb8 54.Hd6 b4 55.Lab L5 5b.La7+ Qe8 57.f4 Φί8 58.U5. Black și-a dat demisia.

După ce a câștigat apoi în jocurile 18 și 19, Petrosyan a câștigat meciul cu un scor de 12,5:9,5 și a devenit al 9-lea campion mondial din istoria șahului.

Botvinnik a recunoscut că nu a reușit să se adapteze stilului surprinzător, precaut și extrem de tehnic al adversarului său. „Petrosyan are un talent deosebit pentru șah”, a scris el mai târziu. - Ca și Tal, el nu caută să joace „după poziție” în sensul în care se înțelegea anterior. Dar dacă Tal a căutat să obțină poziții dinamice, atunci Petrosyan a creat poziții în care evenimentele se desfășurau ca și cum ar fi cu încetinitorul. Este greu să îi ataci piesele: piesele atacatoare înaintează încet, se blochează în mlaștina care înconjoară tabăra pieselor lui Petrosian. Dacă în cele din urmă cineva reușește să creeze un pericol

atac, atunci fie nu este suficient timp, fie acționează oboseala.

Spre bucuria noului rege al șahului și a tuturor concurenților la tron, FIDE a anulat revanșele din acest ciclu. „Consider această decizie corectă și justă”, Petro

xiang. - La urma urmei, solicitantul este nominalizat ca urmare a unei selecții obiective. De ce, după ce l-ai învins pe campion, să aranjezi un alt examen suplimentar? Acum, dacă solicitantul a fost nominalizat fără selecție, atunci campionul ar trebui să-și păstreze dreptul la o revanșă.” Cuvinte de aur!

EROARE CHALLENGER

După trei ani de domnie senină, Tigran Vartanovici s-a confruntat cu un alt test dificil - un meci pentru coroană cu tânărul și foarte periculos Boris Spassky (Moscova, aprilie-iunie 1966). Multă vreme a existat o părere în rândul jucătorilor de șah despre jocul nesigur al lui Petrosian în poziții bogate în resurse tactice. Și Spassky și-a construit strategia de meci pe asta: s-a străduit să creeze situații complexe, cu două tăișuri, cu orice culoare, în speranța că aici va reuși să-și depășească adversarul. Dar deja prima jumătate a meciului i-a arătat convingător contestatorului că a greșit.

După șase remize, Spassky a decis în al șaptelea joc să aplice o tehnică devenită acum un clasic în meciurile pentru coroana mondială: a jucat debutul de încoronare al adversarului său - conform lui Petrosyan, „în așteptarea ca, luptând împotriva propriilor arme, el va lupta nu numai împotriva pericolelor reale, ci și împotriva pericolelor inexistente. Cu toate acestea, acest plan a fost un fiasco complet.

Nr 314. Pionii Reginei Deschidere D03 SPASSKY - PETROSYAN

Meciul Campionatului Mondial, Moscova (m/7) 1966

1 >d4> Pentru prima și ultima dată în meci, contestatorul a refuzat 1.e4.

2.&Í3 eb Z.Ad5!?

Surprinde! Potrivit remarcii pline de spirit a lui Bronstein, „Boris i-a sugerat lui Tigran să se joace în curtea casei în care a crescut”. În orice caz, acest mod de a evita fluxul calm al Apărării Indiene a Reginei nu este atât de inofensiv pentru Negru.

Z...S15. În cazul lui 3...c5 4.e3 slab 4,..b6?! din cauza 5.d5!, asa cum a fost cazul in jocurile Petrosian-Kozma

(Munich(ol) 1958) și, în mod surprinzător, Yusupov-Karpov (Londra(m/4) 1989). Nu e rău pentru alb și 4...£ùc6 5Æùbd2 b6 b.c3 Ae7 7.Ad3 0-0 8.0-0 (Petrosyan

- Taimanov, Leningrad 1960), dar pe 4...®b6!? de obicei sacrifică un pion - 5.£ùbd2 ®xb2 6.Axf6! (nu 6.Ad3 d5 7.c4 ®c3! Spassky

— Miles, Tilburg 1978) 6...gf 7.JLe2 cu joc ascuțit la fel ca al lui Spassky!

Cu toate acestea, este util să includeți 3...b6!, deoarece au jucat și Nimzowitsch (nr. 93), Alekhine, Botvinnik și mai târziu Karpov. Retragerea 4.DI4 extinde opțiunile Negrului, iar după 4.A:f6 ®:f6 el are o poziție puternică: doi episcopi compensează avantajul Albului în spațiu. Karpov s-a apărat astfel împotriva lui Korchnoi cu o ordine diferită a mutărilor - 3...b6 4. e4 h6 (Hastings 1971/72) sau 2. Ag5 e3 3.e4 h6 (Moscova(m/19) 1974), și chiar în ciuda două eșecuri au continuat să aplice acest plan flexibil.

4.^bd2 Ae7 5.e3 &bd7 6. Ad3 c5 7.c3 b6. Alternativă

— 7...®c7, dar 7...0-0?! inexacte din cauza 8.4àe5! &:e5 9.de ibd7 10.M4! f5 (10...f6 ll.Wh5!) H.h4! c4 12. Ac2 cu un atac: 12...b5 (12...£>c5!? Petrosian-Bannik, Tbilisi 1951) 13.ôf3^c5 (13...b4 14.^g5!) 14.g4 b4 15.gf (15.4àd4!? Petrosian)

15... .ef 16.^g5 g6? (16...h6!) 17.h5! ¿àd3+? 18.A:d3 cd 19.hg (19.^:h7!)

19... .hg (19...A:g5 20.3:h7) 20>:d3 bc 21.bc £:g5 22.&g5 Wa5 23.A16 Se8 24.®d4 *f7 25.e6+! 2:e6

26.¿d8! 7-0 (Petrosyan - Lublinsky, URSS (ch) 1949).

Prin urmare, Petrosyan nu se grăbește să roaca scurt. Un astfel de joc de nuanțe, capacitatea de a determina prioritățile în dezvoltarea pieselor - aceasta este cea mai înaltă acrobație de șah!

8.0-0 £b7 9.^e5 £ù:e5 10.de íòd7.

11 .Af4?S „Urmând linia binecunoscută. Dar există un „dar” foarte mare: la urma urmei, Negrul nu s-a înrocat încă, iar acest lucru îl privează pe Alb de perspectivele de a folosi pionul e5 ca unealtă activă — dimpotrivă, devine obiect de atac”, scrie. Petrosyan. „A fost mai rezonabil să avem I.A:e7 ®:e7 12.f4 cu respingerea planurilor ambițioase.”

Așa ar trebui să te joci! Pentru aceasta Negrul alege în principal între

12.. .0-0-0 urmat de í7-f6 (Garcia Padron - Korchnoi, Las Palmas 1981) și imediat

12... 16 13.ef gf 14.e4 0-0-0 (Spassky - A.Sokolov, Bugoino 1986) sau 13.Sh5+ W17 14>e2 0-0! (I. Sokolov - Ivanciuk, Biel 1989).

11 ...^c7! „Mai decisiv 1 l...g5 12.Ag3 h5, forțând 13.h3, iar poziția negrului este destul de

Greșeala lui Challenger

tychna” (Petrosyan). Cu toate acestea, mai puțin clar este 13.f4! h4 (Klarich-Geller, Soci 1977) 14.JLf2.

12Jàf3 (12>g4? g5! 13.A:g5 Sg8 14.h4 h6 sau 13.Ag3 h5-+; 12.Ш5!? Strângeți-vă) 12...R6! 13.b4!? Deja trebuie să sacrificăm un pion pentru inițiativă. Apropo, jocul conținea exact această continuare, și nu 13.Ag3 g5 14.b4, indicat în volumul I al cărții The Informant și K. Crouch How to Defend in Chess.

13...e5! Negrul este și el dornic să atace, neglijând 13...sh?! 14. cb Dxb4 având în vedere 15.£d4! și „Pionul suplimentar al negrului nu joacă încă un rol serios, în timp ce șansele de atac ale Albului asociate cu ®g4(h5), Sel, ¿g3 și í2-f4-f5 sunt mai mari. decât real” (Petrosyan). Aici Spassky ar fi în elementul lui!

14JLg3 h5 15.h4. „Și după 15.h3 natural, din cauza inevitabilului mai devreme sau mai târziu g5-g4, Albul nu va putea ține pionul e5” (Petrosyan). Eventual si imediat 15...g4

16.hg hg 17Æùh2 ^:e5 18.Ab5+ (nu mai bine decât 18.£ù:g4 Ad6 19.bc bc 20. £ù:e5 A:e5 21.A:e5 ®:e5 22.Ш4+ ΦíB!) 18. ..ΦíB 19.£:g4 Ad6 20.f4 £ù:g4 (2O...^c4!? Suetin) 21.W:g4 β! și ®Í7 cu avantajul Negrului.

În loc de 17Æùh2, Tal a sugerat un sacrificiu îndrăzneț al piesei - 17.£k14?! cd 18.cd. Potrivit lui Suetin, „nu toată lumea va veni cu o decizie atât de extremă într-un meci de campionat mondial”. Într-adevăr, după 18...Axb4 19.Scl (19.'®rxg4 Aa3!) 19..>d8 20>xg4 Qc8 21.«g7 fiíB 22.M4 ^b8!? și *d7 negru

poate respinge atacul și rămâne cu un avantaj decisiv.

15...gh! Dezvăluirea liniei „g”. Pe 15...g4 lui Petrosian nu i-a plăcut 16.^g5 4b:e5 17.Ãb5+, iar în plus, Albul are contrajuc după 16.£ùd2 £ù:e5 17.bc bc

18. Ab5+ ΦíB 19.e4 (Suetin).

16.¿f4 (16.^:h4? c4 17.Ac2 A:h4 18.A:h4 ®:e5) 16...OOO. „Negrul castele fără teamă sub focul bateriilor inamice, crezând pe bună dreptate că atacul lor asupra flancului rege va fi mai rapid” (Tal).

16...h3 17.gh (17. g3? h4!) 17...0-0-0 18.a4 (18.bc bc

19. ®a4? d4!) 18...f6!? 19.ef Ad6 (Crouch) cu Negrul luând inițiativa, de exemplu: 2O.A:d6 ®d6 21.a5 c4 22.ab ab! 23.Ac2 Φ:f6 24.®d4 Sdg8+ 25.ΦЫ £g4!-+.

17 a4? Potrivit opiniei generale, a fost necesar să se joace 17.bc bc 18.Sbl, dar Petrosyan ar fi fost cu greu de acord cu deschiderea jocului pe partea de damă și probabil că ar fi răspuns 17...£ù:c5!, deoarece Black's atacul de-a lungul fișierului g este mult mai greu decât capturarea de către Alb a pătratului d4. De exemplu

18.^4 (18.Ae2?! Sdg8 19.FI2 Sg7, Shg8 și <£e4) 18...<MZ 19>:d3 Wc4!, apoi Sh(d)g8 etc.

17...C4! Recepție, devenită manual. Negrul înfundă partea de damă, strângând astfel inițiativa adversarului din răsputeri și asigurând siguranța regelui său, eliberându-i mâinile pentru operațiunile de-a lungul fișierului g (și, ocazional, pentru Af8-g7, câștigând pionul e5). Petrosian a luat din nou subtil în calcul că posesia pătratului d4 nu face nimic pentru Alb. Abilitatea de a cântări astfel de factori multi-scale este tocmai ceea ce îi distinge pe marii jucători de șah.

18.Re2. Se duce la un fel de fundătură, dar nici lovitura tactică 18. ¿f5!?, recomandată de mulți, nu a ajutat. „Dacă negrul ia momeala – 18...ef 19.e6 Ad6 20.A:d6 W:d6 21.ed+ S:d7, va mai avea deja doi pioni, dar după 22.<ùd4! Șansele albului sunt cel puțin la fel de bune (acest lucru este discutabil având în vedere 22...h3! 23.gh f4; se pare că 22.Qxh4 și ^d4 sunt mai încăpățânați. - G.K.). În mod curios, mutarea Spassky 18.Af5 a văzut și a arătat-o imediat după joc. Dar nu a îndrăznit să transfere episcopul în h3 (dacă Negrul refuză să captureze pe β), unde nu ar fi foarte plăcut din punct de vedere estetic, semănând cu un pion mare ciudat. Totuși, pe b3 episcopul ar juca rolul important de a apăra pionul g2” (Petrosyan).

Dar lucrurile nu s-ar fi ajuns la asta dacă Negrul ar fi răspuns 18...d4! 19.cd (19. ^:d4 £Ye5!? 20.M3ab) 19...ef 20.e6 ¿d6 (20...®c6 21.ed+ nici nu este rău

ttd7 22.b5 Wd5) 21.ed+ S:d7 22. A:d6 ®:d6 „cu o poziţie dominantă” (Crouch), de exemplu: 23. ^:h4 Eg8! 24.®:h5 (24. Sel Sg4! 25.S:c4+? &d8 26.£rf3 ®d5 sau

25.£fi Wg6!-+) 24..>c6! 25.fi W6! sau 25.d5 ®:d5 26.fi We5 etc.

18... .a6! (Miezul ideii: de acum adversarul nu mai poate crea un atac - iar jocul începe cu un singur gol) 19.&I11 Sdg8 20.Sgi Sg4 21.®d2. Poziția albului este deplorabilă după 21Æùh2 (Suetin) 21... Sg6 22.^0 Shg8 urmată de ®d8-f8-g7 și amenințarea h4-h3.

21.. .5hg8 22.a5 b5 23.Ead1.

23...Af8!? Cu un indiciu de 24...N6

25.ef e5. „Poziția reclamantului a devenit prea alarmantă și a decis o ultimă soluție - a acceptat sacrificiul unui schimb, deși se știe că Petrosyan nu sacrifică niciodată nimic nimănui în zadar” (Tal).

24.^h2 &:e5S 25.^:g4 hg

26. e4 (o încercare de a resuscita cumva turnul) 26...Ad6 (26...de??

27. A:e5 ®:e5 28>d8#) 27.®e3 £d7S? „A jucat în stilul lui Petrosyan: înainte de a trece la re-

atac ofensiv, negrul întărește centrul” (Averbakh). „O manevră paradoxală. Se întreba

27... .g3 sau 27...de. Și totuși, soluția lui Petrosyan este mai originală și practic mai neplăcută pentru adversar. Negrul crede în puterea poziției sale” (Suetin).

Deși, în principiu, 27...g3 28.fg (28.0 £g4!) 28... hg 29.2gft f5! 30.ef (la mutarea lui Crouch 30.A:g3 decide 30...Wg7) 30... Wh7+ 31.Ah6 Sh8, si 27...de 28.3:d6!? (in durere: 28>d4 Ad5! si g4-g3) 28..>:d6 29.fidl ®c7 30. Wd4 f6 31.Q:e5 fe etc.

28.A:d6 W:d6 29.Sd4?! „Adaugă doar combustibil la foc. Mai persistent este 29.Hd2, la care Black a dezvoltat inițiativa cu 29...6” (Suetin). Cred că e mai puternic

29.. .AYGE5! De fapt, 29.f4 este mai încăpățânat, ceea ce nu este rău pentru 29...O 33.e5 W 31.Qb2 „b6 sau 29...e5!?

29...e5! 30.Sd2 (fara speranta si 30J3L:d5 A:d5 31Jldl Ш 32.ed Qb8 Suetin) 30...f5!

O poziție extrem de colorată! „Odată, Euwe a observat că Petrosyan era un mare maestru al jocului de picior

kami. Acest joc este un bun exemplu în acest sens și o ilustrare excelentă a ideilor marelui Philidor ”(Averbakh). Cu adevărat, pionii sunt sufletul șahului...

„Nu știu dacă telepatia există, dar în această seară participanții la meci au evoluat ca artiști, la cererea publicului” (Tal).

31.ed. Petrosian considerat „puțin mai bun” 31.ef W6 32.Wh6?, pierzând din vedere 32...¿àe4! 33.®:d6? £y.f2+ 34.Q112 g3# (Groumește-te). Și dacă 32.0, atunci 32...ôh5 33.fg £g3+ 34. Phi2 d4! (Tal) 35.cd e4! 3b.Qh3 4£ù:f5, iar poziția Albului se prăbușește. Cu toate acestea, 31..?Shb!

31...f4! 32.®e4 (pe 32>a7 a fost recomandat 32...e4, dar mai dur

32... .g3! 33.agdl h3! sau 33.0 Sh8 -+) 32...£tf6 33.®f5+ Qb8 34.Í3 (nu 34.®e6 Wxe6 35.de £te4! cu amenințarea de 36...£rí2+ și 37...g3#) 34... £c8 35.®S d3 36.Se1 h3 37. AN. Sau 37.gh g2+ 38.<ígl ®d7!

37..R8 38.gh ¿:h3 39.Qd1 (39.Q3 "d7!) 39..JL:f1 40.&:f1 (40.S:fl W17! și Wh3 sau Wa7+)

40... .e4! (descoperire finală: 41.fe O!) 41.®d1. Aici jocul a fost amânat și Black a înregistrat mutarea.

41 —^g4S? Decizie umană în loc de mașină 41...Wd7! sau

41...®e5. În mod surprinzător, Spassky nu a renunțat fără să joace jocul.

42.fg f3 43.Sg2. „Barcă nefericită”, a simpatizat Tigran Vartanovici. „Nu a făcut niciodată bine pentru armata ei și acum, în disperare, se sacrifică, fără să salveze nimic.”

43-fg+ (sau 43..LY+ 44.Sgl ®h6 cu mate în șapte mutări), iar în vederea 44.<èe2(:g2) W4 Albul și-a dat demisia. „Unul dintre cele mai bune jocuri ale mele. Demonstrează părerile mele creative - limitarea maximă a posibilităților adversarului, strategia de a juca pe toată placa, încercuirea regelui inamic și micșorarea treptată a inelului din jurul lui ”(Petrosyan).

Apel de trezire pentru solicitant! Cu toate acestea, Spassky, de parcă nimic nu s-ar fi întâmplat, a continuat să-și tragă adversarul în poziții complexe, dinamice, cu o mulțime de tactici non-standard. Și, cred, doar lecțiile din jocurile al 10-lea și al 12-lea l-au ajutat în sfârșit să elaboreze strategia de meci potrivită (deși nu a mai rămas timp de restructurare, și a reușit să rezolve „ghicitoria petroziană” abia în meciul din 1969).

Nr. 315, apărarea regelui indian E66 PETROSYAN - SPASSKY Meciul Campionatului Mondial, Moscova (m/10) 1966

1.ZDZ Ôfô 2.dZ db 3x4 Ad7 4.Dd2 0-0 5.0-0 b.^c3 dô 7.d4 ab 8.d5 <Sa5 9.£ùd2 c5 10_®c2.

10-e5!7 La acel moment această mișcare era considerată cea mai principială: blocând centrul, Negrul începe să pregătească pauzele t7-β și b7-b5. Tradiționalul 10...2b8 H.b3 b5 s-a întâlnit la scurt timp după meci în jocul Portit - Petrosian (Santa Monica 1966), iar după 12.Ab2 bc 13.bc ¿h6 14.f4 e5 15.2ael (15.de! ?) 15...ef 16.gf <£h5 17.e3 Be8 (17...¿g7!) 18.^ce4! M5 19.Ac3! ®b7 20.Sh4 a5 (2O...Axe4!?) 21.YY! Albul a preluat inițiativa și a câștigat la a 32-a mutare.

Acum 10...2b8 revine la modă. În acei ani, această variație câștiga doar popularitate, atingând apogeul la începutul anilor 1980 și 1990 (deși cavalerul de pe a5 poate fi văzut adesea chiar și acum). Teoria lui a avansat deja foarte mult - până la a 20-25-a mutare, iar de obicei posibilitățile tactice ale Negrului compensează poziția urâtă a cavalerului pe marginea tablei.

11.b3 (H.a3!? și 12.b4) 11 - £q4 12.e4. „Deoarece albul este defensiv pe partea de damă, el trebuie să caute contrajucuri pe partea de rege” (Boleslavsky).

12... .f5 13.ef gf 14. òdi!? „Obiectiv, prudentul 14.JLb2 pare să fie mai bun (cu mai departe Baei și Á11. - G.K.). Dar planul lui Petrosyan este foarte interesant și diferă atât în profunzimea strategică, cât și în calculul psihologic îndepărtat: să-și invoce focul ”(Suetin).

14... b5. „14...e4 nu este bun

15. £b2 Ad4? 16.£:d4 cd 17.b4, iar Albul câștigă o piesă” (Suetin). Dar după 15...A:b2 16.R:b2 b5 Negrul are un joc acceptabil, de exemplu:

19.òxe3 f4 și așa mai departe.

15.f3!? Deși Negrul a reușit să efectueze ambele break-uri (atât í7-f5, cât și b7-b5), Albul speră că din cauza cavalerului rău de pe a5 va avea totuși un anumit avantaj și face o mișcare cu două tăișuri... „În același spirit sfidător. Din punctul de vedere al limitării contrajucului adversarului, 15.Ãb2 a fost mai bun”, cred Suetin și Vasiukov, în timp ce Boleslavsky adaugă că „după aproximativ 15...Nb8 16.0 Òf6 17.Ac3 Ah6 18.Sel nu este ușor pentru Negru pentru a găsi un plan activ.”

poziție critică. Când

15.. .òh6 16JLb2 în mâna lui Alb

16... .f4?! 17.g4 - au pătratul e4 pentru cavaler, al doilea cavaler îl va susține din pătratul h2. Poziția lor este mai activă, deși natura sa semi-deschisă îi lasă pe Negru cu șanse contrare. Dar Spassky, în principiu, a vrut să deschidă jocul cât mai repede posibil și să provoace o criză, astfel încât următoarea mișcare să corespundă pe deplin strategiei sale de meci.

15... e4?! „Atât în timpul jocului, cât și imediat după acesta, părea că acest atac a fost natural și puternic. S-ar părea că jocul în exterior pasiv al Albului îi dispune pe Negru la cele mai hotărâte acțiuni, indiferent de slăbiciuni. Dar iată întrebarea: nu este inițiativa lui Black înșelătoare? Cursul luptei arată că este mult mai dificil să „pătrunești” poziția lui White decât ar părea. Și aceasta este marea previziune a campionului mondial” (Suetin).

16.Ãb2. Cu siguranță nu 16.fg? A:al 17.gf Ad4+ 18.FIII A:f5, iar Albul nu are suficientă compensație pentru schimb.

16.. .ef 17.A:f3 A:b2. Potrivit atât Suetin, cât și Burgess, 17...òe5 este mai bine, păstrând episcopul pentru a-l proteja pe rege de atacurile de-a lungul fișierului g (după í5-f4 și gf). Totuși, acest lucru nu schimbă caracterul luptei - 18.Ag2 Wg5 19.ÒÍ2 f4

20.gfì Wxf4 21.òfe4 ®e3+ 22.ΦΦ cu avantajul Albului: 22..JLh3? 23. £:h3 ®:h3 24.Sgl! sau 22...M5 23.Sael Wh6 24.ÒÍ3, iar după schimbarea unei perechi de piese minore, scoase

Calitatea de cavaler pe a5 va începe să joace un rol decisiv.

De aceea Spassky se grăbește cu contra-joc, visând la f5-f4 și Sa7-g7.

18.^:b2 £ùe5 19.JLe2. Acum Negrul este practic forțat să ia măsuri extreme: dacă are un pion slab pe f5 stânga și Albul mută cavalerul prin e3 și g2 la f4, atunci jocul va fi decis strategic.

19-f4? Spassky și-a pus speranțele în acest lucru: jocul se deschide, apare posibilitatea ab3, iar Negrul, folosind cavalerul puternic pe e5 și îndepărtarea reginei albe de partea regelui, creează amenințări la adresa regelui. Iar poziția de offside a cavalerului pe a5 nu pare să afecteze variația 19...Q(17?! 20.ôe3 Wg5 21. £ùg2 Sae8 22.Bael, unde presiunea asupra pionului c4 este efemeră și negrii căsca.

„Este greu să reziste unui astfel de atac, mai ales că planul lui Black, se pare, era deja determinat la a 15-a mișcare. Și totuși spiritul poziției era mai în concordanță cu

pompare 19...Sa7 20.£e3 (20.cb ab 2L&:b5 JSg7 22.<¿>hl £b7 sau

22.^3 2g6!?uf5-f4. - G.K.) 20... Wfó 21.®c2 Sg7 22.£g2 (22,cb ab 23Rxb5 f4 24.FI1 &h6! - G.K.)

22..Æùg6, iar acum amenințarea f5-f4 este vizibil mai puternică. Tal indică variaţia 23.FIII f4 24. ¿à:f4 £>:f4 25.gf Ah3 cu bun contraplay” (Suetin).

Cu toate acestea, după 21.FY! (în loc de 21>c2) 21...Be7 (21...bc 22.bc!) 22. Sael și £ùg2 este greu pentru Negru să execute f5-f4 și continuă să sufere cu cavalerul pe a5 . Ca și în cazul lui 20...Sg7 (Suetin) 21.^g2 bc 22.bc ^g6 23.FIII!

De aceea Spassky a jucat imediat 19...f4. Această mișcare ar fi cea mai logică și bună dacă... nu ar avea o infirmare tactică.

20.gf? O ratare de răzbunare, însă, este de asemenea de scutire: a face alegerea corectă între două capturi pe f4 este dificil chiar și pentru cel mai înrăit tactician! În plus, campionul își conturează sacrificiul de schimb de semnături - potrivit lui Suetin, el „se joacă în mod deliberat de psihologia partenerului și îi întinde cea mai subtilă capcană”.

Și Petrosyan însuși a recunoscut mai târziu: „Cu această mișcare, am adus un omagiu influenței lui Tal - tot felul de trucuri psihologice care sunt la modă în zilele noastre. În acel moment al meciului aveam deja clar abordarea adversarului în rezolvarea problemelor de joc și eram gata să pariez că Spassky va răspunde cu o mișcare energică și spectaculoasă 20...

JLh3. Deși am înțeles că 20.H:f4 era obiectiv mai puternic.”

Sunt absolut de acord cu asta - după 20...H:f4 21.gf Negrul ar avea dificultăți:

1) 21...Da7? 22.fe! (Tal a recomandat 22.<e3 Ug7+? 23.ФЫ JLh3? 24.fe Wg5 25.£g4! B:g4 26. ®e4+-, dar 22...4bg6 este mai persistent!) 22... Sg7+ 23. <á ?fl! (23.QF? Wh4+ 24. QeZ Wg5+ 25.<á?d3 ¿f5+ 26.<53e4 Wf4 27/odc3 W:e5 28J.Í3 bc+ 29.bc Wd4+ 30.Qe2 1st,:c4+ cu verificare perpetuă) ..á.h3+ 24.<àel Sgl+ 25. &fl Wh4+ 26.£ùf2 și alb în-íΛAλIΛΠΩ 1LT*

2) 21 ..Æùg6 22.^e4 Ô:f4 (22...bc?

23. £rf6+ *f7 24.£ùh5) 23Æùdf2 (recomandarea lui Swetin 23.£e3 Sa7

24. ^16+ Φί7 25LM Wxf6 26.W:f6+ Φ:ί6 27.E:f4+ „cu final evident mai bun pentru alb” este îndoielnic din cauza 27...Qe5! 28AÍ8 *d4 29. Φί2 fie 30.be Se7=) 23..Da7.

Potrivit lui Boleslavsky, „Negrul are un joc bun” aici, dar nu este așa: 24.FY! Sg7 (24...be? 25.Bgl+ £ùg6 26.£tf6+ și £ï2e4) 25JLg4ü bc 26.A:c8 (26.Egl!?) 26...W:c8 27. £rf6+ Φ18 (pe 27 ...Q17 rezolvă „roentgen” prin trei cavaleri - 28.Sii!! și £>2e4) 28.4ù:h7+ «igS 29.3ùf6+ Φί8 30.2e 1 Wf5 31.He8+ *f7 32. £Ûe4 ^b7 33. £ ih5 34De7+! ΦίB! (34...Qxe7 35.®:b7+ sfc>d8 36.Wb6+ Sc7 37>:d6+ Qc8 38.W8+ Qb7 39.£cd6+ și &:f5) 35.2:g7 &:g7

36. <àgl sau 35...^:f6 36>:f6+ ®:f6

37. £cf6 &:g7 38.ôe4 &g6 39.*g2 Φί5 40.ΦB £ùa5 41Ækì2, iar Albul câștigă.

Nu este nimic surprinzător în asta: de fapt, negrii fără

cifre! Apropo, în tinerețe am avut și trista experiență de a juca cu un cavaler în ofsaid pe a5: în 1976 am pierdut așa cu Nikolaevsky, în 1977 cu Zayd, iar la Tilburg 1981 cu Timman, după care am încetat să mai joc variația. cu mutarea 2y6.

20.. .6113?! „Iată, criza psihologică a luptei. Aproape fără să stea pe gânduri, Black este tentat de atacul planificat al episcopului său eliberat, uitând pentru un minut calculele specifice. Și fără ele, într-o astfel de situație, considerațiile generale sunt cu adevărat moarte!

Corect a fost 20...E:f4! 21. ^e3 (21.H:f4 ®g5+ 22.FI1 W:f4)

21.. >g5+ 22.FI1 E:íÏ+ 23Æ>d:fl Ah3, iar șansele negrului nu sunt mai slabe” (Suetin). Deși Albul a rămas partea activă: 24.®c3 ®Γ4

25.^g3 Wn2 26.AP Wn3+ 27.b>gl b4 28>e1 A:P 29.®e:P Wf6 30. £ùd2 (neclar 30.4òe4 £rf3+ 31.FY ®d4 32>g3+ Qb8 33. :BW:al 34.£cd6 ®g7!) 30...^d3 31.We6+ ®:e6 32.de Ee8 33.£rie4 E:e6 34. Sdl £rf4 draw.

În loc de 23...Ah3, Boleslavsky și Vasyukov au recomandat 23... Sa7 - în opinia lor, aici Albul s-ar confrunta cu o „apărare dificilă” și o „luptă pentru egalitate”, dar după părerea mea, după 24. ®d2 Eg7 25.£ ùg3 este mai riscant pentru Negru, din nou din cauza nefericitului cavaler de pe a5. Când

25...£b7 ar trebui să joace 26.VP (dar nu 26.cb ab 27.A:b5?! din cauza lui 27... £rf3 28.Ш2 £ù:h2!), iar inițiativa negrului se evaporă încet.

21.£ùe3! Prima victimă a calității! Nu a fost de ales: 21.BÍ2? S:f4

22.E:f4 ®g5+ etc. „Imaginea luptei se schimbă brusc dramatic” (Boleslavsky).

21...Axf1? Când spui „a”, vrei să spui „b”. Mai mult, cu cavalerul pe e3, lovitura 21...E:f4 22.E:f4 ®g5+ este parada de 23.Eg4! (nu chiar atât de clar 23.QF Wxf4 24.Bgl+ Qb8 25.Eg3 Ad7) 23...£r.g4 24.5\g4 A:g4 25.A:g4 ®:g4+ 26.QF, „și inițiativa trece brusc la albii” (Suetin). După 26...®d4 forțat! 27.Egl + Qb8 (27...Q17? 28>c2) 28.®xd4+

cd 29.Eg4 Negrul, potrivit lui Boleslavsky, are un final de joc foarte dificil, dar am reușit să găsesc o cale de egalitate: 29...bc 30.bc Be8! 31.Exd4 Eel+ 32.&g2 Sdì! 33. φβ ^:c4 34A:c4 E:d2=.

Evident, 29.2te4 este mai puternic! £Æ>7

30.cb ! (30Adi bc 31.bc Bf8 32.&g5 h6 33.^eb Ef2 34.a3 Bí3 35.Exd4 Bxa3 36.E114 <É>h7 37Ag4 Eb3 oferă mai multe șanse la egalitate) 30...ab

31. Edi E:a2 32.E:d4 cu amenințarea lui Eb4!, iar dacă 32..Æùc5, atunci 33Æïd6 2Λ3 34.Ed3 £o5 35.Ec3! <2ùa4 36. Eg3 etc., deși materialul limitat îl lasă pe Black cu speranță de mântuire.

În orice caz, această continuare a fost mai încăpățânată decât ceea ce s-a întâmplat în joc. Dar Spassky nu se gândise încă la apărare!

22. Exf1 &q6. După 22...£ki7 (recomandat de mulți comentatori) 23.1g4! (23.cb!?) 23...<Jib 24. JLe6+ (Suetin) 24...Q118 25.2te4 Albul are și o inițiativă puternică. Și dacă 23...Shb „cu posibilitate de rezistență” (Boleslavsky), atunci 24JLe6+ Q8 25. „cl! (Burgess) 25..d4 (25...^b6 sau 25...Bad8 - 26.FY!) 26.£rf3! Wg7+ 27.FY <yib 28.2Æ5 Wc7 29.Bgl etc.

23. GBP4! (23.£g4? h5!) 23... £fif4?S Confuzie, foarte probabil din lipsă de speranță: 23..A:f4? 24.Ae6+ *Í8 25. B:f4+ Ô:f4 26>h8+ *e7 27.ÔÍ5#, și mai persistent 23... Rb 24.Aeb+ *h8 25>:f6+ E:f6 26.f5 (Boleslavsky) 26 ...£e5 27Æ>e4! sau 23... h6 (Suetin) 24.JLe6+ FI7 25.£rf5 Ea7 26.^e4!

24.5:f4! (al doilea sacrificiu de schimb!) 24...S:f4 25.Ae6+ Sf7 (25...Q18 26.®h8+ Qe7 27>:h7+)

26.£ùe4. „Poziția imaginii. Negrul este neajutorat, în ciuda faptului că are două calități suplimentare. Cavalerul a5 este un martor pasiv al morții armatei sale” (Boleslavsky).

26...N14 (26...Na7 27.£β W 28.N6! Boleslavsky) :f7+ *f8 30. ®h8+ 31. £Æ5+ *:f7 (31...&d7

32.Ae6+) 32.®g7+ și £>:e3 (Boleslavsky) sau 27...Sa7 28.£ùef5 Wg4+ 29.Φί2 bc (29...M4+ 30.ΦΠ Ш4+ 3I.FeI) 3O.A:и7+ Hxf7 31. Wh8+! *:h8 32.2r.f7+ <á?g8 33. £Y7h6+ și 4ò:g4.

28.KK1 Sa7 (28..>:e3 29. A:f7+ *f8 30>h8+ *e7 31.Oп5+ Φ:ί7 32.Wg7+ and 4a:e3 Suetin) 29. £:f7+ 5:f7.

Bondarevsky a numit acest joc cel mai bun din meci.

Campioana a jucat! Petrosian conducea cu două puncte și deja cel de-al 12-lea joc ar fi putut deveni esențial decisiv dacă ar fi reușit să-și aducă combinația magnifică la concluzia sa logică.

Nr. 316. Apărarea indiană A42

PETROSYAN - SPASSKY

Meciul Campionatului Mondial, Moscova (m/12) 1966

1.£f3 db 2x4 Ad7 3.d4 dô 4. ^c3 2*17 5.e4 e4!? 6.Ae2 b6 7.0-0 &b7 8.Le3 2ùe7. Rară, protecție „laterală”, purtând numele maestrului cehoslovac Utelka. „Mi se pare că o astfel de deschidere a libertăților într-un meci de campionat mondial oferă nu mai puțin pentru progresul șahului decât a juca cea mai relevantă variație după modelele clasice” (Petrosyan).

30.®h8+H Lovitură finală spectaculoasă care a încântat spectatorii! Având în vedere 3...Q:b8 3 1Æ:î7+ și £ù:g5 Negrul și-a dat demisia. Secundele ambilor adversari, marii maeștri Boleslavsky și

9.®c2 hô lO.SadI 0-0. Din punctul de vedere al unui jucător de șah modern, Black se comportă destul de ciudat: acum joacă astfel mai ales cu un computer. Dar

Spassky în acel meci a folosit în mod repetat diverse variante ale dublu fianchetto, încercând să-l scoată pe Petrosian din teorie și să schimbe greutatea luptei la un joc de mijloc dificil. De exemplu, chiar dacă poziția lui Negru este obiectiv mai proastă, el va putea devansa adversarul într-o luptă fără linii directoare clare de poziție.

Această amăgire l-a costat scump pe Spassky! Totuși, a învățat multe și a învățat din înfrângere. A devenit evident pentru el: pentru a deveni campion mondial, trebuie să joci deschideri normale. Iar în meciul din 1969, provocatorul a jucat doar clasicele - Gambitul Reginei, Apărarea Tarrasch... Nimic ca 1966!

Dar apoi Spassky încă spera că tactica „originală” îi va aduce succes, pentru că i-ar permite să neutralizeze pregătirea de deschidere a lui Petrosyan și să înceapă o luptă serioasă cu un pachet complet de piese deja în zona IOI a celei de-a 5-a mișcări: tu vezi, adversarul va începe să aibă probleme de timp și, în cele din urmă, va fi confuz în complicații...

11.d5 (ll.afel f5!?) 11...e5 12.^c1 Φή7 13.g3. Este puțin probabil ca campioana să fi interpretat deschiderea în cel mai bun mod posibil. Astfel de scheme cu mutările g6, b6, e6 și d6, dacă nu sunt respinse direct, cel puțin promit Albului mai multe beneficii. Dar aici nu le este ușor să găsească un plan potrivit și au doar un avantaj minim asociat cu predominanța în spațiu și pasivitatea episcopului b7.

13...   L5. Potrivit celui mai experimentat „Indian bătrân” Bronstein, această subminare ar fi trebuit pregătită de 13...a5, apoi ^5 și Ac8.

14.ef.   _ După cum puteți vedea, jocul tradițional cu b2-b4 și c4-c5 este târziu. Prin urmare, Petrosian se apără în primul rând împotriva lui í5-f4 și deschide partea de rege, subliniind distanța b7-episcopului față de acesta.

14...^:f5. Desigur, Spassky preferă să-i dea Albului pătratul e4, evitând o slăbire semnificativă a poziției sale în cazul 14...gf 15Æùh4 urmat de í2-f4 (imediat sau după ®c2), iar dacă 15...f4, apoi 16.®c2+ ig8 17 .dsi etc.

15. Ad3 Ac8 (întoarcerea episcopului „șomer”) 16.Qd2

17.&e4 &h5S? mai calm

17...   .¿d7 cu ideea c7-c6 sau 17... 4axe4 18.Qxe4 ¿d7 (dar nu 18... <2\e3+?! 19.fe! si ®c2).

18.Ad2 Ad7 19.<Éti1. În lupta tenace de manevră care a urmat, Albul a păstrat un anumit avantaj. Sharp 19.g4?! nu a atins obiectivul din cauza 19...4àh4+! 20.^:h4 ®:h4 21.gh Wi3+! 22.<*>gl ®:d3 23.hg+ PHI8 etc.

19...^e7 20.^h4 M.h3. Pe

20.. .sat ar fi putut urma 21.B cd

22. cd Ah3 (22...QC8?! 23>bl) 23. Sfel Ш 24.g4.

21.Sgi Ad7. Ultimele două mișcări ale negrului arată că Spassky nu a decis încă exact ce să facă și manevrează în speranța unei greșeli a adversarului său.

21..W17 nu a fost bun? 22.B! cu amenințarea g3-g4 (de exemplu, 22...AÍ5

23. £ù:f5 gf 24.g4!). Dacă 21... ¿g4, atunci nu 22.B?! A:B+ 23.^:B S:f3 24.Ae2 Sf8 25.Sdì! ®d7 26.A:h5 gh 27.Wc2 (27>dl ®g4)

27.. .*h8= și 22.Sdfl! Sat (pe 22... £rf5? 23.În Ah3 puternic 24.£ù:g6! &:g6 25.g4 A:fl 26.gf+ *f7 27>:fl)

23.B Ah3 24.Sdl! cd 25.cd cu amenintari Qb4 si g3-g4.

22.De3 (nu mai bine decât 22.B W6 sau 22.Wc2 De8) 22...®e8. Pe

22... .£tf5? e o lovitură 23Æ:g6! <A>:g6

24. g4 Qb7 25.gf Axf5 26.«ùg5+! hg 27.S:g5, recâștigând piesa cu un avantaj clar.

23.Sde1 ®f7 (în cazul 23...W6 trebuie să socotiți cu 24.f4) 24. ®c2 Φή8. Un alt punct critic.

Negrul și-a poziționat piesele destul de bine și este gata să joace W5 urmat de Sae8. Dar aici White a făcut, după părerea mea, o mișcare foarte puternică.

25.£*J2! 25Æùc3 26.£ù:f5 gf 27.f4 arăta și bine: 27...e4 28. Ae2 sau 27...c5 28.fe de 29iefl!?

30.AcI (30.A:f5? ^:d5! 3l.A:d7 £ù:e3 32.S:f7 £>:c2 33.Sgfl Ôe3 34. S:f8+ A:f8! și peste £œ4 pion) 30...e4 31.Ae2 etc. Dar Petrosyan a contat pe mai mult.

25.. .6.5 26.^xf5! Nimic nu a dat 26.4à:g6+?! ®:g6 27.g4 din cauza 27...®hg3+! 28.fg ®:g4.

26..gf . Decizie fundamentală. Ha 26...AT5 Albul a avut de ales între 27.£>e4 cu un joc ceva mai plăcut, deși după 27...W6 Negrul ar putea obține un egal cu o apărare îngrijită, și 27.DT5 gf mai energic (27. ..®:f5 28>:f5 gf 29.g4!?fg 30.S:g4

31.Bh4) 28.g4! (28.Í3 b5!) 28...fg 29.Sxg4 și Segl cu inițiativa.

27.g4! Bineînțeles, Spassky a luat în considerare acest răspuns evident (27...fg? nu este permis din cauza 28.¿g6) și și-a pus toate speranțele într-o descoperire a pionului.

27... e4? Destul de ciudat, deja o ratare decisivă. E greu de recomandat și 27...£T4?! — după un simplu 28.AT4 ef 29.A:f5 Albul are pătratul B pentru cavaler și șansa de a invada e7 cu turnul, de exemplu: 29...AT5 30.gf W:f5 31.W: f5 S:f5 32.Se7 ¿:b2 33.S:c7 Se8 34. £B Se4 35.Sd7 S:c4 36.S:d6 Sf6

37.Ed8+ Qb7 38.Sd7+ Qb8 39Æa7 Sd6 40.4àh4!+-.

Dar dacă Negrul ar fi prevăzut ce-l așteaptă, ar fi ales, desigur, 27...f4, deși după

28.Ag6 ®e7 (împotriva 28...bine 29.Q:b5 fe 30.fe Wh4(e7) 31.£te4 sau 30...W12 31.W11!) 29.Ã:h5 (interesant și 29. ¿d4!? Ófó 30.Í3)

29...fe 3O.fe Hf2 3I.NeP Saf8 32. H:f2 H:f2 33.3g2! Wh4 34.®dl Sxg2?! 35.&:g2 e4 36.&e4 A:b2 37. «Ω We7 38.Ag6! sau 34...HÍ8 35. 4he4 nu are suficientă despăgubire pentru pion.

28.gh f4> Hot on the heels recomandat 28...ed 29.®:d3 Sae8 este neatractiv prin prisma 30. 2rf3 Wxh5 (30...C5 31.M4!) 31.Ad4, de exemplu: 31. ..Sg8 32.S:g7! S:g7 33.3gl Seg8 34.Wc3 Wf7 35.^g5! Wg6 36.W13+- sau 31...Q(6 32.dxe8 Axe8 33.á.xf6+ Sxf6 34>c3 W 35. 4hd4 cu presiune puternică.

Poziția imaginii: ambii elefanți sunt atacați! Bineînțeles, luând una dintre piesele pe e4, Albul obține un avantaj material, dar apoi după 29...fie pionii lui în plus nu se simt: Negrul are o compensație suficientă sub formă de două straturi.

nou (episcopul g7 este deosebit de puternic). Dar Petrosyan găsește o respingere combinațională.

29.5:d7! Lovitură genială! Greșeala lui Spassky a fost că el, jucând 27...e4 28.gh f4, sperând să obțină o compensație bună pentru pionii pierduți, și-a acordat toată atenția continuărilor 29/à:e4 și 29.A:e4 și 29. S:g7! privit doar pe scurt.

29...^:e7 30.WdI ®e5. Pierzând ca 3O...Ag4? 31.De2! fe 32.S:g4 Wd4 (32..>e5 33.&e4) 33. £\e4, iar 30...ed? 31.®:d3 ®:gl+

32.<á?:gl Sg8+ (32...fe 33>:e3 <á?g7 34.®c3+ și 2te4!) 33.FY fe 34. ®:e3 ag5 35.^e4! Be8 36.h4 B:h5 37.W14+ Bee5 38.^g3+-,

Acum poziția pare destul de confuză: deocamdată, Albul are un avantaj material, dar unul dintre episcopi este pierdut și, cel mai probabil, dacă nu se face ceva extraordinar, Negrul va fi pur și simplu mai bun...

Aici este potrivit să ne amintim cuvintele lui Petrosyan: „Se crede că puterea unui jucător de șah depinde în primul rând de capacitatea sa de evaluare. Există un șablon de evaluare a poziției. Este ușor de învățat și poți găsi mulți jucători care stăpânesc această artă simplă. Dar un jucător de șah trebuie să evalueze poziția ținând cont de nuanțe aparent nesemnificative. Pătrunderea profundă în misterele poziției este semnul adevăratei puteri.

Acum este clar cum și-a găsit Petrosyan următoarea sa mișcare genială.

Greșeala lui Challenger

31.4ùf3H Punerea în atac a celei de-a treia piese! Se pare că odată cu dispariția episcopului pe g7, regele negru a devenit foarte, foarte incomod.

„Petrosyan a luat în considerare pe bună dreptate că, în primul rând, episcopii nu aveau unde să meargă și, în al doilea rând, la fel, Spassky nu va putea lua toate cele trei piese deodată cu doi arbitri într-o singură mișcare. Cine a fost mulțumit, deci este publicul. Sala bâzâia ca un stup de albine trezit” (Bronstein).

31...ed (răspuns unic:

31...ef? 32.Ad2! și ¿c3) 32Æù:e5? „Meciul final s-a desfășurat într-o mare problemă de timp” (Petrosyan). O greșeală foarte ofensivă, și nu doar pentru că s-au pierdut câștigurile. S-a stricat un joc genial, a cărui valoare crește de multe ori de la statutul cel mai înalt al competiției și forța excepțională a adversarului.

După clar 32.W:d3! Af5 ar apărea aceeași idee de „moara” ca și în joc, dar negrul nu ar avea un atu sub forma pionului c2: 33Æù:e5 A:d3 34.Ad4! de (34... Ae4+ 35. £rf3+! – această simplă întoarcere a cavalerului nu

Petrosian a observat!) 35.Axe5+ (amintește de faimosul joc Torre-Lasker, Moscova 1925)

35...   .QQ7 36.Eg7+ Qe8 37.dxc7+ &g8 38.Eg7+ &h8 39.dxa7+! <èg8 4O.Eg7+ *h8 41.Bg3+ Qb7 42Æd3 S:a2 43.<¿>g2 cu străpungerea decisivă a pionului d.

Cea mai frumoasă opțiune indicată de Bronstein și alți comentatori. Cu toate acestea, în căldura entuziasmului legat de „moara”, toată lumea a trecut cu vederea soluția rece computerizată - 33.®e2!? fe (33...Ae4 34.Ad2!) 34Æïe5 ef 35. Sg2 De4 36.®g6+ &g6 37.Exf2 sau

35.. .Eae8 36.W:f2 E:e5 37.h3 &h7

38.ΦIII2+-.

32...dc 33^.d4! de 34^.:e5+ Φή7 35.ïïg7+ Qb8. Se pare că „moara de vânt”, în care Petrosyan își pusese speranțele, nu mai are acest efect: turnul va trebui să se întoarcă și să lupte cu pionul c2. Este mult mai periculos decât episcopul pe d3: a fost pierdut imediat, dar aici pionul f2 împiedică turnul să ia c2, iar poziția nu este atât de clară.

36.Ef7 + (36.Exd7+!?) 36... Qd8 37.jd7+ Φή8.

38.2d6+?! În necazuri de timp, White, supărat de greșeala sa, dă și el peste o triplă repetiție a poziției. Cu adevărat, arta necesită

sacrificii! Petrosian era clar într-o stare de stres, altfel ar fi dus cu ușurință jocul la amânare cu ajutorul aceleiași „morii” - 38. 2xd7+ &g8 39ig7+ Qb8 40.2x7+ &g8 41.2g7+ Qb8 42.2xa7+! ig8 43.2g7+ ΦI18 44.2gl+ Qb7, iar acasă s-ar putea studia în siguranță consecințele lui 45.2c 1!? De exemplu:

1) 45...2fe8 46.Ac3 β 47.2x2 2e2 48.ye2 fe 49.&g2 2:a2 5O.φβ 2:b2 51.d6 2a2 52.d7 2a8 53.Q:e2 2d8 54. :d7 55.A:b6 ág7 56. Ae3! &f6 (sau 56...2d6 57x5) 57. £:h6 2h7 58.Af4 2:h5 59.<á?d3, iar Negrul trebuie să echilibreze pe marginea prăpastiei;

2) 45...2:a2 (cel mai evident și probabil cel mai bun răspuns) 46.2x2 2f5 47.Ac7 β 48.h4 b5 49.Qb2 bc 5O.d6 2f7 51.2x4 2:b2 52.&g3 2d2, all- ajungând încă la egalitate.

Astfel, White și-a păstrat șansele practice de succes. Dar într-o astfel de situație nervoasă, Petrosyan nici măcar nu s-a putut gândi la o poziție în care pionul c2 ar rămâne „în viață” chiar și pentru doar câteva mișcări. Înțeleg foarte bine acest lucru: un meci de campionat mondial este întotdeauna o tensiune monstruoasă!

38...FI7 39.2e7+. A desena. Prima repriză a meciului s-a încheiat cu scorul 7:5 în favoarea lui Petrosyan.

„Campionul mondial de până acum îl depășește nu numai pe Spassky, ci și

el însuși”, a rezumat Max Euwe rezultatele intermediare. – Îl cunoaștem bine pe Petrosyan ca un strateg profund, un fundaș excelent și un expert în finalul jocului. Dar în acest meci vedem un alt nou Petrosyan. Se sacrifică, contraatacă, atacă. Într-un cuvânt, apare cel mai periculos tactician.

Însă campionul însuși a fost grav traumatizat de faptul că a ratat șansa de a crea o capodopera nemuritoare.

- unic pentru competițiile de talie mondială, unde astfel de atacuri de obicei nu funcționează. A luat un time-out, apoi a pierdut următorul, al 13-lea joc (aceasta a fost prima lui înfrângere din viața lui împotriva lui Spassky!), iar lupta din meci a escaladat brusc. După al 19-lea joc, contestatorul a egalat scorul. Cu toate acestea, cu un efort final, Petrosyan a smuls victoria în meci - 12.5:11.5

și a apărat titlul.

Într-unul dintre interviurile de după meci, el a spus: „Dacă este adevărat că stilul este o persoană, atunci fiecare joacă așa cum trebuie prin natură. Sunt prin fire prudenta, in general nu imi plac situatiile asociate cu risc. Dar – și aici se află paradoxul – nu m-am plâns niciodată de viziunea combinațională! În general, cred că totul în șah se bazează pe tactici. Dacă strategia este un bloc de marmură, atunci tactica este o daltă cu care operează maestrul, creând o operă de artă a șahului. Poate este abilitate tactică

mă împiedică de multe combinații, deoarece găsesc obiecții pentru adversarii mei.

Trei ani mai târziu, Petrosyan a zbătut totuși sub presiunea lui Spassky și i-a dat coroana de șah. În mod ironic, meciul s-a încheiat în ziua împlinirii a 40 de ani a lui Tigran Vartanovici. A avut o sala plină de oaspeți, atât fostul campion mondial Euwe, cât și arbitrul șef al meciului, O'Kelly, au venit. „Stăteam la masă, starea de spirit nu era festivă”, își amintește Averbakh. - Și deodată Tigran a spus: „De fapt, ce suntem supărați?!” Și a pornit muzica... Văzând cum s-a distrat, cântă și dansează, Euwe și O'Kelly au rezumat: „Încă nu știe

uh, ce s-a întâmplat.” Tigran a obiectat: „Nu, știu ce s-a întâmplat, dar acum pot măcar să respir liber!” Nu a făcut niciodată o tragedie din această înfrângere, deși a spus, nu fără regret, că dacă ar fi fost pregătit de meci la fel ca în 1963 sau 1966, nu ar fi pierdut titlul.

Bineînțeles, Petrosyan nu era contrariat să se întoarcă pe tron. În toamna anului 1969, și-a dovedit din nou marea putere - în campionatul zonal, al 37-lea URSS: după ce a parcurs întreaga distanță fără înfrângere, a împărțit 1-2 locuri cu Polugaevsky (14 din 22 fiecare). Și apoi, în ianuarie 1970, l-a învins într-un meci suplimentar pentru titlul de campion național - 3.5:1.5 (+2=3).

GHEARE DE ELIBERARE A LEULUI

Este timpul să vorbim despre Lev Abramovici Polugaevsky (1934-1995), un participant la cinci meciuri ale Candidaților și, poate, cel mai remarcabil teoretician-analist dintre marii maeștri născuți în anii '30, un succesor strălucit al tradițiilor școlii de șah sovietice, care vine de la Botvinnik, Boleslavsky, Makogonov, Bondarevsky, Simagin, Furman, Smyslov, Averbah, Bronstein, Geller, Taimanov...

S-a declarat încă în vara anului 1953, ocupând locul 2 și împlinindu-și norma maestrului în campionatul puternic al RSFSR. Jocul său cu Ilivitsky a fost comentat în secțiunea de șah a revistei Ogonyok chiar de campionul mondial

Botvinnik! În primele sale campionate ale URSS (1956 și 1958), Lev a împărțit locuri destul de înalte: 5-7 (cu Tal și Kholmov) și 5-6 (cu Spassky). Talentul său era evident și, în același timp, presa a remarcat că „uneori Polugaevsky nu poate rezista tensiunii luptei și la un moment decisiv, într-o atmosferă de intensă competiție, prezența sa de spirit îl schimbă uneori...”

Imaginează-ți cât de greu a fost să câștigi un loc la soare într-un moment în care scena șahului era dominată de o cohortă magnifică de foști și viitori campioni mondiali și concurenți pe termen lung la tron. Cu toate acestea, de la începutul anilor 60, Polugaevsky a devenit încet, dar

avansează constant în prim-plan.

Nr 317. Apărare Nimzowitsch E54 POLUGAEVSKY - PETROSYAN

Al 27-lea campionat al URSS, Leningrad 1960, runda a 14-a

I. d4 ^fô 2x4 eb 3.^c3 Ab4 4.e3 0-0 5.Ad3 d5 6.&f3 c5 7.0-0 de 8R:c4 b6 9.®e2. Acum am ajuns la 9.a3!

9... £b7 lO.SdI. „În acei ani, era mai ușor să câștigi campionatul național decât un meci împotriva lui Iron Tigran. Cu toate acestea, m-am hotărât să lupt, remarcând că în acele cazuri rare când Petrosyan a pierdut sau a luat poziții mai proaste, adversarii săi au jucat frontal, au jucat un joc direct, ascuțit, pentru că el, uneori, fiindu-i frică de ceva la bord, a evitat un argument în deschidere. Prin urmare, sa născut decizia de a juca o variație bogată în joc de numărare deschisă” (Polu-gaevsky).

10.. .£ùbd77! Îndoielnic din cauza răspunsului ascuțit al lui White. Mai puternic

10...cd ll.ed ®bd7=. Interesant și

II. ..A:c3 12.be ®c7, forțând adversarul să sacrifice un pion - 13. Ad3!? (13.Ab2 A:O!, și ar trebui să se joace 14.gf, pentru că 14.®:O?! Wxc4 15.W:a8 ^c6 16.Wb7 ^d5 17. Sel Sb8 18>d7 Sd8 19 este nefavorabil. Wb7 h5 20.DS1?- 2O.Sacl!- 2O...^a5!21.®:a7 Wc6 22.W6 £c4 23.Rb ^c7 0-1 Vladimirov - Kasparov, Batumi (bsh) 2001) 13. ..Oп:c3 14.Aб2 ®c6! (14...®c7?! 15.d5! Belyavsky - Kasparov, Moscova (m/4) 1983) 15.d5 ed cu o poziție neclară.

11.d 5! (teoreticienii vremii nu considerau această mutare periculoasă pentru Negru) 11...Axc3 12.de Aa5. În favoarea lui Alb 12...fe 13.Q:e6+ Qb8 14.be ®e7 15.¿:d7 £:d7 16. £el 17.0 şi e3-e4 sau 12...A:O 13.W:f3 Ae5 14.ed Wc7 15>h3! Sad8 16.f4 JLd6 17>O (17.b3!?) si e3-e4. „Dar după mutare, episcopul lui Negru este în afara jocului, ceea ce îi permite Albului să înceapă imediat operațiunile active în centru și pe partea regelui” (Polugaevsky).

13.ed ®c7 14.e4! Ô:d7. Pionul e este inviolabil: 14..Æù:e4? 15Æùg5 iad (15..ÆÎ6 1b.£L7 S:í7

17.We6) 16.Axg5 sau 14..Rxe4? 15. Ig5! A:O 16.W:O ^:d7 (16...We5 17.®:a8 P:a8 18.d8W+ S:d8 19. S:d8+ ®e8 20.Ab5) 17.i.f4 £ùe5 (17..>c8 18.Ad6) 18.Wg3 Sfe8 19. Sd5+- (Polugaevsky).

15Æùg5! După multă deliberare, White a găsit un punct slab în tabăra inamicului - punctul 17. Deocamdată, 16/òe6 amenință.

15...5ad8. Răspuns natural. Dificultățile negrului sunt ilustrate de următoarele variații:

1) 15..Æùf6? 1b.e5 «eb (1b..Dae8 17.Af4) 17.0 Sae8 18.Ab5+-;

2) 15...^e5 1b.£14 We7 (16... 2ae8? 17.Wh5 h6 18.£:17 2:17 19. À:e5 2:e5 20.X7+ W:f7 21 JSd8+) 17 .À:e5 W:g5 (17...W:e5? 18.2>:17) 18.14 cu inițiativă puternică;

3) 15...2ae8 16L14!? (mai liniștit 16.13 h6 17.£h3 <5ùe5 18.Âf4 Wc8 19.£:e5 2:e5 2(W4) 16...»:f4 17.2:d7 W:g5 18.2:1)7 We5 19.W13 W: e4 20. £:í7+! FI8 21.A:e8 2:0

22. JLc6 We5 23..â.:f3 și 2dl cu final câștigat tehnic;

4) 15...ic6 16.W13! <2e5 (16...Ш 17.Af4) 17.W15 g6 18.Ш3 h5 19.±14 We7 20.±d5 2ad8 (sau 20... ±:d5 21.ed 2ad8 22.Wg3) 21.±d5 2ad8 :e5 (21.Wg3!?) 21...±:d5 22.Wg3 ±c6

23, ±d6 Wd7 24.W13 etc.

„Este caracteristic că în toate aceste variații episcopul de pe a5 joacă doar rolul unui spectator” (Polugaevsky).

23.±d6 We8 24.±e5! cu o majoritate covârșitoare.

16...2:f7 17.<ye6 Wc8 18. &:d8 ±a6? „Cea mai bună șansă. Pe

18.. .Wxd8 a câștigat imediat e4-e5-e6” (Polugaevsky). Și, în mod ciudat, Petrosyan a crezut pe cuvânt adversarului său!

De fapt, după

18... .Wxd8! 19.e5 We8 20.e6 216! nu se pune problema ca Alb sa castige: 21.ed Wxe2 22.d8W+ 218 sau 21.e7 2g6! (nu chiar atât de clar 21...Q17 22.±g5 Wxe7) 22.13 (22.2xd7?? 2xg2+ 23.FP 2gl+!, mate) 22...Q17! 23.Wc4+ (23.^.d2 2e6 sau 23.Wd3 Dsb 24. W15+ £16 și Wxe7) 23...Qxe7 24.Àf4 (24.¿d2 4be5!) 24...018 urmat de *£>e6 , iar Negrul păstrează două piese pentru turn.

16.±:f7+7! „O lovitură decisivă”, scrie Polugaevsky, și pune un semn de exclamare asupra acestei mișcări. Totuși, mișcarea corectă a fost 16. Wh5! <£f6 17.±f4! Noi7 (17...£:h5

18.±:c7) și abia acum 18.±:17+! FI8 19-1Brh3 Q:e4 20.±b3 ±g6 21. £>e 2:dl+ 22.2:dl 2g8 (22..De8 23.±d6 m>7 24,±18! £h5 25.g4+-)

19.Noi3! Pe 19.Wg4?! s-a pregătit o capcană insidioasă: 19... d8 20.e5 We8 21.e6 2e7!

19.. Le7. Nu se salvează aici

19...18,xd8 în vederea 20.e5 2e7 21.eb ¿c4 (21...Dc8 22.b3) 22.2:d7 2:d7

23.ed W:d7 24.h3 Wdl+ 25.&h2+-,

20.Wb3+ c4 21.Wa3 ^c5 (21...W:d8 22.¿g5 Q17 23.»d6 £c8

24, Á:e7 W:e7 25.Wc7 We8 26.W:c4+

Φí8 27.Sacl Qb7 28.Wc7 W:e4 29.Wd8+) 22.JLe3 S:e4 23.£:c5 WxS 24.Wf3. Black a demisionat:

24...Se7 25.£ùe6! „Înainte de acea zi, am avut puține astfel de momente de bucurie la șah” (Polugaevsky).

Lev Abramovici a fost considerat unul dintre cei mai puternici maeștri ai analizei pozițiilor în așteptare. „În plus, pozițiile celui mai divers plan”, clarifică Tal în prefața cărții lui Polugaevsky „Nașterea unei variante”. - Acestea pot fi cele mai acute situații, și poziții în care aproape că nu este loc de calcul, este înlocuit cu abstracții și planuri strategice. Iată o desfășurare răbdătoare a solitaireului de șah până la cărți - scuze, cifre! - nu se potrivesc si pozitia predeterminata nu va aparea pe tabla. Și acum interesul teoreticienilor finalului se trezește, ca, să zicem, după terminarea jocului cu Geller sau Gligoric.

nr. 318

POLUGAEVSKY - GELLER

Skopie 1968

31.^f4. „Poate regina să învingă rezistența a doi episcopi, capabili să creeze ocazional o cortină de fier în jurul regelui lor? Practic, cu cât sunt mai mulți pioni pe tablă, cu atât este mai greu de apărat. Dar, în același timp, regina are nevoie de spațiu operațional, în timp ce Negrul nu are încă slăbiciuni. Și am pregătit un plan: h2-h3, g2-g4, ig2-g3 și í2-f4-f5 cu șanse de câștig” (Polugaevsky).

31...^x3 32.h3 Qd7 33.q4 hg 34.hg Af6 35.®e4 g5!? Contracarând planul lui Alb, Geller slăbește oarecum pionii. Mai mult pacient 35..JLd8 36.&g2 Dc7.

36.Qd2 De7 (36...Q(18?! 37.f4! Axg4 38.fg sau 37...gf 38.®:f44~) 37.<¿>h3 Af6 38>b4 ¿d8 39 QdZ &f6 40.Wc5 Aa2 41.f4!II "Corect este 41...gf+ 42.FT4 cu un final de joc interesant. Planul Albului ar fi să joace g4-g5 și să împiedice episcopul pătrat luminos să ajungă pe diagonala bl-h7. Apoi regina ar trebui să treacă prin fișierul h de pe b6 și să susțină avansul g5-g6 la momentul potrivit. În cele din urmă, ar fi putut apărea finalul jocului „regina împotriva a doi episcopi fără pioni”, dar în acest caz regele negru ar fi putut apărea. au fost tăiați pe ultimul rang. Jocul final, fără îndoială, ar avea o semnificație teoretică” (Polugaevsky).

Calculatorul, înarmat cu programul Table-Base cu cinci cifre, desface ca o nucă acest puzzle „interesant”: 41...gf+ 42. FT4 ig8 43.®c8+ Φ&Ï 44.g5 JLe7 45>c7 âí8 46.g6! ig8 47.<í>g5 (sau,

conform TableBase, imediat 47.gf+) 47...¿eb

48.gf+ ¿:f7 49.®b8 (¿)g7, iar aici frumoasa manevră 50.^3! (pândă) 50... ¿e7+ 51.Φí5+ Φí8 52.Wb8+ &g7 53.We5+ Φí8 54.W18+ ¿g8 55.&g6.

42...¿e4 43.&f2 ¿hl 44.Qe3 ¿b7 45.®c7! (transferând rândul mutării; 45.Wd6?! ¿g2 46.Q63 ¿fl+

47.Qe4 ¿g2+, iar regele alb nu poate trece) 45...¿e2 46.®d6ü

42.f 5. Mutare semnată. La 42.fg?! ¿al 43.FT4 ¿g6 44.Wa5 ¿b2 45>d2 ¿al Negrul făcea o cetate. Același lucru s-a întâmplat și lui Polu-gaevsky după 42.Q13! ¿h7 (pierde piesa 42...gf? 43.g5 ¿d8 44. ®d4+ sau 43...¿al 44.®cl) 43.Í5 ¿g8 cu ideea de ¿e5 și f7-f6 . Dar acasă a descoperit că aici nu există cetate: 44.Qe4 ¿al 45.Sh3 ¿f6 46. Φú5, apoi Qri6-gi7-e8, Wd6 și pe ¿c3 — Qe7 cu inevitabilul f5-f6!

Acum calea spre victorie este mult mai dificilă, deoarece episcopul pătrat luminos rămâne pe diagonala a8-hl și interferează cu trecerea regelui. Dar s-a dovedit finalul, despre care Polugaevsky a spus mai târziu: „Poate că aceasta este cea mai filigrană analiză din viața mea. Regina a trebuit să muncească din greu când se juca și a fost necesar să găsească aplicarea exactă a energiei sale inepuizabile.

46...¿b7. Se dovedește că Negrul are zugzwang: 46...¿fl (46...¿al 47. Φí2! ¿e4 48.We7 și W:g5+) 47.Wd5! ¿c3 (47...¿e7 48.Φí2! ¿a6 49.®c6 ¿d3 50.Wc3+; 47...¿a6 48.Wc6 ¿fl

49.Φí2 ¿d3 50.Φí3! ¿fl 51.FeZ+-)

48. Φí2! ¿a6 49.Wc6 ¿d4+ 50.*f3 ¿fl 51.Wc2 și &e4-d5+-.

47.Faz ¿f3 48.®g3 ¿d5 (obstrucționând Qc4 și sperând să construiască o fortăreață cu ¿al și í7-f6)

49. ®e3! Qd8! După 49...¿a2 50. Qe4 ¿e7 51>a7 ¿bl+ 52.<á?d5 regele alb sparge linia de foc.

' 50.Φá2ü O manevră extrem de subtilă! „Albul eliberează pătratul d3 pentru regină (pentru a doborî episcopul de pe pătratul d5) și pregătește traseul regelui către tabăra adversarului prin trambulina b3, folosind o nuanță subtilă: episcopul pătratului întunecat va rămâne uneori neprotejat. . Imediat 50.Qs2 nimic da

arbore din cauza 50...sàⱣg7 SlJiMî JLhl!! (51...^.a2? 52.Wb5, apoi Qb3-e4, Wb4 și *d5+-) 52.Qb3 £e5! și 17-16 la egalitate” (Polugaevsky).

50...Fd7. Altfel, nesiguranța episcopului va avea efect: 50...JLM? 51.Wh3 ¿a8 52.»h6; 50...£a2 51. „b6 ^7 52.Wb5; 50...^g2 51.Wg3 ¿fl

(51...De4 52.Qe3! £c2 53.Wc7 Áa4 54.Qe4) 52.W13 Áb5 53.Wd5 Ae8 (53...Afl 54.<á? el!) 54.FeZ+-.

51. Qs2 Qd8. Potrivit lui Polugaevsky, a apărut zugzwang-ul absolut pentru care se străduia Albul: 51...Ád8? 52.®p5+;

51...±c6 52.QBZ ±d5+ 53.ФM; 51... Àg2 52.*b3 *18 53.*c4 ¿e7 (53... id8 54,*c5 Áe7+ 55.*b6 Ád8+

56.*a7 16 57.*b8! Be7 58.Qc7 ^d5 59.*d7) 54.Wg3 Afl+ 55.*d5 f6 56.Wb3 *f7 57.*c6+ *e8 (57...*18 58.*d7) 58.Wg8+ ±f8 59> g6+ *e7 6O.Wh7+, și mate.

52.Wd3 ! Ác6. „Nici alte retrageri nu ajută: 52...á.a2?

53. SH6; 52...W 53.*b3 Áe5 (53... á.al 54>d8+) 54.«b5; 52...áa8 53. *b3 ¿e5? 54.Wd8+; 52...Ág2 53. Wg3 ¿e4+ (53...¿.hl 54.*d3) 54. Q3 q.d5+ 55.*a4 £c6+ 56.4>a5

De8 57.WB8! Q(8 58.W6+ ig7 59. Qb6; 52...^hl 53.Wd6 4g7 54.*b3 Áf3 55.Wg3 Ád5+ 56.4>a4 £c6+

57.Qa5. Devine clar de ce White a trebuit să recurgă la „triunghiul” regelui: colegul său a fost nevoit să se retragă la g8 în momentul decisiv, iar episcopul pătratului întunecat a pierdut teren” (Polugaevsky).

53.^d6 De4+ 54.Qb3 Qd7 55.Qc4 ¿f3 56.Wg3 DNI 57. нh3 De4 58.We3 ¿sb 59.Qc5 id7 6O.^d6 Jdb5 61.Wb3 ¿e2 (61...^.e8 61...^.e8 61...^.e8) .Wc4 ig8 63.®c8 Q18 64.Q65 £±>2 65>d8) 62.Wb4 £f3 63.Wc4! Qd8 64.&d7 <íf8 65. Wc5+ Qd8 66.Qe8. Cu amenințări #8+ și Wc4. Black și-a dat demisia.

Iar în finalul următor, potrivit lui Tal, „90 la sută dintre marii maeștri ar fi pur și simplu de acord cu o remiză: la urma urmei, nici măcar nu este clar cum să propună cel puțin o sarcină dificilă pentru adversar, cu atât mai puțin să-l pună pe el. pragul dezastrului!”

nr. 319

GLIGORICH - POLUGAEVSKY

Amsterdam 1970

Leul își întinde ghearele

91

73.. .Bd3. Mișcare înregistrată. „Nu am întâlnit niciodată o asemenea poziție în manualele de final de joc”, scrie Polugaevsky. - Ieșind din sala de turnee, am fost înclinat să cred că aceasta a fost o remiză întreruptă. Cufundându-mă însă în secretele postului, am găsit subtilități la care nici nu le visasem. S-a dovedit că, dacă pionul negru era pe f4, atunci tragerea ar fi într-adevăr o „liliac”: episcopul nu poate fi forțat să iasă. Dar stând pe f5, ea nu ia pătratul adiacent propriului ei rege și restrânge gama de acțiuni ale episcopului alb.

O analiză îndelungată ne-a permis să găsim un plan de joc pentru câștig: este necesar să scoatem episcopul de pe diagonala a8-hl, să-l strângem cât mai mult posibil urmărind turnul și să jucăm f5-f4-β la un loc convenabil. moment. Nu este ușor pentru Alb să se apere.

74. Ac6 VsZ. Trecerea rândului partenerului.

75. Ad5. Și după 75. Ab7!? *g4

76.Ad5 Bd3! (dar nu 76...N4?! 77.Aeb+ &g5 78.Ad5) 77.Ab7 Bb3 78.Ad5 Bc3! 79.Ab7 f4 sau 78. Asb Vaz! 79.Ad5 (79.Ab7 Sd3)

79.. .B3 episcopul a fost forțat să iasă din diagonala lungă.

75...Qd4 76.Ae6 Sc 5. Începând să restrângă episcopul.

77.Ab3 Φί4 78.Adi. „La 78. Se pare că lui Aeb Gligoric îi era frică

78... .Qe4, iar în legătură cu amenințarea marșului f5-f4-fi, 79. Af7 este necesar. Și nu a vrut să facă încă singurele mișcări ”(Polugaevsky).

78.. .5.6! 79.AI5. După 79.Ae2 (79.Aβ?? ag6+) 79...ag6+ 80.FP Qe4 81.Adi Sd6 82.Ah5 (82. Ac2+? φβ) 82...ah6 83.AÍ7! (83.Adi Bhl + 84.Qe2 QG4-+; 83.Ae8? *f3 84.Qe1 Web 85.Ad7 Bel +

86. Q2 f4-+) Albul se ține de un fir.

79.. .5.6 80.Adi (80.Ae8 sau

80. AÍ7 - 80...Qe4!) 80...Sg6+

81. FI Bd6. „Foarte încet, dar strângând din ce în ce mai strâns inelul” (Polugaevsky).

82. AI15 (Retragerea Episcopului la c2, b3 sau a4 este rea din cauza 82...Φβ)

82.. .Bd7. Posibil 82... aib 83.Adi ay+ SAU 83.AÍ7 Qe4.

83. Qd2 3d7+ 84.FI Qe4 85.Adi Bd7 86.AI5. Din nou singura mutare: 86.Ae2? T4, 86. Ac2+? Φβ sau 8b.Qe2? Sun7!, iar White are zugzwang.

86.. .ah7 87.Ae8. Periculos

87. Adl?! ahl+ 88.Qe2 Φί4 (ocolirea capcanei – 88...B:dl? 89. Φ:ά1 Φβ 90.Qe1 Qe2 91.f4!=)

91.. .Bc2+ 92.FP Φβ) 91.Aeb Qe5 şi f5-f4.

87.. .Bh6!7 „Nu văd cum să întăresc și mai mult poziția, Negru

luați o nouă decizie. Deoarece turnul a „stors” maxim pe rangul 7, ei îl transferă pe rangul 8. Dar mai întâi se întorc la al 6-lea, în același timp maschând planurile și tocind vigilența adversarului și, în sfârșit, dorind să vadă cum se comportă elefantul pe un drum nou pentru el ”(Polugaevsky).

88.¿.a4 Sd6 89.Qd2 Φí4 90. ¿.e8 Sb6 91.¿.a4 Sa6 92. ¿di Sg 6+ 93.Φíί́ Sd6 94.¿h5 Sh6 95.¿f7 Qe4 96.¿b3 5d6 96.¿b3 5c2 Sel 98.¿f 7 Sc7 99.¿h5! (99.¿a2? Sb7! si 100...f4-+) 99... Sg7+ 100.FI Sg 8 101.¿di Sd8.

102. ¿.a4? Domnișoară fatală. A dus la o remiză pozițională a fost 102. ¿h5 (singura mutare) 102... .Sh8

103. ¿f7!, de exemplu: 103...f4 104. Φβ2 β+ 105.*g3 Sh6 106. ¿e8=.

1O2...Sc8! 103.¿d7. Din păcate, episcopul nu mai este la timp pentru diagonala e8-b5. 103. ¿dl f4 1O4.Qe2 Sg8+ 105.ΦΠ β sau 103.¿b3 f4 1O4.Q^ Sc7! 105. ¿dl Sg7+ 106.FP β-+.

1O3...Sc5!! (pândă!) 1O4.Qe2 (104.¿e8 f4! 105.¿g6+ Φβ, și nicio verificare pe h5; 104.<á>g2 f4 105.¿g4 Sg5-+) 1O4...f4 105.¿e8 f3+ 106^d2 Sd5+ 107.Qc2 Φí4 108.¿f7 Sg5. Având în vedere 1O9.Φά2Bβ2 HO.QeI Sgl+ 111.Qc2 Sfl, White a demisionat.

Două medalii de argint (1961, 1965) și două de aur (1967, 1968) ale campionatelor naționale, victorii în turnee internaționale, performanțe excelente pentru echipa Uniunii Sovietice la Olimpiadele Mondiale - toate aceste succese ale lui Polugaevsky au fost umbrite de eșecurile sale regulate în selecția pentru turneele interzonale. Totuși, în campionatul zonal, al 37-lea URSS (1969), a rupt în cele din urmă trista tradiție, împărțind locurile 1-2 cu Petrosian, în fața lui Geller, Smyslov, Taimanov, Stein, Tal... Tonul acestei decolare a fost stabilit de următorul joc spectaculos - o descoperire puternică în dezvoltarea teoriei protecției îmbunătățite Tarrasch.

Nr. 320. Gambitoul Reginei D41

POLUGAEVSKY - TAL

Al 37-lea campionat al URSS, Moscova 1969, runda a 2-a

1.c4 £ùf6 2.<?2c3 e3.3dz dS 4. d4 c5 S.cd ^:d5 6.e4 ^:c3 7. bc cd 8.cd ¿b4+ 9.ild2 JL:d2+ 1O.W: d2 0-0 11.ÁC4 2c6 12. 0-0 bb. Interesant 12...Wd6!? (Portisch - Polugaevsky, Portorozh 1973).

13. Trist1! (13-Sfdl - nr. 145)

13...£.b7 14.Sfe1.

14...£ùa5!? În jocul Spassky-Petrosyan (Moscova(m/5) 1969), jucat cu puțin timp înainte, au fost 14...JC8 15.d5! ed 16.A:d5 (Nr. 373).

„Mulți comentatori, inclusiv Tal, au recomandat imediat 14..Æ&5 sau 14...Sc8 15.d5 4òa5”, își amintește Polugaevsky. Desigur, ei nu știau că este această continuare pe care am analizat-o la Dubna, unde Spassky se pregătea de meciul cu Petrosyan și, în același timp, eu mă pregăteam și de meciul cu Azaitsev pentru titlul de campion al URSS. După ce ne-am încheiat munca comună, Boris și cu mine am fost de acord: oricare dintre noi are dreptul de a aplica analiza cu prima ocazie convenabilă.”

15 JLd3 Sc8. 15...®d6 și profilacticul 15...b6 merită atenție, deși după 16.d5! ed 17.e5 £w4 18>e2 Wc7 19. £k14 Ïïae8 20.f4 Albul are compensație pentru un pion (Gulko - Yusupov, Riga 1995).

16.d5! ed. Pe 16...Wd6!? se poate lupta pentru inițiativă prin 17.de (au jucat și 17.®g5 sau 17>e3) 17..>xe6 (17...fe 18.Ab5!?)

18.£W ®e5 19.^f5 (Dokhoyan - S. Webb, Moscova 1989).

17.e5! Un sacrificiu de pion neașteptat pentru un atac. Este important ca piesele minore ale negrului să fie în afara jocului și le este greu să vină în ajutorul regelui lor.

17...4ÒC4. Activarea logică a cavalerului. Cu alte răspunsuri, White are de obicei perspective mai bune:

1) 17...h6 18.W4! cu mai departe

19. Ш5 g6 20.®g4 iar în cazul h2-h4(-h5) și £k14, pregătirea străpungerii e5-e6;

2) 17..>e7 18.W4 H5 (18...H6 19. Af5!? acd8 20>h4 g6 21.ef ®:f6

22. ^g5 h5 23.De6+ &g7 24«g3 cu inițiativa unui pion) 19.£k14 (neclar 19.A:f5 g6 20.®g5 ®:g5

21.Ae6+ ig7 22.£\g5 Qc2!) 19...g6

20. h4 £o6 21.®b5 Noi6?! 22.h5 Scd8

23.hg hg 24.Se3 Sd7 25.Ac2! cu presiune (Bagirov - Zhuravlev, Daugavpils 1974);

3) 17...d4 18J&g5! (18.^:d4 ^c4!)

18...h6 19.£ùh7 £ùc4 20.W4 W, iar în cazul lui 21.£rf6+!? FI8 22.3d2 ^c4 23.A:c4 S:c4 24.3d3 Ппс3 (24... Ac8? 25.g4!) 25.S:d4 (Burgess)

25.. .Wc8! Negrul apără, dar după 21 Æ>:f8! £ïdl 22.6 Sc7 (22... fe 23.^:eb ®d5 24.Ae4!) 23.«ùh7! Se7 (23...fe 24.H:dl) 24.ef+ H:f7 25.®e5 Albul ar trebui să câștige;

4) 17...g6 18.Oïh6 (Polugaevsky) 18...H5 (18...H6? 19.A:g6+-) 19. h4! (nu da nimic 19.ef ®:f6! 20. ^g5 Ec7 21Ætе6«:f2+ 22.ФЫ Ee7)

19... .We7 20.h5 Wg7 21>g5 cu compensare pozițională pe termen lung pentru pion.

18.®f4. Poziția critică a întregii variante.

18...£ùb2? Permițând o combinație genială. „Tal încearcă să-l schimbe pe periculosul episcop alb, dar ce trebuia să facă? 18...h6 este urmat de 19.W15 g6 20.Sh3 ig7 21.efe (? - G.K.) 22.^4, iar poziția Negrului se prăbușește” (Polugaevsky). Totuși, după 21...Shb! rezultatul luptei este neclar. Prin urmare, 20.®g4!? merită atenție. &g7 (20...h5 21>g3) 21.£ùd4.

Potrivit lui Polugaevsky, „18...Esb

19.^g5 h6 20.Ah7+ <Q18 21.^:f7+ Q:b7 22.^:d8 E:f4 23.eb”. Dar nici cu asta nu sunt de acord: după 23...SÍ8!

24. e7 Se8 25. £ù:c6 A:sb Negrul este în perfectă ordine. Și dacă 23Æù:b7, atunci 23..De4! (mai rău este 23..Deb 24.Sxd5 Bf5 25.f4! Sxf4 26.^8 Ye8 27.b) 24.Exe4 (24.f4 ®b2!) 24...de 25.^d8 Sc7 26.e6 (26.e6 £b2) 2b...dc8 27Dc1 (27.II7 ^xe5=) 27...<àg6 28. g4 b5 29Æùd4 Sd8 30.^cb e8 cu un joc final drawish.

În loc de 19.£ùg5, 19.4àd4 este mai bun! Es7, iar acum nu 20.A:h7+? Q:b7 21 Jïd3 Ac8! 22Ætf5 Se8 23.g4 (23. Ш13+ &g8 24.&g7 Sxe5-+) 23...N6 24Æ13+ <ág8 25.^h6+ gh 26.®:h6 (Spasov-Kostakiyev, prin corespondență 1997) 26... Axg4! -+ sau 20. ®b5 Dc5!=, și 20De2 sau 20..Rn5 cu ideea de e5-e6, păstrând o compensație stabilă pentru pion.

În afară de 18...Esb, 18...g6!? 19.Шi6 н5, iar dacă

20.ef, apoi 20..>:f6 21.^g5 Ec7 22. 3>e6 ®:f2+ 23.ФЫ Se7! (Burgess). Poate și aici, chiar și cu cavalerul pe c4, 20.h4!?

Victoria excelentă a lui Polugaev (în fața lui Tal însuși!) a subminat încrederea lui Black în această variantă de deschidere, deși, după cum arată o analiză obiectivă, resursele lor defensive sunt destul de mari.

19-A:h7+! (cu o lovitură similară Polugaevsky a doborât Torre, Londra 1984) 19...*:h7 20.&g5+ Fdb. După 20...&g8 21.W14 W:g5

22. ®:g5 £Ydl 23.S:dl începe faza tehnică: 23...2c2?! 24. ®e7! (Greser-Eickhoff, corespondență 1986) sau 23...2fe8 24.h4!

21.h4ü „O mișcare pregătită de o putere teribilă este soluția combinației! Amenințarea care se profilează este 22.h5+! Qxb5 23.g4+ ig6 24W5+ Qb6 25. Wh7+ &xg5 26.M5+ *f4 27>f5#” (Polugaevsky). Tal s-a gândit multă vreme...

21...5c4. „Răspuns forțat. 21...Í5 nu a salvat din cauza 22. ad4! cu aceeasi idee 23.h5+ sau

23. Wg3 (sau 23.Se3. - G.K.). Iar pe 21...Wd7 22.e6 fe 23>g4 SAS 24.2>:e6+ Qb6 25.ïïe5 g6 (25...Q117 26.2>g5+) 26.Wg5+” (Polugaevsky) ar câștiga. Sau 25...Wf? 26.ah5+! şi W:g7# (Dimov-Tsolov, prin corespondenţă 1990). S-au făcut și alte încercări:

1) 21...£:dl 22.W5+ Qb6 (22... *:b5? 23.g4+) 23Æùe6+ &h7 (23... g5 24.hg+ <3?:g6 25.Wg4+ &h6 26.Wg7+ < 4>h5 27.£f4+ &h4 28.g3# Burgess) 24.^:d8 3c:d8 25.H:dl Hde8 26.W5+ &g8 27.Wd7 Àa8

28.f4... 1-0 (D. Gurevich - Macca-na, New York 1985);

2) 21...Noi7 22.3d4! (22Le3!?; turnul ar trebui inclus în atac: nu este clar 22.h5+ Qbb! 23.£ù:f7+ Qb7

24. eb Wf6! 25.'Br:f6 gf Burgess) 22... Qb6 (22...4nC4 23.Hd3! și 3g3+-) 23.£e4+ Qb7 (23...g5 24.£i:g5 f5

25.ef !; 23...&g6 24.h5+! &h7 25. 2>g5+ <4>g8 26.W5 sau 25...&h6

26. £te6+ *h7 27.WÍ5+ ág8 28.£g5

g6 29.hg (6 30.ef! Wxfó 31.Wh3 Wxg6 32.£te6+-) 24.^f6+! gf 25>f5+ &h6 26.ef! Wxel+ 27.*h2 3g8 28. g4... 1-0 (Cranburn-Ninov, prin corespondenţă 1994-96).

Toate aceste variații colorate, desigur, nu epuizează resursele de atac ale Albului.

22.ti5+ (mai târziu s-a jucat și 22. Hd4!?) 22...Φή6 (22...Q:b5? 23. g4+ și șahmat în trei mutări) 23.£ù:f7++ FI7 24.W5+ Qd8 25 .la naiba!! Albul a petrecut doar câteva minute pentru 25 de mutări. „Privind această poziție, nu-mi venea să-mi cred ochilor: dimineața stătea la Polugaevsky pe o scândură într-o cameră de hotel! Lucrarea sa analitică în această versiune amintește de cele mai bune exemple ale operei lui Botvinnik” (Geller).

25.. .Wf6! Singura modalitate de a evita o zdrobire imediată, cum ar fi 25...£ïdl? 26.e7 We8 27.efgr+ Tgjr;fô 28,¿áh6+ gh 29.Wg6+ Qb8 30.2e8 sau 25...We7? 26.h6! (cu amenințarea picant 27.h7#)

26... .2114 27.Sd4! H:f7 (27...H:h6

28. £:h6+ gh 29.2g4+) 28.ef+ W:f7

29. L:f7+ și H:h4.

26.W:f6 gf 27.Sd2! „Încetinește rata de atac. Era mai energic

27. ¿ád6”, scrie Polugaevsky în cartea sa, dar în volumul 8 din The Informant adaugă 27...£ïdl (cred că nu pierde nici măcar 27... Hh4!?) 28.e7 Sci! Într-adevăr, acest final este extras: 29. £>:b7 Se8 3O. £sd6 S: e7 31. S: e7 d4, 29. £Yc1 sau

29.h6 Sb8 3(Ш:ш7 Se8 31.£id6 S:e7 32.S:e7 £te3+ 33.FI2 ®g4+ 34.4>g3 £>:h6= (Naumkin – Nevanlinna, Jivaskila 1993).

27...Sc6! Nu este suficient ca

27.. Æ&4 28/òd6! (28.e7? Φ:í7) 28... ¿sb 29.e7 Se8 3O.£:c4 de 31.Sd6, și 27...Sb4, dar nu pentru că

28. a3 (Polugaevsky) 28...Sb3! (28...£ic4? 29.Sd3!) 29.2Q6+ (Burghess recomandă 29.Sd4 B:a3? Nu)

29... .QH7 3O.£g4 &g7 31.Sci £>c4 32.S:c4 de 33JId7+ Qb8! 34.S:b7 Sbl+ 35.FI2 Sel=, iar în vederea 28.e7! *:f7 29.ef®+ *:f8 3O.h6 2>a4 (30...¿ab 3.a3!) 31.Sde2 Se4 32. S:e4 de 33.Sdl! cu o invazie decisivă a turnului.

28.S:b2 Se8? „În probleme grave de timp, negrul nu folosește ultima șansă - 28...¿c8!, iar albul ar trebui să depășească o serie de dificultăți în realizarea avantajului”, crede Polugaevsky și subliniază două moduri posibile:

1) 29. e7 E8 30.£id8. Aici, după părerea mea, după 33...Ec7 31.Sbe2 d4! (31...¿g4?! 32.3e3 ¿:h5? 33. Sg3+ <4>h7 34.Sh3 &g6 35.^e6!) 32.Bd2 (și ce altceva?) 32...Se:e7 33.

B:e7 S:e7 34.S:d4 Bd7! 35.S:d7 (35. <^c6 S:d4 36.£:d4 ¿g4) 35...¿:d7

36.13 b5 37.Q12 b4 38.Qe3 a5 39.Q64 ¿e8! Negrul distruge pionii inamicului și obține un egal;

2) 29,2Φ6+! *h7 30.^15 S:e6 31.Sel. Și asta chiar păstrează avantajul - 31...&g8 32.Sd2! (32.Sbc2 Se5!) 32..Sd8 33.£d4 Se7

34.13 Sde8 35.Sc6! sau 32...Se5 33. £g3 Sd8 34.Sc7, deși Albul mai trebuie să muncească din greu.

29.2H6+! FB7 30.3D5 Bexe6 31.Sxe6 Sxe6 32.Sc2 Sc6 33.Se2!

33.. .¿c8. Dacă 33...Sc7, atunci 34. Se6! (Polugaevsky), de exemplu:

34... .d4 35ÆY.d4 FI6 36.S:16+ Q:b5 37.Sd6 sau 34...Sd7 35.S:f6 d4

36.FP d3 37.*el d2+ 38.&dl ¿e4 39ÆK16 ¿:g2 40.&:d2 ¿O 41.h6! cu marşul victorios al regelui. Finalul turnului este rău și după 34... ¿c8 35.S:f6 ¿:f5 36.3:15 Scl+ 37. Qb2 Sc2 38. Sn7+ Qbb (38...^g8 393:a7) 39.g4! S:a2 4O.ág3 Sal 41. Sd7, iar pionii albi trecuți sunt „mai înalți”.

34.3e7+ *b8?! Încă mai persistent 34...<ág8 35ΛΛ4 Bcl+ (35...f5

36. Exa7 d4 37.FP) 3b.Qb2 Bc4

37 f4! Hxf4 38,^g6 2f5 39.g4 Eg5 40.Ee8+ &g7 41.&C8 Bxg4 42.Phys Ea4 43.ig3 Exa2 44Ætf4, iar pionul h susținut de turn și cavaler decide rezultatul luptei.

35.^h4 f5 36.^q6+ Qd8 37Rxa7. Black și-a dat demisia.

La primul său turneu interzonal (Palma de Mallorca 1970), Polugaevsky a fost la un punct în spatele divizării locurilor 5-6 ieșite, deși înainte de start, optimistul Larsen l-a numit rival în... meciul final al candidaților! O oarecare consolare a fost lupta cu negru împotriva câștigătorului turneului și viitor campion mondial Bobby Fischer.

Nr. 321, Reti Debut All FISCHER - POLUGAEVSKIY Turneul Interzonal, Palma de Mallorca 1970, runda a 11-a

1 x4!? „Eu și antrenorul meu, marele maestru Boleslavsky, am înțeles: Fischer s-ar „grabă” asupra mea! Nu era nicio îndoială că va exista 1.e4, care înseamnă „sicilian”. Am venit la joc cu câteva secunde târziu

30. S-a așezat la masă. Ce s-a întâmplat?! Nu există Fischer, iar pe tablă pionul alb este pe c4. Am crezut că am amestecat mesele. M-am ridicat, m-am uitat la tabla demo și mi-am dat seama: toată pregătirea de deschidere a dispărut, pentru că Fischer a jucat 1.c4 aproape pentru prima dată în viața lui. Și asta cu un atașament incredibil față de schemele tale de deschidere preferate!” (Polugaevski).

2.dz sat! Z.Ad2 d5 4.&Í3.

4..JLf5?! Luptă pentru construcția obișnuită „laskeriană” (nr. 71, 108). Dar având în vedere ordinea dată de mișcări, este mai bine să acceptați un sacrificiu de pion — 4...de! Nu este posibil să-l câștigi înapoi imediat: 5.®c2 b5 6.a4 (b.b3 cb

7.ab Qb7) 6...Q67 7.b3 cb 8>:b3 ab sau 5.a4 <5a6 6.®c2 ®d5, 5... ®d5 sau 5...De6 cu joc neclar (dar 5 ...B5?b.ab cb 7.£d4!).

5.®LZ?! Corect 5.cd! si numai pe 5...cd - 6.®b3 cu avantaj: 6...Wb6 7.W:b6 ab 8.£w3 íbc6

9.d3 eb (9...e5!?) 10.£±>5 (Portisch - Smyslov, Wijk aan Zee 1972) sau 6...WC8 7.£u3 eb 8.d3 £ùc6

9.Af4 Ae7 10.0-0 0-0 ll.Sacl Ag6 12Æe5 ^d7 (12...^:e5? 13Æ:d5!) 13Æ:g6 hg 14.h4! Ôc5 15"dl Wd8 16.d4 £kl7 17.e4 (Korchnoi - Karpov, Moscova (m/15) 1974).

În acest caz, 5... £ù:d5?! Într-un joc vechi de antrenament cu Grandmaster Bagirov (sesiune de ceas, Baku 1975) am răspuns 6.d3, iar de îndată ce centrul de pion a început să se miște, Negrul a pierdut rapid.

5...Wb6! 6.cd W:b3 7.ab cd. Și aici exact 7...4b:d5! este mai bun, de exemplu: 8.&c3?! (8.d3=) 8... £b4! 9.^d4? (9,0-0 eb) 9...e5! 10. E:a7 (10.^>:f5 £c2+) 10...E:a7 11. 4ïf5 £ic2+ 12.&dl £al 13.d3 g6 14.¿e3 Eab .0-1 (Sumyacher - Polugaevsky, Map del Plata 1971). Nuanțele debutului lui Reti, ca multe alte debuturi, bâjbeau abia atunci...

8. £>c3 4ùc6 9.d3 e6 10.0-0 Áe7 (după Lev Abramovici, 10.. Rc5!? llÆùa4 a.d6 sau ll.^.g5 0-0 este mai activ, dar nu 10... &d7 ?!11.Sdì cu amenintare e2-e4) 11. ±e3!

11.. .£kj4! Pe 11...0-0 Negrului nu i-a plăcut 12. £ki4! £ù:d4 13JL:d4 ab 14.e4. „Ar fi deosebit de neplăcut să joci o poziție atât de pasivă cu Fischer (să zicem,

14.. .£g6 15.ed £:d5 16.£:d5 ed R.^ei Sfe8 18.&3 Sad8 19.Sael &f8 20.b4!?f6 21.B:e7 Be7 22.4c5 Bdd7 23.S: e7 S:e7 24.£d5 b6 25. ¿:e7+ &.e7 26.d4 etc. - G.K.). Am simțit că este necesar să găsesc o modalitate de a strica echilibrul

cu prețul unei mișcări iraționale!” (Polugaevski).

12.£f4 0-0 13.e4!7 Mai liniștit 13JXÍC1, de exemplu: 13...ÁC5 14ÆX11 £b6 15.b4! Efc8 1b.b5 2X14 17R:c8+ E:c8 18.2>:d4 i.:d4 19.h3 2nf6 20Ra3 cu un avantaj minim.

13.. .de 14.de £e6 15.e5 (amenintator 16.h3 2)h6 17.g4, iar cavalerul negru este in afara jocului) 15...jLd3! Elefantul „mort” a prins viață! Începe o încăierare tactică.

16.Efd1! (Ib.EIcI ar fi urmat de 1b..Rc5! 17.2m11 JLb6 18. h3 2Λ6 19.g4 U6=) 16...£c2 17. Hdcl. „După 17.Hd2 À:b3 18.2d7 (18.h3 g5!) 18..J.C5 19Æ>e4 Qb cu amenințarea lui Àd5 y Negrul e în regulă” (Polugaevsky).

17..JL :b3 18.h3. Punctul culminant al bătăliei.

18...e5! (desigur, nu 18...<2ùh6? din cauza 19.£ki2!) 19.hg (19.^.:g5? .â.:g5 20.£rg5 ¿àg:e5) 19...gf 20. £úd2! (mai rau decat 20.gf Efd8!) 20...f3!! „Negrul joacă după propriul principiu preferat al lui Fischer — el răspunde la lovitură cu o lovitură!” (Polugaevski).

21.Axf3 (21.^:137! Sfd8 sau 21Æ>:b3 fg 22.f4 Hfd8=) 21...^e5

22.Ag2. Trebuie să pierdem tempo-ul: nimic nu dă 22.A:b7 Nab8 23.Ag2 (23.d:a7? Ac5! ...^:g4=, iar din nou rău 24.2:a7? in vederea 24...Ac5!

22.. .Ad5 23.£txd5. Pe 23. A:d5!? ed 24.£ù:d5 Negrul planificat 24...Ad8 25.În f5 „cu contrajuc bun”.

23.. .ed 24.5c7. „24.A:d5 pierdut din cauza 24...Sad8” (Polugaevsky). Nu, după 25.2c7! Albul nu a pierdut, ci ar lupta doar pentru un egal: 25...£g6 (25...Hxd5 26.dxe7=; 25...Hfe8 26. ^e4! Sxd5 27.2xe7 Üe7 28 . £rf6+ și ^xd5=) 26.Ae4 Sxd2 27.Axg6 Afó (27...fg 28.Sxe7) 28.Ae4 și așa mai departe.

24.. .Ad8! (mutarea episcopului la b6 dezvăluie slăbiciunea pătratului Í2) 25. S:b7 Abó 2o.A:d5 Sad8 27. £ùe4 Ô:g4 28JId1 Qd7 29JId2 £tf6. Bazându-se pe „multicolor” - un precursor al unei remiză învinsă.

3O.^:fó Φ-.fó 31.Sd3 Qd7! 32.Qd2 Sb8 33.Sd7 Sbd8 34. Ac4 Sxd7 35.Sxd7 Qdb 3ó.g4 Sd8! 37.A:f7 + (37.H:f7 Sd4!)

37...&g5 38JZ:d8 A:d8. A desena. „Fischer a fost atât de supărat încât, după ce a semnat formularul cu viteza fulgerului, a părăsit rapid sala” (Polugaevsky). Duel intens!

Nu este greu de ghicit de ce Fischer și-a abandonat mișcarea semnătură 1.e4 într-un duel atât de important. Adversarul său a fost cel mai mare cunoscător al Apărării siciliene, în special varianta Najdor-f, arma preferată a amé.

rican! Poate că contribuția lui Polugaevsky la teoria acestei deschideri este chiar mai semnificativă decât a lui Fischer. Următoarele exemple mărturisesc acest lucru.

Nr. 322. Apărare siciliană, W96 GELLER - POLUGAJEVSK Turneu-meci, Portorož 1973, turul 1

1 .e4 c5 2.pÍ3 dó 3.d4 cd 4.^d4 £ùfó 5.£ùc3 aó 6.Ag5. Cu „Fischer” 6.Ac4, scorul jocurilor lui Polugaevsky a fost copleșitor în favoarea Negru! Nu e de mirare că Karpov a preferat întotdeauna calmul 6.Ae2.

6...e6 7.f4 £tbd7!? Mișcarea semnăturii lui Polugaevsky (împreună cu

7... b5!? - Nr. 323). Mai devreme, după el, după 7...Ae7 8.X3 ®c7 9.0-0-0 ^bd7 10.g4 b5 1 lA:fó (Fischer a încercat și 11...gf?! - G.K.)

12.g5 Sùd7 I3.a3 (13.f5!?) 13...Qb8 14.Ah3 sau 14.Í5 Negrul a fost atacat fără să comită de fapt o singură greșeală! Prin urmare, economisesc tempo-ul pentru a crea contraplay pe partea de damă.

8.SHZ. Pe 8.Ac4, 8...®b6!? Mai târziu au încercat să joace și 8Jïe2, dar fără prea mult succes: 8...®c7 9. 0-0-0 b5 10.g3 (10.g4; IO.a3; 10.Í5)

10... M ll.^d5!? ed 12.Ag2 (12.ed+ Ae7 13.^f5 £o5! 14.^xg7+ &d8 Yudasin – Gelfand, Manila (mz)

1990) 12...Ae7 13Af5 (13.ed 0-0!)

13.. .^b6 (13...h6!?) 14A:g7+ *f8 (14...à>d8!?) 15.Ah6 &g8 16.^h5 èùg4 17.Ag7 ®c4! 18.®:c4 £ù:c4... 0-1 (Shirov – Gelfand, Dos Hermanas 1995).

B.,.'&кÍ 9.0-0-0 b5. Primul punct critic.

10.J¿d3. „După meciul de la Campionatul Mondial de la Reykjavik, această mișcare a câștigat rapid popularitate. Adevărat, Fischer a jucat nu 7...£Æ>d7, ci 7...¿e7. Cu toate acestea, este ușor să presupunem că Spassky pregătea o mișcare

10.^.d3, adică ambele moduri ale dezvoltării lui Negru. Bineînțeles, Geller, care a colaborat cu Spassky în timpul meciului, cunoștea bine toate aceste continuări” (Polugaevsky). Luați în considerare alte idei:

1) IO.a3?!ab8! 1Nmb&d 12.g4 b4 I3.ab Hxb4 14.g5 £d7 15.f5?! (15. Wh3) 15...£te5 16.Wh3 Wb6! (Tempo exagerat arată: Negrul a luat inițiativa!) 17.£Æ>3 ¿e7! 18.g6 fg 19.fe Ybz!? (dupa parerea mea, puternic si 19...^.b7 2OJLg2 0-0 21.Ehfl JLfl 22.E:fl a5 23ÆÜ2 a4 24.Wg3 JLc6 cu un atac liber) 2O.cb W:b3 21.Vg3 (21 este mai persistent .Sd4!?kxe6 22.Eb4 Wxb4 23.Wxe6 Wb7 24.£d5 Wd7 25.Wxd7+ 4xd7 26Rxa6 cu sanse de salvare) 21..Rxe6 22.4be2? ! (mai ascuțit decât 22.2K15 Wa4!) 22...0-0! 23.W:b3

JL:b3... 0-1 (Bronstein - Polugaevsky, Moscova 1967);

2) 10.e5!? (încercare principială de respingere) 10..JLb7 11. Wh3 de 12.&e6 fe 13.W:e6+ ¿e7 urmat de 14.Á:f6 gf 15.Áe2 h5

16.£d5 Á:d5 17.B:d5 <5úc5 18.Wf5 Wc6 19.Wg6+ Q18 și We8= (van der Wiel - Kasparov, Amsterdam

1991), 14.2>:b5 ab 15.3:b5 £e4! (Kamsky – Gelfand, Linares 1993) sau 14.JL:b5 ab 15.£tb5 Wc6 16.£d6+ &d8 17.fe <4>c7 18.W:e7 S:a2 19.ef Hal+ 20.&d2 "65+ 21. ΦC3 Wa5+ 22. Φ63 1/2 (Nisipyanu - Shirov, Las Vegas 1999);

3) 10.Bxb5!? (încă o încercare ascuțită) 10...ab 11.4bd:b5 Wb8 12. e5 Ea5! 13.ef gf 14.^h6! £:b6 15. 2>:d6+ Qe7 Ib.fbj £ùb6?! 17>e4 (17Æ5ce4!) 17...Ed8 18.£db5?! (18. Wb4) 18...Exb5 (18...Wxf4!?) 19.Ш5 Êd5! 2O.c4 (2O.Wd3!?) 2O...Àa6!

21.cd W:b5 22.Ehel? (22.de Wd3+!; 22Jïd4!?) 22...Àb7! 23.":h7 £:d5

24. Lxh6 Eb8! 25.Hd2 £:a2+! ... 0-1 (Balashov - Polugaevsky, Ma-nila (mz) 1976).

Mai exact, imediat 16...2d8!, de exemplu: 17.Ehel 4ùb6 18.4bcb5 Áa6! (18...Hxb5?! 19.£xb5 Timman-Gelfand, Wijk aan Zee 2002) 19. ®Í5+ (19.Wc3? Hxb5) 19...&f8 20. Wc3! E:b5 21.W:f6 Qb2+! 22.Wxb2 ^5 23.Exd5! W:b2+ 24,4>:b2 ±g7+

25. nxg7 Exd5 cu un egal (Lutz-Gelfand, Dortmund 2002) din cauza 26. &e6+ fe 27.Exe6 Ml 28.g3 EB5+.

Deci, teoria încă înclină spre concluzia că atacurile frontale nu câștigă și este mai bine ca Albul să caute măcar un mic plus, încheind dezvoltarea cu 10.â.d3.

10...£b7 ll.Shel ®b6!? „O mișcare nouă, prestabilită. Desigur, mutarea reginei a doua oară, lăsând alte piese pe loc, este un experiment riscant, dar nu este ușor să-l respingi la tablă. În celălalt joc al nostru cu Geller (Kislovodsk 1972) am jucat ll...h6, iar după 12.^h4 Ae7 13.^5!? ^:d5 14.ed A:h4 15Æ:e6 fe 16>h5+ Albul a primit un atac puternic, dar am reușit să ripostez și să câștig” (Polugaevsky). Periculoasă și 12.Wh3! (Timman - Polugaevsky, Hilversum 1973).

Pe 11...Ae7 este și 12.4àd5!? (Velimirovich) sau 12.®g3! (Spassky - Fischer, Reykjavik (m/15) 1972). În zilele noastre se joacă mai des 11... 0-0-0, de exemplu: 12.Wg3 b4 13.&N Ae7 14.^d2 h6

1992) sau 12.a3 £e7 13.®e2!? h6 (nu imediat 13...<5ùc5? 14.A:b5! ab 15. <bd:b5 Wb6 16.e5) 14JLh4<2ùc5 (Adams-Gelfand, Wijk aan Zee 1994).

12. £ù:e6? Efim Petrovici a fost un maximalist! „Geller sa gândit la această mișcare timp de 90 (!) minute. Dar

a avut ghinion: am analizat acasă acest sacrificiu ispititor” (Polugaevsky). Curând Spassky a arătat o cale calmă și sigură - 12Æb3 (nr. 377).

Cu toate acestea, Geller nu s-a resemnat cu nevoia de a-l lua pe cavaler și mai târziu a venit cu mutarea 12Ækl5!? Indiferent de el, această lovitură spectaculoasă a fost inventată de colegul meu de clasă, maestrul Baku Rostislav Korsunsky, și i-a arătat variante marelui maestru Gufeld, pe atunci antrenor al Mayei Chiburdanidze. La 12...ed? ar trebui să

13. ^sb!, iar dacă 13...d4, atunci 14.e5 de 15.fe £d5 Ib.e £Y7f6 17.A:f6 £ù:f6 18.ef+ Φ:í7 18...Qc17 19 .Ah5+ Qc7 20.Sh4+ Ad6 21.He7+ Qxsb 22.De4+ Qc5 23.Wh2 £f4+ 24>:f4 Axe4 Korsunsky) 19... Q^b 20.4òe5+ Qbb 21ÆT7+ Qbb 21ÆT7+ Qbb 21ÆT7+ <á?g6+h22Æ2>h3 . Foarte frumos câștig!

În jocul inițial Chi-burdanidze-Dvoiris (Tallinn 1980) a fost 13...À:c6, dar nici măcar acesta nu l-a salvat pe Negru de la o dezamăgire: 14.ed+ £e7 ®c7 (17...Φí8 18.C7) ; 17...Ba7 18. S:d6 *H8 19.C7! ®:c7 20.Sc6) 18.b4! <£e6 19.Wh5 4^g7 (19...2tf8 20>h6 Sg8 21.W:f6) 20.¿d7+ *f8 21.Wh6 d5 (21..>d8 22.3d3) 22.2:e7! Î: e7

23.ye1+ ... 7-ft

Adevărat, s-a dovedit mai târziu că 12.£ùd5!? trebuie sa raspund 12... ®:d4! cu joc neclar și imaginativ după un exemplar 13.JLÍ6 gf

14. Axb5 Wa7, 14...®c5 sau chiar

14...®:dl+ 15.«:dl ab.

12.. .fe 13.WH3 eS! Pe 13... JLe7, 13...0-0-0 sau 13..Æjc5 14.e5! este puternic, în timp ce acum Albul nu reușește să creeze un atac care să compenseze pe deplin piesa renunțată.

14.£)d5 (14.jL:f6 gf 15.We6+ kel) 14,..^Jd5 15.ed OOO! 16. ±f5 (nefavorabil este 16.fe de 17Æe5 ¿d6!) 16...Qc7! În cazul „lacomului" 16...ef?! 17.A:f6 gf 18.3e8! B:e8 19.A:d7+ Φά8 20.A:e8 ®e3+ (2O...Q:e8 21De1+) 21>:e3 fe 22. Dcb Albul a fugit la egalitate.

17LeZ?! „Nu este o mișcare foarte importantă, deoarece b5-b4 încă făcea parte din planurile lui Black. ar fi trebuit să joace

17.D:07 B:d7 18.fe, luând un pion și având perspectiva de a câștiga altul" (Polugaevsky). Deși poziția după 18...de 19.S:e5 JLd6 20.2e6 3Í8 este aproape identică cu cea care a apărut în joc.

17... b4 18.fe de! Nevrând să rămână cu un episcop rău după 18...£ïe5 19.A:f6 gf - aici Albul, conform lui Polugaevsky, ar putea încă încerca să înnoroiască apele până la 20.b3.

19.A:d7 3:d7 20.3:e5 Ad6 21. Zeb Bf8.

22.FY? Mai persistent este 22.Wh4, dar Geller a avut deja probleme grave de timp.

22...£ùxd5! „Străgând, ca să spunem așa, un molar. Pe 23.3xd5 23...VP+ 24.Ac1 3x1+ 25. Qxi ¿f4+ decide. Restul este simplu" (Polugaevsky).

23.Wb3 Hf5 24.£h4 ®b5 25.Beel Be5 26.¿g3 3:e1 27R:e1 Q:q3 28.®:q3+ Qb7 29.a3 a5 30.ab ab 31.Wf3 Wc6 32>f5 db (32...^e3?? 33.B:e3 Bdl+ 34.Qa2 Wa4+ 35.Ba3=) 33.OB 3c7 34.^d3 ®c4 35.®d1 Bf7 36.®d2 3d7 37.®f2 b3! 38.cb ^:b3. Albul a expirat.

În mare parte datorită acestei victorii de start în turneul-meci suplimentar, Polugaevsky a intrat pentru prima dată în competiția Candidaților. Apoi, după ce a stăpânit interzonala, a obținut același succes în 1976 și 1979. Și când în primăvara anului 1980 i-a revenit să joace meciul Candidaților din sferturile de finală cu Tal, Lev Abramovici nu s-a temut să-și folosească Variația, cea mai riscantă invenție a sa în Apărarea siciliană, arătând cât de mult crede în propriile analize. Din punct de vedere psihologic, a fost o provocare pentru marele maestru al atacului!

După ce a pierdut primul joc al meciului cu Negru, Tal, firește, era dornic să recâștige în al 2-lea. Cu toate acestea, vârful formei sale, atins de turneul interzonal de la Riga, trecuse deja, iar fostul campion mondial arăta ca umbra lui palidă. În timp ce adversarul său s-a pregătit perfect pentru meci.

Leul își întinde ghearele

Nr. 323. Apărarea siciliană B96 TAL - POLUGAEVSKY

Meciul candidaților, Alma-Ata (m/2) 1980

1 .e4 c5 2.£f3 dô 3.d4 cd 4.^d4 ^f6 5Æùc3 ab 6.£g5 eb 7.f4 b5!? Super-impertinenta „variație Polugaevsky”, inventată la sfârșitul anilor 50, este mult mai ascuțită decât 7... Ae7, 7..Æùbd7 (nr. 377), 7..>c7 (nr. 378) și chiar 7.. Wb6 (nr. 338). Acum costul fiecărei mișcări este foarte mare și nu este ușor pentru Alb să înțeleagă complicațiile care apar.

8.e5. Linia principală. „Albul pune imediat la îndoială activitatea adversarului pe flancul de damă și lovește în centru, folosind pinul f6-cavalier” (Polugaevsky).

8...de 9.fe ®c7S Sarea intregii variatii.

1O.A:b5+?! Noutatea maestrului A. Vitoliniya, secundul lui Tal. Cu puțin timp înainte de meci, Tal și cu mine am avut un mic cantonament la Baku, iar fostul campion mondial a scăpat cumva dezinvolt: „Știi, există o idee de Vitolinia 10.A:b5+”. Îmi amintesc că am avut o

viziune că nu va ieși nimic bun din asta... Și așa s-a întâmplat. Dar mai întâi, să vedem cum a reacționat Polugaevsky la celelalte mișcări ale lui White:

1) lO.ef We5+ ll.Ae2 (mai rău decât 11. £ùe4 ®:e4+ 12.^e2 £u6! 13>d2 h6! 14. £e3 1b7 15. £g3?! We5 16.fg A:g7 17 └d3 ^b4!18.0-0 ^:d3 19. ®:d3 Bd8 20>e2 h5!Nezhmetdi-HOB — Polugaevsky, URSS(h) 1961) IL.JhgS și nu numai:

a) 12.0-0 ®e5 13.£rf3 (13.DI5 g6 14.â.f3 8a7 15.^e4 Bd7 Ib.c3 Ab7= Kavalek — Polugaevsky, Bugoino 1980; 13.ФЫ!?) 13...á! .c5+ 14.QY ®:fó 15.^e4 ®e7 16Ætfg5 0-0 (16...U5!? 17.Ah5+ g6 18.&h7! Q17! 19.£hg5+ ág7 20.^:c5 ®:c5)

17.^:f7! af7 18ÆÎ7 <£>:Í7 19.M5+ «igS 20Æù:c5 (Belyavsky - Polugaevsky, Moscova 1979) 2O...Ba7!, iar avantajul lui Alb este mic;

b) 12.Wd3 ®:fó 13.VP We5 14. Sdì! (14.0-0-0 aa7! 15.£rf3 Wf4+ și ad7) 14...aa7 (14..>c7?

— Polugaevsky, Moscova 1981) 15. 2rf3 (15.£ùd:b5!? Bd7 16.Wc4 Wolf

— Polugaevsky, Groningen 1993)

15..>c7 16Ag5! (16.^e5 Ae7 17. Ô:f7 ®:h2!) 16...f5 17>d4 h5 18. B:f5!? (18>h4; 18.a4) 18...ef 19. ^d5 ®d7! 20>h4 (20.Bd3!? van der Wiel) 20...JLe7 21.FP A:g5 22. £:h5+ *f8 23.®g5 B:h5 24.®h5 Wf7 25.Wh8+ Wg8... 1/2 (Tal-Polugaevsky, Alma-Ata (m/4) 1980).

Mai târziu, pentru a evita aceste complicații absolut sălbatice, linia principală a fost 17...®e7! 18Ægе4 h5 19.«ki6+ ®:d6 20>:a7 ®e5! 21. ®d4 4àd7! (Am. Rodriguez - Semi-

Gaevsky, Biel(mz) 1985) sau 18. â.h5+!? g6 19.W:h8 W:g5 20.MJ £ùd7! cu un joc ascuțit (Hellere - Polugaevsky, Haninge 1989);

2) 10.We2 11.0-0-0 (sperăm că

încercând să țină avanpostul pe e5 și să creeze un atac asupra regelui blocat în centru) 11...¿b7 (mușcare principală) 12.Wg4.

12...Wb6 (la 12.„W:e5 tăcutul 13.JLe2! este considerat cel mai puternic, deși au jucat și în spiritul lui Morphy: 13.^.:b5?! ab 14.<£jc:b5 h5?I5.£o7 +& Wxc7 16.2i:e6 We5 17.2ic7+!Wxc7 18.We2+ <53e5 19.1d,:e5+!Berezyuk-Izhnin, Lvov 1976) 13.^e2 iù:h5 (114... .» h3! Qc5?! 15.2>xe6!) 14.Wh3! ®bd7 15.Shel h6 16.£b4 g6?! (Kavalek - Polugaevsky, Las Palmas 1974) sau 16...g5?! (Kavalek - Polugaevsky, Manila 1975), şi în curând a devenit clar că în ambele cazuri 17.^xe6!

S-ar părea că aici Tal și cărțile în mână. Totuși, în jocul Greenfeld - Polugaevsky (Riga(mz) 1979), Negrul a testat cu succes 1 l..Æte6!? 12.&c6W:c6 13.Wd3 (13. Ste4 ±b7) 13...h6! 14. £h4 £b7 15. Re2 Wc7 16.Shel (16-fihfl!?) 16... <£>c5 17.Wh3 (17.Wd4!?) 17...b4!? (mai bine 17...Sc8) 18.4bb5! ab! 19.

JL:b5+ Ác6 20.W13 2>b3+!! 21.FY? (Corect este 21.ab! Sal+ 22.Q62 Wd7+

23.QeZ ¿c5+ 24.Q14 g5+ 25.4>g3 Sxdl! 26.¿:c6 E:el 27.±:d7+ Φí8

28.W16! He3+ 29.ig4 He4+!, păstrând echilibrul) 21..Æa5 22. Pïd4 Hc8! 23.Hedl g5... 0-1.

1O...ab 11.ef We5+ 12.We2 W:g5 13.^3d:b5 Ea5! După ce a petrecut aproximativ o oră, Polugaevsky a găsit o apărare acceptabilă.

14.fg H:g7 (mai rău decât 14...W:g7?! 15.0-0-0) 15.^e4 We5. Despre contra-sacrificiul 15...E:b5?! 16.¿á:g5 E:g5 Albul nu putea decât să viseze: 17. 0-0-0 și așa mai departe.

16.^bd6+ Qe7 17.0-0 f5 18. Badi Ed5! (18...fe? 19.EÍ7+ &d8 20.&C4+ Ed5 21.2>:e5 Jl:e5 22. S:d5+ ed 23.Wh5) 19.®c4.

19..J2:d1? Este destul de firesc, dar dorinta eronata de a simplifica pozitia. 19...¿d7? 2O. „b4! S:dl 21.S:dl fe 223àc4+ sau 20..Æc6 21ÆYE5+ Φ17 22.í3e7+.

Este ciudat că nimeni nu a notat mutarea 19...Jâ.a6!, care promitea Negrului șanse mai mari: 20.Wb4 (2O.Wc7+ 2id7) 2O...*d7 21.c4 (21. ¿àc5+ Feb 22.2i) :a6 2 >:a6 23.W+

*:d6 24.S:d5+ ed 25.W:a6+ *e7)

21.. .5.c6 22.®a3 Ya5, iar cecurile deschise nu dau nimic - 23.547+? Wd4+! 24>e3*e7! sau 23.5R5+ *c8 24.Wb3 £xb5 25.53d6+ *b8 26.5Yb5 *a8 27.3d7 Wc5+ 28.*hl JLe5 etc.

20.3:d1 fe (20...Ad7? 21.Wb4!;

20... .Wxb2? 21.»c5!) 21.&C8+ *f7. Nu este suficient 21..Rxc8?! 22.W:c8 e3

23. W7+ *e8 24.c3 e2 25.2el.

2 2.Cid 6+ *g6 23.53xe4. Acum Albul are o compensație excelentă pentru o piesă: trei pioni și un atac asupra regelui gol.

23.. .53a6 (dezvoltare de finisare; 23..Q18 24.2d6! sau 23...Se8

24. b4!) 24.53Í2. Tentant și 24.c3!? HÍ8 25.Wd3 53c7 26.ae1.

24.. .51C5. 24 pare periculos... 53c7 25.2g4! Wg5 (25...Ш5? 26.BíĬ;

25... Wh5?! 26.SÍ1 Ппf8 27.We4+) 26. h4 We7 27>e4+ *f7 28.ШГ4+ *g8 29.5416+ в.:h6 30.W:h6 etc.

25.b4 Cùa4. Punctul de cotitură al jocului și întregul meci.

26.53e47 Conform analizei maestrului V. Lepeshkin, confirmată de computer, mutarea 26.Wd3+! a dat albului toate șansele de a câștiga

aripă: 26,..Wf5 (26...&R? 27.IM7+;

26...&i5?! 27.g4+ &h6 28.Wh3+ <¿g6 29.Sd7! - GK) 27.»g3+ Wg5

28. Wb3!, de exemplu:

1) 28...HÍ8 29.Wxe6+ M6 (29... Sf6 30.^e8+ *h6 31.3d3 Wcl+ 32.Cidi!; 29...W16 30.We4+ Wf5 31. 2d6+ .116 32.g4 W: e4 33.5ïe4) 30. -5ùg4!? Wf5 (30...&g7 31.2i:f6 W:f6 32.Bd7+ &h8 33.&:f6+ S:f6 34.

&7. - GK) 31>:f5+ stK 32.53:16 3:16 33.afl+ *e5 34.B:f6 <*:f6 35.ФЇ2;

2) 28..Æùc3 29.Wxe6+ Wfó (29... ±f6? 30.Bd3 Wcl+ 31.ÇK11+-) variante cu 28...Bí8, rolul pionilor crește brusc.

26... Wf5 27.^e3. Dacă 27.3e1, atunci nu 27...ae8? 28.2>e3 2>b2 29. Wc6+-, iar 27...af8! 28.a:e6+ &h5

29. h3 â.d4+ 30.*hl ffl+ 31.®:P a:fl+ 32.Qj2 íbc3 cu un rezultat paşnic probabil.

27.. .$3b2\ 28.SH14 We5 29. Wg4+ Q6 ZoleI?! Probabil că avea sens să forțezi o remiză - 30.WH4+ &g6 (3O...Wh5? 31. 2Æ5+!) 31.Wg4+ Qb6 32.Wh4+.

30... .±f6 31.b5 3f8 32.b6? â.g5 33.Wg3 Wxg3 34.hg Qd7? (în probleme de timp reciproce, negrul ratează o victorie sigură: 34...ab8 35.^g4+ *h5 36.^5 Bxb6 37.*f2 *h6-+) 35.^)g4 ^c4 36.2xe6 abc 37Rc6 4v: b6 38.3c7+ *e8 39.C4 £ùa4 4O.*f2 3b2+. Nu este clar 4O...af8+ 41.*e2 h5 42.2Q2 £sc3+ 43.*d3 ¿á:a2 44.543, în timp ce aparatul preferă 4O...5ùc3!?

41.*f3 3:a2. Aici deja 41... 5ùc3 nu a fost atât de tentant.

42.Qe4? Ultima ratare. O remiză ar fi trebuit să fie obținută cu 42.£ùe5 Sd2 43.(¿>g4, de exemplu: 43...¿d8 44.Sd7! (Albul nu are de ce să se teamă fără turnuri), 43...Ae3

44. Bc8+ <èg7 45.Bc7+ ΦΓ6 46.ôd7+ Phoebus 47.£rfB+ sau 43...AI6 44.c5! Ag7! (Polugaevsky) 45.Sc8+ Af8 46.c6 ^b6 47Db8 £ùc4 48Æùd7 Bxd7 49.cd £ùe5+ 50.Q15 £>:d7 51.Bb7=. Nu mai bine și 43...JLÍ6 44.Sc8+ Φβ7

45. Bs7+ FIb 46.Sb ig7 47.Sc7+.

42... Be2+ 43.ΦÏ5 ¿e7 44. £f6+ (44.^e5 Ad6 45.Bc8+ &g7 etc.) 44...A:f6 45.Φ:í6 £>b6!

46. q4?! Totuși, 46.Φí5 este mai încăpățânat.

46... .Bxg2 (46...Bc2!? 47.Bc6 4àd7+) 47.Qd5. Hopeless and 47. g5 Bc2 (47...Bd2!?) 48.Bc6 (48.Bg7+ Phi8 49.Bb7 Sn2+ 50.Qe5 ^xc4+)

48...&d7+ 49.Feb 2rf8+.

47.. .Bd2 48.c5 Ôd7 49.sb Sd5+ 50.FI6 Bd6+ 51.Qd5 Ôe5 52.Bc8 + Qd7 53.Bc7 + £if7+ 54.Φí5 hô 55.Qe4+k8 £bc 55.Qe4+5 (55.6+1Bc8?) 55...QG6 (55...Bg6!?) 56.Bc8 adì (56... ^g5+!) 57.Bf8 Bd6! 58Rc8 (58. c7 Web) 58...^q5+ 59.Qe3 Qe7 6O.Φí4 &f7 bI.Qd3 Sd3+ 62.Qd2. Ha 62.Q114 a câștigat 62...

£)g5 63.FI5 Φí6! (amenintare Bh3#) 64.BÍB+ <¿g7.

62...Bc3 63Rc7+ Φí6 64Rc8 ^e5 65.c7 £J7 66Rd8 (pionul c este oricum condamnat) 66..Rxc7 67.QdZ Bel (67...Bc3+)

68.QN4 ^g5? 69.Sg6+!) 68.Sa8 ^e5 69Λí8+ Qq7 70JIf5 Ec3+. White și-a dat demisia. De fapt, jocul decisiv al meciului: scorul a devenit 2:0, iar Tal s-a ofilit în cele din urmă.

Evoluțiile lui Polugaevsky au fost cele care i-au descurajat pe mulți să joace 6.¿g5: Albul a devenit prea fierbinte aici! Marile sale merite „siciliene” au fost remarcate în mod corespunzător de cunoscutul patron de șah Joop van Osterom, care a organizat un super-turneu tematic

(Buenos Aires 1994) cu ocazia împlinirii a 60 de ani a marelui maestru cu mutările obligatorii 1.e4 c5 2Ærf3 și 3. .d4. Si ce? Deși turneul nu a fost calculat și a fost posibil să se joace riscant fără să se gândească la rating, continuarea 2...d6 3.d4 cd 4.£\d4 Óf6 5.£u3 ab 6. ¿g5 a avut loc o singură dată în 56 jocuri: 6. ..eb 7.f4 Wb6 8.£±>3 etc. Un caz unic în teoria deschiderii: arată ca variația cu 7...b5!? doar autorul însuși, Polugaevsky, s-a putut descurca...

În vara anului 1980, a luptat în semifinalele candidaților cu un rival de lungă durată și dificil - Viktor Korchnoi. Cele mai multe dintre cele 12 jocuri s-au jucat. După a 11-a, Korchnoi a condus cu scorul de 6:5, așa că în următoarea Polu-Gayevsky s-a mulțumit doar cu o victorie. Și și-a pus toată priceperea în acest joc!

Nr. 324. Apărarea Indiei Reginei E17 POLUGAEVSKY - KORCHNOI

Meciul candidaților, Buenos Aires (m/12) 1980

1.3d3 Ôfô 2x4 b6 3.d3 eb 4. Ad2 Ae7 5.0-0 Ab7 6.d4 0-0

7.d5!? O încercare de a rupe cursul oarecum somnoros al luptei, care este caracteristic Apărării Indiene a Reginei (7.Lw3 - Nr. 94, 171; 7.L3 - Nr. 210).

7...ed.

8. ^h4! Noutate uimitoare, perspectivă autentică! Pe 8.£ùd4 în al 6-lea joc au fost 8...£jub 9. cd^:d4 10>:d4c5 1 l.Wd3 d6 12.a4 ab I3.&a3 b5 14.M4 b4 15.ôc4 cu o uşoară avantaj Albul, dar în al 8-lea Negrul a răspuns 8...M6!?

9. cd A:d5 10.A:d5 £>:d5 ll.e4 ¿3b4 12,£ùc3 M6 13.£tf5 Se8! iar la a 96-a mutare au transformat un pion suplimentar.

„Pregătindu-mă pentru cel de-al 12-lea joc decisiv, am petrecut multe ore cercetând poziţia după a 13-a mutare a Negrului, dar nu am reuşit să îmbunătăţesc jocul Albului. A trebuit să mă întorc și aici am reușit să găsesc o cale complet nouă în deschidere, care, se pare, a fost studiată de-a lungul și

peste. Încă o dovadă a inepuizabilității șahului! (Polugaevski).

8... C6 (în avantajul Albului 8...£te4

9.cd A:h4 10.A:e4 MB 11>c2 g6 12.&c3) 9xd £ù:d5. Sau 9...cd 10. £w3 £ab ll.£Æ5 £w7 12.M4 cu oarecare avantaj.

10. £ùf 5. Cu un cavaler pe d4, 10.e4 și N. £u3 au fost de obicei jucate, dar nici saltul forțat la f5 nu este rău.

10... M5?! În noua situație, Korchnoi nu face cea mai bună mișcare.

La 10...^f6 H. e4 d5 12. dc3 de (Polugaevsky - Steen, Malta (ol) 1980) well 13. £>: e4! cu amenintarea ¿g5. Mai de încredere este 10...®c7 11.®c3 d5 (11...4àe8!? Timman-Karpov, Tilburg 1983) 12.e4 M6 și mai departe 13.ed cd 14.M4 ®Lab 15.Sel £o5! (15...W7 16.AIZ *h8? 17. 4òe4! cu atac, Kasparov-Marjanovic, Malta(ol) 1980) sau 13. M4 Dc8! 14.g4!? 4ùba6 cu joc ascuțit (Kasparov - Karpov, Moskva (m/2) 1984).

11. e4 Qe7. Ulterior, atât 11...UH6 cât și 11...<uc7 au fost încercate cu succes diferit.

12. £ù:g7! O lovitură bruscă care schimbă tiparul de poziție. Negrul spera la 12. £ki6 ®c7!

13. JU4 ^g6 14. ^:b7 W>7 15. £d6 Se8 16. £ùc3 <5ùa6 cu o poziție puternică și un pion în plus. Dar calul regelui lui White are o altă soartă!

12... .Qxq7 13.b4! „Albul recâștigă o piesă, în timp ce pătratele negre din partea regelui inamicului rămân iremediabil slăbite” (Polugaevsky).

13.. R:b4. Interesant 13...Ãa6 14.Se 1 (prea vioi 14.bc?! á:fl 15.Q:R f6 16.£b2 ^g6 17.^a3)

14...¿:f2+!? (nu egalizează 14... Qxb4 15.Wd4+ f6 16.xb4 c5 17. Wc3 £bc6 18.e5!

20.W12) 15.Q:12 £ùg6, iar pătratul e5 a apărut cu y cavaleri negri. După 16.JLb2+ f6 Albul nu a putut demonstra avantajele poziției sale (ns&gl d6 și ¿M7), așa că sugerez 16.e5!? f6 17.W15 fe+ 18. 'igl FI8 19.Ag5 ®e8 20.<!àc3, pastrand atacul.

14>d4+ fô 15.^:b4 c5 (după cum a arătat practica, după 15...d5 16.ed y Albul are și o inițiativă periculoasă) 16.Wd2 <Sbc6 17.Ab2. „Nu este necesară verificarea h6, deoarece nu este nevoie să-l alungi pe regele negru de focul viitor. Planul general al lui White este să organizeze o descoperire e4-e5, după care totul se va termina. Dându-și seama de acest lucru, Black încearcă prin mijloace tactice să împiedice sau măcar să încetinească implementarea acesteia” (Polugaevsky).

17.. .^a6 18.Sdì £>e5 19. <?ùa3 (amenințarea í2-f4 răzbește) 19...

£>7c6 20.®e3! „Această mișcare modestă, la care m-am gândit mai bine de jumătate de oră, joacă rolul unui clasic duș rece, privându-l pe Black de posibilitatea de a înnebuși apele în variante precum

2O.f4 ¿M3 21.e5 &:b2 22.W:b2 ®d4

23.A:a8 ®:a8” (Polugaevsky). Adevărat, și aici 21.Àc3! a păstrat avantajul, de exemplu: 21...c4 22.^xc4 Axc4 23.DP.

20...^e7. Dificultățile negrului au fost subliniate de 20..Æùb4 21.Bd6! (cu amenințarea Sadl) 21...£>bd3 (21... ¿£ed3? 22>g5+) 22.f4 ¿&b2 (22... ¿ Íg4? 23.We2!) 23.fe fe 24>d2 ¿M3 25.S:d3 A:d3 26>:d3 etc.

21.f4 ^c4?S (21...^g4 22«f3, iar dacă 21...£g6, atunci 22.e5 sau 22.h4, dar acesta era cel mai mic dintre cele două rele) 22. ^xc4 A : c4 23.e5 fé 24.£xc6! de.

25-Bd7ü „Explozie cu bombă. Cu forțe mici, Albul începe un atac rapid, pe care factorul episcopilor de culoare opusă nu face decât să-l întărească” (Polugaevsky).

25...^:d7 26.®:e5+ *f7?S (26...Qe6 27>g5+ *U7 28.Se 1!, ca în joc) 27.Ж6+. Faster a condus la golul 27.Sel! ®eb (27...®g4 28.

Φí6+ ¿g8 29.Wh8+ FR 30.W:h7+, și mate; 27..Re6 28.W6+ ¿g8 29. Wg5+ FR 30.f5) 28>c7+ *e8 29. Qxc6+ Qe7 30.W7+.

27.. .Qd8 28.Qd5+ Φí7 29. Sel Phoebus (vai, trebuie să: 29... ¿eb? 33. ¿g5. 33 a castigat si el usor.”:h7!? Q67 34.g4 Sae8 35.g5, dar Albul, după ce a creat amenințarea Qe5+, vrea și el să ia schimbul.

33.... Q«17 34.¿h6 c4 35.Q:N7 c5 36.¿:f8 (excitare: mai uşor 36.g4 sau 36.64+-) 36...S:f8 37.Qd7 Qe7 38.Qe5+ ¿ >d7 39. q4?! Aparent, o consecință a presiunii timpului. În mod clar, mai puternic este 39.QG6 sau 39.Wg7 Qe 7 40.g4+-,

39.. JXe8 40.QG6 ¿d5 41 .e5 Se2 (Negrul reînvie!) 42.h4. Mișcare înregistrată. 42.g6 ar fi putut fi urmat de 42...c3 43.Qxc3 Sg2+ 44.FP Sxg6. Dar totuși, o regină este o regină, iar Albul nu a ratat victoria. La reluare a urmat:

42.. .b5 (42...S:a2? 43.h5+-) 43.ΦÏ5+ Fab 44.QG8+ Phoebus 45. Qc8+ Φά6 46. Wd8 + Phoebus 47. Qa8+ q«16 48. «f8+! Phoebus.

49.a3! Se3. Pionii negrului sunt blocați: 49...c3? 50.Q1b+, 49... a5? 50.Qa8+ și Qxa5, iar dacă 49... Na2, atunci 50Q16+ Qc7 51.c3+-.

50.N5 sz 51.Sh6+ ¿eb. Fără speranță și 51...Qc7 52.Wg7+! Phoebus (52...Qc8 53.148+) 53.h6 ¿e4 (53...C2? 54.«g6+) 54.W6+ (54. h7? c2) 54...Φά7 55.ΦP+ Φά6 56. « Í8+ Phoebus 57.We8+ Φά6 58.Qe5+ FSB 59.Q12 sau 56...Q65 57>g8+ Φά4 58.h7 ¿:h7 59.«:h7 b4 60.ab cb 61.ΦP+-.

52.Φí2! c2 53.Qb2 Sh3 54. Qd2 ¿f5 (54...S:h5 55>:c2+-) 55.Wf6+! Trecerea într-un final de regină câștigătoare.

55...Qc7 56.Φ:í5 ciF 57. Qe5+ Qbb 58.Q:b3 b4. Sau

58...FY+ 59Ag4 «dl+ 60.Φí5 Wxh5 61.«d6+.

59.ab cb 60.h6 ®h1+ 61. Qd4 Fai+ 62.Q15 Qc2+ 63. Φí6 b3 64.h7! ®:h7 65.Qe3+ Pb 6b.F:b3 Phi8+ 67.Qe7 Φή4 68.Qc4+ Fbb 69.Qb4+ Fb 70.Fe4+ Fb5

71.FG7 a5 72.db Fd4 73.Fe5+. Negrul a demisionat, iar „timpul regulamentar” al meciului s-a încheiat la egalitate - 6:6.

Mai târziu, însă, Korchnoi a găsit puterea să dea lovitura finală. Din păcate, atât în acest meci, cât și în cel precedent cu Korchnoi (1977), cât și în meciul cu Karpov (1974), în momentele critice, lui Polugaevsky îi lipseau mai degrabă decât șahul, ci calități pur de luptă pentru a rezista cu succes adversarilor mai duri. Nu a suportat tensiunea luptei!

Probleme de deschidere în toate meciurile sale Polugaevsky obych

De

Tigran al IX-lea

dar am rezolvat-o cu mare succes. „Jucând ca Alb, el este înfricoșător pentru fanii Apărării Indiene a Regelui”, a scris Petrosyan, „și ca Negru, el este înarmat cu Apărarea Nimzowitsch sau cu orice formațiune indiană a Reginei (plus sistemul Meranian. - G.K.), dar principalul săgeata din tolba lui este Apărarea siciliană” . Această caracteristică a fost confirmată de meciul cu Tal. Dar Mecking nu a egalat cu Polugaevsky nici cu negru, nici cu alb! Karpov și Korchnoi au întâmpinat adesea dificultăți în deschidere și au obținut succes doar în jocul dificil ulterior.

Într-adevăr, contribuția sa de pionierat la teoria deschiderii poate fi cu greu supraestimată. Ce merită măcar următorul duel memorabil, recunoscut drept cel mai important joc teoretic al volumului 31 din The Informant. Descoperirea lui Polugaevsky a condus apoi la o renaștere a mișcării 5.¿g5 și la încercările active ale lui White de a respinge variația Botvinnik, care s-a dovedit a fi incredibil de tenace și a câștigat în cele din urmă o imensă popularitate la începutul secolelor XX și XXI.

Nr 325. Apărare slavă D44

POLUGAEVSKY - TORRE

Moscova 1981, runda a 6-a

1.d4 d5 2.c4 sat 3.ÔÍ3 &f6 4.&c3 e6 5.Ad5 de 6.e4! (6.a4 - Nr. 215) 6...b5 7.e5 (7.a4 - Nr. 272) 7...h6 8.AI4 q5 9.£g.e5 hg 10.A:q5 &bd7 11. ef. Pe 11. g3 (încercând să evite c6-c5 timpuriu) poate ll...Sg8 (R...b4? 12.^e4) 12.h4Sxg5 13.hg£ki5 14.g6

fg 15.®g4 We7 cu joc ascuțit - să presupunem că Kramnik l-a învins pe Belyavsky cu Black (Linares 1993) și a pierdut cu White în fața lui Shirov (Monaco(bsh) 2002).

11...£b7 (11..>b6 12.g3) 12. q3! (12.Ae2?! - Nr. 216) 12...c5 13.d5. „Timp de aproximativ o jumătate de lună, cu riscul de a pierde timp prețios, am analizat Tabia Variației Botvinnik în pregătirea meciului cu Mecking (1977). Riscul a dat roade. Într-o noapte nedorită, toate surprinse de muncă, într-o zi m-am înfiorat literalmente: ca o pasăre de foc, o idee complet nouă a fost prinsă de coadă. Nu am avut nevoie

de el în meci, iar foaia cu palmaresul a stat cu mine de puțin peste patru ani!” (Polugaevski).

13..Nub6? După acest joc, mutarea cavalerului a fost declarată eronată și aproape a dispărut din practică. Jucat 13...A116, 13...£ù:f6 14.Ag2 £e7 sau 14...^h6 15.¿:í6 W:f6 16. 0-0 0-0-0 17A:b5.. .1-0 (Kasparov - Ivanchuk, Linares 1994), dar cel mai adesea - 13...III>6 14.¿g2 0-0-0 15.0-0 b4 şi mai departe:

1) 16.^a4 Wb5 (16..>d6 17.¿f4... 1-0 Kramnik - Ivanchuk, Novgorod 1996; alternativă - 16... Wa6!?) 17. a3, iar acum 17... £ùb8 18. ab (așa i-am învins pe Timoșcenko și pe Dorfman în Campionatul URSS din 1981), 17...£e5?! 18.ab! cb 19. ÍM4... 7-0 (Kamsky-Kramnik, New York (m/1) 1994) sau 17... ed 18.ab cb 19.Ãe3 £ùc5 20.®g4+ Sd7, și chiar 21. ® g7!? - evaluarea acestei poziții derutante variază de la 1-0 (Ivanchuk - Shirov, Wijk aan Zee 1996) la 0-1 (Ponomarev - Shirov, Wijk aan Zee 2003);

2) 16,2 ani!? Mișcarea de lungă durată a lui Ulman, care a câștigat avânt după jocul Kasparov-Kramnik (New York(bsh) 1994). Apoi Kramnik, Kamsky, Topalov au jucat așa... Și aici există cel mai mare spațiu pentru creativitate - și toate acestea sunt moștenirea marelui Botvinnik!

Moda actuală este 13...®c7!?

14.3g2 b4 15.£b5?! „b6 16.de ®:e6+ 17.De3 (17.FP 0-0-0!) 17... 0-0-0 18.2>:a7+ Qb8 19.D:b7 Q:b7

20.a3 We4 21.Qe2 Ah6! 22.Wbl (22.^b5 £o5-+) 22..":bl 23.Hh:bl Dxe3 24.Q:e3 Qxa7... 0-1 (Onischuk

- Obodchuk, Poikovsky 2003). Evaluarea jucătorului care joacă alb a fost cu 200 de puncte mai mare, dar în astfel de poziții încurcate diferența de forță a jucătorilor este egalată: o mișcare greșită și poți demisiona. Acordați atenție performanței tuturor jocurilor menționate

- ea vorbeste de la sine.

De aceea le era frică să joace 5 .¿g 5 (apropo, ca variația lui Polugaevsky în siciliană),

nimeni nu voia să se urce în aceste jungle sălbatice. Dar Polugaevsky a acceptat provocarea și a făcut un pas serios înainte, demonstrând o abordare nouă, modernă a deschiderii: dacă vrei să câștigi un avantaj în variații fundamentale, trebuie să-ți asumi riscuri, să joci concret și ascuțit, să miști după mișcare. Acesta a fost deja un prototip al duelurilor mele cu Karpov și al bătăliilor de debut din anii '90.

14.de! ®:d1 +. Apoi au încercat să se apere cu 14...±:S 15.e7! Wd7 16.W:d7+ 2>:d7 17.£:b5 └:e7 18.fe fó, dar fără prea mult succes, de exemplu: 19.M4 Φ:e7 20.b4 ^.13

21.¿xc4 Hhc8 22.Scl cu joc clar împotriva slabului pion c5 (Ionov-Şcerbakov, Rostov-pe-Don 1993).

15.S:d1   16.e7 ab. co-

desigur, nu 16.. JLh6? 17Æxb5 <5x15 (17...ac8 18Æ1C7+! S:c7 19.Hd8#) 18.Áh3! £Xe7 (în caz contrar 19.®Q6#) 19. £>c7+ Q18 20.fe+ cu o deplasare.

Dar interesant este 16...¿c6!? 17.2d6, iar acum nu 17...á.d7? 18Æùe4! (Bagirov) sau 17...Sc8? 18.h4 Ãh6 (18...b4 19.^.h3!) 19.f4! b4 20.W

Sb8 21.Sxc6 bc 22.bc+- (Burgess), în timp ce 17...b4! 18.2:c6 bc 19.bc! (la 19. E:b6 ab 20.£.:c4 atât 20...*d7 cât și 20...±:e7 nu sunt rele) 19...E:h2 (nu există egalitate clară nici după 19. ..JLh6

20.   Ah4! &d7 21Æc5 sau 20...Bs8

21.   ad6! £i4 22.gf H:h4 23.£g2! £d7

24.Ac6 E:c6 25.E:c6 ^:f6 26.E:f6 <à?:e7 27.Ш5!) 20.ef«+ *:fô 21.De3! cu o compensație importantă pentru calitate, dar în niciun caz o victorie.

17.114!! Foarte frumos! „Poate că această noutate este cel mai bun lucru pe care am reușit să-l fac în șah în toată viața mea!” (Polugaevski). Înainte exista un automat 17.efW+ F:1W! 18. Ed6 EB8 19. De3 Eh5! 20.£.e2 Ee5 21.&d2?! b4 22Æùdl ig8! (Plahet-ka - Bagirov, Berlin 1979) sau

21.^dl *g8 22.M4 Eee8 23.£e3 Ae4 24.U3 lg6 25.h4 Eb7 26.g4 ^a4 (Belyavsky - Bagirov, Moscova 1981), iar în orice caz Negrul are un bun contraplay pe partea de regine.

17....£.h6 18.f4ü (după ce a renunțat la un întreg turn, Albul a creat - tocmai în spiritul lui Philidor - un lanț rar de pioni care paralizează partea regelui) 18...b4.

19Lsi6! „Și acesta este rezultatul aceleiași teme (pot recunoaște că poziția a fost analizată de mine până la a 30-a mutare, care s-a întâmplat în jocul cu Torre). Cu 19. £N, negru ar fi în regulă, dar acum cavalerul obține pătratul dl, de unde se va repezi imediat în centru ”(Polugaevsky).

19...EB8! Cea mai bună mișcare făcută după multă deliberare. În cazul lui 19...bc 20Q:b6 cb (20...c2 21.&d2 <i>d7 22.Q:c4 Ae4 23.d:a6!)

21.   £.:c4 și bb2 Negrul, conform lui Polugaevsky, piere din cauza slăbiciunii pe 17 și a neputinței uimitoare a turnurilor sale (să zicem,

21.. .Ac6 22.Exb2 £R7 23.Axa6! sau

22   ...a5 23.2b5!), în plus, plasând turnul pe fișierul d, Albul poate chiar să schimbe episcopi și să joace un final unic cu „trei turnuri”!

20.   £k11 £.:d5. Ar fi necesar să se clarifice consecințele continuării 20... £.e4!? De exemplu: 21.^e3 c3 22L:a6 (22.bc?! bc 23.A:a6 £d7 24.a4 HN+ 25.&U2 Eb2+) 22...^d7 23.£u4 cb 24Æïb2 £±)1 25.Edl! £.:a2 26.Dc4!, iar dacă 26...b3?, atunci 27.£.b5! E:b5 28.£o4+-, iar la 26...£.:g5 27.fg b3 bine 28.^n.

21.   fg iùd5! Negrul avertizează £te3 și plănuiește contra-sacrificiul £>:e7. Mai rău a fost 21 ... JLd5

22.   £wz! Aeb (pierde lamentabil 22...£.e4 23.£.g2! Axg2 24.

Sg8 25.^g7+ E:g7 26.Ed8+! E:d8 27.ed®+ &:d8 28,fg+- Burgess) 23.£.g2 ¿d7 (în caz contrar £.c6+ și mate exotic cu cavaler din d6)

24.Ae4 cu amenințarea £G5 (Polugaevsky), iar pe 24...c3 25.bc bc decide 26.g6!

22.¿xc4 £ùxe7 23.fe Qxe7.

24J£f6! „Este mult mai important să împiedici includerea h8-rook în joc decât să urmărești pionul ab: 24.Exa6 Ehe8! 25.2f6 <á?f8+” (Polugaevsky). Într-adevăr, activarea turnurilor i-a permis Negrului să se salveze: 26.QE2 Ee7 27.g6 Ed8 28.£w3 Bd2+ 29.^1 Exb2 30ÆÎ7+ Hxf7 31.gf Q(3! (31...^.e4? 32) .^g4 ¿f5 33Æùe5+- Burgess) 32.g4 fih2

33.h5 Re4, oprirea pionii trecuți, sau 26.FP!? e7 27.£rf2 ab7 28.b5 ebe8! 29.<£>gl (29.£k13 Ed8!) 29...Ed8! 30.h6 Ad5, obținând și un egal.

24...Shf8 25.^e3! ±e4 26. Sxa6 Sbd8 27.Ш6. Cu o frumoasă manevră pendulă a turnului, Albul a restabilit echilibrul material și a păstrat un avantaj pozițional clar.

„27.b5 sa sugerat (27... Ad3? 28.Sa7+; 27...Ed6 28.ja5!), dar la tabla m-am abținut de la această continuare din cauza 27...Bg8 (? - G.K.) 28 .g6 fg 29.A:g8 E:g8, și

convertirea unui pion suplimentar ar putea fi o sarcină dificilă pentru Alb” (Polugaevsky). Din păcate, aceasta este o greșeală: după 29.Ee6+! (Burgess) E timpul ca Black să-și dea demisia. Dar după 27...Sd4! ar fi foarte greu să realizezi un pion în plus, de exemplu: 28.g4 Se8! 29Ж6 Qb8 30.Qe2 E5 31.E:f7 (31.^.:f7 E:g5) 31.. Æg5 32. h6 Ed7 cu şanse la egalitate.

27.. 5d6 28.Sf4 Sd4 29.h5

Ad3! (încercarea disperată de a dezlega) 30.íòd5+! <¿>d6 31.E:d4 cd 32.Ab3?! Excitare în timpul adversarului probleme. Era mai ușor să joci 32. Axd3! 33.b6 urmat de

activarea regelui: 33...EB8

34.ΦΏ <í>d6 35.Φí3 Qe7 36.*g4 f6 37.FI5 sau 33...Sg8 34.h7 Eh8 35.&d2 *d6 36.Qc2 Qe7 37.Q3 *f8 38.*:b4 &g7 39 .*c4+- (Polugaevsky).

32...   .Ac2! 33.^.:c2 Φ-.dS 34. Ab3+? (aproape ratând o victorie care a fost obținută după 34.h6!, 35.h7 și marșul regelui)

34...Qe5 35.d4.

35...FT4? Raspunde domnisoara. Negrul nu folosește sub

şansă pierdută - 35...d3ü 36.g6! (altfel este rău pentru alb: 36.h6 ΦΓ4

37.A:f7 FZ!; 36.<*>f2 <¿f4!; 36.Φú2 &d4! 37.g6? fg 38.hg th(2+ sau

37. h6 Se8 38. Adi ye3 39.a3 ba 40.ba ah3-+) 36...fg 37.hg &f6 (Polugaevsky) cu un draw de bat:

38. AP Sc8 39.&d2 Qc2+ 40.&xd3 Qxb2 sau 38.Qgi2 Sd8 (38...Q^6

39. *:d3 &g5=) 39.AP Sd4 40.g5+ (á)g7 etc.

36.db   ! Fes. S-a terminat totul: 36... d3 37.<á?d2, 36...fg 37.hg Se8+ 38. <à)d2 Ye7 39.AÍ7! (Polugaevsky) sau 36...ig5 37.A:f7 Qb6 38.g5+! (Burgess).

37. e7 Sc8 38.Φí 1 ! „38.h6 este suficient” (Polugaevsky). Nu, după 38...JCI+ 39.Adl d3 40.g8® d2+ 41.FP S:dl + 42.<á?g2 Sgl+ 43.<à>:gl dl®+ (Burgess) Negrul ar da un control perpetuu .

38...d3 (38...FGZ 39.Adl + si

40.h6   ) 39.Qd2 Φí4 40.h6. Negrul este expirat. Super pânza!

A murit în vara anului 1995 la Paris, unde a locuit în ultimii ani, și a fost înmormântat în cimitirul Montparnasse, nu departe de mormântul lui Alekhine. „Autoritatea lui ca teoretician și profesor a fost incontestabilă”, a scris jurnalul Chess in Russia în memoria lui Polugaevsky. - Cel mai adesea, caracterul de șah este o continuare a caracterului uman. Cu Lev Abramovici s-a întâmplat invers: nefiind o persoană eroică din fire, a devenit un adevărat leu la tabla de șah. Părea să se lupte nu numai cu rivalii săi, ci și cu el însuși, punând un efort suplimentar în fiecare dintre numeroasele sale victorii. Poate de aceea persistă sentimentul că, în ceea ce privește bogăția de idei,

înțelegerea șahului și conținutul creativ al jocului, Polugaevsky ar putea conta pe un succes și mai mare.

TIGRUL SE TREZEAZĂ

În primul său ciclu de ex-campionat, Petrosyan, după ce i-a învins pe Huebner (+1=6) și Korchnoi (+1=9), a ajuns în finala meciului candidaților, unde s-a întâlnit cu Robert Fischer (Buenos Aires, toamna 1971). Americanul a fost ca un uragan: câștigase până acum 18 meciuri la rând - 6:0 la finalul interzonalei, 6:0 în meciul cu Taimanov și 6:0 în meciul cu Larsen! Și în primul joc al meciului împotriva lui Petrosian, confruntat cu un acasă puternic

dexteritatea, a exploatat clar jocul incert al adversarului și a câștigat a 19-a victorie la rând (vezi Volumul 4). Părea că nu mai poate fi oprit, dar apoi s-a întâmplat o minune: „tigrul” s-a trezit!

„Când Petrosian s-a predat în primul joc”, scrie șeful delegației sovietice V. Baturinsky, „publicul s-a ridicat, s-au auzit aplauze puternice și prelungite. Am stat în aceste momente neplăcute împreună cu toată sala, trăind

discurs și enervare nu numai pentru înfrângere, ci și pentru noutatea excelentă de deschidere „irosită”, pentru șansele de egalitate pierdute în finalul jocului. Dar când, cinci zile mai târziu, în al 2-lea joc, Fischer, palid și transpirat, a oprit cronometrul la a 32-a mișcare și i-a întins mâna lui Tigran, în sală a izbucnit o ovație, depășind cu mult atât ca forță, cât și ca durată, pe cea. dupa 1.. Potrivit lui Petrosyan, el nu a primit niciodată nicăieri o asemenea ovație...

Nr. 326. Apărare Grunfeld D82 PETROSYAN - Meciul candidaților FISHER, Buenos Aires (m/2) 1971

1.d4 Ôfô 2x4 gô Z.&c3 d5 4. Af4 Ad7 5.e3 c5 (5...0-0 - № 309) ô.dc Wa5 7 .Sci £ùe4. De la meciul meu cu Karpov (1986), cel mai simplu mod de egalare este 7...de 8.A:c4 0-0 9Ætf3 ®:c5.

8xd 4b:c3 9.Wd2 (recomandarea lui Boleslavsky) 9...®:a2 (altfel 10.2te2) 1O.bc (10.2:c3 0-0 =) 10...®a5. experimental

10.. .«:d2+ H.&:d2 £k17 12.Ab5 0-0 13.A:d7 A:d7 14.e4 f5 15.e5 e5 (sau 15...Sc8 16.c4! S:c5 17.Ae3 fla5 18.f4) este periculos din cauza 16.c4 Ïïfc8

17.c6! bc 18.d6 (Karpov - Kasparov, Londra (m/5) 1986).

11.Ac4 £kI7 12.£æ2. Mai târziu, Albul a trecut la 12.4àf3!? <bxc5 13.0-0 (sau imediat 13.Ae5)

13.. .0-0 14.Ae5, dar după schimbul pe e5 și í7-f6 au obținut rar un avantaj.

12...	^e5. Apoi au fost multe jocuri pe tema 12...£ù:c5! (curios și 12...®:c5 13.Aa2 £ùb6), de exemplu: 13.0-0 0-0 (13...e5!?)

14. £g4 (14.0 e5! 15. ¿g3 b5 16. Da2 ®b6 17. FY a5 = Rashkovsky - Mikhalchishin, Cupa URSS 1984)

14.. .¿d7 15.Hal (15.Sfdl Hfc8)

15.. Æùe4! 16.Wc2 ®:c3 17.®e4W:c4

18.Hacl (Mališauskas – Pilen, Groningen-open 1990), iar aici cel mai ușor este 18...í5=.

13. Aa2 Af5? O mișcare prea optimistă și extrem de dubioasă, mai ales pe fundalul naturalului 13...®:c5. Cu toate acestea, trebuie luat în considerare faptul că această poziție complexă care necesită o penetrare adâncă era complet nouă la acea vreme.

14. Axe5! (despre asta este vorba)

14...	Axe5 15.^d4! ®:c5. „Retragerea 15...Ad7 a condus după Ib.sb! bc 17.de Ac8 18.f4 Ag7 19. 0-0 la un mare avantaj pentru Alb” (Petrosyan).

16. £rf5 gf 17,00. Moment critic. Poziția negrului este destul de neplăcută: are pioni sparți din partea regelui și probleme evidente cu regele.

17...®a5? „O greșeală decisivă”, scrie Mednis în How Bobby Fischer Was Beaten. - Exilarea voluntară a reginei centralizate la marginea tablei, și chiar cu pierderea unui tempo prețios, este complet inexplicabilă. Era necesar să se asigure urgent siguranța regelui - 17..J4! 18.ef ¿d6 și 0-0-0. Ar fi încă foarte, foarte departe ca Albul să câștige.” Sunt de acord: deși după 19 Sfel 0-0-0 20.2e4 Qb8 21.g3 Albul are un avantaj clar, spargerea poziției Negrului nu este atât de ușoară. Principalul lucru este că au blocat centrul cu prețul unui pion și s-au apărat de un atac direct.

Din punct de vedere practic, pur gaming, aceasta ar fi fost cea mai corectă decizie, dar Fischer nu a considerat-o forțată! După 19 victorii consecutive, sentimentul de pericol al lui Bobby a fost estompat. Fiind absolut încrezător în sine, a subestimat întreaga dificultate a „culorii pestrițe” rezultată cu piese grele. În astfel de situații, după cum știți, prezența episcopilor de culori opuse pe tablă nu face decât să mărească potențialul de atac al părții mai puternice.

18.®c2! Desigur, nu 18LY Ds8. Acum slabul pion c3 amenință să câștige o agilitate incredibilă.

1 8..R4. Atât 18..JÜ6 19.ABZ Sc8 20.c4 e6 21.c5 cât și 18...Sc8 19.®:f5 ®c7 20.f4 &c3 21.d6 sunt dezamăgitoare pentru Negru! ed 22.&Í7.

19x4! fe!? Din nou supraoptimism! 19...b6 cu ideea de 20.ef Axf4 21.Scel £d6 pare mai incapatanat - asemanator cu varianta de la nota la 17...Wa5, dar intr-o varianta mai putin favorabila. Și totuși nu există o înfrângere imediată, regele poate merge la c7, episcopul are un punct forte, în timp ce în joc a rămas practic fără pătrate, iar regele a intrat în foc din toate piesele.

Cu toate acestea, după 20.® e4! Ad6 (20... ®:a2? 21.®:e5) 21.Ab3! Apărarea negrului se sparge la cusături: 21...®b4 (21...fe 22.fe!) 22. ¿c2 fe (22...0-0-0? 23Da1 și atbl) 23.fe Qc8 24 .® g4! sau 21...0-0-0 22.®f5+ Qb8 23.c5ü fie 24.ef ®b4 25.Ac4 Qc7 26.®c2! și TU cu un atac zdrobitor.

20x5! Aparent, Fischer nu se aștepta la un asemenea curaj de la Petrosyan. Dar a jucat întotdeauna după poziție, iar în acest caz, atacul Albului

clar merită un pion! Și indiferent ce fac negrii acum, ei trebuie să rezolve probleme dificile.

2O...^d2 21.®a4+! &f8. „Poate că 21...Φά8 este mai bine” (Mednis). Nu, pierde cu forța: 22.Bcdl! ef+ (22...e2

23.Bxd2 Axh2+ 24.Qq2 efW 25.d6)

23.B:f2 Wh6 (23...A:h2+ 24.FP Wh6 25.d6 ed 26.H:i7) 24.d6 ®:h2+

25. FP ed (25...eb 26>a5+ b6 27.cb)

26. af7 Whl+ 27.Φí2 lg3+ 28.Φí3+-.

22aedi! „Poate și mai eficient este 22.2c2” (Mednis). Este valabil acest lucru pentru linia 22...e2? 23. Bxd2 Qxb2+ 24.<á?:h2 efW 25.d6 - cu un episcop atât de puternic ca Aa2, Albul se împerechează de obicei (Tal nici măcar nu ar lua în considerare o astfel de poziție). Dar după 22... ef+! 23.FY Wd4 24.Bc4! Wb2! (24... ®d3? 25.B:f2) 25.3e4 Bg8 situația este complet neclară.

22. 23.d6! "Şah

lumea a admirat această mișcare, dar Petrosian însuși a recomandat ulterior 23.g3!” (Mednis). Intr-adevar, acest lucru limiteaza posibilitatile Negrului si dupa 23...ig7 24.d6 nu le invidiem. Cu toate acestea, descoperirea imediată este, de asemenea, puternică.

23.. L!I15. Pierde 23,..ef+?

24.Bxf2 Axh2+ 25.&:h2 Wxf2 26.de+ <á?g7 (26...Qxe7 27.3d7+ 28.

®c4! Holmov) 27>g4+ &f6 28. Axf7! etc.

Timp de 30 de ani, un semn de întrebare a fost pus și înaintea unei mișcări în partid, referitor la analiza candidatului de la Moscova la maestru I. Loktev. Se presupune că Fischer a ratat 23... Q:W2+?! 24.Q:b2 Wh5+ 25.<á?gl e2 cu șanse de apărare reușită: 26.Wd4 (26.3d3? W11+!) 26..R6! (pe 26...ESHN-? 27.Bxfl f6 câștigă subtilul 28.Fii 1 !! Be8 29.d7 Bd8 30.Bxe7!, iar dacă 28...e5, atunci 29.®d5 cu amenințări ®:b7 si Be3) 27.Bd3 effâ'+ 28.Q:P Whl+ 29.Qe2 Wh5+ 30.*d2 ®g5+ 31.<*>dl Wh5+ 32. Qci Wg5+ 33.<á?c2 W5! sau 26.de+ <á?g7 27.3d5 (? - GK) 27...efW+ 28.F:R ®g6! 29>d4+ f6 30.Bd8 h5 31>d7 *h6.

Desigur, este dificil pentru o persoană să aprecieze toate consecințele acestor complicații uluitoare. Dar de îndată ce porniți computerul, după câteva minute găsește un câștig „de fier”, jucând ultima variantă 27.Bd4ü (mâna omului pune automat turnul pe d5: desigur, atacând regina!) 27 ...efW+ (27. .>hl + 28.&:hl efW+ 29.Phi2 h5 30.Bf4) 28.Φ:íΊ W11+ (28...U5 29.Bd7 sau

28.. >e5 29.Bg4+ Φí6 30.Be4 ®c5 31>b3) 29.Qe2 Wh5+ 30.Bg4+ &f6 31.Sh4+ Qxe7 32.Wd6+ Qe8

33.B+-.

Astfel, mișcarea 23...Wh5 nu este de fapt mai rea, ci mai bună decât

23.. .Axh2?!

118

Tigran al IX-lea

24.N4S e2? Ultima greseala. „După 24...¿16! Potențialul defensiv al negrului era încă mare” (Kholmov). Totuși, mutarea 25.Sd5! (Mednis) White a păstrat un atac formidabil, dar ar necesita exact precizie computerizată de la ei:

1) 25...W14 26.de+ &g7 (26... Axe7? 27.Hf5) 27>dl! Bhe8 (27... Qxe7? 28.Hh5 Wf6 29.3g5+ *f8 30.Wh5+-) 28.3h5 e2 29.®:e2 Ad4+ 30.FI1 a.-e7 31.Wdl Wf6 32. RQI+-;

2) 25..>g4 26.de+ Axe7 27.Bel Sg8 28>e4 Be8 (28..«g6 29.W5! Sg7 30.ye3) 29.Be5! Bg7 (29...Bg6? 30.®:b7; 29...Wg6 30.f5 ®c6 31. £d5 ®:c5 32.f6) 30.g3 ®d7 31.B:e3 f6 32.Ae6 ® c6 (32..>d2 33.ab3 Wcl+ 34.*g2 și Be2) 33.Wf5 Bd8

34.Ab3 Bd2 35.£d5! Wb5 (35... ®:c5 36.®:f6+ü) 36.B:e7 Bdl + 37.Bel ®:c5+ 38.FP Wb5+ 39. B7e2+-.

25.fe! ed® 26.S:d1 W:e5 27. Bf 1S Dezastru la piața H7.

27...f6. S-a terminat totul: 27...W:c5+

28.QF f6 (28...*g7 29>e4!) 29.

Wb3 W15 30.We6 (Kholmov) sau 27...

f5 28.«3 e6 29.®:b7 Be8 (29... ®:c5+ 30.Q111 Se8 31.g4!) 3O.W:a7 Bg8 31.sb We4 32.g3, iar nu 32... ® :c6 din cauza 33.S:f5+! Ce rătăcire!

28.Wb3 Qd7 (28...eb sau 28... Qe8 - 29.®:b7) 29.®f7+ Φή6 30.de f5. Pe 3O...Ba(h)g8 cel mai ușor este 31.AЫ.

31.S:f5 «d4+ 32.<Éfi1. Negrul a demisionat, iar scorul din meci a fost egalat.

Fischer a fost clar descurajat! În al 3-lea joc, Petrosyan a ratat șanse mari de victorie (vezi volumul 4), în al 4-lea și al 5-lea a mai făcut cu ușurință încă două egaluri, dar apoi, potrivit lui, „fie s-a stricat, fie s-a obosit” - a suferit patru înfrângeri în un rând... Cu toate acestea, Botvinnik a remarcat: „Ceea ce a făcut Petrosian în primele cinci jocuri este o mare realizare. El a arătat că poți juca cu Fischer... Când Petrosyan a jucat ca Petrosyan, Fischer a jucat ca un mare maestru foarte puternic, dar când Petrosyan a început să facă greșeli, Fischer s-a transformat într-un geniu.”

La doar o lună după acest meci dificil, Tigran Vartanovici a evoluat în Superturneul Memorial Alekhine (Moscova 1971): 1-2. Karpov și Stein - câte 11 din 17; 3. Smyslov - 10,5; 4-5. Petrosyan și Tukmakov - câte 10; 6-7. Spassky și Tal - 9,5 fiecare; 8-10. R. Byrne, Bronstein și Gort - câte 9; 11. Korchnoi - 8,5 etc. Cu o atitudine deosebită, a jucat un joc cu campionul mondial în vigoare.

Nr 327. Prin, Queen's Gambit D27 PETROSYAN - SPASSKY

Memorialul Alekhine, Moscova 1971, runda a 6-a

1.d4 d5 2x4 de. Așa că Spassky a jucat rar. În acest caz, el a decis să-și forțeze adversarul să lupte împotriva propriei arme de deschidere.

3.^3 4.e3 eb (4...1g4 - nr. 343) 5.A:c4 c5 6.0-0 ab 7.a4 (7.®e2 - nr. 172, 174; moda modernă - 7.ab3 !?) 7...4kb 8. ®e2 cd 9. Sdì Ae7 lO.ed 0-0. Meci Tabiya Botvinnik - Petrosian (1963).

11.^c3 (11 .Ag5 £k15=) 11... 4àd5. Alternativ - 1 l..Æùb4

12.Ag5 (12.2w5 b6! 13>f3 Sa7!?)

12...£rfd5 (12..Nbd5 13.^e5!) 13. ^:d5 ^:d5 14.Q:e7 £:e7 15>e4 2*15 16.^e5 Ш 17.Ш4 <2d5 18 .®e4 2rf6= (Reshevsky - Petrosyan, Siegen(ol) 1970) sau 12...Ad7 13.2ùe5 (13.d5!? Botvinnik - Petrosyan, Moscova (m/10) 1963) 13...2c8 14 .de1 (14.A3!?) 14...M8! 15.Sadl ^fd5= (Bareev - Ivanchuk, Linares 1994).

12.^e4. Nou! Mai slab ar fi 12.2te5 2ù:c3 13.be 2ù:e5 14.

W:e5 Ad6= (Larsen - Spassky, Leiden 1970).

Dar este interesant că și Albul a ocolit continuarea tentantă 12.Ad3 2ùcb4 13.M1 Ad7

14. ®e4 g6 (14...2T6 15.Wh4!) 15. 2ùe5 M6 16>β Ag7 17>g3 (17. <2e4!? Tal) 17...M8 18.h4! (Botvinnik-Petrosyan, Moscova (m/16) 1963). De ce? Posibil din cauza

13... b6!? 14.Noi4 (14.a5 ba!) 14...g6

15.Mi 6 Se8 16.£e5 (16.We5 M8)

16... .M7 17>f3 fi= (Nikolich-Petrosyan, Vrshats 1981).

În zilele noastre, ei preferă să joace 12.M>3!, de exemplu: 12...®cb4 13Æùe5 sau 12...Se8 13.h4!? (Kramnik - Kasparov, Londra (m/6) 2000).

12...2xb4. „În căutarea unei lupte grele” (Kholmov). După cum a arătat practica ulterioară, 12...2rf6!? 13.Sh14 2*15, iar Albul nu are nimic mai bun decât să se întoarcă la 14.®e4 W6 15.®e2 2*15 și să urmeze căile indicate în nota anterioară.

13.^e5! Pa7. Pe 13...Wd6 14.®g4 nu este rău. „Negrul nu se mai poate dezvolta într-un mod normal. În cazul lui 13...b6, 14.2ùc6 este neplăcut”, scrie Kholmov, citând opțiuni favorabile pentru Alb: 14...2ù:c3 15.2ù:e7+ ®:e7

16. fi £b7 17.Wg4 Hfc8! 18.1g5! Wfo

19. A:e6 S:c3 20.Ad2! sau 14...2xc6 15.2xd5 Sa7 (15...M7 16Æ:e7+ ®:e7 17.d5!; 15...ed 16.A:d5 £.g4

17. fi! ^:d4?! 18.M3! Afi 19.W:d4 etc.) 16.ô:e7+ (16.Ad3!? fi 17. ^:e7+ ^:e7 18>e2) 16..Æïe7 17. Ag5 £b7 18.Wh4! Ad5 19.Axe7 Qxe7

20. A:a6 cu un pion în plus.

Aș adăuga că 16Æùf4 este mai rău?! £b4= (Milov – Spangenberg, Buenos Aires 1996) și că există o altă cale promițătoare către 13...b6 - 14Axd5!? ed 15>i3 £e6 Ib.ALZ (Rashkovsky - Kupreichik, Minsk 1985).

14JLb3 (au jucat și 14.Wg4, încercând să provoace 14...f5)

Conducerea reginei albe într-o poziție de atac reușită.

„Negrul din anumite motive refuză să transfere turnul de-a lungul rangului 7: 14...b6!? 15.^xd5 ed 16.WÍ3 Sc7 (sau primul 16..Loeb. – G.K.) 17.&f4 Loeb 18.Sacl ^.dó. Fără îndoială, Albul mai avea un avantaj, dar cât de semnificativ a fost? (Holmov).

15.^114 b6 Ib.^d3 &b7. Această mișcare a fost sever condamnată și în zadar! Kotov și Kholmov au recomandat 16...Q118, deoarece 17.d5 nu face nimic?! ed (18.£ïd5? £ùf:d5 19.¿:d5 4¿ú:d5! iar pe 20.4òc6 este un cue

spectaculos 20...£ùc3!). Totuși, după părerea mea, după 17.^.e3!? Qb7 18.a5 Albul a menținut o oarecare presiune: 18...£ùbd5 19JL:d5 £i:d5 20.ab ®:b6 (20...Ó:b6 21.d5!;

20...ya8 21.^a4!) 21.£k17 ®:b2

22. ^:d5 A:d5 23.^:f8 â.:f8 24.2dbl sau 18...Ad5 19.£ù:d5 £ùf:d5 20. £:d5 W:d5 21.ab Üb7 22.Wf3 ! f6

23. ^c4! ®f3 24.gf.

17.£h6 &e8 (17...&h5?! 18. Wg4) issaci Φή87 A este într-adevăr o greșeală care îi dă Albului o inițiativă periculoasă. A fost necesar să se blocheze pionul d - 18...£d5! (18...Ab4?! 19. Wg4) 19.&d5 A:d5 20.A:d5! (pentru 20.£sub JL:c6 21Æc6 Sd7! 22.De3

W6 Black are o poziție puternică)

20..«:d5 21.ПпC8 (21.^c6?! Ad6=) 21 ...âfó (21 ...Ad8 22idei!) 22.^g4 ¿d8 cu posibilităţi defensive.

19.d5ü O descoperire strălucitoare! Dacă 19.Ae3 ^f6 20.d5, atunci 20...ed 21.a5 Dc5, iar furtuna a trecut.

19.. .ed? Poate greșeala decisivă. Rău și 19...gh? 20.de ibdo

21.ef! ¿g5 22.£u4+-. Singura șansă era 19..Æù:d5 20. <5\d5 ed 21.Ae3! £d6 (21. .ÆùflS 22.a5;

21..Aa8 22.£ub!) 22.a5 We7, desi dupa 23.ab! (mai clar decât 23.Í4

24.ab Saa8 25.àd4) 23...Q:e5 (23... Sa8 24.M4!) 24.f4 À:b2 25.ba £:cl

26.A:cl Avantajul lui White este evident.

20.AeZ! Cu amenințarea a4-a5. „Un exemplu clasic al strategiei lui Alekhine”, scrie Hholmov. „Prin operațiunile de distragere a atenției pe flancul regelui, Petrosyan a forțat piesele inamice să ia poziții dezavantajoase, iar acum lovitura decisivă este dată pe flancul reginei.”

20... .5a8. Poziția negrului începe să se destrame. Dacă 20...a5, atunci 21.^:d5! ^:d5 22.¿:d5 A:d5 23.

(Kholmov), iar la 20...£rf6 21.a5

Ac5 este foarte puternic 22.£u4! (22. Qa4!?) 22...A:e3 (22...Da8 23.^:b6) 23>:e3 Be8 24.®:b6 Wxb6 25.^:b6.

21. ^c4! Slăbiciunea pătratului b6! Tigran Vartanovich atacă în mod neașteptat și frumos pe flanc, unde pare să nu fie nimic de atacat.

Albul recâștigă pionul și obține o poziție câștigată tehnic: toate piesele sale sunt pline de energie și se armonizează perfect între ele.

21...£kl6. 21...Ac5 ar putea fi urmat de 22.^ùa5!, în timp ce 21...de

- 22.axd8 Sxd8 23.Axc4 ^d6 24. Re2+- Dar poate 21 ...b5!? 22.®b6 Ad6 și Rb8.

22. A:b6 (incorect 22.£kb6?! £ùf5! 23.Wh3 £>:e3 etc.) 22...Wb8. „Mulți li s-a părut că 22...®d7 este mai puternic. Cred că cel mai periculos lucru pentru asta este 23.£ùe3!, iar Negrul este lăsat cu un pion în jos, neavând suficiente contra-șanse: 23...Us8 (23...&e6 24.£exd5!

- GK.) 24Æ>e:d5 ^:d5 25.¿:d5 ¿:d5 26.a:d5 Wc6 27.£d4! etc." (Holmov).

23. £ùa5. 23Æùe3 a meritat și el atenție!?

23...ZD5. „Pe drum 23...Soare8! Negrul ar putea oferi o rezistență încăpățânată” (Kholmov). Și după părerea mea, după 24.WT4! Ãf8 25JLe3 ar avea o poziţie extrem de dificilă.

De fapt, 23...Ac8 este mai încăpățânat, la ce bun 24.Ad4!? £ùf5 25.®:b8 B:b8 26.De5, deci

24.Ac5 Ôf5 25>:b8 Ô:b8 26.D:b4 A:b4 27.4ÒC6 Bb7 28Æ:d5 £d6 29. £ùa5 ab8 30.¿c2, iar dacă 30...a:b2?, atunci 31 .A:f5 A:f5 32.£u4+-.

24>:b8 aa:b8 25.^b7 N:b7 26.a5 -ag5 27LY d4 (27...<de7 28.^:d5 ^e:d5 29.A:d5 £Vd5 30. a:d5+- Holmov) 28.^d5! Activitatea temporară a lui Black a încetat, iar acum afacerile lor sunt complet fără speranță. Rețineți că pornind de la mutarea 19.d5ü, piesa lui Petrosian are aproape un caracter de computer.

28...^c6 (28...£>:d5 29.£.:d5 W 30.Ae4!) 29.¿a4 Sc8 30.f4 ^ce7 (sau 30...Ad8 31.2bcl!) 31.5bc1 Scb8 32.fg 0:d5 33. £c6 S:b6

34.ab ^de3.

35.b7! Prin recâștigarea schimbului, Albul forțează câștigul.

35...^:d1 36.S:d1 gô (36 . h5 37.gh!) 37.d4 ^q7 (37...£d6 38. S:d4 ^:b7 39.fib4; 37... ^e7 38.DW *g7 39.S:d4 f5 40.gf+ &:f6 41.Ha4) 38.S:d4 39.Sd7. negru

demisionat: 39...£ù:g5 40.Sc7 sau 39... <¿>g8 40.Ad5! £ùd8 41,2c7. Un joc minunat, care la un moment dat a rămas subestimat.

În același turneu, Petrosyan a câștigat o victorie frumoasă asupra Parmei, folosind o armă încercată și testată - un sacrificiu de schimb pozițional. Acest joc a fost unul dintre preferatele lui: „În apărarea

siciliană, atacarea pionului e4 de-a lungul rangului 4 din casetele b4, c4, chiar d4 este un fenomen destul de comun, dar ideea pe care am reușit să o demonstrez aici este interesantă în primul rând. pentru paradoxul său.”

nr. 328

PARMA - PETROSYAN

Memorialul Alekhine, Moscova 1971, runda a 9-a

21...Sh5! Deși forțat

(21...QC8? 22.e5; 21...Q:b5? 22.ab), dar o mișcare foarte dificilă: negru

ei vor ataca pionul e4 cu turnul „cut-off” din pătratul h4.

22.Wf3?! Nu dezlegarea intenției partenerului. Imediat 22. ®g3! cu joc cu două tăișuri, întrucât în cazul 22...e5 23.f5 (23. ¿àd2!?) 23...d5 24.ôd2 Albul păstrează bastioanele în centru.

22...   e5! (repararea obiectului atacului - pionul e4) 23.N5? 23.®g3! a fost necesar, în timp ce pe 23Æd2 atât 23...Hh4, cât și destul de exotic 23...ÏW5!?

Rețineți că o încercare de a rezolva probleme prin mijloace chirurgicale este 23.g4? Ш14 24.fe nu funcționează din cauza 24...d5!, iar poziția Albului se prăbușește: 25.Ш2 S:g4

26. ef de 27.fe ed+ 28>f3 29.2:f3 h5! 30.cd ®e8 sau 25. W5!? F8! 26,2 g 1 (nu mai bine)

26.. .de 27.Ae2 g6 28.W4 £h5!, iar retragerea reginei este 29...®:e5. Performanță uimitoare a turnului pe h4!

23...   .d5! 24.^d2 (24.ed? e4-+)

24.. LI4! „Desigur că nu 24...de?

25. £r.e4 4a:e4 26.A:e4 A:e4 27. ®:e4, iar Albul are un cavaler puternic pe b5, a atacat pionul e5, turnul h5 este în afara jocului” (Petrosyan).

25.e3 (slăbirea fatală a diagonalei lungi; 25.ed? e4) 25... de 26.£tte4 Sxe4! 27.S:e4. La

27. A:e4 2r.e4 28.B:e4 Asb și Wb7 y pentru Negru, conform lui Petrosian, „presiune puternică, al doilea episcop merge la c5 și schimbul suplimentar al Albului nu se simte deloc”.

27...   "d8 28. Sfe1. Pe 28.h3, 28.. Dc8 este de asemenea bun, iar pe 28.^2, atât 28...W66 cât și Bd8, și 28...

Tigrul s-a trezit

5c8 29.Q113 Axe4 (29..>d5? 30. 5xe5!) 3.Axe4 5c4-+.

28...5c8 29,51 e2?! (29.c3 Wd5!) 29...Wd5?! Consecința presiunii reciproce a timpului. 29..Dc4 ar câștiga imediat! 30.A:c4 ®dl+ 31á?g2 ^:e4 32Æe4 ®:c2+ 33>e2 A:e4+.

33.b3 h6 (30...Ac5!?) 31.Qd2 Wd7 32.h3?! Ac5 33.114 h5 34. Φή3 Abó. „În jocul împotriva lui Portisch (nr. 302), cavalerul de pe cb era în afara jocului, iar acum cavalerul de pe b5. În sectorul decisiv al luptei, negrul are un avantaj covârșitor în forțe” (Petrosyan).

35.F2. „Eroare de presiune a timpului”, explică Petrosyan. Dar cum ar trebui să joace albul? Dacă 35.5e1 sau 35.5g2, atunci 35...g6! 35.Sh1 £-4 36.Axe4 Axe4 37.5xe4 5xc2 38.5xe5 Wd2!

35...db (35...A:e4!? 36.A:e4 Wdl sau 36.5:e4 ®c6(d5) 37.Q3 5d8-+) 36.fg £jg4+ 37.Qd2 (37.5: g4 38 .gf+ Φ:ί7) 37..R5.

Albul a demisionat: 38.£ùd6 fe 39.®f7+ (39.Ac4+ 5:c4) 39...®:f7 4O.gf+ Φί8 etc.

În toamna anului 1972, la scurt timp după meciul Fischer-Spassky,

Skopje a găzduit cea de-a 20-a Olimpiada Mondială, unde Petrosyan a condus echipa URSS, care a ocupat din nou locul 1. În total, a participat la zece olimpiade și a devenit campionul lor de nouă ori, iar de patru ori a jucat pe primul tablou! Pentru comparație, Smyslov are același număr de victorii (deși nu a jucat niciodată pe tabla 1), câte opt pentru Tal și Kasparov, șapte pentru Keres, șase pentru Botvinnik, Geller, Spassky, Polugaevsky și Karpov, cinci pentru Korchnoi, Bronstein are patru...

Apropo, la Skopje, Petrosyan a suferit prima și singura (!) înfrângere în toate olimpiadele sale - de la Huebner, pe care l-a învins cu un an mai devreme într-un meci încăpățânat și fără conflict al candidaților. Era atât de enervat de acest zero încât, potrivit unui martor ocular, „în inimile lui aproape că a aruncat ceasul de șah de pe masă”.

În următoarele 73 de jocuri, fostul campion mondial a pierdut o singură dată! Mai mult, a împărțit victoria în trei turnee internaționale la rând - la San Antonio, Las Palmas și Amsterdam, iar apoi a evoluat cu încredere în cel mai puternic din acei ani, cel de-al 41-lea campionat al URSS (1973): 1. Spassky - 11,5 din 17 ; 2-6. Karpov, Korchnoi, Kuzmin, Petrosyan și Polugaevsky - câte 10,5 etc. Aici a reușit să provoace singura înfrângere unuia dintre principalii săi concurenți - tânărul Anatoly Karpov.

Nr. 329. Apărarea Indiei Reginei E14

PETROSYAN - KARPOV

Al 41-lea campionat al URSS, Moscova 1973, runda a 8-a

1 .d4 £>f6 2.&f3 e6 3x4 b6 4.e3.

Acest sistem solid care duce la un joc de manevră dificil și neforțat nu este la fel de popular ca 4.g3 sau 4.a3.

4...L7 5,2*3. Sau 5.Ad3 d5 b.b3 (nr. 290).

5...^.e7. Inexactitate minoră. Trecerea la Apărarea Nimzowitsch este mai potrivită - 5...^b4, iar dacă negrul plănuiește d7-d5, atunci este mai bine să imediat 5...d5 6.cd (pe 6.¿d3 egalizează 6... de! 7.Axc4 2ùbd7 8.0-0 c5) 6...ed 7.Ab5+ sat 8.Ad3 De7 9.0-0 0-0 S.b3 2ùbd7 11.Ab2 ¿d6, etc. (Gelfand - Karpov, San-Ginagar (m/7) 1995).

6.Ad3d5?! Acest avans nu se potrivește tocmai cu mișcarea anterioară.

7.0-0 0-0 8.^e2 c5. Poziția negrului este mai proastă în caz de 8... 2N7 9.e4.

9.dc de. După 9...bc lO.Sdl Albul menține și o oarecare presiune. Cred că Tal cu siguranță

ka ar fi jucat 9...bc, dar Karpov preferă simplificări.

1O.^:c4Ils5 11.e4^bd7 12. e5! Axf3. O decizie destul de îndrăzneață. Adevărat, alegerea este mică: dacă

12...2}g4, apoi 13.¿f4, iar slăbiciunea pionului e5 eșuează - 13...®b8 14.aadl Axf3 15.gf 2^gxe5? 16.S:d7+-. Și dacă da, atunci cavalerul de pe g4 este într-o poziție proastă și după 13...18dc7 14. ®b5 Wb8 15. Sadl ab 16.<hd6 Negrul are o poziție dificilă.

13.gf £ti5 14JZd1 We7 15.f4 g6.

16.f5! Foarte energic jucat! Poate că ar fi avut sens să includă 16.a3 a5, dar în principiu este dificil pentru Alb să realizeze ceva fără descoperirea f4-f5 - să zicem, 17.2*4 Sfd8, iar Negrul ține cumva.

16...ef 17.e6 ^dfó 18.ef+. A fost posibil să câștigi schimbul cu 18.Ah6!? 4ag4! 19.ef+ (19. Axf8?! ®h4! cu contraatac) 19... Hxf7 20>:e7 Axe7 21.Axf7+ *:Í7

22.Ad2, desi dupa 22..Rc5 23.De 1 2*5 realizarea avantajului nu este usoara. Dar Petrosyan a domnit

dar s-a gândit că schimbul nu va fugi de White.

18...Qd7 19.®:e7 ¿.:e7 20. 2>b5! (manevră importantă) 20... 5ac8 21.Ab3 ab. O încercare interesantă este 21 ...¿.c5!?, astfel încât în cazul 22 Axa7 Bcd8 23.3xd8 Bxd8 24. 2c6 Sc8 25.ôe5 Ôe4 26.ôd3 Ad4 să inițieze

contra-jocul. Totuși, după 22.2>d4! A:d4 23.3:d4 Bcd8! 24. 2a4! (numai că nu 24. Ae3?! f4 25. Badi? fe 26.Bxd8 e2-+) 24...Bd7

25.Ae3 Bfd8 26.Bel f4 27.Ad4! F18! (pe 27...B:d4 28.B:d4 B:d4 frumosul 29.Se8! 2d7 30. Bd8 2ihf6 31.18®+ 2>:18 32.B:d4 rezolvă)

28.DcZ datorită a doi episcopi și a unui pion puternic 17, Albul și-a păstrat avantajul.

22.£ùd4 axf7 (forțat de amenințarea lui 2b) 23Le3 4àg4.

24.¿.:f7. După aceea, trebuie să depășești anumite dificultăți tehnice, în timp ce 24.2ùe6+! Qb8 25.Axb6 a creat o dominație copleșitoare.

24...Φ:ί7 2 5.Pentru cl 3c5 26.

Qd2?! A meritat să salvez elefantul -

26.Ad2! M4 27.Ael 2rf4 28Д:c5 bc 29.2rf3, sperând să realizeze

schimb suplimentar dupa 29...JL12+

30.A:12 2ih3+ 31.*g2 ^h:12 32. Bd7+ Phoebus 33D:b7 ¿M3 34.Ba7 sau

29...Af6 30Æd7+ (30.b3!? Feb 31. Φ1Ί) 3...Feb(e8) 31.fl:h7 Axb2 32. Ba7 etc.

26.. .2frif6? Ultima greseala. Singurele șanse pentru o apărare reușită au fost eliminarea episcopului alb - 2b...£\e3+! 27.fe 216 28.2sb Bxc1 29.Bxc1 Ac5.

27.¿.d2! Sd5 2 8.¿.el a5 29. 2f3 S:d1 30JS:d1. Poate că aceasta este deja o poziție câștigată din punct de vedere tehnic. Petrosian a exploatat subtil defectele de început ale adversarului său, a jucat creativ, cu mare presiune și invenție, iar acum cu „mâna fermă” duce jocul spre victorie.

30.. .2e4 31.2d2 2d6 32.b3 2e5 33.2ы 34 feb.^c3 ^ef7

35.f3! ¿.d8 36.Af2 2k8 37.2b5 2cd6 38.^d4+ Φύ7 39.QdZ Ae7 40.QG1 Af6 41.2b5. Mișcare înregistrată. Implementarea unui schimb pentru un pion necesită o tehnică perfecționată.

41.. .Ae7 42.h4! Phoebus 43. &d4+ Φά7 44.Qd2 Af6 45.2b5 ¿.e7 4b.a4.

46.. .h6?! Ceva mai încăpățânat

46... Phoebus, deși chiar și aici după 47. £o7+ Qc17 48. £k15 Ad8 49.h5 Negrul nu poate scăpa.

47.115! gh (sau 47...g5 48.ÀÍ2 Phoebus 49.Rc1 + etc.) 48JLÍ2 JLdS 49.^d4! f4 5O.£ùe2 Phoebus 51. £t:f4 h4 52.£>g6 ®b7 53.f4 Af6 54.Sel +

£x5 55.FIS Ôd6 56.&c5 bc 57.^:h4 h5 58.ZDZ Φd51 + Ad4 6O.^d2 Feb bI.FdZ £ùf5 + 62.FGZ h4 63. £æ4 £c3 64.Qd4 Ab4 65.Sd3. Black și-a dat demisia.

Petrecere buna! „Adversarii au petrecut aproximativ șapte ore la consiliu, fără să socotească timpul petrecut la analiza poziției amânate” (din presă).

Petrosyan și-a demonstrat clasa de vârf în alte trei campionate ale URSS: a ocupat locul 1 în 43 (1975), a împărțit locurile 3-4 cu Polugaevsky în 44 (1976) și 45 (1977).

În următorul joc de luptă, care a fulgerat în întreaga lume a șahului, el a folosit sistemul său preferat împotriva modernului Benoni și a spus un cuvânt nou într-o discuție de deschidere foarte actuală la acel moment.

Nr 330. Modern-Benoni A77 PETROSYAN - RASHKOVSKY

Al 44-lea Campionat al URSS, Moscova 1976, runda a 9-a

1 .d4 Ôf6 2.pÍ3 e6 3.c4 c5 4.d5 ed 5.cd d6 6.2*3 g6 7.e4 Ad7 8.Ae2 0-0 9.0-0 5e8 1O.^d2 2>bd7 11 .a4! Cea mai precisă ordine de mutare. Continuarea 11. ®c2 extinde alegerea negrului:

1) 11...2h5!? 12.A:h5 gh 13.2w4 (mai bine I3.b3 sau

13... <2e5 14.£dl!) 13...<2e5 14.^e3 W14 15.Ad2 (15.2*2!?) 15...^g4 16.2ù:g4 hg joc cu două tăișuri (Spassky - Fischer, Reykjavik (m/3) 1972). Apropo, planul cu 2h5 și deteriorarea pionilor după Qxb5 a fost întâlnit pentru prima dată cu o lună înainte de meci în jocul Timman-Lyuboevich (Amsterdam 1972);

2) 11...2Λ6! 12.Q5 (12.a4?! 2rfxd5! 13.ed Axc3; 12.Sel 2>g4!, și rău I3.b3? 2ùxf2, iar dacă 13.2tfì, atunci 13...f5=) 12...Ad7 13.a4 Qxb5 14.2xb5 ab 15.^c3 2ùfd7= (Polugaevsky - Mecking, Lucerna (m/3) 1977).

11...2te5. Pe H...a6 Petrosian a jucat cu succes si 12.Sa3!? - împotriva lui Quinteros (Lone Pine 1976) și Lutikov (Moscova 1981):

12... Rb8 13.a5! etc.

12. £a3!? Mișcare de afaceri! Un alt clasic al acestui sistem, Gligoric, a început cu 12.®c2, de exemplu:

12...2ùh5 (12...g5 13.<2β – vezi Volumul 4; I3.b3!?; 13.Aa3!?) 13.A:h5 gh 14.2κ11! „b4?! 15,2*3 (15.YaaZ!?)

15...£g4 16.£:g4 hg 17.^c4 Wf6? (17...g3!?) 18.Ad2 Wg6 19.Ac3! cu un avantaj clar (Gligoric - Kavalek, Skopje (ol) 1972). Mai puternic este 14..,b6! 15.5a3 (Gligorich-Taimanov, Leningrad (mz) 1973) - Rashkovsky se străduia pentru această poziție controversată, pregătind o întărire interesantă.

12...b6!? În favoarea Albului 12... Ad7 13.®c2 5c8? 14.f4 £ùeg4 15. £w4 ®e7 16.h3 (Petrosyan - Luboevici, Milano 1975). 12...g5 nu egalează nici 13.®c2 ab 14.a5! (Petrosyan – Lukin, Ordzhonikidze 1978) sau 13...£rfd7 14Æùdl! (Petrosyan - Raikovici, Vrshats 1981).

13.^c2 £ii5!? (planul îndrăzneț „Fischer” a entuziasmat mințile multor jucători de șah) 14 Rxh5 gh 15.^d1! Jocul a trecut totuși pe șinele partidului Gligoric-Taimanov.

15..Laborator! În jocul amintit au fost 15...15?! Ib.eP Aab 17.£u4! (17.5el?ôc4) 17..R:R 18.F:R W 19.5g3! cu un atac formidabil. Acum sacrificiul de schimb pare mai riscant și totuși...

16,5113! Nou. Înainte de asta a existat o altă variantă a sacrificiului: 16.£e3 (16.5e 1?! 15! 17.ef £o4!)

16.. R:R I7.^:R Qb8 18.^f5 h4 19RH4 5g8 20.5h3 U6 21>e2 5g6 22Æùle3 ®d7! cu o luptă ascuțită (Plahetka - Sikora, Cehoslovacia 1974).

16.. R:N 17. £ù:f1. Și Rashkovsky s-a cufundat în gânduri timp de 80 de minute!

17... b5?! Negrul se grăbește să deschidă liniile de pe partea de damă pentru turnuri. Aparent, 17...h4 este mai bun, deși acest pion va fi în continuare pierdut când cavalerul alb va ajunge la f5. Prin urmare, A. Nikitin a recomandat 17...15!? 18.ef h4.

Cu toate acestea, trebuie remarcat faptul că, în orice caz, slăbiciunea cronică a flancului de rege al lui Black îi oferă Albului o compensație pozițională excelentă pentru un schimb. Și un astfel de joc, permiteți-mi să vă reamintesc, a fost hobbyhorse-ul lui Petrosyan!

18Æùde3! 15 mai repede! În cazul 18.ab 5b8 19.£u3 este acceptabil

19.. .h4!, dar nu Varianta Hholmov

19.. .15.! 2O.ef (2O.S:h5!?fe 21.£:e4. - EK.) 2O...£g4 21.5:h5 (21.ôe4 ®e7) 21...Sel în vederea 22.Ad2! Sal

23.We4 (23.5g5!?) 23...^f6 24. ®e6+ Qb8 25.Ag5 cu un avantaj clar pentru Alb.

18... .ba 19.&Í5 ^db 20R:R5 Ae5 21.d3 5b8 22.&1 e3 a3. Negrul are o poziție atât de neplăcută încât este greu de spus unde ar fi putut juca mai bine. Yudovici indică „neclarul” 22... ®a5, deși după 23.£o4 ®e1 + 24.

5ed8 (o singură mișcare) 25.

£R6+ &g7 26.JLg5 2d7 27.£g4 y Cel mai puternic atac al albului - să zicem, 27...a3 h6+ *f8 32.«xc5+) 31.d6 2d7 32. Axe5+-.

23.ba «b6 24.®d2! O replică foarte puternică, după care cel mai probabil negrul nu are mântuire.

24.. .YBZ. "A fost necesar

24.. .Wbl,” argumentează Suetin, în timp ce Hholmov oferă multe variații în efortul de a demonstra că acest lucru a dat un contrajus suficient. Cu toate acestea, după 25.4¿úc4! ®:e4

26.¿hc:d6! (Recomandarea lui Judovitch 26.Wh6? YY!

31.*g2 Sci 32.^e3 Whl+ 33.Qh3 £ùf4+! 34.gf W+ 35.Phi4 W:f2+ 36.&g4 Bgl+ 37.QE ®:e3 38.2g5+ 2:g5+ 39.W:g5+ *f8 40.fe Wd3+ cu o remiză spectaculoasă) regele negru este destul de rău: 26. ..A :d6 (26... Ш4 27.^e8 2:e8 28.d6+-) 27>h6 Wel + 28.^g2 ®e4+ 29.Q113+-.

25. £kj4 2b7 (25... £b2? 26. £:b2 W:b2 27.®:b2 2:b2

datorită 28ÆÜ6+ Φί8 29A:h7+ &g8 30Æùf6+ și £ù:e8) 26.Qd2! Ultima mișcare pregătitoare.

26...^c4. Pe 26...f6 Yudovich sfătuiește 27.Í4, ignorând răspunsul

27   ..-&c3! Și aș juca doar 27. „\d6! A:d6 28.2Ц6+ Φί8 (28„.*h8 29>h6 ôfô 30Æù:e8) 29.®h6+ Qe7 30.W:h7+ &d8 (30...*:f6? 31.2Í5#) 3J«:g6+-.

27.   £ce5 ®:e4+. La fel de deznădăjduit este 27...de 28.^d6 sau 27... &e5 28.Wg5+ ^g6 29.Wf6 ®:e4+ 30.Qb3 ®e5 31.£h6+.

28.   f3 (28.£rf3 2b3 29.Wh6! ®:f3+ 30.*h3 ar câștiga și el) 28... W:e5 29.^h6+ Φί8 30.2:e5 S:e5 31.£kj4 Vezi7. Black și-a dat demisia. Un joc integral în care Petrosyan și-a depășit adversarul în profunzimea evaluării unei poziții foarte dificile.

Când Fischer, devenit campion mondial, a decis să restabilească formula „Steinitz” de meciuri pentru coroana de șah - un joc de până la 10 victorii (excluzând remize), Tigran Vartanovici a întâlnit acest lucru fără entuziasm: „După cum știți, Alekhine a avut un ireconciliabil. personaj de șah, dar avea nevoie să joace 34 de jocuri pentru a câștiga doar șase. Au fost 25 de egaluri... Acum vreo 15 ani, pentru a câștiga 10 meciuri împotriva mea, ar fi trebuit să joci cu mine jumătate de an.” Da, Petrosyan a știut să stingă flacăra luptei ca nimeni altcineva, existau legende despre sentimentul său sporit de pericol. Dar ce furtuni au trecut peste tabla de șah când s-a trezit „tigrul”!

De altfel, la insistențele lui Fischer, FIDE a decis și să organizeze Meciurile Candidaților până la un anumit număr de victorii: sferturi de finală până la trei (dar cu o limită de 16 jocuri), semifinale până la patru (20),

Celebrul mare maestru maghiar Lajos Portisch (n. 1937) a fost uneori comparat cu Capablanca sau Petrosian din cauza stilului său de joc pozițional strict, dar cel mai adesea a fost numit „Botvinnikul maghiar”. Adevărat, Botvinnik însuși a considerat că o astfel de comparație nu este pe deplin adecvată, iar la turneul de la Monte Carlo (1968) a încercat să demonstreze cine este cine (nr. 228). Cu toate acestea, Portisch a participat la zece meciuri ale Candidaților, pe lângă faptul că este un teoretician proeminent, iar contribuția sa la dezvoltarea șahului este neprețuită.

Este momentul să ne amintim de bogatele tradiții ale școlii de șah maghiare, care, încă din secolul al XIX-lea, se mândrește cu nume precum Sen, Leventhal, Kolisz, Gunsberg, Haruzek, Maroczi și Breuer, încă din anii 30 ai secolului trecut. - Lilienthal, Szabo și Barza, de la sfârșitul anilor 50 - Portisch (de nouă ori campion național!), urmat de Ribli, Adorjan și Sachs, iar apoi vedete moderne conduse de Judit Polgar și Peter Leko. Ungaria a fost de multă vreme printre cele mai multe țări de șah din lume, și recent

meci - până la cinci (24). Cel mai intrigant și încăpățânat dintre sferturile de finală din 1974 a fost duelul lui Petrosian cu Portisch, cel mai incomod adversar pentru fostul campion mondial.

BOTVINNIK"

Cu rom, ea a fost cea care a reușit să câștige primele două olimpiade mondiale (1927 și 1928), precum și a 23-a (1978), rupând hegemonia pe termen lung a Uniunii Sovietice. Portisch, liderul permanent al șahiştilor maghiari, a arătat cel mai bun rezultat în echipă la acea vreme - 10 din 14.

Din copilărie, Lajos nu numai că a jucat șah, ci a studiat vioara la o școală de muzică. Mai târziu, a devenit interesat de cântat și cu siguranță ar fi putut face un duet excelent cu Smyslov, iar celebrul pianist Taimanov ar fi fost un acompaniament ideal pentru ei... Dar șahul a depășit muzica, mai ales că abilitățile lui Portisch la șah erau evidente. La 14 ani, s-a opus cu succes lui Keres într-o sesiune de joc simultană, care după meci a spus: „Va trebui să-l înfrunt pe băiatul ăsta din nou unul la unul”. Și nu m-am înșelat!

În 1955, Portisch a devenit maestru, trei ani mai târziu - un maestru internațional, trei ani mai târziu - un mare maestru. Deja în acel moment, el s-a declarat ca viitor jucător de șah extraclasă.

sa, învingându-l pe Tal (Oberhausen 1961) și Petrosyan (Bled 1961). Și în curând a început saga sa fără egal a luptei pentru intrarea în concurenți: în 31 de ani de carieră, nu a ratat niciunul dintre cele 12 turnee interzonale! După Amsterdam (1964), el, deși i-a ocolit pe Stein și Bronstein (acesta este „meritul” FIDE), a devenit pentru prima dată

participant la meciurile candidaților, dar a pierdut cu Tal în sferturile de finală.

Puterea jocului său a crescut literalmente cu salturi, ceea ce nu este surprinzător: a lucrat la șah 6-7 ore pe zi. Performanța sa extraordinară a devenit subiectul vorbirii în oraș: se spune că Portisch a analizat atât în weekend, cât și în vacanțe, uitând chiar și de muzica lui preferată. După cum scrie biograful său I. Khai-tun, „în acest sens, poate, doar Fischer îl depășește, care i-a spus odată lui Portisch: „Joc șah atât de mult încât ei mă consideră un prost”. Dar pentru Lajos, o astfel de evaluare ar suna probabil ca un compliment.”

La un turneu important de la Zagreb (1965), a rămas în urmă cu Ivkov, Ulman și Petrosyan, dar a trecut înaintea lui Larsen și i-a învins pe toți patru în întâlniri personale. Apoi a avut loc un superturneu în două runde în Santa Monica (1966), unde Portisch a avut loc în spatele lui Spassky, Fischer și Larsen, înaintea și învingându-l din nou pe Petrosyan. El a explicat performanța nefericită a campionului cu tactul său obișnuit:

„Din păcate, criticii uită: campionul mondial nu s-a transformat încă într-o mașinărie, este și o persoană și nu întotdeauna în cea mai bună formă. De obicei, oamenii invidioși atacă pe cineva de care nici măcar nu se pot apropia. Noi, jucătorii de șah, știm că este foarte greu să devii campion mondial și cu atât mai greu să aperi acest titlu. Puțini campioni au făcut-o la fel de convingător ca Petrosian recent împotriva lui Spassky. Nu știm cum să ajungem în cea mai bună formă pentru meci, dar Petrosyan a reușit. După meci, el, desigur, a încetinit puțin... Turneul de la Santa Monica poate fi pe bună dreptate comparat cu turneul AVRO (1938). Apoi s-a întâmplat același lucru: campionul mondial Alekhin nu a putut face față tinerilor rivali și a marcat doar 50 la sută din puncte. Dar mulți încă îl consideră pe Alekhine cel mai mare jucător de șah din toate timpurile. Stilul lui Petrosian, spre deosebire de cel al lui Alekhine, nu este simpatic pentru mulți și poate de aceea criticii vor să vadă un alt campion „mai presus de ei înșiși”.

Lajos a început anul următor cu un triumf la turneul zonal de la Halle (+12=7) și prima sa victorie în fața lui Spassky într-un meci amical dintre RSFSR și Ungaria. Reputația sa cea mai înaltă a fost confirmată de superturneul de la Moscova (1967), unde Portisch a reușit să-i învingă pe Petrosyan, Spassky, Tal și Keres! Jucând ultima dintre aceste perechi

tiy, amânat într-o poziție dificilă pentru Keres, a fost extrem de incitant și dramatic.

nr. 331

KERES - PORTIS

Moscova 1967

La prima vedere, Albul nu are nicio modalitate de a scăpa: atât íòd3 simplu, care câștigă pionul b2, cât și £e6-g5+ sau £ùb3-d2+, care câștigă pionul e4, îl amenință. Dar în timpul analizei acasă, Keres a găsit o apărare de studiu:

45.h4!^d3 46.^d1 (46Æïd3? cd și Qc5-+) 46...¿cl 47.Qe2! £x5. Rezultă că după 47... ^:b2? 48.^:b2 ¿:b2 49.*d2 ¿:a3 50.Qc2 Albul are o fortăreață: 50... ¿:b4 51.cb, iar pionii albi rămași creează o barieră de netrecut pentru regele inamic, sau 50 ...g5 51.g3! Qc5 52. £ùa6+ Qbb 53.^b4 Qa5 54Æùc6+ Qbb 55.^b4=.

Este curios că computerul nu vede o remiză aici și evaluează poziția cu semnul „-+”. El nu cunoaște conceptul de „cetate”,

deci cu siguranta recomanda 47...^:b2? În fața noastră se află una dintre cele mai strălucitoare diferențe dintre un jucător de șah cu proteine și un silicon!

48.&f3 g5! După ce s-a asigurat că pionul b2 este de neatins, Portisch continuă să implementeze un plan pe termen mult mai lung legat de descoperirea regelui prin partea regelui până la pionul e4.

49.hg (49.g3? g4+ și &:e4) 49... ¿:g5 50.^a2 Feb! (50...^d3 51. Qe2) 51.£f2 52.£d1 £d3

53.g3 Fdb. Trecerea de rândul adversarului.

54.Fd2. Pe 54.Qe2 54... <£cl+ 55.£œl ¿:cl 56.ΦB(í2) *g5 57.i>g2 h4! 58.PHYS (58.gh+ *f4!)

58...hg 59.Φ^3 ¿f4+ cu trecerea inevitabilă a regelui în b4, împingând regele alb de pe careul β și câștigând pionul e4: 60. Qb3(O) ¿d2! 61. ¿g3 ¿el 62.FV Qb4 etc.

54...¿d2 55.FGZ Qd5 56.Qe2 ¿el! 57.Φí3 ¿d2 58.Qe2 ¿el 59.&f3 Φí6! Joc subțire. Repetarea mișcărilor pentru a câștiga timp

Pentru mine, Spoils pregătește *ig5 cu ajutorul „triunghiului” pentru a juca astfel doar în momentul în care Albul va trebui să-și mute regele în g2 ca răspuns.

6O.Qd2 Fdb! 61 .Φí3 Fd5 62. Fd2. Nu ajută 62.£±>4 £gb4 b3.cb (b3.ab ¿d2 64.Qe2 Aci 65. Φí3 ,P:b2!-+) 63... ¿d2 64.Qe2 datorită 64... Qc1 65 .Φí3 h4 (Negrul joacă acest joc final ca un pion) 66.*g2 Qb5 67.Q3 hg 68.i>:g3 ág5 69.Q13 PM4 7O.Qe2 <á?g3 de exemplu: 73.Φά2 ^:e4 74.Qs2 Ad4 sau

73.^d6 Axa3 74.&c4 Axb4 75.£b6 Dc5! 76. £\a4 JLd4! (tăiind cavalerul) 77.<íd3 *H3 78.*d2 *:eΦ-+. Mica schita!

62...   .h4! 63.gh+ <âf4? Din anumite motive, comentatorii au pus un semn de exclamare pe această mișcare. Dar m-a încurcat: de ce să-i lase adversarului pionul h, a cărui mișcare îi dă contrajucului Albului?

Mai mult, a câștigat

63.. .Axh4! – regele negru a pătruns oricum la f4: 64.FP £ùel+ 65.QeZ <à>g4 66.£ùb4 £ùg2+

67.Qe2 £f4+ 68.Qe3 lg5 69.^c6 £d3+ 70.Qe2 Φí4 71.oa7 Q:e4

72.   £ù:b5 (câștigarea pionului nu îl ajută pe Alb - rezolvă slăbiciunea pionului b2) 72...4¿cl+ (72...Ae7!?)

73.   Qe1 *d3 74.£d6 Qc2 75.ô:c4 Ah4+ 76.FP &:dl 77.ô:e5 Qc2 sau 74.£rf2+ Qc2 75.£ùe4 (75Æùd6 £h4!) 75...Ah4+ 76 .FP £d3 77. Qe2 ^:b2-+.

64.h5 Qxe4 65.h6 ^f4+ 66. QN Ah4 67.^b4 Af6 68.Qe1 Φí3. „Cavalerii albi sunt neputincioși, negrul poate câștiga deja un pion” (Khaitun). „Portisch a calculat cu precizie că va ține pionul h, iar pierderea pionului e4 ar fi fatală pentru Alb” (Shereshevsky). Ei bine, să vedem...

69.117JLg7. Un punct important neremarcat de analiști. Mi se pare că, ținând cont de următoarea notă, cea mai bună șansă a fost 69...e4!? Este puțin probabil ca acest lucru să aducă victoria, dar Albul ar trebui totuși să caute apărarea potrivită:

1)   70.&d2 £sub 71.^d5 £e5 72. ^e7 ÔÍ8 73.^c6 Ag7 74.^d4+! (74.

^:h7 75.^:b5 Ah6+ 76.Qe1 e3 77.^d4+ Qe4 78.Qe2 2rf6-+)

74...Axd4 75.cd £rh7 76.d5 £T6 77.d6 e3+ 78.Qe1! (78.&e3 £>e4+ și ^:d6) 78..Æe4!? (78...*e4 79. <Çùc3+ *d3 80.^:b5 Qc2 81.^c3!=) 79.d7 £c5 80.d8® £ki3+ 81>:d3 cd 82.<!àc3=;

2)   70.£ùc2 £ùe6 71.FP (mai rău decât 71. ^de3?! ^g5 72.2T5 ^:h7) 71... ^g5(f8) 72Æd4+! A:d4 73.cd £>:h7

74.   d5 £T6 75.d6 £d7 (altfel 76. £>c3=) 76.Qe1! £u5 77. £ùc3, remiză.

70Lk2? O mutare extrem de pasivă, ducând la pierderea pionului h și la înfrângere (se pare că Keres a avut probleme de timp înainte de control la a 72-a mutare). Este uimitor că această gafă nu a fost înregistrată de niciunul dintre comentatori și doar Dolmatov din ChessBase recomandă 70.4àc6 ca fiind mai încăpățânat! 4àe6 „cu avantajul Negrului”. Dar dacă continuăm această variație pentru câteva mișcări, 71.£&7! £u7 72.Qgi2 (sau 72. £ùc6), se dovedește că tabla este la egalitate.

70...£td5 71.Φá2 ^f6 72. £>e1 + Qe4 73. £>f2 + Φí5 74. £ùg2 £tth7. Acest cavaler agil și lacom își va mânca și pionul b2 „favorit”!

75.&e3+ Phoebus 7b.&e4 Ah6! 7 7. Fe 2 D:eZ 78.F:eZ 79.

Ôg5+ Φά5 8O.Φά3 £>h5 81.£>e4 Ôf4 82.&Í6+ Phoebus 83.Qe4 &d3 84.£ùg4 Φά6 85.£ti6 £>:b2 86. &f7+ Qs5 87 «^dlùe . Φd6 89.£tf6 £>:c3 + 90. Φd4 £i>1. White și-a dat demisia.

Aceasta a fost urmată de o victorie încrezătoare la turneul de la Amsterdam (+5=6). Este necesar să spunem asta

după toate aceste succese, șansele lui Porgish la următorul turneu interzonal (Sus 1967) au fost foarte apreciate. Și a justificat speranțele, depășind exact toată distanța maratonului și luând locul 5 ieșit.

Unul dintre cei decisivi pe acest drum a fost întâlnirea sa cu un alt favorit, câștigătorul recentului super turneu de la Moscova, Leonid Stein. Marele maestru ungur a fost în lotul liderilor cu +6, în timp ce Stein era la un punct și jumătate în urmă, iar situația sportivă i-a dictat un joc disperat pentru a câștiga cu negru.

nr. 332. King's Indian Defence E69 PORTISCH - Turneu interzonal STEIN, Sousse 1967, runda a 19-a

1.d4 £f6 2x4 db 3.£tf3 ¿.g7 4.g3 0-0 5.JLg2 d6 b.^c3 ^bd7 7.0-0 e5 8.e4 sat 9.h3 (9.£e3 £g4 - № 255) 9...®b6 10.Sel. Orice „Indian bătrân” visează să avanseze 10.d5 (nr. 276), iar cea mai principială încercare de a respinge atacul reginei asupra b6 este 10.C5!? de ll.de ^e8 12.e6 fe

13.£ùg5 (Shirov-Kasparov, Linares 1993).

1O...ed. În jocul din runda a 2-a Spoils - Fischer a fost 10...2e8 1 l.d5 (ll.Se2!?) 11...^c5 12.2N a5 I3.Ae3 ®c7 14.Axc5?! de 15.de bc 16.&a4 £f8 17Ж3 £h5! 18>e3 Wa7 19.h4 ^g7 20.FI2 Í6 21.M3 Axh3 22.Q:b3 ®ùe6 cu jocul confortabil al Negrului, dar mai bun decât 14.4¿úd2 Ad7 15.Ãfl (Najdorf-Tal, „Meciul secolului „1970).

11.Ccd4 Se8. Mișcarea tradițională (H...£ùg4 12.<eyse2!; Il...íte8!? Semnificații).

12,4ÒC2. O continuare interesantă a avertismentului de lungă de £®4. Nepăsător 12,3 ani?! £®4!

13. <5ùce2 -£ge5 14.Wc2 (14.b3? &c4)

14... .Wb4 (Belitsky - Polugaevsky, Mar del Plata 1962).

12. Se2 Wb4 (12..Æ>g4 13.Hd2 £ge5

14. b3 £>c5 15.Sc2!? Baghirov – Geller, Lvov (ZT) 1978) 13.Sc2 2w5 14.±d2 Wb6 15-Ie3 a5! (Lengyel - Geller, Budapesta 1969) sau 12.<Qb3 4àe5 I3.De3 c5! 14.Jâ.fl ¿.eb 15Æ>d5 ¿.:d5 16.ed 2>e4 17. <4>g2 f5

18.®c2 £f7 19.¿.d3 Se7 20. Se 2 Sae8 21.Sael Wa6 22 .&CI £úf6= (Epishin – Kasparov, Mo-skva(bsh) 1995).

12...5 k£. De remarcat este 12...«ùe5!? I3.b3 (13.¿.e3 Wa5)

13.. .3.eb 14.3.e3 Wa5 și Sad8 cu un echilibru aproximativ (Geller).

13.b4! (13.2N?! 2)g4!) 13... &e6 14.3.e3 Wc7 15.Wd3 a5 IB.a3 2k!7 17.U4 2»b6! Resursă tactică subtilă. prematur 17...ab?! 18.ab Hal 19.S:al.

ISJZadl. Pentru a evita următoarea descărcare, Portisch a recomandat 18Hedl!? „Avantajul albului”. Într-adevăr, după 18...ab 19.ab Hai 20.Na1 au capturat a-file. Cu toate acestea, din cauza plecării turnului din el, Negrul are o altă opțiune activă - 20...N5! 21.Sa3 (21 .ef £ù:f4! și ¿.:Í5, câștigarea materialului în mod profitabil; 21.Hdl fe 22.£ù:e4 42ù:c4! 23>:c4 d5=) 21...fe 22 .¿.:e4 Hd8, de exemplu:

1) 23.¿.g2 d5! 24.cd 2td5 25.£ù:d5 cd sau 23.FN2 d5! 24.cd (ideea de 24.3.:b6?! W:b6 25.cd este infirmată de 25...W12+ 26.Ãg2 Ò:f4! 27.gf ¿.15) 24...£:d5 25.£ :d5 cd 26. ¿g2 d4, iar d-passer-ul dă negru un joc solid;

2) 23.lig2 #Us4! (nu mai este 23...d5?! 24.¿.:b6 W:b6 25.cd etc.) cd 26>:c7 2í:c7 27. Áb6! ±f5! 28.<ae3! (28.¿:c7 Sd7!

29.£e3 B:c3 30.Hc3 d4 31.Hc5 de

32.Φí3 Á:h3 33.Q:e3 ¿f5=) 28... Ha8! 29.S:a8+ (pe 29.2b3? există un fantastic 29...d4! 30.íú:f5 de

31.Ó:g7 c2ü 32.Hc3 Sa2 33.ÁÍ2 £úd5 34Hc5 4>:g7 35.b5 *h6-+) 29... 2>:a8 30.£c:d5 (30.2>:f5 I:c3 31.

£u7+ Φí7 32.£:d5 A:b4 33.±d4 £d6=) 30...Ae4+ 31.ΦП ^:b6 32. £ù:b6 Af8! 33.^b(e)d5 Φí7 34.Qe2 Axd5! 35Æù:d5 Phoebus, luând b4 cu egalitate.

Variații de computer surprinzător de frumoase, în care un cavaler negru lovește la f4, iar celălalt la c4.

18..ab ! 19.ab ^a4! Doar sacrificând un pion, Negrul „păstrează suficiente șanse pentru a menține echilibrul” (Geller).

20.^:a4 S:a4 21.®:d6 ®:d6 22.S:d6 c5! „Stein se pricepea foarte bine la tulburarea apelor. Ar fi trebuit să prevadă că 22...ÀÍB nu este bun din cauza 23.Sd2 A:b4 24Æù:b4 S:b4 25.Í5” (Khaitun). Aceeași variantă a fost citată în The Informant de Portisch. Totuși, după 25...gf 26.ef Albul pierde unul dintre pioni și întregul avantaj. După părerea mea, 25.Scl! este mai promițător, condamnând negru la o apărare plictisitoare.

23.f5. Comentatorii au ignorat o încercare interesantă de a salva un pion în plus - 23.SW!? Aceasta ar fi putut fi urmată de 23...AÍ8! 24.B6

Ba2 25. Sci Sa4!? (25...Sd8 26.AP este periculos!) 26.e5! (26.bc Ô:c5=; 26.Í5 gf 27.ef 4àd4! cu joc ascuțit) 26...cb 27. Sdì h5! (cu ideea de h5-h4, b4-b3 și S:c4) 28.h4 b3 29D:b3 S:c4 30.^a3 Sa4 31Æùb5 £o5 32.Bb2 JLg4 sau 27.SM b3 28.S6: b3 (28. fal S:c4

29.ô:b3 Sc3 30.Φí2 Sd8!) 28...E:c4 29.<ùa3 Ba4 30Æùb5 £ùc5 31Æùc3 Sc4

32.¿d5 £>:b3 33.A:c4iùa5, ajungând în continuare la un port liniştit.

23.. .^d4! 24.^:d4 cd 25. £.:d4.

25.. .Af8?! Decizie neclară, nervoasă. Stein refuză o remiză ușoară după

25.. .A:d4+ 26.S:d4 S:b4 27.fg (27. f6 b5!) 27...hg 28.e5 Deb 29.Sf4 (29.Vezi4 Sa8!) 29...g5 30 .Sfe4 (30. Sf2 S:c4) 30...Sc8 31.AP *g7 32. h4 AÍ5 33.S4e3 (33.Sd4 b5) 33... Deb=, evident încercând să complice jocul cumva, dar acum Negrul este încă sortit să lupte doar pentru egalitate.

2bls5! Semnul de exclamare nu este atât pentru curaj (Albul nu riscă nimic), cât pentru perspicacitate psihologică: deși în mod obiectiv acest sacrificiu de schimb nu pune probleme serioase pentru Black, acum Stein trebuie să facă ceva ce nu-i place - migălos. apărare!

Cu ingeniosul 26.Bd5, negrul, în ciuda absenței unui pion, se pare că ar putea rezista:

26... .gf (mai slab decât 2b...Axb4?! 27.Sdl sau 26...Axf5?! 27.Sb5 Ac8 28.c5) 27.Sbl Aeb 28.Sb5! (28.Sa5 Sxb4 sau 28.c5 bb! 29.cb Axd5 30.ed Sxb4 duce la ecuație) 28...Axc4 29.Sxf5 h6! 30.Bf4 (30.Sa5 b5) 30... ^.eb! 31. £c5 JLg7 etc.

26...A:f5 27.e5 À:d6 28. A:d6 Rc8. De dragul acestei poziții, Portisch a renunțat la schimb: puternicii episcopi albi sunt gata să susțină periculosul pion trecut care este pe cale să apară pe flancul de damă.

29. Bf1 (amenintator 30.Ad5 Leb 31. Rxb7; 29.g4!?) 29...Ba2. Pe 29... VAZ (cu ideea de 30.Lgi5 Leb= sau

30. Q2 Ba2! Khaitun) nu-i rău 30. g4!? Mișcarea din joc pare și mai logică.

30.Bf2 . Tentativa 30.Lgi5 Leb

31. Rxb7 este acum parat de

31... Rxc4 32.S2 Bxf2 33.Φ:í2 Bd8 34.Rsb 16! 35.b5 fe 3b.R:e5 Rgi5=. Și dacă 30.c5 (30.g4 b5!?), atunci 30... Bb2 31JLd5 (31.cb bc 32.R:cb Bd8

33.b5 Rxb3=) 31...Deb 32.Rxb7 Bxb4 33^g2 (33.bb Bb 34.g4 Rg5=)

33...   Bc4 34. TU Bc 8, iar Negrul neutralizează pionul c.

30...Bal +. Din nou un joc de complicații - chiar se gândește Stein să câștige?! Negrul a realizat o egalitate destul de simplu - după 3O...Bxf2!? 31.Φ:í2 &g7 32. QeZ f6! (demolare la timp)

33.Q64 fe+ 34.Rxe5+ Φí7 au nevoie

a fost un moment convenabil să renunțe la turn pentru episcop: 35.b5 (35^d5+ Leb 3b.Rxb7 Rxc4 37.Rsb Bc8 38.b5 Rb=) 35...Bd8+ 36.*c5 Bd2 37.Rgi5+ B : d5+ 38.cd Rxb3 39. Qbb Rg7=.

31.FI2 b6 (31...TU!?) 32.Rc6 (32.c5 bc 33.bc Bel 34.sb Leb și Bc8=) 32...Bd8 33.b5!? Și din nou, pe 33.c5 bc 34.be, 34... Bel este suficient, de exemplu: R:sb 42. Re7 g5 43.R16 <^6=.

După cum putem vedea, deși Negrul este fixat de episcopi, poziția este totuși egală. Cu toate acestea, aici cea mai puternică problemă de timp reciprocă interferează cu problema.

33...   Loeb 34.c5. Portisch recomandă pe îndelete 34.Bc2 „covârșitor” (Khaitun scrie că această mișcare „promitea o anumită victorie”), dar după 34..JBbl! Apărarea negrului este puternică. 34.Rc7 Bc8 nu a făcut nimic.

34...   bc 35.b6 TU 36.b7. Punctul culminant al bătăliei.

36...   c4?? Probleme de timp groaznice. Chiar și mai multe mișcări au oferit o remiză ușoară, de exemplu:

36.. .£c4 (Portisch) 37.Ac7 Bf8 38.Ae4 2b3 39.2c2 Aa6= sau 36... <i>g7 (Fritz) 37.Ae4 Qb3 38.Axc5 ad7=.

37La2! (Stein trebuie să fi trecut cu vederea această linie) 37...Qd7 38La8? O ratare de întoarcere este o mișcare „manuală” sugestivă. 38.Ae4 a câștigat! 2b3 (38...c3 39.D:S A:a2 40.A:a2 c2 41.Aa3 Qb8 42.£d5) 39.Da8! Qb2+ 40.<àgl ag8 41.H:g8+ (41.g4!?) 41...*:g8 42. b8®+ B:b8 43.Q:b8 A:h3 44.&Í2 etc. Acum Negrul are dintr-o dată contra-joc și situația se agravează.

38.. .5:d6 39.ed c3 4O.Sa5. Sigur nu 4O.L8®?? a:b8 41. B:b8 c2-+. Dar în cazul lui 40.Na3, ca în joc, 40...2b2+ este rău? 41. „àgi c2 42.2c3+- și fii sigur

40...   C2! 41.VsZ cl® 42.d:s1 J:s1.

40.. .ab2+? Mișcare de control nefericită! A fost necesar

40...   C2! 41.Bc5 elf 42.dxc1 Nxc1, și nu 43.Q5?? din cauza 43..JLd5! (cu amenințarea TU#) 44.g4 Axb7, 43. b8® axc6 duce la o

„poziție neclară” (Portisch), mai exact, la egalitate: 44.®b2+ <¿>g8 45.g4 h6 46. *g3 g5! 47.®d4 Ba6 48.d7?! A:d7 49.®:d7 Se6= (cetate!).

Mai puternic 43.De4! Bel! (43...Bc8? 44.be® A:c8 45.¿c6 Φí6 46.d7 A:d7

47. ¿xd7+-) 44.b8® Bxe4 45.®b2+ *g8 46.®b5! &g7 (46...Bd4?? 47. ®b8+ <¿g7 48.®b2, dar poate

46.. .6Í8!? 47.d7 A:d7 48.®:d7 Web cu aceeași cetate) 47.d7 A:d7

48. ®:d7.

48.. .h6! (numai că nu 48...h5? din cauza slăbirii fatale a pătratului g5) cu o fortăreață inexpugnabilă și un egal. După ce a ratat această șansă, Negrul nu se mai poate salva.

41.Qd1 c2 42.Bc5 TU+. În cazul 42...ΦÏ6? 43.B:c2! mecanism

43...   Bxc2 44.b8® Bxc6 nu funcționează din cauza pierderii turnului după 45.®b2+ și ®b5+. Pe 42...Af5 43. Bxc2 Bxc2 decide 44.Q5 sau 43.g4!, în timp ce pe

42.. .h5 - 43.I13 Af5 44.B:c2!

43.FG2 cl® 44.S:c1 B:c1 45. Ab5! Cu regele fugind din pătratul h2 minat, aceasta decide - ce este în neregulă cu mutarea 40...Bb2+?

45...Sc8 46.be® Qxc8 47.d7 Axd7 48.Jtxd7 <áf6. „La prima vedere, Albul câștigă fără probleme, iar când a analizat poziția amânată, Portisch nici nu și-a imaginat că câștigarea și intrarea în meciurile Candidaților atârnă în balanță. Încrezător într-o victorie ușoară, a decis să se odihnească, dar un sentiment de pericol l-a obligat să-și reia analiza. Și s-a dovedit că avantajul poate fi realizat doar cu mișcări foarte precise” (PIarkozy).

49.Àe8! Obstrucționarea mișcării Qe5. Averbakh a publicat mai târziu

analiză interesantă care arată ce ar fi putut spera Stein: 49. Qe3 Qe5 (49...Qe7 50.Aa4) 5O.£.b5 (? - PC.) 50...6 51.¿d3 g5 52.φβ f4 53 .g4 h5! 54.Ag6 (54.gh Φíδ 55.h6 Φí7 56.Ah7 Φíδ 57.Φ&4, iar aici nu este 57...Qe7? -, a 57...Φí7!=) 54...hg+ 55.hg Φύ4 56.Qe2 QsZ 57.Ad3 Φύ4 58.Φά2 Qe5 59.QsZ (nu mai bine) 59... β! 6O.Φά2 Φí4 61.Aβ φ£3 62.Qe1 Φg2! cu o remiză de studiu (apropo, mașina nu înțelege asta de mult timp!).

Pentru a fi corect, trebuie remarcat că albul a câștigat și după 49.Qe3 Qe5 cu 50.g4! Φύδ (5O...f5 51.g5) 51.Ac8 Qe5 52.h4 f6 53.Φβ h6 54.QeZ Φάδ (54...W5 55.g5) 55.Qe4 Qe7 5δ.Φά5 Φí7 57.Φά5 Φí7 57.Φάδ .g5+-. Ca și în continuarea jocului, Negrul nu este capabil să schimbe cu succes pionii.

49...Qe7 50L5 f5 (5O...Φíδ 51.£.c4! sau 5O...Φάδ 51.Ac4 íδ 52.Ag8 h6 53.DI7) 51.QeZ Φí6 52.Qci4 h5. In cazul 52..Ag5 53.Qe5 h5 cu speranta disperata pentru 54.Ad7? h4 55.g4 fg 56.Axg4 Qbb 57. Qg6 Qb7= Ruin ar fi jucat 54. b4+! Qe4 55.QG6 Qxe3 (55...f4 56.gf Φ:í4 57.^e2) 56^g5! f4 57.Ad3 β 58.^.:g6 β 59.¿d3+- Și dacă 52... g5, atunci cel puțin 53.Ae2 Phoebus 54.¿d 1 Φíδ 55.Φύ5, iar Negrul are un zugzwang (55. ..Í4 56.g4).

53.FeZ! h4 (53..,g5 54.Φά4! Phoebus 55.±d3 Φíδ 56.£.e2 h4 57.g4 fg 58.hg+-) 54.g4 Qe5 55.¿f1 Φí6 56.QG4 g5+ Qe3 5 Qe. 58.£a6. Black și-a dat demisia.

Un joc nervos, tensionat, arătând, pe de o parte, forma neimportantă a lui Stein și, pe de altă parte, perspicacitatea practică a lui Portisch, înțelegerea subtilă nu numai a șahului, ci și a nuanțelor psihologice ale luptei.

În meciul din sferturile de finală al candidaților, el a pierdut cu un scor minim (4,5:5,5) în fața lui Larsen, care era în mare ascensiune în acei ani. Un fel de compensare pentru aceasta a fost o victorie strălucitoare într-un turneu puternic (Skopje - Ohrid 1968): 1. Spoils - 14,5 din 19; 2. Geller - 13,5; 3. Polugaevsky - 13; 4. Gort - 12,5 etc.

Următorul ciclu, marele maestru maghiar a trebuit să înceapă din nou din etapa zonală (Paah 1969), și a depășit din nou această barieră, de data aceasta după un turneu-meci suplimentar. Anul Interzonalului, al 70-lea, a fost aproape complet reușit pentru el: victorie la Hastings, victorie pe tabla a 3-a în „Meciul secolului” împotriva lui Korchnoi (2,5:1,5), „argint” la Olimpiada de la Siegen.

Aici, în penultima rundă, decisivă pentru lupta pentru medalii, s-a întâlnit cu formidabilul Fischer, care înainte avea cu el un scor de +4=3. Americanul i-a zdrobit și pe toată lumea din Siegen și chiar și în ciuda unei înfrângeri sensibile de la Spassky (nr. 376), ar putea lua victoria de la el pe tabla 1 dacă l-ar învinge pe Portisch cu Black. Cu toate acestea, în ziua aceea, coasa a găsit o piatră.

Nr 333. Apărare Nimzowitsch E45

PORTISCH - PESCĂTOR

A 19-a Olimpiada Mondială, Siegen 1970

1.d4 2.c4 e6 3.£c3 Ab4

4.e3 b6 5Æùe2 ^aô 6Æùg3 A:c3+ 7.bc d5 8LaZ! O noutate excelentă, inventată de Portisch după prăbușirea în jocul cu Fischer din Santa Monica (1966), unde era 8. «Ώ 0-0 9. e4 de 1O. volumul IV).

8..   .de. Este mai sigur să treci într-un joc final puțin mai rău cu 8...Axc4

9.A:c4 de 10.Ш4+ ®d7 1 lW:c4 ®c6, dar Fischer - și asta ar fi putut fi prevăzut! a luat un pion.

9.e4 (mai rău decât 9.Zh3?! ®d5 10.e4 Wc6) 9...^d7 1O.JLe2 ^c6 11. «c2 0-0-0 12.0-0 h5 13. Sfd1 h4 14. £tf 1 A apărut o situație foarte acută în care Albul are o compensație excelentă pentru un pion.

14.. .£ùh5? Și Black face imediat o gafă! Mi se pare că Fischer nu a jucat foarte bine poziții atât de grele cu inițiativa adversarului. Nu era jocul lui – prea stricat și greu de elaborat un plan clar.

15.d5 ! (de fapt deja o descoperire decisivă) 15...^e5 (15...ed?

16. Exd5+-) 16.de ®e8. 16...W:e6? 17.A:h5 (nu 17...E:h5? din cauza 18.E:d8+ &:d8 19.®dl+ și ®:h5).

17.S:d8+ W:d8 18.A:h5. După cum a subliniat Portisch, 18.W4? puternic 18..Ærf4! 19.®:a6+ Qb8 și apoi ®g5!

18... .E:h5 19.f4! Și din nou 19.W4? este nefavorabil, de data aceasta din cauza 19...Ab5! 2O.W:a7 (20>:b5?

iar E:b5) 20...fe cu un echilibru aproximativ.

19... £ùd3 (după 19...fe 20.®e2! și 21.fe Albul trebuie să transforme cavalerul în plus) 20.ef c5. O apărare foarte nesigură care păstrează aspectul de contra-joc: episcopul de pe a3 este încă în ofsaid, iar cavalerul de pe d3 este foarte puternic.

21.^e2. Această mișcare nu strică nimic, dar Fischer a considerat că 21.e5!? este mai puternic. Și într-adevăr, după 21...Qb8 (21... 2f5 22.W4!) 22.W4 Qb7 23.^e3 (amenințător £>:c4) 23...h3 24.Sdl b5 25.Eb! sau 21...W16 22>e2 (22.Wa4 b5 23.®dl!) urmat de ®g4+ și e5-e6 este, de asemenea, bun pentru alb să câștige.

Recomandarea computerului 21.Sh4 este și mai dură! Q7 22.Sdl h3!? (22...b5 23.NW!, iar pe 22...Qb8 23.Axc5 se rezolvă imediat!) 23.g3 Sh8 (23...g6 24.£>e3 este de asemenea rău, sau 24.NW) 24 .Axc5! bc 25.Eu + £ùb4 26.a3! (numai că nu 26.cb?? ®d4+) 26...Wd3 27.ab W:bl (27... ®:e4 28.Qb2) 28.W7+ Qb6 29. We6+ Qb7 3O.We7+ *b6 31. ® :c5+ Qb7 32.Í8W H:f8 33>:f8

W:e4 34.®:g7+ Phoebus 35.®h6+ și ®:h3 – este timpul ca Black să-și dea demisia.

21...SI18 22.e5 Q>b8!

23 e6! Cea mai precisă, pentru că aduce pionul mai aproape de terenul de promovare și limitează contra-jocul adversarului. La 23.Wg4 Portisch pune semnul „?!”, dând linia 23...Dc8

24.   e6 (24>:g7? Sh!) 24...®fó 25.Í5 g6 „cu joc neclar”. Și după părerea mea, pionii lui Alb sunt atât de puternici încât aproape orice mutare câștigă - de exemplu, 26.Dc1 gf 27.®g8! sau

26.. .^.:eb 27.®:g6! Un pic mai greu

23...   DIN, dar și aici după 24.£ùe3

hg 25.e6 Wf8 26.adl sau 25...£b7 26.4¿Yc4   27.H5 Moare negre.

23...^f6 24JXe1. 24>e4 a fost mai ușor! DE LA (24...£b7 25.®:c4 £tf4

26.e7) 25.^e3! (posibil și 25.g4 &:f4 26.e1 sau 25...Qb7 26Ж5! We7 27.^e3 g6 28.^d5!) 25...hg (25...Ab7 26>f5) 26>f5 ®:c3 27. Sdl! ®d4 (27...Ac8 28.ÍW) 28. S:d3 cd 29>e5+ W:e5 3O.fe+-. Astfel de pioni formidabili ar trebui să câștige automat, deși este mult mai dificil să demonstrezi acest lucru la bord decât acasă cu ajutorul unui computer.

Contextul psihologic al deciziei lui Portisch este clar pentru mine: după ce a aplicat o noutate de succes în deschidere și a obținut rapid în mod neașteptat un câștig, deși nu lipsit încă de claritate, poziție, s-a entuziasmat (nu e de glumă - să-l învingă pe Fischer însuși!) și în cele din urmă a ales „cea mai fiabilă cale”, care pare a fi o mișcare în curs de dezvoltare 24De1.

24-..R5! Din nou cea mai bună șansă. Pe 24...We7 (24...^:el? 25>e5+! Portisch) 25.2dl h3 ambele 26.g3 Qb7 27.U5 și 26>g4 ar câștiga! hg

27. ^e3.

25L:c5N O lovitură strălucitoare care rezolvă radical problema episcopului a3.

25...bc?! Mai persistent a fost 25... ^xc5 26.®e5+ ®xe5 27.xxe5 HÍ8 (27..Æù:e6?

28...Ad7 29.ag6 Hf8 30Jl:g7 Deb

31.Hg6 Axí7 32.Ш16 b5 33.a3+-) 28. f5 „cu ideea £ùd2-f3-h4+-” (Portisch). Acest lucru necesită clarificări:

1) 28...Asb 29Æùd2 £ùd3 (nu mai bine decât 29...Qc7 30Æù:c4 sau 29...<¿b7 30Æùe4! cu amenințarea 4àg5) 3.Ne3 b5 31Æùe4 4àe5+~32.£gùe5+~;

2) 28...Qc7!, iar acum nu 29. 4òd2?! Fbb! 30Æ>:c4+ Qe7 31.Nxc5 (31.^3 Ác6 32.c4 2c8) 31...bc 32. 4òe5 QG6 33Æùg6 Ea8 34.g4 hg 35.hg JLc4 sau 29.£te3?! Fbb! 30.Sd5+ Qe7 31Rxc5 bc 32.^d5+ Φύ6 33. Ôf4 ¿e8! 34.2g6 À:f7 35.ô:fô £e8!

36.ôd7 (36.ΦΩ Qe5) 36...^.h5 cu șanse bune de egalitate, dar doar 29.2d5! ¿sb (29...h3 30. íòe3) 30.Bd4 (£ùe3-d5+ amenință) 30... g6

(3O...£ùb7 31,2g4!; 30...h3 31,2*3 hg 32,2>: c4) 31.fg 2>:e6 32.S:c4 Q66 33.2*3 -â.b7 34.S:h4+-,

Cred că după schimbul de matci, în ciuda capcanelor, Portisch ar fi găsit cel mai probabil calea cea bună către victorie.

26.3Yab 27.a4. Pentru computer, sarcina lui Alb aici este mai simplă decât după 25...2ù:c5 26.®e5+ ®:e5 27.Q:e5 Sf8, dar pentru un om este mai dificil, pentru că vede tot felul de amenințări cu reginele .

27...2*f4.

28.Wf3? Totuși, Portisch ratează victoria făcând cea mai proastă mișcare cu regina sa. Mai târziu a indicat 28>e4! ®g5 (28...2ù:e6 29.

ab) 29.FM bZ (29...2DZ 30.W13!)

30.g3 2kl3 31.e7!+-,

Cu toate acestea, 28.®xc4! Wg5 29.®a2 c4!? 30.ab ®c5+ 31. FI h3! 32.ba+ Qa8 33.2b2! (33. 2b7? hg+ 34.®:g2 -2ù:g2 35.e7 ®c8! 36.Sc7! ®:c7 37.e8®+ ®c8=) 33... Sd8 (33...2ù:e6 34.®a4!) 34.®bl! ®c6 (34...hg+ 35.2:g2 Wc6 36. ®b7+!) 35.2*3 hg+ 36.2>:g2 2Xe6

37.a7, și chiar 28.Wd2! cu variația amuzantă 28...Sd8 29.e7 S:d2 30.Í8W+ Qa7 31.e8® 2ùh3+

32. gh ®g5+ 33. £g3 Qxe8 34.®:e8, forțând 34...®d8 35.®:d8 și 2*4+-.

28.. .2*e6! 29.®:f6. Se dovedește că există protecție pe 29.® eb

29...2>c7! 30.ab ab = (portish). Aparatul considera si 29. ®e4 2*7 30.ab ab 31.®:c4 ®e5! (periculos 31...®f5?! 32.3:b5+! 2>:b5

33. ®:b5+ Qc7 34.®e8 ®c8 35. ®e7+ Phoebe 3b.^e3) 32.®.h4 (32.h3 Hf8) 32...H:h4 33.f8®+ Qb7 34. ®β + ®e4=.

29.. .gf 30.ab ab 31.Sxb5+ Qc7 32.^e3 Sf8 33.Sa5 (acum Albul are doar un final de joc ceva mai bun) 33... Qb7! 34. £ù:c4. Sau 34.£lf5 H:f7 35.Sa4 (35Æù:h4 Sd7) 35...Sh7 36. S:c4 h3=.

34.. .5:f7 35.E:c5 iù:c5 36. £)d6+ Phoebus 37. £i:f7 <Se4 38. &h6. Frustrat și obosit, Portisch nici nu se gândește la 38.h3!? 2>:c3 39Æùh8 Q65 40. £ig6 și £>:h4 cu un pion în plus (totuși, un egal este cel mai probabil aici).

38.. .Q«I5 (38.. Æ:c3 39.h3) 39. &fS h3. Remiză, deși este încă posibil

trebuia să încerc 40.£>e3+! Qe5 41.£idl hg 42.<i:g2 - la urma urmei, Albul are un pion în plus (din anumite motive nimeni nu a observat această șansă).

Trei luni mai târziu, Fischer a câștigat cu strălucire turneul Interzonal din Mallorca. Iar Portisch, deși a jucat din nou cu el la egalitate, nu a ajuns la râvnitul șase la jumătate de punct, împărțind locurile 7-8 cu Smyslov. Un meci suplimentar între ei pentru primul loc de rezervă a adus egalitatea (3:3), dar Portisch a fost declarat câștigător, grație celui mai bun coeficient Berger din turneu. Din păcate, acest lucru nu a funcționat, deoarece niciunul dintre solicitanții pentru cel mai înalt titlu nu a refuzat să participe la meciurile candidaților.

Portisch s-a străduit să ajungă la următorul ciclu al campionatului mondial complet înarmat, fapt dovedit de succesele sale strălucitoare din 1972: victorii la Wijk aan Zee și Las Palmas; un rezultat excelent la Olimpiada de la Skopje (+8-1=8), unde Ungaria a concurat din nou puternic cu URSS; împărțind locurile 1-3 cu Petrosyan și Karpov la un turneu major din San Antonio.

1973 a fost și pentru el un an fericit: victorie la Memorialul Vidmar, împărțirea locurilor 2-4 la turneul interzonal de la Petropolis și câștigarea cu încredere a unui turneu-meci suplimentar în patru runde pentru două bilete la meciurile candidaților: 1. Portisch - 5,5 din 8; 2. Polugaevsky - 3,5; 3. Geller - 3. Rezultatul acestei competiții a fost în mare parte predeterminat de următorul joc.

Nr 334. Gambitoul Reginei D63 POLUGAEVSKY - PORTISH

Meci de turneu, Portorož 1973, etapa I

1 .d4 &f6 2x4 e3 3.£tf3 d5 4. £*3 De7 5.£d5 0-0 b.e3 £1x17 7Ac1 ab. Permiteți-mi să vă reamintesc că acest sistem a fost folosit în mod regulat de Alekhine în meciul cu Capablanca (1927), care, la rândul său, a preferat mutarea tradițională 7...c6.

8.a3?! Permițând lui Black să ducă la îndeplinire planul extins de fianchetgo al lui Alekhine. În runda a 3-a, adversarii se certau la Carlsbad - 8.cd ed 9.Ad3 sat 10.«c2 Be8 (10...h6 - No. 105) 11.0-0 Ш 12.Ece1 Ôe4 13.A:e7 W :e7 14.^.:e4 de 15.£k12 f5 16.H3 (16.d5 Ad7=)

16...ef 17.&Í3 Ae6 18.e4 fe 19Dxe4 Had8 20.£&4 (o încercare de a exploata slăbirea pătratelor negre cu a7-a6) 20..>d6! 21.Bfel Af7 22.Sxe8 Qxe8 23.xxe8 Axe8 24Ac5 b5! 25. £>:a6 D1i5 26> c5 Wg6 27. ^el Wbl 1/2.

Interesant 20.2e5!? - prin analogie cu jocul Marshall - Rubinstein (Moscova 1925), unde a fost l.d4 d5 2.c4 e6 3.£u3 £rf6 4.

Ag5 £bd7 5.e3 Ae7 6.¿^3 0-0 7.cd ed 8.Ad3 2e8 9.0-0 sat 10.Wc2 2rf8 ll.Sael 2ùe4 12.A:e7 ®e7 13.À:e4 de 14. ôd2 f5 15.0 ef 16.^:O Ae6 17.e4 fe 18.2:e4 Sad8 19.2e5!? h6

20.£ùe4 cu inițiativa y a lui White. Mai exact, 18...h6!? 19.£ùe2 (19.2e5 4ùd7!) 19...®b4= (Timman - Yusupov, Tilburg(m/8) 1986) sau 19. 2fel 2ad8 20.h3 (pe 20.2e5 sau 20.2 Ie3 Jucat cu succes scurt

20...®H7) 20...^dó cu un echilibru aproximativ (Yusupov – Kramnik, Viena 1996).

Mai târziu, în al 10-lea joc al meciului împotriva lui Petrosian (Palma de Mallorca 1974), Portisch însuși a întărit jocul lui White cu 8.c5!? sb 9.¿d3 b6 lO.cb c5 (10...Wxb6 11.0-0! Wxb2 12.£ùa4 Gort - Portisch, Madrid 1973) 11.0-0 c4 12.£c2 ^xb6?! 13. £ùe5 Qb7 14.f4 2b8? (14...^fd7! 15. W15 f5) 15.f5! £ùbd7 16.áf4 2c8 17.WÍ3 ef 18.A:f5 £œ5 19.de 2O.^:e4 de 21.W13 g6 22.2cdl Wb6 23.2d7 2ce8 24.e6!... 1-0. Acest joc important a scos practic mutarea 7...a6 din uz.

8...c6. Mai consistent 8...h6

9. M4 de 10.Axc4 b5 11.Ae2 (Nr. 128) 11...C5! sau imediat 8...de 9.Axc4 b5, ca al doilea Chaom al lui Portisch a jucat împotriva lui Ullmann (Berlin 1968): 10.Aa2c5 11.0-0 £b7 ®:e7 15.de £ki:c5 16.#У.e4 #Уe4 1/2.

9.^x13. O mișcare inofensivă care reduce jocul la pozițiile din nota anterioară. Din zilele lui Alekhine și Euwe, White a continuat mai des să se lupte pentru tempo cu 9.®o2 (nr. 120) sau 9.h3 h6

10. £f4 (nr. 167).

9... .h6! 1O.Àh4 de 11.Qxc4 b5 12.¿a2 c5 13.0-0 £b7 (după ce a recăpătat tempo-ul petrecut pe c7-c6, negrul a egalat complet șansele și deja amenință c5-c4) 14.de ^xc5 15. ¿ ki4 2c8. 15... £fe4!? 16.Axe7 Wxe7 17.£œ4 <5\e4= (Polugaevsky).

16.f3!? O idee cu două tăișuri: evitând insipidul 16.®e2 We4, Albul încearcă să-și depășească adversarul literalmente din senin.

16.. >b6 17.b4. „Dacă 17 > e2, atunci 17...£ùa4 cu joc bun pentru negru” (Polugaevsky). Într-adevăr, după 18 GBP!? 2:c1 (mai rău decât 18...g5 19.2R6+ A:f6 2O.Af2,

18...£>:e4 19.A:e7 sau 18..R:e4 19. fe) 19.2:cl Wd8 au o poziție puternică, dar de ce să facă asemenea concesii? Mai logic este 17...2fd8=.

17.. .£kd7 18.JLf2. „Impresia este că albul a obținut un succes notabil și nu este ușor pentru Negru să aleagă un plan acceptabil” (Polugaevsky).

18...Ad6! O resursă excelentă. Atacând pionul h2, Negrul provoacă o slăbire suplimentară a flancului de rege.

Inexact 18...<ye5?! 19.e4 ®c7 (19...Bfd8? 20.^f5!; 19...«d8 20. èù:e6!?) 20.£ùd5! sau 18...Wa7 19.e4 Wb8 20.Ag3! (Mișcarea lui Polugaevski

20. £ùb3 este parada de un simplu 20... Bfd8=) 20...ôe5 (dacă 20...Ш7, atunci

21.e5 ! £d5 22.Axd5 Axd5 23Æ:d5 ed 24.AÍ2) 21.^xe6! fe 22.Axe6+ FI8 23.Qxc8 dc8 24.£o2 cu ceva avantaj pentru Alb.

19>e4 ®c7! „Portisch nu se teme de confruntarea dintre turn și regină! În timp ce mă gândeam la această poziție, am avut senzația că Albul este mult mai bun și trebuie să găsească niște continuări decisive” (Polugaevsky).

20.d3 ®b8 21.®e2. „Am început să fiu copleșită de obsesia de a sacrifica un cal în câmpul dracu’. Nici exemplul lui Geller, care a eșuat în urmă cu două zile pe acest teren nefericit (nr. 322), nu a descurajat-o. — scrie Polugaevsky. - Evaluând sobru situația, a fost necesar să se joace 21. £ > b3. Totuși, chiar și aici după 21... Bfd8 22.®e2 (22Æùa5? £o5!) 22... Ae5 Negrul nu are probleme.

21...^e5!? (ținând cont de slăbiciunile lui Alb) 22 JZfdl ■ Pe 22.f4? foarte puternic 22...4àeg4! 23. e5 £u:f2

24.Bxf2 axc3! (Gufeld) 25.Bxc3<£e4 26>e3 ^xc3 27.®:c3 Ac7, iar episcopii formidabili susținuți de piese grele oferă Negrului un mare avantaj: 28.£rf3 (28.®c6? £.b6+ este rău 29.ig2 Bc8, 28>c5?Aa8!29.4àc6 Wb7 sau 28.h3?Ab6

29.Q112 Bc8 30.Wb2 ®c7!-+) 28... Ab6+ 29.ig2 ac8 30.Ж13 Bd8 31. ®e2 Wc7 etc.

„Încă nu era prea târziu pentru a juca 22.£ùb3, deși Negrul are un răspuns 22...£o4 și nu este clar 23.£o5 £>:a3, de exemplu:

24.^:b7 ®:b7 25.e5 A:b4 sau 24. e5 A:e5 25. £>:b7 B:c3” (Polugaevsky). Sau 25...A:c3! 26.Ac5 Bxc5! 27.#c5 Axb4. Toate aceste variații sunt în favoarea Negrului, la fel ca 24T4?! Axc5 25.Dxc5 Bfd8. Tot ce rămâne este 24.afdl ¿xc5 25.Axc5 Bfd8, iar albul poate păstra echilibrul dacă nu joacă í3-f4?! Iar dupa 23.afdl £ù:a3 24. Ac5 4àe8 trebuie sa se gandeasca in primul rand la ecuatie.

Toate aceste dificultăți sunt o consecință directă a unei serii de slăbiri (începând cu 16.Í3) cauzate de starea de spirit excesiv de agresivă a lui White. Polugaevsky a jucat puternic pentru a câștiga!

22...afd8. Primul moment critic al bătăliei.

23.^:e6?! „Întrucât ideea unei continuări decisive nu m-a părăsit încă, am optat pentru o combinație asociată cu mari complicații. Acum 23... ¿òc4 este destul de sigur pe 23Æùb3” (Polugaevsky). Sau 23...

JLe7. Dar în orice caz nu a fost atât de periculos pentru Alb, de exemplu: 23.£LZ! (din nou nu 23.f4? ^eg4 24.e5 &:f2 25.®:f2 S:c3!)

23.. .6C4 24.£u5 Axc5 25.bc cu joc aproximativ egal, deoarece pe £ù:a3, imediat sau după schimbul cu dl, are loc mutarea Wb2!

23..fe 24.A:e6+ Φή8. Răspunsul 24...^17?! Dar asta ia oferit Albului șanse mai mari decât în joc: 25.Axc8 Qxc8 (25...Axc8 26. £d4!, dar nu 26.f4? Ag4) 26.f4!? (26. Ad4 Ae5!) 26...W8 27.Ad4!, și nr

27... £ùxe4? 28.^xe4 Qxc1 29.xxc1 Axe4 din cauza 30.®g4!+-, sau chiar

25. Sh2!? W8 (25...QS7 26.^L6 HH8

27.Axc7 Qxc7 28.<*>g2) 26.Axc8 Qxc8 (26...Axc8?! 27.f4 Ag4 28.ye1) 27. Ãd4 Re5 28.¿áe2 şi etc.

25f4. „Bineînțeles, White a vrut să spună această mișcare sacrificând o piesă”, scrie Polugaevsky, condamnând 25.Axc8 Axc8 26.N4?! din cauza 26...¿g4 (într-adevăr, după

27. S2 Axdl 28.fe Axe5 29Æxdl #W.e4 Negrul are avantaj). Cu toate acestea, 26.Ad4(c5) este mai puternic, cu o luptă neclară.

Pe 25...2:c8!? (în loc de 25... Axc8) ar trebui să se joace și 26.¿d4!, din moment ce ascuțitul 26.Í4?! Qc4 27. e5? (nu e prea târziu 27.^.d4 JLe7

28. £ùd5) se întâlnește cu 27... Qxe5! (Gufeld) 28.fe £ù:e5 cu un atac de zdrobire: 29.Ac5 £rf3+ 30.FP Be8 sau 29.Wb2 30.&g2 ®e5-+.

25.. <S:c3! Un joc de avans. Portisch nu a fost sedus de 25... 14 £

26 e5? A:e5! 27.fe ^:e5 28.A:c8 2:c8! (Polugaevsky; 28...£rf3+?

29>:f3!) 29>a2 ^fg4 30.Ac5 M+

31.^2 ®e5-+ cel mai probabil pentru că

26.Axc8 Wxc8 27.£d4 Àe7 28.a4!? cu echilibru dinamic.

26.S:c3 &:e4 27.DeZ. "Cinci cifre la rând pe aceeași verticală - asta se întâmplă rar!" (Haytun).

27...ô:f2 28.&:f2 &c4. „Amândoi adversarii au mers în mod deliberat în această poziție. Nu sunt de acord cu evaluarea ei în favoarea negrului: el mai pierde un pion, iar turnurile albe de pe dosarele centrale sunt foarte periculoase. În cazul 28... ^sat 29.ÀÍ7! amenințat Sxd6” (Polugaevsky). Și dacă 29...Ae7, atunci 30.Sxd8+ ®xd8 31.W13=.

29.¿:c4 bc 30.^:c4 Sf8! La

30...a5 31. „b5! ab 32.ab Wc7 33. Sd4 un turn activ cu doi pioni echilibrează doi episcopi puternici. Mișcarea negrului provoacă o criză imediată.

31.Sd4? „Obosit să calculeze variații complexe, Albul face o greșeală fatală care duce la înfrângere. După ZI.FeI! (aveam să fac această mișcare la început) șansele adversarilor ar fi aproximativ egale ”(Popugaev-

cer). Analiza confirmă această evaluare:

1) 31 ...Sf6 (cu amenintarea lui Asb si ab-a5 Khaitun) 32.De6 Q:e6+ 33.":eb Affi 34."d7=;

2) 31...Ac8 32."sb (Polugaevsky) 32...Sh7 33."c3 AB8 34."c5 "U7 35. "e7! Wg8 36.Sd2 £f5 37.Φí2 sau 32.«d3!? Ac7 33.Se7, în ambele cazuri cu contra-joc suficient;

3) 31..Re8! 32.2e6!33.H5 (Po-

Lugaevski; 33.Sd2!?) 33...Q:eb+ 34. «:eb a5 35.f6! ab 36.fg+ £:g7

37.ab ÀO 38.Sd4 A:d4 39.«:h6+, remiză.

31—JLe5! „Turgul nu poate părăsi rangul 4 din cauza lui 32...QxD4, iar Albul rămâne pur și simplu fără o piesă” (Polugaevsky).

32. ade4 JL:e4. Calculatorul nemilos descoperă imediat 32...¿c7! (cu amenintarea Qxe4) 33. Sd4 £b6-+.

33. Qxe4 "b6+ 34.Qd2 (nu mai bine decât 34."c5 "xc5+ 35.bc AB2 36.Sa4 Qc8 37.aa6 dc5) 34- (34...Q2!?) 35.De6. În necazuri de timp, Albul încearcă să se salveze distrugând pionul ab.

35-...®b5! O soluție solidă din punct de vedere tehnic. Nu atat de clar 35..."d8 36. Qxa6 "d2+ 37.Qq3 "dl 38.De6 AB2 39.ye3.

36.":b5 (Albul nu poate evita schimbul de matci fără pierdere: 36. "e4 AB2! sau 36. "c2 "d5+)

36...ab 37.Q6 Da8 38-Sxb5 Qxa3. Acest final de joc este surprinzător de similar cu finalul Portisch-Stein (nr. 332): raportul de pioni din partea regelui este, de asemenea, „doi la trei”, iar culoarea episcopului este, de asemenea,

opus pătratului de promovare al pionului-h.

39.h4. „39.g4 a fost recomandat pentru a grăbi schimbul de pioni”, scrie Polugaevsky și consideră 39...g5. Prefer metoda computerizată - Z9...ya4! urmat de ^.e7 sau Dc3.

Aș adăuga că 39.Qb8+ Qq7 40.b5 Da2+ 41.MFI1 (41.Q3 ¿d4! și Igl) nu a ajutat nici 41...Qb2, nici 39.h3 Ac3 40.Sb8+ PM7 41.b5 Q3 etc.

39 - JL c 3 40.Db6. Pe 40.g4 40...¿d2 41.f5 JLf4 este bun! (dar nu mutarea lui Polugaevsky 41...Ae1? din cauza 42.Q8+ Qb7 43.g5! hg 44.hg Bg3+ 45.FP ¿d2 46.f6!=) cu amenințarea Sg3+, iar dacă 42.ΦÏ2, atunci 42 ... ^g3+ și Á:h4-+.

40— Dei 41.Sg6 A:b4 42. h5 Ael 43.FIS Qd8 44.Qd2 Φί7 45.FIS Se3 46.Qd2 Se6!

47.Dd4. Nu are nevoie de comentarii 47.2:e6 Q:e6 48.g4 Ad2 49. Φί3 &d5.

47—Dab 48.DI4 Da2+ 49. FIZ Af2 50.Dd4 Da5 51.Qd2 (51.QY4 Sf5!) 51...¿d4 52.DI4

Af6 53.Eh1 Sal. Alb a demisionat: 54.Sh3 Phoebus 55.Q13 (sau 55.g4 Sa2+ și Φύ5) 55...ΦΓ5 56.g4+ Phoebus 57.Sh2 Ea3+ 58.Qe4 Ea4+ 59. Φί3 Exf4+!

Prin voința lotului, în primul meci al Candidaților din 1974, adversarul lui Portisch a fost Petrosian, care nu câștigase niciun meci împotriva lui de 13 ani, dar pierduse patru. Cu toate acestea, de data aceasta, după patru egaluri, a câștigat cu Albul în al 5-lea joc și, după cum și-a amintit mai târziu, a rezolvat în cele din urmă problema „dificiului” Portisch.

Care este problema, te întrebi? Se pare că într-o anumită incompatibilitate a stilurilor rivalilor. Stilul direct, „corect”, rigid-pozițional al lui Portisch, când se juca cu Negrul - un distrugător, când se juca cu Albul - un creator, dar într-un cadru strict definit, a fost neplăcut pentru Petrosyan, cu maniera sa profund individuală și vicleană de " șah stângaci”. Cu toate acestea, în meci, a reușit să se îndepărteze de eșecurile din trecut.

„După al 9-lea joc, scorul a devenit 2:0 în favoarea lui Petrosyan. Înainte ca victoria să fie, după cum se spune, la îndemână, scrie Averbakh. „Dar fostul campion mondial în vârstă de 44 de ani este deja destul de obosit, iar la vârsta lui, furnizarea de energie nervoasă nu este atât de ușor de restabilit.” În jocul al 10-lea, Portisch a absorbit în cele din urmă scorul, iar Petrosyan, extrem de necăjit, a acceptat rapid la egalitate în al 11-lea. Și acum a venit ziua

Al 12-lea joc, care a agravat extrem de situația din meci.

Nr 335. Apărare slavă D13 PORTIS - PETROSYAN Meciul candidaților, Palma de Mallorca (m/12) 1974 1.d4 d5 2x4 sat 3.^c3 4.cd. Variația de schimb uscată și plictisitoare a apărării slave a fost o armă formidabilă în mâinile lui Portisch.

4...cd 5.Af4 eb (cu 5...®sb b.e3 JLf5 trebuie socotit cu 7.Wb3!?; 7.2tf3 - Nr. 371) b.e3.

6... Ae7. În partea Portisch-Petrosyan (Moscova 1967) au existat

6.. .£sub 7.pB £d6 8.Ag3!? 0-0 9. Ad3 Her8 10Æùe5! A:e5?! ll.de £ùd7 12.f4 Wb6?! 13.0-0! ®:e3+? (prea optimist; 13...Í5!?) 14. QF Wb6 15>h5 Ш 16.SB! 2>g6

17.DG2! ®d8 (17..>:b2 18.TU Wxc3 19.Sh3!) 18Æb5 2ue7 19. £d6 Ad7 20.M4 Wb6 21.Sh3 h6

22.Af6! £rf5 23.JLÍ5 1-0. Păstrare impresionantă!

Mai târziu, Petrosyan l-a învins pe Kupreichik cu piese albe (URSS(ch) 1976) drept „compensare”: 8...

£ùe4?! 9.£ù:e4 de 10.£ùd2 A:g3 11.hg e5 12.de Ш5 13.W>3! ®:e5 14.Ae2 (14.Sc!!?) 14...We7 15.Scl 0-0 16. 2>:e4! ®:e4 17.^d3 Wb4+?! (17... ®e5) 18.W:b4 £>:b4 19.A:h7+ *h8 20.£.bl+! *g8 21,Sc4! a5 22.Q117+ *h8 23.Af5+! 1-0.

7.Ad3 &c6 8.h3. Protejarea episcopului f4 de atac <2ùh5. Cu o mare victorie în 1967, Portisch pare să-i spună adversarului său: „Atunci nu ai rezolvat problemele - să vedem dacă le rezolvi acum!”

8.. .0.0 9.®f3 £d7. Având în vedere că pionul este deja pe IS, poate că 9...¿d6 a avut sens, în ciuda pierderii tempo-ului. Adevărat, Albul ar fi putut răspunde cu 10.0-0, permițând 10... DT4 11.ef, mai ales că lui Petrosian nu-i plăceau pozițiile atât de înghesuite cu pionii d4 și f4 ai adversarului.

10.0-0 Wb6 (sau 10...ab N.a3!)

11.a3! Mai energic decât 11.^2 Sfc8 12.Sacl Ae8= (Botvinnik-Smyslov, URSS(ch) 1952).

11.. .£ùa5. Sigur nu 11... ®:b2? 12.£&4. Și 1 l...Sfc8 ar putea fi urmat și de 12.4¿úa4!? și b2-b4.

12.b4. Aici Portisch a meditat timp de 20 de minute. De remarcat a fost 12.£ùe5!? Sfc8 13.®e2 JLe8 14.Sacl £ùb3 (dacă 14...£d7, atunci 15Æa4! ®d8(b3) 16.&d7 A:d7 17.£ùc5) 15.Ec2, păstrând o oarecare inițiativă.

12.. .^c4 13.ôe5 Sac8. Și această mișcare i-a luat lui Petrosyan o jumătate de oră. Dacă 13...£b2?, atunci 14.A:h7+! *:h7 15>c2+ sau 14...£ù:h7 15>c2, plecând cu un pion în plus.

14.A:c4!? de 15.Ad5. O decizie fundamentală: Albul crede că centrul său mobil este mai puternic decât pionul c trecut, blocat în siguranță de cavaler.

15...®d8 16.SHZ ¿c6 17. Sxc6 18 .Sa di ^d5! După ce a primit un joc ceva mai rău în deschidere, Negrul se străduiește să simplifice.

19.Topor7 £ùxe7. Secundele fostului campion Averbakh și Zaitsev au recomandat 19...1r:e7?! 20. £>:d5 ed 21.®:d5 c3 „cu suficient joc de contracar pentru a salva”. Averbakh adaugă: „Petrosyan credea că nevoia de a recurge la măsuri extreme nu a venit încă, dar de data aceasta instinctul său pozițional l-a eșuat”. Și după părerea mea, dimpotrivă, tocmai celebrul lui simț al pericolului a avut efect, pentru că după 22. Bd3! c2 23.Sci Sfc8 24.Wb3 Albul a câștigat curând pionul c și jocul.

20.e4. Vom crea o trecere pe linia „d”.

20...ab. 20... f5!? (Zaitsev), de exemplu: 21.e5 £ùd5

22.£ù:d5 ®:d5= sau 21.d5 fe 22.dc ef 23.3:d8 Sxd8 24.cb Ib8=. După Zaitsev, 21.b5 Sd6 22.ef Ô:f5 23. ®:b7 £ù:d4 24.FY?! „conduce la avantajul pozițional al Albului”, dar după 24...2te2! (24...Wa5!?) 25.2:d6 £ùg3+! 26/igl ®:d6 Negrul are un oarecare avantaj.

21.d5ed 22.ed Sd6. Acum ambele părți au un pion trecut, dar piesele lui Alb sunt mai active, iar pionul d este mai puternic.

23.Sd2?! Petrosyan s-a temut serios de mutarea 23.2d4, deși după 23...£u6! (Khaitun; 23...b5!?) 24.af4 (24.He4 f5 25.ae3 £k14 sau 25.af4 £ùe5 26>e3 g5! 27.Bd4 Be8) 24...£o5 25>e3 f6 26De4 b5 Nimic groaznic pentru Black.

23.a4 pare mai logic!? ®d7

24.   afel (pe 24.b5 poate 24...ab

25.ab   &f5! 26.Bfel Bg6 si £d6=) sau imediat 23.afel! b5 24.a4 ®d7 (mai rău decât 24...ba?! 25.We4 Be8 26.£ïa4! ®c8 27.&C3 Bdd8 28.Wd4 cu presiune neplăcută: 28...ôf5 29. Qxe8+ Bxe8 30>c5 !) 25.ab ab 26. ad4, pastrand un usor avantaj.

23...   ^c7! (design subtil) 24>dZ. Albul este deasupra: tentantul 24.afdl afd8 25.ôe4 Bxd5 26.4àg5 a fost parat de 26... axd2! 27>:f7+ *h8 28.B:d2 B:d2 29>f8+ £ùg8 30.^f7+ W:f7 31>:f7 c3 32.®c7 c2 33.Qb2 S:f2 cu egalitate (Averbakh, Zaitsev) .

24.. .^d7! „După acest răspuns, Portisch a devenit îngrijorat. Se pare că a trecut cu vederea ceva” (Zaitsev).

25.FI1. „Pe 25.£ùe4 Negrul a pregătit diabolicul 25... Sg6! (și nu 25...a:d5? 26.^f6+) 26>f3 ^f5!

27.£ùc5? £>h4!" (Averbakh). Desigur, 27.W4 este mai bun (27.®c3 b5 28. £o5 We7=) 27...£Ad6 28.^xd6 c3!

29.ad3 axd6 30.Bxc3 Bxd5 31Dc7 ®b5 cu un egal probabil.

25...£ùc8!? Ideea strategică potrivită. 25...Sd8 este de asemenea bun, dar Petrosian conduce imediat cavalerul la d6, realizând că cavalerul este o piesă de blocare ideală (spre deosebire de turnul și dama vulnerabile).

26Æùe4 Ddb 27>f4 2ki6 28. 4a:d6 (sperând 28...S:d6? 29. ®:c4) 28...c3! „Portisch și, într-adevăr, niciunul dintre jucătorii de șah prezenți în sală, au prevăzut această mișcare intermediară” (Zaitsev). Aici Petrosyan era deja într-o problemă acută de timp: mai avea doar șase minute pentru 12 mutări.

29.Sd3 S:d6 30.S:c3 S:d5. Avantajul albului este simbolic, iar s-ar putea juca chiar 30...b5!? cu ideea de 3I.ШcI (sau 3IDeI) 31...H:d5 32.Hc7 Wd6! 33.®xd6 Sxd6, tot cu egalitate.

31.Sc7 ®b5 32.Se1 db 33. Fdi a5. Toate aceeași linie pe pachet

creştere. 33...Sd7 (Averbakh, Zaitsev) este de asemenea acceptabilă, neutralizând treptat inițiativa ușoară a adversarului.

34Lee7 Sf5 35>d4 b6 36. 5b7 ab? Rata gravă „pe steag”. Comentatorii au sfătuit în unanimitate 36...®c6 37.S:b6 (37.®:b6 ®c1 + 38.Qb2 S4+!) 37... ®c1+ după 39.Sa7! ®a2!

40.f4! Sd5 41"e3 și Sba6! Albul rămâne cu un pion în plus și șanse de câștig: 41...Bd2 42. ®g3 a4 43.Sba6 sau 41...a4 42. Sba6 Wb3 43>e4! si ya4.

De fapt, doar 36...®a4! (Khaitun) și-a păstrat echilibrul material și a forțat practic o remiză: 37.®:b6 ®:a3

38. ba Wxa5 sau 37.®c3 ab 38.ab ®dl+ 39.Sel ®d6.

37.Qxb6 Wd5 38.®xd5 Sxd5

39.ab h5 40.h47! „Se știe din teoria finalităților de turn similare că includerea lui b4 și h5 joacă în mâinile părții în apărare” (Zaitsev).

40...Fd7. Problema timpului s-a terminat și întreaga întrebare este dacă Albul poate converti pionul suplimentar.

41.dZ?! Mișcare înregistrată. „Noaptea a trecut într-o analiză intensă. Cea mai puternică continuare a fost 41.Rb7 Sf5 (salvarea turnului de la 18) 42De2! Sd8 43.Sb2”, scrie Zaitsev și dă variația 43... Bdl+ 44.*h2 Sfd5! 45.b5 S5d2 cu cuvintele: „O analiză a acestei poziții merită o publicare separată, dar este clar că apărarea Negrului este plină de dificultăți semnificative”.

41.. .5a8 42.5bb7 Sf5 43. Re2 Sal + 44. Qd2 5b1 45.5e3 5b2 46.5f3 5:f3 47.*:f3. „Cu un pion pe dosarul a, această poziție este considerată absolut egală. Nu există o claritate completă în ceea ce privește

pionul b. În 1951, Taimanov a câștigat un final similar împotriva lui Kopylov, deși mai târziu N. Kopaev a dovedit că negrul poate egala” (Averbakh).

47.. .FN6?! Cu ideea după 17-Í6 și g6-g5 de a crea slăbiciune în tabăra adversarului. „Este ușor să-i citești gândurile în fața lui Portish. În acel moment, a fost cu adevărat uimit și s-a cufundat într-o jumătate de oră de gândire. Contraplay-ul lui Black pe partea de rege s-a dovedit a fi neașteptat pentru Portisch și al doilea lui Chom” (Zaitsev).

Ulterior, a fost găsită o metodă defensivă care a garantat Negrului un egal sigur: 47...Q16! 48. Qe3 Feb 49.b5 Qe5! 50.b6 feb

51.*d4 Sbl 52.Sb8 &d6= (Kantorovici).

48.FeZ. La sfârșitul meciului, Portisch și Chom au sugerat 48.b5 mai energic!? 16 49.b6 g5

50.Sb8 gh 51.gh Φβ6 52.Qe4 sau imediat 50.Qe4, totuși, așa cum scrie Zaitsev, „se pare că, cu această continuare, contra-jocul lui Negru își atinge scopul”.

Dvoretsky a rafinat semnificativ aceste opțiuni. În primul rând, după 50.Qe4! gh 5l.gh Bxf2 52.2c7 (nu este singura mutare) 52...Bb2

53. b7 &g6 54.Φά5 Φí5 55Qc5 Q^4

56. Phoebus White câștigă. În al doilea rând, în cazul lui 50.Bb8 gh 5l.gh în loc de 5l.-.^gó este mai puternic decât 51...2b4!?

52.QeZ Íg6 53.FgiZ Φí5 54.QeZ YOU

55. Φά4 Qb2 56.Qc5 Bxf2! 57.3d8 Bc2+ 58.Φά6 Qb2 59.Qc7 Bc2+ 60.Qb8 Qc4 sau 57.ag8 Bc2+ 58.<á?d6 Bd2+ 59.Qc7 Bc2+ 6O.Qb8 Bc4 61.b62 B.Qc4 ab=62 B.Qc4 Mai mult, după 48.b5 Í6 49.b6 49...ab4!? 50.QeZ g5, dar Albul, la rândul său, are o șansă

49.Qe4! a:í2 5O.b6 B2 51D8.

Prin urmare, principala recomandare a lui Dvoretsky pentru 48.b5!? - imediat 48...ab4!, iar aici, „pentru a evalua obiectiv pozițiile emergente se impune o analiză detaliată”.

48...U6 49-Ybb Qd7 50.ab7+ Φή6 51.ab8?! „Încă o întârziere după care Black s-ar putea salva. Potrivit lui Kantorovich, corect este 51.b5 g5 52.Q64 gh 53.gh <àg6 (53..DM+?!

54. Qc5 Bxh4 55.3a7 ahi 56.3a4 h4 57.b6 h3 58.b7 Bbl 59.Bb4 Bcl+ bO.Qbb) 54.b6 Bxf2 55.3a7 Bb2

56.   Qc5 Bc2+ 57.&d6 Bb2 58. Qc6 Φí5 59. qa4+- Totuși, 54... Q5! întărește apărarea și pune la îndoială victoria lui Alb ”(Dvoretsky).

51...e5 52.b5 gh 53.gh Fdb 54.b6 Φí5 55.QsI4. „Ultima speranță a albului este să treacă înaintea adversarului său în mișcarea pionilor” (Averbakh). „Când 55.b7 regele alb a fost lipsit de adăpost și rezultatul a fost un egal învins” (Zaitsev), de exemplu: 55...Bb4! 56. FgiZ Φí4

57.QSZ abl 58.Q64 Φβ 59.&d5 Φ:í2 bO.Pheb ab6+ 61.FG5 Φβ 62Æg6 Φg4= (Kantorovici).

55...a:f2?! Fructul oboselii. Chiar și în timpul analizei acasă, un simplu 55...Î>§4! 56.ag8+ Q±4 57.Qc5 Bc2+! (conducând regele alb sub pion pentru a lua 12 cu tempo) 58. Qgb Bd2+ 59. Qc7 Bc2+ 60. Qb8 a:i2 61. b7 ab2 62. Qc7 f5 63. b8W a: b8 64. B: b8 f4 65. Fgib β 66Fe5 f2 67.ai8 Φg3 68.Fe4 Φ§2=. „Dar, se pare, în acest joc nefast, Petrosyan a fost destinat să bea toată ceașca amară până la fund” (Averbakh).

56.3a8! (Negru a subestimat acest răspuns) 56...ab2. Pe 56... ad2+?! 57.Qc4 Qc2+ Zaitsev recomandă 58.Q3 Web 59.Ba5+ Phoebus 60Da6!+- Nici 59...

*g4 60.2a4+ <á?h3 61.b7 2b6+ 62.Hb4 sau 59...*g6 60.2b5 Hc8 61.b7 Sb8 62.Qc4+-.

57.   Qs5 Es2+. „Un 2a4 mortal a amenințat. De exemplu: 57..Æg4 58.Sa4+ ig3 59.fib4 Qc2+ 60.Q(16 Qc8 61.Qe6+-” (Averbakh).

58.   Qsi4 Sb2 59.Sa5+. După ce a repetat mișcările după o mare problemă de timp (al doilea control era la a 56-a mutare), Portisch și-a revenit în fire și a continuat să caute șanse de câștig.

59...Phoebus?! „Era posibil să te salvezi într-un mod de studiu - 59...àg4! 60.2a4! (dacă 60.Qc5, atunci 60... Q:b4=) 60...Q113!! (indicat de Zaitsev) 61.Qc5 f5 62.2b4 2xb4! 63. Qxb4 f4 64.b7 N3 65.b8® f2. Aceasta este o poziție teoretică binecunoscută în care, datorită controlului pătratului g4, Negrul obține o egalitate” (Averbakh). De exemplu: 66.W4 Q®2 67>g5+ FI1 68>f5 <á?g2 69.W:h5 flW=.

O astfel de mântuire trebuia încă găsită! Apropo, mașina nu înțelege deloc că aceasta este o remiză și dă verificări pentru o perioadă foarte lungă de timp, evaluând poziția cu semnul „+-”.

60.Qc5 Bc2+? Ultima ratare. Potrivit lui Zaitsev, „60...Φά7 61.Sa8!” pierdea, totuși, după cum a descoperit Dvoretsky, aici Negrul avea încă un egal: 61...f5 62.Sh8!? (62.Sf8 Feb! b3.Qsb Sc2+ 64.Qb7 Sh2 și S:h4= K. Müller) 62...f4 63.3:h5 B! 64.Ш5 H2 65.af8 (65.h5 ae2!?) 65...ac2+! 66.Q5 ab2+ 67.Q6 Feb! 68. Hf6+ Qc5=.

61.Qb5 Fcib 62.Fab Feb 63.aai ac4 64.b7 ab4 65.ac1 + Fci7 66.Sc8. Black și-a dat demisia. Celebrul joc final care s-a răspândit în toată presa de șah din lume.

Scorul din meci a devenit 2:2, fără a lua în calcul egalurile, iar acum ambii maeștri au fost la un pas de succes (vă reamintesc că jocul a urcat la trei victorii). Mă întreb care era în acel moment starea psihologică a adversarilor. Să comparăm observațiile secundelor lor.

Chaum: „Portisch a egalat după o luptă epică, dar nu infailibilă, care a durat opt ore și jumătate. Văzând oboseala incredibilă a lui Portisch după meci, l-am simpatizat foarte mult. Intrând în camera lui de hotel, s-a prăbușit pe pat și nu a putut decât să spună: „Sunt gata!”. Asta explică înfrângerea lui în al 13-lea joc!”

Zaitsev: „Scorul a egalat și apoi s-a întâmplat un miracol. Petrosyan, care nu a putut digera prima înfrângere, deodată, deodată, în câteva ore, a suferit

Botvinnik maghiar»

a doua pierdere enervantă (și în același timp și cea anterioară!). Portisch, care se ridicase ca un Phoenix din cenuşă, dimpotrivă, era încă sub impresia ultimelor sale succese şi părea plin de speranţe strălucitoare pentru cel de-al 13-lea joc.

Nr. 336. Gambitoul Reginei D53

PETROSYAN - PORTH

Meciul candidaților, Palma de Mallorca (m/13) 1974 1.&Í3 d5 2.d4 eb 3.c4 Ôfô 4.Dd5 De7 5.£k3 0-0 Ó.Scl!? Mai frecvent este b.e3 (p. 346). „Din acel moment, Portisch a început să se gândească. Petrosyan a explicat acest lucru în primul rând prin faptul că însuși marele maestru maghiar îi place să joace astfel împotriva sistemului Tartakover-Makogonov-Bondarevsky” (Zaitsev).

6.. .116.7.DI4 b6. Noutatea lui Karpov 7...de, dezvoltată, după el, de Polugaevsky (desigur, cu cea mai strictă încredere), o vom analiza în volumul IV.

8.cd. Ideea este 8.DT6 QxG6 9.cd ed 10.g3!? (Korchnoi - Karpov, Baggio (m/13) 1978) va fi, de asemenea, unul dintre subiectele volumului al IV-lea.

8.. .^:d5 9.#ù:d5. Ar fi inofensiv 9.Q:e7 ®:e7 1(Wc2 din cauza 10...Dab!, de exemplu: 1 l.£ù:d5 ed 12.e3 (12>:c7? ^d7!) 12. . .L:P 13.Φ:ĺΊ Sc8 14.Qe2 (14.Ш5 ®d7!)

14...c5= (Portisch - Spassky, Budapesta 1967) sau H.g3 c5 12. Ag2 £ùd7= (Ullmann - Portisch, Siegen(ol) 1970).

9.. .ed 10.Qxe7 Wxe7 11.dZ!? Mutarea lui Ulman justificând 6.QC1.

11...Dub. Pe 11...Deb Ullmann a continuat cu succes 12.¿g2 c5 13.£u5! Totuși, în meciul RDG-Belarus (1971), Veresov l-a uluit cu variația 11...2e8!?

12.Qe2 Dub 13.£e5 2ri7! 14.2:c7?! Sac8!, și s-a dovedit că 15.2:d7? datorită excelentului contraatac 15...®b4+ 16. ®xd4! 17.£d3 Qxe2!! (Petrosian), iar după 15.2:c8 2:c8 Negrul are un joc confortabil.

Nu stiu ce am pregatit pentru 11... 2e8!? Petrosyan. Poate 12. Ág2 Dublu 13.ôe5 £d7! 14.f4!? (Ulman - Kuraica, Sarajevo 1981) sau I3.e3!? c5 14.^4 Qc8 15Æùe5 ®e6 Ib.Hc3 (Smyslov - Portisch, Tilburg 1984; Yusupov - Short, Madrid 1995), sau poate imediat 12.2c3, în timp ce Seirawan a jucat împotriva lui Karpov (Londra și Hamburg 1998Linare) 1983). Apropo, acesta din urmă este rezultatul pregătirii lui Korchnoi (Seirawan a fost al doilea) pentru meciul cu Karpov de la Merano (1981).

În cele din urmă, mișcarea turnului a fost recunoscută ca fiind cea mai precisă și, alături de 7...de!?

a dezafectat oficial sistemul de la 6.2s 1.

12.e3! (dacă 12JLg2, atunci 12...2e8!, trecând la variațiile considerate) 12...C5. În mâinile albului

12...A:P 13.Φ:íΪ și <àg2.

13.A:a6. Răspunsul de principiu, clar este 13.dc!, deoarece Korchnoi a jucat de două ori împotriva lui Karpov la Merano:

1) 13...bc 14.A:a6 (14.«:d5?!

Qb7) 14...&a6 15>xd5 ^b4 (15... 2ab8!?) 16.®c4 Wf6 (jocul 5)

17.®e2! 2fc8 (cu 17...^:a2 18.2:c5 2ac8 19.2:c8 2:c8 20.0-0 21.

Wd2 £Æ>3 22.Wb4! Albul are un pion în plus: 22...W:b2 23.£ùd4 2c3 24.Wb8+ și ®a7) 18.a3 (18.0-0 ^:a2 =) 18...W:b2! 19.W:b2 ^d3+ 20.Qe2 £:b2 21.2c2 Sùa4 22.2hcl 2c6 23. <5ùe5 2a6, realizând până la urmă o egalitate;

2) 13...£b7!? 14.Ag2 (nu 14.cb?! d4! sau 14.c6 £ù:c6 15.^g2 d4!) 14... bc 15.0-0 ^d7 16.Wb3 2fb8 (16... ^16(b6)) 17.Sh3;16...Ac6 17.£d4!?) 17.Wa3 We6 18.2fdl cu avantajul ușor, dar ferm al Albului (al 7-lea joc).

13...^:a6 14,0-0 (14>a4?! £b4 15,0-0 £ùd3 Zaitsev) 14...ÔC7.

Pe 14...c4 obișnuit în astfel de cazuri, Negrul a fost jenat de 15.b3.

15.b3 2ac8 16.2e1!7 Ca și în jocul precedent, Albul nu a primit nimic special din deschidere (16.Wd3 ®e4= Averbakh). Dar după miscarea

misterioasă a turnului, Portisch, după recunoașterea lui, a început să se simtă nesigur. „Am crezut că Petrosian va juca 2e2-c2 atunci”, a spus el la sfârșitul meciului.

16...2fd8 17.h4 <5ùe6. Petrosyan examinat în timpul jocului

17..Æùe8! și 4/6, crezând că șansele negrului aici sunt chiar puțin mai mari. Apropo, Fritz găsește foarte repede manevra naturală <2ùe8-f6: programul de calculator este setat să găsească cele mai bune pătrate pentru piese.

18.^d3 ®f6 19.Qd2 cd?! „Partenerul meu a ridicat mâna pentru a face această mișcare în general neimportantă, dar apoi s-a gândit din nou”, își amintește Petrosyan. Am început să-mi fac griji și m-am îndepărtat de masă. Simțindu-mi starea de spirit, Portisch a devenit alert și cufundat în gânduri, dar după 15 minute s-a hotărât totuși la acest schimb.

De ce? „Petrosyan este un mare maestru al manevrelor în astfel de situații, așa că dorința lui Portisch de a clarifica situația este destul de naturală” (Averbakh). Desigur, era mai bine să menţineți tensiunea în centru – de exemplu, până la 19...2c7=.

20.ed. „Avantajul minim a fost dat de 20.2:c8 2:c8 21.ed with

(botvinnik maghiar»

155

urmat de Se5 sau Wa6, dar acum Petrosian vizează mai mult” (Zaitsev).

2O..Rxc1 21.Sxc1. Cheie

momentul jocului și întregul meci.

21...®f4?¡ „O mișcare impulsivă din nou. Negrul încearcă să rezolve problemele tactic. Având în vedere amenințările lui We4 sau Wg4, Albul este obligat să accepte provocarea” (Averbakh).

Atacul reginei a fost condamnat de toți comentatorii – și chiar l-a numit „probabil cea mai nefericită mișcare din cariera lui Portisch” (Khaitun). Cu toate acestea, din punct de vedere pur șahist, această mișcare nu este deloc una pierzătoare. Și poate fi condamnat, în principal, doar din punctul de vedere al psihologiei luptei.

Calm și în așteptare 21... Her8, iar dacă 22.0e5, atunci 22...®e7! (dar nu 22...0:d4? 23.òg4), a menținut un echilibru aproximativ și nu i-a oferit Albului șansele că a intrat brusc în joc.

22.gf! Acest sacrificiu de pion, în esență forțat, a devenit pentru

Portisa surpriza. Subestimarea resurselor ascunse ale inamicului a fost întotdeauna călcâiul lui Ahile.

22...ò:f4+ 23.QdZ Ò:d3 24. Sc3 Òb4. Petrosian i-a recomandat 24...Ò62 "remiși", crezând că Albul nu are nimic mai bun decât să urmărească

cavalerul după 25.2c2. Totuși, după părerea mea, 25.h5 este mai puternic! Her8 26.0e5 f6 (26...ab 27.dc6) 27.òg6 Ye4 28.dc8+ (28.β Exd4 29.dc2! òdi 30.òe7+ Φί7 31.òf5 Ed3 32. Ec7+ *f8 33 este de asemenea interesant. :a7) 28...&Í7 29. Ec7+ Phoebus 30.E:g7 E:d4 31.H:a7, recâștigând pionul și păstrând inițiativa.

25.a3 Òa6 26.b4! Potrivit lui Chaum, Portisch nu a prevăzut această mișcare când a jucat 21... W4?! Avea de gând să neutralizeze presiunea lui Alb asupra fișierului c cu Sd7-c7, dar apoi a fost stânjenit de amenințarea cu b4-b5.

26...òb8? Psihologia in actiune! „O schimbare neașteptată a situației l-a tulburat pe Portisch și nu a putut să se apere cu calm” (Averbakh). ÎN

Negrul a avut mai multe continuări de succes la dispoziție:

1) 26...Qb7 27.b5 ®b8 28.pc7 Bd7! 29.2c8 2b7 (Averbakh, Zaitsev) 30. ^e5 £d7 (30...g6 31.Hd8) 31.^:f7 £ùf6 32.£ùe5! ab!? (dacă 32..Æte4+ 33.ig2 4àd6?! 34.Bd8 &b5, atunci 35.h5!

– cu amenințarea de £g6 și Sh8# – 35...g5

36.hg+ &g7 37.B:d5 £>:a3 38.f4! etc.) 33.a4 ab 34.ab <5ùe4+ 35.<¿>g4 (35.ig2 fla7!) 35..ÆYÎ2+ (35...^d6?

36. Hd8 ^:b5 37.h5!+-) 36.*f5 ^e4!

37. Phoebus III sau 37.Sd8 Be7 38Æd5 £ùg3+ cu șanse la egalitate;

2) 26...Sd7! (după Petrosian, cea mai bună mișcare) 27.2c8+ (27.b5 £ùc7 28.^e5 Ye7 29.^c6 2e1= Zaitsev) 27...Q117 28.b5 ^c7 29.^e5 Ye7 30.^sb Bd7 3 !Æù:a7 £te8! Opțiunea indicată de toți comentatorii. Într-adevăr, după 32Æe8 B:a7 sau 32.Sa8 £ùd6 33.a4 <ig6! Negrul, activându-și regele, poate conta pe un egal.

În schimb, Portisch a încercat să-l mute pe cavalerul „rău” în centru, dar a ajuns sub o presiune pozițională severă.

27.SC7 a5 (27...ab?! 28.^e5 f6 29.4àg6 Zaitsev) 28.b5! Remedierea slăbiciunii pe b6. "Singura cale!

subliniază Zaitsev . - Când

28.ba ba 29.£ùe5 f6 30.¿ág6 ¿Ùa6! 31.Sa7 £b8 Negrul a reușit să obțină contrapartidă.”

28...^d7 29.Φί4! Albul are o compensație mai mult decât suficientă pentru pion - toate piesele sale sunt implicate în ofensivă! Apărarea încăpățânată într-o situație atât de periculoasă și neobișnuită se dovedește a fi o sarcină imposibilă pentru Portisch.

29.. .115.! Cea mai bună șansă a fost

29.. /ÒÍ8 – cu ispititoarea 30.2b7 Bd6 31Æùe5 £ùg6+?! 32.^xg6 Bxg6

33.Qe5 „Jocul negrului nu este ușor” (Zaitsev), dar 31...HÍ6+! este mai precis, împingându-l pe regele înapoi. Dupa parerea mea, planul potrivit este 30.Vsb! 4àg6+! (Nu

30.. .Qb8 31.Qe5 Bd8 32.h5! Zaitsev) 31.<ág4, de exemplu:

1) 31...Be8?! (încercare disperată

contrajoc) 32Nxb6 Be4+ 33.^3 ¿tel 34.ab8+ Qj7 35.b6 36.

ig2 Bg4+ 37.FP, iar trecătorul îndepărtat „b” decide rezultatul bătăliei: 37...4à:d4 38Æù:d4 Bxd4 39. Be8! adl+ 4O.ael ad3 41.TU sau

37.. .^:h4 38.£e5! Bxd4 39.b7 Bdl+ 40.Qe2 TU 41 .£ù:f7 £ùg6 42.£ùd6+-;

2) 31...ab8 32JXd6 f6!? (32...®e7 33.^e5! g6 34.h5) 33.h5! (33.B:d5 h5+!) 33...^e7 34Æùh4 Φí7 35.^f5 Bb7 36.a4! (Frumoasa pozitie!)

36.. .g6 (36..Æïf5?! 37. Φ:í5 Qe7 38.Web+ FP 39.asb nu este bun) 37. £g3!, iar apărarea negrului este dificilă:

37... .gh+ (37...g5 38.^f5!) 38.£r.h5 2g8 39.QG5 ^e7+ (39...Qe7 4O.Bxd5 Bc7 41.*i>g6!) 4O . *f4 £g8 41.Bxd5 Bc7 42.Qe4 etc.

3O.oe5! £ùf8. Acum trebuie să mergi așa, sărind

Botvinnik maghiar»

157

logo-ul cavalerului pe Sat, deoarece schimbul 30... £ù:e5 31.Qxe5 a dus la un final de joc cu turn pierdut: 31...f6+

32. Q5 (cu amenințarea ig6; 32.Qe6 g5 33.FT6 gh 34.3g7+ Qb8 35.3g5 este de asemenea suficient) 32...Qb7 33.Feb &g6

34. Soare6! sau 31...Q18 D2.c6! f6+

33. ΦÏ5! Qb8 (33...ae8 34.a:b6 Be4

35. Soare6! si b5-b6) 34.ig6 Bb7 35. Bc8+ Qe7 36.&xg7+-.

31L7 f6 32.£c6. „Poziția negrului este fără speranță. Dându-și seama că s-a întâmplat ceva ireparabil, Portisch era în pierdere” (Zaitsev).

32.. .^e6+?! Cu 32...Be8! (ultima șansă) Albul ar mai trebui să ocolească o serie de recife subacvatice - 33.^3! (33.a:b6 Be4+)

33... Fii2! 34.^e7+ Qb8! (după 34... Qb7 35.£ù:d5 pionul f6 este atacat) 35Æùf5! (mai slab decât 35Æïd5 £te6! 36. £ù:b6 £ù:d4) cu amenințări pe ambele flancuri:

1) 35...Ba2 36.&g7 Bxa3+ 37.Í3 ab3 38.^xh5 Bxb5 39.&f6 a4 40.3(7! TU 41.3:(8+ ig7 42Æd7+-;

2) 35...^e6 36.a:b6 g6 37.Bb8+ Qb7 38.ab7+ Q1i8 39.^e3 ^xd4 40.b6! ab2 41.^:d5 ^f5+ 42. <á?h3+-;

3) 35...g6 3b.^e3 ^eb (36..Jld2

37.ô:d5 și <5\f6) 37.^:d5 ^:d4 38. Ô:f6 £β+ 39.*h3 B(^)e7 40Æb6 cu un avantaj covârșitor.

33.Fd3 (mai departe este o chestiune de tehnică simplă) 33...Bd6. Mai bine 33...Be8 (Zaitsev), dar nici aici după 34.B:b6 Negrul nu poate scăpa:

34...Bel (34...Be4 35,0) 35.Bb8+ și b6-b7.

34.3:b6 Web 35.3b8+ ®f8 (dacă 35...QN7, atunci 36.3d8!) 36. Ba8 Bel 37Æùd8. „37.b6 WA 38.^b4 ab 39.a4 b3 40.b7 b2 41.3:(8+, dar Petrosian preferă o cale mai de încredere” (Zaitsev) a câștigat și el.

37...<Éti7 (37...Bgl+ 38.FO aa 39.^e6 etc.) 38.b6 aa 39.b7 4àd7 4O.B:a5. Black și-a dat demisia. Sunt de acord cu Khaitun: „Petrosyan a jucat cu precizia unui mecanism de ceas”.

Așa că Portisch a renunțat la ciclul, care a devenit în cele din urmă Anatoly Karpov, în vârstă de 23 de ani - în primăvara anului 1975, după ce Fischer a refuzat să-și apere titlul, a fost proclamat campion mondial.

Un meci dificil cu Petrosian l-a tulburat o vreme pe marele maestru maghiar, dar în 1975 a început să revină la forma anterioară. Iarna, a ocupat locul 1 la Wijk aan Zee, unde, de altfel, a câștigat de patru ori (doar Euwa, Korchnoi și Anand au reușit să facă acest lucru). Iar la sfârșitul verii, a evoluat superb la superturneul de la Milano, orașul care urma să țină atunci meciul Fischer-Karpov.

Concursul a 12 mari maeștri s-a desfășurat în două etape. Primul - un turneu round-robin: 1. Portisch - 7 din 11; 2-4. Karpov, Petrosyan și Lyuboevich - 6,5 fiecare (Smeikal, Tal, Brown, Andersson, Gligoric, Larsen au rămas în urmă ...). Apoi meciuri de semifinale: Portisch - Ljuboevich (2,5:1,5) și Karpov - Petrosyan (2:2, dar Karpov a avut cele mai bune cote). În final, finala a șase jocuri: Karpov - Portisch.

Tânăra campioană mondială a preluat conducerea câștigând al 2-lea joc. Dar apoi, după două egaluri, a greșit pe neașteptate în deschiderea celui de-al 5-lea joc, iar Portisch a avut o oportunitate reală de a egala scorul în meci (și în cazul 3:3 ar fi fost declarat câștigător). a turneului).

Nr. 337. Queen's Gambit D42 PORTISH - KARPOV Meci final, Milano (m/5) 1975

1.c4 2.£ùc3 eb 3.d4 ¿b4

4.e3 c5 5.¿d3 0-0 6.3Д3 d5 7. 0-0 cd 8. ed de 9^.:c4 bô 10.Sel. În primul joc Negrul a egalat șansele după 10.¿g5 ¿b7 11.Sci ^c6 12.a3 ¿e7 13«d3 Sc8 14.Bfdl £ùd5!? 15.¿:d5 (15.¿:e7 ^c:e7=)

15...¿:g5 16.&g5 ®:g5 17.¿e4 h6

18.®e3 Hfd8.

10...¿b7 1lJLd3 &c6 12.a3 ¿e7. O transformare de deschidere tipică șahului modern: Apărarea Nimzowitsch s-a transformat într-o tabia a unei Apărări Tarrasch îmbunătățite.

13.¿c2!? Obișnuitul 13.¿g5 este inutil aici: 13...Sc8 14.¿c2 2e8

15.®d3 g6 16-fladl &d5 duce la o egalizare, deoarece cu 17. JÙ16 Albul nu câștigă un tempo atacând turnul. Deci Portisch vrea să joace mai întâi Wd3, să sune g7-g6, apoi să joace imediat ¿h6.

13...Se8. Interesant este 13...¿ab!, prevenind ®d3. Karpov a folosit această mișcare binecunoscută împotriva lui Timman (Wijk aan Zee 1998), totuși, după 1.e4 sc 2.d4 d5 3.ed cd 4.c4 £ùf6 5.£u3 e6 6.£tf3 ¿e7

7.cd £:d5 8.¿d3 £jub 9.0-0 0-0 lO.Sel 2rf6 N.a3 b6 12.¿c2 - play 12... ¿a6! un episcop nedezvoltat cu c8 este mai ușor din punct de vedere psihologic decât unul dezvoltat cu b7.

14.^d3 2c8? „Vizualizarea amenințării lui White. A fost necesar

14...g6" (Portisch). Este ciudat că Karpov și-a repetat propria greșeală făcută (cu turnul regelui la 18 ani) cu patru ani mai devreme în jocul împotriva lui Smyslov (nr. 265). Jocul împotriva pionului d4 izolat nu i-a mers bine de ceva vreme.

15.d5! ed. Poate, din punct de vedere practic, răul mai mic era 15...^ùa5 16.Ag5! S:c3!? 17>:c3 Wxd5 (mai rău decât 17..Ad5?! 18. Qxe7 ®xe7 19.«d3 Ôf6 2O.Sadl) 18.Sacl h6 cu o oarecare compensare pentru schimb, aparent încă insuficientă după 19. DeZ Wh5 20.¿ dl!

16.   Ad5! (tocmai acest atac a greșit Karpov) 16...^e4. "Pe

16...   .g6 câștigă 17.2:e7! ®:e7 18. 4à:d5" (Portisch), deși după 18... #Y.d5 19.¿:e7 4òc:e7 Albul mai are de muncit din greu.

17.   ^:e4 de 18.W:e4 db 19. Wh4 h5 ZO.SadI!? Mișcarea sugestivă a dus însă rapid la obiectivul de 20.B3!, de exemplu:

1)   20...®c7 21>e4 ig7 22.£:f7! *:H7 23.Ah6! (Portisch) 23...®d6 (23..>d7 24.ïïadl!) 24>c4+ &f6

25.^g5! &d8 26.Wh4!++;

2) 20...A:g5 21.^:g5 S:el + (21... Sc7 22.Wf4! Portisch) 22.3:el ig7 (nu mai bine decât 22...®d2 23.Sdì sau

22 .. £u5 23.W4 Ad5 24.2dl! Q:b3 25.3:d8+ S:d8 26.h3) 23.A:f7 Wd2 24.^f3 ®:b2 25.A:g6! *:g6 26. ®g5+ Q117 27.2e6 cu un destram spectaculos.

„Desigur, am văzut 20.L3, dar nu am calculat variațiile și după o oră de deliberare am ales o continuare mai „frumoasă”, dar și mai slabă” (Portisch).

20.. .^c7 21 .Toporul6! „Acest sacrificiu ispititor m-a dus în rătăcire. Amândoi suntem deja obosiți... Din păcate, în momentul decisiv m-am înșelat ”(Portisch).

Apropo, Albul nu avea o soluție pozițională simplă: pentru 21.De4 21... A:g5 22.W:g5 <2ùa5! 23.A:b7 &:b7.

21..fg . Judecând după comentariile lui Portisch, White a ratat deja victoria, dar nu este cazul. Iată adevărata culminare a acestui joc dramatic.

22.^04+? „În cazul lui 22.2e6 Negrul se apără prin

22.. .5cd8" (Portisch). Totuși, computerul găsește 23.Sdel câștigător într-o clipă! Sd6 24. ®c4! 2xe6 (nu există altă cale)

25.. .Qb8 26>c3+ PH7 27>c2Sg8 28.2:e7+ sau 23...A:g5 24.S:g6+ <á?f8 25>:g5 Q:e1+ 26.^:el ^e7

27.W6 +! *e8 28>e6! *f8 29.Ef6+ Qe8 3.Qb! Este frumos fără ghilimele!

Hopeless and 22...¿f8 23.S:g6+ ¿g7 24.¿f6 Ee7 25.®g5 sau 22... Qb7 (22...<i>g7? 23.®e4) 23.Edel! ^d8 24.E:e7+ E:e7 25.¿:e7 ¿:f3

26.gf 2rf7 27>fó £h6 28.¿d6 ^g8

29.®e6 Wb7 30.f4 etc.

Cu toate acestea, 22...Sed8! 23. Sdei! Ed6, iar acum (spre deosebire de variația cu 22...Êcd8) slab 24. »c4?! E:e6 25.®:e6+ (25.d:eb?! <5ùe5!) 25...*g7 26.¿:e7 (26Ah4 ¿:g5=) 26...^:e7 27>:e7+ ® :e7

28. ïï:e7+ <á?f6 29.e3 g5 cu șanse mari de egalitate. Albul a rămas doar cu 24.¿xe7 Exeb 25. Exeb £ùxe7! (dar nu 25...4àe5 26Æte 1! ¿d5 27. ¿d6! ®d7 28.E:e5 ®:d6

29.Exh5 ! gh 30.Wg5+ *f7 31Ж5+ și W:c8+-) 26.E:e7 Wd6 27.^1! cu speranța de a converti în continuare un pion în plus.

22...Qd7 23.¿f4 ¿ab! „Această mișcare m-a luat prin surprindere. Am contat doar pe 23...b5, care după 24.®c3+ ¿f6 25.¿:c7 ¿:c3 26.S:e8 S:e8 27.bc i-a oferit Albului un avantaj decisiv în finalul jocului, deoarece piesele Negrului sunt șomer „(Portisch). Adevărat, nici aici nu ar fi foarte ușor să câștigi.

24.c3+ ¿f6 25.¿xc7 ¿xc3 26.Exe8 Sxe8 27.bc ¿e2!? 28. Sel (28.Ed7+ <*>g8!) 28...Sc8! 29.S:e2 S:c7 30.Eeb ^d8! Nepăsător 3O...íúa5? a dus la dezastru: 31.£ùe5 S:c3 32.S:g6+ *f8 33.f4 E:a3 34.Eh6 b5 35.E:h5 £c4 36.£r.c4 bc 37.Ec5 c3 38.&Í2 sau 35...b4 36.2h8+ <è>g7 37.2b8

b3 38.h4! Sa2 39.FI2 b2 4O.h5, iar pionii lui Alb sunt mai puternici.

31. E3 Φí6. „Pionul suplimentar al alb nu aduce succes din cauza slăbiciunii pionilor din partea damei. Karpov realizează un egal cu încrederea unui campion mondial” (Portisch). Și... nu fără ajutorul unui adversar!

La fel ca la finalul jocului cu Fischer (nr. 333), frustratul Portisch începe să „înoate” și nu folosește șansele rămase, deși nu foarte semnificative, de câștig.

32. FN. Pe Z2.£ki4!? poate 32...2c4 33.FP Ra4 34.4òc2 ¿àe6 sau 34.Ee8 ^b7 35.yeb+ Φí7 .

32...^ùe6 33.dZ q5 34.OUT &c5.

35.£ùd2. Schimbați parteneri, ar fi interesant de văzut cum s-ar lupta negru pentru egalitate după 35.Qe2! 4òa4 36. 4àd2! Φí5 37Æte4 sau 35...ab 36.£ùd4 £a4 37.Φri2. Karpov și-a chinuit adversarii în astfel de poziții până la ultima șansă.

35.. JU7 36.Qe2 2d5 37.c4 2d4 38.2e8 h4 39.2f8+ Qe7 40.2118. Ceva mai bine decât 40.2Í5!? g4 41.hg hg 42.fg 2:g4 43.2Í3, păstrând un pion trecut pe partea de rege.

40.. .hg 41.fg 2d3. Mișcare înregistrată. La sugestia lui Alb, o remiză: 42.2N7+ Phoebus 43 Qxa7 2xg3 44.&Í3 g4 45.hg 2xg4=.

Așadar, Karpov a câștigat în continuare meciul (3.5:2.5), dar nu a fost foarte supărat Portisch, care a declarat ulterior: „Mă bucur că am fost primul șahist maghiar care a jucat un meci cu campioana mondială, chiar dacă nu pentru cea mai mare. titlu. Nu mi-e rușine de înfrângere. Turneul de la Milano a fost cel mai mare eveniment din viața mea.”

A sosit timpul pentru Interzonala de la Biel (1976), unde trei bilete la Meciurile Candidaților erau puse în joc (la fel ca acum trei ani, FIDE a organizat două turnee Interzonale). Larsen a sărbătorit victoria aici. Iar Portisch a împărțit din nou locurile 2-4, de data aceasta cu Petrosyan și Tal. Pentru a elimina „de prisos”, a fost organizat între ei un turneu de meci suplimentar în patru runde.

Foștii campioni mondiali au încheiat un pact amical de non-agresiune între ei: toate cele patru lupte la egalitate au durat nu mai mult de 17-20 de mutări. Și din moment ce Portisch a pierdut în fața lui Petrosyan la început, atunci, se pare, a fost destinat rolului de victimă. Cu toate acestea, jocul următor a încurcat toate cărțile.

Nr 338, Apărarea siciliană B97 TAL - PORTISH

turneu de meciuri,

Varese 1976, runda a II-a

1.e4 c5. „Prima manifestare de activitate este că marele maestru maghiar alege destul de des jocul spaniol” (Tal). Apropo, în această deschidere a pierdut în fața lui Tal la Biel și a obținut cel mai important egal cu el în runda a 4-a a meciului-turneu.

2.£ff3 dó 3.d4 cd 4.^:d4 ^ffó 5.£úc3 ab 6.Dd5. În jocul Smyslov-Portisch (Portorož (m/2) 1971), White a preluat inițiativa după 6.De2 e5 7.^b3 Deb?! 8.f4! (nou!) 8...®c7 9.N5 (9.g4!) 9...Qc4 10. ÎNAINTE de a5?! 11.a4 £yub?! 12^g5 £b4 13Q:1b gf 14. Re2! D:b3 15.db5+, dar apoi toată lumea a trecut la o mai precisă

7...De7!

6...e6 7.f4.

7...®b6!? Surprinde. „Am avut impresia”, scrie Tal, „de parcă Portisch ar fi lucrat la această variație ascuțită pentru întreaga perioadă de la Biel la Varese și ar fi ghicit foarte bine – pentru că 6.

Ag5 s-ar putea să nu se fi întâmplat: în ultimul timp am preferat alte mișcări. Și încă ceva... Clasamentul din turneu (Portisch rămânea în urmă) nu i-a impus ca concurentului să joace neapărat pentru a câștiga, nu l-a obligat să ardă poduri în spatele lui. Pe de altă parte, scorul întâlnirilor din jocul cu Albul împotriva lui Portisch (+6=1) părea să mă oblige să merg înainte. După ce a folosit excelent ambele circumstanțe, Portisch și-a atras cu pricepere adversarul într-o capcană psihologică - în varianta pe care a ales-o, Albul trebuie să acționeze decisiv și nu există loc de ezitare.

Aș adăuga că mai devreme Portisch a jucat doar 7...¿e7 – așa a continuat jocul său de mai târziu cu Tal (Niksic 1983): ! 12.Ah4 0-0 13.ahel ?ùh5 14.«g4 A:h4 15.W:h4 Ô:f4 16>:f4 e5 17.®h4?! ed 18. ^d5 ®d8 19.^e7+ <£h8 20.NR (20.e5 Ag4ü) 20...Ag4!! 21.Bf6! &h7! 22,3 dl! ^:d3+ 23.cd (a:h6+ ameninţă) 23...Sc8+ü 24Æ:c8 ®c7+! 25.QF Hxc8... 1/2. Remiză luptă!

8.Wd2. Mult mai sigur și mai pragmatic este 8. £b3, deoarece mulți adversari au jucat ulterior împotriva lui Portisch, inclusiv Spassky (Tilburg 1979), și împotriva mea - Topalov (Novgorod 1997) și Leko (Linares 2001).

Dar cum a putut Tal refuza să sacrifice un pion?! Dimpotrivă, cel mai probabil după 7...Wb6 a adăugat mental

un punct rar, pentru că a câștigat deja o serie de victorii spectaculoase în această variantă. Totuși - acesta a fost calculul lui Portisch! - prețul fiecărei mișcări este acum foarte mare, iar dacă atacul lui Alb se blochează, atunci fără pionul „rădăcină” de pe b2, nu va fi ușor pentru el.

8.. .^:b2 9.£ùb3- Moda acelor ani, venită din meciul Spassky

— Fisher. Linia principală cunoscută de la duelurile Fischer-Geller (Monaco 1967) și Kavalek-Fischer (Sus(mz) 1967) a devenit ulterior 9. TU Wa3 10.f5! (10.e5?! - Nr. 269; mai modest și 10.De2 sau J.DTb gf 11. ¿e2) 10../àc6 11.fe fe 12.^:c6 fi 13.e5!? (13.De2 Ae7!) etc. În aceste rânduri, Portisch a realizat +7=4 cu Negru, fără a pierde!

9.. .1.gaz. Posibil și 9...£o6 10JL:í6 gf 1 lJLe2 (mai puternic decât 1 l.£ùa4 Wa3 12.^b6Sb8 13.^c4Sh4 Adams

— Gelfand, Wijk-en-3ee(m/3) 1994) H...d5! 12.£a4?! Wa3 I3.^bb d4! 14.0-0 Hb8 15.£c4? Wb4 16.Wd 1 b5! ... 0-1 (Nunn - Portisch, To-luka (mz) 1982).

10.£:f6. Nu 10.Ad3 Ae7 11.0-0 h6! (Spassky - Fischer, Reykjavik^/?) 1972).

10.. .gf 11 .¿e2. Una dintre pozițiile critice ale întregii opțiuni. Am cunoscut-o la cumpăna anilor 70-80 în meciurile de antrenament cu Maharramov și am jucat cu alb, iar apoi neașteptat mi-a fost util pentru a juca ca negru în meciul de campionat mondial cu Short (1993).

11 ... 6 k£. În celebrul joc Spassky-Fischer (Reykjavik (m/11) 1972) a fost H...h5 12.0-0 ^sb I3.Φiii Ad7 14Æbl!? (neclar și 14.£ki1 Es8 15Æte3 Wb4 Ib.c3 ®:e4 17.^d3 Wa4 18.^c4 Ec7 19. £b6 Wa3 Short-Kasparov, London-don (m/4) 1993) 14...Wb4 (mai bine

14... .Wb2! — în gura balaurului!) 15.

®e3 d5?! 16.ed ^e7 17.c4! £ùf5 18. Wd3 h4? 19.i.g4 20.£dd2 f5?

21.a3 Wb6 22.C5! Wb5 23.®c3! fg 24.a4 h3 25.ab hg+ 26.&:g2 Eh3

27.WÍ6! £Æ5 28.C6! ¿c8 29.de fe 30. fifel Ae7 31.tte6 1-0.

Tal a întărit în curând ideea lui Spassky de două ori, câștigând un avantaj împotriva lui R. Byrne (Leningrad (mz) 1973) cu 14.We3!? Qc8

(14...£ùa5 15.^d5!) 15Æùbl! Wa4 (15...Wb2? 16.£dd2b5 17.a3) 16.c4 iùa5 17.®c3 £ïc4 18.W:f6 și învingându-l pe Zilberstein (meciul Letonia vs RSFSR 1973) cu I3.^bI! Wa4 (13...B2? 14. a3!) 14.C4 Wb4 15.We3 Ag7? Ib.a3 Wa4 17. «g3! *U8 18.^c3!+-. Nici măcar nu egalizează 13...W>4 14.®e3 f5

15.ef d5 16.fe fe 17.c3 We7 18.£dd2 (Robach-Korchnoi, Palma de Mallorca 1972) sau 14...d5 15.ed

£ùe7 Ib.^c3 £ùf5 17>d3 «b6+ 18.Hf2! ®e3 19.£u4! ®:d3 20.A:d3 £e7 21.Sel 22.de A:e6 23.

£tec5 (Mecking-Tal, Las Palmas 1975).

Din acest motiv, după H...h5 12.0-0 prefer continuarea 12...£ki7!? 13.FM h4!

14. Ag4 h3! 15.A:h3 E:h3 ló.gh b5 cu compensație excelentă pentru schimb, sau 14.h3 Ae7 cu joc cu două tăișuri (Scurt - Kasparov, Riga 1995).

12.0-0 Ad7. O mișcare utilă în dezvoltare: negrul încearcă să se descurce fără h7-h5 fără să se teamă de atacul standard JLh5.

13L57! Există, de asemenea, o anumită subestimare a adversarului, și o supraestimare a șanselor Albului și obiceiul de a ataca din considerente generale. Tal evită să-și repete jocul împotriva lui Platonov (Dubna 1973), în care după 13.Ah5?! 7 GBP! 14.JV 0-0 (episcopul pe h5 doar împiedică atacul)

15. da?! (15.adl) 15...£a5 16. Q3?! £Λ3 (16...Sac8!?) 17.ab Sac8 18.ΦM f5! Negrul a realizat perspective excelente (deși în final a pierdut).

De data aceasta, Albul vrea să distrugă mai întâi capacul regelui inamic și apoi să treacă pe Ah5 cu verificare. Cu toate acestea, cavalerul negru are un post de ședință convenabil e5, iar regele se retrage în siguranță pe partea reginei.

Prin urmare, I3.Φiii este mai bun, pentru care este posibil 13... h5 (vezi nota la 11...£yub) sau 13...Ec8!?

13...&e5! (mai energică decât 13... ¿e7) 14.fe. Lepeshkin a recomandat 14.Wd4?! JLg7 15.fe fe 16. M5+, dar după 1b...Qe7! 17.Hadl a5 și Wb4 Black are un avantaj clar.

14.. .fe 15JLti5+. Albul își urmează vesel planul, îndemnându-l pe rege exact în direcția în care el însuși vrea să meargă - la b8 (după 2a8-c8).

15.. .Q<18! Triumful pregătirii lui Portisch, care a petrecut doar 7 minute pe 15 mutări. Pe 15...Qe7?! Lui Tal i-a plăcut foarte mult

spectaculosul 16.2:f6! F:1b? 17Ж1+ &g7 18. Wg5+ £ig6 19.W6+ FIb 20.B:g6 Ág7 21Ж4+ Q:ë6 22>g4+ PHI6 23.Sf3+-. De dragul obiectivității, 16...^.g7! 17.2f2 h6 18JSdl a5! (18...Shf8? 19.2>bl!) 19.Ш4 Shf8 20.«g3 lh8 21.Hdfl Hf6 cu joc neclar: 22.4¿5d4! (amenintator 2>d5+!) 22„>c5 23.^f5+! ef 24. £úd5+ Phoebus (periculos 24...Φí8 25. Wh4!) 25.Ш+ Qe7=.

Cu toate acestea, mișcarea în joc este atât mai logică, cât și mai puternică.

16.Sab1. Acum neprofitabil

Ib.LTb?! din cauza 16...Sc8! (Lepeshkin), de exemplu: 17.Sf2 Wb4! 18.

Wg5+ Qc7 19.1d, e3 ág7 sau 17. We3 „b4! 18.<5ùe2 M7 19.a3 Wa4 20. Wb6+ Sc7 21 ,Sf4 Wc6. Nici 17Æùbl (17.2"2? £w4!) nu este 17..."b2 18.Sf2 <£c4 19.Wd3 We5 20.M2 M6!

16.. .5.8 (cu aceeași amenințare de Wb4) 17.£ùe2. „Cavalerul atacă pionul electronic vulnerabil” (Tal). Recomandarea 17.®d4?! „cu șanse tactice bune” (Lepeshkin) este îndoielnic din cauza

17.... b5 18.Bbdl (18.Sal? 2c4 19.Ж2 └g7) 18...Sc6 19.£bl Wa4!

17... Ae7. Posibil imediat

17... .Qc7!? 18.Sxf6 (18.^bd4 Qb8)

18... .¿g7 19. affi ahí8 (20>g5 Sg8!) cu un joc confortabil, dar Portisch vrea să-și păstreze deocamdată pionul în plus.

18.^4 Qs7 19JLe2. Întoarcerea Fiului Risipitor. Echilibrul a fost menținut și de 19Æùd4, de exemplu: 19...£ë4 20.£kl:e6+ Φ68

21. ^d5 b5 22."d4 "?e3+ or

19... <Q>8 2(Wxe6 (20. £e2!? Qa8!)

20.. .D:e6 21Æ:e6 ®:a2 22.£d4 (22. Wb4 b5) 22...d5 sau 20..>c3 (Lepeshkin) 2kSh2!? ¿xe6 22.<bxe6 ®xc2 23.Ae2! Qa8 24.Wb6 "Sam 25. Wb4 ahe8=.

19... Î8. După ce a petrecut aproximativ o oră în ultimele patru mutări, Portisch a făcut o roca lungă artificială. Pe 19...£g6, pentru a reduce presiunea asupra pionului e cu prețul schimbului unui cavaler puternic, Albul primește și un contrajuc suficient cu 20LM4 urmat de 20..Æù:f4 21.3T4 e5?!

22. BÍ3 ®:a2 23.Vb4 &d8 24.Bb2 W 25Ærf5 sau 20...®c5 21.ΦM! &f4 22Æf4 ahg8 23.ah4 etc.

20.£ùa5? Dovada formei neimportante a lui Tal: prin propria admitere, pe 20...b5 a planificat 21.c4, dar a trecut cu vederea tacul 21...Ad8!

Desigur, 20.£ùd4, subliniat de toți comentatorii, cu suficientă inițiativă pentru a menține echilibrul, a fost corect:

20...<ia8 (nu imediat 20...®c3? din cauza 21>:c3 ac3 22.A:a6 Ac8 23.®f:e6 ia3? 24.Ac4! sau 23...<á? a8 24.Ad3) 21Æùf:e6 ®c3! sau 20... £ùc4 21.Axc4 Sxc4 22Æfxe6! (22Æki:e6 Qxe4! 23.Wd5 We3+ 24.QY b5, iar dacă 25.Sh3, atunci 25...YM!), iar acum 22...®:a2 este periculos având în vedere 23.£ùf4! tthc8 24.FY! și 4àd5, dar după 22... „c3! 23>xc3 (nu mai bine decât 23.W2 Axe6 24Æùxe6 Qxe4 sau 23.Wd3 Axe6 24.ôxe6 Hhc8) 23..Æc3 24.^4 Qc4 25.Sbdl Asb draw pe tablă.

20...b5! 21.£b3 (vai, trebuie) 21 ...Ad8! 22.FY Ab6. Datorită perechii de tempo-uri talentate, Black a activat episcopul și privește viitorul cu optimism. Cu toate acestea, poziția lui White este departe de a fi fără speranță: cavalerii săi pot, uneori, să dea dovadă de o agilitate cu adevărat Chigorin.

23. £ùh5! 5c7?! Tal credea că 23...f5! Acest lucru i-a oferit într-adevăr lui Negru un avantaj mai tangibil: 24.ef ef 25.£ùf6 (25.Ad3 Shf8 26.^g3 ^c4!) 25...Aeb 26.c3 (recomandarea 26.ôd5? nu este bună din cauza 26 ..Axd5 27.®:d5 Qxc2 28. Adi Nc3!, iar dacă 26.Ad3, atunci 26... Scf8!

26.. .5hd8! (nu 26...Ad8 27.^d5! sau

26.... QC7 27. £d4!) și mai departe:

1) 27.^4 Af7 28. £\b5?! (o șansă disperată; 28.Axb5?! ab 29Æb5 Q8!) 28...ab 29.Qxb5 Q7 30.Sfbl Sc6! 31.S5M 104 GBP! 32>e 1 £a5! 33. AB ®:c3 34.A:c6 (34>e7+? Qc7 35>:d8 "C1+ 36.Adl Wd2-+) 34... ®:el+ 35Le1 &c6 36.ya4+ Qb7 37.4a:h7 £o5, iar doi episcopi depășesc numeric un turn și un pion;

2) 27.4à:h7 (cel puțin câștigarea materialului) 27...^g4!? 28.A:g4 fg, iar Negrul are o poziție excelentă de atac, dar lupta nu sa încheiat încă.

Mișcarea în joc este mai puternică, dar și mai lentă. Ce poți face: un joc dinamic nu a fost niciodată punctul forte al lui Portisch.

24. £ù:f6 Ac8. Un alt punct important.

25.£kj4?! Ținând cont de evenimentele viitoare, arestarea reginei negre a lăsat mai multe șanse de supraviețuire - 25-c3! Bd8 (25...Ш8 26. ¿bdl) 26.^g4 4¿úc4 (dacă 26...£ïg4

27. Axg4 Sc4, apoi 28.De2! Sxe4 29. 4d4! cu iniţiativa pionului) 27. A:c4 S:c4 28.®f6 cu ideile lui Hf3 şi £ùd4.

25...&c4! (răspuns neplăcut) 26.&C4 (26.Ш4?! h5 27Ærf6 ^e3

28. ППО Sc3) 26...E:c4. Turnul lui Negru și doi episcopi sunt foarte puternici și tot ce le rămâne pentru a fi complet fericiți este să o readucă pe regina în joc.

27.#ùf6. Tal a considerat această mișcare „o greșeală comparabilă doar cu

20.^a5? De departe, intenționa să joace 27.SÍ7?! ®:a2! 28.ya1? (28.QC1 Ed8!) 28...Wxc2 29.Wxd6+ Qc7 30.ac7 Qxc7 31.Sci, dar a reperat lovitura 31...Sd8ü la timp - slăbiciune de rangul 1!

Prin urmare, Tal a recomandat „singura continuare adevărată” 27.^e3?! Qxe4 (27...Nc7? 28.c4!) 28>c3 Ad4! (28...Bg8? 29.®c6! Q:e3 30.®:e4 Ab7 31>:e3 A:g2+

32.<Égl) 29.R13 (29.®c6? Ãb7 30.Wd7 a fost de asemenea sfătuit, dar acest lucru este rău din cauza 3...Axe3 31.W7 ¿d5 32>c7+ Qa8 33.Ybp ab8! 34. EÍB Aa7!-+)

29...Ab7 (29...d5? 3.£u4!!+-) 30. W7 - „dacă aș fi pierdut, nu ar fi fost atât de ofensator” (Tal). Dupa parerea mea, dupa 30...Aa8!

Zi.alp ac8 32.Ef8 d5 33.axc8+ Qxc8 34.2g4! ftg4 35>dl Be4 36. £ù:d4 Ab7! Negrul are toate șansele să transforme pionul suplimentar.

Opțiunile date de Tal îi caracterizează natura optimistă: este obișnuit să joace conform

intuiție, crezând cu fermitate nu atât într-o evaluare obiectivă a poziției, cât în capacitatea sa de a deruta adversarul și de a ajunge la regele său. De fapt, mișcarea „leneșă” din joc, apărarea pionului e4, este încă relativ mai bună, deși după răspunsul lui Portisch, nava lui White începe să se scufunde treptat.

27 .. „b4! 28.®d1. „Îi face sarcina lui Black mai ușoară. Posibilitatea de rezistență a lăsat 28.®h6”, scrie Lepeshkin și recomandă 28..Dc7, deoarece „28... ttc2 29>g7 Ed8 30.<?ùal Sb2? 31. ab2 ®:b2 32.^7+ și ®:b2". Cu toate acestea, după ce a lovit 30..JM2! (din nou slăbiciunea rangului 1!) 31.®b3 Ea2 nu trebuie să fie invidiat de Alb.

28.. .^c3! 29Lsi. Nu e bine

29. W:d6+ JLc7 30.We7? (măturând apărarea grea după 30.Wd3 Sd8

31. ":c3 N:c3) 30..."ε5 31.g3 (31. £g4 W:e4-+) 31..JLd8! (dar nu mutarea lui Forintosh 31...Nxc2?! din cauza 32.Wg7 Sd8 33.Wxh7) 32.Wg7 Áxfó 33. Wxfó Wxe4+ 34.igl Áb7-+.

Mai distractiv este capcana 29.a4!? (doar în spiritul lui Tal) 29..Rxa4 (29...ba?

30.Lxd6 +; 29...b4? 30.W:d6+ Ác7 3iЯieП We5 32.-£g4 W:e4 33.<53d2 +-) 30.W:d6+ kcl 31.We7!? Noi5

32.   £>g4! (acum această mutare este posibilă: pe 32...1Sf:e4? există 33.&c5)

32...Wh5! 33.EÍ7 Hc4 34.h3, deși negrul are și aici un mare avantaj: 34...Hd8 (34...b6 nu este rău, și chiar 34.. Dxc2 35.í3d4 Es3 36.&Í3 Wc5!) 35. Exh7 (sau 35.Wf6 Exc2 36Æ3d4 Hc4 37.^xe6 Ed6) 35...Wg6 36Æte5 Wg3, iar dacă 37.1ír:d8 JLd8 38Æùxc4, atunci 38...â.c7!

29...h5! ZO.ShZ. 30.®:d6+ este din nou nefavorabil, de data aceasta din cauza

30...Ac7 3I.ShZ ®e5 32>h3 £d8

33.®h4 Q8, de exemplu: 34.4àd2 Da4! sau 34.SH3 Ab7 35.WÍ2 £:fó 36.B:í6 tte4 37.Ш8+ ttfô 38>:f8+ Wb8 etc.

30-...®e5. După centralizarea reginei, Negrul domină întreaga tablă: Albul va avea întotdeauna un final prost, dar... un mijloc și mai rău!

31. ®d2.

31 ...Î8! Prevenirea necesară. Prematur 31... Ac7?! 32Æ>a5 d5 33.g3 Axa5 34. ®:a5 de 35.«b6+! Fa8 Zb.DaZ. 31...¿d8 32ДсП ¿:f6?! 33.Sxf6 Qxe4 34.W12! AB7 35.&a5 ®c5 3b.g3 Ad5 din cauza bruscului 37.c4!! cu un atac formidabil.

32-Scil. 32Acfl Ãc7 33.íúa5 d5! a condus aproximativ la fel, în timp ce încercarea amuzantă 32.c3 Ac7 (32... Ad8!? 33>f2 fifô 34A:h5 ttB 35.

âg5) 33.®d4!? (altfel 33...d5)

33...E:d4 34.cd Wg5 35.S:c7 a fost parat de 35...EÍ8! 36Ækl5 ®h4 sau 36.<ègl Qb8 37.£Mi7 ®h4-+.

32.. Rc7 (pregătirea loviturii decisive d6-d5) 33.^a5. Câmpul nefericit pentru cal! Adevărat, nici 33.Sdfl d5 nu a ajutat.

34.SH13 Ad8! 35JLhB de-+.

33...   .d5! 34.g3 Q:a5 35.®:a5 E:c2 3b.^bb (36.ed? „e2; în necazuri de timp, Tal „uită” să demisioneze) 36...®b2 (36...h4! ?) 37. "gl de 38.£r.e4 Ab7 39.Se3 Sf8 4O.a4 "e5. White și-a dat demisia.

Rezultatele meciului-turneu: 1. Petrosyan - 4,5; 2. Portish - 4; 3. Tal - 3.5. Tragerea la sorți la scurt timp după a determinat perechile de candidați din sferturile de finală, iar adversarul lui Portisch din nou, ca în 1968, a fost Bent Larsen.

Dar dacă în urmă cu nouă ani marele maestru danez era favoritul meciului, acum situația s-a schimbat. Munca analitică fructuoasă a lui Portisch și explorările sale continue de debut au dus la faptul că el (precum Korchnoi și Polugaevsky) a atins apogeul carierei sale la

vârsta de 40-45 de ani, în timp ce talentatul strălucitor, dar ușor, Larsen și-a depășit apogeul cu câțiva ani mai devreme. mai exact – după o înfrângere teribilă într-un meci cu Fischer (1971).

Schimbarea alinierii forțelor a fost deja arătată de primul joc, în care Portisch a răspuns cu îndrăzneală la 1.e4 din nou cu 1...c5! Larsen nu a găsit nimic mai bun decât 2.£c3 &c6 3.d3db 4.Ad2 ¿g7 5.d3 d6 6.f4 e5!? (urmând rețeta lui Botvinnik, care a jucat așa pe 6.4òge2 - Nr. 256) 7.ÔÍ3 (7.^h3! Salvat

cer - Portisch, Geneva (m/13) 1977) 7...£kje7 8,0-0 0-0 După 1O...ef! 11. A:f4 Ê:f3+ 12.S:f3 ®b6! 13. TU Aeb 14.Ag5?! Ôc6 15. Àe3?!£fe5! lóJIffl Ôg4 17.I14 c4+ 18.FI1 cd 19.cd Ad4! Negrul a obținut un avantaj clar și a câștigat la a 67-a mutare.

După o remiză rapidă în al 2-lea joc, Larsen a putut să se răzbune în al 3-lea, dar următorul duel ascuțit i-a zdruncinat serios încrederea în rezultatul reușit al meciului.

Nr. 339. Queen's Gambit D36 PORTISCH - LARSEN Meciul candidaților, Rotterdam (m/4) 1977

I. c4 ^f6 2.^c3 eb 3.^3 d5 4.d4 £ùbd7 5.cd ed 6.¿g5 ¿e7 7.e3 0-0 8.Ad3 sat 9.c2 Se8

1O.h3. Un plan inteligent care implică manevra JLg5-f4 și, de regulă, roca lungă. În jocurile 2 și 6 un calm 10.0-0 £ùf8 ll.Sael Loeb!? cu ideea de £6d7.

1O...af8 11.Jlf4!? Evitarea

II. 0-0-0 ^e4!=.

11 ...4ùg6!? Vechea recomandare a maestrului G. Ravinsky este că înainte de a schimba episcopii pătrați întunecați cu ^xib, Negrul pune cavalerul pe g6 cu tempo.

Adevărat, aici cavalerul poate fi lovit, așa că este greu de spus cât de mai rău imediat 1 l...Ad6 12.A:d6 ®:d6, așa cum au jucat Flohr (Stockholm(ol) 1937) și Smyslov (Leningrad 1939). împotriva lui Reshevsky . În aceste jocuri a fost mai departe 13.0-0, în timp ce mai agresiv și mai periculos pentru Negru este 13.0-0-0!? – statisticile acestei continuări sunt clar în favoarea lui Alb.

Permiteți-mi să vă reamintesc că un plan similar a fost folosit acum un secol de Rubinstein - I.d4 d5 2.c4 e6 3.£u3 £tf6 4JLg5 £ubd7 5.e3 Ae7 6.W 0-0 7.®c2 b6 (7 ...C5!) 8.cd ed 9.Ad3 Ab7 10.0-0-0 (Nr. 60), urmat, de altfel, de Alekhine, care a câștigat jocul manual împotriva lui Reshevsky (Pasadena 1932): 1ÆÙÎ3 aí6 2.c4 e6 3.^c3 d5 4 .d4 abd7 5.cd ed 6.M4 sat 7.e3 i.e7 8.£d3 0-0 9.Wc2 Be8 10.h3 2tf8 11.0-0-0! b5?! 12.^e5 ¿b7 13.FY ^6d7 14.a:d7 W:d7 15Acl! JLd6 16.ae2! i.:f4 17.a:f4, iar Albul nu trebuie să joace pentru șah-mat - Negrul este ruinat de

slăbiciunea flancului său de damă. Pe baza acestor idei, s-au dezvoltat și alte variante ale Gambitului Reginei cu roca lungă.

În acest caz, pe 13.0-0-0, s-au făcut multe încercări diferite de a găsi o apărare satisfăcătoare. Să luăm în considerare câteva dintre ele:

„Botvinnik maghiar”

169

1) 13...b6?! 14.g41b7 15.g5 ^e4? (15...£6d7 16.h4!) 16.A:e4! de 17. ^d2 c5 18.d5 Had8 19. £d:e4... 1-0 (Eingorn - Belyavsky, URSS (h) 1988);

2) 13...b5?! 14.FY a5 15.g4 (15. Hcl!?) 15...a4 Ib.All! ¿ab 17.^e5 £6d7 18.®:d7 ®:d7 19.^e2! (planul lui Alekhine familiar) 19...b4 20Ærf4 b3 21.W:c6... 1-0 (Chuchelov - Robol, Gent 2000);

3) 13...a5?! 14.FY Aeb 15.g4 (15.<e5!? £6d7 16.<M7 Axd7 17.£ùa4 Baburin) 15...Sac8 16Æùg5 b5?! (Topalov - Pichet, Linares 1997)

17.Bcl!, iar din nou șansele lui Alb sunt mai mari;

4) 13.. JLd7 (luând pătratul de la cavalerul R5) 14.FY fiac8 15.g4 c5! 16.dc ®:c5 17Æd4 4òe4 cu șanse de egalare (Dreev — Malakhov, New Delhi 2000), dar mai energic

14.g4!;

5) 13...Deb! 14.FY Yas8 (cel mai natural plan) 15.g4 (15.WpC1 ^6d7 ló.tthdl c5) 15...c5 (15...£u4?! 16.Dxe4! de 17.^d2) 16 . dc S:c5 17.£d4 ab. Este posibil ca y-ul lui Alb să fie avantajul minim, dar nu este ușor să-l demonstrezi, de exemplu: 18.Í3 £ù6d7! 19. ®h2 ®e7 cu joc cu două tăișuri (Gabriel - Lobron, Bundesliga 1996).

12^.h2 JLd6 13 R:d6 ®:d6 14.0-0-0S? În anii 1930, Reshevsky și Makogonov jucau așa, dar în șahul modern acesta este, desigur, brevetul lui Lajos Portisch. Numai cu roca lungă poziția cavalerului pe g6 poate fi mai proastă decât pe f8.

14...®e7?! Practic, o pierdere de impuls. Cu 14...b5?! 15.FY (15. £úd2!?) 15...Ad7 (15...a5 Ib.dsi!) 16J2ùd2! ®e7 17Æb3 ^e4?! 18R:e4 de 19.£u5 Albul câștigă prin mijloace pur tehnice (Portisch-Cirich, Beverwijk 1968). De asemenea, este îndoielnic că 14...a5 15.FY Wb4?! în vederea 16.g4 sau IbDsI, dar nu 16. ^a4?! ^e4 17.a3 (17.^c5!) 17..>e7 18Nb6 Qb8 19Rxe4 de 20.2id2 De6= (Portisch - Krogius, Hastings 1970/71).

Este mai logic, ca în varianta cu cavalerul de pe Í8, să se dezvolte imediat episcopul - 14..Leb! (mai rău este 14...Ad7 15.g4! Reshevsky - Monticelli, Syracuse 1934), de exemplu: 15N)g5 £rf8 16.QY b6 17.g4 c5 18.2\e6 fe 19.g5 <ò6d7= (Portisch - Gimenez , Pa -lma de Mallorca(mz) 1970) or

15.FY!? urmată de Sci, lăsând g2-g4 și ^5 în rezervă.

15.q4 JLe6 Greșit 15... £w4?! in vederea 16Rxe4 de 17.£kl2 f5

18.gf ¿:β 19.Í3 ®eb (altfel Negrul rămâne pur și simplu fără pion)

20.fe A:h3 21.#Æ>3! JLg4 (Makogonov - Ilyin-Zhenevsky, URSS (c) 1934) 22.Wh2! h5 23.2>c5 cu un avantaj clar. Și dacă 15...b6,

apoi 16.2dgl!, planificarea g4-g5 și h3-h4-h5.

16 g5. Soluția principală este încercarea de a folosi mutarea „extra” ®e7. Pe 16.4àd2 sau

16. £o5 neclar 16...c5! Iar 16.FY profilactic l-ar putea deruta pe Portisch din cauza posibilei lovituri A:a2+, deși după 16...£>e4 17.A:e4 de 18.®:e4 A:a2+ 19.Q:a2 W:e4 20 .£ù:e4 fi:e4

21.d5! sau 16...flac8 17.g5^e4 (17... 4àd7(h5) 18.adgl!) 18.ô:e4 de 19. Q:e4 A:a2+ 20.F:a2 ®:e4 21>: e4 S:e4 22.h4 4ôe7 23.h5 y este un joc final puțin mai bun pentru Alb.

16.. .£ùe4S? Larsen nu-i place

16.. £k17 (cu 16...4àh5 17JStdgl! ar trebui să se gândească la salvarea cavalerului) 17. ïïdgl c5 18.h4 cu inițiativa pentru Alb, iar el preferă să agraveze jocul sacrificând un pion.

17. Axe4 (17.&xe4? de 18.Axe4 Qxa2) 17...de 18.®xe4 b5 (amenintare b5-b4 si Qxa2) 19.h4! Neagățându-se de avantajul material, Portisch acumulează avantaje poziționale și amenință să-l atace pe rege.

19... b4 20.^a4 ®d6!? Bineinteles ca Larsen nu a renuntat la un pion ca dupa 20...Axa2

21.W:e7 S:e7 (21...^:e7? 22Æc5 Aeb 23.£o5) 22.£ri2 Ad5 23.Sh3 pentru a obține un egal într-un final plictisitor și nepromițător.

21 .h5! (Albul, la rândul său, sacrifică schimbul) 21...Àd5! Cea mai bună șansă. Slab 21 ..ÆÆ8? 22. ®e5! ®:e5 23.^:e5 £:a2 24.Qc2 Ad5 25.Sh4, în timp ce seducătorul

21.. .Ab3 a permis doar o luptă grea pentru ecuație:

1) 22.^e5?! £d5 23.hg Axe4 24.

gf+ *U8 25.fe®+ Qxe8 26.β (26. Hh4 ®d5!) 26...Ag6 27.f4 28.b3

®d5, iar regina nu este inferioară armadei de fii albi;

2) 2Wg4! 23.hg? £ùe6? în vederea 25.^e4 ®d5 26. £o5! ШB (26...C5? 27ÆJ6+!) 27.FY! Qb8 (27...C5? 28.h6!) 28>f5 cu cel mai puternic atac: 28...flad8 29.h6 g6

30.W6+ sfc>g8 31.β Sde8 32.2ЫI (amenințător 33.®g7+ü 4a:g7 34.£ùf6#)

32...ÍM8 33Æù:c6+-.

Totuși, după 24...Se7!? 25.®h4 g6 26.4àe4 ®e6! 27Ætf6+ Q1i8 Negrul a forțat schimbul de regine și putea conta pe un egal, în ciuda întregii puteri a cavalerilor albi.

22.^e4 Ên8 (nu există altul: 22... ^e7? 23.^c5 sau 22...Ae6? 23>g2) 23.b3. În mod clar, nu 23.FY? Ae4+ 24.Qa1 ®d5. Moment de cotitură în petrecere.

23...^eb? O eroare neașteptată, tipică regretatului Larsen: Black propune brusc un schimb de matci, din care doar

ceea ce au evitat. Între timp, au avut două continuări acceptabile:

1) 23... £ 17!? 24.Shel (24.Q114 Das8! 25.Q2 c5 26Æd2 c4! sau

26. dc £ù:c5 27>:b4 £m4+ 28>:a4 ®c5! 29Æd4 Deb! 30>d7 ®c3+

31. FY D: bz! 32.ab Dublu 33>:c8+ ®:c8 34.^c6! Qxc6 35.fihd4 ®f8! 36Æd8 Dc5 37.ttf8+ *:f8 38.f4 h6! cu un posibil egal) 24...f5!? 25.gf (25>h3 c5!) 25..Æù:f6 26>f5 flf8 27Æùd2 £ùd7 28.Wg5 fl:f2 29igl Q17

30.e4 Deb 3I.^e3 Da(8 cu o poziție ceva mai proastă, dar defensivă;

2) 23...f5! 24.WT5 (24.gf? ®:Í6 25-Q3 Aeb este rău, iar dacă 24.Sh3, atunci 24...4àd7! și sb-c5 cu contraplay bun) 24...4bd7 (24...De4 ? 25.W3 Wd5) 25>g4 Wf8! (mai puternic decât 25...^eb 26JÏ:e6+ D:eb

27. QYZ YA8) 26.W:d7 (2b.Q3 Deb)

26...Q:(3 27.b6 g6 28.^c5 flad8 și fld5=.

Doar o astfel de luptă complexă ar putea justifica planul de gambit al lui Black. Pierzând oportunitatea f7-f5, ei cad sub presa pozițională.

24 ®f4! Poziția reginelor s-a schimbat în avantajul Albului. Nu se mai mulțumesc cu un final mai bun după 24.Rxe6 £geb 25.DIZ Axf3 (cel puțin recăpătând pionul) 2b.D:B 4axg5 27.DG5 £ùe4

28. flgl! flad8 29.£c5 Ô:c5 (29...®sw

30.Qc2!) 30.Dxc5 Sd5 31.flg5 etc.

24...<òd7 25.ïïhe1. Cu amenințarea e3-e4. Practic, mai puternic decât 25. Q2!? - nu atât împiedicând sacrificiul A:b3, cât pregătind o mutare importantă Dsi,

leneș împotriva subminarii sb-s5:

25...Dac8 (mai slab decât 25...N6 26ihgl sau 25...N5 26.D114! și Dsi) 2b.Dc1 c5 27.dc! A:B! 28.Wxf3 ®e5+ 29. QF <&c5 30.&C5 Qxc5 31.Qxc5 ®xc5

32.flgl Dc8 33.®e4, plecând cu un pion în plus.

25.. .^:b3? O încercare de a tulbura apele într-o poziție dificilă, dar obiectiv o mișcare pierzătoare. Desigur, 25...c5 este de asemenea rău. 2b.e4, și 25...F5 26.£ùh4, și 25...Ae4 26. Qb2 cu ideea de Dci, și 25...A:O 26. Wxf3 c5 27.dc Das8 28. fld5 ^ b6 (28..>e7 29.Wn5!) 29.^:b6 ab 30. Fbj bc 31.Dc1.

Cu toate acestea, a fost mult mai mult

25... Das8!, din moment ce 2b.e4 nu a făcut nimic pentru Alb?! Q:b3 27. ab ®:b3 28.^b2 c5!, nici 2b.Qb2 Axf3 (26...C5? 27.e4) 27>:f3 c5 28.h6 g6 29.QC1 c4! 30.be Qxc4 31.®b7 Q8 32>:a7 b3! 33.a3 bc8 cu contraplay egalizator

Comentatorii au recomandat 26.4¿úd2 ca cea mai bună șansă! c5 27.^:c5 ^:c5 28.de Dxc5+ 29.Qb2, „păstrarea tuturor avantajelor postului”, dar după 29...Des8 30,..We7!

este posibil ca aceste beneficii să nu fie suficiente.

26.ab Wxb3 27.&b2. Albul respinge destul de ușor atacul adversarului și apoi trece la transformarea piesei suplimentare.

27...Wa2. La fel de fără speranță ca 27... Nas8 28.FY (28.£*Í2!?) 28...c5 29.d5, la fel și 27...a5 28.g6! fg 29.hg hg (29...h6 30.£d2 Wa2 31.WÍ5 £b6 32.£>bc4 £rc4 33.18,f7+ și W:c4 sau

31...We6 32.W:e6+ S:e6 33.2gl W 34.£id3 etc.) 30.FY! a4 31.2d3 sau 30...W8 31.Wg3 a4 32.2x12 Wd5 (32...»e6 33.2>d3 b3 34.2gl) 33. Ôd3 a3 (33...SÍ6 34.HC1) 34.W:g6 Sf6 35.Noi4.

28.Wf5 ! c5! Evitarea 28... Trist8

29. SH, Negrul sacrifică a doua piesă.

29.Wxd7 cd. Forintosh și alți comentatori au remarcat că atât 29...c4 30.^34, cât și 29... 2ac8 30.d5 Wal+ (30...c4 31.W4) sunt rele.

31.*c2 b3+ 32.Qc3 Wa5+ 33.Qb3, și 29...Wal+ 30.Qc2 b3+ 3I.Qc3 cd+ 32.2td4 2ec8+ (32...Hac8+ 33.2c6 Wa5+ 34.Q:b3+ 34.Q:b3 Wb,.52) dar „victoria” 33.Qx3 W:b2 34.2Ы?

primul, c3+? 35.Qe2, deși după 34... PsZ+! 35.Qe4 Wxf2 Negru salvează. Și frumoasa lovitură 33.2jc6!, dimpotrivă, a fost condamnată din cauza 33... Wa5+ 34.Q:b3 2ab8+ 35.Qc2 (35. 2Q8?? Hc3#) 35...Wb5, deși 36.II6! W:b2+ 37. Qb3 Sb3+ 38. Qe4 etc.

30.S:d4 Das 8+ 31.Sc4. Schimb util. alternativă -

33.Qe2 W:b2 32.Sd2 Wb3+ (32... Wa3 33.Qe2) 33.Qe2 Wc4+ 34.B13.

31.. .H.-C4+ 32.4ù:c4 W:c4+ 33.ád2 Wa2+ 34.&d1 Sf8 35.Wd2 Wa5 36.Qe2. Renunțând la pionul g5, Albul își creează unele probleme tehnice. Aparatul ii sfatuieste pe "lacomi" 36.Hgl!, de exemplu: 36..JXd8 (36...U6 37.Wb2 Wd5+ 38.Qe2) 37.^4 "al+ (37...Sd5 38. h6!) 38.Wcl Wa4+ (38...W2 39. Wc7!) 39.Qe1 b3 40.Wb2 Wa5+ 41.Qe2 Wa6+ 42.Qo Wb7+ 43.&g4 »e4+ 44.<á?h3+-.

36.. .5d8 37.£kl4 W:g5 38. W:b4 W:h5+ 39.^f3 h6 40JZa1 Sc8. Controlul a trecut și jocul a fost amânat.

41.TIMIS! O mișcare înregistrată care combină apărarea cu atacul. Nu ve

^Botvinnik maghiar*

computerul care dă frică pune 41, e4 pe primul loc!? și caută linii ascuțite cu 41...g5! 42.Na5. În mod intuitiv, o persoană nu dorește să spargă perechea de pioni í2-e3, deoarece fiecare pion aflat în astfel de poziții își merită greutatea în aur: nu poți câștiga jocul cu un singur cavaler!

41... a5 4 2. Pentru 4 Qs5. Pe 42...3c5 puternic 43.Se4! FG5 44.3e8+ FI7 45.FT5+ 3:f5 46.3e7! sau

43...W5 44.3e8+ FI7 45.Qe4 g6 46.Sd8! a4 (46...SÍ6 47.Hd5) 47.3d7 lá,g7 48Q7 a3 49.3a7, dar 42...®d5!? 43. Wd3 (nu este destul de clar și 43.£ùd4 3c4 44Ra1 Bb4) 43...Qc5!

43.£d4 Wh5+ 44.*d2 FI4 45.Wf5! 3b8 46.3a2 h5 47. Φí4! Joc solid: oferind un schimb dezastruos pentru Negru, Albul alunga regina. Jocul de mașini a decis și 47.Qe2!? g6 (47...a4 48.3:a4 3b2+ 49.*d3) 48.Q:a5 Qe4+ 49.Q63 Wgl 50.e4 h4 51.Qe2 h3 52.Qe5! 3d8 53.Q6 Wg4+ 54.Qe3 sau 49...Wdl+ 50.Wd2 FP+ 51.Qe2 Qb1+ 52.Hc2 h4 53. „β Hb2 54.*d2.

47... Wd8. Clar, nu 47... FT4 48.ef Hb4 49.QsZ sau 48... Sa8 49.3a4 h4 50.QeZ+~.

48.Qe2 Qbb 49.®f5 Fab+ 50.Wd3 Qa8 51.Qc4 We4 52. Phoebus QB 53.Wc2 Qbb 54.3DZ 3d8 55.^4 3b 8 56.Wd3 g6 57.3c2 cu ideea de QS (b2) 58. £ J3! f7. Acum la 58...Hb2? câștigătoare 59.Wd8+ Qb7 60. £)g5+ Qbb 61. £ùxf7+.

59.&e5 Sc8. Ultima șansă a negrului a fost 59...a4!? 60.£ù:g6? fg 61.Q:e6+ Wg7 62.Q:b5 a3 c

remiză dorită. Planul potrivit este 60,2x17! Sa8 61.ÔÍ6+.

60.Sd2 h4.

61. Wd5! Insistând asupra schimbului de matci. Și din nou în cazul fulgerului 61.<5ìg6? pe neașteptate s-a dovedit a fi egal: 61...h3!

62.Q66 Q5+! (acesta este mai ușor decât 62...h2? 63. 2e7+ Qxe7 64.Qxe7 hlW 65.Wg5+ φβ 66.Wxa5) 63.ΦΠ Wh5+ sau 62. Sdì Wb2+ 63.FP Wb7! şi h3-h2=.

61...Wa6+ (61...W:d5 62.&d5+-)

62.tf3 Wf6+ 63.Qd2 Wf5 64.

ZDZ! Wf6. Sau 64„>g4+ 65.Q112 Φg7 66.Sd4! Poziția negrului este complet fără speranță și continuă să reziste mai mult din inerție.

65.^-.a5 N3+ bb.Fd3 Phoebus 67.Sd8+ S:d8 68.W:d8+ Qd7 69.FN4 f6 7O.F:IS Wd6+ 71.Qd2 ®d5 72.Qd4 Feb 73.Fd3 Qd7+ 74.NBW Fsi 74. 75.Qd2 (75. Φά8!) 75...Qa1 7b.Qe8 q5 77. &d4 QQ 78.e4 q4 79.^15+ Qe5 8O.4òe3. Black și-a dat demisia.

De data aceasta, meciurile din sferturile de finală s-au jucat pur și simplu pentru majoritatea celor 12 jocuri, iar Portisch, după ce a câștigat încă trei „albi”

jocuri cu două egaluri cu Negru, l-au învins dinainte pe Larsen cu un scor de 6,5:3,5 (rezultatul final al multor ani de competiție este și el elocvent: +26-14=15 în favoarea lui Portisch).

Pentru prima dată în viață, marele maestru maghiar a ajuns în semifinalele candidaților, unde s-a întâlnit într-un meci de 16 meciuri cu fostul campion mondial Boris Spassky (Geneva, vara 1977). Au trecut de mult vremurile în care Spassky era unul dintre cei mai dificili adversari ai lui Portisch. Acum au luptat la egalitate, mai mult, Portisch a condus de două ori în scor, dar chiar la final a pierdut în continuare (6,5:8,5).

Trei ani mai târziu, după ce a împărțit locurile 1-3 cu Petrosyan și Huebner la turneul interzonal de la Rio de Janeiro (1979), Portisch s-a încrucișat din nou cu Spassky, aflat acum în sferturi (Mexico City, primăvara 1980). În acel ciclu, a fost cel mai încăpățânat meci! Am jucat cele mai multe dintre cele 10 jocuri și deja Portisch a câștigat primul, în plus, cu negru, în schema preferată a partenerului său - varianta închisă a „Sicilianului” (vezi.

Nr. 369, nota despre a 6-a mutare a Negru). În a 9-a, Spassky a revenit, iar „timpul regulamentar” s-a încheiat cu scorul de 5:5. Patru jocuri suplimentare au ajuns la egalitate - 7:7. Iar Portisch a avansat în semifinale, grație unei noi reguli FIDE, ca să spunem ușor, ciudat, potrivit căreia s-a acordat preferință adversarului care a câștigat mai multe victorii cu negru.

În semifinale a pierdut în fața lui Huebner (4.5:6.5), dar nici după aceea nu a renunțat la speranța de a pătrunde în Olimpul de șah. Portisch a mai concurat în Candidați de trei ori, calificându-se la turneele Interzonale de la Toluca (1982), Tunisia (1985) și Siraca (1987). Stabilitate uimitoare!

Contribuția sa la teoria deschiderilor este reflectată în cartea lui Haitun Grandmaster Portisch. Rămâne doar să adaug că cercetători proeminenți precum Portisch, Polugaevsky și Korchnoi (povestea despre el este în volumul 5) au lucrat în esență pentru generațiile viitoare, aducând mai aproape de cea mai nouă eră a șahului.

LECȚIILE LUI PETROSYAN

Din păcate, două luni și jumătate mai târziu, Petrosyan a pierdut în semifinale în fața lui Korchnoi, care se grăbea spre vârful Olimpului. Apoi și-a mai încercat de două ori norocul în ciclul Candidați, în 1977 și 1980, ieșind cu încredere din turneele Interzonale. Dar, parcă intenționat,

de ambele ori, deja în sferturi, fostul său prieten și, la acea vreme, un adversar ireconciliabil, dezamăgitul Viktor Korchnoi i-a stat din nou în cale ... Odată, vorbind despre meciul de la campionatul mondial de la Baguio (1978), Petrosyan a spus gânditor: „ Fii cu mine la fel

bate ca Korchnoi, aș fi eternul campion.

Și într-un interviu din 1977, la întrebarea „când ai jucat mai bine – ca campion mondial sau astăzi?” el a răspuns: „Desigur, când eram campion. Dar mai ales în cariera mea de șah am jucat în perioada 1958-1963, adică în anii luptei pentru coroana de șah. Am fost inspirat de lupta în sine, iar când o persoană a câștigat ceea ce își dorește, ardoarea se răcește. Este inevitabil. Odată cu vârsta, vine saturația, claritatea senzațiilor se șterge treptat.

Următorul joc instructiv din perioada campionatului lui Petrosian l-am inclus în această carte deoarece este predecesorul direct al jocului meu cu Portisch, jucat 21 de ani mai târziu la etapa Cupei Mondiale de la Skellefteå. Un caz rar de coincidență totală a structurii pionilor cu același material și... rezultat! Dar principalul lucru este că prin acest exemplu vreau să arăt cum ideile de șah sunt transmise din generație în generație.

În ambele cazuri, structura „Carlsbad”, care părea să fi fost studiată în lung și în lat, a fost întâlnită, iar de ambele ori Black și-a surprins adversarii iubitori de pace practic cu același plan.

Nr. 340. Gambitoul Reginei D36

BOBOTSOV - PETROSYAN

A 18-a Olimpiada Mondială, Lugano 1968

1 .d4 ^fô 2x4 eb 3.£tf3 d5 4xd ed 5.2*3 sb 6.Ag5 Ae7 7.®c2

db 8.e3 Af5 9.Ad3 A:d3 10. ^:d3 2ùbd7! Mai subțire de 10... 0-0 1 l. ¿:f6 A:f6 12.b4.

11JLh6. Mișcare opțională. 11.0-0 este mai bun, dar în principiu nu este atât de important, pentru că mai apar poziții de același tip. Cei interesați de acest subiect se pot referi la al 2-lea joc din meciul meu cu Andersson (Belgrad 1985).

11 ...2ùg4! 12.Af4 0-0 13.0-0 Se8 14.h3 15.&e5 ^bô!

O idee pozițională originală și foarte profundă. Negrul evită să schimbe cavalerul „bun” pe e5 și își duce cavalerul în careul „rău” b6. De fapt, în ajunul atacului standard al minorității pionilor b2-b4-b5, cavalerul se uită cu rapă la pătratul c4 slăbit. Și, în general, după schimbul de episcopi cu pătrate luminoase, Negrul este pregătit pentru un joc de exploatare a pătratelor albe slabe din tabăra adversarului. Ei bine, lăsați-l pe cavalerul de pe e5 să stea de la sine...

16.Ad5?! Degeaba: acest lucru provoacă doar schimburi ulterioare, care, în mod ciudat, se dovedesc a fi în mâna lui Negru.

16...14 GBP! 17.£:e7 ®:e7 18. «c2 £d6! 19.^a4 &bc4 (mai ușor este 19...£ù:a4! 20.®:a4 f6, mergând direct la poziția cerută) 20. £>:c4 £>:c4 21.^c5 íòdô. Și apoi a fost „aceeași” structură...

În mod surprinzător, negrul are deja un avantaj pozițional: jocul obișnuit al albului pe flancul damei - atacând minoritatea de pioni - a ajuns într-o fundătură (nu poate juca b4-b5, deoarece există întotdeauna a7-a6) și așteaptă încercări destul de neplăcute. el pe partea regelui... Iată factorul pe termen lung: negrul, în mod paradoxal, are cea mai bună structură de pion. Dar de ce?! Toată lumea pare să aibă τo pioni buni... Da, pentru că le este mult mai ușor să creeze un atac împotriva bazei de pioni a adversarului! De obicei, în Carlsbad, dimpotrivă, Albul reușește acest lucru și, prin urmare, se crede că structura lui de pion este în general mai bună.

Petrosyan demonstrează o excepție originală de la regulă. Rolul cheie aici este jucat de cavalerul de ceas pe d6, radical

oprirea tuturor invadărilor de la b4-b5. Sub privirea lui atentă, Negrul poate pregăti cu calm avansul pionilor pe flancul regelui.

22.Da1. Este greu să joci fără să vezi un fel de plan activ. Bobotsov incepe sa stagneze, refuzand "leyy" 22.B4 si a2-a4. Dar, îmi amintesc, comentând jocul meu menționat împotriva lui Portisch, am recomandat transferul împovărător al cavalerului în c3, legat de pierderea multor tempo-uri, pentru a trece prin b4-b5. Pentru că numai distrugerea flancului de damă a lui Negru poate oferi Albului obiecte reale pentru atac.

22... „g5! 23>d1 h5 24.<¿>h1 2e7 25.^d3 &e4 26.£æ5?! (26. b4) 26...&d6 27.^d3 Wf5 28. ^e5?S f6 29.&Í3 5g7! (amenintator g6-g5-g4) 30. £ùh2. Terminând campania neglorioasă a calului cândva puternic. Între

timp, Petrosyan și-a consolidat încet poziția, iar avantajul său este deja evident.

30.. .£e8 3I.ФдI Ôe4 32>f3 (32.β are și minusuri clare) 32... We6 33.2fd1.

33...g5! Un sacrificiu de pion energic, deși în acest caz se putea face fără el. Dar din nou, un moment orientativ: „prevăzătorul” Petrosyan renunță la un pion! Aceasta înseamnă că poziția este deja atât de pregătită pentru o acțiune decisivă încât nu-ți este milă de infanterist. Spre deosebire de calculatoarele moderne, care consideră astfel de sacrificii o greșeală gravă, chiar și atunci un șahist puternic a înțeles că mișcări pregătitoare, deși nu rele, ca 33.. .^f? (urmat de g6-g5) Negrul nu mai este necesar.

34.^:115 f5. Începe cel mai puternic atac asupra regelui, iar pionul suplimentar al Albului nu joacă niciun rol. Bobotsov pierde foarte repede, dar mi se pare că deja este imposibil să găsești aici o apărare satisfăcătoare.

35.3e1 q4 36.hg fg 37.f3. După aceea, Petrosian prinde efectiv regina. Pare a fi mai greu

37.Sh14, dar tandemul „om + mașină” găsește elegantul 37...Sg6! (37...SÍ8 38RL) 38DP (sau 38.β gf 39.&Í3 Sh6 40.Sh4 ah 41.We5 Wg4!) 38... Qe7 39.f4 <£d6 40>el 2Æ5 41.Bc3 3h8! (41...g3?! 42Ætf3 Bh8 43.^g5) cu un atac de împerechere.

37...gf 38.£t:f3 (rău și 38. ®:β ai 39.®e2 Bf2! 4O.«:f2 &Í2 41.Φ:í2 Wg6) 38...ah7 39.®e5 Wc8 40 .®f4 Bf8 41.®e5 Bf5. White și-a dat demisia.

Poate nu cel mai remarcabil joc, dar unul de antrenament: poziționalul subtil și neconvențional

A adăugat vistieria artei strategice. Două decenii mai târziu, mi s-a întâmplat să aplic această tehnică.

Nr. 341. Gambitoul Reginei D36

PORTISCH - KASPAROV

Cupa Mondială, Skelleftea 1989

1 .d4 d5 2.&f3 £f6 3x4 e6 4.cd ed 5.£ùc3 c6 6.®c2 £>ab 7.a3 £ùc7 8Rd5 db!? 9.e3. Cu greu este periculos 9.e4 de 10.£ù:e4 Ag7 11.0-0-0 0-0 12.h4 Af5 13.£:fó A:f6 14.h5 Be8 15.Ad3 £g7.

9.. .AÍ5 1OJLd3 (10.Wb3 Bb8)

1O...A:d3 11.W:d3 ^e7 12.0-0 0-0 13.b4. Sau 13.A:f6 A:f6 14.b4 ®e7=.

13.. .£ùe4! 14.Af4! (14.£.h6?! Be8, and badly 15Æïe4? de 16.OÏ:e4 dga 17>f4 <e6-+) 14...^:c3 15. ®:c3? Nepăsare. Corect 15. M:s7! ®:c7 16":c3=.

15.. .^d6! 16JL:d6 Ôb5! 17. ®b3 £u:d6. O poză familiară. Portisch s-a confruntat cu aceeași problemă ca Bobotsov: cum să joace mai departe?

18.a4 ab! (18...a5?! 19.b5 cb

20.®xd5!) 19.<ye5?! (corect 19.

g3!) 19...5e8 2O.ïïfe1 ®g5! Potrivit lui Petrosyan!

21.DIN?! (21.g3) 21...Qq7 22. ®c2 5e6 23.Sa cl Sae8 24>b1 (24.Wdl!?> 24...^h5! 25>b3 fô

26.^d3. O încercare „în stilul lui Bo-botsov” de a se întoarce mai aproape de regele său - 26. £rf3 g5 27. £ùh2 a fost o vedere destul de jalnică.

26... .q5 27>d1 ®q6 28>c2 5be7! 29 Pădure! 1 (29.£u5) 29...U5

30.Wb17 ! (30.^eI Wh6!) 30...W4

31. ®c2 q4. Atacul negrului se dezvoltă ca un ceas.

32.£ùf4?! Temându-se de o prăbușire rapidă, Portisch caută să facă schimb de matci. Dacă 32.hg ®:g4 33.ítf4, atunci

33.. .Qb6 34.FI2 Sg8 35.Shl Se4 36.g3 £tf5!

32.. F-S2 33.2x2 dZ! 34.Sd3 (34.fg <£\f5!) 34...FI6 35.<áf 1 Qd5 36.<ye2. Ha 36.Se2 câștigă

36... .5e4!, apoi £ùc4.

36... 4 £! Și aici este pătratul c4: acum Albul nu își poate apăra toate slăbiciunile.

37.5cc3 &b2 38.5d2 &xa4.

Ceea ce urmează este o chestiune de tehnică simplă.

39.5b3 &b6 40.£q1 (4O.fg 2c4) 4O...£æ4 41 .£tf3+ Qii5 42. 5dd3 a5! 43.ba Sa8 44.5d1 Sxa5 45.Sel b5 46.5e2 5a1 + 47Re1 5ea7 48.fg 5:e1+ (48... hg-+) 49.Q:e1 Sa1+ 50.Qe2 hg 51.Qiúe1 Ba 51.Qiú12 Ba . Bd2+ 53. Qci 5e2 54.Qgi1 5:e3 55L.-e3 &:e3+ 56.Qe2 Ôf5 57.^c2 £ti4 58.^b4 (58.FP <i>g5 59.&b4 FT4 6O.£ù:c6.£ù:c6. Qe4-+) 58...^:q2 59. Φí3 &h4+ 6O.F:q3 &f5+ 61. Φí4 £ù:d4 62.Qe3 £f5+. White și-a dat demisia.

Studiind aceste două jocuri, vezi cât de greu a fost pentru White, care a ajuns într-un fel de fundătură pozițională. Bobotsov a jucat în

general fără un plan, pur și simplu neștiind ce să facă, totuși, Portisch, un jucător de șah mult mai puternic, a experimentat un disconfort evident. Arta lui Petrosyan de a observa subtil și de a folosi eficient factorii pe termen lung ai unei poziții a fost dezvăluită înaintea noastră în toată strălucirea ei.

De la sfârșitul anilor 70 i-a devenit din ce în ce mai greu să joace cu echipament complet, a făcut multe remize. Dar când împrejurările l-au obligat, când a surprins entuziasmul luptei, adevărata lui putere s-a făcut simțită. Pentru că înțelegerea pozițională naturală nu dispare de-a lungul anilor și a fost încă capabil să dea totul în două sau trei jocuri pe turneu.

La vârsta de 16 ani, am avut norocul să joc cu Petrosyan la primul meu turneu internațional (Banja Luka 1979). El a avut grijă de mine patern, a creat

bună dispoziție. Am discutat mult, și nu doar pe teme de șah, am analizat și discutat jocurile pe care le-am jucat. După cum scrie pe bună dreptate antrenorul meu pe termen lung, Alexander Nikitin, „turneul a făcut prieteni între tânăr și fostul campion cu experiență, iar în următorii cinci ani, cât timp Tigran era în viață, Harry și cu mine am învățat multe de la înțeleptul Maestru. , venind la el pentru conversații creative.” Într-adevăr, am învățat multe din cea mai valoroasă experiență a lui Petrosyan, care mi-a fost utilă în lupta pentru coroana mondială. Abordarea sa filozofică profundă a tot ceea ce are legătură cu șahul a ajutat la dezvoltarea forței și la depășirea celor mai tensionate situații.

Tigran Vartanovici mi-a dat și lecții de neuitat în jocurile noastre jucate la Moscova și Tilburg în 1981. Ei au arătat clar capacitatea uimitoare a lui Petrosyan de a apăra poziții înghesuite și, în mod neașteptat pentru adversar, de a merge pe contraatac. Dar la început totul a mers foarte bine pentru mine! La 18 ani, eram un fel de frivol d'Artagnan, care s-a repezit în galop să cucerească Parisul, dar pe drum s-a întâlnit brusc cu un „străin” experimentat și perfid de la Meng...

Nr. 342. Apărarea Indiei Reginei E12

KASPAROV - PETROSYAN

Moscova 1981, runda a 8-a

1 .d4 4ùf6 2x4 e6 3.2*3 b6 4.a3 (pe urmele lui Petrosian!) 4...Ab7

5.2k3 d5 6.cd 2ù:d5 7.e3 Ae7 8.Ab5+ sat 9.¿d3 &:c3. Acesta este mai fiabil decât 9...C5 (nr. 311).

10.bc c5 11.0-0.

11.. .0-0. Mai exact 11...4òc6 12. AB2 (păstrând alegerea între e3-e4 și c3-c4) 12...QC8! 13"e2 0-0 14Jttadl cd! (pe 14...'®Gc7?! nu este 15.e4 2ùa5!, ci 15.c4! cu o amenințare puternică d4-d5, Kasparov-Portisch, Nikshich 1983) 15.cd Af6 16.e4 2ùa5 cu un dublu -joc cu muchii. În tinerețe, am crezut întotdeauna că albul are un avantaj evident aici, dar practica din ultimii ani nu a confirmat acest lucru.

12. ^c2! (forțându-l pe negru să slăbească capacul regelui său)

12.. .db. După 12...b6 13.e4 ®c6 14.Ab2 Qc8 15>e2 2ùa5 ló.Sadl cd 17.cd Albul are şi un oarecare avantaj (Ribley-Gort, Germania 1991).

13. e4 £xb. În jocul din runda a 10-a Polugaevsky - Petrosian a fost 13..>c7?! 14.We2Hd8 15.h4! ^c6 Ib.^e3 Mb?! 17.e5 Ag7 18.h5 cu un atac. După 18...Sd7 19.hg (19.Sadl!?) 19...hg 20.fladl cd 21. cd ®d8 22.Ae4 2ùe7? (mai greu de 22...

Qb8) 23.^g5 Ôf5 24.®g4! Ad5 25.A:f5! gf 26.Wh5 f6 27>h7+ *f8 28.SM13! ®e7 29.ef ®:f6 30. Àg5 Wf7 31.£rf4 Albul a câștigat la scurt timp după.

14.Ah6 (14.Ae3!?) 14...5e8 15.Sfd1.

15...^c7. Poate că avea sens ca Negru să renunțe la schimb: finalul jocului după 15...cd!? 16.cd £xd4 17Æxd4 Wxd4 18.Ab5 Wxe4 19.Wxe4 Qxe4 20.Qxe8 Sxe8

21.Hd7 a5 22.a4 (22.Ae3 b5 23. Sel?! este parat de 23...A:a3 24.jss7 ¿b2! 25.S:f7 h5) 22...Ac5 le promite orice șansă de o remiză.

16.®e2 Sed8 17.®e3! (datorită e4-e5 și h2-h4-h5 poziția albului pare amenințătoare) 17... e5! Pe 17...Sd7 18.JU4 este neplacut! Wd8 19.¿b5. Cu prețul concesiunilor poziționale, Petrosyan stinge atacul în curs de dezvoltare.

18.d5. Am petrecut... 58 de minute în această mișcare! Mi-am dorit foarte mult să folosesc diagonala deschisă a2-g8 jucând 18.Ăc4?! ed 19.cdcd 20.A:f7+*:f7 21.®b3+, dar după 21...Qe8 22.®g8+ (22.e5 Af8!; 22.Sacl ®d6!) 22...<á?d7 23.

®:h7 Qc8 24.W:g6 Ac5 nu a rezultat nimic bun. O oră întreagă pierdută în zadar și în curând a trebuit să regret.

18.. .£&5 19x4. Slăbirea pătratului d4 îi oferă Negrului șanse mai mari de contracare decât 19.£ùg5!? c4 20.Ae2, deși aici nu este ușor pentru Alb să obțină un avantaj real: 20...Ac8 21.®g3 f6 22.£tf3 ^b3! (mai rău este 22...AÍ8?! 23.Axf8 Sxf8 24Æùd2! urmat de h2-h4-h5) c4 ab 27.h4 Af8.

19.. .£ùb3. Yusupov și Dvoretsky oferă 19...N6!? 20.h4 Aab 21Ækl2 -&Í8 şi în cazul lui ®b7-d6.

20.Sa2 f6 21.h4 Àc8?! Imediat 21...AÍ8! (Iusupov, Dvoretsky). Acum Albul reușește să mențină focul inițiativei.

22.SM! &d4 23.^d4 cd 24. ®d3 (subminarea programatică f2-f4 urmează) 24...Af8 25.£d2! £d6 26,5f1 ®g7.

27.a4?! Al doilea front! Și potrivit lui Petrosian, este o inexactitate: „Albul nu ar fi trebuit să ia asta atât de în serios

Este inteligent să-ți slăbești partea de regină.” Totuși, pe 27.N4 Negrul a avut răspunsul 27...Rh17 28.fe (28.Wh2 Hn8 29.Q4 ®e7!) 28...Qxe5 29.M4 Hn8 30.Saf2 Rae8 cu o apărare solidă.

Soluția corectă a fost paradoxalul 27.Q4! (Iusupov, Dvoretsky). Prevenind mutarea Dgi7, Albul a jucat f2-f4 într-o situație confortabilă: 27...íie7 28. f4! sau 27...Dub 28.B:d6 S:d6 29. f4 etc.

27...a5! Remedierea slăbiciunii pe a4. Acum sarcina Albului este mult mai dificilă, dar mi-am dat seama abia mai târziu, iar în timpul jocului am fost doar uimit de curajul adversarului, pentru că eram sigur că negrul nu va putea rezista presiunii complexe de-a lungul fileului b și pe partea regelui. La vremea aceea mă gândeam la categorii specifice, tactice, în timp ce Petrosyan se gândea la categorii strategice pe termen lung.

28.Sb2! Qc5 (28..Q8? 29.Bfbl Qc5 3.Q:a5+-) 29.U4 Q<17. Interesant este și profilacticul 29...b6, de exemplu: 30.h5 g5 31.fg fg

32.FY Hf8 (Petrosyan) 33.B:f8+ Φ:í8 34.De2 Ád7= sau 30.Wel!? Da7! (30...Ád7? 31.fe fe 32.®cl! Q7 33.D:b6! sau 32...D333.D:b6! Q:b2 34.Wg5 Wi7 35.Sf6+-) 31.Wbl Qb7 32.fe (32.Qc1!?) 32...fe 33.Bb5 Q7! (Iusupov, Dvoretsky).

30.h5! D:a4? Ar fi trebuit luat un pion mai periculos – 30...gh 31>h4 Qe4 32.fe fe 33.Ág5 Hf8! (33...He8 34.DG6!) 34.Bf6 (pe 34. Sbf2 S:f2 35.S:f2 este bun și recomandat de Yusupov și Dvoretsky 35...Be8 Zb.DGB ®g6!, și

35... .HÍ8 36.Áf6 Bxf6! 37>:f6 W:f6

38.a:f6 Ád7=) 34...W16 35.Bbf2 Sae8 cu un sold aproximativ: neprofitabil 36.d6? Á:d6 37.s5 D:s5

38.Qc4+ Deb 39.Qxeb+ (39.Bf5? Qxc4 40Jlg5+ Wg6 41.Wxh5 *Í7!-+)

39.. .a:e6 40.a« d3+ 41.*h2 d2 42.Bg3+ ®g6, deci ar trebui să se joace 36>g3 We3 37.Qxe5 Bxe5! 38. ®xe5 Q4! 39.c5 Dei 40.«g5+! ®:g5 41.B:f8+ ig7, iar Albul are doar check perpetuu (Yusupov, Dvoretsky).

Pe lângă 31..^g4, ideea GM Viorel Bologan 31..JXf8!? 32.®:h5 Qxa4 33.fe fe 34.Bxf8+ BxÍ8! 35.Q6 Wg6 36>:g6+ hg 37.Q:18 *:U8 38. FP &ΔΊ 39.Qe2 a4 cu compensație suficientă pentru schimb.

31 .h6 ®c7. Petrosyan s-a bazat pe puterea poziției sale și a sperat să folosească pionul a trecut în viitor, dar Albul are un atac prea puternic.

32L5?! O mișcare tentantă și totuși mișcarea corectă a fost 32.fe! fe 33.Ãg5 Bf8 34.DG6 – după cum au arătat analizele ulterioare, inclusiv ale mele,

Timman și Yusupov cu Dvoretsky, atacul lui White este irezistibil:

1) 34...2:fô 352:16 218 362:18+ Ф:í8 37.212+! *g8 38.2f6 Ád6

39.«g4!+-;

2) 34...¿dó 352N2 217 36.c5! fie (36...":c5 37.£:e5 2:f2 38J2:f2 JL:e5 39.":e5 "cl+ 40.I.П ":h6 41.d6! sau 37..R:e5 38 .«:e5 2e8

39.«g5 şi 2f6!) 37.Ac4 2af8 38. Á:e5ü ¿:e5 39.2:17 2:f7 4O.d6!+-(vezi Şah Nou Nr. 4/1986);

3) 34...2ae8 35.2N2 id7 (35... ±d6 36.215! ±d7 37.2g5) 36.Ág7! (acest lucru este mai ușor decât ceea ce am sugerat

36.FI2 - vezi New England nr. 5/1987) 36...2:12 (36...2f4 37. £:e5!) 37.":12 ±c8 38.d6! ^.:d6

39,C5+-.

Era imposibil să calculez toate aceste variații peste bord, mai ales fiind în necazuri de timp, și am ales, după cum mi s-a părut, o continuare mai forțată.

Z2...e5 ZZL:e5! (nu exista altul)

33.. .fg? În cazul unui ZZ cu sânge rece... F17! (Am subestimat această apărare) Albul ar trebui să se mulțumească cu un avantaj pozițional solid după 34.JS.C 1 ! (neclar 34.Âd2 2g8 35.«h4 Qe7 36.g4 £e8! 37.g5 fg 38.^.:g5+ *d7 39.ФЫ Д17 Yusupov, Dvoretsky)

34.. .2.8 35.«h3! Qe7 36.g4 (37.g5 fg 38.16+ amenință) 36...2af8 37. 2g2 cu inevitabilul break g4-g5 (Bologan).

34.«:g5+ &f8 (34...Q8? 35. «16+ ág8 36.213) 35.«f6+?? Toate jocurile anterioare ale lui Alb au necesitat descoperirea 35.f6!, și după

35... "17 (altfel 16-17) 36. ":e5 2e8! (36..."g6 37.2:b6! ":b6 38. "e7+I

I.:e7 39.fe++ Q:e7 40.2:h6; 36... Ad7 37.2:b6! Bxb6 38.«d6+ <4>g8 39.«:b6 sau 37...2e8 38.2e6! -£.:e6 39.de 2ac8 40.e7+ &g8 41.«g5+ FI8 42.e5 £:e7 43.«g7+! „:g7 44.hg+ &g8 45.c5! h5 46.á.c4+ Q7 47JL17! d3

48.215+-) 37.«g5 «g6 38215! o avalanșă de pion, repezindu-se înainte, a măturat totul în cale.

Calculatorul susține această teză cu o serie de variații colorate: 38...Ád7 (nu 38...2a7 39.e5 2e5 40.2xe5 "xd3 41.17! sau 38... "xg5 39.2xg5 Q17 40.2g7+!) 39. «:g6 hg 402g5 Q17 (4O...a4? 41. 2g6) 41.e5.

41..JL15   !? (ideea marelui maestru Vadim Zvyagintsev; după 41...2:e5 42. 2e5 Q:16 decide 43.2be2 a4 44.g4! JL:g4 45.2e8 2a7 46.2g2! Àf5 47. 2e6+JL!) 45.2e8 2a7 46.2g2!) d3+!? (42...2xe5 43. JLxg6+ Qx16 44.2xe5 Qxe5 452e2+! Φí4 46.2e8! sau 45...<Q6 46.2e6+ 'àgS 47.Àd3+-) 43.Qb2! (Dvoretsky; neclar 43.FP 2:e5 44.^.:g6+ &:f6 45.2:e5 Q:e5 46.^.:d3 <4>d4 47.Qe2 2e8+! 48.&d2 2g8! 49.h7 2: g2+ 5O.á>dl 2gl+ și 2hl) 43... 2:e5 44.¿:g6+ &:f6 45.2:e5 Qxe5 46.±:d3 a4 47.h7 a3 48.2d2 <4>d4

49.. 6N+ Qxc4 5O.d6+-

35...   Qe8 Zb.EaI. Intenția sarii albului. Acum, dacă episcopul se retrage, verificarea cu regina este complet justificată, dar... episcopul nu este obligat să se retragă!

36...   ^e7!! Petrosyan a făcut această mișcare defensivă strălucitoare aproape fără ezitare. Atacul alb se evaporă pe măsură ce turnurile sunt blocate pe partea de damă.

37.   ^e6?! Văzând că finalul jocului după 37.Rxe7+ Qxe7 38.Exa4 Sd6 39.g3 Sg8! iar S:h6 este prea plictisitor (deși nu complet fără speranță!), am încercat să înnoroiesc apele.

37..5.6   . „Petrosian este din nou în frunte: după 37...18r:e6 38.fe ¿d7

39.   ed+ S:d7 40Af2 Albul a reușit să scape”, am scris în urmărire. Dar acum după

40...EÍ7! Nu am o astfel de încredere: să spunem 41RH5 Sxf5 42.ef Φí7 urmat de a4-a3 și Φí6.

Voi adauga asta pe 38...Ac6!? rău 39.dc? Qe7 40.W2 Qxe6 41. EaP W8, dar 39.Sn2 ajută! Qe7 (39...Ea7 4O.Ef5! Aa8 41.DaP=)

40.   EÍ7+ &d6 41. e7 E8 42. Ef6+ Qxe7 43.dxc6.

38.   ®e8+ (din nou ignorând 38. «:e7+) 38... ®f8 39. ®e3. „Cu 39>:f8+ *:Í8 4O.Ita4 E:h6

41.   g3 &g7 42.Sh2 Exh2 43.Qxb2 Φí6 Apărarea albului este foarte dificilă” (Petrosyan).

39.. ^:116. În necazuri de timp, Negrul evită alarmantul 39...Àd7!?

40.®xe5+ <4h18 (mai rău decât 40...Q17?! 41. ®g3! Qb6 42.e5) 41.Wg7 Exh6 figură suplimentară. Dar acum nu a mai rămas nicio urmă din atacul lui White.

4O.S:a47? În cel mai inoportun moment! Fara speranta si 40. Ye2(!2) ab3! 41>:e5+ Φí7 cu includerea decisivă a turnului pe a8. Cu toate acestea, 40.®g8+! W8 (4O...Φri7 41. ®:a8 ®e3+ 42.Ш2 ®:d3 43.f6=)

41.®xf8+ Qx18 42.Bxa4 încă a permis să reziste într-un final mai rău.

40... .Wcl + (această mișcare „lungă” tocmai a căzut din câmpul meu vizual) 41.Φí2 (41.Q112 Hh6+) 41... Wxb2+ 42.<áf3 Φí7. Febra presiunii timpului s-a încheiat pentru mine cu un duș rece! White și-a dat demisia.

Duelul nostru din Tilburg s-a dezvoltat conform unui scenariu similar. Înainte de asta, pierdusem poziția pe care o câștigasem cu Alb în fața lui Spassky (nr. 381), dar apoi cu stil bun l-am învins pe Huebner cu Black și, firește, eram nerăbdător să recâștig un alt fost campion mondial. După ce am obținut o poziție promițătoare, am sacrificat un pion pentru a câștiga niște tempi și a crea un atac asupra regelui. Dar în probleme de timp reciproce nu a găsit o continuare clară și s-a confruntat din nou cu uimitoarea apărare a lui Petrosyan.

Nr. 343. Prin, Queen's Gambit D22

KASPAROV - PETROSYAN Tilburg 1981, etapa a 7-a

1 .d4 d5 2x4 de 3Æùf3 £ùf6 4.e3

Ag4 (4...e6 - Nr. 327) 5.À:c4 e6

6.h3 £h5 7.£c3 ab 8.g4 ¿g6 9.^e5 £ùbd7 10Æù:g6 hg.

II.Afl! Dinţi ll.g5 £k!5 12. <£:d5 ed 13.^:d5 sb şi ^:g5=. Varianta aleasă de adversar a fost parțial o surpriză pentru mine — totuși, una plăcută: Albul are un avantaj la spațiu și șanse de atac. Când am făcut o mișcare „invers” cu episcopul și am plecat de la masă, Spassky m-a bătut aprobator pe umăr: o manevră bună!

11..X6 12.Ad2 ®c7 13.0-0 Ae7 14.N4 ^bb 15.e5 Ôfd7 (mai rău decât 15..Æùfd5?! 16.e4) 16.®e4 0-0-0. În căutarea măcar a contra-jocului, Negrul ar trebui să rădăcească mult: dacă

16...0-0?, apoi 17.h4! și h4-h5.

17LY Q8 18.b4!?^d5 19. 4àa4 f5! O altă surpriză: sacrificând un pion, speram la 19... £>:b4? 2O.Ãd2 £ùd5 21.e4, iar atacul Albului se dezvoltă fără prea mult

interferență - chiar și cu cel mai bun 21...U5 (Petrosyan) g6.

20.Wg3. Neclar 20.gf gf 21. W:e6 Sde8! A trebuit să suport apariția „eternului” cavaler pe d5.

20...	<2:b4 21.¿d2 2d5 22. Sfcl. Presiunea puternică asupra fișierelor b și c deschise îi permite Albului să privească viitorul cu optimism, iar pionul suplimentar al Negrului cu un panou complet de piese nu este simțit.

22...	Qa7 23.®e1 Aa3!? 24. Hc2 ®d6 25L3 ®e7 2b.^e2 Sb8. Potrivit lui Petrosian, 26...Na8!? cu aceeași idee Wuhc8 și b7-b5.

27.®d3 Ad6 28.£ùb2! Hhc8 29.2c4 JLc7 30.a4! Aici deja așteptam cu nerăbdare să pun pionul pe a5, apoi să merg la Scb2, Wbl și... să mă răzbun convingător pentru înfrângerea jignitoare de la Moscova. Și nu este clar ce poate face Black.

30...b5!? Această mișcare m-a surprins. Pare un gest de disperare - altfel, amenințările lui White

se topesc ca un bulgăre de zăpadă: 30... £Y7b6 31.£ùa5 ¿d8 (31...Ad6 32. Scb2) 32.AA! ®d7! (nu Z2...ya8?

33.®:b7! Q:b7 34.a5 sau 32...c5?

33. dc Qxc5 34.£o6+!) 33.jc2 c5

34. dc 2:c5 35A:b7! B:b7 36.a5 cu un atac, deși după 36...Rb5 37.£b5 (37.Wd4 2:b3 38.E:b3 ®c6!) 37...ab 38.Wd4 b4 39.ab+ £ :b6 40.ja2+ Qb8 41>e5+ Hc7! 42. £g2 Dc5 43. Nab Qc8! Negrul continuă să remizeze (44.Rxe6? £ùe7!).

31 .ab cb 32.Na2! Obiecție puternică. Se pare că acum prăbușirea apărării lui Black este inevitabil. Îmi amintesc că eram foarte mândru de poziția mea și credeam că jocul sa terminat deja.

32...Î7!? Și m-a frapat și mai mult această mișcare: se poate juca așa cu impunitate?! Adversarul nu era obligat să meargă pe linia 32...Ad6 (32...bc? 33.R:a6+!; 32...A:f4? 33.&a3!) 33. Rxb5 Rxb5 34. £ :d6 ®:d6 35>:b5 cu un avantaj clar pentru Alb? Simțind că victoria este undeva în apropiere, am devenit nervos.

33.AL4? Destul de ciudat, acest lucru natural, forțând

rotirea este o greșeală gravă. Am subestimat potențialul defensiv al lui Negru! 33.Wbl a fost interesant, dar nici asta nu a rezolvat problemele cu care se confrunta Alb. Ei nu ar trebui să curgă în jur, ci să atace fortificațiile lui Negru - punctele ab, b5 și d5. Acest obiectiv este servit prin transferul cavalerului de-a lungul traseului c4-a3-c2-b4.

O mare mutare 33.^a3! a fost descoperit de mine imediat după joc. În cartea mea The Test of Time (1984) am dat 33...Ab6 34.^c2! Da8 35.^b4

®d6 36.e4 (?) fe 37.®:e4, neobservând infirmarea spectaculoasă subliniată mai târziu de Timman: 36...£o5!! 37. de ®xc5+ 38.Q112 ®gl+ 39.&g3 W2+ (39...ah8? 40^e3!) 40.Q112 ®gl+ cu cec perpetuu.

Și totuși, cu ajutorul unui computer, am reușit să găsesc exact 36.YY! £b8 (36...QC4? 37.®a3!) 37>b3 Es4 (37..Jld8 38Qc1) 38. Sel ttcl 39.A:cl cu avantajul copleșitor al Albului.

Prietenul-calculator „mulțumit” în cealaltă direcție. În carte, am afirmat că la 33.4ba3! pierde 33...^b6 din cauza 34. £ù:b5 ab 35>:b5 Ed8 (35...ra8?? 36. ®:d5+, și mate) 36.Ab4! ®e8 (36... W7 37.Ac5) 37.Ш6+ Phoebus 38.¿c5 &d7 (38...Sa8 39.Exb6+) 39.AP! Cu toate acestea, s-a dovedit că mai puternic

35...   H118! - aici Albul mai trebuie să dea dovadă de o ingeniozitate remarcabilă în atac:

1) 36.Axd5+ (3b.Ec3?! Qc8!)

36.. .ed 37.dc3 Qc8 38.Da7 £u4 39. ®:d5 £u:d2 40.dc:c7+ ®:c7 41.

Hxc7+ Qxc7 42.Sh5+ Fgb 43.®:d2 Sxh3 44.®cl Sbh8 45.®c5+, și doar o analiză specială poate stabili dacă dama și pionul vor depăși rezistența a două turnuri;

2) Zb.Al4! ®e8 37.Wa6+ Phoebus 38. JLfl! (dar nu 38.Ac5 Φύ7 39.Dab2 ®c8! 40>b5+ Φά8) 38...£:b4 39. Sxb4 ®d8 (39...®e7 este de asemenea rău 40. Ab5+ &d5 41.Wa3! Shc8 42 .AP sau 39... "c8 40>b5+ Qeb 41. ®e5+ Qe7 42>:g7+ Φύ6 43>e5+ Qe7 44.ya7) 40.Wb5+ *d6 41. ®e5+ Qe7 42.®:g7+ <á? 43.dc2 £ùd5 44.£b5 Sxb5 45.Qxb5+-.

Deci, a fost nevoie de mulți ani și de o mulțime de megaherți de putere a computerului pentru a găsi calea îngustă către câștig. La bord, eu, neștiind pericolele ascunse, am continuat pur și simplu să am presiune. O astfel de atitudine generală nu se dovedește întotdeauna corectă și, după câteva mișcări, a trebuit să mă asigur de acest lucru.

33-   ..®e8! Prin urmare, regina apără indirect pionul b5. Mult mai slab este 33..>d8? 34.e4! fe 35. ®:e4 cu amenințări irezistibile:

35...Noi8 36.®:d5+! ed 37.A:d5+ Q7 38.S:a6+! Q:ab 39.fla3+ -&a5 40.S:a5# sau 35...bc 36.®:e6 ^7b6

37.YY Wd7 38>:d7 <5\d7 39.A:d5+ Φ7 40£bal Ybb 41.Ac54~.

34.Ad6. Inutil 34.Aa5 ®e7, dar recomandarea lui Petrosian 34.4àd6+!? A:d6 35JL:d6 Ïïa8 36.e4, de exemplu: 36...Scl+ 37. Q112 fe 38.A:e4 ysb 39.Aa3 £7b6

40.Sh2 și A:g6 cu inițiativa.

34-   Sa8! 35.Wb1? Albul joacă din nou din considerente generale

ny, sperând că oportunitatea de a oferi un fel de lovitură combinată este pe cale să apară. Cu „betonul” 35.e4 fe 36.®:e4 Wf7, negrul cu un cavaler puternic pe d5 s-ar putea simți destul de calm. Dar 35.2Y! ABb! (35...Phoebus 3b.Da3!, iar dacă 36..ÆÆ>6, atunci 37.^a5+ Qri7 38L5!) 36.^e5 a păstrat totuși o compensație decentă pentru pion.

35..-feb!! Protectie fantastica! Această mișcare, făcută de Petrosian cu o viteză fulgerătoare, m-a cufundat deja într-o confuzie completă: cum se poate merge înainte cu regele cu o masă plină de piese?! Cine a făcut asta după Steinitz?! Efectul psihologic al liniuței 30...b5!? iar marșul forțat Qa7-b7-sb a fost atât de puternic încât nu am reușit să mă unesc și am pierdut repede.

3b.3a3? Era necesar 36R:c7 bc (3b...Q:c7 37.&b2 Qri8

38.Wal! si nd3 cu compensare de pion) 37Q7! (prea optimist 37.Da5?! cb 38.R:b3 Nab8 39.2c2+ infirmat de 39...^c5! 40R:c5+ Φά7) 37...ac7 38.B:ab+ 2:ab 39.Wb5+ Φύ6

acord final

187

40.'yg:a6+ Qe7 41,¿:d5 H:b7 42. ¿:b7 (42>:e6+? <ă?d8 43>:e8+ *:e8 44.A:67 c3-+) 42... Wb8! cu o remiză finală.

36...bc 37.Sxa6+ Sxa6 38. Qxa6+ Qb6 39.£c5 (39.Wb4 Qb7 40Ra2 c3!) 39...®d8! 40.®al (40. ®b4 *b7!) 40...^x5 41.de Qxc5 42.Sa4. White și-a dat demisia. În analiza de după joc s-a dezvăluit cu cât mai profund a evaluat adversarul meu pozițiile apărute.

Luptele cu Petrosian au extins limitele înțelegerii mele despre șah. Fără aceste două înfrângeri, probabil că nu aș fi reușit să ajung în vârful șahului. Am văzut câte protecții ascunse pândesc adesea în poziții înghesuite! Și, bineînțeles, plin de respect imens pentru talentul lui Petrosyan.

Nu mai puțină recunoaștere merită mulți ani de-ai săi

nalistskaya și activitatea pedagogică. De asemenea, a comentat excelent meciurile lui Botvinnik cu Smyslov și Tal și a fost autorul celor mai interesante și problematice articole. La mijlocul anilor '60 a editat ziarul „Șah Moscova”; în 1968, folosindu-și conexiunile în cele mai înalte eșaloane ale puterii, a creat și a condus popularul săptămânal „64” timp de aproape 10 ani. Și în 1977, a acceptat de bunăvoie oferta lui Nikitin de a organiza o școală pentru tinerii jucători de șah din Spartak - în plus, nu a fost niciodată general de nuntă, nu a lipsit nicio sesiune și, atâta timp cât starea de sănătate i-a permis, a lucrat cu copiii de două ori pe an. . În această școală, numită după Petrosyan, au studiat viitorii maeștri Gelfand, Novikov, Matveeva, Dokhoyan și zeci de viitori maeștri.

ACORD FINAL

După cum vă amintiți, în tinerețe, Tigran Vartanovici nu s-a oprit în fața victimelor. Și acum uitați-vă la jocul pe care l-a jucat cu puțin timp înainte de moartea sa în ultimul său, cel de-al 50-lea campionat al URSS. Timp de 30 de ani, credo-ul său creativ cu greu s-a schimbat: se poate vedea aceeași abordare neconvențională pentru rezolvarea problemelor de deschidere și de mijloc. Și deși, în general, acel turneu nu a fost deloc cel mai bun din cariera lui Petrosian, el a jucat cu vechiul său prieten-rival Lev Polugaevsky ca în trecut.

Nr. 344. Apărarea Indiei A42

POLUGAEVSKY - PETROSYAN

Al 50-lea campionat al URSS, Moscova 1983

1 .Ôf3 gô 2.d 4 Ad7 3x4 dô 4. &c3 e5 5.e4 ^sb 6.de ^:e5 7. ntd4 ab 8.Ae2 c5 9.£c2 Aeb 1O.^d5. Vernisajul a fost jucat într-un mod foarte original, creativ, dar nu ne vom opri asupra ei. Cred ca, obiectiv, Albul are avantaj, doar ca ar fi trebuit sa joace IO.^e3!, nu se grabeste sa ocupe imediat careul d5.

1O...A:d5 11.ed &e7 12.0-0. Probabil că se gândi Polugaevski

că o asemenea structură cu doi episcopi îi garantează un avantaj. A jucat adesea (și a câștigat!) poziții similare „Indianul Regelui”.

12...0-0 13.2b 1 Ôf5 14.b4 cb 15^:b4 Wc7 16.£b2 2fe8.

Albul a jucat b2-b4, folosind slăbirea 7...a6. Dar aceasta s-a dovedit a fi o decizie cu două tăișuri, pentru că nu a apărut doar o slăbiciune pe b7, ci și o slăbiciune pe c4. În plus, Negrul are acum pătratul c5. În astfel de poziții cu Petrosyan, trebuia să fii atent: a găsit mereu oportunități de a crea puncte tari și de a le folosi cu efect maxim.

17.£kl4 £>:d4. Este logic că Albul a decis să schimbe cavalerul c2 cu cavalerul h5. Mai mult, aici era o capcană interesantă: 17...Wc5?! 18.a3! a5 și 19.2b5? Negrul ar fi putut sacrifica regina - 19... &:c4 20.2:c5 ^:b2 21 >d2 (21.^:f5? £r.dl 22. £:d6 2:e2 23.2:dl Af8)

21...^:d4 22.2:a5 2>:e2+ 23.QY 2ac8, iesind din complicatii cu avantaj. Cu toate acestea, albii ar putea

face pe neașteptate un sacrificiu de schimb temporar: 19Æù:f5! ab 2O.^:g7 &:g7 21.Ad4 Wc7 22.f4, câștigând o piesă. Trecătorul „a” este ușor blocat de al-square, iar regele negru este extrem de slăbit.

Sunt sigur că Petrosyan nici măcar nu a luat în considerare astfel de continuări. El a văzut un plan clar pentru Negru: un schimb pe d4 și 4àd7-c5.

18.£xd4 4òd7S 19.Ae3. Este clar că Albul, pentru a menține presiunea, va evita să facă schimb de episcopi în pătrat întunecat.

În cazul „normalului” 19..Æ&5, se poate juca 20.®d2 sau 20.®c2, sau chiar captura pe c5. Dar în acel moment, Petrosyan schimbă brusc natura luptei cu sacrificiul său de schimb de semnături! Mai mult, acest sacrificiu este și mai puțin forțat aici decât în acele jocuri în care Negrul avea de fapt probleme serioase (nr. 299, 300), și există motive speciale pentru a refuza

19..Æ\:5 nu era. Acest lucru subliniază puritatea intenției lui Petrosyan.

19...2:e3!? 2O.fe Negrul a obținut ceea ce și-a dorit: cavalerul „perpetuu” pe c5, domi-

naţiunea pe pătratele negre și pionul condamnat e3 (Polugaevsky a fost convins de lipsa de apărare literalmente după trei mișcări).

21.®c2 Se8 22.Sf3 ¿h6 23.®c3 We7. Deci Albul nu poate salva pionul electronic.

După 24.<4>hl Bxe3 25.YY i.g5 26.Ad3 N5 Negrul are compensație completă pentru schimb. Poate că este și mai interesant să joci cu Black, care are de partea lui inițiativa jocului. Mai mult, nu este clar cum poate Albul să obțină un progres real. Dar aici Polugaevsky a făcut o greșeală gravă complet atipică pentru el însuși.

24.Sb6?? (pierderea a două turnuri deodată) 24...^a4. White și-a dat demisia. Mi se pare că și fără această gafă îi aștepta o apărare dificilă, iar Black ar fi putut să folosească superioritatea calitativă a pieselor sale, nivelând lipsa formală de material.

În ultimele luni de viață, Petrosyan a fost grav bolnav și a devenit teribil de slabit (cum a făcut și prietenul său Tal ani mai târziu). Cu toate acestea, în primăvara anului 1984, a fost de acord să ajute

spune-mi să mă pregătesc pentru meciul de la campionatul mondial cu Karpov și chiar ne-am întâlnit de câteva ori.

Îmi amintesc de seara de la clubul de șah Spartak cu ocazia victoriei mele în finala Meciul Candidaților împotriva lui Smyslov. În prezidiul de onoare - Petrosyan și Tal. Când am fost întrebat de la public: „Ce părere ai despre Fischer?” - I-am răspuns: „Este mai bine să-i lași pe rivalii săi, clasicii vii prezenți aici, să răspundă la această întrebare!” La aceste cuvinte, Tal moțenit (era ușor bărbătesc) și-a ridicat capul și a mormăit: „Clasicii abia trăiesc...” Petrosyan i-a aruncat o privire furioasă, dar imediat a adulmecat pitoresc, a fluturat mâna și a râs...

În iunie, a împlinit 55 de ani. Îl mai puteai vedea la Clubul Central de șah de pe bulevardul Gogolevsky - visa să joace în al doilea „Meciul secolului” (Londra 1984), urma să meargă cu echipa, refuzând crede în incurabilitatea bolii sale. Dar, vai, zilele lui erau numărate. Și două luni mai târziu, pe 13 august, Tigran Vartanovici dispăruse.

Spre final - o selecție de declarații ale campionilor mondiali.

Euwe: „Dacă căutăm „dubla” lui Petrosian în istoria șahului, vom ajunge la Capablanca... Petrosian nu este un tigru care se năpustește asupra pradei sale; lovit. Petrosyan este un strateg remarcabil. Dacă începe să combine puțin, atunci va fi imposibil să joci șah cu el.”

Botvinnik: „Dintre toți marii noștri maeștri, Petrosian are cel mai original și original talent: își plasează piesele atât de inteligent încât toate atacurile asupra lor se dovedesc a fi cât se poate de dificile. Acesta este un stil foarte subtil și rar, este dificil să te adaptezi la el.

Smyslov: „Petrosyan a creat cu pricepere poziții care le-au cerut adversarilor să poată rezolva în mod independent problemele de peste bord. Formarea sa de debut a combinat cunoștințele de teorie și cunoștințele de psihologie umană.

Jucătorii de șah care nu pot face un pas fără „Informatorul de șah” pe care i-a numit în mod ironic „copiii Informatorului”.

Tal: „Petrosyan, desigur, este un talent fenomenal la șah - a jucat atât de profund și interesant, uneori găsind idei pentru oponenții săi care nu le-au trecut niciodată prin cap... Petrosyan are tehnica Capablanca și sentimentul de pericol al lui Schlechter.”

Petrosyan: „Un jucător de șah puternic cunoaște toate regulile și legile jocului. Un jucător de șah talentat știe tot ce știe unul puternic, dar vede și excepții de la reguli. Iar marile talente la șah (să le numim genii) transformă treptat aceste excepții în noi legi. Și așa mai departe la infinit, pentru că șahul este inepuizabil.”

Spassky: „Petrosyan a fost o persoană originală, inteligentă, cu un mare simț al umorului. Și un jucător de șah cu un fler surprinzător de subtil. Poate că, pentru un profesionist, acesta este în general cel mai mare talent... Desigur, avea un talent tactic colosal. De fapt, a fost un strateg, dar un tactician din fire.

Fischer: „Petrosyan este bun să vadă și să elimine pericolul cu 20 de mișcări înainte ca acesta să apară! Am fost impresionat de abilitatea lui Petrosyan, atins o poziție excelentă, tot timpul de a găsi manevre care să-l întărească.

Karpov: „Petrosyan a știut să combine nu mai rău decât Tal, dar și-a reținut talentul, a jucat pur pozițional”.

BORIS ZECE

vagon de sah

Lucrând la acest capitol, am descoperit în mod neașteptat că opera lui Boris Vasilievici Spassky (n. 30.01.1937), spre deosebire de opera predecesorilor săi imediati (Botvinnik, Smyslov, Tal și Petrosyan), nu se pretează la o divizare clară. în orice componente pronunțate, făcându-l unic și inimitabil. Cu Spassky, totul este oarecum vag, ceţos - și asta, aparent, confirmă imaginea lui de șahist universal. Se crede că stilul universal de șah, asociat cu capacitatea de a juca o varietate de tipuri de poziții, provine tocmai din Spassky.

Deși această credință comună în universalitatea lui Spassky ignoră faptul că încă din copilărie a gravitat în mod clar către jocul ascuțit, atacator și a avut un mare simț al inițiativei. Aceste aptitudini, cred, i-au fost insuflate de primul antrenor Zak, iar apoi dezvoltate și consolidate de Tolush. Iar dragostea lui Spassky pentru atacurile frumoase poate fi urmărită de-a lungul întregii sale cariere în șah.

Prin urmare, încă se pot evidenția trăsăturile principale, dominante, ale muncii celui de-al 10-lea campion mondial, asimilate de acesta în tinerețe, parcă la nivel genetic. Mai presus de toate, Spassky iubea un centru mobil puternic, dezvoltarea liberă și a condus un atac direct excelent asupra regelui. Un alt lucru este că a învățat treptat să manevreze subtil, să apere poziții mai proaste și să joace cu pricepere un final de joc. Și a făcut totul la fel de bine, chiar și cu un fel de indiferență accentuată: ei, atac - deci atac, final de joc - deci final de joc.

Dar cu cea mai mică ocazie, a demonstrat totuși o capacitate înnăscută de a înțelege cele mai complexe, saturate de tactici și poziții lipsite de reperele obișnuite. Deci, în realitate, rădăcinile de șah ale lui Spassky sunt mult mai aproape de Cigorin, Alekhine și Tal decât de Botvinnik, Smyslov sau Petrosian. Acest lucru explică probabil de ce în cei mai buni ani ai săi nici Tal, nici Korchnoi nu au putut juca cu el. Pentru jocul lor, în special al lui Tal, a fost citit de Spassky ca pe o carte deschisă.

„Sunt sigur că șahul are un viitor mare, pentru că este o luptă eternă”, spune Boris Vasilyevici. - A venit era computerelor, ele influențează totul: analiză, pregătire, informare. Acum este nevoie de un alt talent - capacitatea de a sintetiza idei. Aici omul este încă înainte.”

DEZASTRUL DE LA RIGA

Cariera lui Spassky nu este chiar tipică pentru un campion mondial - este plină de urcușuri strălucitoare și coborâșuri incredibile. Începutul său a fost poate unul dintre cele mai strălucitoare. La vârsta de 10 ani, Boris a început să studieze cu celebrul antrenor Vladimir Zak, la 15 ani s-a remarcat în campionatul pentru adulți de la Leningrad (1. Taimanov, 2. Spassky, 3. Levenfish, 4. Korchnoi ...), iar

la 16 - la un turneu puternic de la București (1953), câștigând o victorie memorabilă asupra lui Smyslov în turul 1 și devenind în cele din urmă Maestru Internațional.

„Este amuzant, dar autoritățile sovietice m-au ajutat”, își amintește Spassky. — Turneul a început cu o ciocnire între șahişti sovietici și, ca urmare, maghiarul Laszlo Szabo a preluat conducerea. Și apoi vine o telegramă de la Moscova: „Opriți dizgrația, începeți să faceți remize unul cu celălalt!” Desigur, e bine că am câștigat deja un punct împotriva lui Smyslov, dar cred că mi-ar fi totuși greu, având în vedere tinerețea și lipsa mea de experiență, să remez cu Boleslavsky și Petrosian. Și astfel toată lumea s-a supus ordinului Kremlinului.”

La 18 ani, Boris a debutat cu succes în campionatul zonal al 22-lea al URSS (1955): pierzând doar jumătate de punct în fața câștigătorilor - Geller și Smyslov, a împărțit locurile 3-6 cu Botvinnik, Petrosyan și Ilivitsky și a intrat în turneu interzonal. A

de la ea în mișcare - la Turneul Candidaților, reușind simultan să devină campion mondial în rândul tinerilor.

La Turneul Candidaților de la Amsterdam (1956) nu luptase încă pentru primul loc, dar încă împărțea locurile 3-7, la doar jumătate de punct în spatele lui Keres și la doi în spatele câștigătorului, Smyslov. Vasily Vasilyevich era, desigur, în afara competiției: la acea vreme era practic cel mai puternic șahist din lume (a câștigat două cicluri de concurenți la rând și a jucat trei meciuri cu Botvinnik). Deci, în acest turneu, Smyslov a pierdut un singur joc - și din nou Spassky! Apropo, acesta este și un joc foarte revelator: după ce a ajuns într-o poziție strategică fără speranță cu Black, tânărul Spassky a demonstrat o ingeniozitate uimitoare și a reușit să-și încurce atât de mult adversarul formidabil încât nici măcar nu a reușit să remiză.

Se părea că cariera lui Spassky va continua să fie la fel de reușită. În cel de-al 23-lea campionat al URSS (1956), a împărțit locurile 1-3 cu Taimanov și Averbakh, înaintea unei noi vedete în ascensiune, maestrul de la Riga, Mikhail Tal, în vârstă de 19 ani, cu un punct (și l-a învins într-o întâlnire personală). Adevărat, în următorul Campionat al URSS (1957) au schimbat rolurile: Tal a devenit campion pentru prima dată, iar Spassky a rămas în urmă cu „același” punct. A urmat o competiție acerbă între cei doi lideri ai tinerei generații.

Stilul și starea de spirit creativă a lui Boris la acea vreme se caracterizează prin următorul joc foarte neobișnuit.

Nr 345. Apărare Nimzowitsch E31 SPASSKY - HOLMOV

Al 24-lea Campionat al URSS, Moscova 1957, runda a 6-a

1.d4 &f6 2.c4 e63.^c3 Ab4 4.Ad5. Spassky a moștenit acest sistem de deschidere pe jumătate uitat de la primul său antrenor Zak. Boris a câștigat mai multe victorii de profil înalt în ea, începând cu cea

menționată asupra lui Smyslov (1953). Cu toate acestea, acest sistem, numit cel de la Leningrad, nu a devenit popular din cauza defectelor strategice evidente care apar în poziția lui White. Statisticile nu sunt foarte favorabile pentru ei, cu excepția... jocurilor lui Spassky: + 17-1=11 (!).

4...I6. O variație ușor diferită - 4...C5 5.d5 &c3+ b.bc e5 7.^3 (7.d6!? Spassky) 7...d6 8Æùd2 h6

9.Ah4 ^bd7 IO.e3 2rf8 Hid3 2g6

12.Ag3 0-0 (mai precis, 12..Æte7! și £rf5= deodată) 13.0-0 4àe7 14.Í4! reînviat

luptă cu in (Spassky - Larsen, Belgrad (m/1) 1970).

5. £h4 c5 6 .d 5 A:c3+. Smyslov a apărat împotriva lui Spassky

6..   .ed 7.cd d6 8.e3 £>bd7, Keres de două ori, de asemenea, fără succes, –

6... d6 7.e3 e5 8.£u2 £N7, iar Tal, singurul cu succes, 6...b5!? (Nr. 289).

7.   bc e5 Această construcție a fost cea care a redus drastic numărul susținătorilor sistemului de la Leningrad. Adevărat, variația ascuțită 8.d6 este posibilă acum!? £u6 (Spassky-Timman, Tallinn 1973), iar pentru a o exclude, am trecut la 7...d6! 8.e3 e5 sau 8...®e7!? 9.¿d3 £ùbd7

10.£ùe2 (10.£β e5 Timman - Romanishin, Tilburg 1985) 10...£u5! 1 lA:f6 ®:f6 12.0-0 ®h4! 13.£f4 £ù:d3 14.®:d3 e5 cu joc confortabil (Miles-Karpov, Tilburg 1986).

8.   ^c2. Alternativa este 8.e3 d6, iar rău 9.JLd3?! e4! 10.Qc2 (10. Axe4? g5-+) 10...g5 1 l.lg3 ®e7 12. h4 Sg8 13.hg hg 14.^2 ^bd7 15. Wbl *d8! 16.a4 a5 17.Ea2 Qc7 18. Bh6 Eab 19.Wb5 Qb8 20.Sb2 Qa7

21.«b3 ^g4 22.Ehi f5 23.*dl Sb6... 0-1 (Williams-Karpov, Nice(ol) 1974). Iar pe 9.£M3, pe lângă 9...£ùbd7, se poate juca și 9...We7 10.^d2 g5 1 l.Ag3 Àf5 12.h4 Sg8 (Spassky - Tisdall, Thessaloniki (ol) 1988), și 9.. .Q15 10.£*12 g5 11. Ag3 £ùbd7 12.(3 Ag6 13.e4 ®e7 (Spassky-Short, Zurich(bsh) 2001). În acest ultim joc publicat de Boris Vasilyevich a jucat prin sistemul lui favorit, Albul a câștigat din nou!

8...d6 9.e3 ®e7 1 O.^f 3 £ùbd7. În practica târzie Spa-uri

10...g5 ll.Ag3 e4 12.^d2 Ab 13.YY.

11.<òd2 e4! Este potrivit și H...g5 (dar nu 11...0-0?! 12.Ad3!) 12. Ag3 e4!, de exemplu: 13.h4 Bg8 14. Sb! <á?d8 15.hg hg 16.Bb2 Ш 17. Wbl ^g6 18.a4 Be8 19.£b3 ®c7

20.Ae2 Sb8 21.Q62 1/2 (Spassky-Sachs, Solingen 1989).

Bastioanele puternice ale negrului din centru privează poziţia din dinamismul atât de necesar episcopilor şi limitează posibila activitate a lui Alb prin diversiuni pe fişierele h- şi b-. În zilele noastre, fiabilitatea acestei construcții este cunoscută chiar și de tinerii jucători de șah. 12.0-0-0!? Surprinde! Kholmov se aștepta la 12.Ae2 0-0 13.0-0 și urma să joace 13...Be8 14.Bae1 g5 15.Ag3 ôfô 16.6 ef 17.A:β £g6.

Dar centrul este atât de închis încât ambii regi se simt relativ în siguranță oriunde pe bord, iar călătoriile lor, adesea pe jos, sunt dictate în principal de nevoia de a conecta turnurile. Deci, 12.Ae2 este destul de bun și 12...g5 13.Ag3 14.h4 Bg8 15.2N <á?d8!? 16.h5

^8d7 17.Qb2 £ùe5 18.^xe4 Af5= (Rubinetti-Polugaevsky, Map del Plata 1971).

12..000   !? Abia după acest răspuns natural, flăcările strălucitoare ale luptei se aprind brusc. Totul ar fi liniştit după 12...g5 13. Ag3 £rf8, de exemplu: 14.h4 Sg8 15.hg hg 1b.Qb2 Ab 17.NY 0-0-0= (Medina - Weingold, Ceuta 1993).

13.   q4! d5! Câțiva „aleși” au făcut o astfel de mișcare de la rege în urmă cu jumătate de secol, dar între timp este justificată pozițional: atunci când ai un centru puternic, operațiunile de flanc ale adversarului nu sunt groaznice.

14.   AdZ £ùe5! 15.h3 (desigur, nu 15.£ù:e4? 4à:e4 16.®:e4 A:g4!) 15...£ùg6. Folosind protecția indirectă a pionului său central, Negrul nu numai că a făcut o regrupare utilă, dar și-a forțat și adversarul să facă o mișcare de pion „în plus”.

16.Ae2 Se8 17.Sdg1 Ad7

18.h4 5ab8?! (după Hholmov, 18...ab! era mai bine, dar nu

18...Axg4? 19.hg hg 20.A:g4 4a:g4

21.A:d6!) 19.hg hg. Ambele părți își termină ultimele pregătiri pentru luptă, dar Spassky începe primul și, în plus, cu o lovitură combinațională bruscă, ale cărei consecințe sunt încă absolut neclare.

20.Sh5! Nefiind sedus de standardul 20.Sh6 ab!? 21.Ughi b5.

20.. .£ù:h5 21.gh £tf8. De ce a renunțat White la schimb? Răspunsul este un nou sacrificiu, complet neașteptat, care conduce partidul în lumea relațiilor materiale iraționale.

22.£¿e4!! „După multă gândire, Spassky găsește o posibilitate ingenioasă. natural

22.¿h4 sau 22JLÍ4 nu au dat nimic din cauza lui 22...Í6” (Kholmov).

22.. .^:e4 23.®:e4 S:e4 24. ¿:d6 Sbe8. „Nu mult mai puternic

24...QC8 25.2xg5+ <á?h8 26.¿e5+ Qxe5 27.2xe5 Ye8 28.2xe8 Qxe8 29. e4 4àd7 3O.f4 f6, iar cavalerul trebuie să păzească pătratul e5. Oprește turnul pe a8, poate 24... fó. Desigur, jucând 18... Nab8, Negrul nu ar fi putut să prevadă un asemenea foc de artificii de sacrificii” (Kholmov).

25X:q5+ <Éfi8 26.¿:c5. În doar șase mutări, poziția s-a schimbat dincolo de recunoaștere, însă, fără a se îndepărta de evaluarea „neclară”. Dar spectacolul plin de culoare nu se termină aici.

26... .U6 27.Qd3 b6 28.¿d4 Ôh7 29.id2 Sg8 ZOLDB! Cu patru pioni pentru o turnă, Albul este, de asemenea, pregătit pentru un final de joc!

30... ¿e8 31.¿d3!? Următorul sacrificiu dă doar un semnal pentru noi schimburi, realizate într-un mod foarte original.

Potrivit lui Hholmov, după 31.¿:f6+ (31. 2:16? 2:d4+!) 31...^:16 32.2:16 <á?g7

Negrul și-ar putea activa treptat piesele, iar computerul studiază cu meticulozitate restrictivul 31.2:g8+ Q^8 32.f4!?

31...¿:g6 32.hg 2:d4 33.cd £ùf8. Pur materialistul Fritz evaluează acest final original cu „o singură turnă” în favoarea lui Alb, dar în situații cu un echilibru de putere atât de neobișnuit, nu se poate avea încredere în el. De fapt, pentru ultimele 13 mutări, adversarii au jucat o scenă în care sângele curgea ca un râu, dar rezultatul cel mai logic tot timpul a fost o remiză.

34x5 bc 35.dc ^d7! Transferul invers al cavalerului permite menținerea echilibrului, dar lacomul 35..Æù:g6? pedepsit cu 36.¿:g6 2:g6 37.c6 2g8 38.c7! ^7 39.d6 Φí7 4O.d7 etc.

36x6 &b6 37.e4!? Exacerbarea problemelor de timp. Fiabilul 37.d6 a fixat un egal: 37...2d8 38. d7 &d7 (38...^a8? 39. Qc3+-) 39. cd 2xd7 40.14 f5 41.*e2 2d5 42.¿c4 2d6 43. Á17 ig7.

37...Fd7 38.¿ab. Albul este, de asemenea, necesar să fie precis, pentru a

evita blocarea pe pătratele negre, de exemplu: 38.M)5?! Q^b 39. d6 Sd8 (sau 39...Q17, iar amenințarea lui Phoebus! forțează sumbru 40.c7 2c8

41.d7 £ù:d7 42.A:d7 S:c7) 40.d7 ^a8! 41.Ac4 (41.Qe3 Φí7! 42.<Éd4 íòc7 43.a4 Qe7 44.Qc5 £ùe6+ 45. &d5 Sg8 4b.Qc4 &d6-+) 41...*g7 urmat de Q(8-e7 și Sh8.

Interesant și imediat 38.a4!? cu ideea de 38...£ù:a4? 39.d6 și 40.c7, folosind nuanța că Q^b este rău? din cauza e4-e5+! Totuși, după 38...a5 39.Qb5 Q^6 40.Q63 Q17 Turnul lui Negru trebuie să facă față avalanșei de pion.

38...Qxq6 39.a4.

39.. Φí7. La o simplă remiză led

39.. .^xa4 40.c7 ^c5 41.c8® Qxc8

42.Qxc8 £>:e4+ 43.Qe3 £d6 44.Ae6. Ultima problema a fost

39..J &18! 40.Qc3 Sd8 41.Ac4 ^c7 42.*d4 á>g5! (42..Æùe8? 43.f4!) 43. Qc5 £ùe8, dar traducerea neașteptată 44.1.e2! Φí4 (44...a5 45.Adl)

45.Ah5! păstrat echilibrul

45... £w7 46.d6 £ab+ 47.Φú5 ^b4+

48.Qs5 4àd3+ 49Fch15 £Æ>4+.

40.a5 <?ùa8! La 40...<dc8? 41. f4 ar fi amenințat atât e4-e5, cât și Qxc8.

41.Ac4 Sd8. Mișcare înregistrată. O scurtă analiză acasă a variaţiei 42.Í4 £o7 a arătat că după

43.d6+ 'igó 44.e5 fe 45.fe Φí5

4b.Qc3 Qxe5 47.dc Qc8 48.Aa6 Qxc7

49.Ab7 Negrul nu poate împinge înapoi pe regele alb (Holmov), iar după 43.Qe3 Qe7 44.Qe4 £>e6+ 45.Qe3 £ùc7 nimeni nu poate evita repetarea mișcărilor. Prin urmare, o remiză. Un zbor frumos al imaginației lui Spassky!

Și iată următorul campionat zonal, al 25-lea al URSS la Riga (1958). Patru excursii în zona interzonală sunt de jucat. Dar Spassky, care deja visează la înălțimi înalte, nu este suficient: decide să arate cine este cine. Cu șase runde până la final, el conduce cu un scor excelent de 9 din 12, cu un punct în fața lui Petrosyan și cu două puncte în fața lui Tal! Victorii excelente asupra lui Bronstein, Furman, Krogius...

Și jocul său cu Polugaevsky va fi recunoscut drept cel mai frumos din turneu.

Nr. 346. Apărarea Sietschiană B94 SPASSKI - POLUGAEVSKIY Campionatul 25 al URSS, Riga 1958 1.e4 c5 2.ÔÍ3 dó 3.d4 cd 4. £r.d4 ôfó 5.^c3 aó Ó.Ag7>5 ®able inbd7>5 ®able ani de constructie. Dezavantajul său este

neglijarea cavalerilor pe d4 și pericolul constant ca Albul să invadeze pătratul d5 sau e6.

„Opțiunea Polugaevsky” extrem de riscantă nu era încă pregătită pentru testare la un nivel atât de serios.

7.£c4 ®a5 8>d2 eb. În celebrul joc Spassky-Petrosyan (Moscova (m/19) 1969) după

8...h6?! 9.Axf6! ^:f6 10.0-0-0 e6 11. ahel Ae7 12.f4 0-0 I3.ab3 Se8

14.<Q>1 Q18 15.g4! Albul a câștigat cu un atac direct asupra regelui, făcând un pas decisiv spre coroana de șah.

9.0-0-0 b5 10.£b3. Pe 10.Ad5, Spassky a considerat 10...b4! N.D:a8 bc cu contra-joc bun, iar această evaluare este confirmată de analiză.

10...£b7 ll.Shel Ae7. Activitate până la finalizarea dezvoltării - 11...b4? a fost pedepsit cu lovitura standard 12Æùd5!, dar poate 11... 0-0-0!? (Shervin - Reshevsky, New York 1959; Gulko - Petrosyan, URSS (ch) 1976).

12.f4.

12...&C5. Din nou rău este 12...b4? din cauza 13.£d5!, iar după 13...ed 14.ed *Í8 15.S:e7! Qxe7 16.£o6+ Axc6 17.dc Apărarea negrului se prăbușește rapid.

13.e5? Design inexact al unei idei interesante. 13.JLÍ6! este corect, pentru că aici 13...gf?!

ar strica doar structura pionilor: 14.QY (14.Ad5?! b4! Strekalovsky-Polugaevsky, Sverdlovsk 1958) 14...0-0-0 (14... b4?! 15Æd5! Tal-Johansson, Stockholm 1961)) 15.a3! Qb8 16.U5 £y.b3 17.cb cu avantajul Albului. Și 13...A:f6 14.e5 de a condus cu o permutare a mutărilor într-o poziție din joc (14...Ah4 este cu greu mai bun

15.g3 Ad8 16.ed 0-0 17.a3 Af6 18. Aa2 Korchnoi - Polugaevsky, Soci 1958).

13.. .de 14JL:f6. Nicio alegere: neprofitabil 14.fe £Te4! 15.^:e4 ®:d2+ 16.A:d2 A:e4.

14... .6f6? Pata reciprocă este sursa primară a tuturor suferințelor ulterioare. Actualul mare maestru nu ar ezita să răspundă la 14... gil 15.fe 0-0-0! 16.ef ¿:f6 17.WÍ2 Ag7 cu o pereche de episcopi și joc excelent. Acesta este prețul unei mișcări în „siciliană” - o inexactitate duce la o schimbare instantanee de peisaj!

15.fe £h4 Ib.dZ De7. Tot ceea ce rămâne pentru ca Black să fie complet fericit este să castreze. Dar apoi Spassky dă o lovitură spectaculoasă în punctul e, pornind imediat bătălia.

17.Toporul6! O notă veche a lui Spassky și a maestrului Dmitri Rovner, care l-a ajutat atunci, este curioasă: „Una dintre acele mici combinații care sunt adesea un plus necesar pentru finalizarea unui atac. Mișcarea din joc evidențiază deficiențele mișcării 6...£bd7 (refuzul de a lupta pentru pătratul d4)."

Această afirmație categorică în spiritul lui Tarrasch sau Botvinnik se bazează în mare măsură pe rezultatul câștigător al luptei pentru White. Analiza computerizată modernă fascinantă arată că atacul este departe de a fi complet.

17...0-0? Nu toată lumea este capabilă să-și păstreze calmul, primind un astfel de „cadou”. Și Polugaevsky a decis să renunțe la un pion, doar pentru a-l scoate pe rege din iad. A suportat chiar prelungirea diagonalei de lucru a episcopului pătrat luminos al adversarului, deși acest lucru îngreunează și mai mult poziția Negrului...

Toți comentatorii au remarcat doar poziția neputincioasă a regelui lui Black după 17...fe? 18.£\e6 ad8 (18...£ke6 19>d7+ *U7 20. ati+) 19.ô:g7+ Φí7 20.Wh6 sau

17... xe6 £? 18.£\e6 fe 19.Ш7+ *f7 20.afl+. Nici 17...b4 nu ajută? 18. Axf7+! *:Í7 19Ж4+ Qe8 20ÆÜ5 £ie6 21.<!àd6+ Axd6 22.ed sau 17... ad8? 18.Axf7+! (18.Ab3 b4 19R4! 0-0, ca în joc) 18....Qx17 19.W4+ Qe8 (19...&g6? atac.

Și iată un jucător fără nervi - un computer - răspunde pe neașteptate

17... W18!, apărând un punct slab

d7 și amenințarea Ag5. Albul nu prea are de ales - 18.A:f7+! (18.W2?! fe 19Æù:e6 ^:eb 20.H:d8+ axd8 21.Wb6 Ac8 22.Wc6+ Ad7!

23.®:a6 0-0 cu compensare excelentă pentru regină) 18...Φ:í7 19.W4+ <à>g8 20.£rf5! (nu promite mult 20Æùd:b5 Wí8 21>c4+ ®7 22.®:f7+ Φ:í7 23. £d6+ A:d6=) 20...W18! 21.e6! (21. ^d5?! Axd5 22Æd5 ^eb) 21...h6.

22 h4! (doar așa - 22Æ\e7+ ®:e7 dă doar o compensație suficientă pentru piesă: 23.íbd5 A:d5 24. &d5 ac8; 23.W7+ W:f7 24.ef+ *:Í7

25.b4 She8 26.bc S:el 27Jtel fic8;

23. b4 ^:e6 24. ad6! Ac8 25.^d5 2rf4!? 26.^:e7+ Q17 27.^:c8 Sh:c8

28. gf Sc4, iar o remiză este cel mai probabil), și deodată un nou erou iese în scenă - pionul b4:

1) 22...g6 23Æù:e7+ ®:e7 24.b4! Ш8 25>e5 AB 26.bc Ardi 27.2d5 Wg7 28.e7 ®:e5 29.ef"+ Φ:í8 30. ae5 AO 31.sb A:d5 32.H:d5+-;

2)   22...ye8 23.b4! ^:e6 24.2:e6 A:b4 25R:e8 Aa3+ 26.FY ®:e8 27>c7 Wg6 28.Bd7! W:6 29.3:g7+ Φí8 30JLd7 &g8 31>:b7+-;

3)   22...*h7 23.b4! Af6 24.e7 ®c8! 25,^d5!! (nu 25,^d6 ^b3+ 26.ab ®:c3 27.^:b7 Wb2+ 28.<àd2 Wc3

29.   Qe2 2he8! 30.SH5 Q8=) 25...

¿xd5 26.£ùd6! £b3! 27,ab ®:c3 28. Wf5! g6 29>:d5 Wb2 30.<Éd2 Wc3 31.*e2 Axe7 32.£e4! Wg7 33.YP 2hf8 34.®e6 Sa7 35.c3, iar Albul ar trebui să câștige.

Deci, cu cel mai bun 17..W18! Albul a păstrat probabil un avantaj decisiv, dar tânărul Spassky ar fi trebuit să găsească o serie întreagă de mișcări geniale.

18JLb3. Mișcarea simplă 18.¿d5! a fost de asemenea bună, oferindu-le Albului o inițiativă puternică după 18...b4 d2+ 20. Dxg2 Ag5+ 21. Qe2 - un mare avantaj în finalul jocului.

18...Tris8 19.®f4 b4.

2O.£a4!? În 300 de victorii ale lui Boris Spassky, această mișcare spectaculoasă are două semne de exclamare, deși aș fi preferat simplul 2O.£f5! cu un avantaj evident: 20...£:b3+ (de

2O...Bde8 rezolvă deja 21.£a4! £:a4 22.ad7 £c5 23.£:e7+ *h8 24.A:f7! £:d7 25.£g6+! hg 26«h4#) 21.ab bc 22.£:e7+ Qj8 23.Qb1 etc.

20...h6? Complet neliniștit de o cascadă de victime

Polugaevsky din nou nu ia nicio piesă, deși acest lucru a făcut dificil pentru adversarul său să obțină victoria. "Pe

20.. £xa4, scrieți Spassky și Rovner, White urma să răspundă 21.£15 Sxdl+ 22Jlxdl ¿c5

23.®g5 g6 24.£h6+ (puternic și 24, &f6 gf 25,Sd7, - GK) 24...*g7 25.£g4 câștigător. Sau 22... Ad8 23.jLa4 (? - G.K.), și nu poți

23...   .®:a4? în vederea 24.2:d8! S:d8 25.®g5".

Totuși, după 23...h6! amenințarea lui ¿g5 (același motiv combinativ ca și 17...®d8; un om poate gafă, o mașină niciodată!) conferă lui Negru cel mai important tempo, iar Albul este cel care trebuie să se gândească la mântuire: 24.S: d8 S: d8 25.Ab3 ®b6 26.£d6 ®gl+ 27.ád2 ®g2+ 28.Qe3 ¿d5 sau 24.h4 W:a4 25>g4 g6 26.£:h6+ <¿g7 27.£:f7! De7! 28.£d6 Hf2 29.Wc4 Wc6 30. ®d3 Da8.

Totuși, Spassky ar fi putut conta pe o victorie dacă ar fi răspuns la insidiosul 22...Ad8! a găsit obiecție nu mai puțin demnă 23.e6!!

Acum slab și 23...fe? 24.£ h6+! gh 25.Axe6+ <¿^7 26.Sd7+ cu mate, iar 23...DG6? 24.£ h6+! f8

(poate că mai practic este 24...gh 25.®:f6 ®g5+ 26>:g5 hg 27.ef+ &g7 28. A:a4 S:f7 cu unele șanse de egalitate) 25.£ù:f7+ «igS 26.e7 A:e7 27.£d6+ Qq8 28.^:b7 Wh5 29Jïd8! S:d8 30Æ>:d8 Ag5 31.^17+ ®:f7 32.JLÍ7 A:f4+ 33.gf cu un câștig frumos. Asta lasă 23... 4òc5, iar apoi Albul are probabil singura cale de a obține un avantaj:

24. e7! £L3+ 25.ab D:e7 26.^:e7+ Qb8 27>d6! Be8 28>d7 Bb8 29. FY etc.

După cum se poate vedea din notele de la a 18-a și a 20-a mișcare a lui White, nu a fost nevoie de astfel de experiențe. Cu toate acestea, Spassky, de natură artistică, pur și simplu nu și-a putut refuza (și publicului!) plăcerea de a juca mai spectaculos. În perioada de ascensiune pe Olimpul de șah, el a strălucit cu o intuiție fenomenală, mai ales atunci când conducea un atac și, uneori, nu s-a deranjat cu calcule precise. Nici de data aceasta intuiția nu l-a dezamăgit. Jocul a fost recunoscut drept cel mai frumos din turneu, aparent nu doar din cauza loviturii 17.Axe6!, ci și din cauza săriturii neașteptate 20.4Éùa4!?

21. £gh5! ®:c5 22.h4. Fumul peste câmpul unui scurt (doar cinci mișcări!), Dar o bătălie aprigă s-a risipit. Albul are un pion suplimentar și o inițiativă nemuritoare.

22...Ad5 23Æùf5 A:b3 24.ab 5:d1 + 25-S:dl Sc8 26.®e4 Af8 27.e6 fe 28>:e6+ Φή8 29>e4 ®c6 30.®d3. De asemenea, a fost decisiv schimbul imediat de matci - 30.®xc6 Rxc6 31.h5 Sf6 32.g4 g6 33.hg ttg6

34.Sd8 Sg8 35.FCHI1, dar Spassky încă își întărește poziția.

3...5e8 31.h5 Ae7 32Æù:e7 S:e7.

33.^db! We8 34.q4 Sel 35. >.e8+ 5xe8 36.5d4 a5 37.&d2 Se5 38x3 bc+ 39.bc 5g5 40x4 Qd8 41.Sf4! db. Mișcare înregistrată. Fără să înceapă să termine jocul, Black și-a dat demisia.

Se părea că, dacă nu medalia de aur a campionului național, atunci un bilet la Spassky interzonal era garantat. Dar, se pare, în acel moment a fost cuprins de dorința pasională de a câștiga primul său „aur” rusesc cu orice preț (la urma urmei, în 1956, după un turneu-meci suplimentar de trei, a rămas doar cu „bronz”). . Adică, campionatul de la Riga a fost menit să încununeze în mod adecvat începutul carierei stelare a viitorului campion mondial.

Și apoi se întâmplă ceva incredibil: Spassky se strică, incapabil să suporte povara conducerii. În cinci meciuri, el face doar trei egaluri cu două înfrângeri - de la Gurgenidze și Kotov (în niciun caz cei mai puternici participanți

campionat). Și înainte de ultima rundă, situația este deja complet diferită: Tal și Petrosyan sunt înainte, Bronstein este la jumătate de punct în spatele lor, iar Spassky și Averbakh sunt la un punct. Cinci concurenți pentru patru turnee! Cei trei își încheie ultimele lupte la egalitate și (după noroc!) rămâne doar bătălia Spassky-Tal.

Să analizăm acest joc extrem de dramatic, care a lăsat o amprentă de neșters asupra întregii cariere a lui Spassky. Duelul dintre doi prinți ai șahului a avut nu numai o mare importanță sportivă, ci și o implicație psihologică considerabilă. Tal mergea abrupt în sus în acel moment, iar acest lucru, mi se pare, nervos Spassky, a stârnit în el o oarecare gelozie - la urma urmei, până de curând fusese liderul incontestabil al tinerilor. Prin urmare, în cursul jocului nu i-a fost ușor să evalueze în mod adecvat situația pentru a face un egal cu „pumn de fier” dacă era necesar (ceea ce i-a dat dreptul la un meci suplimentar pentru locul 4 cu Averbakh). Boris a vrut să câștige!

Mi se pare că „Semisch” corespundea pe deplin concepțiilor creative ale tânărului Spassky: doi episcopi, un centru puternic și oportunități de a crea un atac - chiar dacă pionul slab c4 piere!

4..- Axc3+ 5.bc c5 (mai târziu, în meciurile cu Botvinnik, Tal a jucat doar 5...£>e4?! sau 5...b6 - Nr. 222) b.e3 7.Ad3 e5? ! Abaterea de la clasicul 7... 0-0 8.^e2 b6 9.0-0 Aab 10.e4 ^e8 (Nr. 239).

8.&e2 (8.d5 e4!) 8...e4 9..1ы b6 S.^d3 Aab. Tal, să-i dăm cuvenția, a fost perfect capabil să creeze poziții complexe, atipice deja în deschidere. Și acum își schimbă pionul e cu un pion c, încercând să pună imediat jocul pe pătratele albe.

11.f3! Linii de deschidere pentru atac. „După 11.Wa4 £&5 12.£W.e4 £ùxe4 13.Axe4 2c8 Negrul a restabilit rapid echilibrul material, menținând o poziție bună. Nu era clar Rxxe4 £>xe4 12.Qxe4 Qxc4 13.G” (Tal).

11.. JL:c4. După 11...ef 12.Wxf3 Qxc4 13.£f5 0-0 14.e4 Albul are o inițiativă formidabilă pentru un pion.

Nr 347, Apărare Nimzowitsch E26 SPASSKY - TAL

Al 25-lea campionat al URSS, Riga 1958

1.d4 Ôfô 2.C4 eb 3.^c3 Ab4

4.a3- „În pregătirea jocului, am luat în considerare mișcările 4.^g5 și 4.e3, folosite de obicei de Spassky”, scrie Tal. „Opțiunea lui Sämisch a fost o surpriză, așa că am decis să evit căile învățate.”

12.^f5?S Albul se rătăceşte: acum nu poate evita simplificări. După părerea mea, singura modalitate de a lupta pentru un avantaj era prin 12.fe! De exemplu:

1) 12...d6 13.¿a2! (acesta este mult mai puternic decât sugerat de Tal 13.Wn3 0-0! 14.e5?! de 15":c6 ed cu un atac periculos pentru o piesă sacrificată: 16.cd 2c8 17. Ш4 cd) 13...A: a2 14.2 :a2 0-0 15. 0-0 Se8 16.Saf2 (sau 16.Sn4 b5 17.Haf2) presiune;

2) 12...0-0 13.e5 £d5 14.Wg4! (14>h5? g6 15.Wh6 f5! 16.e4 fe 17.A:e4 ®e7) 14...g6 (14...^:c3?

15. £ h5! g6 16ÆÎ6+ și 17.e4+-) 15. ¿d2 d6 16.e4 £ú:c3! (dacă 16... ^de7, atunci 17.^ùh5! de 18.d5) 17. Q:c3 cd 18.¿d2 £>:e5 (18...de? 19. h4! d3 20.h5 Wd4 2LHa2!f5 22. ®h4+-) 19.'fflrf4 Se8 cu o luptă cu două tăișuri: Negrul are o compensație bună de joc pentru o piesă.

12.. .0-0 13.£ùd6 Ad3 14. Axd3. Acum 14.fe nu este atât de eficient: 14...A:S 15.S:bl £o8!

16. £rf5 £ùe7!, eliminând cavalerul atât din d6 cât și din Í5.

14.. .ed 15.®:d3 cd 16.cd ¿óe8! În principiu, poziția este deja egală: Negrul are contrajuc pe pătratele albe.

17.&Í5 d5 18.a4! (amenintandu-l pe Aa3) 18..Æùd6! O încercare de a captura pătratul c4 cu 18...g6 19. 4àg3 íòd6 se poate răspunde cu 20.0-0 2e8 21.e4 cu vederi de atac, deși după 21...18rh4! nu este ușor pentru alb să exploateze slăbiciunea negrului

câmpuri. De exemplu: 22La3 £ùc4 23. ïïacl Sac8 24.ed ®:d4+ 25>:d4 ^:d4 26.d6 Sed8 27.Hfdl £>e6 28. d7 Sc7 29.S:c4! Rxc4 30.£e7 Sc7 31.£ùe4! f5 32.2T6+ *f7 33.A:d8 £r.d8 cu un egal probabil.

19.£ù:d6 (dacă 19.Aa3 £ù:f5

20.A:f8?, apoi 20...«g5!) 19...®:d6 20.Aa3 Ôb4 21.Ж>3 a5 22.0-0 Ппfc8 23.Sac1. „În această poziție, destul de simplă și egală, am propus o remiză, calculând variația 23...®e6 24.Axb4 ab 25.Φí2 Wd6 26.igl We6” (Tal). Dar a existat un refuz.

23...®e6 24.¿:b4 (24.e4 nu dă nimic de 25.®:e6 fe 26.fe £d3 27.2:c8+ Qxc8 28.d5 ed 29.ed ^c5 =) 24.. .ab 25 .&f2 ®d6.

26.h3!7 Decizia lui Spassky de a continua lupta, după părerea mea, conține destul de multă psihologie - resentimente „pentru întreaga lume” se vede: în urmă cu o săptămână era campion la cinci minute la cinci și era înaintea lui Tal cu două puncte, iar acum un punct înainte. Dar se știe că mânia este un consilier rău și, pentru decizia sa, Spassky a trebuit

poro pay... Pe de altă parte, pur de șah, nu e așa păcat să mai miști piesele, întrucât lui Tal din tinerețe nu-i plăceau pozițiile uscate, plictisitoare și putea greși ușor. În mod surprinzător, așa s-a întâmplat!

Deci este greu de spus dacă Spassky a avut sau nu dreptate. Mai degrabă, pur și simplu nu putea accepta o remiză. Era prea ambițios pentru a suporta faptul că Tal va fi mai sus decât el în clasamentul final pentru al doilea an consecutiv! Și a decis, în principiu, să lupte „până la capăt” - să facă tot posibilul să câștige sau măcar să strice starea de spirit festivă a lui Tal (era la Riga, iar compatrioții erau dornici să sărbătorească următorul succes al favoritului lor).

Dar totuși, strict din punct de vedere al poziției, Albul nu avea niciun motiv să refuze o remiză.

26... Î18?! Mutarea șablonului, făcută cu ochiul. Se pare că „obrăznicia” adversarului l-a dezechilibrat pe Tal: „Cum e?! La urma urmei, poziţia este în mod clar la egalitate!” Într-adevăr, după un simplu 26...h5 27.h4 Yasb! (dar nu 27...Rxc1?! 28.Rxc1 Wh2 29.Wxd5 Wxh4+ 30.Qe2 Sd8 31.We5) Negrul nu are nici cea mai mica problema.

27.5c2! Captarea imediată a unei linii deschise.

27 ... .Rxc2+ 28.W-.c2 db 29. Sci Wd7 30.Wc6 Wxc6 31.5xc6. În finalul turnului rezultat, Albul are o inițiativă ușoară (mai degrabă condiționată).

Z1...5a6?! Poate că acesta este rezultatul frustrării. După Tal, mai precis 31...R:a4 32Æb6 Qe7=. Dar și mai greu este 31...b5! 32.ab lb8 33. Qe2 b3 34.<á?d2 b2 35.Qc2 S:b5 36. QL BL3 37.e4 Sd3 cu bâta draw. Cu toate acestea, până acum nu s-a întâmplat nimic deosebit: 31...Sa6 nu pierde deloc jocul, ci duce doar la apariția reginelor pe tablă și la o agravare bruscă a luptei.

32.a5! b3! (32...Rxa5?! 33.dbb Ra4 34.Rb5 Qe7 35.Sxd5 Ra2+ 36. Φβ3 b3 37.Rb5 b2 38.FT4) 33.ab b2 34.b7 blW 35.SC8+ Qd7 36. b8w. „Este amuzant că pionii au fost împușcați pe aceeași linie” (Tal).

36..La2+ 37.QdZ We1 + 38. Φή2 (38.FT4?? S:g2!) 38...W:e3 39.5e8+ Φί6? În probleme de timp, Tal ratează o remiză ușoară: 39...Q6! 40.W8+ Qb5 41.Wxf7 Sxg2+! 42. Q^2 Wd2+ 43.*i>g3 Wg5+ cu cec perpetuu. E greu de spus de ce nu a jucat așa: nu i-a fost greu să găsească un sacrificiu atât de simplu precum Sxg2+. Poate s-a lăsat dus de linia frumoasă cu Sd2! (vezi abia

suflare notă), sau poate s-a gândit că o remiză a fost obținută „oricum”. Totuși, din acest moment (mai precis, după repetarea mutărilor și 44.h4!) Negrul se confruntă cu probleme serioase.

40.«d6+. Nu 40.h4? Sxg2+! cu un egal și mai ales nu 40.2e8? „:d4 41.He2 Sd2! 42.«h8+ *f5 (sau 42...&g5 43.«d8+ f6) 43. «c8+ &g5 44.«cl «f4+ 45.FY Sd4! cu un pion in plus.

40..."eb 41."f4+ "f5 42. "d6+ "eb 43."g3 "e3 44.h4! 5e2. Tal pune un semn de exclamare pe această mișcare și apoi nu comentează deloc o serie de puncte de cotitură importante ale jocului.

Poate mai multe resurse economisite 44...Dub!? (apararea rangului 6) 45. "b8(c7) h5!, dar nu 45...":d4? 46.«d8+ Qe5 47. De8+ Deb 48.«g5+ &d6 (48...U5? 49.f4+) 49.Sd8+ cu un atac de împerechere: 49...Feb 50.«cl+ Qb7 (50... Qb5 51 . "bl+) 51. "c8+ Qbb 52. "b8+ Qa5 53.Q113! Qb6 54.a8+ Qb4 55.3xd5 sau 49...Qc5 50.c1 + "c4 51.Qc8+ dcb 52.e3+ Qb5 53.Qb8+ Qa4 54."d2ü ":h4+ 55. *g 1h— .

45. «d6+ «dracu. O poziție întârziată pe care adversarii au analizat-o împreună cu asistenții lor toată noaptea. Această „noapte dinaintea bătăliei” a fost descrisă într-un mod fascinant de mulți autori, în special, V. Vasiliev în povestea „Misterul lui Tal” și Yu. Averbakh în articolul „Cea mai bună oră a lui Mihail Tal” („Șah în Rusia " Nu.

1996). Este destul de neplăcut să te uiți la astfel de poziții amânate, atât pentru alb, cât și pentru negru: nu se vede nici o victorie, nici un egal.

După o amintire, Boris nu a găsit o cale clară spre victorie, dar, din moment ce regele din Tal se repezi constant sub loviturile pieselor albe, în cele din urmă a concluzionat: „Mâine îl voi șahmat! Și acum este timpul să dormi.” Potrivit altor mărturii, când Spassky s-a așezat la masă, părea epuizat, dar... întâlnindu-l pe Petrosyan în drum spre terminarea jocului, i-a spus zâmbind: „Astăzi vei deveni campion”.

46. „f4+! Cea mai puternică mișcare înregistrată. Inofensiv 46. "d8+"e7 47.ye8 (47. ":d5 S:g2+! 48. Q^2 "e2+ 49.<à>g3 "el+ cu cec perpetuu) 47...":d8 48.2:d8 Sd2 49.3:d5 Phoebus 50.Se5+ &d7 51. Se4 f5=.

46..."f5. După 4b...*e7?! 47.h5! White avea cecuri suplimentare.

47. "h6 Qe7 (47...":"? 48. "g5+) 48. "f8+ <daca6 49. "q7 +

Qe7 50.Ja8! ®d7. "Nu e bun

50... W14+ 51.Q3 „T5+ 52,&g3” (Spassky).

51. „18+ Φí6 52.5a6+. Până acum totul se dezvoltă mai mult sau mai puțin în forță, iar Boris joacă clar (se pare că această poziție a fost urmărită acasă).

Urmă falsă - 52.Sd8?

53.FIS Sel 54.Sd6+ Q15! (descoperire neașteptată a regelui) 55.S:d5+ (sau 55.g3 Shl+ 56.4g2 "gc2+!

57. Qxb1 "W+ 58.4g2 ®e2+) 55... Phoebus cu un egal ca în 56.Rac5 Hhl+ 57.4g4 β+ 58.4g5 "g3+ .Φ:í8 Sgi, iar după (variația cheie) 56.®d8 Shl+ 57^g4 H:h4+! 58.Qq4 "b2+ 59. Φg4 ®:g2+ 60.Q14 ®d2+.

52...Se6 53.Q8+ Qe7 54. Sa8 Sel?! (imediat 54...h5 este mai bine) 55.FdZ! h5S „O încercare de a anunța verificarea perpetuă a eșuat: 55... ®c7+ 56.Q12 ®c2+ 57.Qxe1 ®cl+

58. Q12 ^d2+ 59^g3 ®el + 60. Φg4 f5+ 61.4g5 ®e3+ 62.f4 ®g3+

63.Φ116 «:h4+ (sau 63...&:f4+ 64. &h7 &:h4+ 65.<¿g8+. - GK) 64. Qe7 «16+ 65.Qѣ7 «h4 66Æg8. Odată cu mutarea în joc, Negrul pregătește un sanctuar pentru regele său pe f5” (Tal). Și iau pătratul g4 de la regele alb.

Se pare că „magicul de la Riga” a considerat că poziţia rezultată este o egalitate.

5bF12 (trebuie să fugă de c7+ și c2+ cu verificare perpetuă)

56... Rae6 57Rs8! Nu 57.g4? "c7. „Acum doar turnul joacă pentru Negru. Regina este legată de apărarea pătratelor d5 și e8” (Tal).

57... .5d6? După cum se credea, forțat, dar de fapt pierde imediat mișcarea.

Singura șansă era

57... Yasb! Potrivit lui Tal, acest lucru nu a funcționat din cauza 58.«18+ Φí6 59.Sd8 «c7 60.«h8+ Qe7(6) 61.Rae8+ (61.Ne8+ ¿fó 62.Æ8 &2+ 63.Qe3 &3+ nu funcționează. - GK) 61... Dg7 62.Je5, "iar Albul a efectuat o aliniere avantajoasa a fortelor." Totuși, după 62...Web! Negrul ar mai putea lupta pentru un egal: 63. Sxd5+ Qe7 64.Rb5! (64.Re5?! R:e5 65.":e5+ ":e5 66.de Feb 67.14 16 68.ef FT6=) 64..."c2+ 65^g3 "c7+ 66.Rae5 Qri7! (6b...R:e5? 67. ":e5+ ":e5+ 68.de Feb 69.Q14 Qgi5 7O.g4 hg 71QoQe6 72.4g5 Qxe5 73.h5 câștigător) 67."g7 Qe7 68.Q113 S :e5 .«:e5+ ®:e5 70.de Phoebus 71.H4 f6=.

Este posibil ca la 57 de ani... Yasb! doar 58.^5+! Web 59>g5+ SÍ6 6O.Raa8! cu o tranziție la atacul discutat mai jos în nota la a 62-a mișcare.

Dacă această poziție este pierdută și pentru Negru, atunci greșeala lui decisivă a fost aproape 39...Q16? sau poate 44...Be2.

Dar să revenim la punctul culminant al luptei și al întregului campionat național.

58.®f8+. Comentând jocul din revista „Șah în URSS” (nr. 5/1958), Tal nu menționează nici aceasta, nici următoarea mutare a lui White. Dar tocmai în acest moment Spassky a ratat o anumită victorie!

Curând în „Șah Moscova” a apărut o analiză a maestrului de la Leningrad V. Cehover care demonstrează acest lucru: 58.g4! hg (forțat: 58...He6 59.g5 Nsb 60.Sh8+ Phoebus 61.Ne8+ Φí5 62.Ne7) 59>f8+ Φíδ

60. fg Sky (dacă 60...Nsb, atunci 61De8! Nc2+ 62.FO Nc3+ 63.FG4 Wc7+

64.He5!) bI.Nc3! He4 62.Sh3+ Phoebus 63.g5 We7 (pe 63...Hxd4 decide 64. Hn6+ Qe5 65"b8+) 64>c8+ Fbb (sau 64...W7 65.Hn6+ Qe7 66. Hxf7+) 65 Φ®ά7+ 65 . .W:d5+ cu o victorie după 66...Qe8 67. ®:e4 ®:e4 68.He3 We6 69.d5 etc.

Așa e, voi adăuga doar 60... Nab 61.FP!? (fără a ceda

61. Hd8? ®c7 62>h8+ Phoebus 63. ®e8+ Φí6 64.g5+ Φí5 65.H:d5+ Φg4) 61...Hal 62.®h8+! (și din nou nu 62.Hd8? Hfl+ 63.Qe3 Hgl+ 64.

Q12 Eg2+! 65.Q^2 ®:g4+ 66.ΦÏ2 ®:d4+ cu cec perpetuu) 62...Qe7 63FT4 MP+ 64.Qe5 f6+ 65.Q116, iar cortina poate fi coborâtă.

58.. .FG6 59.He8? Și aici a câștigat 59.g4! hg 6O.fg cu o tranziție la variațiile tocmai analizate (încă surprinzător că ideea de g2-g4 nu a fost găsită în timpul analizei acasă). Acum sarcina lui White devine mult mai dificilă.

59... Sky 60.®h8+ Φí5 61. Wh6 Φí6. Sigur nu 61...fi:e8?? 62>g5+ Phoebus 63>e5#.

62.^118+?! După cum a subliniat corect Tal, 62JXd8 Wc6 63.Wg5+ Qe7 64>xd5 (64.Hxd5? fó) a permis negrilor să preia inițiativa: 64...®c2+ 65^g3 Wc7+ 66. Q12 W4. Dar nimeni nu a subliniat că 62.Hg8 mai avea șanse serioase de reușită! De exemplu: 62... Qe7 63.®g5+ HÍ6 64.Pa8! Wb7 65. Na2! (extinderea neașteptată a frontului de atac) 65...®c6 66.®e5+! ΦíB 67.Na5 Φg7 68.Hxd5, and 68...^eb 69.íí:e6 Rxe6 7O.Ne5 Rb6 71.Qe3 Eb2 72.d5! FG6 73.Ne8 etc.

62... .Q15 63JZd8? (nu era prea târziu pentru b3.Zhib! FT6 64.Sg8!) 63..JSfcó! Negrul a reușit să devină mai activ și amenință cu un contraatac periculos.

64.Sc8. Tal pune un semn de întrebare pentru această mutare, considerând necesar 64.<àg3. Cu toate acestea, 64.Ж8 Φí6= este de asemenea acceptabil. Spassky, din inerție, a jucat pentru o victorie, dar a observat brusc un răspuns neplăcut din partea adversarului său și, potrivit unui martor ocular, „a oferit o remiză cu o voce ciudat schimbată”.

64.. .®a6. Cu cuvintele: „Hai să ne jucăm din nou”.

65.FdZ? Și acesta este într-adevăr un pas către dezastru! 65 a dus la egalitate.®d8! ®e2+ 66.<¿>g3 (Spassky), de exemplu: 66...®e1+ 67.Qb2 f6! 68>:d5+ FT4 69.QC1! ®:h4+ 70. &gl Sel+ 71Æel ®:el+ 72.<á?h2.

65...Wd6+ 66.Φή3 (66.FT2? "b4!-+) 66...Sel 67.dZ? La bine și la rău, 67.g4+ era necesar! Φí4 68.Jc3 hg+ 69.fg, iar ambii regi sunt în pericol. Negrul ar putea face asta după 69...Rae3+ 7O.R:e3 Qxe3 71.h5! *f4 72.h6 f6! 73.&g2 ®e7 74.Wb8+ &g5! 75.h7! ®:h7

76.®b3 Wg8! convertirea unui pion suplimentar este o întrebare care necesită un studiu separat.

67.. .5.1?! Potrivit lui Tal,

67...®a6! nu este clar din cauza 68.g4+, dar aceasta a fost cea care a forțat imediat mate: 68...QG4 69. "b6+ Φ:í3 70. Rc3+ Qe4 71.<àg3 W1-+.

68.f4 Sel 69.5c2? Mai multe șanse practice de mântuire au fost lăsate de trecerea la un final dificil, pierdut în mod obiectiv: 69.Rxe8 Rxe8 70. ®xe8 „la naiba! 71.Sh4 Qe4+ 72.&g2 ®c8! 73.Q(2 Wc3 74.®e8+ &d3 75. Wxf7 ®:d4+ 76.FP ®e4 77.<έ>í2 <á>d2. Aparent, Spassky a fost demoralizat de inversarea bruscă a rolurilor: vânătorul s-a transformat în pradă. !

69.. .We6 70.Wn2? Acum albul este împerecheat. 70.®c8 ®:c8 71.3:c8 Re4 72.SC7 H6 73.<£g2 S:d4 a târât pe rezistență, iar Negrul ar trebui să câștige finalul turnului.

70.. .Bh1+ 71.Qd2 We4+ 72. Sf3 Qd4 73.«c8+ f5. White a demisionat: 74.Wc3 Sh3!

Drept urmare, „diabolic de norocos” Tal l-a depășit cu jumătate de punct pe Petrosyan și a fost scos de pe scenă de fani tulburați de bucurie, iar „instabilul moral” Spassky, ștergându-și pe furiș lacrimile, s-a retras abătut în culise. Ce dramă - să rămână „al cincilea”! Prăbușirea tuturor speranțelor...

După acest joc cu adevărat istoric, drumurile colegilor rivali către Olimpul de șah s-au divergent mult timp. Tal s-a ridicat ca o cometă: devenind dublu

campion al URSS, a câștigat în scurt timp cu brio atât turneul interzonal, cât și turneul candidaților, precum și meciul împotriva lui Botvinnik. Și Spassky, dimpotrivă, a renunțat la lupta pentru coroana mondială timp de șase ani întregi, suferind același eșec la linia de sosire a următorului campionat zonal, al 28-lea al URSS (1961).

Două cicluri de campionat mondial fără Spassky păreau destul de ciudat, deoarece puterea lui era dincolo de orice îndoială. Dar, după cum știți, componentele succesului la șah nu sunt doar puterea și înțelegerea jocului, ci și stabilitatea psihologică și capacitatea de a

vă împinge într-un moment critic. Mai târziu, în cei mai buni ani ai săi, Spassky

trage lecții din aceste catastrofe și va juca foarte bine jocuri decisive. Și apoi, la cumpăna anilor 50-60, sistemul lui nervos nu era încă pregătit pentru teste atât de severe.

Apoi Spassky l-a învins pe Tal de mai multe ori în turnee, dar s-a răzbunat cu adevărat abia în 1965, învingându-și vechiul infractor în meciul final al candidaților. În timpul petrecut în umbră, a învățat multe. Și după înfrângerea în meciul din campionatul mondial cu Petrosyan (1966), a reușit să repete isprava lui Smyslov: a câștigat următorul ciclu de candidați, iar în 1969 a spart armura „Tigranului de fier”.

ÎN elementul NATIV

În generația sa, Boris Vasilyevich a fost singurul jucător de șah de top care a jucat în mod regulat și în siguranță gambits. Înaintea lui (și în timpul lui), Bronstein a folosit adesea această armă, dar se pare că Spassky a fost și mai agresiv și mai de succes. Această poftă de gambits îi trece pe tot parcursul vieții. Iar rezultatele lui Spassky sunt pur și simplu uimitoare! De exemplu, în Gambit Regelui nu a pierdut nici un joc în 30 de ani, iar printre învinși se numără mulți jucători puternici de șah din toate generațiile, de la Averbakh, Bronstein și Fischer până la Seirawan...

Mai mult, Spassky a jucat gambit-uri nu din dorința de originalitate sau din dorința de a crește

pentru a da spiritul maeștrilor trecutului, ci pentru că pozițiile emergente erau apropiate de el în spirit. Un centru mobil puternic, joc activ de piese, perspectiva unui atac asupra regelui - acesta a fost elementul său natal. Și chiar și atunci când nu a reușit un atac direct și a trebuit să se mulțumească cu un avantaj pozițional, a obținut victoria cu încredere datorită jocului subtil cu piese și utilizării abil a slăbiciunilor din tabăra inamicului.

În mod caracteristic, Spassky nu a început niciodată jocul cu mișcarea 1.ZDZ – se pare că i s-a părut o „mișcare pe jumătate” și doar cea care ducea la o luptă deschisă părea o mișcare normală. Toate aceste subtilități de deschidere - pentru a evita ceva,

a preveni ceva – era dezgustat. Și de obicei a jucat deschiderea destul de simplu, folosind scheme „frontale”, deși în același timp a simțit perfect însăși psihologia jocului. Spassky a fost primul dintre marii jucători de șah care a aplicat atât 1. e4 cât și

1.d4 . El are o combinație mai armonioasă a acestor mișcări decât majoritatea celorlalți campioni mondiali.

În acei ani, nu era necesară o muncă intenționată la deschidere, așa cum este astăzi, și era posibil să se joace „de la zero”, iar aici s-au manifestat cele mai bune calități ale lui Spassky, stilul său natural de atac. În gambits avea, ca să zic așa, hobby-uri de oglindă: a apărat și 1. e4 e5

2. f4, iar l.d4 d5 2.c4 - din 2...e6 3.^c3

c5 4.cd ed 5.e4!? de 6.d5 β 7.^f4! Ad6 8 R5+ Φí7 9.^h3 10.¿c4

(Spassky-Bronshtein, Leningrad 1957) înainte de 2...c6 3.£tf3 e6 4.g3!? de 5.Ag2 b5 6.0-0 W 7.b3! cb 8. ®:b3 9.^c3 Ae7 10.^e5! (Spassky - Zinn, Marianske Lazne 1962). El a redus cu pricepere multe formațiuni de regină la pozițiile „lui” cu un centru mobil, o dezvoltare rapidă a pieselor și o poziție slăbită a regelui inamic.

Adesea, poziția sa în deschidere a lăsat de dorit, iar adversarii săi îi puteau pune probleme dificile, ca, de exemplu, în celebrul joc împotriva lui Fischer (Mar del Plata 1960) sau în jocul cu Pachman discutat mai jos. Dar aici este potrivit să ne amintim

Porunca lui Capablanca: „Folosesc întotdeauna doar acele deschideri care aduc rezultate practice bune, indiferent de pozițiile care apar la mijlocul jocului”. Așa că Spassky s-a simțit încrezător în aceste poziții ascuțite și a obținut rezultate excelente, ceea ce demonstrează corectitudinea alegerii sale.

... Anul următor după „catastrofa de la Riga”, 1959, a avut mare succes pentru Boris. Iată al 26-lea campionat al URSS (1. Petrosyan, 2-3. Spassky și Tal), și campionatul de la Leningrad (14 din 17), și turneul internațional al Școlii Centrale de Chimie (1-3. Bronstein, Smyslov). și Spassky), și o victorie cu 1 tablă în campionatul pe echipe al URSS (în fața lui Botvinnik și Tal, învinși într-o întâlnire personală), și divizia locului I în semifinalele celui de-al 27-lea campionat al URSS (11,5 din 15).).

Și spre final - un triumf la turneul internațional din decembrie de la Riga (11,5 din 13!). Din nou, Tal a fost învins (care câștigase recent Turneul Candidaților) iar Mykenas, care rămăsese în urmă cu un singur raft, a fost învins în stilul coroanei.

Nr. 348, Countergambit Albin D08

SPASSKY - MIKENAS

Riga 1959

1.d4 d5 2x4 e5!7 Cred că Mikenas cu mare experiență, care a luptat împotriva lui Alekhine în anii 1930, a vrut să-l pună pe tânărul și ambițiosul mare maestru în probleme cu acest gambit rar, puțin studiat.

pozitia obisnuita a aparatorului.

3.   de d4> Pentru un pion, Negrul are dezvoltare liberă și o anumită inițiativă, în timp ce Albul pare a trebui să facă mișcări simple precum 4Ætf3 <5ùc6 și apoi 5.g3, 5.M4 sau 5.a3 Ag4 (Mikenas a preferat 5.. .De6) 6.£fcd2 ®e7 7.h3! (7.g3 £ù:e5 8.^:e5 ®:e5 9.h3 Ah5

10.Ag2 0-0-0=... 0-1 Niemela-Spassky, Riga 1959) 7...¿xD (7... Ah5!?) 8.&Í3 0-0-0 9.Wd3 h6 10 .g3 g6 ll.Ag2 Ag7 12.0-0 £>:e5 13.^:e5 Axe5 14.b4 β 15.c5... 1-0 (Lasker - Alekhine, Petersburg 1914).

4   e4!? Nu era acolo! „Ochi pentru ochi – vezi a doua mișcare a lui Black” (Spassky).

4...^c6 5>f4> Un fel de duel psihologic: cine va ataca pe cine?! Albul nu vrea să renunțe la inițiativă nici măcar pentru o perioadă scurtă de timp. Desigur, prin capturarea spațiului, își creează probleme cu apărarea acestuia (pătrațele negre s-au slăbit, adversarul are un trecător „d”), dar acum lupta este deschisă - aproape ca în gambitul regelui.

5...e5?! Mișcarea este binecunoscută, tentantă, dar riscantă din punct de vedere strategic.

Corect 5...N6! (Tarrasch - Caro, Viena 1898) 6Ærf3 (periculos 6.ef Ôxf6 7.e5?! Ab4+) 6...fe 7.¿d3 (sau 7.a3 Ad6 8.β Óf6 9.Ad3 a5 10.0-0 0- 0 ll.£g5 a4 12.^bd2 ®e8 13>el Wh5) 7...Ab4+ 8.^bd2 ef 9.0-0   10.£h3 0-0 H.¿:f4 £œ4

12.Axe4 Sxf4 13.®d3 cu joc cu două tăișuri, dar nu prea rapid ll.c5?We7 12>c2^d7 13.Ab5 Axc5 14.Φ1I1 AB6 :d4 £í6 17.A:f4 ®:e4 și Albul se află într-o situație extrem de neplăcută (Spassky-Lutikov, Harkov 1963). A fost începutul acelei semifinale a celui de-al 31-lea campionat al URSS, de la care a început ascensiunea lui Spassky în vârful Olimpului.

„Atunci am plănuit”, și-a amintit antrenorul său pe termen lung, Marele Maestru Bondarevsky, „o călătorie lungă prin etape în drumul către campionatul mondial... A fost adoptată o tactică calmă a luptei. Se presupunea că este imposibil să pierzi deloc, iar cinci victorii în turneu au fost suficiente pentru a ajunge în finală. Planul care fusese pus la punct aproape a eșuat chiar în prima zi de joc împotriva lui Lutikov. Cu joc energic, talentatul maestru a obținut o poziție câștigătoare, dar nu a reușit să-și realizeze avantajul în final. După această remiză, Boris a rămas neînvins atât în semifinale, cât și în finală, iar apoi a luat toate barierele rămase!

Aparent, pentru Spassky, muschetarul atacă 4.e4!? iar 5.f4 nu a încălcat prea mult „tactica calmă a luptei”, pentru că a simțit subtil nuanțele acestei variații de luptă. Totuși, în primul meci cu Petrosian (1966), o asemenea impulsivitate l-a costat scump pe Boris și, pentru a trece pe ultima, cea mai dificilă barieră, a trebuit să facă o muncă suplimentară pentru a-și armoniza stilul.

6-f5! Pe vremuri se juca fără pretenții - 6.Ad3 gf 7.A:f4 £ùge7 8. ¿g3 4àg6 (Bern-Schlechter, Munchen 1900), în timp ce maestrul modern renunță fără ezitare atât la pion, cât și la pătratul e5. . Mycenas a vrut să-l ascundă pe rege pe partea reginei, dar acum este dificil din cauza strângerii c8-episcopului. Și cu regele în centru și „găuri” deschise pe partea regelui, Negrul trebuie să se apere cu cea mai mare precauție.

6...^:e5 7.&H3.

7>->Q4+> Ordine diferită de mutare

- 7...£ù:f3+!? 8":f3 Ab4+ (cu-

8...Ad6 9JLd3 ®e7) până la

permite netriviala 9.*idl ¿d7

IO.Дri3 ®e7 H.h4 g4 12>g3 h5?

13. £f4 0-0-0 14.a3 Aa5 15.b4 £f6

16.e5! Aa4+ 17.Qs1... 1-0 (Petrosyan - Mukhitdinov, Tashkent (m/8) 1951). Adevărat, 12...¿d6 13.£f4 £:f4

14. Wxf4 0-0-0 15.£d2 Dcb 16.<á?c2 h5 17.Hael £tf6 18.e5 4àd7, ca 11...gh!? 12.Wg4 £ùf6

13.®:h4 Ad6 14.Ag5 Ae5 promite aproximativ șanse egale.

8.£ùbd2. „Moment controversat. Scopul verificării cu episcopul este să ia pătratul d2 de la cavalerul alb pentru a-l opri din lupta pentru pătratul e5, de exemplu: 8.Âd2 £ù:f3+ 9.'fflr: f3 -â.d6=. Totuși, 8. Φí2 a fost mai puternic, iar dacă 8...£ig4+ 9.ágl ^ c5, atunci 10.b4! cu un avantaj” (Spassky). Prin urmare 8...£tf3! 9. Wxf3 £d6 sau 9.W4+ e6 10>:b4 ^e5 11>c5 ®f6!=.

8...£ùc6? Mikenas este deja pe drumul bătut, deși pierderea ritmului în astfel de poziții este un lux inaccesibil. Mai de încredere este 8...£nP+ (reducerea amenințării e4-e5) 9.®:f3 £tf6! (pe

9...4¿e7 neplăcut Y.a3 Ad6 11.c5! și £fc3).

În cazul lui 10.a3 Ad6 11.c5 (R.^b3 g4 12>d3 »e7!) P...A:c5 12Æb3

Albul nu are niciun avantaj. Mai activ 10.Ad3! £kg7! 11.0-0 £o5 (1 l...Ad6 12.c5!?) 12. Wg3 f6 13Æb3 Ae7 14.Ae2 c5 15. Ah5+ &d7 16Æùd2 Qc7 17.b4 e5!), iar frontul de atac pe flancuri este foarte limitat.

9JLd3! Surprinde! În jocul original A. Geller - Mikenas din sferturile de finală ale celui de-al 20-lea Campionat al URSS (Riga 1951) a fost 9.a3 ¿d6, iar cu 10.c5! A:s5

11.Q5 Ad7 12.£ùb3 ®e7 13.¿xg5 f6 14>c2 ab6 15.M4 0-0-0 16.0-0-0 ab 17.JLd3 Șansele albului ar fi putut fi mai bune. Probabil, Mikenas urma să întărească jocul Negrului cu 9...A:d2+ 10.A:d2 g4! ll.^gl ®e7!, dar nu a avut timp... Apropo, jocul amintit s-a jucat în fața tânărului Spassky și a antrenorului său Zak, care au fost participanți la acel turneu.

9...e4. Dacă acum Albul se retrage cu cavalerul său, atunci atacul lui se va opri. Dar se pare că Mycenas a uitat că în fața lui era un mare maestru al atacului. Sau pur și simplu nu știa despre jocul pe care adversarul l-a câștigat în această variantă cu patru ani înainte de duelul lor (ceea ce nu ar fi surprinzător pentru epoca „preistorică” a buletinelor și revistelor de șah).

10.0-0! (în spiritul Gambitului Mu-tsio) 1O...gf 11.¿á:f3- Desigur, Albul are un joc excelent, dar

piesă și, spre deosebire de King's Gambit, situația nu este complet evidentă: nu există încă linii deschise și obiecte evidente pentru atac. Pe de altă parte, există o compensație pozițională solidă asociată cu avantajul din ce în ce mai mare în dezvoltare (nu este ușor pentru Negru să aducă piese în luptă) și o pereche mobilă de pioni: descoperirea e4-e5!

Lupta pentru controlul asupra avanpostului cheie e5 este laitmotivul întregului joc, iar de dragul dominației la această înălțime cheie, Albul nu se oprește la mari sacrificii materiale.

11..JLd6. Numai aceasta este ~ o noutate, dar cu greu o îmbunătățire. În jocul puțin cunoscut Spassky - B. Belyavsky (Leningrad 1955) era 11..>e7 12.e5! a5 I3.a3 Ac5

14.b4!? ab 15.Ag5 f6? 16.ef W7

17.ab Sxal 18.Wxal Axb4 19.W8 Q68 20.De4! ®:c4 21.£te5! cu o dezamăgire, dar după 15...®d7!

Ib.f. White are „doar” o inițiativă periculoasă.

Mai interesant este 11...í6!? Acum este și inutil să joci 12.DG4 Ad6 13.e5 fe

14Re1 £tf6!, iar 12.e5 fe I3.a3 Ad6 14.Sel Wf6 15.b4 ab!? (evitând 15... Axb 16.C5 Ae7 17.b5) 16.Ag5 Wg7 etc. „Voiam să joc 12.a3! Ad6 13.b4 cu aproximativ 13...£e5

14.C5 2>:β+ 15.E;β Ae5 16.Ac4 și mai departe Ed3, Ab2 pentru a deschide linia „d” sau în cazul Shi3. În general, aproape Albul are șanse mari la piesa sacrificată” (Spassky). Și după părerea mea, 15.gf puternic! Af8 16.Ac4 și este dificil pentru Black să aranjeze interacțiunea forțelor pentru a respinge atacul care vine.

12 e5! £ke5?! Au rămas mai multe oportunități de rezistență

12 ....Topor5 13.£ùxe5!? (Spassky indică numai I3ЛI fó 14.b4 sau imediat 13.b4) 13...£\e5 14.Sel fó 15. Af4 ®e7! (15...Wd6 1b.d:e5+! fe

17.Bine ai venit! si Axe5+-) 16>h5+ &d8!? (16...WÍ7 17.Ш4! We7 18>g3! Φίδ

19.A:e5 fe 20.E:e5 Wf6 21.2fl! cu un atac decisiv: 21...Ad7 22. Se6! Wg7 23>:c7 Axe6 24.fe+ Ш 25.®d6+ &g8 26.e7+-) 17.Wh4 (amenințător 18.fi:e5 fe 19.Ag5) 17...h6, deși aici după 18.c5 Albul are puternic compensare pentru fiiura.

13. Fó ei. După 13..>e7 14. Af4! (Există un răspuns la variația lui Spassky 14.c5 £ΰ:β+ 15.gf Ae5 16.f4

16... W4! 17.fe Ôe7 18.e6 fe 19.fe b6 20.Ae4 sat 21.Ad2 Ab7 22.Wb3 0-0-0=) 14...f6 15.c5! £>:β+ 16. ®:β Ae5 17.®g3! Φ18 18.E:e5! fe 19.A:e5 Ш 20.fiel! Eg8 21>h4 Negrul nu poate rezista.

Mikenas a încercat să creeze un puț defensiv de-a lungul fișierului electronic, subestimând în mod clar răspunsul criminal al adversarului.

14x5! Ae7 (14...Axc5? 15.&e5 fe 16.tte5+ Ae7 17>h5+ &d7 18. Ed5+ Ad6 19.Ab5+ sat 20.Af4+-) 15.£ce5 fe 16.E:e5 4ùf6 10 -0f6 17.Ag5 18.^b3+ Φή8. În cazul lui 18... Q^7 19 Lae 1 Se8 cel mai simplu este 20. A:fó+ Φ:í6 21.Wdl! și Wh5.

19.Sae1 Dxc5. Trebuie să returnăm cifra.

20.E:c5! „Un 20 tentant. 8 ei?! ®d6 21.W7 Negrul are apărarea 21..Æùg8!” (Spassky). De exemplu: 22.S:fB (22. 3i5? â.:f5) 22..>:f8 23>:f8 (neclar și 23>:c7 ®g7 24.®:c5 ®:g5, dar nu 23. .Ad6?24.Wc4!®g7 25.Ee8!) 23...A:f8 24.Ee8 &g7 25.f6+ ^:f6 cel din petrecere.

20...^d6 21.Ece5 £ùg4 22. Af4! Ad7 23.Ag3 Asb? (o gafă, dar nici 23...W>6 nu ar schimba rezultatul bătăliei: 24.®:b6 ab 25. Sd5 sau imediat 24. Hd5) 24R5e4. Black și-a dat demisia.

Acest joc dezvăluie credo-ul creativ al lui Spassky: o evaluare obiectivă a poziției l-a îngrijorat mai puțin decât natura

nici o lupta. Dacă acest personaj i se potrivea, se simțea ca un pește în apă și, de regulă, își întrecea adversarii. Și aici: chiar și un luptător experimentat precum Mikenas, care era și într-o formă excelentă, nu a putut să se opună nimic atacului puternic al lui Spassky, care a creat de fapt miniatura.

Spassky are multe miniaturi similare. Poate că cea mai faimoasă dintre victoriile sale în Gambitul Regelui (împreună cu victoria asupra lui Fischer, unde mai exista încă mai multă psihologie decât șah adevărat)

a fost asupra lui Bronstein în cel de-al 27-lea campionat al URSS (Leningrad 1960). Acest joc, jucat cu puțin timp înainte de linia de sosire, a fost recunoscut drept cel mai frumos din turneu.

Ambii adversari nu au mers bine, undeva la mijlocul tabelului. Boris Vasilievici mi-a spus că nu mai urmărește intriga turneului și, prin urmare, după ce l-a întâlnit accidental pe Bronstein înainte de meci, a fost curios: „David Ionovich, câte puncte ai?” Puncte, după cum sa dovedit, au avut la fel. Și această întrebare nevinovată a creat brusc un fel de tensiune psihologică în jurul petrecerii...

Nr 349. Gambitul Regelui C36 SPASSKY - BRONSTEIN

Al 27-lea campionat al URSS, Leningrad 1960, runda a 16-a 1 -e4 e5- Apoi Bronstein în cartea sa „200 de perechi deschise

ty” (aceasta, de altfel, este una dintre primele mele și preferate cărți de șah) a exclamat cu tristețe: „Diavolul m-a tras să răspund

1...e5?? Mi-a scăpat complet din minte că Spassky, ca și Shpilman în trecut, îi place foarte mult să joace gambitul regelui.

2-f4S Desigur, Spassky nu a ezitat aici: era pur și simplu imposibil să nu joci așa Bronstein! Căci pentru „negrul” Bronstein, pozițiile emergente au fost extrem de neplăcute. La urma urmei, „vicul Davik” acum trebuia să nu atace, ci să se apere plictisitor și, în plus, probabil că era bântuit de gândul: „Dar dacă adversarul creează o capodopera?” E amuzant cum s-a întâmplat...

2...ef 3.&Í3.

3...d5. În jocul din runda a 14-a Spassky - Liberzon a fost Z...Ae7

4.^c3 5.d4 d5 6.ed 2>:d5 7.

¿c4 Aeb 8.®e2 £ù:c3 9.bc A:c4 10.W:c4 Ad6=. Ulterior, Boris Vasil'evici a încercat, și nu fără succes, să întărească jocul lui Alb: b.xx3!? de 7.^:e4 &:e4 8.A:e4 Ad6 9.0-0

(Spassky - Najdorf, Varna(ol) 1962) sau 5.e5!? £ùg4 6.d4 (6...Ah4+ 7.Qe2!) 7.A:e3 fe 8.Ac4! (Spassky - Kholmov, Moscova 1964), în ambele cazuri cu o mică, dar nu lipsită de otravă, inițiativă.

4. ed Jjd6. Cu intentia &e7. Bronstein, potrivit lui, și-a amintit această veche idee a lui Andersen la consiliu. În jocul din runda a 8-a, Spassky-Saharov a fost: 4...£rf6

5.£b5+ sat 6.dc bc (6...#Us6!? 7.d4 ¿d6 Hartston - Spassky, Hastings 1965/66) 7.jLc4 íòd5 8.0-0 (8Æùc3!?) 8...Ad6 9Æùc3 ! (mai rău este 9.d4 0-0 10.£ùc3 £ù:c3! Bronstein-Botvinnik, URSS(ch) 1952) 9...Ae6

10. ^e4 I.e7 P.Ab3 0-0 12.d4 13>e2 g5? (13...C5!) 14.c4 £ób6 15. h4! h6 16.hg hg 17,£f:g5! A:g5 18. A:f4 i.f6 19.3adl Af5 2O.Ae5! cu un destram frumos.

5. ^c3 (5.Q5+!?) 5...^e7 6.d4 O-O- 6...c6 a fost de asemenea recomandat. Într-un fel sau altul, pentru Alb este mai ușor să joace: prima sa țintă este pionul f4.

7.Ad3 £>d7 (7...Af5 8.0-0 cu plus minim) 8.0-0 h6?! Pierderea ritmului. Nu egalează 8... £ùg6 din cauza 9Æte4 £tf6 10.£ïd6 W:d6

11.c4 b5 (ll...Àg4 12.Wb3 sau 12.h3) 12.b3, dar 8...2tf6! 9.£e5 (9.2^5 h6!) 9..Ætf:d5 10. ^:d5 ^:d5 ll.Wh5! (ll.A:f4 ^:f4

12. H:f4 ®g5=) H...g6 (1 l..Ætf6 12. Wg5 2*15 13.2rf7! W:g5 14.&g5 Af5

15.^.:f5 2:f5 16/àe4 cu un final de joc ceva mai bun) 12.®h6, iar aici nu este 12...®e7 13.Óc4!, ci după Spassky, 12...®f6 , și cu greu Albul mai are un avantaj real.

9.2>e4! 2v:d5 10.c4. Începe să crească inițiativa, deși, bineînțeles, încă nu este nimic groaznic.

10.. .^e3 11.A:e3 fe 12.c5! Ae7. Periculoase 12...N5?! 13.cd fe 14. A:e4 cd 15.W3+ *h8 16>:e3 £16 17.Ac2 atacand si foarte rau

12.. .DG4? 13.g3 f5 (13...Ag5? 14. 2f:g5 și Wh5+-) din cauza 14.2J14!

13. Ac2! Mult mai insidios decât 13.®e2 4òf6 14.®:e3 2*15 cu joc neclar. Spassky demonstrează clar adversarului său că pot apărea probleme în curând pe pătratul h7. Obiectiv, poziția Negrului este încă destul de defensabilă, dar apoi a intrat în joc psihologia: lui Bronstein nu i-a plăcut deloc ce se întâmplă pe tablă - atât pe h7, slăbiciune, cât și pe 17...

13... .5e8. Mai rău decât 13...N5?! 14.2c3 Sat 15.®e2, iar după 13...н¥6 14.W3 2e8!? (Burgess; în favoarea albului

14.. .2ù:e4 15.®:e4 g6(f5) 16.W:e3)

15.Bael! 2ùd5 a aparut acelasi motiv ca si in joc: 16.2*16!? (mai ușor Ib.^c3) 16...Axd6 17Λ1ι7+ Q18 18.cd cu un atac.

14. ^d3 e2. O încercare de a scăpa de planul intenționat. Poate 14...£tf8 15Æte5 JLe6

(numai că nu 15...16? din cauza finalului foarte spectaculos: 16.£g5ü hg 17. W17+! &h7 18.ab3+ și ad#) , dar toată lupta este înainte.

15.íòd6!? Iată, a început! Pentru natural 15.À12! (15.®:e2!?)

15...^f8 16.xxe2 Aeb 17.jae1 Albul are inițiativa, Negrul are destule ocazii de apărare. Poate că ar fi pierdut jocul chiar și în acest caz, dar atunci nu am mai comenta acum...

Cu o lovitură bruscă, fulgerătoare, Spassky schimbă dramatic situația. Din nou, psihologia a jucat un rol decisiv în alegerea sa: cu siguranță într-un joc cu Petrosian sau Korchnoi nici nu ar lua în considerare mutarea 15. 4àd6!? Cu Bronstein, nu și-a putut refuza plăcerea de a da o asemenea lovitură. Iar această mișcare, fiind de mâna a doua din culmea adevărului șahului, evident mai slabă decât 15.212!, a dus la o victorie rapidă și strălucitoare - pur și simplu pentru că

aruncă-ți adversarul în confuzie! Spassky a contat pe asta...

15...ZD8? Panică! Sau poate un sentiment de contradicție: el dă, dar eu nu iau! Dupa sangele rece 15...Axd6 16.«b7+ Q1B 17.cd elW+ 18.S:fl cd! (nu 18...^16? 19. ®h8+ iad 20.^e5 S:e5 21.Ah7! sau 20...f6 21.Ah7! ¿eb 22.d7! urmat de ¿:g8 și B:16 +!) 19. Wh8+ Qe7 20.Sel+ £e5 21>:g7 Bg8! 22>:h6 Wb6! 23.<á?hl Ae6 24. de White a fost bine compensat pentru schimb, dar poziția a rămas complet neclară.

Paradoxal, 15... £tf8? ruinează complet Black: coșmarurile pe care și le imaginase Bronstein după 2.f4! încep să se întâmple în realitate. Psihologia face loc calculului concret.

16-^:f7S O variație neobișnuită a tragediei de la punctul 17.

16-efW+ 17.S:f1 Af5. Negrul are o turnă suplimentară și multe piese în jurul regelui, dar nu este capabil să se apere împotriva dominației pătratului luminos: 17...®d5!? (17...Q:17 pierde conform modelului deja familiar: 18Ædte5++ ig8 19.W7+!

2uh7 20.£b3+ și £>g6#) 18.£b3! (eronat I8.£ù3e5? ^.:c5! 19. ^:h6+ gh 2O.Ab3 Bxe5! 21.Wg3+ Qb7 22.A:d5 Axd4+ 23.ФЫ Aeb 24>d3+ <¿g8) 18. ..Ш7 18...W15

19.^:h6++) 19.A:f7+ *:f7 20>c4+ ig6 21.®g8! Af6 (2l...Ae6 22Æfc5+ Qb5 23.®:g7, mate) 22.£ùh4+! £:h4 (22,..*g5 23>d5+ Q:b4 24. g3+ și șahmat în două mișcări) 23.Ж7+ Ф1Ї7 24.®:e8 cu o victorie.

Nu mă îndoiesc că Spassky ar fi găsit o serie de mișcări precise: a vânat întotdeauna cu succes regele inamic.

18.®:f5 Wd7 19>f4 &f6 20. £3e5 (nu e rău și 20Æù:h6+ gh 21. ®:f6+-) 2O...Ye7. Șanse ceva mai practice cu 20... Axe5 21.^xe5 We7 22>e4 g6 23. Sxf8+!? (mai ușor este 23.Ab3+! Phi8 24. ®d5 Wg7 25.Sh7+-) Qe7 29.^e6 ®h8 30.®e4 (sau 30.Ш4 Ïïad8 31>:c7 Bd7 32>g3) 3O...c65+3O...c65 + ! cu acelasi rezultat.

Cel mai probabil în acel moment Bronstein nu se mai gândea la rezultatul jocului: era complet la cheremul uraganului combinațional.

21 .^.b3! (termină imediat) 21...Axe5 (21..Æùe6 22.£ù:h6+; 21...Qb7 22.Wf5+) 22.&:e5+ *h7 (22... £>e6 23.^ g6 și Noi4) 23.«e4+. Black și-a dat demisia.

Un joc devastator – și, cu toată componenta sa psihologică, până la urmă, Spassky nu l-a bătut pe „băiatul de pe stradă”, ci însuși Bronstein! Nu fără motiv, patru ani mai târziu, Fischer și-a amintit de această capodopera și de înfrângerea sa în Gambitul Regelui, inclusiv de Spassky în „cei mai mari maeștri din istoria șahului”. El a remarcat „stilul de joc dinamic, unic și deschiderile ultra-ascuțite” al șahistului rus, a prezis un viitor glorios pentru el și a împărtășit o observație foarte curioasă: „Spassky face sacrificii cu o egalitate deplină... El stă la tablă cu aceeași expresie înghețată de pe fața lui, indiferent dacă este șah-mat sau șah-mat. El poate trece cu vederea pierderea unei piese, dar nu îți poți da seama niciodată dacă este o neglijare sau un sacrificiu fantastic de profund.”

Să examinăm acum, deși nu un gambit, ci un joc la fel de curajos cu o pierdere voluntară a rocadei – unul dintre cele mai tragice (împreună cu numărul 347) jocuri din cariera lui Spassky. După nouă runde ale campionatului zonal, al 28-lea al URSS (Moscova, februarie 1961), a condus cu încredere cursa (7 din 9!) Și, se părea, avea toate șansele să devină în sfârșit campionul țării, sau cel puțin

tee la turneul interzonal. „Sunt impresionat de politețea participanților în raport cu Spassky”, a glumit Flohr. „Știu că Boris nu a fost încă campion și vor să-i cedeze de data aceasta”.

Nr. 350. Apărarea Indiei Reginei E12 SPASSKY - POLUGAEVSKY Campionatul 28 al URSS, Moscova 1961, runda a 10-a

1.d4 2x4 e6 3j£f3. Poate sa-

dar nu există nicio îndoială că Negrul era bine pregătit pentru 3. ®c3 ¿b4 4.Ag5 (Nr. 345).

3...b6 4.2*3 &b7 5.£q5.

5...¿e7. În al 29-lea campionat al URSS (Baku 1961) Polugaevsky a răspuns cu 5...JLb4 b.e3 h6 7.Ah4 g5 8.Ag3 2ùe4 9.®c2 A:c3+ 10.bc d6, dar după ll.Ad3 2>: g3 (11...N5 12.d5! Spassky-Gonzalez, Havana 1962) 12.fg!? g4 13.2R14 ®g5 14. 0-0! ®:e3+ 15.*hl 2*17 16£f4 Sg8 17.2afl Spassky a primit o compensație bună pentru pion și a câștigat într-o luptă dificilă.

Mai des adversarii lui au început cu includerea utilă 5...R6! Asa de

A jucat și Polugaevsky, dar... doar nu în acest joc.

b.e3 2ùe4. Alegerea de către Black a unei variante de simplificare relativ rară a fost probabil dictată de considerații pur psihologice –

dorința de a-și surprinde adversarul formidabil și de a-l doborî din spiritul său de luptă.

Destul de acceptabil este 6...0-0 7. ¿d3 c5 8.0-0 h6!, dar nu 8...2*6?

9.d5! 2ùb4 10.d6! A:d6 1lA:h7+! Q:b7 12.W:d6 A:f3 13.gf 2>e8!? (Spassky-Larsen, Belgrad(m/3) 1970) 14>:f8! ®:g5+ 15.ФЫ Wh5 16JIgl ®:f3+ 17.2g2, iar y Negrul nu are suficientă compensație pentru schimb (Bondarevsky).

7.2uxe4. În jocul Spassky-Lutikov (URSS(ch) 1960), după 7.M4 AB4 8>c2 0-0 9. £d3 f5 10.0-0 Axc3 ll.bc d6 Jocul albului a ajuns într-o fundătură pozițională (12. ^ e3 c5 !), și a riscat să sacrifice un pion cu ochiul: 12.c5?! We7 13.cd cd 14.2*12 2i:d2 15.W:d2 e5 cu joc vioi. Cred că un mare maestru modern cu tehnică defensivă îmbunătățită ar răspunde cu 12...bc, pentru că după 13.Wb3 Wc8 14.ïïabl Ãa6 15.c4 2*17 nu este ușor să găsești compensație completă.

7...^xe4 8.Af4. Schimbul 8.A:e7 ®:e7 este de obicei începutul negocierilor de pace, dar există și excepții: 15.g4 h6 IB.a3ab! 17.Qe2 Hhb8 18.2*4 b5 19.c5 d5! 2O.cd+ cd 21.f4 Qc8 22.E 2*5

23.*d3?! 2*4 24.2abl? d5 25.2*3 (25.2*5 e5!) 25...QC6 26.fe fe 27.g5

hg 28.fih5 Фí6 29.3113 Sac8 3O.£a2 a5! 31.30+ *g6 32.g4 £d6!? (32... e5) 33Æùc3 b4 34.ab ab 35.4àdl Bc2

36.SH2 bz! 37.3a 1 ^e4 38.3e2 38c6 39.3Ы e5 40.Sal S6c4 41.Ha5 £o5+! 0-1 (Bogolyubov - Capablanca, Bad Kissingen 1928).

8...0-0 9.Ad3! „Această mișcare oferă jocului o direcție neobișnuită. S-ar părea că este avantajos pentru Negru să-și priveze adversarul de roca. Cu toate acestea, acest factor, favorabil în exterior pentru ei, a jucat un rol dăunător din punct de vedere psihologic pentru Polugaevsky: el a crezut în posibilitatea de a dezvolta inițiativa, uitând de deficiențele propriei sale poziții ”(Aronin).

9...Ab4+?! Călătoria îndoielnică a episcopului: la urma urmei, acesta nu este un gambit al regelui, unde câteva tempo-uri pierdute sunt un preț mic de plătit pentru șansa de a-l lăsa pe rege în centru. După „normalul” 9...A:d3 10.®:d3 sau 9...Í5!? 1O.A:e4 fe 1 l.£d2 d5

12.Wg4 Sf6 13.0-0 ѣc6= (Sabo-Miles, Amsterdam 1976) evenimentele s-ar fi dezvoltat mult mai lent - în spiritul liniei de deschidere alese.

Acum există un conflict de aspirații ale rivalilor și războinicilor somnoroși li se ordonă să se pregătească pentru luptă!

10.FN! Lăsând calea dl-h5 deschisă reginei. „O alternativă grozavă a fost 1O.Qe2 JL:O+!? 11.gf”, citim în cartea Grand Strategy: 60 Games of Boris Spassky. Cu toate acestea, fișierul g în sine nu este suficient pentru un atac de succes și după 1 l...Ad6 12.A:d6 cd urmat de Í7-F5 și

£o6, Negrul nu are probleme speciale. Apropo, la fel ca după 11.Ф:í3 f5 12.h4 Ad6

13. Axd6 cd 14.g3 £w6 15.<á?g2 e5

16.d5 ^b4! 17.Ae2 a5 și ^a6-c5.

10...A:d3+ 11.®:d3 Ae7. Episcopul este forțat să alerge înapoi pentru a respinge amenințările c4-c5 și £ùg5, dar următorul atac agresiv îl forțează pe Polugaevsky să dezvolte un plan de apărare în fața unei tulburări bruște.

12.114! f5. Negrul blochează diagonala reginei albe și, pentru orice eventualitate, îi ia pătratul e4, dar în același timp slăbește acoperirea regelui său, creând un cârlig pentru lovirea g2-g4.

Pe 12...d5, 13.£ùg5 aparent solid! g6 (dacă 13...Axg5?

14. hg g6, apoi cel puțin 15.cd ®:d5

16.e4 sau 15...ed Ib.3cI) 14.£rf3! cu amenintarea h4-h5.

Un alt mod este 12...^c6, de exemplu: I3.3cI f5 14.a3 Af6 15.b4 d6

16.Ag3 We8= (Korchnoi - F. Olafsson, Islanda(bsh) 2000). Mai energic 13.d5! £Æ>4 14.®d2 c5

15. a3 £ùa6 16.h5, iar șansele Albului sunt ceva mai mari.

13.Qe2!? La urma urmei, șahul este un joc misterios! Albul face o a doua mișcare cu regele său, iar inițiativa lui crește doar, pentru că acum turnul reginei are un drum spre gl.

13...d6 14.d4! (începutul unui atac direct) 14...£ki7. Bad 14...fg? 15.^5 £:g5 16.hg g6 17>e4!

15JXag1 fg?! Primul semn al unei ușoare panică: Negrul ajută adversarul să-și desfășoare forțele. Poate ar fi trebuit să preferați

15.. .Îïe8, preluând controlul pătratelor h5 și g6, eliberând pătratul d8 pentru turn și gândindu-se la un contraatac din e6-e5. După 16.gf Bxf5 (de aici nu este ușor să capturați turnul) sau 16.h5 Db8, sarcina Albului a devenit mai complicată.

1bL:e4 17.Wd5! O soluție non-trivială: turnul preia controlul asupra rangului 5 și accelerează mișcarea pionului h. După 17.Sg2 4¿úh5 Negrul a avut timp să ridice primul meter de apărare: 18.Q6 Sf6

19.Ag5 Sf7 20.«e4 Wc8 sau 18.^g5 A:g5 (numai că nu 18...£ù:f4+? 19.ef A:g5 20.hg g6 21>e4 Wd7 22.Bgh2 Sae8 23>: g6+ü) 19.hg g6, iar 20.S:h5 gh 21.g6 este inofensiv datorită

21.. .18rf6! etc.

17...®d7. S-ar părea că din nou 17..Re8 este posibil?! cu ideea de 18.h5 (18.Shgl £ùh5!) 18...Sd8, dar 19.h6 g6 20/òh4! cu inevitabila explozie combinațională după 20...Q1i8 (20..Æùh5? 21 Æh5!; 20...e5 21.^:g6!) 21.S:g6!! e5 22.ag7! ef (22..Ж7? 23>:h7+ü <2\h7 24Æùg6#) 23Ætf3!, de exemplu:

23..ad7 24.^5 Ad8 25Æïh7! S:g7 26.£ù:f6 B:f6 27.hg++ Q:ë7 28.W17+ Φí8 29.Bgl Wf7 30.W18+ Qe7 31.Bg7 sau 23...Bg8(f7) 24.£g5 a:g7 25 .hg+ Q:e7 26.a:h7+! ^:h7 27>:h7+ Φíδ 28.^e4+ Phoebus 29.d5+ Qe5 30.FV, iar regele negru moare în centrul tablei.

18.115 19Ld2. Cum uh-

da, unde sa te retragi cu turnul? Pentru orice eventualitate, Spassky a lăsat drumul pentru f4-bishop liber, în timp ce 19Jlg3!? l-a eliberat pe rege de obligația de a proteja calul B.

19...b5? O încercare nervoasă de a distrage atenția adversarului de la rege. Cred că pe 19..Æd8?! Negrul nu a fost jenat de 20.h6 (nu trebuie să se grăbească cu această mișcare) 20...g6 21 JX:g6+?! (21.ahgl Af6; 21.d5ed

22.cd c5!=) 21...hg 22.h7+ Qb8 23. Re5+ £ùg7! sau 22.W:g6+ FI8 23. .â.e5+ ^.f6!, a 20.Shgl! (JLh6 amenință) 20.._â.f6 (20...Q118? 21.116! g6

22.E:g6 hg 23.±e5+ü âfó 24.«ùh4 cu un atac teribil) 21.£ig5 J¿:g5

22. ¿:g5 (și Àh6!).

Dar cei cu sânge rece 19...EB8(c8)

20.Ehgl Af6 și-a menținut în continuare o poziție defensivă.

20.c5!7 Nedorind deschiderea unui al doilea front, 20.cb EB8 21.a4, deși după 21...ab (21...Sat? b8 și E:g6+!) 22-Bhgl! Negrul nu a putut recâștiga pionul imediat: 22...ab? 23.h6! g6 (23...Bn6

24.hg ±:g7 25.a5!) 24.E:g6+ hg 25. W:g6+ Qb8 26.J¿e5+! etc. Rău și 22..JËLÎ5? 23.Ah6! sau 22...F118?

23. h6 g6 24JÏ:g6 hg 25.â.e5+!, în timp ce

22... Q16 23.^g5 -â.:g5 24.E:g5 h6?! (24...sb este mai persistent) 25.Hg6 ab 26.a5! y Albul are un avantaj clar.

20...dc? După o ezitare lungă și dureroasă, Polugaevsky slăbește fatal pătratul e5. Pe 20...Qb8 este neplăcut ca 21.Ehgl (cu amenințare tematică 22.116 g6 23.H:g6 hg 24.Áe5+ü ■â.16 25Æh4) 21...Áf6 22.^g5

¿:g5 23JI: g5, precum și spectaculosul 21.Jâ.e5!? f6! (21...de? 22.£:e5 și ^g6+!;

21.. IB? 22.h6!; 21..Ætf6? 22.cd cd

23. Wg6!!+-) 22>e4 Eb8 23.c6 We7

24. Af4, iar Negrul este sortit unei apărări pasive.

Dar 20... Wc6!? 21.Ehgl, și aici nu este 21...Q8? 22.h6! (22...g6 23.E:g6) sau 21... Wd5? 22.h6! EÍ7 (22...g6? 23.ttg6+! hg 24.W:g6+ &h8 25.£e5!) 23.hg, ceea ce este în mod clar în avantajul Albului, în timp ce 21...

La dracu '! 22.h6 g6 23.cd cd, desi dupa

24.d5! Negrul a avut încă o luptă dificilă pentru egalitate: 24...E:d5 (pe 24...W:d5 puternic 25Ækl4! Eí8? 26.E:g6+! sau 25...B16 26.¿g5!) 25 . E :g6+ FR! 26.Eg7+ (26.£d4 Wc4 27>:c4 bc 28.E:e6 ^.16 29.Ee4 Ea5 =) 26...<2ig7 27.E:g7+ Qe8 28.€D4 Wc4 și așa mai departe.

21.h6 Ef5. Apărarea standard 21...g6? nu mai este posibil din cauza „gaurii” de pe e5: 22.Exg6+ hg 23. Wxg6+ Qb8 24.<ae5 Wd5 25.Egl+-. Și 21...c4? infirmat de frumosul 22.W:h7+ü Q:1i7 23.hg+ $g8 24. Eh8+ FR 25.£e5+ Φí6 26.E:f8+! Bxf8 27.gfW+ WP 28.Wxf7#. Mișcarea din joc îi permite Negru să zăbovească puțin pe marginea abisului.

22.±e5! Cu un episcop atât de puternic, atacul lui White este irezistibil. În căutarea unor răspunsuri mai mult sau mai puțin acceptabile, Black se trezește în cele mai severe probleme de timp.

22... C4 23.We4 Wd5 24.Wg4. A existat un alt mod prozaic de a câștiga - 24.W:d5!? ed 25.hg.

24... c3 25.b3! b4. Această pereche de pioni este bună pentru finalul jocului, dar faptul că Negrul supraviețuiește până la finalul jocului poate fi imaginat doar într-un coșmar!

2b.e4!? Albul nu este din nou atras de proză - 26.^.:g7! W:f3+ (26...m>5+ 27.Qe1 ig5 28Æ>:g5 Wd3 29.Ш1+-) 27.W:f3 E:f3 28. Φ:β etc. Au fost fascinați de ideea marșului regelui.

26... ^b5+ 27.Qe3! Ef7 28.hg Cif6 29.&f6 (din nou a fost un duel câștigător: 29.W113 c2 30JL:f6 C1W+ 31.E:c1 E:f6 32.e5 etc.)

29...Exf6.

30.5:h7!? Capablanca, Karpov și computerul ar juca automat 30.e5! Sg6 31>h5+-.

Cu toate acestea, Spassky respinge continuarea „plictisitoare” și începe partea finală, cea mai frumoasă, a atacului. În acel moment,

steagul de pe ceasul lui Negru era deja păstrat doar condiționat, în timp ce Alb mai avea aproximativ 15 minute.

30.. .Z:f3 +■ O serie de verificări este singura modalitate de a întârzia predarea.

31.&:f3 (31.W:f3?? £g5+ se întâmplă doar în blitz) 31 –^<13+ 32.<áf4. Dacă Albul pune turnul pe g3 la a 19-a mutare îndepărtată, simplu 32.^2 ar decide acum. Cu toate acestea, Black este deja într-o situație disperată.

32.. .Ad6+. În cazul lui 32...W2+, un feeric 33.Qe5! Ad6+ 34.Qxe6 Ye8+ 35.&d7! 2e7+ 36.Φri8! (Moiseev), dar cel mai probabil Polugaevsky a refuzat să verifice cu regina din cauza mai banalei 33.^3 Ad6+ 34.Φ1ıз ®d3+ 35.Í3.

33.Fd5 Φ:ή7. Verificările rezonabile s-au încheiat (33...Ae7+? 34.^6!;

33...®b5? 34.Q1i6!), și rămâne doar să captezi turnul până la urmă. Judecând după zgomotul din sală, mulți telespectatori așteptau deja cu nerăbdare un rezultat logic.

34.FC57? Realizați planul lui White - 34.FG6!! ®:d4+ 35. <¿f7!, și aceasta ar fi fost una dintre cele mai bune victorii ale lui Spassky: astfel de raiduri îndrăznețe ale regelui sub explozii de obuze sunt numărate în unități și sunt incluse în fondul de aur al șahului.

Din păcate, Boris și-a imaginat brusc că după 34.Q1i5 controalele se vor epuiza și va fi forțată o capitulare imediată. Ei bine, zigzaguri de gândire în momentele de tensiune teribilă, extremă, mai ales la steagul adversarului în cădere, se numără și printre marii jucători de șah...

34...^b5 + ! Săritura neașteptată a reginei l-a șocat pe Spassky, iar ceea ce s-a întâmplat apoi a fost încețoșat.

35.&I14? Un răspuns aproape instantaneu – iar al doilea la rând, aproape o greșeală decisivă! Albul a eschivat instinctiv 35.e5!

We8+!, deși după 36.Q44 Negrul ar fi trebuit să facă cinci mutări în câteva secunde fără să rateze un egal:

1) 36...^e7+ 37.ΦH3 "R7 (sau

37...ig8 38.Q2! W7!, dar nu 38... c2? 39.®:e6+ Wf7 40.W116+-) 38. sá? h2! &g8 39.®b3! Wf4+ 40.*gl (40.FY? Wh4!) 40...WC1+ cu verificare perpetuă;

2) 36...sàg8 37.ed c2! 38>f4 Wc6 39.2gl Wxd6! 40.Íg5! Sd8 (sau 40... W:f4 41.sfc:f4 și Scl=) 41.W:d6 S:d6 42.Sel Sc6 43.&fó=.

35...J¿e7+ 3b.Qh3 Wg5H Aceasta este concentrarea supremă în probleme de timp: Negrul găsește din nou singura mutare - atât de mult încât acum Albul trebuie să lupte pentru egalitate!

37.^xe5 (contează pentru: 37. Wxe6?? Wh4#!) 37...JL:g5 38. Bxg5 Sd8! Finalul turnului rezultat (ironia sorții - vezi nota la mutarea 25) este foarte neplăcut pentru alb: pionul g7 necesită o apărare constantă și, prin urmare, îngăduie doar turul, în timp ce trecătorul protejat c3 permite turnului negru să fie cât mai activ posibil. .

10 Kasparov t.Z

39.N4? Este posibil să comentezi deciziile luate într-o situație atât de neobișnuită doar de dragul stabilirii adevărului de șah. Să ne amintim de regula principală pentru astfel de finaluri: activitatea este mai presus de toate!

Salvarea albului a constat în păstrarea și activarea pionilor centrali și încercarea cu ajutorul regelui să facă unul dintre ei la fel de formidabil ca pionul c3. Luați în considerare trei planuri:

1) 39.&g3 &g8! 40.c5 S:d4 41. Φí4 (pariază pe un trecător g7) 41... 3d2 42.Qe5 3xf2 43.2:c7 Qxa2 44. Qxe6 (44.*f6 Qb7! 45.Qxe6 a5 -+)

44.. .*h7! 45.e5 a5 46.<á?d5 Sd2+ 47.Qc4 (sau 47.Qe4 Be2+ 48.Q04 a4 49.ba c2 50.<ád3 b3 51.Qxe2 b2 52.3xc2 blW) 47...Sd7 68 .b7c 48 . ! 49.&d3 a4 50.Qc2 a3 51.QF Sxg7, iar Negrul câștigă;

2) 39.g8íí+! (mod mai puțin evident) 39...Sxg8 40.Bc5 Sgi! 41. B:c7+ &g6 42.H3! Sdì 43.c4 a5 44.<i>g4 *f6 45.f4! Sgl+ (45...Hd2 (al) 46.e5+ și f4-f5) 46.^0 Sai 47.e5 + Qe7 (47...Q5? 48.3c8 S:a2?? 49.ag8!+-) 48 .f5 ef 49.d5 Bxa2 50.Sc7+ &d8 51.d6 3d2 52. &f4 a4 53.ba c2 54.QeZ! Bd5 (54... Bh2? 55.Ç6+-) 55.S:c2 S:e5 56.&d4 Sa5 cu egalitate;

3) 39.d5! (cea mai neevidentă șansă) 39...ed (39...c2?! 40Jlgl=) 40. g8®+! S:g8 41.S:d5! &g6 42.Sc5 Φí6 43.f4 (Albul a păstrat o pereche periculoasă de pioni, deși cu regele temporar în afara jocului)

43.. .5e8 44.Bc4 c5 (capturarea turnului) 45.ig4 Bc8, iar Albul este obligat să avanseze unul dintre pioni.

226

Boris al zecelea

46.e5+ pierde? Phoebus 47.2e4 din cauza 47...c4 48.bc c2 49.N5+ Qe7 50.2e1 2x4+. Dar 46.FP Phoebus 47.QeZ Fbb 48.a3 a5 49.ab ab 50.Í5! Qe5 (50..JÏh8 51.e5+!) 51.Q13 2d8 52.2x5+ Φά4 53.2c4+ Φ<13 54.Í6 sau imediatul 46.Í5! Qe5 47.FW 2d8 48.QeZ 2c8 (48...Φά6 49.FG4 2e8 50.f6=) 49.FO 2sb 50.QeZ a5 51.KÍ3 2h6 52.2x5+ Φά6 Φά6 52.2?) 53.2c8 duce la egalitate.

39... fd8! Practic garantează victoria, de vreme ce acum Albul nu are un contrajuc serios.

40.2c5 (pe 4O.d5 40...ed 41.ed 2d7! 422e5 2:g7 decide) 4O..J2:d4. Judecând după calitatea ultimelor șapte mutări, s-ar putea crede că nu Negrul, ci Albul a fost în probleme de timp!

41 <2x7 2:e4 (mușcare semnată; jocul a fost scurt) 42. Qd4. Hopeless și 42^g3 (42. 2xa7 c2 43.2c7 2e3+! și 2c3) 42...a5 43.FO 2e1 44.Φí2 2a 1 45.Qe3 2a2 46.Q04 2g2 47.Qe5 42:g7 42:g7

49.F:eb a4 50.ba b3.

42...   e5! 43.a3. După cum a arătat analiza acasă, după 43.KK 2:f4+ 44^g6 2g4+ 45.ΦH6 e4, nici 46.2:a7 c2 nu a putut salva! 47.2c7 2g2 48.2c8+ FP 49.2c7+ Φí6 50.2cb+ Qe5 512x2 2x2 52.g8W 2h2+ 53.

Φg7 2g2+, nici 46.2c8+ Φí7 47. 2Í8+ Phoebus 48.g8W+ 2:g8 49.2:g8 în vederea 49...eZI 50.2e8+ Φά5 51. 2x3 c2! 522e1 Q64 53^g5 Qc3 54.FG4 Q62 55.2N clW 56.2x1 Qxi 57.Qe3 Qb2 etc.

43...2xf4+ 44.Qd5 a5 45.Qd6 2d4+ 46.ΦÏ6 FI7! 47.q8®+ (47.Qx5 2xg7) 47...Qxq8 48.Qxe5 2e1 49.Qx62N+■ Albul a demisionat:

5O.Qe5 ba! 51Rc8 Φí7 52.dc7 Qe8, iar pionul a sare la dame, iar după 50.Φβ6 ΦíB 5l.ab ab 52JHc4 Qe8 53.<àg5 *d8 54.&g4 Hbl ultimul pion alb dies.

Acum nimeni nu-și va aminti că această înfrângere nemeritată l-a costat pe Spassky, în vârstă de 24 de ani, mult mai mult decât titlul de campion național. L-a dărâmat, l-a scos din starea sa de creație, iar la linia de sosire Boris a fost pur și simplu de nerecunoscut: după ce a pierdut cu Simagin, Korchnoi și în lupta decisivă cu Stein (nr. 354), a fost din nou lăsat în afara zonei interzonale. turneu...

Și acum să vedem cum viitorul campion mondial a jucat una dintre cele mai dificile și mai riscante deschideri - „gambitul anti-Moscova” irațional.

Nr 351. Apărare slavă D43 SPASSKY - PAKHMAN

Moscova 1967

l.d4 d5 2x4 sat 3.£tf3 Ôf6 4. £c3 e 5.Dd5 hô 6.Ah4!? Spassky a fost aproape primul care a făcut această mișcare ascuțită, iar acum este un fulger de modă, pentru că după 6.A:f6 ®:f6 (Variația Moscova) White's

contracarată de cei doi episcopi și dinamica ascunsă a poziției lui Black. Pozițiile de acest fel au făcut obiectul unor controverse încă de la al 11-lea joc al meciului Capablanca-Alekhine (nr. 125).

6...dc 7.e4 q5 8.^.q3 b5. Negrul a evitat sistemul riscant Botvinnik (5...de 6.e4 b5 7.e5 h6 8.Àh4 g5 9Æïg5) și a rămas cu un pion în plus, evitând aparent mari probleme.

9.®c2?! Acest tip de poziție este fundamental diferit de ceea ce am văzut în jocurile cu Mikens și Bronstein. Aici, compensarea pentru materialul dat nu este momentană, ci pe termen lung, strategică. Mișcările b7-b5 și g7-g5 îl inspiră pe Alb: pionii nu se mișcă înapoi și nu este ușor pentru adversar să înroleze. Cu toate acestea, li se cere un joc foarte precis și energic, iar Spassky acționează pe mai multe terenuri generale, oferind astfel adversarului său șanse excelente de contra. Și, în ciuda victoriei lui White, rezultatele de deschidere ale acestui duel i-au descurajat pe mulți de la 6.Ah4 mult timp.

Dar nu la Spassky însuși: în jocul împotriva lui Kostro (Siegen(ol) 1970), nu a ratat șansa de a aplica din nou gambitul, jucând 9.^.e2! AB7 10.0-0 ^bd7 1 l.d5?! CD

12.ed „b6? 13.de fe 14.^4 Ac5 (14...ab 15.Ah5+) 15.^d:b5 0-0

16.AD 17.W:f3 Sac8 18.Sadl

Wc6 19>e2 &d5 20.^d6! A:d6 21. ®:e6+ ig7 22.A:d6 cu o derulare spectaculoasă. Adevărat, mai târziu, când studiul acestei scheme a fost luat în serios, s-a găsit o obiecție serioasă - 12...4b:d5! 13. ^:b5 ab! 14.^d6+ A:d6 15.A:d6 Wb6 16.£g3 Sc8 17Rc1 c3 18.^e5 cb 19.fi:c8+ À:c8 20>c2 0-0 m/3) 1995), iar o altă ramură a devenit relevante – 11.^2 £ùh5 12.a4 ab 13. ïïadl De7 14.d5 ¿à:g3 15.hg etc.

În 1982, cu Timoșcenko am găsit după 9.De2! ¿b7 o idee complet diferită - 10.e5 £ùd5

11. h4!, pe care l-am testat împotriva lui Tal (Moscova(mz) 1982): 11...W5

12. JSI g4 (12..Æùa6!? 13.hg 0-0-0)

13. ^d2 c5 14.^ce4 cd 15.0-0 h5?! (15...£u6!) 16.a4! ab, iar aici 17. A:c4! (în loc de 17.b4? „d8!) 17...bc

18.#c4 Wb4 19.Í3Ü (indicat în analiza de după joc de Petrosian, un romantic la suflet!) i-a dat lui White un atac groaznic: 19...^sb

20.Ae 1 We7 21.^cd6+ Qb8 22Æc6! Á:c6 23.Áa5+ 0^7 24.^:d4, 19... Ah6 20.^ed6-h <á?d7 21.fg A:cl 22. Dei! Wc5 23.3:f7+ £>e7 24>:cl sau

19...Ac6 20.fg! A:a4 21.^cd6+ A:d6 22.^:d6+ <í>d7 23.S:f7+ £>e7 24. S:e7+! Qxe7 25>β W8 26>e4! (Nu

26.®:a8 d3! 27.Sh7+ £d7 28.dc4 Vb6+) 26...^sb 27.W17+ &d8 28.

Wg7 fie8 29.Ш7 fih8 (29...ôe7 30. Ael!) 3.AeI! Wb6 31.âa5ü Recompensă dată: și atracție –

31...   ®:a5 32.£Æ>7+, iar distracția este 31...&a5 32.Ш5+ Φά7 33>g7+.

Apropo, o altă digresiune -

10.. .3.15 nu mi s-a părut deloc de încredere din cauza a 1 l.£ù:g5!? 4ò:g3 12.^:í7 *:Í7 13.fg! ag8! (13...^d7?

14.DN5+!) 14.0-0, și rău 14... <5ùa6? (Recomandarea eronată a lui Anand: cavalerul ar trebui să stea pe d7, protejând pătratul u6) 15.£u4! Ae7 (15...^c7 16ÆJ6+ 4>f7 17.Ah5+ Qe7 18>g4; 15...c5 16.¿:c4!; 15... ¿g7 16.Ah5!+-) 16.^.: c4! fih7 17. Axe6+ <à?h8 18.Q15 fig7 19.Ш5 Ag5

20. £d6+-. R.a4 ab este de asemenea tentant (mai bine este 11...b4!? 12.2te4c5) 12.£\g5! În 1996 i-am arătat lui Kramnik această idee, iar în curând el a aplicat-o împotriva lui Anand (Belgrad 1997) după 12...£\g3 13Æ>:f7 Q:17 14.fg &g8 15.0-0 íbd7 16.Ag4We7 17. ôe4 Ш17 Ш17 . (17...C5 18.^6 cd 19.317! sau

18...   .Ad5 19.A13! Ag7 2O.^f5!)

18. £ki6 fib8 Alb în loc de 19.b4? ar putea menține avantajul prin

19.ab   ! cb 20Æ:b7 fi:b7 21.fi:a6 fib6 22.fi:b6 ^:b6 23Æf6.

Iar șahiştii din Sankt Petersburg conduși de Khalifman au pus în practică 10.h4!? g4 11.4àe5, astfel încât în cazul H...h5 (R...b4!?) 12.0-0 £ùbd7 13.®c2, ar fi realizată o versiune îmbunătățită a planului lui Spassky. Deși după 13...®:e5 14.A:e5 Ag7 15 .fiad 1 0-0 șansele sunt aproximativ egale: 16.13 £ùh7! 17JL:g7 Q.^7 18.fg ®:h4 19.gh 2g5 2O.Wd2 ^h3+!

21. gh ®g3+ cu verificare perpetuă (un paradox uimitor: cât de des cele mai ascuțite variații duc la

detente trasă!) sau 16JLg3 W (16...M?) 17.e5 15 18.ef Wxf6 cu o luptă grea (Kramnik-Hakopian, Dortmund 2000).

Gambitul Anti-Moscova este o ilustrare excelentă a dezvoltării rapide a gândirii șahului în ultimele decenii. Astăzi, gambitul are o teorie extinsă, iar statisticile utilizării lui sunt încă în favoarea lui White. El, ca și sistemul Botvinnik, este studiat până la sfârșitul jocului, iar acest lucru îi sperie pe mulți: nu toată lumea vrea să treacă printr-un câmp minat, concurând în lungimea analizelor computerizate sau bazându-se doar pe sentimentul lor de pericol. S-au dus vremurile în care era posibil, ca Spassky, să te repezi în jungla nemărginită, sperând intuitiv că un centru puternic și „găuri” în tabăra inamicului vor aduce în cele din urmă victoria Albilor. Precizia jocului a crescut brusc, prin urmare, pe măsură ce sunt studiate, astfel de variații uluitoare dispar treptat din practica serioasă de mare maestru și sunt înlocuite cu altele. Și așa mai departe la infinit!

9...e4. Mai de încredere este tipicul 9... ¿b7 10.Ae2 £ùbd7 (sau 10...Wa5 P.^e5 £b4!) H.^e5 £ùh5 12.De2 &g3 13.hg £:e5 14 .de Wb6. Pakh-

man a fost tentat de pionul d4 și este greu să-l învinovățim pentru asta: la urma urmei, nimic decisiv pentru Alb nu poate fi văzut imediat. Cred că Spassky a renunțat fără regret la al doilea pion, fără a se împovăra cu calculul variațiilor, pur și simplu de dragul deschiderii liniilor de atac!

10.£^e5 W:d4 11.Sdm. Poate mai bine este 11.Ae2 AB4 12.0-0 A:c3 13.bc ®:e4 14.Wd2 £^bd7, iar acum nu 15.£*g4 £*15 ló.Bfel 1/2 (Petrosyan - Neukirch, Port roz (mz) 1958), și 15.fi! cu o bună compensare pentru cei dispăruți

pionii.

11.. .ï№6. În cazul lui ll...Wc5 (excluzând variația 12.£ùg6? fg 13.e5 £*15 14.AHr:g64-

15.. .5h7!) Negrul s-ar putea teme de spectaculosul 12.Sd8+!? Ф:ri8

13.£*f7+ Qe8 14.£*h8 Wg5 15.e5 £*15 16.£ùe4 Ab4+ 17.*dl ®g7

18. £ùg6! Фí7! 19 £*i4, deși nu este ușor pentru White să dezvolte inițiativa aici.

12.Ae2. În 1982, cu Timoșcenko am descoperit frumoasa mișcare 12.£ùg6?! fg 13.e5 cu ideea de 13...*15 £? 14>:g6+ fc7 15.Sh6! Sh7 16.W:f8 ®d8 17.®d6+ Qe8 18.Ae2 ®:d6

19. ed h5 2O.h3!, dar apoi s-a dovedit că după 13...Q17 14.ef e5! Albul nu mai este la înălțime: 15.Axe5?! Ab 16.Wd2 £*17 17.Ad4 Ac5-+.

12...£ùbd7! În cazul 12...h5, Albul ar fi putut deja sacrifica cavalerul - 13.£^g6! fg 14.e5 Фí7 15.ef

AL4 (dacă 15...£*17, atunci 16,0-0! £*i6

17.Ae5) 16.0-0 A:c3 17":c3 a5 18. Af4 £*17 19.Фы ®c5 20.fi! g3! 21. Axg3 h4 22.Af2 W5 23.Sd6! Sa6

24.b3 cu presiune care compensează în totalitate pagubele materiale (Aseev - V.Popov, Kazan 1995).

13.0-0 (13.£*g4!?) 13...Ae7. Negrul are o poziție complet defensivă (nu este clar cum poate albul să deschidă fișierele) și nici o ocazie bună - să zicem, 13...b5!? ("300 de victorii ale lui Boris Spassky"). Încă chestii în plus!

14.£*q4 £*q4 15.A:q4 Ab7. De remarcat a fost 15...h5!?, iar dacă 16.Ae2(O), atunci 16...e5! cu un joc foarte confortabil. Dar Albul ar fi putut juca Ib.Ab3, menținând un model neclar al poziției.

16.e5! 5 k£. Răspuns normal. Deja rău 16...h5? din cauza 17.Toporul6! fe 18>g6+ *d8 19.®:e6 Ac8 20. £*4 c5 (20...W8 21.Wh3) 21.£*16! h4 22.Af4+-. Recomandat

16...0-0-0?!, dar după 17.Ah5! cu ameninţările Axf7 şi £^e4 White au luat iniţiativa.

17.AI5! 5d8 18.®e2 £ùd3.

Negrul a folosit un tipic

pentru această schemă, un atu: bazându-se pe pionul c4, cavalerul a capturat punctul cheie d3. Și se pare că sub acoperirea unui astfel de avanpost nu mai sunt în pericol.

Îmi amintesc că după cel de-al 16-lea joc al celui de-al doilea meci cu Karpov (1985), Keane a numit un astfel de cavaler „caracatiță”. Într-adevăr, și-a întins „tentaculele” pe toată tabla!

19. ®f3 (continuând succesiv planul de atac de la punctul 17)

19..04)! O mutare importantă - cu 19... W8?! regele pe e8 ar fi mult mai rău: 20.£>e4 c5 21.£tf6+ Axf6 22.®:f6 etc.

20. ^e4 ®d4! Dacă negrul joacă c6-c5, activitatea albului se va opri.

21.Sfe1! O mișcare creativă, extraordinară: a venit momentul să aduci turnul în luptă - trebuie să intri în el, indiferent de victime! amenința

22.£ùf6+! și Ee4(e3). Spassky este în elementul său - a apărut șansa de a crea un atac direct asupra regelui.

Cu siguranță 21Æ/6+ nu ar merge? &g7 22.2d2 Aa8! 23.Efdl c5 sau

21.^d6? A:d6 22.ed e5 și B:d6. Dar de ce să nu încerci să spargi pionii formidabili ai inamicului cu ajutorul lui 21.b3? Într-adevăr, în cazul

21... .C5 (21...Q118 22.£ùd6!) 22.£rf6+ A:f6 23.®:f6 sau 21...£ù:e5 22.

A:f6 23.®:f6 ^d3 24.®:h6 ®g7 25.®e3 Albul, combinând atacul asupra regelui cu soluționarea problemelor de poziție de pe celălalt flanc, a susținut focul inițiativei. Totuși, după 21...Aa8! iar cb-c5 sarcina lor a devenit mult mai complicată: 22.bc (22. £rf6+ 4g7!) 22... c5 (22...bc!?) 23.2f6+ &g7 24.Exd3

®d3 25>g4+ *h8 26.W4 ®d2! cu avantajul Negrului.

21 ...Fu8? Strategia riscantă a lui Alb dă roade! Și din nou, psihologia este în acțiune: Pachman îl conduce pe rege „în afara

pericolului”, din 21...Aa8? 22Ætf5+ Axfó (altfel Ye4!) 23>:fó c5 24.Se3!, iar 21...c5? 22.KN6+ A:f6

23. W:f6 Ed7 (23...W:b2 24.®:h6) 24De3!, și 21...ô:e5? 22.^f6+ A:f6 23«:f6 ^d3 24.Ae5!, iar 21..>:b2?

22.^fó+ ig7 (22...A:fó 23.®:f6 și Ne3; 22...FII8 23.He4! Ac5?! 24. EL! cu amenințări Exc4 și Sh4) 23.Ee4! (23.AÍ4!?) 23..>c2 24.Bh4 ^c5 25. Sfl! sau 23...ÍÚC5 24.Sg4+ Q1i8

25.Axf7!

Și 21...çfc>g7? de asemenea nu suficient din cauza 22Æùd6! £ù:el 23.S:el, de exemplu: 23...Aa8 24.A-.f7! ®d2 25. Wg4+ Ag5 (25..>g5 26.®:e6; 25... &h8 26.Edl Wc2 27.Ag6! ®:b2 28. Abl! Ag5 29.114+-) 26.Sdl «:b2

27 h4! B:f7 28.hg sau 23...A:d6

24. V6+ *h7 (24...4g8 25.A:f7+!)

25. A:f7 ®d2 26.Ag6+ &g8 27. ®:e6+ &g7 28.ed Ппf6 29.®e4 c5 (29...Ac8 30.Ah5!; 29...Ed:d6 30. ®e8 Ed7 31 .Ah5+- „300 de victorii

Boris Spassky") 30.W:b7+ Q^b

31.We4+ *g7 32,h3 Sd:d6 (32... Sf:d6 33.B:d6 ":d6 34."b7+ și W:b5; pe 32...ab decide 33.We7+ 217 34Re5+ sau 33 ...Q§6 34.2e4!, iar dacă 32...Φβ8 sau 32...217, atunci 33.2e3!) 33.^.:d6 W:d6 (33...W:f2+

34.ΦM H:d6 35.We7+ &g8 36.We8+ și W:b5) 34.We8! 217 35.2e3! W18 36.W:b5 2:0 37.W:c4+-,

Și doar îndrăznețul 21...Cvel! i-a eliberat pe negrii de suferință. După 22.Wg4+ (pe 22.2xe1? cel mai ușor este 22...C5) 22...Q118 23Æd4 Itd4 24>e2! c5! 25.-&16 i.:d6 26.ed 2ri3 Albul nu ar mai trebui să caute șah-mat, ci o modalitate de a menține echilibrul: 27.Æe5+ £>:e5 28.W:e5+ <4^8

29 h4! (29.W:c5? Sd5) 29...¿a8 (29...2d8 30.W16 2d7 31.^.:f7+!)

30. g4 ab 31.W:c5 Sd5 32>c7= or

27.Wd2!? *g7 28.Wa5 b4 (28...a6

29.Wc7! Àc8 30.We7) 29.Àe2 (nu 29.W:a7? jâ.e4!) 29...ab 30.b3, iar dacă

30...f6, apoi 31.JLH5! £e4 32.»o7+ *g8 33>e7=.

22.£>d6! ®ce1 (22...1.:d6? 23.2e4!) 23 J2:e1. Aici, calitatea nu joacă un rol semnificativ, era mult mai important să scapi de un cal puternic

d3. Turnul alb supraviețuitor se alătură asaltului, în timp ce turnurile negre nu fac nimic.

23.. .5xd6? Aceasta pierde, deși este insuportabil să înduri cavalerul (amenință pe Sdì și <53:17+ sau imediat &:í7+), și poziția fără episcopul pătrat întunecat după 23...JL:d6

24.ed ! (24.W16+ Q117 25.¿:f7 Wd2! =) 24...f6 (24...Wd2?! 25.¿e5+! *h7 26.2dl Wg5 27.Á16) 25.2:e6 W:b2 26.h4 (Dolmatov) este destul de neplăcut, de exemplu: 26...á.c8 27.Se7 Wbl+ 28.FI2 Wf5 29.We2! .£d7 30.Æ.Î7 sau 29...Wd3 30.Wel! cu un atac.

24.ed £f6 (24...Áxd6? 25.Sdl)

25 h4?! Toate iluziile au fost risipite de 25.d7! (sau 25...W:b2 26. Á:f7 <4>g7 27. Áe8) 26Jïdl W:b2 27. Ád6 Sd8 28. De7+-. Dar Spassky din nou nu intră în detalii, crezând că poziția a fost deja câștigată în orice caz și face încet o „fereastră”.

25.. .W:b2. Cu siguranță Pachman nu a văzut răspunsul adversarului. Totuşi, după 25...'4'g7 26.Sdl! Wb6 (26...W:b2 27.d7!) 27.d7 c5

28.Wg4+ FI7 29.Ád6+-.

26.^.:f7! O lovitură strălucitoare care încununează strategia agresivă a lui White. Nu mai era atât de clar.

26.d7 "c3 27>:c3 A:c3 28.Edl Aa5 29.Ad6 Ed8 30.Ae7 ig7.

26...£:f7. S-ar părea că 26..c3 este mai încăpățânat 27.Ee3 SH1+ 28.&h2 S:f7, pentru că după 29.1te6 Wd4

30.ye8+ &g7 31 >f5 HÍ8! 32.d7 Wd5 33.E:f8 W:f5 34.d8® A:d8 35JS:f5 („300 de victorii ale lui Boris Spassky”)

35.. .Ae7! Pionii puternici din partea de damă îi oferă Negrului șanse mari de salvare. Dar după 29>h5! &g7 (29...*g8 30.Exe6 +-) 3O.Af4! &g8 (3O...«d4 31. Sg3+) 31.A:h6 Wd4 32>g6+ £g7 33.A:g7 W:g7 (33...H:g7 34>:e6+;

33.. .®:h4+ 34.Eh3 Ш4+ 35.Èg3 W14+ 36.&gl) 34>:e6 Qb7 35.d7! E:d7 36.®f5+ lupta s-a terminat.

27.De5! «c2?S În necazuri reciproce de timp, Pachman ratează cea mai puternică apărare: 27...Axe5! (27...W2? 28.Axf6+ Qb7 29>e4+;

27... C5? 28>:f6+ Exfó 29.Qxb2) 28. ®:f7 ®c3! Acum singura modalitate de a câștiga este 29.W8+ Qb7 30.Exe5! Ш1+ 31.Ф62 ®:e5+

32.f4 ®d5! 33>e7+ &g6 34.d7 c5, iar aici Albul ar trebui să dea dovadă de o ingeniozitate remarcabilă.

O încercare grosolană de a înșela regina - 35.h5+? ®:h5+ 36.<á?g3 Wd5 37. ®e8+ ig7 38.Q114 duce la verificarea perpetuă: 38...®e4! 39.d8® ®:f4+

40.Q3 W5+ 41.ág3 ®e5+ 42.ΦÏ2 Sh-h 43.Qe2 We5+ 44.&dl ®al+ 45.Q62 Wb2+.

Cu toate acestea, în 1996, am descoperit o resursă uimitoare -

35.N5+! Acum, pe 35...®: frumoasa mișcare liniștită 36.®d6!, care captează diagonala h2-b8 (36..>g4 37.®g3!), câștigă. Nici 35...Φ:í5 36.®f7+ Qe5 (36...*g4 37«f3+) 37>h5+ cu schimbul de matci. Și pentru cei mai buni 35...ef 36.h5+ decide deja! Q:b5 37.®e8+ &g4 38.®g6+ *f4 39>g3+ Qe4 40.ffi+, iar pionul este promovat. Inutil să spun că cei mai noi Junior și Fritz îmi dau dreptate în câteva secunde.

Ultima greșeală a lui Pachmann îi permite lui White să dea o lovitură tematică de distragere a atenției „în memoria celei de-a 25-a mișcări".

28.d7! (țeserea pânzei mate)

28...Qd8 29.Wxf6! S:d7 30-Le3. Black și-a dat demisia.

Se poate, desigur, critica mișcările individuale ale lui Spassky în acest joc, dar în general este foarte caracteristic muncii sale. În primul rând, a fost unul dintre cele mai mari turnee din acea vreme, iar un teoretician binecunoscut, participant la cinci turnee interzonale, stătea vizavi... Dar doar Spassky a jucat, iar Pakhman a fost prezent, incapabil să reziste presiunii puternice. !

În al doilea rând, am văzut încă o dată cât de subtil este sentimentul

Dinamica lui Shaft Boris Vasilievich și momentele critice ale jocului. Aici el, poate, a depășit chiar și alți mari jucători de șah. În anii 1960, acest instinct pozițional activ i-a oferit un avantaj față de contemporanii săi, iar când Spassky a jucat cu echipamentul complet, el

era practic invincibil. Dar, văzând și înțelegând perfect imaginea în ansamblu, a neglijat adesea detaliile, „lucrurile", ordinea exactă a mișcărilor. Ceea ce până la urmă l-a doborât în meciul cu Fischer, un jucător de șah, dimpotrivă, foarte precis, concret...

STEA ARSĂ

După cum am menționat deja, la linia de sosire a celui de-al 28-lea Campionat al URSS (februarie 1961), tragedia din 1958 s-a repetat: Spassky din nou nu a suportat tensiunea nervoasă - a pierdut în fața debutantului din Lvov, maestrul Stein, și i-a oferit un bilet la turneul interzonal. Cu toate acestea, nu era rușinos să pierzi în fața unui astfel de adversar: Leonid Zakharovich Stein (1934-1973) a fost unul dintre cei mai magnifici jucători de șah ai vremii.

Din păcate, numele său este acum aproape uitat în lumea șahului, mai ales în afara fostei Uniuni Sovietice (posibil datorită faptului că Stein și-a obținut principalele succese – și ce! – pe teritoriul URSS). Voi încerca să umplem cel puțin parțial acest gol, spunând cititorilor despre soarta dramatică a marelui maestru ucrainean.

A început mult mai modest decât Spassky sau Tal: abia la vârsta de 13 ani a fost admis în clubul de șah al orașului Palatul Pionierilor (primul său mentor a fost maestrul Alexei Sokolsky), la 18 ani a devenit maestru candidat, la 24 - ma

sterom. „Stein a impresionat deja prin talentul și... frivolitatea în joc”, își amintește celebrul antrenor Viktor Kart. - A navigat pe poziție ca un clarvăzător. Dacă un jucător de șah experimentat, atunci când se gândește la mutarea sa, vede doar o parte a tablei odată, atunci Stein a „prins” întreaga tablă, prevăzând cumva pozițiile emergente. Când a început să arate variațiile pe care le vedea, părea că tabla se mișcă... Și acum, având un dar atât de neprețuit, care era evident pentru toată lumea, Stein era extrem de nerăbdător, nu se putea forța să se gândească la tablă. , și destul de des a luat decizii pripite, ceea ce au folosit adversarii săi experimentați.

Da, era o persoană impulsivă, impresionabilă și vulnerabilă - dar ce luptător neînfricat! Următorul joc, care a devenit semnul său distinctiv, oferă o idee despre stilul de joc al lui Stein. Ea a anunțat lumii că, după Bronstein și Tal

Un alt subvertor al adevărurilor poziționale stricte ale erei Botvinnik a intrat în arena șahului.

Nr 352. Protectia indiana a regelui E92 KROGIUS - STEIN

Meci Rusia - Ucraina, Kiev 1960

1.d4 Ôfô 2x4 gô 3.£c3 Ad7. Apărarea coroanei lui Stein, un demn moștenitor al „vechii școli indiene” ucrainene: Constantinopol, Boleslavsky, Bronstein, Geller...

4.e4 0-0 5.MLe2 d6 6.£tf3 e5 7.d5 h6?S O modalitate oarecum pretențioasă de a arunca adversarul de pe calea teoretică, evitând fanda „Petrosyan” ^g5. Mai târziu, Stein a ajuns la 7...a5! (Nr. 364).

8.0-0 (o alternativă bună este 8.h3 sau 8.£kl2 a5 9.£rfì £ùbd7(a6) 10.g4) 8..ÆH7 O.^ei £ki7 1O.£ki3 f5.

Aceștia din urmă planifică următoarea regrupare: jLf8, Bg7, g6-g5-g4, în plus, cavalerul de pe h7 întărește atacul, ajungând la g5. Prin urmare, Albul forțează evenimente pe partea de regine” (Stein). Intriga indiană veche clasică!

13x5! íbdfo 14x6! bc 15.dc Aeb 16.b5. Până acum, Krogius joacă corect, depășindu-și clar adversarul în dezvoltarea inițiativei. Recomandarea

lui Gufeld și Lazarev Ib.^ei?! iar Ãdl-b3 este mai rău, fie şi numai din cauza lui 16...ab, iar slăbiciunea pionului sp îl împiedică pe Alb.

16..JLf8 17.#ùb4. Albul a câștigat o bătălie strategică: are un plan clar - să ocupe pătratul d5, să schimbe cavaleri și episcopi pătrați luminos și apoi să străpungă partea reginei. Dacă Negrul nu face ceva extraordinar, poziția sa va deveni rapid critică.

11.f3. Nici mișcarea tipică „anti-Star Indian” 11 .ef gf 12.f4 (Euwe) sau chiar un contraatac imediat în centru – 1 l.f4 – nu este rău.

11...N4 12.b4 Sf7?! Joc all-in (atenție 12...a5). „Cher-

17...d5! „A începe o combinație excepțional de complexă care nu poate fi evaluată cu precizie” (Polugaevsky). Acest sacrificiu eliberator, corect sau nu, este singura șansă a Negru!

stea arsă

1 8.£bxd5. De remarcat și 18.ed!? Se pare că după

18.. .Ac5+ (18...Ab 19.^a6) 19.FY Ab 20Æùd3 (20.Wb3? ^h5) 20...Ad4 21. Ab2 Negrul nu a avut timp să creeze un contraatac: 21.. .<¿h5 22.£e4, și mai departe

22.. .A:e4 23.fe £g3+ 24.hg fg salvează 25.Ag4 Wh4+ 26.Ah3 Bxfl +

27.®:P A:b2 28.^:b2 ^g5 29.d6 £>:h3 30.gh Sf8 31.Wg2+-. Adevărat, chiar și mișcarea în joc pune probleme nu mai puțin serioase.

18...Ac5+ 19.<¿h1 £ùh5 20. ®e1. Pe asta a contat Krogius: deși episcopul negru a ocupat diagonala de luptă, nu sunt vizibile amenințări specifice.

Dar aici s-a manifestat fantezia sălbatică a lui Stein, comparabilă cu intuițiile creative ale lui Tal. În ceea ce privește riscul în acest joc, locuitorul din Lvov, probabil, l-a depășit chiar pe „Vrăjitorul din Riga”.

20...^d3+! „Despăgubirea pentru această a doua victimă nu este imediat evidentă. Regina neagră nu face șah-mat pe dosarul h. Dar se sparge în adâncul lucrurilor și în spatele lui, ca infanteriei în spatele unui tanc puternic

com, rezervele de atac sunt aduse regelui alb”, scriu E. Gufeld și E. Lazarev în cartea „Leonid Stein”.

21.hg ®g5 22.g4 h5 23.g3! hg 24.&g2 Saf8! Stein a sacrificat o piesă pentru această poziție. Negrul încă nu are o singură amenințare concretă, dar joacă de parcă nimic nu s-ar fi întâmplat: vrea să se retragă cu regina lui, apoi să mute pionul g... Nu este oarecum abstract? Dar foarte curajos!

25.Ad2. Gufeld și Lazarev pun la îndoială această mișcare și recomandă 25.2N, dar aceasta nu este mai puternică: 25...Ad4

26.YY £rf6 27.2>:fó+ ®:fó (neclar și 27...2:f6 28.£&4 Ae3) 28.Aa3 (28.gf ef 29.^d5 Wg5!) 28...fg 29 .®:g3 gf+ 30.A:fi ®:β+ 31.®:f3 2:6 32.A:fô 2:c3 cu un final de joc ascuțit. Pe măsură ce mergem mai adânc în sălbăticia opțiunilor, scorul formal computerizat „+-” (material!) scade constant...

25...Wh6! (tancul deschide calea infanteriei) 26.5h1?! După părerea mea, 26.fg neașteptat este corect! 4hg5 27.Ш11 ®g7 cu două posibile continuare:

1) 28.gf ef 29.Ab! (nu 29.FP Wd4) 29...®d4 30.£te2! ^:β (30... ®d3?! 31.2h8+! *:h8 32.W14+ ^h7 33.Ac3+ &g8 34>h6 2e8 35>:g6+ &f8 36.^16+-) 31Æïd4!, renunțând la o piesă , dar ajungând după

31...&e1+ 32.Sa:el β+ (32...A:d4

33. Fb! Hd8 34.Ab4) 33.&Í2 Axd4+

34. Ae3 un avantaj clar;

2) 28-Adl!? B+ 29.ΦA Wh7 30. fih4!, iar dacă 30...A:g4, atunci ZiAeZ!

U2 32.B:h7 feW+ 33.Q:e1 Bfl+ 34. Φά2 D:e3+ 35.£\e3 Q:b7 36.£\g4+-.

Aceasta este doar o ilustrare a resurselor lui White: cel mai probabil ar fi trebuit să respingă atacul și să obțină un avantaj. Dar amintiți-vă că, din anumite motive, adversarii lui Tal au găsit și o modalitate de a câștiga doar după joc! Ceea ce vorbește despre marele rol al dinamicii în șahul „uman”: marii romantici au fost capabili să creeze poziții atât de complicate, iraționale, încât evaluarea lor obiectivă nu a jucat un rol decisiv.

26...®e7 (cu prima amenințare - f4:g3) 27.gf ef. Marcarea g6-g5, apoi g4:f3+ și g5-g4.

28.Sd1. 28Æùa4 a dus la un joc dificil!? Ad4 29.Ac3 (afumat pe episcop; dacă 29.2c 1, atunci 29..JL:d5!

30.ed Be8 31.dl £g5 32.FP gf

33.A:B Be3 34.Ag4 We5 cu atac)

29...¿xd5 30.ed Be8! 31.Wd2 (31.A:d4?! ®:d4 32.®dl ®e5 33.Be! Wg5!) 31...B:e2+ 32.®:e2 A:c3 33. £\c3 (sau 33 .Safl Ae5 34.£u5 £úg5

35.^e6 Wfó 36.£\g5 ®:g5) 33..>:c3 34.Safl *g7 35.®el Wb2+ și nu este deloc ușor pentru Alb să-și realizeze schimbul suplimentar.

28...e5! Poziția devine mai clară: de îndată ce pionul 13 se prăbușește și trecătorii conectați „f” și „g” intră în mișcare, piesa suplimentară a lui Alb, situată pe o altă parte a tablei, încetează să mai conteze. Și toată această construcție din exterior inestetică - Wg7, EÍ8 și Bf7 - îl poate lovi pe regele alb ca un arc strâns.

29 e5! (distragere a atenției) 29...W:e5. Acum 29...gf+? 30JL13 g4 este rău din cauza 31Re4 H3+ 32.Qe3 H2 33.We2 SH3+ 34.Qe2 Hh3 35.2R4+-.

30.fg ? Nu știu dacă o persoană aflată în probleme de timp și într-o poziție atât de încurcată poate găsi mașina de studiu muta 30.Sh6! Acum rău 30..JLd5? 31.£id5 W:d5

32.Bg6+ și se pare că cel mai bun răspuns este 30..De8! De exemplu:

1) 31.£d3 gf+ 32.QL l.xd5 33.&d5 De3 34.Sg6+ Sg7 35Æ?.e3 Sxg6 36.a.:g6 fe cu joc nebun: 37.a.:e8 e2! (după 37...W:e8 38.Wg3! Wh5+ 39.Wh2 W:h2+ 40.4>:h2 e2

41.JC1 f2 42.&g2 flW+ 43.2:fl efW+ 44.F:R Negrul trebuie să se salveze) 38.EB (singura mutare; 38.Ec1? £ùf6! 39.âc3 Wd5!, iar pionii Negrului avansează) 38 ... dacă 6 lire sterline

39. EB4! Wxe8 40.<á?gl 2>e4 41Dxe4 Wxe4 42.&Í2 g4 43.Wal We7 44.Wgl Wc5+ 45.±e3 Wb4 46.Ád2=;

2) 31.±c4! p+ 32.FY Wf5 33. We4 Wg4 34.SH12! (34.2rf4 ÔÍ8!! 35. We5 E:f4 36.Wh8+ *f7 37.2h7+ 2th7 38.W:h7+ Q6 39.ShI6+ ie7

40. Wg7+ 41.We5+ Φ18 42.Ш8+ cu cec perpetuu) 34...12 35Æùe2 WC! (nu 35..JId8 36.£c3 M5? 37. <£e7+ sau 36...Hd6 37.NP) 36.W:f5 À:15 37Ætec3 (37.ôdc3? £g4! 38.

stea arsă

Axf7+? *:U7 39.3:h7+ <í>g6-+) 37... Ag4 38.^:c7 A:dl 39.£œ8 Af3+ 40.Sg2 fW+ 41.A:fl Be7 42.Ac4+ ΦíB 43.C7 B: e8 44.Ae6 Ab7 45.¿d5, iar Albul păstrează avantajul.

Dar lui Krogius, epuizat de loviturile anterioare, i-a fost extrem de greu să-și dea seama de aceste complexități (în plus, era nervos că nu poate găsi o victorie cu o piesă în plus, iar psihologia a lucrat din ce în ce mai mult împotriva lui mișcare cu mișcare) . Iată ce a prevăzut Leonid! Încredere în sine enormă, intuiție, abilitatea de a-și asuma un risc într-un moment critic și de a aborda cel mai periculos joc cu contra șanse de la adversar - acestea sunt calitățile care disting jucătorii de șah remarcabili.

După greșeala lui White, urmează un alt val al fanteziei lui Stein.

30..L!Be2+!! Cu siguranță nu 30... β-h? 31.A:O ®:el 32.2h:el 3:β 33.Q:e6 W2+ 34.FY Q8O 35.Ae3!+-.

31 .^:e2. După ce ai ratat o lovitură atât de uimitoare, este dificil să te uniți și să găsești calea către egalitate.

„După 31Æù:e2 À:d5+ în casa regelui alb,

foc real: 32.FIZ 4¿úf6! cu amenințarea Qb7#, iar pe 32.FP decide imediat 32...β!” (Gufeld, Lazarev). Totuși, pe 32...β? puternic

33. £d4! Axd4 (33...N2? 34>e5) 34. Ae3! f2 35.®b4 Axhl 36.®xd4, și putem vorbi mai multe despre câștigarea albilor. Cred că e mai bine

32...A:hl, desi dupa 33.Ab4! β

34. Axc5 fe+ 35.Qxe2 Ye8+ 3b.De3 Aβ+ 37.Qg3 regina trebuie să o ajute pe Albă să reziste atacului Negru.

Totuși, nici 31>:e2 nu pierde.

31...U3+ 32.>.f3 Sxf3.

33.Shf1? Predare. Se pare că ZZ.AeI a salvat! A:g4 34.2te4 Sa3

35. £œ5 A:dl 36.^e7+ &g7 (36... Qb8 37.^g6+) 37.^e6+ *U7 38. £>:f8 Aβ+ 39.*gl ^:f8 40.Sh2 ye3

41.Ab4 Sxe7 (41...ye4 42.Qb2) 42. Qxe7 Qxe7 43.3d2 < £eb 44.QS g4 45.ad7+ *f6 46.&g3 Qe5 47.a4! Ad5 48.&:g4 Ab3 49.a5 Aa4 50.b6 ab 5 Lab cb 52.Qb7=.

Dar cred că în acel moment Krogius nu a mai fost în stare să controleze situația de pe bord...

33...A:q4 (s-a terminat totul) 34. Ôe4 ¿h3+ 35.FI2 5:f1 36.S:f1 JL:f1 37.&:c5 5f2 + 38-FdI 5:d2 39.&:c7 Ah3 40 .a4 Sg2+ 41.FI1 £>f6 42.a5 ^g4 43.£fe4 5e2. White și-a dat demisia.

Acum să vedem ce făcea maestrul de 26 de ani din Lviv la începutul anului 1961 la primul său campionat al URSS, unde s-au jucat patru bilete la turneul interzonal. Se părea că noul venit a avut puține șanse în lupta cu o duzină de mari maeștri de top conduși de fostul campion mondial Smyslov. Dar Stein s-a obișnuit treptat cu compania stelară și chiar a provocat singura înfrângere viitorului câștigător al turneului - impenetrabilul Petrosyan!

Nr 353. Apărare C18 franceză

SHTEIN - PETROSYAN

Al 28-lea Campionat al URSS, Moscova 1961, runda a 6-a

1.e4 e4 2.d4 d5 3.^c3 Ab4 4.e5 c5 5.a3 Axc3+ b.bc Ôe7 (6..>c7 - Nr. 275) 7.®e4 &Í5. Vechiul mod de a evita linia ascuțită 7...cd 8.®:g7 5g8 9. ®:h7 ®c7 10.£ùe2.

Acum preferă 7...0-0! 8. Ad3 £Æ>c6, întâlnirea 9.£rf3 cu mutarea

9..T5; prin urmare, Albul a adoptat 9.®h5, iar Negrul, la rândul său, tinde spre începutul 8...U5 (mai multe despre istoria acestei linii vor fi spuse în Volumul 4).

8.á.d3 h5 9.®f4. Pe 9.Wh3 Negrul însemna 9...cd 10.g4 (mai liniștit 1O.D:15 ef ll.cd <!àc6)

10...^e7 ll.cd Wc7 12.£u2 £bc6 13.0-0 ¿d7 14.gh 0-0-0 (Dubinin-Petrosyan, Gorki 1950) sau 10Nf3"c7! (1O...^c6? H.g4£ùfe7 12.gh! Wc7 13JU4 £g6 14.Wg4... 1-0 Tal-Petrosyan, URSS(ch) 1957) 11LY?! de 12.g4 2te7 13.gh £±>c6 14.M4 £g6! 15.Ag3 Ôg:e5... 0-1 (Tal - Korchnoi, URSS(ch) 1958).

9.. .£x6?S În jocul original Bogolyubov-Flohr (Nottingham 1936) a fost 9...cd lO.cd Wh4

11. W >.f4 12.AT4 Ôc6 I3.c3 Ad7 =, dar pentru ll.Oп:h4! £ù:h4 12.Ag5 £ùf5 13.2te2 £ùc6 14.c3 y este cel mai bun joc final pentru Alb. Ca si in cazul

9.. .Wh4 10.^e2 W:f4 H.^:f4 £ùe7

12. Ae2 h4 (12...g6 13.de!) 13.£h5! Фíб 14.¿g5 cd?! 15.cd (Gligoric

- Pachman, München (ol) 1958; Tal

- Petrosyan, URSS (h) 1983).

Petrosyan a vrut să-l devanseze pe debutant într-o luptă dificilă și, prin urmare, a susținut schimbul de regine. Dar, după cum sa dovedit mai târziu, 9...®c7 este mai elastic (Short-Pelletier, Zurich(bsh) 2001; Svidler

— Pelletier, Biel 2001).

10.^e2 (10.^13!?) 10...^ce7. Albul păstrează inițiativa și

stea arsă

239

în cazul 1O...c4 (10..Æùh4? 1 l.®g3!)

ll.A:f5 ef 12.Wg3 sau 10...£rfe7!? ll.dc Wc7 12>g3 ®e5 13.Af4 Ø6 14.£g5 ®e5 15.f4 Wc7 16.A:e7 ®:e7 17.W:g7 Hf8 (17...Ø8 18>:f8+ și 19. c4!) 18.®g5 (Stein-Lane, URSS(ch) 1964).

11 .^d3 £ùgó?S Prea plictisitor 11...C4 12.i.xf5 (12...ef 13.

®g5) 13Æù:f5 ef 14.a4 și ¿a3 (Euwe) sau 14.®g3!?

În opinia lui Stein, roca lung ar fi trebuit să fie pregătită de 11...JLd7, deși, după părerea mea, aici după 12.0-0 ®a5 (12... ®c7? 13Æù:f5 ^:f5 14.£:f5 ef 15 e6+-) 13.JLd2 Negrul are o poziție neplăcută.

12.Wd2 Ds17. Pe 12...CÚ Euwe conduce 13.cd £ùgh4 (13..Æ>:d4? 14.¿:g6) 14Æù:f5 Ô:f5 15.a.:f5 ef

16.a4 și Aa3 (un motiv tipic „francez"), dar și mai bine 13Æ:f5! ef 14.cd.

13,5 ani! Acum, conform remarcii pline de spirit a lui Panov, „regele negru trebuie să rămână în centru, pentru că rocarea scurtă este posibilă pentru el, dar nedorită, și rocarea lungă, deși

fezabil, dar imposibil." Petrosyan și-a ademenit adversarul la un joc mare - și a fost în elementul său!

13... 5b8. Dacă 13...®c7, atunci 14.®g5! cd 15Æ:f5 ef 16.cd ®c3+ 17. ®d2 «:d4 18.3:b7 ®:e5+ (18... £ïe5? 19.Ab2) 19/àdl (Beim) sau

17.FP ®:d4 18.S:b7 cu un atac puternic.

14.0-0 c4 (periculos este 14...h4 15. £ù:f5 ef 16.Sel c4? 17.e6! sau 16... 0-0 17.dc) 15.£e2 &:q3. "După

15.. .h4 16.^:f5 ef 17.±f3 Ae6 18.a4! Avantajul albului este evident" (Gufeld, Lazarev).

16.fg ! (deschiderea unei linii pentru atac) 16...h4. Negrul scapă de pionul h. După 16...¿a4 comentatorii au sfătuit în unanimitate 17.h4!, reparând slăbiciunea pe h5 şi ameninţând ®dl.

17.JLg4 . Gufeld și Lazarev au pus un semn de exclamare acestei mișcări, amintindu-și filmul sovietic Solo for an Elephant with Orchestra. Cu toate acestea, anti-blocarea 17.a4! (Ftachnik)

17.. .hg 18.hg Axa4 19.Àa3 cu o iniţiativă formidabilă.

17..hg 18.hg.

18...®e7?! Continuarea unei serii de mișcări care nu sunt cele mai reușite: natura poziției este de așa natură încât pentru Negru nu este ușor să găsească linia potrivită. Era necesar să se joace 18...Aa4!

- conform lui Euwe, după 19.X2 0-0 20.Ae3 Albul a păstrat avantajul, dar, în primul rând, mai precis 20.Q5!, iar în al doilea rând, în cazul lui 19... ®c7! Cetatea lui Black este încă destul de apărăbilă.

Un moment interesant din punct de vedere psihologic. Desigur, un „francez” cu experiență precum Petrosyan nu putea uita de manevra tipică de blocare JLa4

— a subestimat pur și simplu sacrificiul pionului a3-a4 sau, cel mai probabil, l-a provocat în mod deliberat, necrezând în puterea atacului lui Alb.

19.a4! (mutarea episcopului la a3 este mult mai importantă decât pionul) 19...^.:a4. Nefavorabil 19...0-0 2O.Sal! ®d8 21.Aa3 Se8 22.¿d6 etc., iar după 19...f5 (19...U6 20.®e2) 2O.ef gf 21.®e2 (Ftachnik) 21...Φά8 22. Ah5 Ae8

23.g4 regele negru a fost în fața unor încercări grele.

20.3a1 b5 21.3a3 ®d7 22. Sf2 Hb7 23JZaf1 Wd8. „Negrul pare să fi protejat totul. Nu a salvat ca 23...®c8 24.®g5! (amenintator ®:g6) 24...Q6 25.Ab5! (25... &d8 26.&g4! - GK), și 23... Ôf8 24.a:f7 W:f7 25.a-.f7 S:f7 26.A:f8 ah:f8 27 .A:e6 " (Gufeld, Lazarev). De exemplu: 27...51Ĩ+ 28.Q2 ah8+ 29.JU13 cu un câștig tehnic. Și mai bine este 24.®g5! g6 25.A:f8 a.í8 26.®:g6+-.

24.®d1. Anterior, această mișcare a fost însoțită de un semn de exclamare, dar având în vedere următoarele

notează GM Valery Beim a sugerat 24.®e2! b4! (24... a5 25.Axe6!) 25.Axb4 Wg5 26.£a3 ®h6 27.^h3 W15 28.®e1!? DSB 29. ®a! „cu un avantaj clar pentru alb”.

24.. .ah6? Eroare decisivă. 24...®c8? 25.£h5! și 24... ®g5? 25.AC1! ®d8 26.Q115! Și pe

24... a5?! Ftachnik, după Gufeld și Lazarev, sfătuiește 25 Jl:f7? Üf7 26.3:17 Φ:í7 27.®f3+ Qe8 28. A:eb ®c7? 29.£d6 ®b7 30.¿xd5+-, căscat 28..Æ\e5! 29.®f4 (29.de Wb6+)

29..B4 3.cb ab 31.D:b4 ®b6-+.

Beim, care a descoperit acest contraatac, a indicat și calea cea bună: 25. D:la naiba! fe 26>g4 Ôe7 27.®:g7 &d7 28.318 318 29.3:18 ®:18 3D.®:18 b4

31.cb ab 32.ÀC1+-. Mai persistent este 29... b4!? 30.3d8+ &:d8 31.cb ab 32.Acl b3 33.cb cb 34.Ab2 Ae8, dar chiar și aici după 35.®16 Q67 36.g4 Albul are șanse reale de câștig.

Potrivit lui Baym, singura apărare a fost 24...b4! (distragerea atenției episcopului de la cl-pătrat) 25.Axb4 (după 25.cb AL5 „Negrul mai ține”) 25...®g5!, de exemplu: 26. Àa3 ®h6!? 27.Ah3 ®e3 28.®al S:h3! 29.gh (29.Acl?®:g3 30.

stea arsă

W:a4+ Φí8) 29...®:g3+ 3O.Bg2 (30. FM ®:h3+ 31.ah2 ®g4!=) 30... ®e3+ 31.afï2 4òh4 32.B:g7 A:c2 sau 26 >e2 Wh6! 27.Ah3 &f8! 28. Aa3 (28.af4 ^g6 29.S4f2 ^f8=)

28...£¡h7 29.af4 Wg6! „cu un joc complex care nu este dezavantajos pentru Negru”. De aceea 24.®e2 este mai precis!

25.JLc1! 3h7 (25...ab8 26.^115!)

26. Axe6! Black a demisionat: 26...fe

27. ®g4 sau 26..Æùh8 27.Zh3. Puțini oameni au reușit să-l învingă pe Petrosyan atât de eficient și rapid!

După aceea, Leonid a intrat în grupa principală și a câștigat o serie de victorii importante, inclusiv asupra lui Geller, Bronstein și, în runda finală, asupra lui Spassky.

Acest duel oarecum istoric a decis soarta celui de-al patrulea bilet la turneul interzonal (primii trei au mers la Petrosyan, Korchnoi și Geller). Partenerii aveau puncte egale, iar în caz de egalitate îi aștepta un meci suplimentar. De aceea, Spassky, ca și Petrosyan, a încercat să-și învingă adversarul mai puțin experimentat cu Black, alegând, în cuvintele lui Bondarevsky, „o variantă de deschidere tentantă, dar în esență proastă”.

Nr. 354. Partidul Spaniol C64

STEIN - SPASSKY

Al 28-lea campionat al URSS, Moscova 1961, runda a 19-a

1.e4 e5 2.^f3 ^cb 3.Ab5 Ac5. „sistem clasic” relativ rar. Spassky a adoptat-o de la Tolush, iar în practica lui Stein, s-a întâlnit o singură dată - în acest joc!

4. c3 (la 4.0-0 Spassky a jucat cu încredere 4...£kl4 5.£ù:d4 A:d4

6. e3 Ab6 7.d4 sat 8.JLa4(c4) d6=)

4...4ùf6. Riscat 4...f5!? s-a justificat în jocul Gligoric

- Spassky (Amsterdam (mz) 1964).

5. d4 ed (alternativă - 5... ALb Unziker - Fischer, Leipzig(ol) 1960; Belyavsky - Ivanchuk, Linares 1989)

7. ®e2 d5 8.ed 0-0 (8...M5!?) 9.dc ®d5, iar istoricul variației 7.cd AL4+ se întinde de la 8.FP (Albin

– Steinitz, Nürnberg 1896) la 8. Ad2 (Jiménez - Fischer, Leipzig(ol) 1960) și 8/àbd2!? (Mic de statura

- Kamsky, Linares (m / 4) 1994).

7.. .d5 8.ed. Mai puțin promițător atunci a fost considerat 8. £ù:d4 0-0 9.A:c6 bc 10.De3 We8 11.13 ^d6

12. Af2 (Gligoric - Keller, Zurich 1959) 12...£u4!= (Euwe) sau 10,0 ^g5

13. cd fe 14.de Yes6= (Gligoric - Fischer, Buenos Aires 1960).

8.. .0-0 (așa a jucat Max Lange în 1864; după 8..Æù:d6?! dc.

9... .®f6? „Asta este ceea ce a pregătit Spassky! Stein era pregătit pentru obișnuitul 9...OÏ:c7 lO.cd ¿d6 (nefavorabil 10...Sd8 11.^02! £ù:d4 12. ^:d4 S:d4 I3.Ae3) N.^c3 Af5 12. Sel (Kupper - Paoli, Amsterdam 1954), crezând că negrul nu are o compensație suficientă pentru un pion aici ”, au scris Gufeld și Lazarev, ignorând câștigul deja cunoscut până atunci

10.. Æxd4! 1 l.^:d4 Wb6 12.Ad3?! (12.We2 £ri6!=; 12.^e3 Sd8=) 12... iù:f2! 13.S:f2 A:d4 cu inițiativa y periculoasă a negrului.

Este ciudat că Spassky a preferat o aventură care nu oferea contra șanse reale. Aparent, aceasta este o consecință a defecțiunii care a apărut în jocul său după o înfrângere foarte dezamăgitoare de către Polugaevsky (nr. 350). Apropo, muta 9...W6? nu era o noutate și fusese deja folosită în turneele prin corespondență, dar Stein a aflat despre asta abia după meci.

lOJLcó (10>c2?! Aí5 ll.Ad3 de 12Æ:c3 £b4 13.ô:e4 D:e4 14. ®:c5 4a:d3= Salm-Nielsen, conform corespondenței 1954/56) 10...bc 11 .cd Ad6. Euwe a sfătuit 11...Ab6 12.Sel Af5, pentru a

I3.^c3 Sfe8 14.£ù:e4 Axe4 15.Ag5 ®d6 16.Ad8 Axc7 17.Axc7 ®:c7 încearcă să stea fără pion. Cu toate acestea, mai puternic este 13.Af4! și £N>d2 (și dacă 13...Aa5, atunci 14.Rae3).

12-Sel! „Stein la bord găsește un plan magnific care, cu ajutorul unor subtilități tactice elegante, pune la îndoială formația fragilă a lui Black” (Gufeld, Lazarev).

Nu prea bine 12.£c3 Af5 13. Ae3 Axc7 14Qc1 3\c3 15.Rxc3 ^e4! cu trecerea episcopului în d5 și șanse de egalizare (Schmid-Nielsen, conform corespondenței 1954/56).

12... .Af5 13.^c3 SfeS 14. £ù:e4 JL:e4 15.Ad5! Folosind puterea pionului c7 supraviețuitor, Albul realizează acum simplificările dorite.

15.. .Axf3. Dacă 15...«g6, atunci 16.Ad8! De7 17.Axe7 Sxe7 18>e2! Wg4 19.g3 sau 18...A:β 19>:β S:c7 2O.Rac1.

16.S:e8+ 5:e8 17>:f3 W:f3. Nu 17...W:g5? 18.®:c6; rău și 17..>e6?! 18.Ae3 Axc7 19.Yc1 AB6 20.b3. Spassky speră să se salveze într-un final de joc rook-bishop.

18.gf &:c7 19.Sci. Deci, Albul are un pion în plus sănătos și întreaga întrebare este dacă va putea să-l transforme.

19.. .AL6. Oferind să forțeze schimburile de pioni. Demn de atentie si pasiv

19.... Rae6 20.Ad2 (nu 20.d5? din cauza

20.. .5.6 21.Rxc6 Sxg5+ 22.FP Ad8 -+) 20...Sd6 sau 20.Ae3 Ab6 si

stea arsă

243

17-15 cu ceva șanse de egalitate.

20.S:c6. Albul evită 20. Ae3 Se6 cu trecere la poziția tocmai menționată.

20.. £:d4 21.De3 ±:b2 22. £:a7 Sel + (22...g6!?) 23.Qd2 Φí8 24.Sc7 Qe8 (24...g6!?> 25. J3 e3 Sdì 26.a4 £d4!Joc întreprinzător: Spassky urmărește un final de joc cu turnă, ținând cont de tendințele sale de remiză.

27JLg5! De teamă să vărsă marginea după 27.a5 ¿xe3 28.fe Sal 29.3a7 Sa3.

27... .R6 28-JLcI £b6 29.Sc2 Sd5 30.Sb2 -áx7 31.£e3 &d7 32.Sb5! SD3! 33.Sb4 h5. În ciuda unei apărări disperate, Negrul nu reușește să „decolteze”. 33... Phoebus 34.Sg4! £e5 (34...g5 35.3c4+ Qb7 36.G4!) 35Rc4+ Qb7 36.f4 (36. Sb4+!?) 36...M6 37.Q13 etc.

34.Sd4+! S:d4 35.£.:d4 db?! Instinctiv vreau sa pun un pion pe un patrat alb, dar 35...g5! in speranta lui Zb.Mb?! g4 (36...M4? 37.h4! gh 38.Qh3 Phoebus 39.¿d4 Φά5 40.Áe3! Ae5 41.Q:b4+-) 37.fg hg 38.h4 (38. Áh4 f5, încercând să repare pionul pe f2) 38...gh+ 39.Φ±3 Feb! (mai repede la pionul a!) 40. Φg4 (dacă 40.JLe7, atunci 40...Q65 41. Φg4 Qc4 42.QG5 Qb3 43.Q16 Qxa4

44.Φ:í7 Qb5) 40...Qc5 41.£c3 Qc4! 42.±el (42.Ád2 Φd3) 42... Φd3 43.13 Fe2 44L4 Fe3 (cu

44...G5+? 45.Q15 Qx13 46.Feb+-regele negru ratează a8) 45.ÁC5+ Qe2 cu un egal pozițional.

Stein ar fi trebuit să găsească o cale subtilă, aproape de studiu, către victorie cu câteva minute înainte de controlul timpului: Zb.DeZ! g4 37.fg hg 38.h3 gh+ 39.Q:b3 15 40.13! (40.Qb4? 14! 41.JLd413! 42¿?g4 £a5 43.Q:13 Ael! și B:12=) 40...¿a5 41.Qb4 Feb 42. Φg5 Qe5 43.M4+ Feb 44^ g6 Abo

45.¿d2 Qe5 46.Q17 Q04 47,Feb Qg3 48.Ag5 Qc3 49.Q:15 Qb4 50. Φg4! (50^g6? Qc7=) 50...ÀC7 (5O...F:a4 51.G4!) 51.M4 £08 52. Àd2+ F:a4 53.G4 Fb5 5415 Feb 55.Ág5 ¿b6 56.16 F07 57.F15+-. Foarte interesant finalul!

36.&C3 Phoebus 37.FQ Qc5 38. FN Qc4 39.Ád2 Ad8 4O.Qe2 q5. Deci ce să fac? „În caz contrar, prin mutarea pionului pe a4, Albul va distrage atenția regelui negru de la controlul pătratului e4, își va transfera regele acolo și va forța străpungerea B-f4-f5” (Gufeld, Lazarev).

41 >f4! e4> Mișcare înregistrată. Există un joc final de antrenament al episcopului pe tablă.

Fără să înceapă să termine jocul, Negrul și-a recunoscut înfrângerea. Mulți au considerat acest lucru prematur, dar analiză acasă

244

Boris al zecelea

Spassky s-a confruntat cu deznădejdea rezistenței: 42.hg hg 43.a5! Φά5! (43...FB5 44.Φύ3 Ah4 45. Ael f5 46.Φά4, spărgând până la pionii negri) 44.a6! (nu 44.Qc13? f5! 45.ab Phoebus 46.Ae3 Aa5!! 47.Qc4 Aei 48.a7 Qb7 49.Φά5 g3 5O.fg A:g3=) 44...Feb 45.U5! Ah4 (45... Qb? 4b.Aa5+!) 4b.De3 g3 47.fg À:g3 48.Φí3 Àe5 49.Qe4 JLg7 5O.a7 Qb7 51.Φά5 â.f8 52.ÀÍ2! Ae7 53. Ac5 Àg5 54. FSI6+-.

Astfel, debutanta a câștigat imediat nu doar medalia de bronz a campionatului național și scorul de mare maestru, ci și un bilet la turneul interzonal. Faptul că o nouă stea strălucitoare se aprinsese în orizontul șahului a fost confirmat și la sfârșitul anului 1961 la Cupa echipelor URSS, unde Stein l-a învins efectiv pe Tal însuși în Apărarea siciliană.

La turneul interzonal de la Stockholm (ianuarie-martie 1962), a experimentat pentru prima dată efectul „regula lui Botvinnik” discriminatorie: FIDE nu permitea mai mult de cinci reprezentanți ai unei țări (adică URSS) să intre în cei opt candidați, iar din moment ce două locuri erau deja ocupate de Tal și Keres, doar trei din șase posturi vacante au rămas pentru cota a patru participanți sovietici ai interzonalului.

La început, părea evident că Stein va fi „a patra în plus”: debutantul a început... 2 din 7. Dar apoi a făcut o explozie uimitoare - 11,5 din 14! Vezi cum se dezbraca

a avut de-a face cu unul dintre potențialii concurenți.

nr. 355

STEIN - PORTIH

turneu interzonal,

Stockholm 1962, runda a 12-a

Având treptat inițiativa, White a creat o presiune puternică, iar Portisch a decis să simplifice poziția:

18...£)b6? Neobservând răspunsul criminal al adversarului. „Ce are de făcut negrul? În cazul 18..Rxc4 19>:c4 f6 20.Ah4 Ab6 21.Sd6 are o poziție sumbră” (Gufeld, Lazarev). Se pare că 20. ¿cl este și mai bun! JLb6(a7) 21.b3 și Aa3.

Panică tipică pe navă! Deși nu vreau să părăsesc puternicul episcop al pătratului de lumină al lui White după frigul computerizat 18..JLÍ5! iar Í7-Í6 Black și-a păstrat în continuare o poziție complet defensivă.

19.&:e7!! (knockout!) 19..Rx4 20.Af6! Ae7 21.SHZ. Black și-a dat demisia. Nu s-a întâmplat des ca un luptător experimentat ca Portisch să piardă în 21 de mutări!

stea arsă

245

Și într-un joc cu unul dintre marii maeștri americani de top din acea vreme, Leonid și-a demonstrat viziunea sa neobișnuită asupra tablei, abilitatea de a găsi resurse ascunse literalmente din senin.

nr. 356

BISGEIER - STEIN

Turneu interzonal, Stockholm 1962, runda a 15-a

22...¿b4!? Albul simplifica modest poziţia, fără a obiecta la egalitate, când dintr-o dată Negrul îşi dă foc asupra lui!

23.A:f6 gf 24.W:h6 f5 25. 4àg5 (cu amenințarea Wh7+ și Wh8#; 25,<e5? A:d2!) 25...Àc3ü Idee surprinzător de îndrăzneață. După ce a apărat pătratul h8, Negrul amenință să joace Wf6 și apoi să folosească pinul mort de-a lungul fișierului d.

26 h4? Confuzie. S-ar putea încă păstra echilibrul cu 26.Wh7+ ΦíB 27.Wh6+! Ag7 28.Wh4! Wc5! (amenințător S:d3) 29.Wg3 S:d3 30.^h7+ &g8 31. £tf6+ (Moiseev) sau 29.Wh5 Wb4

30.We2 e5 31.e4 M6 32.Wh5 A:g5 33.Wh8+ Qe 7 34.W:e5+ ΦíB 35. Wh8+ cu verificare perpetuă.

26...Wf6! 27.Wh7+ Φí8 28. Wh5 Wh8S? (mai elegant decât brutul 28...Qe7) 29.#ùh7+ (29.W:h8+ nici A:h8 nu este mai bun) 29...Qd8 30.Wg5 + Wg7! (3...Qxb7 31. Axf5+!) 31.Sc2 Wxg5 32.^xg5 5xd3. White și-a dat demisia.

Înainte de ultima rundă, a 23-a, Stein a rămas în urmă doar pe Fischer, Geller și Petrosyan. Dar, din păcate, după ce a pierdut într-o luptă puternică cu Olafsson, l-a lăsat pe Filip să treacă înainte și, cel mai important, pe Korchnoi. Și deși a împărțit locurile 6-8, drumul către concurenți pentru el, al patrulea dintre compatrioții săi, a fost închis. Cu toate acestea, FIDE a organizat una dintre cele mai ridicole competiții din istoria șahului în același loc din Stockholm - un

turneu-meci suplimentar de trei pentru locul 6: 1. Stein - 3 din 4; 2. Benko - 2,5;

3. Gligoric - 0,5 puncte. Totuși, Benko a intrat în Turneul Candidaților! Și Stein a devenit doar primul candidat în cazul în care vreunul dintre participanții sovietici ar refuza.

Cu toate acestea, această lovitură a sorții nu a fost nicidecum cea mai teribilă din cariera lui. Leonid avea doar 27 de ani, a îndeplinit norma unui mare maestru și și-a dat seama pe deplin de puterea sa enormă la șah.

Apropo, la Stockholm, Stein, cu ajutorul lui Geller, s-a întâlnit și s-a împrietenit cu Fischer. În timpul lor liber ei

jucat adesea blitz și cu grade diferite de succes. Potrivit lui Geller, Bobby a fost șocat după ce a pierdut primele două jocuri: cine este acest domnul Stein? Și în cele din urmă, pătruns cu respect sincer pentru el...

Nu degeaba Stein a fost numit atunci „al doilea Tal”. Aș adăuga Spassky la ei. Această trinitate a depășit armonia dintre Botvinnikov și Smyslov, extinzând granițele înțelegerii jocului, schimbându-ne ideile despre relația dintre material și calitatea unei poziții, despre pozițiile cu echilibru material și strategic perturbat - și a creat terenul pentru apariția șahului modern ultra-dinamic. Fischer și-a avansat foarte mult dezvoltarea. Dar, la figurat vorbind, dacă arma lui Fischer era un laț sau o bâtă, atunci acești trei mușchetari au îngrădit cu pricepere cu săbii, au aruncat cu pumnale și au tras cu arbalete. Au jucat un rol major intuiția! Fisher a respectat regulile, sunt excepții, paradoxuri.

Următorul exemplu al creativității strălucitoare a lui Stein amintește în mod viu de celebra parte McDonnel-Labourdonnay (nr. 1). În acest „duel indian al regelui” avantajul a fost acum cu Alb, apoi cu Negru, iar în cea mai acută problemă reciprocă a trecut din nou la Alb. A existat un final neobișnuit de pictural. După ce au abandonat înregistrarea jocului, adversarii nu au observat cum au ratat a 40-a mișcare de control și au continuat să joace într-un ritm blitz.

№357 GLIGORICH - STEIN

Meci Iugoslavia - URSS, Lviv 1962

43.AeZ? În grabă, Gligoric ratează șansa de a demonstra că pionii lui sunt mai puternici: 43.c6! bc 44.bc. Aici Gufeld cu Lazarev, urmat de Notkin în ChessBase indică 44...Ab6 45.c7?? A:f2?? 46. d7+-, neobservând că după 45... e3! 46.Qxe3 Axe3 47.d7 f2 48.JP Bg8! 49.S:í2 â.:f2 5O.h4 Sgl+! 51. Qb2 ¿g3+ 52.Q^1 Qxc7 nu Albul este cel care câștigă, ci Negrul, în timp ce 45.Axb6 de fapt decide! ab 46.C7 H2 47.d7+-.

Este ușor de văzut că este rău și

44...d2 45Adi, și 44...Aa5 sau 44... W6 din cauza 45.c7 Axc7 46.dc, și 44... JLf6 (recomandarea lui Notkin) 45. £e3! Ae5 46.d7 d2 (46...*h8 47.Ac5 Bd8 48.Ad4! sau chiar 47.Ad4) 47.Axd2 Ad4 48.Bg7+! &g7 49.hg *:g7 50.&gl! e3 51.A:e3 Sd8 52. Ag5+-.

Acum poziția este puternic complicată. În acest moment, jocul a fost în sfârșit amânat, iar Stein, reflectând, a înregistrat mutarea.

stea arsă

247

43..R2! 44.3f1 Aa5! Fructul ingenios al analizei acasă. „Gligoric a subestimat această mișcare, luând în considerare în principal 44...W6 pentru a preveni formarea a doi pioni pasați conectați. Apoi 45.Φβ2 nu a dat nimic din cauza 45...Bg6+, iar 46.Φ:ĺ2?? Ah4# (sau 46.&h3 Sxh6+ 47£xh6 <¿>xh6 48.c6 fi 49.be e3 50.c7 e2

51.<¿g2 &:c7 52.de d2!, în memoria lui Labourdonnais. - G.K.). Dar poate 45.h4!, apoi h4-h5 și Φβ2” (Gufeld, Lazarev).

45. C6? „Gligoric poate fi înțeles: este greu de crezut că un avans atât de puternic nu numai că nu duce la victorie, dar eliberează și o remiză! 45.d7 a fost corect! Ad8! (nu 45...d2? 46.A:d2 A:d2 47. S:f2!) 46.ág2 Sg8+ 47.Q113 Ш8! cu un egal prin repetarea mutărilor” (Gufeld, Lazarev). Adevărat, după 48. ¿4£ este imposibil să se repete mișcările (48... H18+? 49.FG4), dar după 48...Ac7 Negrul are o fortăreață: 49.a4 Sn7 50.c6 bc 51.be a5 52.Ag5 W8 53.h3(h4) fií7 și așa mai departe.

Poate 45.^2! este mai bun? d2

46. c6! (46.A:f2 Sg8+ 47.PHYS Sf8=

Notkin) 46...fi 47.be Sg8+ 48. *:Í2 Ш8+ 49.Qe2 S:fl 50.A:d2, dar aici după 50...SÍ6! 51.c7 A:c7

52.de Sc6 53.Af4 Sc4 Negrul ajunge la egalitate.

45...fi 46.fi Abo! 47.A:bó (motivul lui 47.c7 A:e3 și Sg8!-+ a fost deja menționat în nota de subsol la mutarea 43) 47...ab 48JZ:f2! Ultima iluzie.

48... e3!! O mișcare uimitor de frumoasă, paradoxală, mai ales pe fundalul unui câștig prozaic -

48.. .Hxi2 49.d7 d2 50.d8® Sfl+ 51. *g2 dl® 52.®e7+ Qxb6 53.®e6+ &g7 54.®e7+ HH7 55.®e5+ Sfó 56. ®e7+ ". ¿ gó ®e7+ "® :e4+ <i>f7, fugind de cecul perpetuu.

49.S:f8 d2 50x7 d1®+ 51. Qq2 ®q4+ (acum este necesară doar precizia de la Negru) 2e8+ FI5. White și-a dat demisia.

În cel de-al 30-lea campionat al URSS (1962), Stein a ocupat doar locul 6 (+8-4=7), dar l-a învins din nou pe Spassky, devenind un adversar dificil, incomod pentru el în anii următori.

Următorul campionat național (1963) s-a calificat pentru prima dată nu la un turneu interzonal, ci doar la un turneu zonal în două runde. Federația Sovietică a făcut viața dificilă pentru elita șahului, hotărând să organizeze o competiție specială, în care au fost admiși șase câștigători ai campionatului național, fostul campion mondial Smyslov și „un mare maestru remarcabil care fie nu a putut participa la campionat, fie a evoluat fără succes în ea” (s-a dovedit a fi Korchnoi).

Stein a început cu opt egaluri, apoi a făcut o mare descoperire (8 din 10!) și a devenit lider unic înainte de ultima rundă. Dar apoi a pierdut brusc în fața lui Bagirov și a fost depășit de Spassky și Hholmov... titlul de campion al URSS.

Rezultatul acestui concurs obositor, din care Spassky era considerat favorit, a fost în mare parte predeterminat de următorul joc.

Nr. 358. Grunfeld Defence D86

SPASSKY - STEIN

Turneu de meciuri de campionat

URSS, Moscova 1964, runda a 7-a

1 .d4   2.c4db Z.^c3 d5.

A doua deschidere a lui Stein după Apărarea Indiană a Regelui, tot cu un episcop pe g7 și oportunități de contraatac!

4.cd. Cu o lună mai devreme, la Campionatul URSS, adversarii au încercat 4Æùf3 Ag7 5.Ag5 4òe4 6.cd &g5 7.£ù:g5 e6 8>d2 ed 9>e3+ Φí8 10.Ш4 Af6 11.h4 sat 12.0-0-0 h6 13.£ rf3 &g7 14.e3 ¿eb 15.¿d3 <bd7 16.g4 Wb8!= (brevetul lui Stein este apărarea cheie în această variație).

4...&:d5 5.e4 &:c3 b.bc Ad7 7^.c4 0-0 (7...C5 - nr. 367, 376) 8.4àe2 Ôc6. Ideea marelui maestru Vladimir Simagin.

9   h4?! Acest atac riscant a fost arma preferată a tânărului Spassky. Două luni mai târziu, în turneul zonal, el și Geller au ales să se certe cu Stein în varianta 9A3 (9.0-0!?)

9...^a5 10.Ad3 b6 11.0-0 c5, iar negrul nu a avut probleme speciale de deschidere.

9...&a5 Y.A3. Neprofitabil

10. Ad3 c5 N.Ae3 cd 12.cd Rc6

13.e5 Ш5+ 14.ФH?! (14«d2) 14... Hd8 15.h5 Loeb (Spassky-Shaitar, Bucureşti 1953). Dar poate 11.h5 cd 12.cd <5ùc6 13.hg hg (Shabalov-Yande-mirov, Leningrad 1989) 14.Ah6!?

stea arsă

249

¿:h6 15.E:h6 ^:d4 16>d2 e5! cu o luptă ascuțită (Yandemirov).

10...c5 11.h5 (dacă 11.de, atunci 1 l...Wc7 12.Ae3 Sd8) 11...^:b3

12.ab   (inofensiv și 12.W:b3 cd

13.hg   hg 14.cd £g4! 15.0 Aeb Berliner - Benko, New York 1962/ 63) 12...cd 13.cd.

13..JLd7! Nou! „Recomandarea autorilor monografiei „Grunfeld Defence” de Kutyanin și Estrin (1959). Prin crearea amenințării AL5, Negrul realizează un joc confortabil. În jocul Spassky-Suetin (URSS(h) 1958) după 13...1g4? 14. β Ad7 15.hg hg 16.Ae3 1b5 17.<dc3 Wd7 18.®d2 a obținut o poziție dificilă, deoarece β-β este utilă pentru Alb datorită posibilității Φβ” (Stein).

14. hg hg! „Fără teamă de a deschide linia „h”. Jucătorii de șah mai timizi ar fi putut juca 14... fg? și găsește-te... într-o poziție mai proastă” (Simagin). Acum, întregul plan al lui White este pus sub semnul întrebării: amenințările de-a lungul fișierului h sunt efemere.

15. ®d37! „O mișcare obligatorie făcută după mult timp

gând. 15.Ae3 este de preferat” (Stein). „Și schimbul evident 15.á.h6 A:h6 16.S:h6 s-ar transforma într-un bumerang pentru alb după 16...&g7 17>d2 Sh8”, adaugă Gufeld și Lazarev, probabil referindu-se la 18.S:h8 ®:h8 19Æg3 Wh2!

15.. .^b6! 16.Ad2. Stein credea că Albul este obligat să joace 16.^3, dar după 16... Sfc8! (Spassky nu i-a plăcut liniștea 16...β 17.e5 JLb5 și Sfd8) 17.W14 S:cl+! 18.S:cl Wb4+ 19. FP (dar nu recomandarea lui Stein

19. Duminica? din cauza 19...Sc8) 19...^b5 Negrul are o inițiativă periculoasă pentru schimbul sacrificat.

16..JSfc8 17.Ea5. „Scopul acestei manevre neobișnuite este de a preveni Q5 și de a juca 0-0, iar dacă negrul cheltuiește un tempo pe a7-ab, atunci blochează fișierul c, din care regele alb are probleme majore” (Gufeld, Lazarev) .

17...   a6! 18.Ec5! E:c5 19.de ®c7 20.¿c3 e5. Evitarea schimbului episcopului important pe g7.

21.b4 Ed8 22>q37 Este deja clar că aventura lui White a eșuat, dar Spassky este încă în căutarea aventurii, nedorind să lupte pentru un egal plictisitor după 22.0-0 AL5 23.®e3 ®e7!, dar nu.

23...Sd3 24>g5 b6? 25.cb ®xb6 din cauza frumosului 26.Axe5! Qxe5 27.Rxe5 Sd2 28.QC1! £d7 29.Sel sau 29. ®c7 ®:b4 30>c3=.

22....   Ab5 23R47 (slăbire ireparabilă) 23...®d7. Începutul contraatacului decisiv.

24.Φí2 Axe2 25.Qxe2.

25...   a5! O mutare „umană” logică care rupe pionii lui Alb.

Nu e rău 25...®a4 (Gufeld, Lazarev) sau cel mai complicat 25...Wb5+ 26.QE2 ad3 27.®h4 S:c3 28>d8+ Af8 29.Ш18+! Q:b8 30. ®:U8+ Qb7 31.Sh7+ Qb6 32.Sh8+ Qb5 33.W18+ &g4 34.®:e5 Bc2+ 35.Φβ1 S:g2+! (dar nu este indicat de Stein 35...Scl+ 36.FI2 Shl+

37.Q:M Wn+ 38.Q112 ®:f4+ 39. Wxf4+ FT4 40.Q113 Qxe4 41.4g4 cu șanse de egalitate) 36.Q^ ®e2+ 37Agl ®el+ 38.*g2 ®d2+! 39. QF Φí3 40.®g5 ®c1+ cu trecerea la finalul jocului de pion câștigat.

26.FT2. Salvează nici 26.ba ef

27.Wh3 "b5+, nici 26.Wh4 ®d3+

27.Q42 ®c2+, nici 26.W13 "b5+ 27.Qe1 ®c4!

26...ab 27.A:e5 ¿:e5 28.fe Wd4+. Mai ușor este 28..>d2+! 29.&gl ®d4+ 30.Q112 *g7-+.

29.Φí3 (29>e3 ®:e5 și Sd4!)

29...   "d3+ 30.Φí4 "d2+ 31. Qd4 (31.® e3 g5+!) 31...Sd4! 32. Sf1 Qxe4+ 33.PHYS ®h6+. White și-a dat demisia. Claritatea cu care Stein a respins planul unui adversar formidabil este impresionantă.

Așa că Leonid a câștigat pentru prima dată medalia de aur a campioanei naționale: 1. Stein - 2,5 din 4; 2. Spassky - 2; 3. Dealuri - 1,5. Dar mai era încă o „bătălie în opt” în două runde pentru patru bilete la turneul interzonal. Caracterul nebun și batjocoritor al sistemului de calificare a devenit deosebit de evident când, la ordinul conducerii sovietice, unul dintre bilete i-a fost dat fără joc lui Smyslov. Cei „șapte curajoși” rămași - toți mari maeștri de înaltă clasă - luptau acum pentru doar trei locuri emergente.

Eroii epuizați ai campionatului au stat în mod clar prea mult la start: Stein a început cu trei egaluri, Spassky cu o egalitate și două înfrângeri. În runda a 4-a s-au întâlnit și, bineînțeles, amândoi erau dornici de victorie. Bondarevsky și-a asigurat prietenii: „Astăzi va fi un punct de cotitură. Borya trebuie să câștige. Nu mai poate continua

așa!” Dar s-a întâmplat altfel. Acest faimos joc a adus o contribuție valoroasă la teoria contraatacului a lui Marshall.

Nr 359. Partea spaniola C89 STEIN - SPASSKY

Turneu Zonal, Moscova 1964, Runda 4 Ôxd5 1O.^xe5 Ôxe5 11 Rxe5 sat! Avanpostul de pe d5 joacă un rol important în dezvoltarea inițiativei lui Black.

Mai rău este 1 l...£f6, deoarece Marshall a jucat împotriva lui Capablanca (nr. 86), sau 1 l...£ùb6 12.d4 ¿d6 13.Ag5!

stea arsă

251

Wd7 14.Bel Ab7 15.£d2 Sae8 16.

Ah4 (Bertok-Stein, Stockholm(mz) 1962).

12.d4 . Curând au început să caute alte căi: 12.A:d5 cd

13. d4 £d6 14.Se3 Wh4 15.h3 W4!? 16.Se5 Wf6 17.Hel Wg6 18>f3 Ae6! 19.M4 â.:f4 20.>.f4 â.:h3= (Tal

- Spassky, Tbilisi (m/7) 1965) sau 12.g3, deoarece Fischer a jucat împotriva lui O'Kelly (Havana 1965) și Spassky (Santa Monica 1966),

— este posibil să se joace 12...¿d6 13. Sel ®d7 14.d4 Wh3 cu trecerea la o poziţie în joc, iar în cazul

14. d3 Wh3 15.Se4 pe tabla tabiya din zilele noastre.

12.. .£d6 I3.BeI Wh4 14.d3 ®h3 15.Ae3. Pe 15.Se4 (Tal-Stein, Moscova 1967) nu e rău

15...g5! 16.We2 (16.WÍ3 ¿β=) 16... β 17.¿:d5+ cd 18.Se6 f4! 19.S:d6 Ag4 20.Ш1 ®:fl + 21.Φ:íÍ Sae8

22.Ad2 Ah3+ 23.<*>gl fg 24.hg Se2= (Ponomarev – Anand, Linares 2002).

15... .£g4 16>d3 5ae8! Sarcina negrului este mai dificilă după 16..Æïe3 17.S:e3, care a fost arătat de Spassky-Geller (Riga(m/2)

1965) și Fisher-Donner (Havana 1965; Santa Monica 1966).

17.£kl2 Se6. Una dintre pozițiile principale ale sistemului. Adversarii au făcut aceste mișcări în doar un minut.

Și aici Stein s-a gândit 52 de minute! Vă amintiți două jocuri din recentul Campionat al URSS (1963) - 18.a4 ba!? (nou) 19. R:a4 β 2O.f4? DT4! 21.&Í2? (21.gf Sg6 este mai persistent!) 21...S:el + 22.A:el Se8 0-7(Novopashin-Spassky) si 18>fl W15 19.a4 ba 20.S:a4 β 21.c4 ?! (Suetin - Geller), urma să-l urmeze pe al doilea și pregătea întărirea 21.Í4!, când deodată a descoperit 19...Ah3! 2O.We2 Ag4 21.Wd3 ¿β=. A trebuit să schimb ordinea mișcărilor.

18.a4 ba. Un an mai târziu, 18...Wh5! 19.ab ab 20.c4?! bc (2O...^:e3!?) 21.ô:c4 Ab4 22. Sed JLe2= (Tal – Spassky, Tbilisi (m/1) 1965). Aceasta este considerată cea mai bună apărare și astăzi, de exemplu: 2O.£ùe4 Af5! 21.Ad2 Sxe4 22.Sxe4 W 23.0 Wg6! 24.Wfl 4à:e4 25.fe A:e4= (Svidler - Kamsky, Groningen 1995).

În plus, Tal și Gutman au analizat în detaliu 18..T5, care după 19.W1 Wh5 2O.f4 ba 21. 0:a4 duce la o poziție care s-ar putea întâmpla și în acest joc (vezi nota despre a 20-a mutare a Negrului) .

19.0:a4 f5 2O.Wf1! În loc de

20.N4?

20.. .Í47! „După ce a simțit că ceva nu era în regulă, Spassky este primul care a părăsit calea bătută” (Gufeld, Lazarev). Totuși, a fost posibil să jucați 20...1Nb5 fără să vă temeți nici de 21.0:a6 f4! 22.Mf4 (Ivanchuk - Scurt, Riga 1995) 22...0x1 23. W:el Mf4=, nici 21.f4! - continuarea, care a devenit principala atât în practica cu normă întreagă, cât și în practica prin corespondență. Dintre numeroasele opțiuni, evidențiem următoarele:

1) 21...g5?! 22.0:a6 gf 23.2x6?! fg! 24.hg (dacă 24.®g2, atunci 24...M8

25.M.d5 M3! 26.We2(f3) Ag4=)

24... .N4! 25.MÍ4 (25.^.:d5? fe 26. Me6+ Me6 27.We2 ed 28.W:e6+ M8 29.0:d6 dlW!-+ Lilienthal)

25.. .Mn4 26.0ex6 Á:d2 27>g2 M3 28,Wh2 ®g5 29.Ж2 Wh5= sau 23. Mf4! Á:f4 (Tal-Geller, URSS

(h) 1975) 24,0x6! ^.:d2 25.Md5 cd 26.Wg2! f4 (26...Ág5 27.W:d5) 27.18,:d2 ^.xb (pe 27...fg puternic 28.0f6! Oe8 29.hg He2 30.Wh6 Oel+ 31.OP O:fl+ 32.Q: R Wf5+ 33.Wf4 Wd3+ 34.igl W:a6 35.W:g4+) 28. 0x6 fg 29Re2! (împreună cu 29.hg), transformându-și calm pionul în plus;

2) 21...OB8?! 22.Md5 cd 23D:a6! Obe8 (23...Oxb2 24>g2! Ob5 25x4 sau 23...We8 24.M2 Wd7 25.0x6 »xe6 26.b3 este cu greu mai bun) 24.Wb5! Wf7 25.h3! M5?! (Mai tare

25.. Mh3 26.2f3 h6 27.2e5 Me5 28.0x6! și 29.de) 26.Wxd5... 1-0 (Short-Pinter, Rotterdam 1988);

3) 21...Efe8 (Constantinopol) 22Ж2! (Gufeld și Lazarev recomandă 22.0:a6, ignorând

22.. LeZ! 23,0x3 Ox3 24,0x6 She8

25.Md5+ Φί8 26O:d6 Oel! sau 26. 2e4 fe! 27.0:d6 0d3!=) 22...g5 (22... M8!?) 23.fg!? (neclar 23.0:a6 gf

24.gf <M8 25.Md5 cd 26.21Ї Og8 sau 26...M3 27.2g3 ®g4 28JSaal h5 Sanakoev - Bui, Campionatul Mondial de Corespondență 1994) 23..T4 24.gf M3 25.2c4! Mf4 26.2e5 Me5 27.de 0x5 28.Wg3! W:g5 29.0:a6 W:g3+ 3O.hg M6 31.M2 0x1+ 32. Mel 2x7! 33.Me6+ 0x6 34.0a 1 Oe2 35.b4, iar negrul va trebui să lupte pentru egalitate;

4) 21...F118!? 22.Md5 (nu 22.2c4?! Mf4! 23.MĺӀ4 2i:f4 24.0x6 2h3+! 25.sàg2 2>g5! 26.WĺӀ2 M3+ cu un atac periculos, Milvydas - Muraviev, prin corespondență 1994)

22.. .cd 23.0:a6 Ofe8 24.W12 g5! 25. Oaal (Gufeld și Lazarev sugerează 25.fg f4? 26.gf+-, căscat 25... Mg3!; probabil și 25.0:d6 0:d6 26.fg Ode6!) 25...h6! (nu egaleaza 25...

stea arsă

253

gf 26.Axf4! Se2 27.xxe2 Qxe2 28. ®xe2 Axe2 29.Axd6 Ad3 30.Eee!), iar cei doi pioni în plus ai Albului sunt imperceptibili: 26.b3 Ah3! 27.£rf! (27. £β?! gf!) 27...®g4 28.fg (28.c4 gf)

28...hg 29.c4 f4! sau 26.£ùb3 (amenințătoare ^c5-d3) 26...gf! 27.£:f4 Be2

28.E:e2 B:e2 29.®:e2 A:e2 3O.A:d6 Ac4! şi ®e2=.

21.^:113. Bineînțeles că nu 21.gf?! Eg6 sau 21.A:f4?! ®:fl+ 22.2:fl A:f4 23.gf Ah3! (Bondarevski).

21...Axh3.

22.S:a6! „Un sacrificiu de bucată mult calculat, care decurge în întregime din particularitățile poziției” (Gufeld, Lazarev).

22...fe. Mai rău este 22..Qc8 23.Eea1 fe 24.fe Sxe3 25Æc6! sau 22...Fj8

23.d:c6 fe 24.fe ¿:g3 25.hg B:c6

26.A:d5 Bg6 27.Ae4!+-.

23L:e3. „După 23.fe Ae7 24. S:c6! (24.e4 Ag5!) 24...E:c6 25. A:d5+ Eeb Alb are patru pioni trecuți conectați pe piesă, dar episcopii Negrului sunt periculoși și, prin urmare, Negrul ar rezista mai bine” (Bondarevsky).

Dar computerul nu este de acord cu acest lucru, evaluând poziția după

26. e4! în avantajul clar al lui Alb. În lumina următoarei deschideri (vezi nota de subsol la cea de-a 25-a mișcare a lui White), această linie merită o atenție mai atentă. Evaluarea mașinii este, desigur, pur mecanică: patru pioni, și chiar cei fixați, sunt mai puternici decât

episcopul. Bărbatul speră că după aproximativ 26...h5 27.Sal (sau 27.£o4)

27...FN7 28.±xe6 Axe6 Cei doi episcopi și turnul Negru vor fi capabili să opună rezistență acerbă. Într-un cuvânt, poziția este jucabilă, dar obiectiv (dacă ai computer!) șansele sunt de partea lui Alb.

23...S:e3. „Sau 23...£œ3 24. S:c6!, iar Negrul trebuie să returneze materialul suplimentar, rămânând fără pioni” (Gufeld, Lazarev). Într-adevăr, în caz de 24... Ed8?! 25.fe Φíδ 26.Axe6 Axe6 27.£u4 Qe7 28.Exd6 Exd6 29.£r.d6 Qxr6 3O.e4 avalanșa de pion este de neoprit.

Totuși, după „inumanul” 24...£rfì!! Sarcina lui White este mult mai dificilă. Nu e clar 25.Qxe6+ Qxe6 26.FxR Ah3+, promite putin 25.Exd6 ^xd2 26.Axe6+ Axe6 27.dxe6 EB8!

28.b4 Ec8 29.2e3 £ùbl= sau 25.£o4 Eb8! 26.Axe6+ Axe6 27.ôxd6 (27. Exd6 ¿f5!) 27...¿ád2 28.b4 (28.Sa6!? Φíδ 29.b4 Qe7 sau 28...g5! ?29.b4 g4 cu joc puternic) 28...£β+ 29. FP?! (29^g2 ^:d4=) 29...E:b4ü

3.cb Ãh3+ 31.Qe2 £ù:d4+ şi &:c6. Poate doar 25.£ú:ñ Sd8 26. Axe6+ Axe6 27.£>e3 lasă ceva margine.

Cred că 23... £ke3?! mai bine este 24.fe!, de exemplu: 24...Ec8 25Æe4 Ae7 26.£Æ2! FI8 (26...HH8

27.¿c4!) 27.£:h3 2:e3 28<á?f2 Ye4

29.W4 cu victorie sau

24...Q17 25.2:c6 Qe7 (25...¿e7 26.e4 ¿g5 27.¿:e6+ ¿:e6 28.£ùc4; 26. £rf3!?) 26.¿:e6 ¿:e6 27 .Sa6, iar Albul mai are un cvartet de pioni trecuți conectați.

24.fe ¿e7S Dar nu 24...Sc8? 25. 2:c6! Într-o poziție dificilă, Spassky găsește o șansă minunată care îi permite Negrului să creeze un contraatac neașteptat. Se apropie cel mai interesant moment.

25.5:c6!? „Este surprinzător că o astfel de mișcare naturală se dovedește a nu fi cea mai puternică”, scriu Gufeld și Lazarev, citând jocul Parma-Spassky jucat un an mai târziu (meciul Iugoslavia-URSS în 1965) ca exemplu: 25.e4 ¿ g5 26.ed ¿:d2 27.dc+ Q88 28.ya1 g6 29.¿d5 ¿e3+ 30.ΦM Bí2 31.c7+- Și deși Black a scăpat ca prin minune, linia cu 20...f4 a fost arhivată.

Totuși, în loc de automatul 26...¿xd2? există o resursă absolut fenomenală.

26...c5!! Cavalerul nu va merge nicăieri - este mai important să scapi de trecătorul de neoprit „c”. După 27.d6+ Qb8 28.£β (28.dc? ¿xd2 29.¿c4

¿e3+ 30.QF g5!) 28...¿e3+ 29.QF g5! 30.¿c4 (30¿d5? g4!) 30... Sxf3! (30...cd? 31.£ù:d4 Mann-Kotzem, prin corespondență 1981) 31. Na8+ Qe7 32.ye8! (32.d7? Ш2; 32. Sa7+ <àg6! 33.¿d3+ ¿f5 34.¿xf5+ af5 35.d7 g4! 36.h3 Sfl+ sau 34. Ee7 ¿xd3 35.dxe3 Qxe3 36 .d7 Sel+

37.   <à)g2 Se2+ cu verificare perpetuă: nr

38.   FP? din cauza 38...g4+! 39.&:g4 SÍ2Ü-+) 32...cd 33.d7 ¿:d7 34.ye7+ ig6 35.3:d7 Hf2! 36.cd Qxb2 Black ajunge la egalitate.

Deci, intuiția lui Stein nu l-a dezamăgit: frumoasa mișcare 25D:c6!? cel puțin nu mai rău decât

25.e4. Și din moment ce Albul nu câștigă în ambele cazuri, nu poate decât să spere la 23.fe!? (în loc de 23.ye3).

25...   .¿e5! 26.¿:d5 + <4>h8. „Poziție uimitoare. Albul are patru pioni în plus, dar nu-și poate menține avantajul” (Bondarevsky).

27.¿d2! Lacom 27Ætf3? a dus la necaz: 27...¿:e3+ 28.ΦIII Sa8!-+.

27.. .¿:e3 + 28.QF ¿:g2 + 29.Q:q2 ¿:d2 30.b4 q5! Cel mai greu final! „Negrul face o „fereastră lungă” și intenționează să atace cu g5-g4 și ¿e3. Deoarece regele alb nu poate sprijini pionii de pe partea de damă, șansele părților sunt aproximativ egale” (Bondarevsky).

31.e4 (3I.b3 ¿el 32.b5 ПП2+ 33.Φ^I Sc2=) 31...¿el. „Ultima încercare de a juca pentru o victorie” (Gufeld, Lazarev). Trebuie să risipi mitul: numai

stea arsă

255

alb și negru - doar despre cum să renunți la un episcop pentru câțiva pioni.

32.d5. Sau 32.b5 Sn2+ 33/igl Sb2

34.FP W 35.c4 M4 36.h3 &g8= (Bondarevsky). În necazurile reciproce care urmau, Stein a considerat că este bine să ofere o remiză, iar Spassky, după câteva gânduri, a fost de acord.

32...Sd8 33. Sc5 (33.d6 £d2=; 33.b5 S:d5 34.b6 Qb5 35.c4 Qb4=) ar putea urma 33...W (Bondarevsky) 34.h3 (34.FV Be8 !?)

34...<á?g8 35.FP Φí8 36.Qe2 Af4 37.c4 Be8+ 38.FP Ye3=. Petrecere strălucitoare, saturată.

După nouă runde, toți participanții la turneul zonal au avut șanse de reușită: Bronstein - 4,5 din 7; Korchnoi, Spassky și Hholmov - câte 4 din 8; Stein - 3,5 din 7; Geller și Suetin - câte 3,5 din 8. În runda a 10-a, Spassky și Stein au câștigat victorii importante: primul l-a învins frumos pe Geller, cu un sacrificiu de regină, iar al doilea l-a învins pe Korchnoi cu alb - la acea vreme deja națională de două ori. campion și predare

Turneul Candidaților din Curaçao (1962).

Încântat de jocul adversarului său, Korchnoi a comentat înfrângerea sa în revista „Șah în URSS” (nr. 6/1964). Din păcate, acest joc minunat a rămas puțin cunoscut, nefiind inclus în cartea Leonid Stein (după zborul lui Korchnoi în Occident, numele său a fost interzis în URSS). Și la sfatul lui Viktor Lvovich, l-am inclus în cartea mea.

Nr. 360. Apărarea siciliană B84 STEIN - Turneul zonal KORCHNOI, Moscova 1964, runda a 10-a

1.e4 c5 2.®f3 d6 3.d4 cd 4.&d4 ^fó 5.2*3ab 6.Ae2 e6 7.0-0 Á.e7 8.f4 Wc7 9.We1 0-0.

Yu.^dZ!? Pentru IO.Ae3 b5 11.£β Ab7 12.e5 de 13.fe £rfd7 14>g3 A:f3 15Æù:f3 (15.W:f3 2ùb6 Ib.NaeI £ù8d7) 15...Ac5! negrul nu are probleme (Stein - Spassky, meci-turneu pentru titlul de campion al URSS, 1964). Pentru asta s-a străduit Korchnoi, dar de data aceasta Stein a ținut cont de stilistic

noet adversar - luați pioni dacă nu este vizibilă nicio respingere specifică.

10.. .W6?! „Am decis să accept un sacrificiu de pion”, explică Korchnoi, „pentru că nu am vrut să joc varianta principală a sistemului Scheveningen – 10... £u6” (cu încă 11.¿e3 £ù:d4 12JL: d4 b5 sau 1 l.. .Ad7).

II.Ae3 W:b2 12.Af2. Dacă

12. Îïel, apoi 12...Wb6! fără teamă

13. £tf5 Wc7 14.^xe7+ Wxe7.

Korchnoi dă și variația 12.£ùa4? Wb4 13.®b6 £ù:e4! și adaugă: „Un mic, dar important detaliu psihologic: Stein, ca de obicei, s-a gândit mult la deschidere, iar eu am decis că a găsit un sacrificiu de pion peste tabla. La început chiar mi s-a părut că Stein a calculat greșit... Judecând după evoluția jocului, am subestimat posibilitățile lui White.

12... ^b4. Călătoria riscantă a reginei după un pion și întoarcerea acasă îi ia timp prețios de la Negru: 13.Sfbl Wa3 amenințat cu 14.£ùd5!, iar dacă 12... d5?, atunci 13.a3!+-.

13.e5! Urmărirea tentantă a reginei – 13.Nu Wa5 14ÆÆ5!? ef 15.Ab6 condus dupa 15...£ke4! 16. £\e4 ®:a2 17JLd4 (sau 17. £u3 ®e6

18.AD £ùc6 19Æùd5 Ad8 Korchnoi)

17 ...N6 18.&NW W 19.AC ^c6 20. Jlf2 <Qi8 într-o poziție neclară: la urma urmei, Albul are trei pioni în jos.

13...de 14.fe ^e8. "După

14.. .£rfd7 A fost nevoie și de un joc foarte precis pentru a obține un echilibru: 15Æùd5! (neclar 15. £b3 £g5! 16. £d3 £h6 17&e4 &6.

- GK) 15...ed 16.^f5 g6 17.a3! M4! (17...We4? 18Ã:e7+ ig7 19. JLd3 ®:e5 20Ætf5+ &g8 21.Ad4+-)

18.ab (dacă 18.£gii4, atunci 18...®e4, iar Negrul este în afara pericolului) 18...Axg3 19ÆW+ &g7 20.â.:g3 ^b6 21.A12, menținând presiunea în finalul jocului" (Korchnoi).

De exemplu: 21...2e8 (Damianovici

– Solak, Vrnjacka-Banya 1996)

22.Axb6 Qxe7 23Rc5! urmat de 23...Sxe5 24.Ad4 f6 25.Qxe5 fe 26.c4!, 23...Sc7 24.c4! sau 23... Her8 24.AD ¿M7 25.A:d5 ^:c5 26. S:f7+ Fib 27.be S:e5 28.c4. Cred că Negrul a acționat pragmatic retrăgându-se cu cavalerul la e8: este mai bine să cauți șanse de contra într-un joc de mijloc ascuțit decât într-un final atât de nepromițător.

15.Ad3?! Ochii lui White sunt ațintiți asupra regelui inamic. Dar Korchnoi notează pe bună dreptate că 15.®b3! merita atenție, iar amenințarea cu a2-a3 a forțat 15...Sh3. Maeștrii moderni, mai ales după cel de-al 11-lea joc al meciului Spassky-Fischer (1972), nu se opun nici la vânătoarea reginei: 16JLe3 <2ùc6 17.Sf4! £ù:e5 (17...

Wb2? 18.AC1! ®:c2 19.Àd3 ®:c3

20. Q:b7+ și ®:c3) 18.Ba4 Wb2 19. Ad4 £o6 20.2N ®:c2 21.Ad3 Ah4 (B.Knezhevich - Bistrich, Banja Vruchica 1991) 22.Zh3! £ù:d4 23. B:d4 ¿Í2+ 24.®:f2 ®:f2+ 25.Φ:í2 cu un avantaj clar.

Interesant 16... £ki7!? 17.3f4 Ac5, dar și aici după 18Æ\c5! ®:c3 (18...£cc5 19.Ad4!) 19.BaП £œ5 (după 19...£ù:e5 20.Ah5! f5 21.^e4 ®c6 22.Ad4 sau 20..Æùd6 21 .Ш2 £ùg6 22.Àd4 Ш5 23.jL:g6 hg 24.A:g7 <É>:g7 25.Ж14+ ig8 26.ah4 Negru sub atac) 20 Rc4 £ùe4 21 .Wf4 (sau

21. a:c3 &!g3 22.hg Jld7 23.Bd 1! ¿sat

24.Ac5 și A:f8 cu șanse de a converti un schimb suplimentar) 21...®a5

22. ®xe4 β 23.Wd4 Albul are presiune solidă. Deci, în ciuda patei, Stein, în general, a evaluat corect perspectivele de a sacrifica pionul b2.

15...^a5. Regina se alătură apărării și atacului pionului e5. Negrul vrea să se descurce fără í7-β, mai ales că 15...β?! 16.ef £>:í6

17. £te4 i-a permis Albului să continue transferul de forțe către partea regelui.

Korchnoi a considerat mai precis

15...£317, deoarece nici 16. £>:e6?! fe 17.®h3 Bβ

18. g4 ®:c3 19.gf ®:e5, nici 16.aabl Ш5 17.£>:e6?! fe 18.D:b7+ Q:b7

19. H3+ <ig8 20.W:e6+ Bf7 21.£b6 £>:e5, iar după 16.£te4 £o5 (în opinia mea, 16...W5 este de asemenea acceptabil, trecând la poziție în joc) 17. £x5 Axc5 18.Wh3 β 19.ef £ù:f6 șansele ambelor părți sunt aproximativ egale. Iar 16. £b3 nu mai este eficient din cauza tematicii 16...β!

16.£te4 £ùd7 17.£ùf3. Primul moment critic al bătăliei.

17...e6?! În efortul de a menține o poziție dificilă și șansele practice de câștig, Negrul slăbește semnificativ cetatea regelui. Mai târziu Korchnoi a regretat că nu a jucat 17...f5! 18.ef £>d:f6 (mai rău decât 18...£>e:f6?! 19.®h3! £i:e4 20.W:e6+ Bf7 21>:e4 £if6 22.We5 ®:e5 23 £>:e5 Bf8 24.ÀC4+ &h8 25.Bael Áb4 26LY). Albul ar mai trebui să caute compensații pentru pionul pierdut:

19.¿d4! (nu 19ÆW16+ 20.Bael? ®:a2 21.Ad4 ®d5 22.W14 Ac5! Sigurjonsson — Sachs, Amsterdam 1976) >:c3?! 22.Axh7+!Qb8 23. ®h4) 22.^g5! cu inițiativă mai mult decât suficientă pentru o remiză.

18.Ad4 £>q7. „Sau 18..>d8

19.Sh4 ^g7 20.g4 cu amenințarea ®h6” (Korchnoi). După 19...fé 20.W16 fe 21.£rfg5 A:g5 22£\g5 ®e7 23.A:e5 £tef6 24.Ag3 Albul are și o presiune neplăcută.

Aș adăuga că 18...b5?! 19.Wh3! £ìg7 (19...b4? 20.«ùeg5; 19...®d8 20. ®h6 f6 21.ef ?ki:f6?! 22.«ùeg5 e5

23Æ:h7!) 20.ôfg5 h5 21Ærf6+ A:f6 22,ef £rf5 23,A:f5 ef 24>g3! pune Negru într-o poziție critică (amenință nu numai N5):

24...Sh4 25.c3 Wc4 (25...Ab7 26. ^xu7!*:u7 27.®c7) 26.Bfel! £o5 27Æ:f7! sau 24...Ab7 25Æïf7! Φ:í7 26.1b3+ Qe8 27.®e6+ &d8 28. Sadl cu un rout.

19.&f6+ A:f6 20.ef ^h5. În cazul 20...£rf5 21.A:f5 W:f5 (21... ef? 22.®g5 sau 22.Bfel+-) 22.£te5 (Korchnoi) 22...We4 23.Bf4 ® e2 (23..>:c2? 24>g5) 24.Bel ®d2 25. &f3! Wa5 26.Bh4 Be8 27Æg5 Ôf8

28.®e3 y Atacul decisiv al Albului.

21.Wh4. Al doilea — și cel mai important — moment critic.

21 ...^48? Eroare decisivă! „21...e5 planificat anterior nu a fost bun din cauza 22.®g5” (Korchnoi). Într-adevăr, rău este 22...h6? 23. ®:h6 ed din cauza 24.Ac4! £ri:f6 25. ®:g6+ Qb8 26.®h6+! &g8 27.Bael sau 26...3D17 27.Sael 4à5f6 28.Se5 Wc7 29.Ad3 Ag4 3O.^g5! ®:e5 31.B:f6+-.

Cu toate acestea, negrul avea o resursă defensivă uluitoare -

22...W4! 23JLe5 £i:e5 24.&:e5 (24.

®:e5 Be8=) 24...®d4+ 25.QY JLf5!, de exemplu:

1) 26.Bae1. Se pare că Albul câștigă: S:f5 amenință, iar dacă

26... .Axd3? 27.cd ®d5, apoi 28.Be4 Bfe8 29.g4! Dar după o dată

26... Bae8! 27.B:f5 h6! 28.®:h6 (28>d2 gf 29.®:h6 W4!) 28..>h4ü amenințarea £ùg3+ forțe 29.®:h5! ®:el+ 30.M1 gh (sau 30...M+ 31 JX:fl gh 32.Bf5=) 31.Bg5+ cu cec perpetuu;

2) 26.Sadl! Acest lucru este mai viclean - Negrul trebuie din nou să dea dovadă de o ingeniozitate remarcabilă:

26.. .h6! (26..>:e5? 27.ttf5 We6 28. Sdii Efe8 29.g4+-) 27>:h6 £:d3 28>g5! Bae8 29.2g4 Ee4! 3O.^h6+ Qb7 31.cd ®e3 (31... Web!? 32.Sh3 We5! 33Æf5 W:fó 34. Wh6+ *g8 35.g4 gf 36.W:h5 f4 sau

36.. JSe2 cu șanse bune de egalitate) 32.®:e3 S:e3 33.£ùg4 Be2

34. BC1 (sau 34.a3 Bd8 35.d4 Be4

36.£u5 &g8 37.BC1!? Be:d4 38.g4 2rf4 39.Bc7 Sdì, etc.) 34...B:a2

35. £e5 Be2! 36.d4 Ne4 37.g4 (37.g3 ad4=) 37...ôf4 38,Sc7 &g8 39>b7 Sd4, remiză.

În general, este mai dificil pentru o persoană să găsească resurse defensive decât cele de atac. Ajungând la 24. £ù:e5 în analiză, abandonează calculele și evaluează poziția: dacă materialul este egal, Albul are un atac formidabil, iar „cuia” pe fó îi promite un final mai bun. Dar, după cum a remarcat odată Petrosian, șahul este un joc greu de prezis: de îndată ce un pion discret este mutat într-un pătrat, întreaga evaluare se schimbă... În acest caz, mutarea h7-h6 creează un uimitor.

stea arsă

o geometrie vitală care respinge noțiunile noastre tradiționale despre astfel de poziții. Acesta este deja un nou nivel de înțelegere a șahului - un joc ultra-precis al erei computerelor.

22-Zael! (nu 22.^g5?! e5) 22... £tâ:f6. Sau 22...£Mi:f6 23.£>g5! Un caz rar în care sentimentul de pericol al lui Korchnoi s-a schimbat

complet: după ce a capturat pionul fó, el spera să riposteze încet, dar atacul lui Alb se dezvoltă de la sine.

25.. .hg 26.^:g5 27.S:f6 «d4 + 28.FI1 «q4 (28...*g7?

29. Bxg6+!) 29.®h6 Af5 (29...M5?

30. Bxg6+ fg 31.Ac4+) 30.h3! „Stein reușește în continuare să creeze amenințări decisive și să termine jocul cu un atac direct” (Korchnoi). Tehnica 30.A:f5 gf 31.h3 Wg7 32.M4!

30.. .®d4. Sau 30..>b4 31. Be5! A:d3 32.cd «N+ 33.FI2 ®:d3 34.Bg5, câștigând pentru două turnuri regine și ambii pioni din partea regelui (Korchnoi).

23. ^d5. „Poate și mai puternic a fost 23.2te5 cu ideea de 23..Æùd7? 24Æ:f7! ®:h4 25Æh6#” (Mikenas). A cu cel mai bun 23...^g4 24. ®:g4 f5 25Æù:g6! fg 26.B:í8+ Wxf8 27.&:f8 Φ:í8 28.Q±7 Negrul are un final dificil.

23...e5. 23..Æg4 ar trebui să aibă

24. Ac5 (Korchnoi) 24../à:h2 25. Hf4! 23...h6 nu a ajutat nici din cauza 24.A:f6 hg 25.JL:g5 Wd6 26.g4.

24^.:e5 h6 (24..£)g4? 25>:h5! h6 26>:g6+!) 25^.:f67! Poziția negrului este tragică. „Dacă Albul ar fi jucat 25Æf6 sau 25.£\f7, jocul ar fi continuat cu 15 mutări mai puține!” (Korchnoi).

31 .Sxf5! gf 32^e3 ®g7 33.Wh4. „Următorul este clar. Regele negrilor este forțat să plece într-o călătorie din care nu se întorc ”, scrie Korchnoi, de parcă și-ar fi prezis propria soartă.

33.W4 a decis și mai repede! (amenințător Bg3) 33...Îïal+ 34.Φ1ı2 Sfe8 35.ag3+ *f8 36.®d6+ Be7

37.Ш16+ sau 34...afd8 35.Bg3+ *f8 36.«b4+.

33...®a1 + 34.PH2 Bfe8 35.ag3+ &f8 36.Ш16+ Qe7 37.ae3+ &d7 38.Axf5+ Qc7 39.®f4+ Phoebus 40.®c4+ <id6 (40... Qb6+b3®)b4+1 41J4+1 (mașinărie

preferă 41.Sd3+ Qe5 42. Ad7!) 41...&d5 42.Sd3 + Qe5 43.®d6+ Φ:í5 44.Sf3+ Qd5 45.«f4+ (45.h4+!) 45...Phi5 46.g4+ Qdb 47.®:f7+. Având în vedere inevitabilul partener, Black și-a dat demisia.

Drept urmare, Spassky (7 din 12), Bronstein și Stein (6,5 fiecare) au câștigat râvnitele vouchere. „Succesul lui Leonid Stein nu este o surpriză, este de înțeles și chiar necesar”, a scris V. Panov. - Ar fi inutil dacă campioana URSS nu ar intra în turneul interzonal! A început cel zonal și mai „spectaculos” decât campionatul național: cinci egaluri și apoi zero! Și totuși era în primele trei. Câtă rezistență și încredere! Cu asemenea nervi de oțel și încredere în sine, succesul în

continuare al lui Stein este garantat.” Vai, mai târziu, după cum vom vedea, îi lipseau nervii de oțel...

În turneul interzonal care a început în curând (Amsterdam 1964), sarcina participanților sovietici a fost chiar mai dificilă decât la Stockholm: cinci mari maeștri de talie mondială – câștigătorii turneului zonal plus Smyslov și Tal – au concurat pentru aceiași trei din șase posturi vacante precandidați.

Leonid a început „conform tradiției” lent - 3,5 din 8, apoi a făcut o descoperire fantastică - 12 din 13 (învingând, în special, Gligoric, Benko, Evans, Ivkov și Larsen!) în grupul de conducere. Dar puterea umană nu este nelimitată... Remiză în penultima rundă cu unul din exterior

Şanţul turneului nu devenise încă fatal: Stein împărţea locurile 3-5 cu Tal şi Spassky, la jumătate de punct în spatele lui Smyslov şi Larsen. Cea mai ascuțită intriga finală!

În ultima zi, Tal și Spassky au câștigat „la ordin” și i-au depășit pe lideri, care s-au jucat între ei la egalitate, în timp ce Stein nu a reușit să-l învingă pe încăpățânatul Klaus Darga cu White. Iată acest joc pe jumătate uitat, care are o valoare nu numai istorică, ci și teoretică considerabilă.

Nr. 361. Joc spaniol C96 STEIN - Turneu interzonal DART, Amsterdam 1964, runda a 23-a

1 .e4. Poate ar fi trebuit să aleagă o armă secundară - o schemă închisă cu g2-g3.

1...e5 2.ôf3 ÔC6 3.Ab5 ab 4^.a4 £>f6 5.0-0 ¿e7 6.Sel b5 7.Ab3 dô 8.c3 0-0 9.h3 ^a5 10.Ac2 c5 11. d4 ^d7S? O versiune neobișnuit de populară a lui Keres în acei ani, introdusă de el în practică în Curaçao (1962). La Amsterdam, această poziție sa întâlnit de zece ori.

stea arsă

261

12.bz!? O mutare „de parte” interesantă rezervată de Stein special pentru duelul decisiv.

Pe Curaçao, Fischer a jucat împotriva lui Keres și 12.dc de 13.®bd2 (la care Boleslavsky i-a sfătuit 13...16 și £R>6= Ivkov - Quiñones, turul 14 la Amsterdam; ulterior Romani-shin a folosit cu succes 13 .. .¿b7!? cu ideea neașteptată <5ùc4-d6), și

12.d5, dar după 12...®b6 Negrul nu are probleme: 13.g4?! h5! 14.ZD12 hg

15.hg ¿g5! etc.

Linia principală este 12Æùbd2 cd 13.cd £o6 14Æùb3! (14.£ùfl ed

15.   ^xd4 <5\d4 16.Wxd4 ^e5= Kholmov-Geller, Moscova(3m) 1964; Spassky - Tal, runda a 4-a; 14.d5 £R>4 15.¿bl a5 Ib.a3 £>ab= Spassky - Tringov,

runda a 2-a; Suetin - Tal, URSS (ch) 1964/65) 14...a5 cu două moduri posibile:

1) 15.¿e3 a4 16.^bd2!? (Ib.^ci ed Tal-Keres, Curaçao(tp) 1962) 16... ¿16 17.£rfl ed 18Æ:d4 4a:d4 runda) sau 16...ed

17. ^:d4 £:d4 18.¿:d4 £ùe5 19.^fl ¿eb!? 20.£e3 (Gligoric - Reshevsky, runda a 21-a), în ambele cazuri cu un avantaj minim pentru Alb și... un egal;

2) 15.¿d3! ab!? (15...Bb8 16.¿e3 a4 17.d5 £ùb4 18Æùcl 15! Suetin-Shtein, Moscova(3h) 1964; mai puternic

16. ®e2! ¿ab, iar în runda a 15-a Stein și Lengyel au jucat 17.¿e3 a4

18. ^bd2 ed 19.^:d4 ^:d4 20.¿:d4

£ùe5=, iar Tal cu Reshevsky - 17. ¿d2! ed 18Ab:d4 <5\d4 19A:d4 £e5 20.Sadl Wb6 21.¿e3 cu avantajul Albului) 16.d5!? (16.¿e3 a4 17Æùcl ed 18.^:d4 £>:d4 19.¿:d4 20.

¿R <5úc6 21.¿e3 ¿16= Smyslov - Lengyel, turul 17; Geller – Stein, Moscova 1964) 16..ÆM

17.¿fl a4 18.a3 ^:d5 19.W:d5 ab

20.¿:b5 Ш 21>d3 ¿:b5 22.W:b5 Wb8 23>:b8 Ha:b8 24.¿g5 Sfc8 cu un final ceva mai prost (Ivkov

- Pakhman, runda a 22-a).

Numai mulți ani mai târziu, ideea de 18.£bd4! ed 19.a3 (Shamkovich - Benjamin, New York 1976), care de fapt a îngropat linia după... victoria spectaculoasă a lui Anand asupra lui Piket (Wijk aan Zee 1999). Și negrul a început să lupte împotriva 12.£bd2 până la 12...ed!? 13.cd ®c6 (variația lui Graf) 14.d5 £ue5 (Ponomarev-Belyavsky, Moscova(bsh) 2002; Anand

- Ponomarev, Mainz (bsh) 2002).

Acum este clar de ce Stein a decis să se abată. Dintre încercările moderne, remarcăm „ciudatul” 12.FI1!? (Kramnik-Ponomarev, Linares 2003) cu ideea pozițională deghizată 12...Qb8?! 13.d5! ^b6 14.g4 h5 15.Sgi! Dar Ponomarev a jucat

12...¿b7 13.d5 15! 14.ef ^c4 cu o luptă ascuţită.

12...ed! Intuitiv, Darga face cea mai puternică mișcare! Cu 12...cd?!

13.cd £sc 14.^c3 ed (14...^b4 15. ¿bl) 15. £ùd5! £ùde5 (15...¿f6 16. ^:Í6+ ®:16 17.¿g5) 16.^:d4 ^:d4 17.®:d4 Albul realizează un avantaj tangibil: 17...¿f6 18.ФМ ! (Kasparov – Ponomarev, Moskva(bsh) 2002) sau 17...¿:h3 18.f4! £o6 19>c3 ¿d7 20.¿b2 16 21.Sadl (21.Wd3!?) 21...Sc8 22>d3 ¿g4 23. Sd2 Se8 24.b4 (Ivanchuk - Yuldashev, Hyderabad 2002).

13.cd £ùcó 1 4.£te3. În jocul Stein-Tal jucat mai târziu (Moscova 1964) a fost 14.d5 £fc4 15.^c3 Af6 16.AB2 ^xc2 17>:c2 <de5 18J2\e5 Axe5 19.£e2 Wf6 1/2.

14...Af6! 15.Ae3cd 16.^:d4 £ù:d4 17.A:d4 Ab7. Din păcate pentru Stein, adversarul său a găsit singura ordine corectă a mișcărilor. Situația s-a dezamorsat, iar Albul nu are ocazii reale de a complica jocul.

18.£ùe2. Nu mai bine decât 18.A.Í6 Wxf6 19.2e3?! Noi8! (Delhi - Kozma, Pech 1964) sau 18.2s! Sc8 19.AЫ Se8 20.A:f6 £r.í6 1/2 (Aseev - Graf, Kemerovo 1995).

18...5e8 19.^g3 gó 20.b4 d5 21.Arfó ®rfó 22.ed S:e1 + 23. ":e1 A:d5 24.Ab3 A:b3 25.ab ®e5 26.®d1 ^ fó 27Rs1 5e8 28.Zh3 &e4 29.£r.e4 Wxe4 30. «c3 We5 31.®c5 Qd7 32.Sdì ®fó. A desena.

Potrivit lui Gufeld și Lazarev, în acea zi „nervii lui Stein au eșuat din nou și a acționat prea academic, chiar și cumva constrâns”. Și, după părerea mea, în mod tragic nu este

A ghicit corect cu alegerea variantei de deschidere: după apărarea clară a Negrului, indiferent cum ai juca, Albul nu avea nicio șansă de câștig.

Apropo, dacă ar fi câștigat acest joc până la urmă, s-ar fi dezvoltat o situație extrem de idioată: patru astfel de luminați precum Smyslov, Tal, Spassky și Stein ar fi trebuit să mai joace un alt turneu de meci pentru cele trei locuri rămase!

Dar chiar și așa, rezultatele interzonalei de la Amsterdam sunt foarte elocvente: 1-4. Smyslov, Spassky, Tal și Larsen - câte 17 din 23; 5. Stein - 16,5; 6. Bronstein -

16. Ultimii doi au fost lăsați în afara primilor opt candidați - Ivkov și Portisch, care au ocupat locurile 7 și 8, au fost lăsați să intre. Nedreptatea a fost atât de flagrantă încât din ciclul următor, FIDE a ridicat în sfârșit restricțiile asupra jucătorilor de șah sovietici.

Adevărat, Stein și Bronstein nu s-au simțit mai bine din această cauză, iar lumea șahului a pierdut foarte mult pentru că nu jucau în Meciurile Candidaților la acel moment. Cred că în 1965 Stein era singurul care putea concura serios cu Spassky. Curând a dovedit cu strălucire că este unul dintre cei mai puternici jucători de șah de pe planetă: a evoluat admirabil la două olimpiade mondiale (1964, 1966), l-a învins pe Botvinnik în campionatul pe echipe sindicale (1965) cu Black, a câștigat încă două campionate naționale. la rând (1965, 1966) și un turneu grandios

Nir la Moscova (1967), depășind actualul, viitorul și doi foști campioni mondiali!

Cursa turneului de la cel de-al 33-lea campionat al URSS (Tallinn 1965) a fost dramatică. După zece runde, Polugaevsky conducea cu încredere, în fața celui mai apropiat urmăritor Stein cu 1,5 puncte. Dar în runda a 11-a, Leonid l-a învins pe lider cu negru într-o luptă ascuțită, după probleme reciproce de timp, apoi a câștigat încă două victorii, a preluat conducerea și nu a pierdut locul 1. Iată un final remarcabil al unuia dintre jocurile sale.

nr. 362

HASIN - STEIN al 33-lea campionat al URSS, Tallinn 1965, runda a 17-a

18...FI8! Surpriză: Albul a sperat la 18...ttfd8? 19.Áh5 ®e7 20.SÍ2 cu un atac. „Stein în practica sa a sacrificat de mai multe ori în mod deliberat un schimb pentru un pion, chiar și fără o compensație atât de vizibilă ca aici. El a simțit și a evaluat subtil factorii dinamici

lupta, dându-le întotdeauna preferință față de calculele materiale” (Gufeld, Lazarev).

În zilele noastre, astfel de sacrificii de poziție sunt printre tehnicile tipice.

19.A:f8 S:f8 ZO.SadI Sd8 21.Ag2 Ag7 22.®f2 Sg8! 23. ®h4 f5. Se pare că și mai bine este 23... £c4!? 24.ad3 Ae5.

24JIde1 (dacă 24.£te2, atunci 24... ^g6 25>f2 áe5! 26.3gl We7) 24... £úc4 25.Hf2 £>:b2? (permițând adversarului să ascuți jocul; drept 25...Ad4!) 26.&e2 &c4 27.^q3? 27.ef ef (27...£te3? 28.¿rf4) 28Æùd4 Wf7 nu este suficient, dar după 27. Írf4! As3 28.2ee2, a apărut o situație neclară.

27...¿d4 28-Sfe2 fe 29.£t:e4 ®g7 30.^g5?! Necaz de timp dor. Totuși, chiar și după 30.£ùg3 A:g2+ 31.S:g2 e5 nu se poate invidia pe Albul.

30...   Ae3! „Lovitură de pumnal! Pe

30...   .AÍ6 Alb preparat 31. ®:h7+! ®:h7 32Æïh7 S:g2 33Æg2 Qxb7 34. £e6, iar finalul jocului nu promite lui Negru o victorie ușoară” (Gufeld, Lazarev).

31.¿:b7 ¿:g5 32.®e4 d5 33.®:f. Și după 33.3:d5 ed 34>:d5 £ùe3 (sau 34...¿e3 35.Sg2 ®:g2+) 35.®e4 ¿h6 Negrul ar mai trebui să-și realizeze avantajul.

33.. .^:b7 34.Sgi? 34.Sg2 a fost necesar, păstrând după

34...W8 (34...d4? 35.h4!) 35.Se5! ag6 36>:d5 ®:d5 37.3:d5 Áe3 38.S:g6 hg 39.fid7 unele șanse de egalitate.

34.. .d4+ 35JZgg2 Sf8 36.h4 ïïfl + 37.FI2 ¿f4+. White și-a dat demisia.

Adevărata senzație a fost provocată de victoria lui Stein la turneul de la Moscova din 1967, care a reunit toți cei mai puternici maeștri din lume, cu excepția lui Fischer, Korchnoi și Larsen. În acel moment, el era deja de trei ori campion al URSS (trei „auri" în patru ani - nici un singur jucător de șah sovietic nu a reușit acest lucru!), iar această competiție a devenit „turneul vieții" lui cu totul. Leonid a considerat următorul joc unul dintre cele mai bune din cariera sa.

Nr. 363. Joc spaniol C82 STEIN - KERES Moscova 1967, runda a 12-a
Aparent, Keres a vrut să-și surprindă adversarul renunțând la variantele sale preferate închise. Să vedem ce a ieșit din asta.

6.d4 b5 7.¿b3 d5 8.de ¿eb 9.c3 ¿c5 (9...&c5; 9...¿e7 - Nr. 65) 1O.^bd2 0-0 11.¿c2 f5. Continuarea 1 l...£ù:f2 12.2:f2 f6

13.ef (Smyslov - Botvinnik,

Moscova (ch) 1943/44) este demodă acum: să dovedești șanse egale în finalul jocului după 13...¿:f2+ 14.&:f2 ®:f6 15.£rfì < £e5 Ib.Ae3 nu este ușor și plictisitor.

Iar cea mai bună mutare 11...ÁÍ5, întâlnită în meciurile Karpov-Korchnoi (1978 și 1981), va fi discutată în volumul 5.

12.^b3 ¿b6 13.£fd4! De la jocul Boleslavsky-Szabo (Groningen 1946), 13.a4 b4?! 14.a5!, dar apoi a găsit 13...®d7! 14Æùbd4 £ù:d4

15. £yd4 c5= (Suetin - Ney, URSS (ch) 1966). Mai târziu, Suetin a întărit jocul lui Alb cu 14.ab ab 15.S:a8 S:a8 16.¿e3!, dar chiar și aici după 16...¿:e3 17.fe b4 18.£íd4 be

19.¿:e4 £ú:d4 Negrul ar trebui să remizeze cu un joc precis.

13...£r.d4 14.^cd4.

14...®d7. Keres se sustrage și de linia principală și, aparent, cea mai bună pentru Negru - 14...¿:d4 15.cd f4 16.f3 ^g3 17.hg fg 18>d3! f5! (Nr. 232) cu complicații neclare, care pot fi evitate prin 15.W:d4!? (Scurt - Timman, Spania (m / 12) 1993).

15-f3 (prematur 15. ^xe6?! Wxe6 16.Àf4 g5! 17.Àxe4 fe!)

15.. .6C5 16-ΦήI! O mișcare preventivă subtilă, al cărei sens nu apare imediat.

16.. Æùb7? Grăbindu-se să execute tipicul c7-c5, Negrul îl trimite pe cavaler într-o poziție extrem de pasivă. Intriga de început a fost

păstrată de 16...flae8!, de exemplu: 17.b4 (17.Af4; 17De1!?) 17...&a4 18.Wd3 c5 19.£\e6 yeb 20.A:a4 c4! ? (mai rau

20... ba 21.bc Kieninger-Bogolyubov, Cracovia 1941) 21.®e2 ba, etc.

17.Ãe3! Nu atât de otrăvitor 17.a4 în vederea lui 17...Axd4 18.cd c5 (18...b4

19.Ae3!) 19.dc ^:c5 20.ab ®:b5 21. De3 nc8 22. Ad4 a5!? 23.ja3 a4

24.dc3 £b3 25.Axb3 Qxc3 26.Qxa4, iar acum nu 26...qa4? 27.bc cu un avantaj clar pentru Alb (Unziker - Addison, Maribor 1967), dar pur și simplu 26...®:b2!=, din moment ce stăpânul de turneu: 27.Ac6Na5 28>e1 Ra2! 29,3 gl Sci!

17.. .C5 18Æù:e6 ®:e6. Moment critic. „Nu este încă clar ce a fost în neregulă cu mutarea cavalerului la b7. S-ar părea că negrul a avut șanse de contra: cum poate albul să apere pionul e5?” (Gufeld, Lazarev).

19.a4! Prima dintr-o serie de mișcări foarte puternice. După 19T4 cu aspect natural (conform lui Simagin, marea majoritate a maeștrilor ar fi jucat astfel) 19... Sad8 Black ar putea spera la o soluție la problemele sale de deschidere.

„Tarrasch a remarcat odată că un sacrificiu de pion este mai profund decât un sacrificiu pe bucată. Mișcarea uimitoare a lui Stein, parcă printr-o grindă, evidențiază toate defectele de aranjare a pieselor negre și a pionilor. Dacă 19-..W:e5, atunci 20¿el! ®d6 21. ab ab 22.2:a8 &a8 23.A:f5, iar episcopii albi dezvoltă o energie uriașă. Nu se schimba nimic si 20... Ac7 21 .¿gl! - asta, se pare, 16.FM a venit de folos! Cavalerul de pe b7 în aceste variații joacă un rol mizerabil” (Gufeld, Lazarev).

19... .^a5 20.Af2! Din nou, o profilaxie subtilă care reduce drastic efectul fantei £ùc4.

20.. .FC8. De asemenea, este util ca regele negru să se ascundă în colț pentru a evita problemele de-a lungul diagonalei a2-g8. „Pe 20...^c4 Stein a pregătit 21.b3! £>:e5 22. ab ab 23.2:a8 a8 24. Sel (i3-f4 amenință) 24...f4 25.b4!” (Gufeld, Lazarev), dar și mai puternic 24.A:f5! Wf7 (24..>d6 25.Ag3) 25.ye1 Ye8 26.Abl cu un avantaj copleșitor.

Dacă 20...HH:e5, atunci 21.2e1! ®d6 22.ab ab 23.b4! cb 24.Axb6 ®xb6, iar acum nu 25.®d5+? FI8

26.cb (Dolmatov) din cauza lui 26...Wc6! cu joc neclar și imediat 25.b! +-. Sau 23... £c7 24.1g3! f4 25.£í2 cb

26.cb £úc6 27.Ac5, câștigând schimbul și jocul.

21.Sel Yaa7. Încercarea 21...d4 nu este suficientă din cauza 22.ab ab 23.b4! cb 24-cd! b3 (24...Sad8? 25.Rxa5! Axa5 26.ab3) 25.Ad3, iar negrul nu poate rezista.

22>e2! b4 23.cb cb 24. £:b6 ®:b6 2 5. Sădi ®c5? Eroare într-o poziție dificilă. 25... ®e6 este de asemenea rău 26.W12! (Dolmatov). După părerea mea, ultima șansă de a înființa o apărare a fost 25...b3! (încercând să limiteze episcopul pătrat luminos la o palisadă de pioni), deși în acest caz, după 26.Àbl! ®e6

27.W13 Sd7 28.f4 Albul a păstrat o inițiativă stabilă.

26.&SIS! Elefantul începe să fugă. „Pionii negri arată ca o falcă plină de dinți bolnavi. Stein preia îndatoririle unui medic dentist-chirurg ”(Gufeld, Lazarev).

26..."b6 27.AH! ®c6. Pe

27...d4 este bun 28.®d3! Sd7 29.e6 Sd5 30.g4! sau 28...£ùc6 29.Aa2! g6 30.Qc4.

28>d2! W:a4 29>:d5 Ôc6. Rezistența negrului este ruptă: nici 29...Wb5 30.Wxb5 ab 3l.Axf5! nici 29...Se7 30.f4 ^b7 31.Axf5! S:f5 32>:b7!

3O.A:f5! (final dulce)

30.. >b5 (3O..Jtf5? 31"d8+! sau

30.. £w7(b8) 31>c5!+-) 31.®d6 m>8 32.®:c6 5:f5 33.eb Se7 34_Sd7 5e8 35.Sb7 Wc8 3bLc7 Wb8. Ha 36..>d8 37.e7 Wb8 timpuriu 38.Jc8? R:c8 39.e8®+ (Dolmatov) din cauza 39..AÍ8!, dar după 38.®d7! poți renunța.

37.®d7 5e5 38.f4 5e6 39.Í5 Sg5 40.f6S Negrul a demisionat. Print Party!

La acel turneu, Stein a început o discuție ascuțită „Indianul Regelui” cu Petrosian, care câteva luni mai târziu a fost continuată la Campionatul pe echipe al URSS și a dus în cele din urmă la nașterea unui sistem fundamental nou de contra-joc într-una dintre cele mai ascuțite deschideri.

Nr 364. Apărarea Indiei Regelui E92 PETROSYAN - STEIN

Campionatul pe echipe al URSS, Moscova 1967

1.d4 ÔÍ6 2x4 dB Z.&sZ Ad7

4.e4 dô 5.Ae2 0-0 6.&Í3 e5.

7.d5. În varianta modernă

7,0-0 £16 8,d5 Otel era atunci în

stea arsă

fashion 9Ætel £ùd7 10.Í3 15 11.g4 £>16

12. £g2 cu ideea de a păstra 12... h5? 13.g5 £>h7 14.h4 sau 12...f4?!

13. h4, privandu-l pe Black de contra-joc. Dar Leonid a găsit metoda potrivită - 12...c6! (joc neașteptat pe flanc unde albul atacă de obicei) 13.2b cd 14.cd £d7, de exemplu:

1) 15JLe3 14 16.£12 g5 17.Wd3 h5 18.h3 hg 19.hg *f7 20.£b5 £:b5

21.W:b5 Ш18 22.Sbcl Wg8 23.£el Wh7= (Portisch - Stein, Erevan 1965);

2) 15.£d2 Sc8 16.a4 Wb6+ 17. £e3 Wb4! 18.g5 £h5 19.£b5 £:b5

20.ab £f4! 21.Wd2 (mai bine 21.£:f4 ef 22.£:a7 fe 23.£:e4 315 12 29.*:12 H:b5 30.S:d6 S:b2+ 31.S:b2 £:b2 32. &g2=) 21...£h3+ 22.<á?hl b6 23. Sal Wc4 24." dl Wc7 25.Wa4 14

26. £d2? (și cel mai bun 26.£12 Sa8

27. £h4 h6! 28.gh £xh6 Negrul are inițiativa) 26...Sa8 27.£a2 £xg5 28.£úb4 «Fd7 29.Sacl?! £17 30.Sc4?! g5 31.Sfcl £>g6 32.£>a6 «b3 33.Wdl g4! ... 0-1 (A. Nikitin - Stein, Kislovodsk 1966).

7...a5! Dezvoltat de Stein și Geller. Alte continuare:

7...^bd7 (Nr. 303), 7..Æ&6 (Nr. 306) și 7..J16 (Nr. 352).

8.£q5 h6 9.£h4 £a6 IO. £d2. Puțin mai devreme, la Turneul Internațional de la Moscova, s-au jucat două jocuri importante, unde albul a început cu 10.0-0:

1) 10...g5?! Il.£g3 £h5 12.£d2 £f4 13.£g4 £>c5 14.13?! (un mic plus dă 14.£:c8 S:c8 15.a3 sat 16.b4 ab 17.ab £>cd3 18.Wb3

Dolmatov) 14...Sat! 15.Wc2 cd 16.cd b5! (jucați din nou pe toată tabla!) 17.a4 (17.£:b5? Wb6) 17...ba? (corect este 17...b4!? 18.£b5 £e2+ și £d4 cu contra-joc excelent) 18.£c4 h5

19.£:c8 S:c8 20.£:a4 Wc7 21.&e3! Wa7 22.^.12?! (mai sigur este 22.^:c5 S:c5 23>d2 Sb8 24.Á12 Wc7 25.g3)

22...ikd3 23>d2 2>:f2 24.S:f2 g4!?

25.-ai5? gf 26.FY? Wxf2! 27.W:f2 fg+ 28.W:g2 2>:g2 29.&:g2 Sc2+ 30.FV Sb8! ... 0-1 (Gligoric - Stein);

2) 10...Wd7 (original, și totuși mai natural 10...We8!) N.|2D2 c5 12.a3 2>e8 13.13 Q16 14.^12 ¿g5 15Ab3 Wd8 Ib.^ci ^.d7 17 .<5ùd3 Sc8! 18.g3 f5 19.ef gf 20.f4 á.f6

21.¿e3 JLg7 22>d2 e4 23.W <£f6

24.h3 1st, e8= (Petrosyan - Stein).

De data aceasta, pentru prima dată, Negrul demonstrează un design profund care exploatează neajunsurile poziției episcopului pe b4. Acest plan a fost destinat unei vieți lungi și, în cele din urmă, el a fost cel care a redus popularitatea sistemului Petrosyan.

10...Qe8! 11.0-0 £<17 12.b3.

Includere aproape obligatorie:

268

Boris al zecelea

in cazul 12.a3 <5ùh7 13.2b 13...a4 este bine!

Mai târziu a existat și 12.FSH £b7 I3.a3 h5! 14.f3 Af6!? (în loc de 14...Ah6 obișnuiți) 15.A:f6 £>:f6

16. b3 We7 17. „el <i> g7= (Gulko - Kasparov, Novgorod 1995) sau 15. AÍ2!? h4 Ib.b3 Ag5 17.QL ®e7

18.b4ab 19.ab £rf6! (planificarea iùh5, Af4, ®g5 și £ùg3+ în caz) 20.c5 de! 21.A:a6 cb 22.A:b7 bc! 23.A:a8 cd, și un pion puternic promite șanse bune de contra pentru Negru (Hunger - Mittelman, Beersheba 1998).

12...   .^h7! 13.f3. Nu prea reușit 13.YY h5! (amenințător g6-g5)

14.h3 Diib 15.a3 £u5! 1b.b4 ab

17. ab ^a4 18.ô:a4 Q:a4 19.Wc2 b6= (Bukich – Geller, Budva 1967), iar pe I3.a3 13...f5 14. ef gf!? (jucat nu fără succes și

14.. .Axf5) 15.Ah5 Wc8 1b.De7 2e8! 17.Qxe8 ®xe8 18.Q4 e4 cu compensație suficientă pentru schimb (Yusupov-Kasparov, Barcelona 1989).

13.. .h5! Pentru a scăpa de episcopul rău prin JLh6.

14.Af2. În anii 1980, 14.a3 Ah6 15.FY!? Ae3 16.2N (cu ideea de 1b... £w5?! 17.®c2 f5 18.b4, dar mai bine este 16...f5

16.. .Ac5) si apoi 16.Wc2 f5 17. ef gf 18.Af2!? A:f2 19.3:f2 ^f6 20.3gl *h8 21.Wb2 &c5 (Kramnik - Gelfand, Linares 1994) sau 21...C5 (Kramnik - Bologan, Germania 1994) cu joc cu două tăișuri.

14.. .ÀI16 15.a3 Noi7! (amenintare ®g5 si Ah3) 16.®c2 h4 17.afeli f5 (17..JLf4!?) IS.Sabl

®g5. Și acum era interesant

18...M4!?

19.b4 ab 20.ab £ùf6.

21 .f4S Simțind pericolul și știind foarte bine abilitățile de atac ale adversarului său, Petrosian preferă să forțeze egalitatea. Deși ar fi

putut să se arunce într-un vârtej de complicații până la 21.c5!? h3 22. g3 f4 23.sb bc 24.de Aeb 25.b5 ¿òc5 2b.£u4, de exemplu: 26...fg 27. hg h2+ 28.ФЫ ^h5 29.<*>:h2 £T4 30 .AP etc.

21...   .®:f4 (21...ef?! 22.£β Wh5

23.^:h4 ^g4 24.b5 £o5 25.e5!) 22.g3 hg 23.hg ^g5 24.^f3 Wh5 25.&:e5 ®h3 26.Af1 (26. &:g6? Ae3!) 26...®h5 27.Ae2. Evitarea riscantului 27.£>:d7 <2\d7 28.ef gf 29.®e2 ®g5 30>e6+ Sh7 31.C5 ÔÎ8.

27...   .®h3 28.Af1 Wh5. A desena. Cea mai valoroasă contribuție la teoria „variantei ucrainene”.

„Succesele recente”, scria marele maestru Kotov în vara lui 1967, „l-au adus pe Leonid Stein mai aproape de piciorul tronului de șah. Mulți cred că este Grossmey

stea arsă

269

o bătrână din Lvov va trebui să lupte împotriva lui Tigran Petrosyan în doi ani.”

Dar nu, de data aceasta nu a depășit bariera interzonală, deși a fost unul dintre favoriții turneului (Sousse, toamna 1967). Jocul lui a fost clar diferit de cel arătat la Moscova. Se pare că vechiul „sindrom Stockholm-Amsterdam” s-a făcut simțit: rigiditate, entuziasm ... Leonid a fost atât de ieșit din el, încât a pierdut în fața aproape tuturor concurenților direcți - Fischer (acest zero, din fericire, a fost anulat), Larsen , Tort , Portisch și chiar Gligoric, cu care a avut scor 7:0!

Cu toate acestea, a împărțit locurile 6-8 și a fost în frunte într-un turneu de meci suplimentar de trei - Stein, Reshevsky și Tort - pentru locul 6 (Los Angeles, februarie 1968), dar a pierdut la linia de sosire în fața lui Tort, iar Problema s-a încheiat din nou prin împărțire: toți trei au marcat 4 din 8. Datorită celui mai bun coeficient Berger din turneul interzonal, Reshevsky, în vârstă de 56 de ani, a fost numit challenger.

Astfel de eșecuri cronice pot distruge pe oricine. După succesele importante de la mijlocul anilor '60, Stein a căzut într-o recesiune: sistemul său nervos nu a suportat testele excesiv de crude ale sorții. În ciclul următor, nu s-a calificat pentru prima dată la turneul interzonal, terminând pe locul 6 în zonal foarte puternic, al 37-lea Campionat al URSS (1969). Deși uneori strălucea ca

înainte - de exemplu, în jocul următor, unde a infirmat fără cusur și cu o eleganță captivantă strategia dubioasă a adversarului său.

Nr. 365. Apărarea siciliană B43 STEIN - FURMAN al 37-lea campionat al URSS, Moscova 1969, runda a 18-a

1.e4 c5 2.&Í3 e6 3.d4 cd 4. £ù:d4 ab 5.£k3 ®c7. Acum se știe că cu un plan cu b7-b5 timpuriu nu ar trebui să pierzi timpul pe ®c7 și este mai

bine să 5...B5 imediat, de exemplu: 6.g3 Ab7 7.^g2 b4 8.£ùa4 £ ùf6 Kasparov, Tilburg 1997) sau 6. ¿d3 Wb6! (ideea anilor 70 a fost să-l împingă pe d4-cavaler în afara centrului) 7.£h3 Wc7 8.0-0 AB7 cu jocul confortabil al Negrului, așa că albul a început să caute norocul după 7.De3 Dc5 8.De2 sau 7 .£rf3.

6.   d3 (6Ae2 sau 6.Ad3 este un alt subiect) b...b5? Acest joc special a arătat că acum acest lucru este rău, deoarece b5-b4 are întotdeauna un răspuns £ki5! cu un atac puternic. Mai de încredere este 6...W6 7.Ag2, iar aici

7..Æ&6 8.0-0 £ù:d4 9>:d4 Ac5 10. Af4 d6 (Fischer - Taimanov, Vancouver /^) 1971 - vom analiza acest joc de manual în volumul al IV-lea) sau trecerea la „Scheve-Ningen ” prin 7...Ae7 8.0-0 0-0 9.Ae3 d6. „Dar acest lucru era bine cunoscut lui Stein, pentru că s-a întâmplat de mai multe ori în jocurile sale” (Gufeld, Lazarev).

7.   Ad2 AL7 8.0-0. Oricât de ciudat ar părea, un sfat bun îi este deja drag lui Black.

olsen (Nürnberg 1883), unde 10.Ag5?! £ïd4 1 l.®:d4 Rc5 12.®d2 £g4 cu șanse aproximativ egale. Desigur, orice jucător de club în aceste zile nu ar ezita să joace 10.4àd5!

10.a4! b4. Pe 10...ba 1 lÆùd5 este posibil și! ed 12.ed+ <A>d8

13.Ag5 ®c5 14.c4 £M7 15.£^c6+ (Keitlinghaus-Kempinski, Pardubice 1994).

8..   .6££. In cazul lui 8...b4 cel neplacut si calm 9.£a410 De 1!

Ae7 P.c3, iar ascuțitul 9.£ùd5!? ed 10. ed. Pe 8...Ac5 puternic 9.De3, iar dacă 9...£W?, atunci 10.£ki:b5! ab 11. £>:b5 Wb6 12.Q:c5 ®:b5 13.d6 £ùc6 14.b4. A 8...d6 9De1! Ae7 eșuează din cauza 10.a4 ba 11.W15! g6 12>e2 £o6 13D:a4 £:d4 14.2:d4 Sc8 15.Ad2 £ùfó 16.Àh6 Wb6 17.Bd3 (Nunn-Sigurjonsson, Londra 1975).

În cele din urmă, periculos este 8...£u6 9De1 d6?! 10.£ùd5! sau 9...Ac5 10.£^b3 JLb6 P.a4 b4 12.£}d5!, și chiar 9...£ùe5 10.f4 £ùc4 N.b3 Ab4 poate fi urmat de 12. £ki5 !? După cum putem vedea, în multe variante, atacul lui White se bazează pe mecanismul gambit Sel+£ùd5!, care a devenit de mult o tehnică binecunoscută. Dar apoi a fost o noutate și Stein a fost unul dintre pionierii îndrăzneți.

9De1! Strălucind prin „radiografia” blocată în centrul regelui negru.

9...d6. E amuzant că în cazul

9..   Æ&6 o poziție ia naștere din vechiul Blackburn-Pa-

11 /òd5! ed. „Și Furman nu se retrage la jumătate, pentru că refuzul de a accepta sacrificiul - 1 l...£ù:d5 12. ed e5 - a permis Albului prin

13. a5! fără riscul de a obține un avantaj pozițional semnificativ ”(Gufeld, Lazarev).

12.ed+   13.Ad5 £>bd7.

Rezervele Kingside nu pot intra încă în joc – 13..JLe7

14.£ùf5 Se8 15.£ù:g7 Sg8 16.Wd4! (Milich). Nici 13...Ac8 14. &fó+ gf 15.Wh5! Rna7 16.Be4 Ag7 17Dae1 cu un atac decisiv (Quinones - Higashi, Siegen(ol) 1970).

14.^e2. Este greu pentru Negru să reziste chiar și după 14ÆSc6+!? ¿:c6 (14...Qc8 15.D:R^-) 15.dc £ùc5 16. .06+ gf 17.®d4 £g7 18>:b4.

stea arsă

271

14...   Qc8. Fără speranță 14...Wb6

15.c3! £e5 16.a5 Bc5 17.^6+! Qc8 18Le3 Wb5 19.Áh3+ 2>fd7 20. .â.:d7+ &:d7 21.&:e5+ <4>c8 22.c4 1-0 (Smirin - Gelfand, Sverdlovsk 1987).

15.c3! Nu lovește ținta 15. We8+?! Wd8 (15..Æù:e8? 16.S:e8+ Wd8 17JL:d8) 16.¿:f6 gf 17.W:f7 4òe5 18.We6+ Qb8 19.4bc6+ JL:c6

20.dc Sa7= sau 16..ÆY16!? 17.W:f7 (17JU13+ <4>c7 18.W:f7+ *b8), și deși, după Gufeld și Lazarev, „nu-l vei invidia pe Black”, după

17...Wd7! nu au de ce să se teamă.

15.. .b3. Iar în cazul 15...h6 16. Q:16 £>:16 17.cb Atacul alb ar fi irezistibil.

16.£k6! O mutare programatică, deși cu un pion pe b3 16>e8+ a câștigat deja! Wd8 17.W:f7 2>e5 (17... h6 18.M) 18.S:e5! de 19.±h3+ Qb8 20.&C6+ £xc6 21.de Sa7 22. Wxb3+ <4>a8 23.2dl! sau 21... „b6

22.±:fó gf 23.W:fó Sg8 24.adl+-,

16...JL:c6 17.de £"5 18.3a3! d5. Dacă 18...®b6, atunci 19.c7!

Gufeld și Lazarev indică

18..Re7 (18...#Us6? 19.i.:fó gf 20. We8+) 19.H:b3 «Ú:c6 20.«f3 (20.

JL:c6? W:c6 21.W:e7 He8!) 20...d5 (? - GK) 21.JL:f6 gf (21...^.:f6

22. Áh3+!) 22.W:d5+-, De fapt, 20...Sb8 este mai încăpățânat! 21.W:c6 S:b3 22.W:c7+ Q:c7 23.H:e7+ Q8 24.2:f7 S:b2 25.2:g7 NL+ 26.M1 íòe4 cu șanse de salvare. Pe de altă parte, în loc de 20.ShZ este foarte puternic 20.a5ü d5 (20...Sa7

21.£e3!) 21.Hb6 Sa7 22.x.h3+, iar Albul câștigă.

19JX:b3. Stein trece etapa ulterioară de implementare dincolo de laude.

19.. .£d6 20.¿:f6 gf 21.3:d5 £ù:c6 22.Wg4+! O modalitate mai dificilă de a câștiga era prin sacrificiul reginei - 22.^g2 Sa7 23JLh3+ &d8

24.W13 Àe7 25.3dl+ Qe8 26.W:c6+! W:c6 27.Sb8+ Ad8 28.Bb:d8+ ^tl 29.S:h8 W:a4 30.2el+.

22... .Wd7 (22...<â?d8? 23.ShZ)

23.Wxd7 +! (mai usor decat 23.1Brc4 Qc7 24.Sdl si a4-a5) 23...&:d7 24.Sb7+ ¿c7.

25 £.g2! (cu o amenințare mortală de Sdl+) 25... Trist8, Dar nu

25...Hhd8 26.Sdl+ <á?c8 27.S:d8+ *:d8 (27...*:b7? 28.á.:c6+!) 28. •á:c6 și așa mai departe.

26JLh3+! Acum pe 26.Bdl+? a existat un răspuns 26...Qc8 27.S:d8+ 4ò:d8, care a permis stabilirea unei apărări - 28.Sa7 a5 29.b4 Se8.

26... Fab (26...β 27.AT5+ &d6 28.Sdl+ Qc5 29.Ad3! sau 28...Qe5

29. Ad7!) 27.Sd1+ Qc5 28.b4+ Qc4 29.Af1+. Sau 29.Sbl! ¿e5

30. AΩ+.

29... .QBZ (29...Q:c3 30.JCI+) 3O.S:c7. 30.SM+ inexact?! Qa2 31 .Sxc7, pentru că după 31 brusc... <ye5!! 32.f4! (32.Scl F2) 32...F:S

33.fe fe 34.Ã:a6 Qc2 35.a5 e4 situaţia a escaladat.

30.. .5.d1 31.Sxc6 Qxa4. Poate au mai rămas speranțe

31...Bhd8 32Rxa6 Qxc3, deși după 33.b5 β (33...Sal 34.&g2 Qb4 35.Sxf6 Sd7 36.Sh6) 34.&g2 <á?b4 35.Sf6 S8d7 3b .bb Qxa64 37.Da Sci 38.Bxβ Sbl 39.b7 Albul tot câștigă.

32.Qd2! „După 32.S:a6+ Qb3, au mai fost niște dificultăți tehnice, de exemplu: 33.ST6 *:c3 34.b5 Se8 35.&g2 Seel!, iar episcopul este prins!” (Gufeld, Lazarev). Prin urmare, ZZ.Vsb este corect! Se8

34.¿g2 Seel 35.Áa6 etc.

32...a5 (agonie; 32...Shd8 33. S:a6+ Q3 34D:16) 33.ba Shd8 (33...Q:a5? 34.Ea6#) 34.S:fó B8d7 35.ab Sel 3ó.£d3! Bxc3 (36...Bxd3 37.a7!) 37.Axh7 Qb5 38.Ae4 Ba3 39.Ab7 Qc5 40.h4 ád4 41 Λí5 Se7 42.h5 Se 5 43.SÍ4+ Qc5 44.hó. Black și-a dat demisia.

Apropo, în acea seară, Leonid l-a întâlnit pe tânărul Karpov, care și-a amintit mai târziu: „Mentorul meu Semyon Furman mi-a făcut cunoștință cu faimosul mare maestru când își analizau jocul. Am urmărit cu interes modul în care au abordat poziția în moduri diferite: Furman a încercat

să dea evaluări generalizate, Stein a „tras” rafale de opțiuni cu mitraliera... Avea un talent fantastic!

La sfârșitul anului 1969, Stein a arătat cel mai bun rezultat (+4=4) pe tabla 1 în campionatul pe echipe al URSS, câștigând un joc memorabil împotriva lui Yu. Și în primăvara anului 1970, aproape că a creat o altă capodoperă în Apărarea indiană a regelui favorit, jucând Negru împotriva lui Larsen în runda a patra a „Meciului secolului” de la Belgrad: 1.£ùf3 £ùfó 2.d3db 3.Ad2 I.d7 4x4 0-0 5.0-0 dó 6.d4 &bd7 7.2*3 e5 8.e4 ed 9.&:d4 Se8 lO.Sel?! ^g4! 11.f3?S ^ge5 12.b3 ^c5 13. Ae3 f5S 14.®d2 (14.ef? &ed3!)

14...fe! 15.Ag5 ®d7ü 1ó.^:e4 ^:e4 17.B:e4.

stea arsă

273

Aici, în loc de ceea ce sa întâmplat în jocul 17-£ùc6? câștigat ușor cu 17...£rf7! (Murei), de exemplu: 18.Ah3 (18.jae1 Axd4+; 18.M4 Qxe4 19.fe c5) 18...Bxe4! 19. À:d7 S:d4 2O.Wb4 A:d7 21>:b7 Se8 22>:c7 Ah3 sau 18.d:e8+ ®:e8 19.Ae3 c5 etc. O insuficiență tipică a sistemului nervos!

În același 1970, Stein a împărțit locurile 2-3 la un turneu internațional major de la Caracas (unde, de altfel, a îndeplinit norma marelui maestru Karpov) și a ocupat locul 3 în al 38-lea Campionat al URSS (+8-1=12) . În următorul campionat național, Leonid a câștigat din nou opt victorii, dar din cauza a cinci zerouri, a împărțit doar locurile 5-6. Și totuși a reușit să câștige două jocuri deodată - împotriva lui Polugaevsky și Tal, recunoscute ca fiind cele mai bune din turneu!

Aceste victorii au reflectat evoluția stilului său, care de-a lungul anilor, la fel ca Tal, a devenit din ce în ce mai solid, pozițional și foarte tehnic, păstrând în același timp o umplere tactică ascuțită.

Lui Stein îi plăcea să fianchetti nu numai episcopul Í8, ci și omologul său fl, jucând din ce în ce mai multe deschideri închise cu White - indianul regelui, englezul sau catalanul. În acest fel, i-a învins cu brio, de exemplu, pe Novopashin, Klovan (URSS (ch) 1963) și Philip (Moscova 1967), iar acum și pe Polugaevsky și Tal. Ambele părți, după cum a scris revista „Șahul în URSS”, cuceresc cu puterea logicii lor, consistența de fier în implementarea planurilor strategice și claritatea în implementarea preponderenței care a fost atinsă. Iată una dintre ele.

Nr 366. Catalan start E08 STEIN - TAL

Al 39-lea campionat al URSS, Leningrad 1971, runda a 20-a

1.c4 Ôfô 2.g3 e6 3.Ag2 d5 4.£tf3 Ae7 5.0-0 0-0 6.d4 cô 7.®c2 b6 8.Sd1 Ab7. Practica modernă favorizează variațiile cu un atac asupra pionului c4 - 8...£ùbd7 9.b3 Aab sau 8... Aab 9.^e5 2rfd7.

9.£te3 £ùbd7 (jucat și 9..Æ&6 Yu.a3 ®c8) IO.b3 5c8. Poate 10...c5!?

Nu rezolvă problemele negre

10...Wc8 11.Ab2 b5 12.c5! (Laugh-kal - Huebner, Biel(mz) 1976) sau 10...b5 P.c5!, dar nu ll.cb cb

12.£r.b5 ®a5 13.a4 Sfc8! (13... £u4?! 14.£ùd2! Korchnoi - Spassky, Moscova 1971) 14.Sh2 ¿ab

15.JLd2 Wb6 cu contraplay pentru un pion (Espig - Spassky, Tallinn 1975).

11. e4! c5. Schimbul pe e4 este judecat în avantajul Albului:

1) P...£\e4 12.£œ4 de 13.Wxe4 b5 (13...^f6 14.We2 sau 14."c2;

13...Wc7 14.M4! Ad6 15.A:d6«:d6

16. c5! ®c7 17.b4 Stein-Liberzon, URSS(ch) 1970) 14.Àf4 fi

15.be Ш5 16>c2! Da8 (16...c5?

17. ^5!) 17.c5! (Salov - Spassky, Franța 1994);

2) 11...de 12.^g5! c5?! (12...I6

13.Óg:e4 #Be4 14.£ù:e4 W6 15.c5! Belyavsky - Mitkov, Panormo 2001) 13.de A:c5 14.I.:e4!! ®c7 15. ^.:h7+ (Voitkevich – Ziyatdinov, Philadelphia 1998), iar la 14...£œ4 15.£o:e4 Ã:e4 16.18g:e4 g6 rezolvă 17>h4 h5 18.g4! Wf6 (18..>e7 19. gh £úe5 20.ΦΩ! £úc6 21.Ae3 etc.) 19.gh! W:al 20.hg ^:f2+ 21.®:f2 fg 22.W12! cu amenintari ®:d7 si Ab2.

12.ed ed (furcă cu deschidere importantă) 13.de. Curând Stein împotriva lui Lengyel (Moscova 1971) a întărit jocul lui White cu 13.^b2! Wc7 14.^:d5 2>:d5 15.cd £:d5 16.de £.:f3?! 17.^:0 ^:c5 18>f5! Bfd8? 19JLe5! 1-0.

Nu destul și 13...ab 14.cd! (Polugaevsky – Reshevsky, Long Pine 1978) sau 13...de?! 14.d5! -

Recomandarea lui Polugaevsky, despre care negrul nu știa în jocul Kasparov-Kamsky (New York (bsh) 1989): 14...^e8 15.^b5 ab

16.¿a7 Bc7 17.£jc6+-. Și pentru flexibil

13.. De8! neplăcut 14.<2ùh4 (14. 2g5!? h6 15Æùh3 cd 16.3:d4 ^e5! V.Mikhalevsky – Vitaliev, Berlin 1997) 14...cd 15.ad4 ¿c5 16. Hd2 cu intenția <5ùf5.

13.. .de (13..Æù:c5? 14.2^5!) 14. b4! „Un sacrificiu de pion pozițional spiritual cu un caracter pur pozițional” (Gufeld, Lazarev).

14.. .bc?! Se pare că „magicul din Riga” s-a lăsat dus de calculul unei combinații grandioase (vezi nota următoare). Altfel, ar fi preferat descărcarea 14...a5 (Korchnoi), de exemplu: 15.a3 ab! (mai usor decat 15...bc 16.b5 ®b6) 16.ab bc 17.b5 Ba8= (Tal) sau 15.ba ba! (nu 15...bc?! 16.ôe5 £:g2 17.*:g2 ®c7 18A:c4... 1-0 Tal - Wedberg, New York 1990) 16.^a4 (indicat de Tal) 16. .JLd5 sau 16... ®e8 cu joc bun pentru Negru.

1 5.b5 ®b6? Pierdere fatală de timp. Tal a contat de foarte mult timp pe un sacrificiu frumos de regină - 15...A:f3 16.A:f3 ^e5?! 17.B:d8 £>:Í3+ 18.ΦM (18.*g2?? £>el+!)

18.. £c:d8 19>e2! Bd3 20.®:e7 Be8 21>:c5 (2LW:a7?? Sel+ 22.&g2 agl+ 23.Q113 g5!-+) 21...He5 22. ®:c4?! Sel+ 23.&g2 Bgl+ 24.Phys g5 etc.

În analiza de după joc, a regretat că nu a riscat această continuare, iar Stein a susținut că are șanse să câștige și aici. Aparatul rezolvă rapid disputa în favoarea

stea arsă

275

rău: 22>c8+! Ye8 23.W5! Ye5 (23...d:c3 24.¿b2 Hd3 25.¿:f6 gf 26. Wg4+ şi ®:c4) 24.W4! Ye1+ (24... E:c3 25.¿e3!; 24...g5 25>:fó Eel+ 26.&g2 g4 27.¿h6!) 25.&g2 Egl + (25...H:c3 26. ¿b2) 26.Q113 ^d7 (26...U6 27,^e4) 27.¿b2+-. Din păcate, aceasta este soarta multor combinații Talev în era computerului - totul are timpul său!

Cu toate acestea, după ce a abandonat sacrificiul tentant, Negrul a ratat și cea mai puternică apărare - 15... ®a5! cu ideea de 16.4àd2?! ¿:g2 17. Φ^2 £N>6 sau 16.a4 ¿:β 17.A:β £te5 și £ùd3=. Si pe 16.¿.d2 era posibil sa aiba 16...SHZ sau chiar

16.. .¿:β 17.A:β £ùe5 cu vederi bune asupra ecuației.

16.¿f4 Sfd8 17.a4! (17.We2 ®e6! Friedman-Gabriel, Dresda 1994) 17...^a5?! Pe 17...&Í8 în loc de 18.a5?! &dl+ 19.«:dl Wd8 = (Libert - Neukirch, Potsdam 1974) bine preliminar

18.Ee1! În cazul lui 17...a5 18>e2! Albul are si avantaje semnificative: 18... We6 19De1! >.e2 20.E:e2 Ee8 21. Sael ¿18 22. £ùe5 ¿:g2 23. £>:d7 sau

18... Be8 19.":c4 h6 20.Ba2 21. £o5 etc.

18.^d2! („mică combinație” în spiritul lui Capablanca) 18- ¿:q2 19.&:c4 Wb4 20.3ùa2! ¿e4 21.^xb4. Se pare că, de la distanță, Tal nu a observat că cavalerul alb o protejează pe regina.

Acum Negrul are un final foarte dificil, cu șanse minime de egalitate.

21-¿:c2 22.&:c2 &b6 23. E:d8+ ¿:d8. Dacă 23...B:d8, atunci

24.£e5 sau 24/a:b6 ab 25.¿c7.

24.^2e3 £ù:c4 25.^:c4 £kl5 26.Edi £ùb6?! Cu cât mai încăpățânați 26...^xf4 27.gf Φβ (Korchnoi) 28.Sd5 Qe7 29.&g2 și a4-a5 sau 27...¿c7 28.a5 Q18 (28...¿:f4 29.Sd7 ¿ c7 3.bb!ab

31.ab! ¿d8 32.a7 Ea8 33.Qe5+-) 29.f5 Qe7 30.Ed5 și <¿>g2 cu o nouă descoperire pe partea de damă.

27.^d6 Ba8 28.a5 &a4 29. &c4! &c3 3.EeI ¿:a5 (30...M6 3I.bb!) 31.^:a5 Ô:b5 32.Se5 4àd4 33.S:c5. Black și-a dat demisia. Victorie clară.

Vorbind despre dragostea lui Stein pentru schemele cu ¿g2, îmi amintesc cum în tinerețe am spionat variația lui amuzantă blitz l.g3 d5 2.¿g2 ^f6 3.d3 sat 4.^d2 ¿g4 (pe 4.. .e5). Am folosit o configurație non-standard 5.e4 ¿d6 6.4ùe2 0-0 7.0-0, apoi h2-h3 și f2-f4) 5.h3 ¿h5 (la turneul de la Tallinn-1969, maestrul finlandez Böck a jucat împotriva lui Stein) 5.. .¿f5, a primit 6.e4 ca răspuns și în curând era deja fără speranță), iar acum nu ó.^gfi £hd7 7.0-0 e5 8.e4 ¿d6= (Azmaiparashvili - Shirov, Dubai(bsh) 2002) , dar 6 .g4!? ¿g6

7.f4 e6 8.e4, luând inițiativa datorită deconectării episcopului g6. Pentru blitz, nu a fost necesar mai mult: a adus rezultate bune. În timpul pregătirii pentru Campionatul pe echipe al URSS din 1979, am făcut blitzuri mult cu Bagirov, iar odată ce a intrat în schema indicată, a trecut la 2...c6 3.d3 Ag4. Am incercat totusi sa joc 4.h3 Ah5 5.g4 Ag6 6.f4 e6 7.e4, dar cu cavalerul pe g8 raspunsul este 7...de 8.de ®:dl+ 9.<á?:dl f5!

În toamna anului 1971, FIDE a luat o decizie importantă de a organiza nu unul, ci două turnee interzonale și de a admite personal opt dintre cei mai buni maeștri ai acelei perioade (compunerea celor opt a fost stabilită de o comisie special creată). Stein a avut o șansă reală să evite un alt chin în campionatul zonal al URSS: nu trebuia decât să-și confirme clasa înaltă. Iar cazul nu a întârziat să apară.

Începutul unei noi decolare a lui Leonid Stein a fost un super-turneu similar turneului din 1967 - Memorialul Alekhine (Moscova, noiembrie-decembrie 1971). Cu cinci runde până la final, a condus cu încredere cursa - 8,5 din 12, un punct înaintea lui Bronstein, Petrosyan și Smyslov, cu 1,5 puncte față de Karpov, Tal și Tukmakov, cu 2 puncte față de Korchnoi și cu 2,5 puncte față de campioana mondială. Spassky. Cel din urmă, desigur, era dornic să recupereze timpul pierdut și a dat o luptă decisivă liderului.

Nr. 367. Apărarea Grunfeld D87

SPASSKY - STEIN

Memorialul Alekhine,

Moscova 1971, runda a 13-a

1 .d4 Ôfô 2x4 db S.FkZ d5 4xd ¿ò: d 5 5.e4 ^:c3 b.bc £d7 7.Ac4 c5 (fără a repeta 7...0-0 8/òe2 £ùc6 - Nr. 358)) 8.&e2 0-0 9.0-0 &c6 J.£e3®c7 11 Rci Sd8 12.h3 b6 13.f4 e6 14.®e1 ^a5 15. JLd3 f5! 16.d4!

16.. JLb7!? În celebrul joc Spassky-Fischer jucat cu un an mai devreme, era 16...fe 17. Axe4 Qb7 18.^g3 (Nr. 376).

17. ^d3 ®d7. Noutatea negrului: 17...fe 18.A:e4 ar duce la o simplă rearanjare a mișcărilor. De remarcat este 17...cd!? 18. A:d4 À:d4+ 19.cd Wg7 sau 18.cd ®e7(d7).

18.g.f. _ În jocul original Scheichel-Adorjan (Ungaria 1971) a existat 18.Sdl? cd 19JLbl £u4 (19...Aab!?) 20.Axd4 e5! 21.fe fg cu avantajul Negrului.

18...cd. „Mai precis, 18...ef, de exemplu: 19.ef (19.QII2?! fe 20.2ù:e4? Be8) 19...cd 20.£:d4 (20.cd? Ye8)

20.. .£:d4+ 21.cd ®:d4+ 22.*h2

stea arsă

277

2e8, iar avantajul Negru este evident” (Kondratiev). Cred că este o iluzie optică. Atâta timp cât a5-cavaler este în afara jocului, Albul păstrează șanse ceva mai mari: 23.JLe2! J15?!

24.W12gf 25.Ah5! 2ed8 26.2gl *18 27.2cdl etc.

19.fe W:e6 20.f5! Deci, podurile sunt arse - centrul lui White este distrus, iar el se poate baza doar pe puterea atacului său.

20... ^e7. „Moment crucial. Ar fi trebuit să continue 20...gf 21. ¿:d4 (mai rău decât 21.Ãg5?! de! 22.A:d8 2:d8) 21...â.:d4+ 22.cd 2:d4, iar la Negru. avantaj 23 .®e3 2ad8 24. ^:f5 ®g6+ 25.*12(h2) 2:d3 26. £o7+ *g7” (Kondratiev).

Cu toate acestea, mai puternic este 23.Éc3! Wg6 (nu este suficient și 23...2:d3 24.®:d3 fe 25>e2 ®:h3 26.^:e4 A:e4 27. W:e4 ®g3+ 28.®g2 sau 25..>e5 26 . *h2 *h8 27.2Í5) 24.*h2 ®d6 25.2:15 h6 26.e5! ®c6 (26...Wn4 27. ®c7 ®d2+ 28.^e2; 26..>d8 27. 2dl 2c8 28>d2!) 27. "b2 ®g2+ 28>:g2 A:g2 29.&U5! 2:d3 30.2c7!, iar Negrul piere.

Dar în loc de 21...JL:d4+ e mai bine

21.. .fe!, de exemplu: 22.¿xe4 Axe4

23.^:e4 W:h3 24.A:g7 ®g4+! (24... *:g7?! 25.2c2!) 25.*f2 (25.*h2 Wh5+ 26.*g2 *:g7=) 25..>h4+ 26.£úg3 *:g7= sau 22.£ tf5 A:d4+ 23.cd *h8! 24.2c7 2g8+ 25.*h2 2g6 cu un joc confuz (26.®h4 h6 27.JLe2 2ag8 28.^g4 e3!). Albul mai are o încercare de a-și folosi superioritatea numerică pe partea de rege - 21. cd!? (in loc de 21.A:d4) 21...fe 22JLe2.

În plus, 20...®d6!? (Kotov) 21.cd (21. £g5 de!?) 21...Axd4 22.2dl Qxe3+ 23.®:e3 ®d4 cu șanse de egalizare. Dar mișcarea în joc, așa cum vom vedea într-un moment, nu este chiar așa de rea.

21.cd.

21.. .5xd4? Acesta este adevăratul punct de cotitură! Se pare că odată cu mișcarea anterioară, Stein și-a conturat mișcarea semnăturii - un sacrificiu de schimb pentru dominația pe pătratele negre. Kondratiev a considerat-o forțată, „pentru că

21.. .A:d4 22.A:d4 2:d4 23.f6 este nesatisfăcător pentru Negru.” De fapt, după 23...'re5!

24.®e3 2d7! 25.Ae2 217 are o poziție destul de defensabilă.

278

Boris al zecelea

Mai viclean 23.We3 (Kotov), și dacă

23... .flad8?, apoi 24.N6! cu un atac teribil: 24...®e5? 25.N7+! &g7 26. Sc7 SÍB 27.BÍ5! (începutul unei serii de lovituri cu tunet) 27... 28Æh5+! F8 29.fid7! Sxd3 30. Sxd6 Qxe3 31.Hd8! sau 28...gh 29. Sg5+ Qb8 30.WÍ2! Wd8 31.He7!+_. 24...®f7 este mai bun, dar chiar și aici după

25.Ae2! nu vei invidia negrul:

25.. .54.7 26.af2! Jc8?! (26... ®xa2? 27.e5!) 27Dxc8+ Axc8 28.

gf 29.ag2+ Qb8 3. "b6 cu un dezastru.

Totuși, chiar și pe 23.®e3 aceeași centralizare imediată vine în ajutor - 23...®e5! (24.16 Bd7) cu joc neclar, mult mai acceptabil pentru Negru decât după sacrificiul de schimb îndoielnic.

22JL:d4 JL:d 4+ 23.Qd2 Ae5. Pe 23...ííg5 (Kotov) 24. ®dl! cu ideea ®g4. „Dacă negrul ar putea aduce rapid în joc cavalerul a5, ar avea o compensație suficientă pentru schimb, dar

23.. .£u6? imposibil prin prisma 24. Qc4+ Qj8 25.fg, scrie Kondratiev. „Cu toate acestea, 23... ad8 a fost mai precis.” Adevărat, după 24.Sdl Ae5

25. ®e2(e3) poziția diferă puțin de ceea ce s-ar fi putut întâmpla în joc.

24. «e3 Sd8 25. Sf3. „Albul amenință că va trece la atac

26. fg hg 27.h4” (Kondratiev). Bun si 25.Scdl!?

25...Wh4 26.fg Axg3? Ispitit de o combinație incorectă, deși după 26...hg i-ar fi totuși greu să-și realizeze avantajul Albului.

27R:dZ S:d3.

28Rs8+?! O ratare de presiune la contra-timp, aproape pierzând victoria. Kondratiev subliniază două

calea spre scop.

Primul, prozaic este 28. ®xd3 Qxe4+ 29.Q112 £xd3 30.ïïc8+ Q%7 31 JXc7+ Q16 32.g7 ar fi „angajat cu dificultăți tehnice”, dar acest lucru nu este adevărat: 32...Ãc4 33. Qxc4 ®xc4 34.g8® ®e2+ 35.3g2 ®e5+ 36.®g3 Wxg3+ 37.&:g3 £w4 38.*h4! (și *h5-h6:h7) sau 32... W4!? 33.g8® W:c7 34.Wg5+ Phoebus 35. ®e3+ We5 36.W:d3 ^c6 37>:h7!+-.

A doua modalitate, elegantă, ar putea duce la o poziție amețitoare: 28.gh+! FIi8 29.2c8+! A:c8 (29...Q:b7 30Rc7+ Qb8 - vezi mai jos) 30>:d3 Q:b7 31.e5+ Qb8 .e6 sau 28...Qxq7 29.QC7+ Qb8.

stea arsă

279

30.SÍ3Ü (o lovitură uluitoare; varianta lui Kotov 3O.ÍÍ:d3? Ã:e4+ 31.SÍ3 Wg5+! 35.dxa7 £o6=) 30... Axe4 31.Qb2!! cu o victorie unică descoperită cu un sfert de secol înainte ca computerele să invadeze laboratorul de analiză a șahului!

28... .Axc8 29-gh+? Și această greșeală neevidentă a trecut de atenția comentatorilor.

Pentru a găsi un câștig, sunt necesare cunoștințe de geometrie superioară a computerului: 29.®:d3! hg 30. ®d5+ ig7 3I.Nc3! E greu de crezut că Negrul este lipsit de apărare, dar după 31...Qxb3+ (31...Aa6 32.We5+!) 32.2:h3 ®g4+ 33.2g3 ®e2+ 34.Qh3 regele scapă de check-uri - 34... W1+ 35 .ig4 We2+ 36.&g5 ®h5+ 37.FT4 ®h4+ 38. φβ etc.

29.. .Φ:ή7 30.®:d3 ®f6! Se pare că Spassky a ratat această apărare. Poziția albului este puțin mai plăcută, dar cel mai rău este în urmă pentru Negru. A desena.

Așa că campioana mondială a ratat șansa de a egala scorul întâlnirilor personale cu marele maestru din Lvov. Apropo, Stein a avut un scor pozitiv nu numai cu Spassky (+3–2=9), ci și cu Tal (+2–1=14), Keres (+2=6), Polugaevsky (+3–2= 3), plus egal cu Botvinnik (+1-1=2), Smyslov și Petrosyan (+1-1=8 fiecare). A avut și un adversar dificil - prietenul său mai mare Yefim Geller, cu care, însă, și Fischer a jucat greu.

O salvare miraculoasă i-a permis lui Leonid să rămână pe locul 1, iar abia în ultima rundă l-a depășit Karpov. Curând, FIDE i-a inclus pe amândoi printre marii maeștri admiși personal la turneele interzonale. „Îmi voi încerca din nou norocul”, a spus Stein într-un interviu. „La 38 de ani, poate că nu este totul pierdut încă?!” I-a revenit să joace în vara anului 73 în îndepărtata Brazilie și era timpul să înceapă pregătirile.

Dintre jocurile din această perioadă, aș dori să evidențiez victoria lui asupra lui Smyslov: la fel ca jocurile cu Keres și Tal citate mai sus, ilustrează forța colosală la șah a lui Stein și stilul său original și șlefuit de joc.

Nr 368. Început englezesc A17 STEIN - SENS

Campionatul pe echipe al URSS, Moscova 1972

1.c4 &f6 2.£æ3 eb 3.^f3 b6 4.e4 Qb7 5>e2!? În spiritul vechii idei a lui Chigorin 1.e4 e4 2. ®e2!? – pentru a face d7-d5 mai dificil și pentru a spori efectul e4-e5.

Huebner și Romanishin au pus curând în practică nu mai puțin ciudat 5.Ad3!? cu ideea de Ac2 și d2-d4.

5...&b4. Luptă pentru e4. Alternativa este 5...c5 urmat de 6.e5 £ùg8 7.d4 (Portish-Matanovich, Yerevan 1965; Korchnoi-Petrosyan, Odessa (m/3) 1974) sau 6.g3 £ùc6 7.JLg2 (Ulman- Spasov, Cienfuegos 1973). Au mai fost 5...d6 6.d4 Ae7 7.g3

0-0 8.Ag2 c5 9.e5 £fd7 cu șanse de egalare (Vaganyan - Polugaevsky, URSS (ch) 1974).

6.e5 ^e8 7.d4. După 7.g3 £ùc6

8.¿g2 ^d4 9.®d3 A:f3 10.A:f3 ^:β+ 11.®:β <£e7 12.0-0 (12.d4!?)

12...^c6! 13.®e4 0-0 14.^e2f5 15.ef ®:f6 16.d4 e5! Negrul are un joc excelent (Korchnoi - Portisch, Bad Kissi ngen (m/1) 1983).

7...d67! Confruntat cu o surpriză, Smyslov face o mișcare firească, dar imprecisă. Subminarea lanțului de pioni în locul cel mai fortificat nu face nimic.

Corect a fost 7...®e7! cu ideea de d7-d5, așa cum Karpov a demonstrat în cele din urmă în meciul împotriva lui Korchnoi (1974), de exemplu: 8.Ad2 (8.a3 A:c3+ 9.bc d5!, și trebuie jucat 10. ed sau acceptă pătratele de slăbiciune ale Albului) 8...0-0 9.0-0-0 d5 (al treilea joc) sau 8.Wd3 d5 9.ed cd (9...®:d6!?) 10.a3 Axc3+ 11. ®: c3 0-0 (al 7-lea joc), sau chiar mai bine ll...£kl7! și Sc8 cu șanse de a prelua inițiativa din cauza slăbiciunii pătratelor albe, în special c4 (Ulman-Karpov, Skopje 1976).

8.a3. Mai târziu s-a dovedit că 8.Ad2! de 9.de £ùa6 10. 0-0-0 ®e7 H.g3 0-0-0 12.^g2 £o5

13.¿g5 f6 14.2:d8+ ®:d8 15.3dl ®e8 16.ef gf 17.Ad2 ^e7 18.£u4! £\e4 19.A:b4 íòc6 20.Aa3 cu avantaj (Korchnoi-Karpov, Moc-qua(m/1) 1974).

8..   .Axc3+ 9.bc &e7 10.h4! Începutul unui plan ascuțit menit să deschidă jocul pentru o pereche de episcopi albi. „Se pare că Albul

contestă canoanele clasice: piesele lor nu sunt încă dezvoltate, centrul este nesecurizat, regele este în centru, turlele nu sunt conectate, iar pionul extrem, ca un soldat indisciplinat, merge pe un risc riscant. campanie” (Gufeld, Lazarev).

10.. .£ùd7. Și aici 10...d5!? cu ideea 1 l.cd Aab 12.c4 ed sau 12.®c2 D:P 13.Φ:íΪ ed 14.h5 h6 15.<á?gl 0-0 16.a4 ^bc6

17.®d3 Wd7=.

11 -h5S Un sacrificiu de pion îndrăzneț.

11 ...Axf3? Urmează în mod clar planul planificat pentru distrugerea centrului de pion al lui Alb, dar a fost necesar să se includă

stea arsă

281

H...h6. După 12.Af4 A:f3 (în favoarea Albului 12...de 13Æïe5 0-0

14. W13) 13.®:f3 de 14.de Sat 15. Sdì Wc7 16.Ae2 0-0-0 17.0-0 Poziția albului este mai bună, dar nu atât de mult ca în joc.

12. ®f3 de. Acum pe 12...h6 este deja puternic 13.®g4!, iar contraatacul

13.. .de?! 14.®:g7 Bg8 15.W:h6 Ôf5 16.Wd2 ed 17.cd Bg4 nu face decât să mărească avantajul Albului: 18.Ab2Se4+ 19.^.e2. Și dacă 13.. Æf5, atunci 14.¿.d3! (Gufeld, Lazarev). Și apoi 14... 0-0 15.ed cd 16.®β și g2-g4-g5 cu un atac formidabil.

13 h6! gh?! Chiar și un astfel de clasic precum Smyslov nu a simțit dinamica acestei poziții neobișnuite. Totuși, răul mai mic a fost 13...g6 14.de 0-0 (14...£œ5?

15. W6), iar dacă 15.¿g5, atunci 15... ^xe5! 16.S6 2D5 17.®:d8 Sa:d8

18. A:d8 Itd8 cu o oarecare compensație pentru schimb și șanse de egalitate.

14JL:h6?! Forțarea jocului, dar probleme mai dificile au fost puse înaintea Negrului de forțarea 14.Ad3! ^g6 15.Ae4 Qb8 Ib.Asb £ùe7 (pe 16...ed?! 17.cd 4òe7 atât 18.M4 cât și 18.De4 4ag6 19.A:h6 Wí6 20.®e3 sunt bune) 17.de £ ù:c6 18. ®:c6 ®e7 19.De3!, și deși manevra inestetică 19...Fgi8!? (cu ideea de Qc8) a permis să evite o detriment instantanee, după 20. Avantajul lui We4 White este incontestabil.

14...ed. Cu nepăsător

14.. .£rf5?! 15.^g5 í6 Negrul vine sub un atac zdrobitor:

16 g4! £ù:d4 17.cd fg 18.3116 Qe7

19.d5ed 20.Bdl! d4 21.Ag2 etc.

15_¿g7 Sg8 16.Sxh7.

16...   .£úf5? După aceea, un atac strălucitor de piese albe dă un efect uimitor.

Doar 16...^f8! 17.£xf8 Hxf8 a lăsat speranța pentru o apărare reușită: 18.0-0-0 (18.cd ®:d4=)

18...   c5! 19.¿d3 (nu mai bine decât 19.cd cd 20JI:d4 ®d4 21.®a8+ &d7 22.® Í8 ®al+ sau 20.c5 ®d5 21 JLb5+ &d8

22.Bxd4 ®d4 23.®:a8+ ^c8) 19... Qb8 2O.Ac2 (20.®f6 ®d6; 20.W4 Sc8) 20...b5! etc.

17.£.:d4 c5 18.g4! (acum atacul se dezvoltă fără interferențe)

18..cd   . Dacă 18..Ækl6, atunci 19.Ag7! Qc8 20.®f4! e5 21.Wh6 <£e4 22.£g2 £ùg5 23.Hh8 (Butler) 23...S:h8 24,®:h8+ Qe 7 25.®h4! Qe8 26. ®h5 sau 26.0-0-0 etc.

19.gf e5. 19...ef20 nu este bine. 0-0-0! m 21.Hh3 ^e4 22.®:f5 ®g5+ 23.®:g5 Ô:g5 24£g3 Qe7 25. cd. 19...£ùe5 20.®e4 de 21 Da2 e rău și! (pe lângă această mișcare indicată de Stein, 21. Sdì c2 22acl este și posibilă!) 21...Ú6 22.f4! ef 23. Whl! &f7 24.®b7+-.

Încă o încercare de apărare

19.. .£ùf6 2O.fe fe 21.ah6 de este infirmat de 22.®c3 (sau chiar 22.adl c2 23DS1!) 22...<if7 23.Bdl

We7 24.C5Ü bc (24...Sad8 25.E:d8 S:d8 26.c6) 25.ST6+! W:f6 26.Sd7+ &g6 27.Ad3+! &g5 28>cl+! &g4 (28...Ш4 29>:c5+ e5 3O.W7+ Wf6 31.f4+!) 29.Ae2+ *6 30>:c5+ e5 31. ®c2+ <¿>g5 32.®h7! (Inarkiev).

2O.^d5! Sf8 21.cd Sc8 22. Sdì (22.c5!? Gufeld, Lazarev; 22.Sa2!? Dvoretsky) 22...®e7

23.jlg2! Eliberarea pătratului fl pentru rege.

23...   .5g8. Negrul eliberează și pătratul pentru rege, dar asta nu îi rezolvă problemele. Ca

23...ed+ 24.FP Wc5 (24...Ш 25. Wb5+ ®d7 26.S116! Sc5 27.«b2! Dvoretsky; 24...®:a3 25.Bh4!) 25. ®e4+ *d8 26.S:d4 ®:a3 27>h4+ Qc7 (27...We7 28.16) 28W4+ Qb8

29.Ad5 etc.

24.®b7« Sxc4 (24...Bb8 25. ®:a7; 24...Sd8 25.de!; 24...ed+ 25. *fl ®c5 26.¿d5 Sf8 27.B: f7!) 25.de. Mai precis 25.Ш8+! Wd8 26. V15, dar mutarea din joc nu ratează o victorie.

25.. .^:e5+ 26.FN ®b5 27. Fdi !

27...^Sam. Alegerea negrului devine din ce în ce mai mică și îngrozitoare: 27...S:g2+ 28.

®g2 Wxf5 29>g8+ 2Æ8 (29...Qe7

3O.B:í7+!) 3O.Sd8+ <í>:d8 31>:f8+ Qc7 32.S:f7+ sau 27...Scg4 28. Wc8+ Qe7 29.ad7+ ®:d7 3OÆf7+ Φ:í7 31.OÏ:d7+Ï Φ1B 32.Í6, iar perdeaua cade.

28.^xc6 (28.Sh8!) 28...Bxc6 29.Eh8! (lovitură tactică finală) 29...Segó 30.fg ah8 31.£c6 Sg8 32.1x17+ Qe7 33.Af5 fg 34.Sd7+ Φíó 35.Ad3. Black și-a dat demisia.

La începutul lunii iulie 1973, Stein trebuia să zboare împreună cu colegii săi la Campionatul European pe echipe și apoi la Turneul Interzonal din Brazilia (primise deja vaccinările necesare). Însă echipa nu l-a așteptat niciodată la aeroport: inima marelui maestru a cedat... Stein nu avea încă 39 de ani. Moartea lui subită i-a uimit pe toți jucătorii de șah. Chiar și campionul mondial dispărut Fischer a trimis o telegramă la Moscova: „Sunt șocat de moartea prematură a lui Leonid Stein, un mare maestru genial și bun prieten. Îmi exprim simpatia familiei sale și comunității de șah.”

Scurta lui biografie este cu adevărat tragică, pentru că prea multe obstacole administrative au căzut în lotul acestui talent. Păcat că nu am văzut niciodată meciul lui Stein, de exemplu, cu Tal sau Spassky. Aparent, singura modalitate fiabilă pentru el de a intra în competiția Candidaților a fost pur și simplu să se mute în altă țară. Dar vai...

Îmi amintesc cum la turneul internațional de la Baku (1980) Eduard Gufeld mi-a povestit entuziasmat despre noua sa carte „Leonid Stein”. Până la urmă, el, cu frică

care, privind în jur, mi-a șoptit încet la ureche: „Știi, în 1973, Stein a jucat mai bine decât Karpov!” - și imediat a fugit.

MÂNA LUI BONDAREVSKY

Deci, în 1961, Spassky din nou nu a ajuns la turneul interzonal. A fost o perioadă foarte dificilă în biografia unui tânăr talent care s-a trezit pe marginea vieții de șah. „Cineva ar putea renunța cu totul la șah, darămite să părăsească visul unei coroane mondiale”, a scris mai târziu Bronstein. „Dar Spassky decide să treacă mai întâi pe drumul accidentat și se angajează într-un plan de antrenament profund gândit.” Experimentatul mare maestru Igor Bondarevsky devine antrenorul său permanent.

Acest tandem s-a dovedit a fi foarte de succes și a funcționat timp de aproximativ 10 ani - un exemplu rar al unei cooperări atât de fructuoase pe termen lung (comparabil doar cu tandemul Petrosyan-Boleslavsky). Aici este important ca antrenorul și pupile lui să aibă

compatibilitate psihologică, iar apoi tot potențialul de joc nerealizat al profesorului, toate ambițiile sale ascunse pot fi „moștenite”. Așa s-a întâmplat cu Spassky și Bondarevsky, un jucător de șah remarcabil care și-a arătat o mare promisiune în anii 1940.

Igor Zakharovich a visat să crească un campion - și el

îl furcă pe Boris să lucreze, deși era cunoscut ca un sibarit și o persoană leneșă dezinteresată. Antipatia lui Spassky de a se eforta excesiv era un proverb, dar Bondarevsky a reușit să schimbe asta. Și a venit ziua în care Boris a decis: este timpul să devii campion mondial! Și văd această imagine - fiind într-o dispoziție bună, el îi spune brusc lui Bondarevsky: „Ei bine, Vater, nu este timpul să devin campion mondial?” (Spassky l-a numit cu afecțiune pe antrenor „Vater” - chiar era ca un tată pentru el.)

Cred că de acolo a început totul. „Vater”, desigur, nu a obiectat: puterea naturală a lui Spassky, talentul său erau colosale - tot ce a rămas a fost să organizeze corect munca de șah și să distribuie corect forțele (atât fizice, cât și psihologice) pe o distanță lungă. Astfel și-a început lunga călătorie spre vârf, primii ani ai cărora sunt descriși în interesanta carte a lui I. Bondarevsky, Boris Spassky Storms Olympus.

Rezultatele lucrării titanice nu au fost lent de spus. Spassky a început să joace mult mai consistent și a câștigat al 29-lea campionat al URSS, trecând, potrivit antrenorului,

Examen de matriculare. Dar Boris a trebuit să înceapă următorul ciclu al campionatului mondial din semifinalele celui de-al 31-lea campionat al URSS. Și a trecut cu strălucire tot ciclul – cel mai lung din istoria Concursului de Candidați! În drum spre meciul pentru coroana mondială, Spassky a jucat 98 de meciuri de calificare: semifinala și finala campionatului național (ambele neînvinse), „turneul de șapte” zonal, interzonal, apoi meciuri cu Keres. , Geller și Tal.

Finalul turneului interzonal de maraton de la Amsterdam (1964) a fost deosebit de dramatic, unde, permiteți-mi să vă reamintesc, doar trei din cinci mari maeștri sovietici remarcabili au putut intra în primii șase. După ce a câștigat opt victorii la rând la mijlocul cursei (!), Spassky a preluat conducerea. Dar concurenții nu au rămas în urmă, iar când, în penultima, runda a 22-a, Boris a pierdut pe neașteptate în fața lui Larsen, situația s-a complicat mult: a doua zi, pentru a trece înaintea lui Stein sau Tal, a trebuit să câștige” in ordine".

În primul meci, Boris a primit cel mai înțelept și venerabil adversar - Paul Keres. Și, mi se pare, acest duel a arătat deja că Spassky nu are egal în lupta super dură inerentă meciurilor scurte. Deși Keres a câștigat primul joc cu Negru, nu a existat o mare luptă în meci: după ce a pierdut o victorie în al 2-lea joc, Spassky a marcat apoi trei victorii la rând. Și doi dintre ei în debutul în coroană

marele maestru estonian al jocului spaniol (asta nu s-a mai întâmplat niciodată pentru Keres: să piardă atât cu alb, cât și cu negru!). Apoi Paul Petrovici a recâștigat un punct, dar în ultimul joc tineretul a preluat conducerea, iar meciul s-a încheiat cu scorul de 6:4 în favoarea lui Spassky.

Aceasta a fost urmată de o înfrângere demonstrativă a lui Yefim Geller - 5.5:2.5. Dar atunci Geller nu a fost deloc un dar: în meciul din sferturi l-a învins pe Smyslov cu același scor... Dar Spassky nu a lăsat nicio șansă adversarului său!

Și acum finala este un meci dificil cu Mikhail Tal. Fostul campion mondial și-a revenit sănătății și a fost din nou în creștere. În plus, el l-a depășit clar pe Spassky în experiența de meci. A fost un duel foarte interesant, o adevărată bătălie a uriașilor! După ce a pierdut al 2-lea joc cu Albul, Boris s-a trezit într-o situație dificilă și a început să schimbe pas cu pas soarta meciului. A jucat fiecare meci până la sfârșit, strângând toate șansele, scoțând poziții puțin mai proaste și câștigând poziții puțin mai bune. Bondarevsky l-a pus perfect din punct de vedere psihologic!

Spassky a stins activitatea lui White din muguri, jucând-o pe cea acum la modă - cu mâna lui ușoară! - Contraatacul lui Marshall. Un sacrificiu pur pozițional al unui pion, pur și simplu pentru a schimba natura luptei, pentru a prelua inițiativa - și aici se simte mâna lui Bondarevsky. Pentru Tal, acest lucru a fost fatal: a fost forțat

den să se joace pe teritoriul altcuiva, unde se simțea mult mai puțin încrezător. În cele din urmă, a schimbat 8.c3 în „lateral” 8.a4 și 8.h3, dar asta i-a îmbolnăvit și spiritul și a adus două înfrângeri.

În mijlocul meciului a fost o luptă încăpățânată. Spassky și-a ținut adversarul la distanță, împiedicându-l să atace și impunând un joc strategic complex. Jocul 9 a devenit un punct de cotitură, unde Tal a avut un oarecare avantaj, dar lui Rigan nu i-a plăcut poziția în sine, iar în necazul de timp care a urmat, a pierdut firul jocului. Spassky a jucat foarte bine astfel de poziții „spaniole” și nu i-a fost greu să aducă lucrurile la victorie. Cel mai probabil, după aceea, Tal, învins de răbdarea și rezistența adversarului său, nu a crezut în interior că ar putea câștiga înapoi. Se pare că și-a pierdut nervii: a început brusc să cânte „fără cârmă și pânze”, ca în anii 50. Cu toate acestea, vizavi stătea un jucător de șah complet diferit, asupra căruia toate aceste trucuri nu au funcționat ... Drept urmare, Spassky a câștigat cu un scor de 7:4 și a continuat la Petrosyan.

Dar aici reclamantul a făcut o greșeală tipică (a fost deja menționată în capitolul despre Petrosyan). Din câte se pare, este greu de realizat că una sunt meciurile candidaților, iar meciul cu campioana mondială este cu totul altceva: campioana în exercițiu este mai tare decât cel mai puternic concurent! Apropo, am făcut o greșeală similară în 1984 și Short în 1993. Din păcate, înțelegerea diferenței vine de obicei cu întârzieri.

Danemarca, când scorul este deja deplorabil... Mi se pare că și lui Spassky s-a întâmplat același lucru. Luptând cu demnitate și într-un mod asemănător șahului, fără a ceda adversarului său, nu a reușit totuși să ridice cheile lui Petrosyan, să spargă apărarea sa densă.

După ce a pierdut un meci din campionatul mondial la 29 de ani, Boris a fost forțat să treacă printr-un alt ciclu istovitor și a făcut-o cu brio. Dar mai întâi, în vara lui 1966, a câștigat superturneul din Santa Monica, învingându-l pe Fischer într-un stil excelent (Petrosyan a marcat doar 50 la sută acolo). Anii lui Spassky au început cu adevărat!

Cooperarea lui Boris cu Bondarevsky a continuat. Erau încrezători că sunt pe drumul cel bun și că următorul meci împotriva lui Petrosian va fi câștigat. Cu toate acestea, înainte a fost necesar să câștigăm trei meciuri de solicitanți. Apropo, Fischer nu s-a numărat printre ei: formidabilul american a renunțat la interzonala la Sousse (1967), având 8,5 din 10. Dar chiar și devenit un concurent, cu greu l-ar fi putut învinge pe atunci pe Spassky, care a păstrat încă o mare energie și flexibilitate de gândire...

Boris a primit din nou adversari dificili: în sferturi - Geller, în semifinale - Larsen, în finală - Korchnoi. Dar, paradoxal, toate meciurile au fost dictate de Spassky și s-au încheiat cu o marjă de trei puncte! Astfel de victorii încrezătoare s-au bazat pe o strategie bine construită. Recomandările formatorului și naturii

Noul instinct al lui Boris l-a ajutat să se joace de fiecare dată într-un mod cât se poate de neplăcut pentru acest partener. Și din moment ce rivalii erau încă foarte diferiți unul de celălalt, toată lumea a început să vorbească despre universalitatea stilului lui Spassky.

În meciul cu Geller (Sukhumi, aprilie 1968), a jucat cu totul altfel decât în 1965. Apoi s-a impus în stilul clasic, pur pozițional, iar acum a creat poziții tensionate, iraționale, cu ochii pe rege. Aici stă secretul înfrângerii lui Geller: s-a pregătit mult timp pentru un adversar, dar a primit unul complet diferit! Cu Alb, Spassky a evitat să deschidă dispute în scheme la modă (Efim Petrovici era un cunoscut „jucător de debut”), iar cu Negru a stins clar impulsul de atac al adversarului cu ajutorul Apărării Franceze.

Cu o perseverență rară, a jucat împotriva „sicilianului” o variantă închisă depășită și a condus astfel un duel de deschidere pe propriul teritoriu. Parcă a renunțat fără luptă la culoarea albă, dar i-a impus lui Geller, care iubea pozițiile de numărare specifice, caracterul vâscos al luptei, ceea ce îi era neplăcut. Și până la urmă, lui Geller i s-a întâmplat o adevărată tragedie, care i-a surprins pe toți fanii și martorii oculari ai meciului: după ce a obținut poziții câștigătoare în al 2-lea și al 4-lea joc cu prețul unor eforturi mari, a aterizat de ambele ori sub un atac de împerechere. Calculul subtil al lui Bondarevsky și Spassky a fost pe deplin justificat!

Nr. 369, Apărarea siciliană B25 SPASSKY - Meciul candidaților GELLER, Sukhumi (m/4) 1968

1.e4 c5 2.^c3 d6. Evident, Geller se străduia pentru variante cu 3.£ùf3 £tf6 4.d4 cd 5.<2\d4 ab sau

5... £u6, în care l-a învins pe Fischer de două ori în 1967.

Mai radical este 2...e6 3.g3 d5 4.ed ed 5.Ãg2 £ùf6 6.<5ùge2 d4= (Spassky-Korchnoi, Kiev (m/5) 1968; Spassky-Kasparov, Bugoino 1982). Dar apoi Albul poate trece la alte linii prin 3.W3 și 4.d4.

Z.dZ 4.Dd2 dB 5.d3. „Deși Boris încercase deja să joace varianta închisă împotriva lui Petrosian, totuși a fost o surpriză binecunoscută pentru mine” (Geller). „Am ținut cont că lui Geller nu-i place să se apere” (Spassky).

5...¿g7 6.f4. Pe 6.Ãe3 (6. £ge2 e5! – Nr. 256) 6...e6 nu este rău sau

6.. .EB8 7.®d2 b5 8.£ge2 2*14 9. 0-0 e6 10.2*11 2te7= (Spassky - Portisch, Mexico City (m/11, 14) 1980).

6...2ùf6. În jocul 8 Geller a egalat șansele după 6...e6 7.2rf3

mâna lui Bondarevski

287

^ge7 8.0-0 0-0 9.a3 Ád7 10.YY Sc8 H..ld2 12.£o2 Da4 I3.b3 Dsb 14.c4 &:β+ 15.D.i3 d5, dar Spassky a continuat cu succes disputa în semifinala împotriva lui Larsen: 9.Ád2 Sb8 10.2N b5 N.a3 a5?! (11...S 12.De3 ®c7= Game 7; 11...ΐM7!? Spassky - J. Polgar, Monaco 1994) 12.a4! b4 13ÆÆ>5 d5 14.c4!, uciderea contrajucului lui Negru (jocul 3).

Ani mai târziu, arma preferată a celui de-al 10-lea campion mondial a eșuat în jocuri importante împotriva lui Por-tish: 9.YY b6!? 10.Bd2 Qb7 11.^e2 ®d7 12.g4 U5 13.gf ef 14.c4 ^d8! 15.^c3^e6! 16.£g5 ^:g5 17.fg Hf7! 18.SHZ?! fiafô 19.®h3 W18!

20.efl.c8! 21Æe4 ld4+ 22.ΦЫ &:β 23.£rf6+ Φь8! ... 0-1 (Mexi-co(m/1) 1980) sau 9.1e3 £ùd4

lO.Bbl (mai târziu Spassky a trecut la 10.Af2) 10...Bb8 11Ae2 &β+ 12.1:β b6 13.g4?! f5 14.^g3 1b7 15.gf ef 16.c4 ®d7 17.®d2 2be8

18.Bbel &c6 19.1g2 (19.ef ¿M4!)

19...ôd4 20.FY fe! 21.de?! h5! ... 0-1 (Toluca(mz) 1982).

La un moment dat, 6...e5 era la modă (Larsen - Portisch, Rotterdam (m/1) 1977 - vezi p. 167), dar apoi Albul a dovedit puterea planului cu 7.£ùh3!, de exemplu: 7...ef 8.1:f4 £ùge7 9.0-0 h6 10.2b 1 0-0 N.a3 Ieb 12.1e3 Ôe5 13.£rf4 ld7 14. FY Es8 15>d2 Q117 16.h3 Dsb

17.g4 ®d7 18.Ш2 cu inițiativa (Spassky - Portisch, Geneva (M/13) 1977), iar la 7...^ge7 8.0-0 <M4 (8...0-0? 9.f5 gf 10.Wh5 cu un atac) la fel de ascuțit ca 9.f5 gf 10. Wh5!? (Spassky – Gort, Bugoy-no 1978) și calm 9.SÍ2!?

(Spassky - Timman, Buenos Aires (ol) 1978).

7.£tf3 0-0 8.0-0 £b8. 8...1g4!? (mai puternic, dar mai pasiv 8...£ùe8 și П-β) 9.h3 A:β 10.1:β £d4 H.lg2 Sc8=.

9h3! „Rezultatele debutului celei de-a doua tranșe, desigur, nu i-au mulțumit pe Spassky și Bondarevsky și au găsit o nouă cale. Controlul întărit asupra pătratului d4 face extrem de dificil pentru Negru să contracareze pe partea de damă” (Geller).

În al 2-lea joc după simplul 9.£ùh4?! £ùd4! 10.f5 b5 1 l.lg5 b4 12.^bl £ùd7 13.^d2 2w5 14.QF a5 (14...Q7!? cu ideea de d6-d5) 15.2Ы a4 16.2M3 (16 . ..

Dub!?) 17.&β ®b5! 18>d2 a3 (18...gfì? 19.1h6 f6 20.£ùh4 fe 21.À:e4 d5 nu este rău) Negrul a preluat inițiativa: a descoperit deja întregul flanc de damă, în timp ce Albul nu are un atac real.

În acest moment critic, Spassky, cu un neașteptat sacrificiu de schimb, a complicat jocul și, devenit deosebit de neplăcut pentru Geller, și-a schimbat brusc direcția: 19.ba! ?ïa3 2O.Sbel!? DsZ

21.WÍ2 Qxe1 (21...^b5!?) 22.Sxel

f6 (22...£fc5!?) 23.M6 Hf7 24.g4 eb (pe lângă 24...e5, 24...^b5 și Sa8 au fost din nou bune) 25.<£h4 g5?! (25...We8 26.M1!; 25...®b5!? 26.fg hg 27.^:g6 Ebb7) 26.£rf3 ef 27.gf Qb8 28.h4 g4 29.£>h2 g3? ! (și acest lucru este deja într-un timp grav!) 30.®:g3 £\c2 31.Egl M7? (fatal rate; după 31...Sbb7! 32.MJ íbd4 33.M5 Sfc7 totul este neclar) 32.MJ Wd7 33.M5 Ye 7 34Æg4 Eg8 35.Wf2 <5ùd4 36.£\f6 S:gl+ 37.®+ 37. : gl, iar Black și-a dat demisia.

Calmul cu care a jucat Spassky fără un schimb pur este impresionant, crescând treptat presiunea. Albul nu avea nici măcar obiecte directe de atac! Acest joc a arătat că pentru Geller îi este greu să ia poziții în care regele său este în pericol... Așa că de ce nu ar trebui Albul să repete complotul, și chiar și într-o versiune îmbunătățită?!

9... b5 10.a3! (dar nu 1 0.M3 b4

11.^2 2ri7 12.YY Wa5=) 10...a5 11.De3 b4 12.ab ab 13.£ùe2 Ab7 14.®d27! Mai exact, 14.b3!, așa cum a fost cazul în jocul al 6-lea.

14... ja8 15.Sab1 Wa5. Negrul are din nou o poziție activă. 15...Wc7!?

1 b.b3 Sfc8. A ratat oportunitatea amuzantă 16...d5!? 17.e5 d4 18. M2 ¿àd5. Potrivit lui Geller, aici negrul are un avantaj pozițional, dar după 19. £ùg5 6 20.4òe4, după părerea mea, este în față o luptă cu două tăișuri.

17. Í5 Wb67! Mai exact, imediat 17... ®d8! cu joc excelent, de exemplu: 18.e5?! ξ\15! 19.e6 fe 20.fg hg 21.¿ág5 Wd7 etc.

18. g4 Sa2 19.2*1 Sa5 20. ®f2S Controlul pătratului d4!

20...®c7 21.£>e2 Sa2 22. Sbcl «d8 23.£tf4. În cazul 23.fg hg 24.e5 pierde 24...£kl5? 25Æg5 2œ5 26>h4 Mí 27.W17+ Q18 din cauza 28.Axd5! (mai rău decât 28M4 Ô:f4 29Æ:f4 A:g2 30.£:g6+ Qe8 31Æ>:e5 A:e5 32.®:f7+ &d7 33. Zh5+ Phoebus 34.*:g2 Wd7) 28...A:d5 29Æùf4 e6 30.£ù:f7, dar după 24... <5\e5 25Æù:e5 A:g2 26.&:f7 Wf8 27. W:g2 W:f7 28M2 situația este neclară.

23...«e8.

24.£kj5? „La început am plănuit 24.g5 íbd7 25.h4 cu amenințări periculoase pe partea regelui. Totuși, mi s-a părut lent, și am jucat „vioi” și mai repede, dar până la urmă am rămas fără nimic” (Spassky). Nici mie nu prea imi place 24.g5. 24.W14! pare mai puternic, de exemplu: 24...£ri4 25.®:d4 cd 26.A:d4 Sc:c2 27.S:c2 E:c2 28.g5 £h5 29. A:g7 ®: g7 30.16 ef 31.gf ®d8! 32. QY <Se8 33.^6 ®c8 34.2tf8 &16 35. <2\g6 hg 36.®:f6 cu joc ascuțit.

24...^d4! (acum pionul c2 crapă) 25.fg hg 26.£*R5? După o lungă deliberare, Albul face o altă mișcare de „stânga”,

mâna lui Bondarevski

26.Wh4 (26.A:d4? 2:g4! 27.W14 ¿:d4+ 28.ΦЫ 2if6 29.2sd5 À:d5 30.ed ág?) 26...2:c2 (26...21x2? 27.2 Í2 sau 26...e5? 27. 2:g6!2x2+ 28.FI2 fg 29.2:f6 ¿:f6

30.Wh7+ φβ 31.HП 2f4 32.^.:f4) 27.2x2 21x2 28.i.d2 ¿sat! (28... 2d4? 29x5) 29.2x15 &d5 30.ed 2d4 nu au compensație pentru pion.

26...2*:b3. Mult mai ușor este 26... £xd5! 27.ed 2i:b3 28.2cdl 2id4 cu un avantaj clar.

27.e5! „Singura, dar minunată șansă de a înnebuși apele și de a continua lupta” (Geller). Unele capcane și pericole încep să îi apară lui Black...

27...2:c1? Bad 27...2ù:d5? 28. Wh4 2if6 29.ef ef 30.Wh7+ *f8

31.Af42d8 32Dse1 Wxl! (32...Wd7 33.£:b7 W:b7 34.^4 2x2 35.I.I6 +-) 33.2x1 └:g2 34.&:g2 2x2+ 35.£g3 2x14 36.2x4 2x2+ 37.2x3 2x2+ 37.2x2 .M6! (38.QO? 2x4! 39.de b3 40.Áh6 Axh6 41.W:h6+ Qe7 42. Wd2 2b8) 38...À:h6 39.®:h6+ Qe7 40.W4 câştigă.

Cu toate acestea, 27...de! 28.2:f6+ ef 29. À:b72>xl 30-lLcl 2d8 31.2x4 We7

32.^c6 b3 a păstrat un mare avantaj.

28.L:s1? „După aceea, înfrângerea lui White a fost inevitabilă. Corect 28.ef! ef 29.2i:f6+ ¿:16 3O.Á:b7 cu o poziţie confuză. În orice caz, Negrul avea o linie trasă: 30...2x2! (rea 30...£e2+? :e6 fe 39.±e6+ Sf7 40. ¿gl!c4 41. №g6+ ^8 42. Üfh6+ ág8

43. 6 cu o victorie. – G.K.) 31.W:f6 2ie2+ 32.FN2 2c7 33.Ág2 W:e3 34.Wd8+ <á?g7 35.W16+ cu cec perpetuu" (Geller). Dar și mai tentant este 33...®e5+! 34.1d,:e5 de cu un final clar mai bun.

28...£:d5 29.i.:d5 (sau 29.ef A:g2 3O.fg â.:fl 31.Wh4 *:g7-+)

29...2>:d5 30.Ш14 2f6! 31 .ef ef 32.WW7+ Φí8 33.2e4 We5. Reflectarea amenințării 34.±h6. „Aici m-am gândit să renunț" (Spassky).

34.£f4 Wd4+ 35.FY.

35...2c6?7 „O greșeală teribilă într-o poziție câștigătoare" (Spassky). "De neînţeles! în necazuri de timp

adversar, având aproximativ 40 de minute rămase, Negrul refuză simplul 35...Bd8. După ce am calculat linia câștigătoare 36.g5 Sal 37.S:al ®:al+ 38.<í>g2 fg 39.A:g5 Rae8, am „văzut" în ultimul moment că cu turnul

39...   .d5 poți realiza și mai mult" (Geller).

Tragedia lui Black este că acum nu mai are nici măcar un egal! Cu toate acestea, există o anumită justiție mai înaltă în asta, ceea ce este dovedit de al 6-lea joc și, într-adevăr, întregul curs al meciului ...

3o.Aho! A:hó 37Ж8+ Qe7 38.^:f6 Af4. „Singura modalitate de a salva jocul a fost cu 38...AÍ8 39.Sel + ®e5 (39...Φά8 4O.W:f8+ Qc7 4LVT:f7+ Qbb 42.4M7+. -G.K.) 4O.R:e5+ de 41 .£d5+ Phoebus" (Geller). Acest lucru este într-adevăr mai încăpățânat, dar totuși nici nu a făcut economii având în vedere 4O.£d5+! Qe8 (40...Feb 41>f6+ Q:gi5 42>:f7+) 41.R:e5+ de 42. ®:e5+ Qgi7 43Æ:b4! Ad6 (43...cb

44.®d5+) 44.W6.

39.d5! (și singurul lucru, și suficient!) 39...Phoebus 40.®e8+ Φí5 41.®:f7! Soare7. Mișcare înregistrată. Paradox, dar nu există protecție:

41.. .Q^5? 42.h4+ Q±4 43.®:g6. Trebuie să renunți la turn.

42.^:s7 Q:d5. „Deja la analiză acasă, am văzut că 42...Bal, planificat la a 38-a mutare, se lovește de o lovitură dată: 43>c8+ Qe5 (43...Q:e5 §2, iar episcopul este pierdut) 44. ¿ág4+ Φΰ5 45.c4+!, iar negrul pierde turnul” (Geller).

42...Bxc2 nici nu ajută.

43.®e7! Finalizarea cu succes a vânătorii pentru rege. Mai deranjant 43Æie4+ Qbb 44.W7 We3! 45Æf4 Raa1+ 46.VP ®:h3+ 47.Q^1 Wg4+ 48.Qb2! ®e2+ 49.BÍ2 Wh5+ 5O.Φβ2 Whl+ 51.Fe3 Bgl+ 52.FG4 Wh4+ 53.Fe3+-.

43...®e3 44.^e4+ MI5 45. Wh7+ Ahó 46.Wd7 Af4 (46...Ag5 47>g4+ Qbb 48.h4 Af4 49.Bgl) 47.&Í6+ Qd5 48.^d5. Black și-a dat demisia.

Un joc absolut incredibil care a predeterminat rezultatul meciului. Scos din contextul întregii lupte, produce o impresie de neînțeles și tristă. Se pare că albul este pur și simplu fabulos de norocos. Dar dacă ne amintim de strategia de meci a lui Spassky, atunci totul cade la locul lui. Un alt lucru este că această strategie a necesitat o mare încredere în tine și o sursă de energie. Spassky era deja plin de încrederea psihologică atât de necesară pentru provocator, încât va deveni în orice caz campion mondial: „Dacă nu iese să câștig acum, voi câștiga următorul joc!” Este posibil să reziste la o asemenea presiune?!

În al 6-lea joc, un Geller șocat a vrut să clarifice jocul lui Negru, dar Spassky a trecut înaintea adversarului său și i-a provocat o înfrângere oficială.

Nr 370. Apărarea Siciliană B25 SPASSKY - GELLER

Meciul candidaților, Sukhumi (M/6) 1968 1.e4 c5 2.£c3 dó 3.d3 £k6 4. Ad2 db 5.d3 Ad7 6.f4 ôfó

mâna lui Bondarevski

7.£f3 0-0 8.0-0 Bb8 9.h3! b5 Y.a3 a5 II.Ae3 b4 12.ab ab 13.£ùe2 Ab7 (13...£ri7!?) 14.b3! „Semnul exclamării pentru previziune! Spassky și Bondarevsky, după ce au prevăzut ordinea stereotipă a piesei lui Black, au elaborat o aliniere excepțional de precisă a forțelor. Poate ar fi trebuit să schimb planul: 14...4M7!? 15JXc1 dracului! 16.g4 d5 cu joc complet” (Geller).

14... Ba8 15.Sci. Fără a pierde timpul pe Sbl, Albul câștigă tempo-ul.

15... .5a2 16.e4 ^a8?! Regina ar fi trebuit ținută mai aproape -

16... .Wc7 sau 16...Wa5 17.®el Wb5

18.Ш2 Bfa8 cu ideea de £ùd7 și Sal.

17. ®e1 ^ab?! Potrivit lui Geller, „după 17...d5 18.e5 <bd7 19. Wh4 e6 era încă posibil să se construiască structuri defensive”.

18. OFf2 £ùa7?S Fii atent

18.. Ad7.

19.f5S „Începutul sfârșitului. Atacul albului se dezvoltă atât de repede încât negrul nici măcar nu are timp să ia pionul c2 de care nimeni nu are nevoie acum” (Geller).

După cum vedem, Albul a realizat mult mai mult în deschidere decât în al 4-lea joc (să nu mai vorbim de al 2-lea).

19...£1)5 20.fg hg? Pierde prin forță. Potrivit lui Geller, „chiar 20...fg nu a schimbat nimic”, dar, în opinia mea, acest lucru a complicat semnificativ sarcina lui White:

1) 21>h4 £ùc7! (21...£ùa3? 22. £ùg5! și S:f6) 22.£ùg5 (22.£ùg5?! e5!;

22.e5 de! 23.A:c5 £e6 24.A:e7 Bf7)

22...h6! 23.^f4 (23Æ13? S:c2! 24. S:c2 ®:d3) 23...hg 24>:g5 £h7 25. ®:g6 Eí6 26.W15 cu joc ascuțit;

2) 21.£f4 Dc8 22.e5!? de 23.£Y.e5 £te4! 24.A:e4 ¿:e5 25.®h4 A:f4 (rău este 25...Af6? 26JLd5+ e6 27. £ù:e6! A:e6 28.E:f6 S:f6 29.W:f6 A : d5 30>d8+ <á?g7 31>e7+! Af7 32>e5+) 26.S:f4 S:f4 27.A:f4 Wf6 28.¿d5+ (neclar 28.£g5 Wd4+ 29. *hl £úc3 30 DW ^e2!) 28...Φí8 29. W!? (dacă 29.M6+ Qe8 3O.W:f6 ef 31.Dsb+ ¿d7 32.A:b5 Q:b5 33. Ae3, atunci 33...c4! 34.dc Asb 35.Ac5 Ae4 3b.c3 bc 37 . E:c3 Bc2 38.Be3 U5 cu compensație suficientă) 29... £*14 :d4 35.Φí2 £eb 36.Q:eb £^:eb 37. Ae3 cu un final de joc mai bun.

21. ^q5 &a3- Contraplay-ul împotriva pionului c2 este evident întârziat. Spre deosebire de jocul precedent, Albul nu a ars nicio punte - nu au renunțat la mult material.

22. Wh4 Soare8. Pe 22...Ee8 23.e5 ar câștiga! de 24.E:f6! ef 25. W17+ Φí8 2b.Axc5+ Ee7 27.Axe7+ Qxe7 28>xg7 fg 29.®xe5+, iar acum vine sacrificiul de schimb imediat.

23.Sxf6! ef 24>h7+ Φí8. Din nou, ca și în al 4-lea joc, regina lui Alb a trecut până la h7 - natura luptei este complet identică: vânătoarea pentru rege! Și de data aceasta, o lovitură spectaculoasă decide:

25.&:f7! 2x2? Oh, pionul ăla nenorocit! Încă mai greu

25...Φ:í7 26.Q6 2g8 27.ôf4 2:c2 28.2R! g5 29.Wg6+ Qe7 30.¿:g7 gf 31.£:fó+ &d7 32>:g8 ®:d3 33. W7+ Phoebus 34>d5+ ®:d5 35.ed+ <á)d7 36.Ae4 etc.

26.Ah6! 2x1 + (sau 26...W:d3 27>:g7+ Qe8 28.2:c2 ^:c2 29.£f4) 27.£>:c1 Φ:í7. Ha 27...Axh6 28. £ú:h6 Qe8 câștigă 29Æ)g8 Φí8 30Æùe7.

28>:q7+ Qe8 29.g5 (nu e rău este 29.e5 Axg2 30.b) 29...f5 30. Íhg6+ Q<17 (30...Qj8 31.W7 Wc6 32.g6 ®d7 33>h7 ! Qc7 34.g7) 31. ®f7+ Phoebus 32.ef+. Black și-a dat demisia. Cel mai bun joc al meciului.

Scorul final a fost 5.5:2.5, la fel ca acum trei ani. S-ar putea crede că Geller juca sub puterea lui obișnuită. Dar acest lucru nu este adevărat: a jucat așa cum i-a permis Spassky! Câștigătorul a demonstrat

superioritate clară în psihologia meciurilor de lupte.

„Calmul și calmul uimitoare îl ajută pe Spassky să găsească cele mai bune măsuri practice în cele mai dificile momente ale luptei”, a scris Geller după meci. - Equanimitatea și încrederea uimitoare cu care face uneori chiar și deloc cele mai bune mișcări, fără îndoială, își pun adversarii într-o poziție falsă. De multe ori am pierdut timp prețios încercând să dezleg ceva care nu era cu adevărat acolo! Spassky a făcut greșeli grave de mai multe ori, dar excelenta sa ingeniozitate tactică l-a ajutat întotdeauna să complice jocul...”

Trei luni mai târziu, în vara lui 1968, a avut loc un meci de semifinale cu Bent Larsen, care se afla atunci într-un mare ascensiune (o poveste despre un mare maestru danez remarcabil vă așteaptă în volumul 4). Și din nou, rivalul lui Spassky a fost devastat! Totul a început cu un prim joc „liniștit”, dar foarte important din punct de vedere psihologic. Euwe a scris interesant despre ea și despre meci în general:

Spassky este mai puțin conștient de puterea sa deplină decât majoritatea marilor și, în acest sens, este opusul lui Larsen. Crede ferm în sine, luptă pentru inițiativă și joacă mereu pentru a câștiga. Jocul lui amintește oarecum de jocul lui Bogolyubov, care a spus: „Eu câștig cu Albul pentru că am avantajul primei mișcări.

mâna lui Bondarevski

293

Da, și ca negru, pentru că eu sunt Bogolyubov...” Larsen nu se teme de nicio complicație pozițională și recurge la trucuri nesăbuite pentru a-și atinge scopul. Regele se apără, crede Larsen, și nu ia măsuri speciale de precauție pentru a-și asigura propriul rege. Duelul antipodelor, Larsen și Spassky, a fost extrem de tensionat și militant. Pe de o parte, setea lui Larsen de a lua cu orice preț inițiativa s-a ciocnit, pe de altă parte, strategia deliberat restrânsă a lui Spassky, care, totuși, nu i-a limitat câtuși de puțin puterea sa practică enormă.

În jocul 1, Spassky a optat pentru o variantă de schimb calm a Apărării Slave, care de obicei duce la o remiză rapidă. În acest fel, i-a oferit lui Larsen posibilitatea de a-și arăta ambițiile. Chiar nu a vrut să se mulțumească cu un rol plictisitor și, într-o situație aproape fără viață, a încercat să preia inițiativa. Dar apoi, previziunea Spassky,

cu ajutorul unei combinații precis calculate, a creat un atac surpriză asupra regelui. Joc grozav, probabil cel mai bun din meci!”

Nr 371. Apărare slavă D14 SPASSKY - LARSEN

Meciul candidaților, Malmö (m/1) 1968

1 -d4 £ùf6 2.&f3 d5 3x4 sb. Deci Larsen nu a jucat aproape niciodată!

4xd cd 5.Af4 &sb b.^c3 Af5 7.e3 eb 8.L5. Varianta 8.Wb3 AB4! 9.Ab5 (Botvinnik - Trifunovich, Moscova 1947), care avea o reputație de remiză, a fost copleșit până la sfârșitul secolului cu o nouă teorie, dar evaluarea sa a rămas aceeași.

8... .^d7! (8...£b4?! 9.®e5! - nr. 223) 9.0-0. Linia modernă este 9.®a4 Sc8 (9...Wb6 10.SM14!) 10.0-0 ab 11.A:c6 B:c6 12.afcl Ae7 13.5kl 1!? (Petrosian a jucat 13.5ùe2 cu ideea de 13 ...Ad3?! .b5 14.Wb3 cu șanse de avantaj.

9.. JLe7 10.Dsi. Mai energic este 10.Wb3!?, de exemplu: 10...g5 11. £g3 h5 12.h3 g4 13.hg hg 14.5ki2 (Milov – Sadler, O. Man 1994)

14.. .ab!? sau 10...0-0 ll.Sfcl Sc8 12.A:sb be 13.Wb7 cu o luptă ascuţită (Milov - Huebner, Elveţia 1998).

10.. .0.0 11.DIN?! (11.®b3!)

11.. .Ds8.

12.JLd37! Mai bine 12.5úa4 Wa5 13.

A:sb fi:c6 14.2:c6 bc 15Ætе5 5\e5 1b.A:e5 Í6 17.1g3=.

De ce și-a dat Spassky adversarului atât de mulți pași? Probabil, confruntat cu o surpriză de început, a decis să evite complicațiile și să rămână la o strategie de așteptare - pe scurt, să-l lase pe Larsen să „joace șah”. Așa cum îi plăcea lui Botvinnik să spună: „Lasă-l pe unchiu!”

12...A:d3 13.®:d3 Ôb6 14. ®e2 ab. Negrul are deja un joc foarte confortabil: cavalerul invadează c4, iar expulzarea lui cu b2-b3 va slăbi flancul. Albul pierde adesea astfel de poziții și, pentru a evita acest lucru, trebuie să acționeze foarte precis și precis.

15.£ùe1! 2k4 16.^d3 ^b4?! Prima inexactitate a lui Larsen duce imediat la pierderea inițiativei. După 16 corecte... ®a5! Poziția negrului ar fi fost mai plăcută.

17.b3 &:d3 18.®:d3 &b6 19.f3 ¿d6 20.£ùe2 We7 21.£:d6 ^:d6 22.^d2! Pregătirea 4òf4-d3. „În poziții egale, Spassky joacă de obicei foarte subtil” (Gligoric).

Există încă un calm total pe tablă, dar tocmai asta nu-i place ambițiosului danez! Nu vrea să suporte o remiză și începe să caute mișcări active - „cu optimismul său caracteristic, vrea să atace chiar și acolo unde poziția nu îi permite” (Spassky).

22.. .^a3?! Această mișcare încă nu strica nimic, dar 22...2xc1 23.2x1 2c8 24.W5 b5= este mai simplu.

23.#ùf4 2x1?! În ciuda pierderii a două tempo-uri, „poate că a meritat să recunoaștem greșeala și să revenim – 23..W16” (Spassky).

Și din nou îmi amintesc de Botvinnik, care m-a certat pentru jocul meu ușor: „Dacă „lovesti” așa, te vei transforma în Taimanov sau Larsen!” Suna bine pentru un tânăr candidat de master la mijlocul anilor 70, dar astăzi, privind acest joc, devine neliniștit la o astfel de perspectivă.

24.2x1 2s 8 25.2x8+ 0x8 26.®c2! Brusc, regina albă izbucnește în tabăra adversarului, profitând de dizarmonia apărută în negru: regina lor se afla la periferie, cavalerul nu are sprijin, în plus, în cetatea regală nu există nicio „fereastră”.

26... ^e7 27.Wc7. Natura luptei s-a schimbat dramatic: albul a început să creeze amenințări specifice, iar Larsen trebuie să se apere.

27... d6? O mișcare inexplicabilă. Din câte se pare, neobositul Larsen a vrut să sară cavalerul la 6 și

27...£ùg6! i se părea şi lui

mâna lui Bondarevski

295

simplu. Deși după 28.£u:g6 (28.®c8+ £uf8 29.£k13? nu funcționează în vederea 29...®:a2 30.£\:5 ®d2!) 28... hg 29> c8+ Qb7 3 (W:b7 f6, datorită slăbiciunii pionilor albi, negrul a realizat cu ușurință un egal: 31. Phi2 ®:a2 32.Wb6 a5.

28.£>ci3. Poate mai puternic (dar și mai riscant!) a fost 28. ®:b7!? ®c1+ 29.&Í2 £ùf5 30.®b8+ <¿>g7 31.®e5+ ig8 32.£te2 cu un pion în plus. Cu toate acestea, Spassky este sensibil la schimbarea situației și întărește calm poziția, probabil sperând că a 27-a mutare a lui Larsen să nu fie ultima lui greșeală.

28... £5 £ 29,d4! Singura încercare de a câștiga. Imediat 29.£te5 a fost parat de simplul 29...18re7.

29...£^h6? Nu a durat mult să aștepte următoarea greșeală: dându-și seama că era necesar să ne gândim nu la activitate, ci la mântuire, Larsen era pierdut! Pentru mine, este mai bine să renunț imediat decât să mă retrag cu un cal „spre nicăieri”. În cuvintele lui Gligorich, „acum regele negru se sufocă”.

Între timp, poziția lui Black era încă defensabilă, a fost nevoie doar de a găsi o perestroika

29...£ùd6 3O.£ùe5 h6! Regina neagră obscenată nu trebuie subestimată: îl protejează pe cavaler și, cel mai important, înlătură regina inamică prin nevoia de a controla pătratul de la 1, din care pot începe verificările de salvare. Mai mult, cu pionul pe h6, Albul nu poate planifica zborul regelui spre f4. O altă schemă de atac nu funcționează - 3l.£ùd7 £ùb5!, iar după 31.Wc5! W:c5 32.dc finalul jocului este mai aproape de un egal decât de o victorie pentru alb.

30. £ùe5! Se creează brusc un atac de împerechere la care regele participă activ.

30...^b4. 30... Wxa2 31.£ùd7 Wa3 32.<á¡g2! Wb4 33. &g3 b5 34.«b8+ ág7 35«e5+ <¿g8 36.ΦΓ4! etc.

31. £d7! ®e1 + 32.Qd2 ®e2+ 33.Qd3 £15+. Ha 33..>el+ 34. &f4! g5+ 35.&:g5 ®:e3+ 36.f4 <ig7 hotărât 37.®d8!

34.gf We1+ 35.<¿>f4! «h4+ 36 .Qe 5 Wg3+ 37.f4 W:e3+ 38. Φí6 (un astfel de marș victorios al regelui spre tabăra adversarului este întotdeauna eficient) 38..>:d4+ 39.£ùe5. Black și-a dat demisia.

Această înfrângere, nicidecum șah, ci pur psihologică, a avut un asemenea efect asupra lui Larsen, încât mai departe jocul a mers într-un singur sens. El a pierdut următoarele două jocuri, iar în cele din urmă meciul - 2.5:5.5. Spassky și-a demonstrat încă o dată înțelegerea psihologiei adversarului în plină strălucire.

296

Boris al zecelea

FURTUNA OLIMPULUI

Câteva luni mai târziu, Spassky l-a înfruntat pe Korchnoi în finala Meciul Candidaților, care l-a învins pe Tal în semifinale. Viktor Lvovich a rezolvat problema variației închise a Sicily-Anchi, dar acest lucru nu l-a ajutat, deoarece adversarul său l-a întrecut într-o luptă dificilă și prelungită, și chiar cu Negru. Iar cu White, Spassky, când jocul cu 1.e4 nu i-a ieșit, a trecut ușor la l.d4, ceea ce s-a dovedit a fi neplăcut pentru Korchnoi. În al 7-lea joc, a ales apărarea indiană a regelui ca și cum ar fi hipnotizat și s-a ars rapid în sistemul Zemisch...

Recent, Korchnoi și cu mine am vorbit despre acele vremuri și a recunoscut că a fost foarte greu să te lupți cu Spassky: „Boris a menținut cu pricepere tensiunea și a făcut mișcări puternice, neașteptate în momentele decisive. A agravat jocul sub presiunea timpului, când nu mai aveam timp...” L-am menționat și pe Bondarevsky: până la urmă, el a fost cel care a făcut dintr-un tânăr mare maestru talentat un luptator de meci cu adevărat puternic... Rezultatul acel meci cu Korchnoi a fost 6,5: 3,5 în favoarea lui Spassky. Următorul la rând a fost al doilea duel cu Petrosyan.

Fiecare meci de la Campionatul Mondial are propriul mister. Lui Spassky îi place mai ales să repete acest gând. În astfel de arte marțiale, există într-adevăr o mulțime de nuanțe latente, influență

care sunt provocatoare pentru deciziile rivalilor și uneori de neînțeles chiar și pentru cei care au luptat cândva pentru coroana mondială. Pentru alții, este complet dificil de imaginat amploarea tensiunii nervoase și toată varietatea de motive care îi ghidează pe participanții la luptă.

Îmi pot imagina ce fel de probleme psihologice s-au confruntat Spassky și Petrosyan în 1969: după primul meci, știau totul sau aproape totul unul despre celălalt. Spassky s-a confruntat cu o sarcină formidabilă. Juca deja mai bine decât Petrosian, parcă ar fi făcut următorul pas înainte în evoluția șahului. Cu toate acestea, puterea în general și puterea într-un anumit meci nu sunt în niciun caz același lucru. Până la urmă, chiar și în 1966 Spassky era foarte puternic, dovadă fiind victoria sa strălucitoare la superturneul de la Santa Monica (în fața lui Fischer, Larsen, Portisch, Petrosian etc.) la doar două luni după meciul pierdut. Dar oricât de multe turnee s-au dovedit pentru Petrosyan, el a fost extrem de periculos în meci. Aici au dobândit o valoare deosebită calități precum simțul său unic de pericol, abilitatea de a evita coliziunea directă și de a aranja piesele astfel încât să limiteze capacitățile adversarului.

Este interesant de văzut cum Spassky a spart acest zid. Meci

a fost destul de inegală și totuși, în cele din urmă, reclamantul a câștigat lupta psihologică de bază în care a pierdut în al 66-lea an. Nici acel meci nu a fost ușor, dar Petrosyan a dominat psihologic: mi se pare că Spassky nu prea credea în victorie în adâncul sufletului și și-a pierdut la un moment dat încrederea în sine necesară. Recent, într-un interviu, a recunoscut: „Eram epuizat de la concursurile de calificare și, în plus, eram un cerșetor. Și când un cerșetor devine rege (și eu aderă la părerile monarhiste), atunci asta nu se termină bine!... În primul meci, Smyslov m-a ajutat: m-a hrănit tot timpul la el acasă și până la sfârșitul meci am luat chiar șase kilograme! Și când am jucat al doilea meci, aveam deja bani, adică puteam plăti antrenorilor: până la urmă am câștigat un premiu de 5.000 de dolari în Santa Monica. Permiteți-mi să vă explic că la sfârșitul anilor 60, și chiar și în URSS, erau mulți bani!

Desigur, acestea au fost meciuri complet diferite (deși în anumite privințe au ceva surprinzător în comun: să zicem, al 20-lea joc al primului meci împotriva celui de-al 10-lea din al doilea - două înfrângeri de coșmar ale concurentului în Apărarea Nimzowitsch!). Și, desigur, în 1969 Spassky a luat în considerare lecțiile din 1966. Dar și Petrosyan a abordat a doua luptă complet înarmat. Cunoscând bine slăbiciunile adversarului, el

nu se considera condamnat. Și chiar a luat decizia criptică de a nu se feri de scheme complexe, cu două tăișuri și de a-și asuma mai multe

riscuri decât de obicei. Pentru asta a sacrificat puterea! Deschiderile sale „negre” au fost vizibil mai agresive decât deschiderile de acum trei ani. Iar „albii” aveau, ca întotdeauna, ca scop strangularea treptată.

Pe vremea aceea era încă mult loc pentru creativitate, nu exista o pregătire de deschidere atât de dură și de lungă durată, ca, să zicem, în meciurile mele cu Karpov sau chiar în meciurile lui Karpov cu Korchnoi. Și totuși, de la al doilea meci dintre Petrosyan și Spassky au început duelurile de debut prelungite și principiale, bazate pe dezvoltarea în profunzime a sistemelor întregi. Piatra de încercare a fost apărarea lui Tarrasch. Utilizarea lui de către Spassky a fost una dintre principalele revelații ale meciului (deși uneori a mai jucat așa). A fost o provocare îndrăzneață la adresa principiilor poziționale ale lui Petrosian, căruia îi plăcea foarte mult să joace punct cu punct, împotriva unei slăbiciuni permanente - de exemplu, împotriva pionului d5 izolat.

Dar Spassky nu se temea de „celula de izolare”. Și-a aranjat armonios piesele și a creat foarte ingenios amenințări tactice, iar în cazuri extreme a apărat cu calm și răbdare poziții ceva mai proaste (în aceasta a reușit clar în comparație

relația cu primul meci). Teoria Apărării Tarrasch era atunci un câmp virgin, iar Spassky și Bondarevsky aveau un sentiment subtil că adversarul va juca prea precaut, evitând continuările obligatorii și permițând astfel Negrului să rezolve cu succes problemele de deschidere. A existat și un subtext psihologic caracteristic lui Spassky: aflându-se sub hipnoza apărării „îndoielnice” și a eternei slăbiciuni pe d5, Albul ar putea merge prea departe. Și, după cum vom vedea, acest calcul a fost pe deplin justificat ...

Startul a fost nereușit pentru Spassky. În primul joc, probabil că s-a arătat emoție: după ce a atins o poziție excelentă de deschidere cu White (variația Paul-sen în apărarea siciliană), a ezitat și a obținut un final dificil; când juca, a găsit o egalitate de studiu, dar în ultimul moment a făcut o greșeală gravă și a pierdut. În al 2-lea joc, folosind apărarea Tarrasch, a preluat rapid inițiativa, forțându-l pe Alb să caute egalitatea. În opinia celui de-al doilea mare maestru al lui Petrosian, Boleslavsky, „acest joc a avut o influență serioasă asupra cursului ulterioară a meciului: Spassky s-a convins că instinctele poziționale ale lui Petrosian îl pot trăda pe Petrosian, că chiar și în pozițiile sale preferate a început să nu se simtă în totalitate încrezător. " Iar în jocul 3 a fost o remiză liniștită - Spassky nu a realizat nimic cu alb, cu

schimbarea sistemului Maroczi împotriva „dragonului timpuriu”.

Partidele a 4-a și a 5-a au devenit puncte de cotitură. Comentându-le, am răsfoit minunata carte pe care I. Boleslavsky și I. Bondarevsky mi-au prezentat-o în copilărie „Petrosyan - Spassky. 1969”.

Nr 372. Gambitoul Reginei D34 PETROSYAN - SPASSKY

Meciul Campionatului Mondial, Moscova (m/4) 1969

1.c4 e6 2.d4 d5 Z.^c3 c5 4.cd ed. O repetare neașteptată a deschiderii celei de-a 2-a tranșe. Neavând o părere foarte bună despre apărarea lui Tarrasch, Petrosyan a considerat că este doar un atac unic.

5.^f3 2x6 6.g3 2f6 7.Ad2 Re7 8.0-0 0-0 9.jLg5. Cel mai bun plan, deși al 9-lea campion mondial obișnuia să joace atât 9JLf4, cât și 9.¿e3.

9...cd. După 9...¿e6 lO.dc Dxc5

ll.A:f6! (conform lui Bondarevsky, „înlăturarea radicală a dorinței adversarului de a juca piesa plină de viață”; 1 1.2a4 – Nr. 193) 11...íï:í6 12.2:d5 ®:b2 13.2c7 Had8 16.2xe6 fe (Rubinterstein-Schlechlech) , Viena 1908) sau 15...b6 16.2xe6 fe (Petrosyan-Spassky, Moscova(m/16) 1969) Negrul are un final plictisitor. Și deși în ambele meciuri au evitat ce e mai rău, antrenamentele ulterioare au confirmat corectitudinea acestei evaluări.

10.2:d4 hô 11 .De3 ¿g4. „Petrosyan a fost sceptic cu privire la această mișcare și a fost surprins că Spassky a folosit-o a doua oară” (Boleslavsky).

12. ^b3. După cum va deveni clar în curând, White nu a pregătit încă nimic serios. 12.h3 le promite de asemenea putin.1957). Și abia în al 12-lea joc au găsit avantajul după 12.Sh4! £ùa5 13.fladl (așa l-am învins, apropo, pe Palatnik în 1981), forțând pe Negru să treacă în al 18-lea joc la mișcarea mai flexibilă și de atunci de bază P...ye8!

Deoarece am jucat și Tarrasch Defense, pot adăuga că asediul mecanic al pionului d5 nu oferă Albului niciun avantaj tangibil. Au nevoie de joc energic și de o aliniere precisă a forțelor, permițându-le atât să blocheze pionul d, cât și să stingă activitatea pieselor Negru. Am folosit această apărare riscantă cu succes în meciurile Candidaților (1983-84), unde pe H...2e8 Belyavsky a încercat 12.W4 și 12.®c2, în timp ce Korchnoi și Smyslov au încercat 12.a3, dar numai în meciul pentru coroanei mondiale a fost găsit un plan relativ neplăcut: 12.Wb3 <ùa5 13.Wc2

Ag4 14.£ùf5 Sc8 (14... Ab4 15.Ad4 Axc3 16.A:c3 B:e2 17. ®dl - 17>d3!? - 17...d4! 18.^:d4 este de asemenea posibil H :f2 19.Ш4 S:g2+ 20.*:g2 ®d5+ 21.&gl ^c4 22.1b5 ab 23>:d5 £ù:d5, iar negrul poate rezista în final, Kasparov - Illes-kas, Linares 1990) 15 .Ad4 Ac5

1b.Axc5 Rxc5 17.£e3! Aeb 18.Sadl ®c8 19.Îïa4 cu un avantaj mic, dar stabil (Karpov - Kasparov, Moscova (m/9) 1984). Adevărat, așa cum a arătat viața, se poate lupta și aici: 18...®d7!?

19.®d3 (19.b4 Sc7 2O.ba d4 21.Sd3 Af5!) 19...^c4 20Æ:c4 (20>d4 £ù:e3!) 20...dc= (Lastin – Bezgodov , Moscova 1999).

În anii 1990, continuarea principală era 12.JCI D18, de exemplu: 13.5\ c6bc 14.^a4^d7 15.Ãc5 Axc5 16J&C5 Ag4 17De1 Wa5 18.h3 M5 19.Wd4! Sab8 20.a3 (Kasparov - Illescas, Linares 1994) sau 13Æ&4!? Ad7 14.4àc5 (Kramnik - Illescas, Linares 1994) - în ambele cazuri cu oarecare avantaj pentru Alb.

Apărarea Tarrasch, deși mai puțin obișnuită, continuă să fie jucată până în prezent. Teoria ei a făcut un pas mult înainte și nu mai are prospețimea și noutatea de odinioară: pentru White, s-au găsit modalități de a neutraliza contra-jocul activ al adversarului...

12...   6e6 13-Scl. În cazul lui 13. £o5, 13...d4! 14. £ù:e6 fe

15.A:c6 de.

13...   .5e8! „Formula mai proastă

13...Sc8, deoarece după 14.£b5 Negrul ar trebui să mute unul dintre pionii din partea damei, care

până când va intra în planurile lor” (Boleslavsky).

14.Sel. Și iată-l pe cel nou. În al 2-lea joc au fost 14. £b5 (o manevră fără sens din motive generale) 14..>d7 15. £5d4 Ah3 16. £œ6 bc 17>d3 Axg2 18.&:g2 a5!=.

Alternativa este 14.£u5!? A:c5 15.A:c5 cu un mic „plus” ca în cazul lui 15...Wa5 16.Ad4 £ïd4 (sau

16.. Æte4 17.a3 Sad8 18.e3) 17«:d4 Bac8 18.e3 Sc4 19.®d3 Sec8 20. Sedi S8c5 21.a3, iar in cazul

15.. .ôe4 16.£œ4 de 17.Ш4 ®d5

18.A:e4 ®:a2 19.W:a2 A:a2 20.D.

14...^d7 15.Ac5. A jucat după 17 minute de reflecție și din nou din considerații generale - de dragul „schimbului avantajos din punct de vedere pozițional de episcopi în pătrat întunecat”.

Comentatorii au pus un semn de exclamare pe această mișcare. Totuși, 15.4àc5!? - de exemplu, în favoarea Albului 15...Axc5 16.Ãxc5 Sad8 (nu mai bine decât 16...b6 17.Ad4! sau 16... d4 17.®b5 Axa2 18Æù:d4 Ad5 19. ^:c6 A :c6 20>:d7 £>:d7 21.A:c6 bc 22.Ae3 Web 23.Bal) 17.ôb5 £ùe4

18.   Axe4 de 19.^d6 b6 20.Aa3 (dar nu 20.£œ8? ®:e8 21.Ad6 2ùa5 22. Bc7 £ùc4).

15...   Bac8. 15... Bad8 16.A:e7 ®:e7 este de asemenea acceptabil. Dezvoltarea armonioasă a pieselor negre compensează pe deplin slăbiciunea pionului d5 izolat: 17.e3 Ag4 (mai rău

17.. >b4?! 18.a3 Wb6 19Æùa4 Wb5

20.^d4 £rd4 21.®:d4) 18.0 AO 19ÆÆ>5 Bc8 20Æù5d4 £>:d4 21.^:d4 Ag6 etc.

16. Axe7 (16ÆÆ>5 Ah3 17.Ahl ab 18.A:e7 ®:e7 19.£5d4 ^e4= Bondarevsky) 16...®:e7! Cu intentia Bed8 si d5-d4.

17. e3. Acest lucru a durat White 14 minute. 17Æù:d5?! (Dacă

17.Ç±>5 sau 17.£d4, apoi 17../tu)

17.. Æ:d5 18.A:d5 din cauza 18...Scd8

19. e4 £b4 și capturi pe d5.

17... 5ed8 18.^e2 (eliberarea pătratului dl pentru turn) 18...Ad4! Cârlig lateral neplăcut. pripit. 18...d4? condus după 19.£ù:d4 ^:d4 20.ed B:d4 21.^b5 Bici 22. £ù:d4! B:el+ 23.®:el la un final dificil.

19>f3> „Alegând episcopul îndrăzneț și apărând cu încredere e4 și

g4. Pionul e3 este ușor de apărat, iar episcopul de pe g2 este ușor de activat. Totuși, mișcarea 19.0 oferă jocului acea claritate pe care Petrosian încerca de obicei să o evite. Mai elastic 19.W1!? (cu amenintarea de 20. b3 Ah5 21Æte2 si £ùf4). După 19... £ùe5 20.£ùd4 Wb4 21.Wb5 Albul primește un final de joc mai bun. Iar pe 19... £u4 au singurul răspuns corect 20. £ùe2!” (Boleslavski).

O recomandare foarte interesanta. Trebuie doar să clarific ultima linie: 20..21.fi! 2*12 22.^:d2 W:e3+ 23>f2 ®:U2+! (dar nu 23...®:d2? 24.3cdl Wc2 25.fg 2*13 26.ad3 ®:d3 27.2f4) 24.Φ:í2 2*13+ 25.ΦΠ «kcl 26.th:c1! Rxc1+ 27.2ù:cl Af5 28.2yubz! (Greșit 28.2ùdb3? Qc8 29.2ùe2 Ad3 30Æùd4 Qc1 + 31.Q12 A:e2 32.Q:e2 YY)

28...d4 (acum 28...Sc8?! ratează marcajul: 29.2*14 JLd7 30.f4 ïïcl+

31.Qe2) 29.f4 b6 30.QE cu un final ceva mai bun. Dacă Negrul joacă 20...2ùa5, atunci după 21.2ùed4! 2L3 22.2*b3 rămân cu o slăbiciune fixă pe d5.

20.Hedi <2e5. Deși din punct de vedere tehnic albul mai păstrează o ușoară inițiativă, acum are și puncte slabe, iar jocul începe încet să se întoarcă. Acesta nu mai este jocul obișnuit al lui Petrosyan, cu „încărcarea” punctelor slabe ale adversarului, în care puteți merge înainte și înapoi pentru o lungă perioadă de timp și să vedeți ce se întâmplă. Poziția devine din ce în ce mai cu două tăișuri și necesită acțiuni concrete.

Așadar, Spassky a câștigat duelul psihologic, deplasând jocul într-un teritoriu în care adversarul nu se simțea atât de încrezător. La urma urmei, puterea lui Petrosyan a fost întotdeauna în așteptarea

pericolului și, dacă a crezut că este timpul să facă o remiză, atunci a făcut-o. Dar aici cu 19.fi a jucat pentru o victorie și... a început să-și piardă obiectivitatea! Mi se pare că a fost copleșit de nevoia de a dovedi avantajul lui Alb în Apărarea Tarrasch, nepermițându-i să reducă jocul, ceea ce cu siguranță ar fi făcut într-o altă deschidere. Este exact ceea ce și-a dorit Spassky. Ideea lui era tocmai că adversarul își va da seama prea târziu de întregul pericol al poziției sale, când în loc să caute un avantaj efemer, ar fi deja necesar să conducă o apărare minuțioasă și să facă mișcări unice.

21,2*14. Punctul de ocupare d4. Deloc în stilul lui Petrosian 21.2ы5 S:d5 22.B:d5 2i:d5 23.e4 4àd3!? (acest lucru este mai bine decât să lupți pentru egalitate după 23...A:e4 24.®:e4 2*:6 25.®:e7 ^d:e7 26.f4 *f8) 24. ®:d3 2ы 25.Wb5 Loeb cu un joc excelent de pioni.

21...Rd6!? De asemenea, o mișcare provocatoare, permițând Albului să activeze episcopul și chemându-l în căutarea unui avantaj. Mult mai modest este 21...Loeb, în timp ce 21...Ãd7?! rau din cauza 22.Í4 Ag4 23.fe! R:e2

24.ef ®:e3+ 25.FI1 Wg5 26.<2d:e2 ®:f6 27.2r.d5, iar trei piese minore sunt clar mai puternice decât matca.

22. LIZ Js4! Desigur, Spassky a exacerbat

si lupta! Este puțin probabil ca cu un calm 22...EB8 Albul să fi avut ceva semnificativ, dar și negrul ar fi lipsit de joc activ.

„Negrul riscă să ajungă într-o poziție dificilă: poziția agățată a turnului poate servi drept temă pentru diferite combinații” (Boleslavsky). Totuși, Albul trebuie să țină cont și de multe posibilități tactice ale adversarului. Petrosyan s-a gândit 12 minute.

23.d4!? Vreau să plec chiar acum

23. Í4 (pentru a „înfunda” episcopul cu f4-í5), dar există 23...Ah5 pentru asta

24. VP, și aici nu este 24...E:d4? 25.ed &Í3+ 26«:f3! ®:el+ 27D:e1 A:β 28.Be7 Sb8 (și mai rău este 28...b5 29. Qxa7 b4 30.2b5! Ne8 31.^6! Ye2

32.Ea8+ Qj7 33.xxf7) 29.£b5 *f8 30.2c7 £w8 3I.Ec3 cu avantajul Albului, în timp ce 24... £w6! 25.g4 £>:g4 (acest lucru forțează o remiză) 26.£>:d5 È:d5

27.®:c4 ®h4! 28.A:g4 (28.Sh1? ^:e3!) 28...®:g4+ 29.QY E:d4 30. S:d4 W3+ 31/igl ®g4+ cu verificare perpetuă.

Ha 23.®fl Bondarevsky a recomandat 23...WM. După aproximativ 24.Sd2 Ah5! 25.a3 Wa5 26.g4

Ag6 27.Eedl Ee8 28.W2 Am găsit un sacrificiu de schimb tipic: 28...ac3! 29.bc Ôc4 30.Ee2 ®:c3 cu compensare mai mult decât suficientă. Poate fii mai atent 23. a3!? și apoi ÜÏ1, dar și aici ar trebui întotdeauna să se socotească cu sacrificiul unui schimb.

Mișcarea lui Petrosian este pretențioasă și poate chiar cea mai puternică: acum 24.Í4 și 25Æ\d5 sunt serios amenințătoare! Conducând „+1”, campionul a simțit că își permite să joace într-o manieră mai riscantă, mai creativă, slăbind partea de rege. Nu cred că a întreținut nici măcar gândul la înfrângere.

23.. .EB4!? Inca o provocare! Obiectiv mai de încredere este 23... ®d7! (dar nu 23...®c5? 24.H4 £o6

25.®b3 Wb4 26.Ag2! ^e7 27.H5 Ah7

28.£ri4) 24.®g2 ®c7 cu o luptă foarte dificilă, aproximativ egală. Dar Spassky face o mișcare pur psihologică, de parcă și-ar fi nervos adversarul. O, turnul asta huligan! (Unul își amintește involuntar de vechiul duel dintre Tarrasch și Lasker - nr. 54.) Petrosyan se mai gândește încă 10 minute, încercând în zadar să găsească un răspuns la întrebarea: „Cum poate fi pedepsit negrul pentru un joc atât de provocator?! "

24.b3. „Ispititorul 24.f4 nu este profitabil din perspectiva lui 24...£u4!

25.b3 Ôd6 26.Í5 Ah7 27.Ag2 We5” (Bondarevski). De exemplu: 28Æ&4 £de4 29.Sd3 h5! 30.a3 Sxa4 31.ba hg, iar Negrul este în perfectă ordine.

24... £x6 25.®d2 Hb6. Nimeni nu a observat revenirea lui 25...£e5!, iar dacă 26.QIII, atunci 26..Q6 27.AP <Qb7 cu un contrajuc suficient.

26. £ke2?! Începând să piardă firul jocului, Albul face o greșeală de calcul tactică.

„Obosit de lupta anterioară, Petrosian nu observă că activul 26Æùa4! nu pot răspunde 26../à:d4? 27.ed Sky, de după 28.g5! se pierde calitatea. Au rămas doar 26...Sa6, dar apoi 27.AP 4à:d4 28.ed (mai slab este 28.®:d4?! yeb 29.W:a7 h5!; chiar mai bine 28...Zeb! 29.V: a7 h5!30.g5 $3e8 31.f4f6 32.£g2 £e4 sau 31.h4 f6 32.f4 Ae4. - GK) 28...He6 29. £c5 2:el 3O.H:el Wc7 31. fie5 cu presiune pozițională” (Boleslavsky). Și deși după 31...b6 32. d3 „Negrul are o poziție complet sigură, fără slăbiciuni” (Bondarevsky), pentru el este totuși mai rău decât în joc și, în orice caz, Albul nu a riscat nimic aici.

26...Ah7. "Mișcare dificilă!" (Boleslavski). Îndepărtându-l pe episcop de £ùf4 în avans, Negrul invită adversarul să vorbească. Petrosyan mai petrece încă opt minute...

27. Ad2?! „A existat un punct de cotitură serios în cursul luptei. Inițiativa lui White pe partea regelui

s-au secat și au rămas doar slăbiciuni și un elefant rău. Acest lucru a avut probabil un anumit impact psihologic asupra jocului ulterioar al lui Petrosyan, deși, în general, șansele părților sunt egale ”(Bondarevsky).

Desigur, mai logic este 27ÆÜ4 (27. Afl!?) 27...Éa3!? (27...g5 28.£rfe2 h5 29.gh £±5 30.^f5 este greu profitabil) 28.AP ^:d4 29.ed Bc6=.

27.. .5e8 28.^q3. Iar cu cel mai bun 28.W4 g5 29.£kl3 ®a3 Slăbiciunile albului încep să-l deranjeze.

28.. .^:d4 29.ed?! Petrosian încă speră la un avantaj și face o mișcare pe baza unor considerații generale, nesimțind tot pericolul de a slăbi careurile f4 și b4. După 29. ®:d4 jocul s-ar fi încheiat cel mai probabil la egalitate.

29.. .5e6 30.S:e6 W:e6.

După cum vedem, Black a rezolvat toate problemele, iar experimentul cu manevra 2c4-b4-b6-eb a fost un succes total. Pionului d5 i se opune acum pionul d4, fișierul e este capturat, piesele minore ale Albului sunt pasive (cavalerul este departe de e5). A

cel mai important, Spassky caută aici un plan, pe care Petrosyan l-a dat seama prea târziu. Albul a trebuit să schimbe urgent dame, sau cel puțin turle, păstrând în același timp speranța teoretică de a exploata slăbiciunea pionului d5.

31.Sci (mușcare așa-deci, mai precis 31.ΦΩ!) 31...Ag6S 32.ÀH. Neobservând răspunsul lui Black.

Comentatorii au considerat necesar 32.Φí2, dar mi se pare că și aici planul cu transferul cavalerului la eb a creat anumite probleme pentru Alb: 32...N16 33.h4 £ùd7 34.DP 5ùf8 35.Q5 2d8 și 4àe6. Queens și rooks sunt pe tablă, slăbiciunea pe d5 nu se simte, dar slăbiciunile pe d4, f4 și deschiderea regelui alb sunt foarte sensibile.

32...^h7! Cred că după aceea i-a devenit clar lui Petrosyan că ar putea avea mari probleme. Campioana s-a gândit nouă minute și a intrat într-o problemă de timp vizibilă.

33.^f4 (33.h4 ®fó! 34.h5 £>g5)

33.. .£ùf8. Continuarea constantă a planului. Mulți au recomandat „mai energici”

33.. .WÒ6 34.dc5 ^g5 35.Hxd5 (neclar 35.h4 £ùe6 36Jïe5 Sd8 37. 2xd5 Sxd5 38.®:d5 ^xd4 39.&g2 4àc2 40.Q5.13, dar.)® oarecare motiv nimeni nu a luat în considerare 36. Qc5! (36,®d6? Wcl; 36,3d6? Wc7

37.d5 Se5! sau 37Ætf5 A:f5 38.gf ^:β+ 39.<á?g2 £ùh4+) 36...ShZ 37. ®:β £>:β+ 38.Φí2 ^:d4 39.dc7 cu o remiză rapidă.

Acum White trebuie să ia o decizie responsabilă.

34,5s5? Având în vedere problemele de timp, a fost necesar să se joace 34.®e5!, realizând efectiv un egal după

34...   .Wd7 35.Wc7 We6 36.We5 sau

34...   .f6 35>:e6+ £œ6 36.Φí2=. Un schimb 34...®:e5?! 35.de i-a oferit Albului un joc și mai plăcut: 35...£scub (35...dxe5? 36.U4 Ye7 37.f5 ¿h7 38.dc8) 36.3dl d4 37. 2rf5 i.xf5 38. gf &c5 39.b4.

Mișcarea 34.We5 este evidentă, vrei să o faci cu mâna ta. Dar Petrosyan și-a pierdut deja controlul asupra situației, aparent obosit de lupta tensionată și de incertitudinea constantă: dacă să joace pentru o victorie, sau să facă un egal...

34.. .AH! Negrul profită imediat de o șansă norocoasă.

35.a4. Pe 35>d2 Sh! 36>dl puternic 36..JW8! 37.2b5 Ag6 38.2xb7 4òe6 39.2b4 2c8 cu un atac formidabil – acesta este genul de poziție pe care Spassky avea în vedere.

35...   ^q6 36.®d2 ®f6. Albul are deja dificultăți vizibile: dama neagră atacă atât pionul d4, cât și partea de rege slăbită, în timp ce cavalerul amenință să sară în f4 sau b4.

37. <af2? Ultima ocazie defensivă a fost 37.Bc1! Wi4 38.1g2 i.g6 39.&Í2. După 39...66 Poziția Albului este neplăcută, dar deloc pierdută. Cavalerul negru ar fi pe h4, dar acum aterizează pe f4, iar atacul lor devine irezistibil.

37..Æùf4. Este uimitor cum totul s-a schimbat în doar cinci mișcări! Albul a rămas doar cu slăbiciuni, în timp ce piesele lui Negru pur și simplu au înnebunit, ocupând poziții aproape ideale.

38. a5? Deja într-o mare problemă de timp, Petrosyan căscă o lovitură tactică. Singura mutare este 38.2c3, deși și aici după 38... 5ùe6 39.£o2 h5! Albul nu va rezista mult.

38..JLd3! Conduce la un deznodământ imediat. „Aceste mișcări sunt rare în meciurile din campionatul mondial”, remarcă în mod rezonabil Boleslavsky.

39^f5 (sau 39>c3 "b4! 40. *gl A:P 41.dc8 Ab5) 39...®q5! 4O.£u3 ®h4+ 41.Fdi £:f 1. Mutare semnată. Fără să înceapă să joace, White și-a dat demisia: 42.

£ù:fl 2e2 sau 42.Q:P Wh3+ 43.^1 Q:e3.

Victorie majoră! Spassky a egalat și a luat inițiativa în meci. „El a creat – conform lui Keres – poziții cu joc de figuri în direct”, scrie Botvinnik, „și a așteptat cu răbdare să vină cea de-a cincea oră a întâlnirii, deoarece din competițiile în care a jucat Petrosyan, era clar că cea de-a cincea oră de joc a fost cel mai dureros, cel mai slab punct al formei sale atletice. Excepție este, poate, doar al 5-lea joc. Pentru că a fost un dezastru de debut.

Nr. 373. Meciul Queen's Gambit D41 SPASSKY - PETROSYAN Campionatul Mondial, Moscova (m/5) 1969

1x4. Una dintre virtuțile lui Spassky, care a fost deja menționată, a fost că putea „servi cu ambele mâini”, orientându-se cu încredere într-o varietate de deschideri. În acel moment, era suficient să ai o idee sau o întărire specifică în versiunea populară din spatele sufletului tău și te puteai considera deja pregătit pentru joc.

Potrivit lui Boleslavsky, „Spassky nu i-a deranjat deschiderea engleză, dar avea toate motivele să creadă că adversarul său va reduce jocul la una dintre schemele Queen’s Gambit”. Adică la Apărarea Tarrasch îmbunătățită, unde Albul a pregătit ceva.

1...3D6 2.&c3 eb 3.&Í3 d5 4.d4 c5 5xd &:d5.

6.e4! Surprinde! Împotriva lui Tal (Moscova 1963) și Langeweg (Soci 1967), Spassky a jucat b.e3 4ùc6 7. Dc4, fără a obiecta la 7...cd 8. ed. Poziții similare cu pionul d4 izolat au apărut de la Caro-Kann în meciul din 1966, precum și din Gambitul Reginei acceptat în meciul din 1963, iar Tigran Vartanovici a crezut ferm în puterea bazelor Negrului.

„Petrosyan, desigur, se aștepta la continuarea lui b.e3, care a avut loc de sute de ori și pentru care era pe deplin pregătit. 6.e4 este considerat inofensiv pentru Negru. Spassky nu o mai folosise niciodată, iar campioana mondială, desigur, nu s-a gândit la el în timpul pregătirii pentru meci. Chiar dacă Spassky nu a găsit nicio îmbunătățire semnificativă, utilizarea acestei variații ar fi totuși acea surpriză psihologică care este adesea mai importantă decât forța obiectivă a continuării alese. Mai mult, cu o zi înainte, Petrosian a fost învins” (Boleslavsky).

6...£x3 7.bc cd 8.cd Ab4+. În meciul dintre Spassky și Fischer (Reykjavik ^/^) 1972), Negrul a reușit să obțină egalizarea cu 8... 10.Ad3 Ab4+ 11. ¿d2 Áxd2+ 12.xd2 ab 13.a4 0-0, dar mai târziu Albul a început să reușească cu 10.Ae2!, de exemplu: 10...^b4+ ll.Ad2 A: d2+ 12>: d2 Sb8 13.d5!

9. Ad2 B:d2+. Dificultăți ale jocului final după 9...18ga5?!' lO.Sbl! A:d2+ H>:d2 ®:d2+ 12.&:d2 sunt cunoscute încă de la jocul de manuale Rubinstein-Schlechter (San Sebastian 1912): 12...0-0 13. Q5! ab 14.Ad3 Sd8 15.ahcl b5 (15..Æ&6 16.s*?e3) 16.QC7 £d7 17. Qe3 ^f6 18Æùe5 £d7 19.g4! ... 7-0.

10. W:d2 0-0 11.Qc4 Ôcô 12. 0-0 b6.

13J£ad1 ! Această poziție era încă puțin studiată la acea vreme, iar unul dintre principalele puncte de referință a fost duelul Alekhine-Euwe (Haga (M/18) 1937): d5 ®e7, iar mai târziu negrul a schimbat greșit cu d5, iar albul cu succes. a evitat schimbul

reginele puteau folosi puterea pionului lor trecut (nr. 145). Și cu puțin timp înainte de întâlnirea meciului

13...£ùa5!? 14.¿d3 Ab7 15>e3 Ïïc8 16-Sacl We7= (A.Zaitsev - Polugaevsky, URSS (ch) 1968/69).

Este surprinzător că o mișcare atât de naturală precum 13Jíadl, care a devenit imediat un standard, s-a dovedit a fi o noutate bazată pe una dintre cele mai lungi dezvoltări de deschidere din practica lui Spassky (vreme bune când astfel de mișcări erau noutăți!). Jocul cu piese libere într-o poziție cu o pereche de pioni mobile d4+ e4 a fost cu siguranță în spiritul lui, îndeplinind toate legile armoniei: o dezvoltare calmă, apoi o lovitură în centru și o puternică explozie combinațională.

13..JLb7. Ordinea mișcărilor 13... £úa5 14.¿d3 Ab7 exclude o variație care s-ar fi putut întâmpla în joc (vezi nota privind următoarea mutare a Albului), deși aici, în afară de 15.Hfel și 15.Ш4 (Khalifman - Karpov, Dos -Hermanas 1993) poate 15.d5!? cu sanse de a prelua initiativa: 15...ed 16.e5 d4!? (în cartea Boris Spassky's 300 Victories, 16... Ac8 17.W4 h6 este recomandat, dar după 18.£*I4 și fifel White are compensație stabilă pentru pion) 17.£ù:d4! ®d5

18.Wg5 (Lev - Onat, Haifa 1989) sau 15...®e7 16ifel Had8 17.4àd4 g6 18.Wh6 e5 19.^c2 (Lautier - Ka-symzhanov, Wijk aan Zee 2002).

14JSfe1. Interesant și 14,d5 £ùa5

15.de!? (15.¿d3 - vezi mai sus) 15... ^:c4 (15...W:d2? 16.ef+ *h8 17. £ïd2 £ù:c4 18. £ïc4 JLe4 19. £e5+-)

16.ef+ *h8 17.®d8 Ea:d8 18Æd8 E:d8 19.e5.

Cum să neutralizezi pionii albi? Dacă 19...A:β?, atunci 2O.e6! Boleslavsky a considerat 19...Ac8?!

20. ye1 g6 21.h4?! W8! 22.e6 Axe6 23.2xe6 Bxf7 cu un egal probabil, dar Albul poate câștiga prin

21. £ùg5! £ïe5 22.f4 h6 23.d:e5 Ш8

24.^e4 sau 23...£d7 24ie7(d5) hg 25.Sxd7!

Rămân 19...Sc8!, iar după 20. dracului! Ad5 21.£ùg5 £*16 22.Bdl A:e6 (22...A:a2? 23.h4+-) 23.£*e6 (sau 23.f8®+ H:f8 24.£*e6 Bc8) 23... £*f7 24.h3 Negrul este forțat să obțină un egal într-un final de joc mai rău: 24...<¿>g8 25.Bd7 Se8 26. Sxa7 Exe6 27.Sa8+ £*18 28.Exd8+ Φí7 etc.

14..Rc8. Nu pe gustul tuturor

14...£*;7?! 15.d5 ed 16.ed £ùf5 17. £ùe5! £ùd6 18.£*:6! (Petrosian-Korchnoi, Chokko(m/6) 1977), dar 14...£ùa5 15.Ad3 Sc8 (15...Wd6!? Boleslavsky) 16. d5! ed 17.e5! £ùc4 - vezi nota despre a 15-a mutare a Negrului.

15.d5! Răspuns instantaneu. Dar Petrosyan s-a gândit 13 minute: a trebuit să facă o alegere dificilă.

308

Boris al zecelea

15.. .ed?! Desigur, Tigran Vartanovici a luat în calcul 15...iùa5 și a văzut un egal după 16.de?! ®:d2! (16...&:c4? 17.ef+ Q1i8 18.W:d8 Sc:d8 19.H:d8 S:d8 20.e5+-) 17.ef+ Qb8 18.£ù:d2 £ù:c4 19. £ù:c4 S:c4

20. e5 Ac8! 21.e6 Axe6 22.fi:e6 Sc7 23.ye8 fic:i7 24.2:f8+ Hxf8 25.Hd7 a5 26.Qb7 ac8 27.g3 <É?g8=.

Dar a văzut și un sacrificiu de pion ascuțit - 16.Ad3! ed (nu egalizează 16...Wd6 17.de ®:e6? 18Æid4 ®e5 19ÆT5 sau 17...fe 18.£b5! ®:d2 19.a:d2) 17.e5! &c4 18.Ш4, ceea ce nu i-a plăcut. Într-adevăr, în jocul jucat de Polugaevsky-Tal la scurt timp după, negru a pierdut cea mai bună apărare

18 ...ac6!, a suferit o catastrofă rapidă (nr. 320). Hotărând să evite aceste pericole, Petrosyan cade din foc și cade în tigaie.

16.Axd5! 16.ed!? și-a păstrat o oarecare margine. £ùa5 17.DP Wd6 18Æ>g5 acd8 (18...B6 19.£e4 Wg6 20.Sh4 afd8 21.d6; Q8...W16?!

19.d6) 19.Wd3! Wh6! 20.Sh5 Ds8

21. Wf4 f6 22.^e6 f:f4 23.^:f4 Bd6 24.Ad3!?

Dar mutarea 16.¿xd5! mai tentant: acest elefant este atât de puternic încât

mai devreme sau mai târziu Negrul va trebui probabil să ia pe d5, iar apoi va apărea acolo un pion trecut. A fost o plăcere pentru Spassky să joace o astfel de poziție!

16.. .£ùa5? Acum cavalerul rămâne blocat pe marginea tablei pentru o lungă perioadă de timp, iar poziția Negrului devine cu adevărat dificilă.

Korchnoi a recomandat 16...Noi7

17. W4 (aș bifa și 17.e5)

17...   .B6 - după Boleslavsky, „este fără speranță din cauza 18Æùh4! și £ùf5-d6", deși după 18...®c7! Albul mai trebuie să caute un avantaj: 19.e5! (19. Wg4 ^Ùe7!; 19.W:c7 Itc7 20.^f5 ^e7 =) 19..Æùe7 (19...£d8? 20.2Í5!) 20. Ab3! Scd8 21.2d6! etc. Boleslavsky a sfătuit 17.. JXc7!? cu ideea de 18Æùh4 ®e5, dar îi era frică de mișcare

18. h4, și degeaba: după 18...h6 (18..J2ùd8? 19.ôd4!) 19.h5 Sd8 Negrul se poate apăra cu succes.

Imediat 16...®c7!? 17.JCI We7 ("300 de victorii ale lui Boris Spassky") sau 17.'fflrg5 h6 18.®g4 4àe7 19. 4àd4!? (micile promisiuni 19R:b7 ®:b7 20Λ17 Qc7 sau 20.e5 Scd8 21.eb ttdl 22.a:dl ®c8) 19..Acd8! (19...

A:d5?! 20.ed Scd8? 21.^e6!; 19... Ô:d5? 20. £15! „c3 21.ed) 20.Scl 1Hb8!, iar lovitura 21.£eb!? fe 22. ":eb+ Qb7 23. ":e7 JL:d5 24.ed duce doar la egalitate: 24...Sfe8! 25«17 Sfô 26.«eb «f4 27.Sc2 (27.SH Bd6) 27...«d4 si «:d5=.

17. „f4!” c7. Sau 17...«e7 18. ^d4! Până în acest moment, Petrosyan a petrecut deja mai mult de o oră, iar Spassky doar 21 de minute.

18. „f5! Evitarea schimbului de matci prin analogie cu jocul Alekhine-Euwe. Și după 10 minute de gândire, Black se resemnează cu inevitabilul 18..JL:d5 19.ed.

19..."c2. „După 19...£c4 (pentru a aduce cavalerul la d6) 20.£g5 g6 21.«h3 h5 22.£e4 £d6 23.£f6+ Φβ7 24.«g3! Atacul lui White decide. 19...«d6 eșuează și el (se știe de mult că regina este o blocantă proastă) 20.£g5 «g6 21.«:g6 hg 22.d6! £b7 23.d7 Bcd8 24.fle7 £c5 25.Bd6 £b7 (25...Í6 26.£e6!) 26.Bc6 (26.Sd5!? - GK) 26...£c5 27 .Bc7, iar 27...f6 este urmat de 28.B:c5!” (Bondarevski).

20.«f4!7 Pastrarea matcilor chiar si cu pretul pionului a2. Pentru această mișcare

Spassky a petrecut 20 de minute. El, desigur, a ezitat - 20 tehnic a fost bun. ":c2! Bxc2 21. Be7! Bxa2 22.Bxa7 Bc2 23.d6, de exemplu: 23...Bcc8? 24.d7 Bb8 25. £d4+- (Boleslavsky), 23...h6 24. £e5! sau 23..ΰ8 24.£g5! (nu 24. £e5 Sc5! 25.f4 £c6) 24...£sb (24... Bc5 25.14!) 25.Bc7 16 (25...£b4 26. Bb7) 26.ÔÍ7 Ba8 27. g4 ®b4 28.Bb7 £cb 29.d7 £d8 30.Sa7! Bb8 31.£d6 h6 32.Be1+-. Dar a luat o decizie mai creativă: amenințând că îl atacă pe rege, poți câștiga și mai repede.

20...   ":a2. Potrivit lui Geller, 20...All8 a fost mai încăpăţânat 21.d6 Bxe1+ 22.Bxe1 "d3 (nu ll.JShal? 23.d7 "d5 24."c7), dar aici după 24 h3! negrul este greu.

21.d6! Bcd8 22.d7. „Un pion trecut care a ajuns pe locul 7 a fixat ambele turnuri. Poziția negrului este fără speranță” (Bondarevsky). Cu toate acestea, au încă niște șanse practice.

22 ... „c4. În cazul 22...c2 23.BC1! "d3! (pe 23..."b3 24."c7 "b5 decide 25.Be7! h6 2b.£e5 sau

25... £b3 26.3se1+~) 24.3edl Poziția negrului nu este mai bună decât în joc: 24... "b5 25.Bc7! (mai lent decât 25. "c7 "f5 2b. ":a7) 25...a6 (25... £sb 26. "d6!) 26. We4 (26. "dó!?) 26... dacă 26 ..."b2, apoi 27Ng5 g6 28."e7!) 27.2"e5 £c5 28."d5+- sau 24..."b3(e2) 25."c7! "eb 26.Sd6 "15 27.Bel! h6 28JIddl (amenințător ":d8!) 28..."c5 29":a7.

23. „f5! ho. Pe 23..."c6 24. £e5 "la naiba era probabil frig

25. «:e6 fe 26Дci (Fritz), dar îmi place 25.«c2 (amenințător 26.«c7 ab 27Æg6! «:g6 28.«:d8) 25...«f6

26. "s7 Da8 27DeZ! "d8 28."d6 sau 25...b5 2b."c5! "b6 27. "d5 cu un avantaj copleșitor.

24.Sc1! "ab?! Mai persistent este 24... „a4 sperând la 25.&e5 16!, deși după 25.Sc7! esența problemei nu s-a schimbat: să zicem, 25...ab 26. "d5 "b3

27. "d6 "b2 28.h3 și așa mai departe.

25Ds7 b5.

26.£ùd4? O mișcare cu aspect natural, ignorată de comentatori sau chiar, ca în Informatorul (nr. 7/488) și în cartea Cele 300 de victorii ale lui Boris Spassky, echipată cu un semn de exclamare. Între timp, aceasta este o greșeală care pune la îndoială victoria lui White! 26De8 sa decis repede! 2b7 (26..."d6 27.2c8!) 27Qc8!, de exemplu: 27..."al+ 28.2tel "d4 29. ":b5 sau 27..."a4 28.h3 "dl+ 29. Qb2 "d6+ 30Æte5 f6 (30...«f6 31. «e4) 31.«g6!, si nu exista 31...fe din cauza 32.Bc:d8! „:g6 DZD:18+ și Hh8#.

Aici se vede clar diferența dintre gândirea umană și calculul computerizat: uman

ku nu vrea să permită o verificare cu al și să facă mișcarea „inaestetică” 1, iar mașina pur și simplu nu are astfel de îndoieli.

26... „b6? Aparent, fiind deja demoralizat, Petrosyan ratează o șansă neașteptată de salvare - 26...«d6! 27Æù:b5 "d2 28DP ^b3! 29D:a7 £ki4! 3O.^:d4 ":d4, "și încă nu este ușor pentru Alb să-și folosească pionul puternic" (Boleslavsky, Bondarevsky). Aș spune - deloc ușor (slăbiciunea primei orizontale!):

1) 31D7 B8! (nu atat de clar

31.. .g6 32. „b5 &g7 33deI!) 32Dc7 (cu 32D:b8 D:b8 33deI g6 d7-pion moare și mai repede) ;

2) 31.RWC7 g6 32.«b5 ág7 33deI (33DIY N6!) 33...Q8! 34. "e2 (34. Sc4 D:b5 35D:gi4 Sd8, apoi Sb7 și *i6-e7) 34...Bb2 35. "13 Bd2 36.g3 Hd8 37De7 "H6 38. "e3 Bdl+ 39. ág2 B8 :d7!

27. £c8! (fără protecție acum)

27... £ùb7. Destul de rău este 27... „:d4? 28.Bxd8 Bxd8 29De8+ sau

27... b4 28De8! ":d4? 29D:18+ D18 30D:18+ *:U8

28.a:d8 ":d8 29.":b5.

28. ^c6 <bd6 29/ô:d8! (o grațioasă lovitură finală) 29... £cf5 30.ÔC6. Black și-a dat demisia și Spassky a preluat conducerea.

„După joc”, scrie Bondarevsky, „unii maeștri m-au întrebat: „Unde crezi că Petrosyan a făcut o greșeală decisivă?” Această întrebare, după părerea mea, este cea mai mare

cea mai bună caracteristică a piesei lui Spassky. Victoria a fost câștigată de el într-un stil frumos. Acest lucru este incontestabil, dar după o analiză atentă vedem că jocul nu este lipsit de greșeli grave. Prima are 15...ed?! (evitarea duelului de deschidere principial), al doilea - 15...^a5? (încălcarea poruncii lui Tarrasch), a treia, fatală - 26...W>6? în loc de

26...18rd6! La rândul său, Albul nu și-a putut oferi adversarului această șansă jucând 26.2e8!

În legătură cu aceste victorii strălucitoare, îmi vine în minte răspunsul recent al lui Spassky la întrebarea ce i-a permis să-i depășească pe cei mai puternici în anii 1960: „Punctul meu forte a fost jocul de mijloc. Am simțit bine momentele de criză ale luptei. Acest lucru, fără îndoială, a compensat pregătirea insuficientă de deschidere și, poate, jocul nu tocmai perfect în finalul jocului... În jocurile mele, lucrurile nu ajungeau adesea până la final!”

În opinia mea, meciurile 4 și 5 au jucat rolul decisiv în meci. Deși, desigur, mai târziu Spassky a avut mult mai multe probleme. După ce a câștigat al 8-lea joc, a avut un avantaj copleșitor și în al 9-lea, dar l-a pierdut în ultimul joc. După cum mi-a spus Boris Vasilyevici, i s-a terminat brusc energia: era atât de obosit încât a oferit chiar un egal într-o poziție evident mai bună. Și apoi, căzând, a pierdut două meciuri la rând. Scorul în meci a fost egal și a trebuit să o iau de la capăt.

Lucrurile mergeau greu: contestatorul a făcut o greșeală gravă în al 14-lea joc și s-a salvat doar în mod miraculos când a jucat. Iar în jocurile 13 și 15, după 1. e4 e5 2.&u3 «6 Z. £: e5 d6 4. £ rf3 ^: e4 Spassky a ales fără dinți 5.®e2. „Faptul că de două ori, jucând rusesc cu Albul – exact deschiderea în care Albul poate obține un joc cu piese live – a schimbat imediat reginele, a obținut o poziție închisă și

stupidă și a remizat ambele jocuri în jurul celei de-a 20-a mișcări, este un mister, pe care nu îl pot. dezlega”, a scris Botvinnik în căutarea fierbinte. Dar în curând Bondarevsky a explicat ghicitoarea: „Depresia ciudată care a început cu Spassky după al nouălea joc nu a trecut încă. Are sens într-o astfel de stare să optăm pentru opțiuni clare? .. Momentul bătăliilor decisive nu a venit încă!

Deci, care este rolul celor 4 și 5? Dar faptul că după ei Spassky și-a dat seama că poate și ar trebui să câștige meciul. Avea încredere: oricât de greu ar fi, îi va veni vremea! Soarta pe care Petrosian l-a manifestat în segmentul de la jocul al 4-lea până la al 9-lea plutea deja peste scenă. Iar ultima treime a meciului s-a dovedit a fi pur și simplu catastrofală pentru el: a pierdut trei meciuri „negre” unul după altul. Deci, avantajul lui Spassky în prima treime a reflectat echilibrul real al puterii. În a doua treime au fost afectate atât psihologia, cât și rezervele de energie, dar când rivalii obosiți au ajuns la linia de sosire, totul a căzut la loc.

Și iată un alt mister: de ce a abandonat Petrosian partidul rus? Să vă reamintesc: în jocurile al 17-lea și al 19-lea s-a ars în „Siciliana”, în cea de-a 21-a - în „Spaniolă”. Adică în deschideri care nu sunt tipice pentru el. În acest meci, abundența de „Sicilian” interpretată de Petrosyan este în general izbitoare. Acest lucru este într-adevăr foarte ciudat! Unde este franceză preferată, Caro-Kan? Un mister învăluit în întuneric... Totuși, să încercăm să ridicăm vălul.

„Ar fi prea optimist să ne bazăm pe Spassky din nou pentru o continuare inofensivă”, scrie Boleslavsky în notele pentru cel de-al 17-lea joc, „și jocul rusesc nu este una dintre acele deschideri de încredere care ar trebui folosite în mod regulat. Petrosyan a decis să dea o contra-luptă și să meargă la un joc dificil cu șanse reciproce. A ales sistemul Paulsen, pe care l-a întâlnit în primul joc.

Aici, se pare, este cheia înțelegerii întregii probleme: succesul din primul joc l-a dezorientat pe Petrosian! S-a gândit că Spassky ar putea întârzia undeva, ar putea pierde firul jocului, cedează inițiativa – adică a decis că adversarul nu înaintează cu încredere.

joacă anumite scheme ale „sicilianului” deschis. Ei spun că nu fără motiv Spassky a jucat doar varianta închisă atât în meciul-66, cât și în meciurile candidaților (Tigran Vartanovici nu i-a fost deloc frică de asta: Negrul a avut multe șanse acolo). Se pare că acest gând l-a bântuit pe Petrosyan și a greșit configurarea meciului: ar trebui să încerce să câștige și cu negru.

Dar Spassky a respins cu brio această idee, dându-i nicio șansă adversarului său. A câștigat meciul înainte de termen cu un scor de 12.5:10.5 și a devenit al 10-lea campion mondial.

... Treizeci de ani mai târziu, Boris Vasilyevich și-a amintit de luptele sale cu Petrosyan cu umorul său obișnuit: „În primul meci, am sărit peste el tot timpul, ca un fel de tânăr, doar „învârtit” tigru,

și asta a fost exact ceea ce era nevoie de Tigran. Iar la al doilea meci mi-am dat seama deja că trebuie să mă comport ca un urs cu el și am început să-l strivesc cu labele – asta nu-i plăcea. Mi se pare că a pierdut acest meci pentru că deja simțea că domnește, dar nu stăpânește, și că era timpul să cedeze loc celor mai tineri.

PRIMUL CÂȘTIGĂTOR OSCAR

Înființată în 1968, Asociația Internațională a Presei de șah (AIPE) a înființat șahul „Oscar” - un premiu pentru cel mai bun jucător de șah al anului, acordat pe baza rezultatelor votului absent.

jurnalişti de frunte, mari maeştri scriitori şi figuri FIDE. Inutil să spun că Spassky a devenit câștigătorul primelor două premii Oscar (1968 și 1969). Victoriile sale sportive convingătoare

au fost însoțite de realizări creative strălucitoare, remarcate în mai mult de unul dintre „zece cele mai bune jocuri” ale iugoslavului „Informator” care au apărut la fiecare șase luni. În trei volume la rând (7, 8 și 9) Spassky a ocupat primul loc - datorită înfrângerilor spectaculoase efectuate de Petrosyan (Moscova (m/19) 1969), Penrose (Palma de Mallorca 1969) și Larsen („Meci secolul „(m/2) 1970).

Am menționat deja primul dintre aceste jocuri (vezi nr. 346), în timp ce al doilea a continuat linia combinațională Bronstein-Tal (nr. 281) pentru a crea o avalanșă de pioni.

nr. 374

SPASSKY - PENROSE

Palma de Mallorca 1969

37.£:c5!! de 38.W:e5 £dZ. În cazul 38...W16 39.1B:d6?! &:d6 40. e5 W 41.±e4+ ág7 42.d6 £:e4+

43. £>:e4 4¿ic6! (numai că nu 43...4òc8?

44. d7 2ie7 45.2i:c5+-) 44.e6 2tfe5

45. <àg3 Ôd3 46.e7 Q17 47.2>f6 -5ie7

48.de Qxe7 49.£g8+ Q18 50.2>xh6 <5ùcl= Negrul coboară cu o ușoară frică. Cu toate acestea, după 39.

ffal! 'igS 40.e5! avalanșa de pioni este de neoprit.

39. Wb8 ¿ôef6. Dacă 39...2>e7, atunci 40.Q12! (4O.e5?! 2>xd5=) 40...-QC8

41. e5 etc.

40.   £15 (desigur, nu 40.e5? £xd5!) 40...£e7. Acum vine un alt sacrificiu frumos.

41.   £xh6! Singura cale spre obiectiv. Grabit 41.e5? infirmat de 41..,ô:f5 42.gf g4! 43. JLe2 £:d5!, iar după 41Æ>:e7?! W:e7

42.   e5 £e8 43.Âe4+44.JLg6

£c7 45.W:b7 W:e5 sau 41 .<5ùd6 JLc8! (41...^.a6?! 42.e5) 42.e5?! £:h5! rezultatul luptei este încă departe de a fi clar.

41.. .£ùe:d5. 41...Qxb6 pierde și forțat din cauza 42. W18+ φ7 43.W7+ Qb8 44>:16+ Qb7 45.W17+ Qb6 46.e5.

42.cd &:h6 43.Wf8+ Wg7 44,W:c5 £d7 45.Wd6+ KK7 46. eS! Q8 (46...1st,:e5? 47.W:d7+ or

46...ôxe5? 47.Áe4+ Qe8 48.Wb8+) 47.h6 Wh 7 48.eb! Măturând totul în cale.

48.. .Wc2+. Pe 48... 1 miliard de lire sterline decide

49.Wb8   +! (inexacte 49.®í8+ ^ig8

50.   ^3 ¿:d5! 51.¿:d5 Wc7+) 49... Wg8 (49...^g8 50.We5+) 50.W:b7.

49.FdZ. Nu există un răspuns bun, iar Black și-a dat demisia.

Dar cel mai mare zgomot l-a făcut miniatura cu Larsen, creată pe tabla 1 a „Meciului secolului” - duelul naționalei URSS cu echipa restului lumii. Peste două mii de spectatori au urmărit cursul acestui joc.

Nr 375. Debutul lui Larsen A01 LARSEN - SPASSKY

„Meciul secolului”, Belgrad (m/2) 1970 1.b3 e5. Cu puțin timp înainte, Larsen l-a învins efectiv pe Kavalek (Lugano 1970) după 1...c5

b.e3 g6 7Æe2 Ag7 8.®bc3 0-0 (8... Deb!) 9.d3 Deb lO.^dS Wd7 H.h4! f5?! (1 l...h5) 12>d2 2ae8?! 13.h5 b5 14.hg hg 15.^ec3 bc 16.dc e4 17. 0-0-0 £e5 18.£f4 Sd8 (dacă 18...g5 19Æù:e6 ¿M3+, atunci 20>:d3! ed 21. ^:g7 &:g7 22Æki5+ <á?g6 23.AÍ3+-)

19.^bl D17?! 20.g4! etc.

2.Q2 £c6 3x4. Cu greu mai bine decât 3.e3 4.£β?! e4 5.£gi4, ca mai târziu Larsen a jucat împotriva Parmei și Ledich (Vinkovtsy 1970), în vederea 5...Qc5 6Æù:c6 de 7.4¿^c3 DE.

3...&Í6.

4.#ùf3?S Se poate simți influența lui Nimzowitsch, care a introdus 1...c5 2Ætf3 £rf6?! De exemplu: 3.e5 4àd5 4.£u3 £œ3 5.dc b6? 6.Ad3? (f.b.f!; 6.Qc4!?) b...Qb7

7.DG4 Wc7 8.Ag3 (8>e2!) 8...e6 9.0-0 De7 (Michel-Nimzowitsch, Marienbad 1925).

Dar oare merită să cedezi atât de mult spațiu adversarului? În curând 4.e3!? (4.g3 d5=)

4...d5 5.cd £ù:d5 6.a3 Ad6 (Larsen - Spassky, Leiden 1970), 4...d6 5Æùc3 g6 6.£rf3 £g7 7.d4 DE (Larsen - Portisch, Siegen(ol)) 1970) sau 4...De7 5.a3!, deoarece Fischer a jucat împotriva lui Tukmakov și Andersson (vezi volumul 4).

4... e4 5.^d4 Dc5 6.^x6. În favoarea negrului b.e3? B:d4 7.ed d5 (Larsen). Adevărat, în orice caz, au deja un joc foarte confortabil.

6.. .de 7.e3 (7.d4 ed 8.":d3 We7!) 7...DG5 8.®c2 We7 9.De2 (9.d4 ed IO.Dgi3 £:d3 H>:d3 M8 etc.) 9...0-0-0 10.Í4? Singura greșeală gravă a lui White, întâlnită cu o respingere izbitor de precisă și frumoasă. „Evident, Larsen spera la 11.Q:í6 ®:f6 12.<2¿3, dar acest plan nu s-a materializat” (Spassky).

Potrivit lui Krogius, „10.4¿Sc3 și 0-0-0 au fost necesare”, dar după 10...Bd7! 11.0-0-0?! Shd8 Black are un avantaj clar. Mai interesantă este recomandarea lui Larsen Yu.aZ!?

10.. .£kj4! Profitând imediat de partea slăbită a regelui.

11.dZ. Nu mai bine de 1 l.Á:g4 Wh4+ și ®:g4 (Larsen), 11,0-0 S:d2!

12.&:d2 (12.W:d2 Á:e3+) 12...4ù:e3

13. Wcl 2>:fl+ 14.Q:R Wh4! 15.g3 W:h2 Ib.FeI e3 (Emme) sau HJ¿:g7 Bhg8 12.jLb2 (12.Wb2 £:e3!) 12... £>:e3! (cel mai simplu) 13.de Wh4+

14. g3 Itg3 cu un rout.

11 ...h5! „Alegând o cale care nu lasă nicio șansă pentru White”, scrie Spassky. „ll...S:d2 părea tentant, dar după 12. <53:d2 Ô:e3 13.Wc3 Bd8 Sarcina negrilor este mai dificilă.” Ca și în cazul lui 12. W:d2 Bd8 13.^.:g4 JL:g4 14.¿d4 (14.Wc2? Bdl+) 14...JLb4 15.<53c3 c5 etc.

12. Scurtcircuit (12Æùc3 H:d2!-+) 12... h4! Prin sacrificarea unei piese, Negrul pătrunde în tabăra inamicului.

13.hg. _ „Larsen s-a gândit la această mișcare timp de aproximativ o oră. Dar nu există mântuire: 13.JL:g4 Á:g4 14. hg hg 15.Bgl TU! 16.3xhl g2 17. Bgl Wh4+ 18.Qe2 Wxg4+ 19.4>el Wg3+ 20.Qe2 Wf3+ 21.&el Áe7 (21...£:e3! – G.K.) cu mate inevitabil sau 20.<idl Wf2 2 2 . :gl+

22.Qs2 W12-+" (Spassky). 22...Áxe3! O linie similară este 18.&dl W12 19. W:e4 W:gl+ 20.Qs2 WG 21.W6+

Qb8 (Emme) sau 20...^.:e3! 21.Wf5+ Hd7.

În afară de 15...TU! 15...Bh2 (Larsen) este de asemenea posibil, de exemplu: 16.Wc3 (16.S:g3 Wh4; Ib.^c3(a3) ±:e3!) 16...Wh4 17.4>dl (17Æ>a3) W: g4) 17..£hl 18.S:hl W:hl+ 19. Qc2 g2 20.£a3 W:al 2 l.Jcal á.:a3! și glW-+ (către Emma).

13...hg 14. Bgl.

14...Sh1ü O lovitură finală strălucitoare. „Să treacă încă o mie de ani - sacrificiul strălucit al campionului mondial va deveni pentru totdeauna verde în coroana lui de laur”, a scris presa iugoslavă în acele zile. Un sfert de secol mai târziu, a fost descoperit un dual - 14 ... ±: e3!

15. fe TU! (I. Sukhin).

„Cu 14...Wh4 15.Bg2 Whl +

16. M1 Á:g4 17.W:e4 Bhe8 18.±e5 f6 19.4òc3 Albul ar mai putea rezista”, crede Larsen, dar după 18...K! 19.Wc2 Áh3 suferința lor ar fi și ea de scurtă durată: 20.d4 ^.b4+ 21,?ùd2 ^.:g2 22.0-0-0 ^.:d2+ și așa mai departe.

15.B:h1 q2 16.BÍ1. „Pe 16.Bgl Wh4+ 17.Q61 Whl 18>c3 W:gl+ 19.Qs2 WC 20.gf W:e2 21, £a3 pro-

21 ...Ab4! câștigă cel mai mult. În timpul jocului am fost purtat de o altă posibilitate: 21...íH3+ 22.®xd3 ed+ 23.<á?c3 Axe3 (23...a5? 24. £o2!) 24.de d2 25.Sdl Sh8 ! , promovând unul dintre pioni la regine” (Spassky).

16...Ш14+17.ád1 gf®+. Cu inevitabilul 18.A:P A:g4+ 19.Qs1 ®el+ 20.«dl ®:dl#. Albii s-au predat, iar sala a izbucnit în aplauze. O continuare demnă a tradițiilor romantice ale secolului al XIX-lea!

O lună mai târziu, a câștigat un turneu-meci cvadruplu la Leiden: 1. Spassky - 7 din 12 (fără înfrângeri); 2. Donner - 6; 3-4. Botvinnik și Larsen - 5,5 puncte fiecare.

Victoria lui Spassky asupra lui Bobby Fischer la Jocurile Olimpice de la Siegen (septembrie 1970) a fost încununarea perioadei de campionat din cariera lui Spassky. Să ne amintim cum a fost.

„Meciul URSS-SUA a fost așteptat cu mare nerăbdare și interes: jocul Spassky-Fischer a fost pe primul tablou. În legătură cu recentele succese de mare profil ale tânărului american, întâlnirea sa cu campionul mondial a fost de o importanță deosebită. Dacă s-a dovedit în favoarea lui Bobby, mulți erau deja gata să tragă concluzii de

amploare. Natura fundamentală a duelului dintre cei mai puternici doi jucători de șah era evidentă. Trei mii de fani ai șahului au venit la Siegen pentru a asista la acest duel interesant. Biletele la Siegenlandhall s-au epuizat cu mult înainte de începerea turneului. Da, și norocoșii care au intrat în turneu

camera, a ajunge la masa la care s-au luptat Spassky si Fischer a fost un efort incredibil. Cei mai energici dintre ei s-au înghesuit deasupra mesei în forme sculpturale pitorești pe mai multe niveluri. Sala specială în care a fost difuzat acest joc a fost plină la capacitate maximă, iar organizatorii au trebuit să instaleze suplimentar patru panouri demonstrative în foaier” (Taimanov).

„Admiratorii lui Fischer nu au avut nicio îndoială cu privire la succesul său și au comandat în avans un banchet în onoarea câștigătorului. S-au așezat mese în restaurantul hotelului nostru, nu așteptau decât un adevărat „fleeac” - sfârșitul petrecerii. Aparent, Bobby însuși a contat să câștige, în orice caz, nu s-a gândit la un compromis, aș spune chiar, l-a evitat ”(Korchnoi).

„Boris era evident nervos înainte și în timpul jocului, a fumat o țigară după alta, dar a reușit să-și controleze nervii” (Mednis).

Nr. 376. Grunfeld Defence D87 SPASSKY - FISHER a 19-a Olimpiada Mondială, Siegen 1970

1 .d4 4ùf6 2x4 db 3.^c3 d5 4xd ¿ó: d 5 5.e4 ¿&c3 b.bc Ad7 7.£c4 c5 8.2*2 2*6 9-^e3 0-0 10.0-0 ®c7 11 .Sci SD8. Această tabia de deschidere, dezvoltată de Smyslov, era binecunoscută ambilor adversari: s-a întâlnit în duelul lor la superturneul Santa Monica (1966).

12.113. Prepararea U2-U4 (12.f4 Λб4!; mai modest 12...eb - Nr. 247).

În Santa Monica a fost 12.®e1 (mai târziu au trecut la 12.®d2, iar apoi la 12.Af4!?) 12...e6 13.f4 £ùa5 14.^d3 f5! 15.Idl! b6 16R2 cd (16...fe!? 17.Qxe4 Ab7) 17.Axd4! Axd4 (17...Ab7!? 18.A:g7 ®:g7 19.«ùd4 W) 18.cd lb7 19Æg3 W7 (19...®g7!? Fischer).

2O.d5ü fe 21.de ®:e6 22.6! W7 23. A:e4 Itdl 24Ædl Ш8! 25.Da! Wf6

26.®c2! FI8 27.fg hg 28.»d2?! (Spassky subliniază 28.4àh5! Wf7? 29.®c3+ *h7 30>g3 Ac8 31.QC1! Ad7 32.£d3! Sc8 33.3fl+-sau 28...De4! 29.^:f6 A:c2 3O. A :c2 S:f6 31.2d7 cu un final de joc mai bun) 28...4g7 29Ж1 We7 30.W4+ SÍ6 31.£e4 A:e4 32.A:e4 ®c5 33. ®:c5 B:fl+?! (corect este 33...bc! 34.YC1 c4 35.Sc3 Se6 36.ÀÍ3 Φí6

37.*f2 g5=) 34Φ:íÏ bc 35.h4! 2fc4

36.Qe2?! (36.&f2!) 36...^e5?! (36... Q6! 37.g4 &e5 38.A6 g5! 39.h5 c4 40.QeZ c3= Averbakh) 37.Qe3 Φí6 38.ΦΓ4 £G7 39.Qe3?! (39.i.d5 g5+ 40.hg+ 5ù:g5 41.Ag8!+- Spassky) 39...g5? (39...3D16! 40.Qb3 £f5 41.Qc4 Qe5! 42.Axf5 <á?:f5= Gligoric) 40.h5 4bh6?! 41.Φú3, iar Albul a câștigat.

„Comentând acel joc, am fost atent la 12...®a5! Cu

sanse bune la egalizare: este greu pentru Alb sa previna cd si schimbul de matci {de exemplu: 13.Sdl cd 14.cd &:el 15,Sf:el b6= - GK). Poate că Fischer a luat această poziție având în vedere recomandarea mea și, din moment ce nu țineam o piatră în sân, m-am confruntat cu nevoia de a căuta noi căi. M-am gândit destul de mult la a 12-a mișcare. Dar, fiind o persoană practică și fiindu-mi teamă să nu pierd timp prețios, am ales un plan standard care nu mi-a oferit niciun avantaj ”(Spassky).

12...b6 13.f4e6 14.®e1 ^a5. Permiteți-mi să vă reamintesc că în jocul Gligorich - Smyslov (Kiev 1959) au existat

14... Àb7 15.TO?! (15,6 £ùa5!) 15... ^a5 16.^d3 6! 17.e5 (17.2g3 Wd7)

17.. .c4 18.^.c2 £c6 19.g4 £ùe7 cu avantajul Negrului (nr. 239).

15 JLd3 f5! Pe urmele lui Smyslov! „O mișcare tipică pentru astfel de poziții. Negrul nu numai că previne străpungerea f4-6, dar reduce și activitatea episcopilor adversarilor. Prin blocarea pionului f4, ei restricționează e3-bishop, în timp ce pionul d3 se sprijină și pe pion” (Bondarevsky).

16.g4! Curs agresiv, deși riscant: acoperirea regelui său este semnificativ slăbită. După 16.«f2?! AL7 o poziție a apărut din jocul Gligoric - Smyslov. 16.Sdl Qb7 17.e5 c4 18.Ac2 £o6 și ^e7 cu greu are mai mult succes.

16.. .fe (16...£b7 - nr. 367) 17. Qxe4 &b7 18.^g3 £x4 19. jL:b7? (în favoarea Negrului 20.":e4 £ùd2 21.":e6+ Qb8

22. Hfdl 23.QY1 Ye8 24.«d5 W:f4) 20...«:f4 21.Ah4 (21.dc?! £e5!) 21...«e3+ 22.«:e3 ^:e3 23 .SHZ cd 24.¿:d8 etc.” (Bondarevs-cue). Adică 24..Æd8 25.cd A:d4 cu compensație suficientă pentru schimb.

19... ":b7 20.Af2 (20.dc?! Sd3)

20... "Sam 21. "e2 cd 22. cd b5

23. ^e4!? Leneș 23.Sfdl Ш8! „Datorită jocului alb, Fischer a reușit să obțină perspective bune, iar eu sunt aproape forțat să sacrific un pion” (Spassky).

„Boris știe să mențină echilibrul în orice poziție tactică, ceea ce este deosebit de valoros” (Korchnoi).

23.. .Axd4. „Fischer preferă să ia un pion. De ce? Da, pentru că îi plac pionii în plus. Am observat această mică slăbiciune la el cu mult timp în urmă. De remarcat a fost 23...BÍB 24. £c5 Nae8 cu un avantaj” (Spassky). „Dar după 25.a4! ab 26Æù:a6 ":a6

27. ab «:b5 28. «:c4 «:c4 29.dxc4 Sxf4 Negrul, deși sta puțin mai frumos, nu are nicio șansă de câștig. Desigur, Fischer a încercat să găsească o continuare mai bună” (Bondarevsky).

24.^g5 Axf2+. „Negrul joacă pentru o victorie, altfel ar muta 24...Af6” (Spassky). „De exemplu: 25.”:e6+ „:e6 26. £\e6 Sd3= și nu T/.^cl fiad8 28. £\b5? în vederea 28...£d2" (Bondarevsky).

Și la recomandarea lui Mednis

24... .DB6 este neplăcut 25Æù:e6! (25. ":e6+ ":e6 26Æ\e6 Sd3!) 25...Se8 26.f5.

25.S:f2 Zd6. „Mai puternic decât 25... Se8” (Spassky). „Acest lucru nu i s-a potrivit lui Fischer din cauza pierderii dosarului central după 26 Adl” (Bondarevsky). Cu toate acestea, aproximativ 26...Nac8 (26...e5 27.U5! este neclar 28.Sxd8 Sxd8 29,f6) 27Æe4 Bed8 28.£tf6+ <ig7 29.g5 h6 este mai profitabil pentru Negru decât continuarea ! Ш8 27.g5 Had8 28.£tf6+ Qb8^7) 29.Sel Hd6 30.Í5!, în care Albul, ca în joc, a păstrat contra-şansele tactice.

26.Se1 "bb! Luptă pentru inițiativă. Mult mai modest este 26...e5 (nu este nevoie de 26...ad2?! 27.«:e6+ «:e6

28 £\e6) 27.fe 2e8, păstrând un egal cu 28.ed!? ye2 29.2e:e2 4a:d6

30.^la naiba! h6 31.SÍ8+ Φ1ı7 32.£>g5+! <i>g7! (32...hg?? 33.Be7+ &h6 34. Sh8#) 33.^e6+ &h7.

27Æùe4! „Acest lucru este mult mai insidios decât 27Æù:e6 Se8 28.f5 Sd2

29.WÍ3 S:a2 33.SHI cu amenințarea 31.fg” (Bondarevsky). Mai ales că după 3O...S:f2 31.S:f2 ®e3! 32. Wxe3 (32.Wb7? Wel+ 33.<á¡g2 ^e3+)

32...&e3 33.^c7 (33.Sh3 ^c4) 33... Be5 34.fg a5! Negrul are toate șansele de a câștiga.

27...5d4?! „Din păcate pentru Bobby, a apărut o poziție în care este extrem de dificil să calculezi consecințele unei opțiuni sau alteia. Între timp, Fischer are nevoie de precizie și claritate. Are un stil de joc excepțional de „pur”, iar în poziții care nu sunt susceptibile de analiză concretă, se simte nesigur. După 27..Dc6 probabil că jocul s-ar fi încheiat la egalitate, dar Bobby s-a clătinat, a pierdut firul luptei și a început să joace prea nervos” (Spassky).

„Pe 27...Web, atât 28. Sdì Bd8 29.3d3 cât și 28.ÍH3 sunt posibile pentru a muta dama în c3

sau h4" (Bondarevsky). Cu toate acestea, negrul poate folosi pinul f2 rook: 28.Bdl?! puternic

28...HN8! 29.g5 (29.QY <yeZ! 3.BeI Ôd5) 29..Æie3! 3OJld7 Bc2 31.Wel "Sam 32.<5ùfó+ B:f6!, iar pe 28.WÍ3?! — 28...ad8! cu amenintarea 4òd2. În cazul 28.2tf6+ Db8 29.5ùd7 Wd4, Albul nu are nimic mai bun decât să lupte pentru egalitate într-un final de joc cu patru turnuri în jos cu un pion după

30.£e5 (3O.adl ®e3) 30...^:e5 31. ®:e5+ ®:e5 32Æe5 ab 33.Bfe2 Be8 34.&Í2.

28. £ùf6+ Φή8!7 Ignorând extragerea 28...^7 29.W:e6 ®:eb 3.B:eb 318! 31.^8+ Q17 sau 31. g5 a5 32De7+ Bf7 33.Be8 Q18 34.3:18 *:18 35.^:h7+ ág7 36.^f6 b4=.

29. ^xe6! Se pare că Fischer a trecut cu vederea ceva.

29... .5d6. Din păcate, răspunsul programat este 29.. JStdl? (în caz de 29... ®:eb?! 3.B:eb 'ig? neplăcut 31. f5!) a fost infirmată de atacul genial 30.W17Ü Bxe1+ 31.^2, de exemplu:

1) 31 ...Wc6+? 32. FeZ VeZ + (sau

32.. .Hgl+ 33.Qb4 Bxg4+ 34.&:g4 ^e3-h 35.&g5 ®c5+ 36.f5) 33.*h2

S:h3 + 34.<á?:h3 ®hl+ 35.Bh2 Wfl+ 36.Q114 ®el+ 37.ig5+-;

2) 31...^e3+ 32.*f3! (32.<*>g3?? ^fl+! 33.*h4? ®:f2+ 34.&g5 Be5+! 35.fe ®e3+ 36.*h4 ®h6+ 37.3D15 g5#! sau 33.B:R ®e3 + și ®e7, și 33...£rf5+!? Bxg4+! 35.hg Whl+ 36.&g5 ^:g4! (nu 36...Bc8?

37.Wd7! Bb8 38.®d4) 37.&:g4 ®gl+ 38.FO ®hl+ 39.ig3 (sau 39.QeZ ad8 4O. £g4!) 39...Bd8 (analiza lui Vasyukov și Speelman) 40. ^d7! ®gl+ 41.Bg2 ®el+ 42.Q113 ®hl+ 43.ah2, iar Albul, tot evitând controlul perpetuu, câștigă (Fritz).

30. ®e4 Bf8?! „Fischer, prin inerție, a continuat să joace pentru o victorie și nu a simțit momentul în care poziția sa s-a înrăutățit” (Korchnoi). E mai ușor 30...aad8! 31.g5 ad2 (31...Bd3!?) 32.Be2 (32.Befl ®e3=) 32...B:e2 33.®:e2 „e3! 34.W:e3 Bdl+! 35.ág2 (35.Φ112 ^:e3 36.Be2 Bd2!; 35.VP ^:e3=) 35... £œ3+ 36.&Í3 Ôf5=.

31. q5 Ed2 32. Bf1. Cu amenințarea ®e7! Pe 32.Bee2 32...Bxe2 33.Wxe2 Wb7= nu este rău.

32...Wc7? „Dovada unei confuzii complete. După Z2...£gi6 era încă posibil să se apere" (Spassky). Totuși, acest lucru a fost decis de 33>e5! (33..>d4 34>e7!) 34.

Wc3 Bfd8 35.«ùd5+! Wd4 36>:d2+-. A la 32..ÆÎ2?! 33.E:f2 «e3 34. ®:e3 £ù:e3 35.Sd2 y Negrul nu este un final foarte important.

Poate singura șansă a fost 32...<¿g7! 33.N5 (33.h4!? Wd4! 34.h5 Wxe4 35. h6+ Qb8 36Æïe4 este de asemenea relevant) 33...Bxf2! 34.B:f2 ®e3

35.W14!? (Bondarevski) 35... h5! cu ecuația: 36.gh+ ®:h6 37. ®:h6+ Q:1i6 38.4àg4+ <á>g5 39.fg Sd8 4O.g7 s&gó sau 36.fg ®el + 37.ig2 (37.*h2 ®e5+) 37 ...^e3+

38.F112 („300 de victorii ale lui Boris

Spassky").

Observația profesionistă a lui Korchnoi este foarte curioasă: „Fischer a petrecut destul de mult timp la deschidere, apoi a început să joace ușor și rapid. Bronstein mi-a spus odată că o astfel de manieră este foarte insidioasă. În deschidere, partenerului i se pare că își poate lua timpul și poate merge la egalitate cu adversarul „lent” în ceea ce privește timpul petrecut. Dar când începe brusc să joace rapid în mijlocul jocului, poate fi dificil pentru un jucător de șah nepregătit pentru o astfel de întorsătură a evenimentelor să se reajusteze și se trezește brusc în probleme de timp... Dar cu Spassky, astfel de „numere” nu fac. nu functioneaza. Campionul mondial a avut mai mult timp de pierdut pe parcursul întregului joc decât adversarul său. Și când am început să am probleme

Fischer a fost complet în probleme de timp. Cu toate acestea, în acel moment poziția lui era deja pierdută.

33.0:d2! £\-<I2 34.®d4! SD8. Nu a ajutat nici 34... Wb6 (34...®:P? 35.£e8+) mai încăpăţânat.35.®:b6 ab 36.Sdl! (36Aci!?) 36..Ad8 (36... ^c4? 37.Hd7) 37.&g2 Sd4 38Ael! (Spassky) 38...<ág7 39.Se7+ Q18 40Ab7 ttf4 (4O...^c4 41 .£di7+ Qe8 42Ag7! sau 41...<àg8 42.2rf6+ *f8

43. ^d7+ Qe8 44Ae5!) 41.£di7+ Qe8 42.£rf6+ *f8 43.£ki7+ Qe7

44. £o5+ &d6 45.^xg6 Ha4 46.^18 Sxa2 47.g6+-

35.&d5+ Qd8 36.Sf2 &c4 37-Se2! Sd6 (37...®b6 38Ae8+!; 37..>d6 38.He7) 38.Se8+ *f7

39.Bf8+S Având în vedere 39...Φ:íB 40. ®h8+ Φí7 41.®:h7+ Negrul a demisionat. Deathmatch!

„Ultima mișcare spectaculoasă a lui Spassky a provocat o furtună de încântare, iar Siegenlandhalle a izbucnit în aplauze zgomotoase pentru prima dată. Primul care l-a felicitat pe campionul mondial, îmbrățișându-l și sărutându-l, a fost ambasadorul URSS în RFG, care a fost prezent la meci... În amintirea acestei întâlniri, ambasadorului i s-a oferit șah, care tocmai fusese „ osul disputei” a doi jucători de șah remarcabili. Mulți dintre marii maeștri care erau în apropiere și-au pus autografele pe tablă. Fischer a refuzat să le urmeze exemplul” (Taimanov).

„Palid și confuz, Fischer s-a ridicat de la masă, semnând capitularea... Toată lumea, absolut toată lumea, a salutat victoria lui Spassky. Chiar și americanii înșiși

prea supărat de înfrângerea liderului lor. „Nu este rău să-l anunți pe Bobby”, au spus ei, „că nu este atât de geniu pe cât crede că este...” Spassky însuși nu are o părere foarte bună despre acest joc în ceea ce privește conținutul său de șah. : războiul nervilor” (Korchnoi).

Spassky a vorbit și pe tema zilei: „Ca campion mondial, mă consider obligat să mă întâlnesc constant cu marii maeștri care stau cel mai aproape de tronul de șah. Prin urmare , nu am avut nici cea mai mică ezitare cu privire la oportunitatea întâlnirii cu Fischer la Olimpiada. Acest șahist are toate motivele să revendice titlul de campion mondial, iar din punct de vedere al prestigiului personal, a trebuit să lupt... nu știu cum am reușit, dar înainte de jocul cu Fischer am experimentat asta. entuziasm deosebit, fără de care realizări înalte sunt de neconceput. Poate că Fischer însuși a contribuit fără să vrea la asta: întotdeauna îmi place să joc cu el... A reacționat foarte curajos la înfrângere. Mi-a strâns mâna și a rămas în sala de turnee vreo zece minute, deși în astfel de momente un șahist caută întotdeauna singurătatea. Bobby nu a discutat cu mine despre jocul terminat și nu i-am sugerat asta, pentru că i-am înțeles starea de spirit ... "

Scorul întâlnirilor personale ale celor 10 și 11 campioni mondiali a devenit 3:0 (cu două egaluri) în favoarea lui Spassko

th, pe lângă faptul că arată cel mai bun rezultat pe prima tablă. Și ar fi fost câștigător de Oscar pentru a treia oară consecutiv, dacă nu ar fi fost Fischer cu șirul său de succese și un fenomenal 18,5 din 23 la turneul interzonal de la Palma de Mallorca.

Este foarte probabil ca după acest succes, Boris Vasilyevich să se odihnească pe lauri. Un sfert de secol

va spune: „Eu am fost cel mai puternic de la 64 la 70, dar în 71 Fischer era deja mai puternic”. Cu toate acestea, este, de asemenea, clar că Spassky a abordat meciul cu el (Reykjavik 1972) deloc în cea mai bună formă: a jucat prea rar în competiții, nu s-a suprasolicitat în cantonamente și, cel mai important, a fost o lovitură grea. , s-a despărțit de Bondarevsky.

„ÎNAINTE, KAZIMIRICH!”

Vorbind despre originile stilului frumos de joc al lui Spassky, ne amintim imediat de antrenorul său anterior de lungă durată (1952-1960), marele maestru din Leningrad Alexander Kazimirovich Tolusha. Era un maestru celebru al atacului și un om neobișnuit de vesel și plin de duh. Și-a informat prietenii despre câștigurile sale astfel: „Dzin-Dzilevici este capturat”. Când un adversar a făcut rezistență fără speranță, el s-a plâns: „Carneala de tun rezistă”. Și când a renunțat, Tolush a spus: „Amin plăcintelor”. În timpul blitz-ului și în timpul

analizei, el s-a înveselit cu un strigăt de luptă: „Înainte, Kazimirych!”

Acest strigăt a devenit motto-ul a mai mult de o generație de jucători de șah; i-a plăcut și Paul Keres, cu care Tolush a lucrat la începutul anilor 1940 și 1950. Spassky însuși și-a păstrat dragostea pentru atacul fulgerător, pentru stilul dezinhibat, plin de viață și generos „Tolushev” aproape până la sfârșitul carierei sale în șah. Kazimirych

(cum îl numeau prietenii cu afecțiune Tolusha) mi-au dezvăluit lumea magică a combinațiilor”, își amintește Boris Vasilyevich. - S-a dovedit a fi extrem de interesant și util pentru mine... Tolush a fost un jucător de noroc, un jucător temperamental, un jucător în cel mai bun sens al cuvântului. A înțeles subtil psihologia luptei în șah. Și nu numai în ei. Pentru a-l înțelege pe Tolush, trebuia să-l urmărești în timp ce juca poker... Multe povești amuzante sunt legate de numele acestui inteligență inepuizabilă.”

Cu toate acestea, manierele lui Tolush nu au evocat emoții pozitive în toată lumea. De exemplu, lui Botvinnik nu-l plăcea. Și a existat un motiv întemeiat: în cel de-al 13-lea campionat al URSS (1944), Tolush șahmat Botvinnik pe 17 cu cuvintele: "Ești mamă, Mikhal Moiseich!" De atunci, cuvântul „Tolush” a sunat în gura lui „Mikhal Moiseich” aproape ca un blestem. Îmi amintesc când l-am zdrobit pe Karpov în fantasticul joc al 16-lea

meci din 1986, Botvinnik a rostit o propoziție dură într-o conversație telefonică: „Ai jucat acest joc în stilul lui Tolush!” Atunci încă nu eram conștient de toate nuanțele, dar prin intonație mi-am dat seama că nu era nimic bun în această evaluare. De fapt, jocul a fost excelent, dar Mihail Moiseevici, văzând niște victime sălbatice, nespecifice, și-a amintit imediat de Kazimirych. Mai târziu, în prefața cărții mele Două meciuri (1987), chiar a venit cu o explicație originală pentru eșecurile mele din jocurile 17-19: Tolusha, dar a obținut o victorie frumoasă. Se pare că, după aceea, a decis că totul era permis pentru el ... "

În aceste cuvinte, maestrul și-a pus toată respingerea stilului de joc „frivol”, „clovnesc”. Botvinnik nu a recunoscut nimic întâmplător, a construit clădirea unui joc de șah cu metodică de fier, așezând piatră după piatră... Dar Spassky, dimpotrivă, a fost asociat tocmai cu stilul „Tolushevsky”, care mi-a devenit evident în 1981. , în timpul turneului de la Tilburg. Larsen și cu mine am analizat un joc care tocmai fusese jucat, în care într-o situație foarte dificilă cu rocari de diferite părți, am preferat o continuare pozițională și am obținut cel mai bun final de joc, deși am ratat victoria (vezi Volumul 4). Boris Vasilyevich, care a participat și la analiză, infuzie

chivo a sugerat în a 13-a mișcare împingerea pionului g, spunând: "Dar Tolush ar fi jucat g4 aici!" Auzind asta, Larsen s-a uitat cu bună știință la Spassky și a exclamat amenințător: „Kazimi-irych-ch!!” Toată lumea a izbucnit în râs. Se pare că faima maestrului din Sankt

Petersburg a ajuns în regatul danez... Cu toate acestea, marii maeștri sovietici ai generației mai vechi au auzit adesea în străinătate dureros de familiar „Vperyod, Kazimirych!”

Desigur, se pot alege o mulțime de exemple pe această temă din Spassky timpuriu, precum cele pe care le-am văzut în capitolul „În elementul nativ”. Dar am vrut să evidențiez prezența „începutului tolușevian” în întreaga carieră a celui de-al 10-lea campion și i-am ales jocurile din cel de-al 41-lea campionat al URSS cu adevărat stelar (octombrie 1973) și meciul împotriva lui Byrne (ianuarie 1974) alăturat acestuia.

Korchnoi mi-a spus recent că Campionatul Uniunii din 1973 a devenit cântecul de lebădă al lui Spassky, poate cel mai bun turneu din viața lui. Dar a fost primul turneu din liga majoră, care a reunit cea mai puternică formație. Au existat și zimbri vechi - Keres, Smyslov, Geller, Taimanov, Petrosyan, Korchnoi, Tal, Polugaevsky și noi stele - Karpov, Belyavsky etc. (Cu puțin timp înainte, Korchnoi și Karpov au câștigat cu strălucire turneul interzonal de la Leningrad, iar un an mai târziu s-au întâlnit în meciul final al

tendințe.) Dar Spassky a jucat cel mai bine, pur și simplu superb! Părea că și-a revenit complet din pierderea în fața lui Fischer.

Jocul său ușor și elegant este cel mai clar ilustrat de două jocuri „înrudite” - cu Vladimir Tukmakov și Naum Rashkovsky, care au ales (după cum s-a dovedit, pe capul lor) popularul sistem Najdorf.

Nr 377. Apărarea siciliană B96

SPASSKY - TUKMAKOV

Al 41-lea campionat al URSS, Moscova 1973

1 .e4 c5 2.®f3 dô 3.d4 cd 4.^:d4 5>£c3 ab 6.&q5. La acea vreme, cea mai periculoasă mișcare.

6...e6 7R4 £ùbd7S? (7..W)6 - Nr. 338) 8>f3 «c7 9.0-0-0 b5 1O.Ad3 Ab7 ll.Shel ®b6!? Una dintre multele idei siciliene îndrăznețe ale lui Polugaevsky, născută în căutarea depășirii dificultăților cu R...b4 12.4àd5!,

11.. .h6 12.Wh3! sau 11...Ae7 12. Wg3! (Spassky - Fischer, Reykjavik^/^) 1972). alternativă -

11.. .0-0-0.

12/b3. Cu o lună mai devreme, împotriva lui Polugaevsky, Geller, confruntat cu o noutate, a jucat 12. &xe6? (nr. 322).

12... b4. Fără teamă de slăbirea flancului de damă, Negrul se grăbește să alunge cavalerul din punctul critic d5, deși 12... Hc8 este și posibil.

13. £a4!? Mai puţin corespunde spiritului combativ „sicilian” 13. £Æ>1 Ae7 14Æùld2 ®c7 (Elvest - Gelfand, Linares 1991).

13... ^c7. Pe 13..>c6?! 14/àa5 ar fi putut urma! ®:a4 15.#Y.b7 ®:a2 (dacă 15...2b8, atunci 16.e5 de 17.fe 2*15 18.¿c4!) 16.e5 <2d5 17.ed g6 (17.. .^7b6?18.N5!) 18.Dc4! ®:c4

19.^a5 Wa2 20>:d5 W:d5 21Æd5 cu un avantaj.

14. ^d4 De7. O încercare de a justifica marșul pionului b cu 14...Wa5?! 15.b3 2w5 16Æù:c5 de? nu merge din cauza 17JL:fó gf 18. 2ne6!! fe 19.W5+ Qe7 2D.e5 cu un atac decisiv. Și după 16...W:c5 17.A:f6 gf 18.Ac4 0-0-0 (18...f5?

19.A:e6!) 19.FY Negrul are o poziție mai proastă.

15. Wh3 5ùc5. Merită să forțezi adversarul să facă un sacrificiu, după care Albul începe să dicteze cursul evenimentelor, riscând practic nimic?

15... 0-0 duce la pierderea unei piese. 16.e5 de 17.Axf6! ®:f6 18.fe, dar 15...0-0-0 este perfect acceptabil! (Mecking), pentru că pe 16.f5 Negrul are de ales între 16...e5 17.210 h6 (Timman) și 16...®a5 - după 17.e5?! 2u:e5 18.fe? (Kotronias - Kr. Georgiev, Ano-Lioziya 1995)

18...2ù:d3+ 19.W:d3 ®:g5+ 20.FY

^Înainte, Kazimirych!

325

fe 21.£ùb6+ (21.£*e6 ®a5) 21... Qb8 22.£\e6 ®g6 23.®c4 Ec8 luptă împotriva presiunii, păstrând avantajul.

16. £ù:c5 de. Acum, albul nu are în esență de ales: cu 17Ætf3? c4 Negrul preia inițiativa.

17. £*e6! Probabil, Tukmakov a trecut acasă la această variantă și a subestimat sacrificiul cavalerului. Într-adevăr, nu duce la o deteriorare directă a poziției Negrului și este de natură pur pozițională: pentru o piesă, Albul primește o pereche de pioni și o inițiativă pe termen lung. Spassky îi plăcea foarte mult astfel de sacrificii.

17.. .fe 18.Ac4! Aspru 18. ®:e6?! parat de 18... „sb!, iar 18.e5?! £*15 19>:e6 (19. Ag6+ hg! 20.W:h8+ Φí7 Heller) nu a funcționat din cauza 19...'®gc8!

18..JId8 ? În varianta Najdor-fa, jocul cu ochii nu duce la bine! Era necesar să se joace 18... ¿c8 19.Topor6 Axe6! (mai rău decât 19...®c6?

20.e5! £úg8 21Jttd6! £xe6 22.Hxe6 sau 20...Axe6 21.ef! Axh3 22. Exe7+ Φβ 23.fg+ &g8 24.gh h6

25.gh®   + Φ:1ι8 26.Ah4 cu șanse de câștig) 20.®:e6 ®c8 21. Wc4 Ш8, de exemplu: 22.f5 Ш7 23. ΦΦ Φβ 24.e5 £ùg8 25.A:e7+ £ùg8 25.A: * e7

26   g4 ®c6, iar activitatea lui White nu îi aduce încă beneficii reale.

19.^.-e6 S:d1+ 20.S:d1 Sf8 21 .&f6 S:f6 22>g8+ £f8 (22... Eβ?? 23.ÀÍ7#) 23.d3. După cum puteți vedea, sacrificiul calului a fost pe deplin justificat. Poziția negrului este deja foarte dificilă: nu are ce să se opună planului clar al atacului de pion al adversarului.

23..JLc8. 23... ®e7 24.e5 Sh6 pierde și el în vederea lui 25.AG7+! Wxf7 26.Ed8+! Φ:ά8 27.®:í7 Ae7 28.®g8+! Φά7 29>:g7 S:h2 30.f5 Se2 31.Í6 S:e5 32>:h7 etc.

24.e5 Eb6.

2 5.^:h7. Tal cu siguranță nu ar fi rezistat loviturii frumoase 25.Sd8+!, care promitea succes după 25...Q:gi8 (25..>:d8?? 26. W7#) (27...Feb? 28.Ad5+) 28. ®g8 + &d7 29>:h7+ àd8 30. ®h8+! i>d7 (30...Qe7 31.f5! À:f5 32.®g7+ &d8 33.Sh8+) 31.f5! ®d8

(31...feb 32R6) 32.e6+ Qc7 33. ®g7+ Fbb 34.h4 etc.

Geller a sugerat 25.e6?! bazat pe 25...®e7? 26.HW+ W:f7

27.ef+ Qe7 28.2e1+ Φíδ 29.Be8 sau

28...Ae6 29.Í5 cu un final câștigat tehnic. Totuși, după 25...ad6! 26.e1 ®e7 27.®:h7 Q68 nu se vede nimic care să semene cu o victorie (28.WÍ5 Wfó 29.Wxc5 Qxe6 30.W5+ Qb6).

Iar Spassky, într-o situație nervoasă de presiune pre-time, a preferat o recoltă calmă, aparent crezând că nu mai este nevoie să se ia în considerare opțiuni.

25...Ae6?! (25...¿g4 este mai bun) 26.®q6+ ®f7. Sau 26...Qe7 27. De2 &R 28>g5+ Qe8 29.Ag4+-.

27>e4 ®c7 28.W4 ¿:c4 29. ®:c4 Wcó 30.b3! db 31.®e2 ®e6 32.h5 Sb7? Accelerează înfrângerea, dar și după 32...Ae7 33. hg ®:g6 34.g4 Avantajul albului este evident.

33>e4! Qd7 34.hg Wxgó 35. f5. Negrul a demisionat: 35...®b6+ 36. FY ttg3 37.®d5!

Și după câteva runde, a avut loc o întâlnire cu Rashkovsky. Marele maestru din Ural era cunoscut ca unul dintre specialiștii de frunte în sistemul Najdorf și și-a interpretat variația semnăturii.

Nr 378. Apărarea Siciliană B96 SPASSKY - RASHKOVSKY

Al 41-lea campionat al URSS, Moscova 1973

1 .e4 c5 2.pÍ3 dó 3.d4 cd 4.£>:d4 ôfó 5.£c3 aó Ó.Ag5 eó 7.f4 ®c7S? O idee interesanta care are dreptul la viata.

8JLd3. Confruntat cu o schemă necunoscută, Spassky face la început mișcări simple de dezvoltare. Dacă 8.®e2, atunci 8..Æùc6! 9,0-0-0 £\d4! 10.Itd4 Jle7 (Ivanchuk - Kasparov, Tilburg 1989; Lyuboevich - Kasparov, Belgrad 1989).

Acum Albul luptă pentru un avantaj fie prin mijloace poziționale - 8.Q:Q gf 9.Wd2 ¿^6 10.0-0-0 Ad7 P.FY h5 12.Ac4!? (12.De2 Ae7 Timman - Kasparov, Nikitich 1983)

12...0-0-0 I3ac6®:c6 14.Д3 Фь8

15.DY1 ®c5 16>d3 (Topalov-Anand, Dortmund 1997) 16...Ae7 17.f5 adg8 18>h3 Sg4! (Leko), sau în complicații sălbatice - 8.W b5 9.0-0-0 (sau 9.U5 b4 10.ôcb5 ab 1 lJL:b5+ ¿d7 etc.) 9...b4 10.e5 AB7 AND .^ b5 ab 12.Q:b5+ ®bd7! (12..Ætfd7? 13Æù:e6ü fe 14.SHZ Фí7

15.U5+- Kr.Georgiev - Kasparov, Malta(ol) 1980) 13.ShZ bz!! 14. ®:b3 Ad5 15.c4 £ùe4 etc.

8...^bd7. Mai târziu, când 8...b5! 9.®e2 b4 10.£kil £ùbd7 11.ÍÚÍ2 Ab7!, rândurile susținătorilor lui 8.Ad3 s-au rărit. În general, aruncarea cavalerilor din c3 și d4 este una dintre ideile cheie ale negrului în rândurile cu 6.Ag5.

^Înainte, Kazimirych!

9.^e2! Profitând de ocazie, Albă plasează regina nu pe pătratul obișnuit, ci pe e2, unde nu mai blochează episcopul și ajută la implementarea rapidă a programului e4-e5.

9...b5?! Stronger 9...JLe7 10.£tf3 (10.0-0-0 h6 1 l.Ah4 b5) 10...h6 1 l.Ah4 ^c5 12.0-0-0 b5 13.e5! de

14.fe£kl5 15.£xd5 ed 16.£xe7 Wxe7, iar Negrul este aproape de ecuaţie (Tal-Balashov, Moscova 1969).

10.0-0-0 Ab7 (10...b4?! 1 l."ùd5! ed 12.ed+ Ae7 I3.ШieI cu un atac) 11.2he1 Wonom el este după 12.FY £ùc5! 13.e5 de 14.fe £d5 a primit un joc bun. Dar când, după 15 minute, Boris a mutat hotărât pionul central, toată lumea și-a dat seama că de data aceasta Naum nu va coborî ușor!

12.e5! de 13.fe ^d5. S-ar părea că și acum poziția lui Negru este puternică, dar a ezitat cu dezvoltare și nu a avut timp să transfere cavalerul în c5. Este timpul pentru o grevă combinată!

14.Rxe7?! Imediat după joc, Spassky a indicat cel mai puternic

14.£>xe6! fe 15.®h5-b și apoi 15... &d8 16Æxd5 £xd5 17.Rxe7+ Qxe7 18>h4+ g5 (18...*e8 19.Ag6+!)

19.W:g5+ Qe8 20>g7 218 21.A:h7 cu un atac formidabil sau 15...g6 16. Á:g6+ hg 17>:h8+ 2rf8 ?!19.2R ®f5 20.g4 Wg7 21.W: g7 &g7 22.216+-) 19Æte4 cu un avantaj clar.

Adversarii au văzut 14.£\e6! si mai persistent 14...Á:g5+! 15. £ïg5 £ïc3 16.bc! (în cartea „300 de victorii ale lui Boris Spassky” este indicat

16.W2 ¿&a2+ 17.Qh1 cu un atac, dar 16...0-0-0 este mai bine! 17.bc ®:c3 18. £>:17 2hf8, de exemplu: 19.e6 £ùe5!, 19ÆÜ6+ Qb8 20>g3 ^:e5, 192e3 ®a3+ 20.&d2 £ù:e5 sau 19.Ш4 Wa3+. &d2 Ád5! 21.e6 Wa5+ 22.c3 ®:a2+ 23.Qe3 2de8 24.ξ\16+ Qb8! fără teama unui cec expus)

16.. J¡ÍF:c3. Interesanta pozitia!

Sunt posibile trei continuare - două călătorii îndrăznețe ale regelui și un atac cu pumnal al reginei:

1) 17.^:17 SHZ+ (17...0-0? 18. Á:h7+! Q:b7 19>h5+ &g8 20. Ôh6+ gh 21>g6+ &h8 22>:h6+ *i>g8 23>g5+ &h8 24.Ш14+ și 2:d7) 18.&d2 Wa5+! 19.QeZ Wb6+

20.FG4 0-0! 21.e6 ®c7+ 22,<à?g4 ^c5! (22..>:h2? 23.^.:h7+! ®:h7 24.ed

Sad8 25Æg5 W5+ 26.FI4 W4+ 27.g4) 23.£d6 (23.We5 ®:e5 24.2:e5 £ù:e6=) 23...Ac8! 24.^:c8 Ш4+

25.FNZ W16+ cu cec perpetuu;

2) 17.e6!? SHZ+ 18.<i>d2 Wa5+

19. FeZ! Wb6+ 20.Q4 ®c7+ 21.*g4 £rf6+ 22.*h3 0-0 23.&:f7. Aici Spassky și-a evaluat șansele cu un optimism prudent – se pare că nu în zadar: 23...Nae8 (23..Re7? 24>e5) 24.^d6 Ac8 25.^xc8! ®:c8 (25...2:c8? 26.e7) 26.c4, iar poziția neobișnuită a regelui nu ar trebui să-l împiedice pe Alb să-și transforme pionul suplimentar;

3) 17.®g4!(Această recomandare a lui Keres îl salvează pe Alb de griji inutile: 17...Sh3+ 18.<ih12 S5+ 19.Qe2 h5?! 20>f5 ¿d5 21. eq! sau 17...^c5 18.2e3!sh3+ 19. Φά2!®a5+ 20.Qe2 (e5-e6 amenință)

20...£ù:d3 21.Sd:d3 0-0 22.&:h7 câștigă.

Bineînțeles, Spassky a studiat în primul rând lovitura (câte dintre ele a dat în practica sa!), dar a devenit interesat de o altă combinație - deși riscantă, dar și mai colorată. Și pur și simplu nu și-a putut refuza plăcerea de a o interpreta pe tablă ... Pun pariu că, în același timp, a exclamat pentru sine: „Înainte, Kazimirych!”

14...&HZ. Pe 14...&:e7? cea mai simplă soluție este 15.Axb5! ab 16. ^c:b5 Wb6 17Æd6+ *f8 18.Wfl ^15 19.&4:f5 Qxa2 (19...ef 2(Wc4!)

20. ¿ác4 etc.

15.®g4! Acest atac spectaculos l-a uimit pe Rashkovsky, care se aștepta doar la un „normal”

15.bc Qxe7 16.Wg4 ¿d5 17.»g5+

φβ. Albul renunță la „jumătate de set”, agravând situația la limită și este foarte greu să găsești linia de apărare potrivită peste tablă.

15...£ù:d1. Întâlnit mai târziu

15...Qxe7? 16.£xe6! 2>:a2+ 17.ΦЫ <йc3+ 18.bc W:c3 19.Wg5+ Qe8 20. 4ìg7+ φβ 21.eb cu o rută. 15... xe5 £? 16.":g7 £:dl (16... Q:e7? 17ÆÆ5+!; 16...^:d3+ 17.S:d3 W4+ 18JIde3 Q:e7 19Æïe6!) 17.tte5 18.IK Wc4 (18. ..>e7 19Æ):e6!) 19.^d6 W1+ 20.Q62 Wdl+ 21.Qc3 Hc8+ 22.Qb3 Wxd4 23Rxe6+!

16.&:e6! Wc6? Eroare decisivă. Era necesar să se joace 16...fe 17. Àd6 IйTeb!, deși se poate decide despre așa ceva doar cu un calcul precis și cu mare încredere în instinctele poziționale - poziția regelui negru este atât de alarmantă:

1) IS.WgS (ideea lui Geller: 18... Wd8? 19>g6+!!) 18..ÆÎ6! 19.efW:d6! (19...0-0-0?! 2O.fg Hhg8 21.Ae5! h6

(24.^115+);

— Înainte, Kazimirici!

2) 18.®:eb+ &d8 19.^.f5 Asb 20>e7+ Qc8 21.«:g7 (în favoarea Negrului 21.eb? Bd8! 22.ttdl 23.®:d8+ <á?:d8 24.Ac5+ Qc7 25. A:b6+ Q:b6) 21..JM8 22.3:dl We3+

23.QY We2 24.QC1 ®d2 (rău

24..>:g2? 25>:g2 A:g2 datorită 26.6 £16 27.e7+ Hd7 28.áe5 £e8 29x4) 25.®:h7 cu un echilibru dinamic clar cu un raport neobișnuit de material (Spassky), de exemplu: 25... Qb7 26.g4 Sh8 27. We7 Sae8 28>f7 Sd8 29.Ae7 Sde8.

Așadar, se poate afirma că, în cea mai dificilă poziție, Spassky, deși a făcut o alegere proastă la a 14-a mișcare, a creat totuși astfel de probleme adversarului său pe care nu a putut să-și dea seama.

17.£:q7+! Qxe7 18.®q5+ fó. După 18.. ΦíB există o construcție surprinzătoare: 19.£f5! ®g6 (19... £c5 20>e7+ &g8 21x6!) 2(Ne7+ *g8 21>:d7 ®g5+ 22.FY! ®d2 23.2fl!, iar cortina cade.

19.ef+ Qci8 20.U7+ Qc7 21. ®f4+. Negrul a demisionat: 21...Qbb 22.2e6 sau 21...®d6 22.£e+. Ce rătăcire! Iar faptul că frumosul atac

combinațional al lui White s-a dovedit a nu fi pe deplin corect, cu elemente de cacealma, este cea mai bună amintire a lui Alexander Kazimirovich Tolush.

Drept urmare, Spassky i-a depășit cu un punct pe cei mai apropiați urmăritori și a devenit campionul URSS pentru a doua oară. În urma acestui succes, câteva luni mai târziu l-a învins pe Robert Byrne în meciul din sferturile de finală (+3=3). Și a câștigat prima dintre cele trei victorii cu negru în schema lui de semnătură

eu, făcând un sacrificiu de regină strălucit.

Nr 379. Partea spaniola C95 R. BYRN - SPASSKY

Meciul candidaților, San Juan (m/3) 1974

1.e4 e5 2.£f3 £c6 3.£b5 ab 4.Aa4 £fó 5.0-0 Ae7 6.Sel b5 7.Q3 dó 8.c3 0-0 9.FZ £b8. Boris Vasilyevich a fost un mare expert în sistemul Breuer (și într-adevăr în jocul spaniol în general), a simțit subtil toate nuanțele pozițiilor emergente, obținând succes atât cu alb, cât și cu negru. Prin urmare, nu i-a fost greu să infirme experimentul de deschidere al lui Byrne.

10.d4 £bd7 11. £bd2. Inofensiv H.£h4 ed 12.cd £b6 13.£d2 c5 (R.Byrne – Spassky, Moscova 1971) sau 11x4 sb! (11...Ab7?! -№ 244) 12.cb (12x5 Wc7) 12...ab 13.£c3 &b7 (13..Lab!) 14.1g5 b4 15.£bl h6 16R4 c5 (Fischer - Spassky) , Iugoslavia (m/29) 1992).

11..R7 12Rc2 Se8 13.£f1 (13.b4 Fischer - Spassky, Reykjavik ^/10) 1972 - vezi al 4-lea volum)

13...Af8 14. £d3 db.

15. bz!? Evitând linia năucită 15.a4 c5 16.d5 c4 17.Ãg5 (dacă 17Ae3, atunci 17... £o5!), unde Spassky nu numai că a avut probleme cu Black, ci și împotriva lui Chokylti (Dortmund 1973), Kavalek (Montreal 1979) .) și Tal (Tilburg 1980), dar au obținut un avantaj și cu alb - împotriva lui Karpov (Leningrad (m/10) 1974) și Portisch (Geneva (m/9) 1977).

15.¿d2 Ag7 ló.Wcl d5= (Unziker - Portisch, Santa Monica 1966; Balashov - Spassky, Soci 1973), precum și 15.^g5 h6

16. ^d2 (Fischer - Spassky, Iugoslavia^/!) 1992 - vezi volumul IV).

15...Jlg7. Pasiv 15...Sam. Prea devreme pentru a juca 15...d5?! din cauza 16.¿g5! h6

17. Ah4 de?! 18.£ù:e4 g5 19.de! cu un atac (Yu. Polgar - Spassky, Budapest (m/8) 1993).

16.a4?! Această mișcare permite un contraatac eliberator d6-d5 și, prin urmare, nu a prins rădăcini: trebuie totuși să joci mai greu.

Cu toate acestea, pe 16.d5! (Arma principală a lui White în zilele noastre) Kazimirych sugerează 16...®b6 (au jucat și 16...Ec8 Anand-van der Sterren, Wijk aan Zee 1998) 17. Ae3?! Es8 18>e2 sat! 19.c4 cd 20. cd £Æ>:d5! 21.ed £ù:d5 cu compensație bogată pentru o piesă (J. Polgar - Spassky, Budapesta (m/10) 1993). Corect 17. YY! ("Raze X"!) 17... Sat 18.c4 (Unziker - Donner, Leipzig(ol) 1960; Leko - Belyavsky, Bled(ol) 2002).

16...d 5! 17 .de- Nu dă nimic

17.£ïe5 £ù:e5 18.de £ù:e4 19.£ù:e4 de 20.W:d8 Sa:d8 21.1g5 Sd5 22.ab S:b5 23.M6 A:f6 24.ef Ef5! (mai rau

24..Leb 25.b4 Bf5 26.H3) 25.2adl R16 26.Hd7 Sc8=.

17—#ùxe4 18.^xe4. „Continuarea 18Æù:e4 de 19.A:e4 nu i-a putut fi potrivit lui Byrne din cauza lui 19...i:e4 20Re4 ^:e5 21 >:d8 Ea:d8 22Ae5 Bdl-l 23.Q112 S:e5” (Balashov) .

18...de 19JLg5. Pe această mișcare intermediară se baza marele maestru american.

Bineînțeles, Albul cu greu poate avea ceva serios după

19.. .16 2O.ef A:f6 21.A:f6 ^:f6 22. 2*12 (22.®:d8 Ea:d8 23.^d4 c5)

22.. .®d6 23Ækifl= sau 19...®c8 20Æù:e4 2ù:e5 (dar nu 20...A:e4?! 21. Re4 2>:e5 22.&e5 A:e5 23.W W5

24.M4) 21.^xe5 Axe5 22ÆÜ6+ ¿xf6 23.Axf6 Wf5 24>d4 c5 25.®d6 ®d5 cu un egal probabil.

Dar Negrul face o mișcare fără teamă care perturbă brusc fluxul calm al jocului.

19—ef!? 20Jl:d8 Ea:d8. Lui Spassky, la fel ca odată lui Lasker, îi plăcea să-și sacrifice regina pozițional. Dar sacrificarea unei regine pentru doar două piese minore este un lucru rar, neobișnuit. Puțini oameni l-ar considera în serios: până la urmă, albii

— Înainte, Kazimirici!

regele nu este încă prea slăbit, iar alte piese sunt amplasate mai mult sau mai puțin normal.

Paradoxal, este Negru, care nu are o regină, care speră în dinamica pozițională — spre deosebire, de exemplu, de cel de-al treilea joc al meciului meu împotriva lui Karpov (1990), unde am avut o compensație de poziție colosală pentru regină și, pe dimpotrivă, a încercat să dezvolte dinamica rivală. Aici compensația nu este atât de evidentă, deși se poate vorbi despre presiunea episcopilor de-a lungul

diagonalelor mari și potențiala amenințare a £kG7:e5-O+. Albul va trebui să renunțe la un turn pentru un cavaler, după care, poate, va apărea o poziție de echilibru dinamic...

21.ab? Byrne a subestimat clar amenințările adversarului. Dificultățile albului sunt relevate de linia 21Æùe4?! #Ue5 22>c2 fg 23De3 2rf3+! 24. qxb (24.*:g2 Sxe4! 25.dxe4 b) 24... Axe4 25. We2 Axb 26.®:i3 b4 și 21.2e4?! Axe4 (21...^:e5?! 22Jld4!) 22.#We4 #We5 23.®c2 fg 24.ab ab

25.Q^2 £ùd3! cu o compensație excelentă. A în cazul 21.W1 fg

22.3D12 Negrul lovește pe e5 (imediat sau după preliminarul 22... ba) și are un joc plăcut cu un egal în buzunar. Si in varianta

21. Wd4 c5 22>e3 ^:e5 23.3edl S:dl+ 24.S:dl fg puterea episcopului pe b7 garantează Negru un egal: 25. ®:c5 £if3+ 26.&:g2 £kJ2+.

Aparent, cea mai bună șansă este recomandarea lui Bondarevsky de 21.eb! Pe

21..fe ?! deja bun 22.ab <ye5 23. Wc2 fg (23...ab 24.qa7! Bb8 25. £e4) 24.2:e5! A:e5 25.ba, deci rămâne doar computerul 2L.Æùe5

22.ef + Ф:í7 23.Wcl fg 24.Ш+ ág8

25. aedl (25Æe4 Hf8) 25...£rf3+

26. *:g2 ¿M2+ 27.4gl28.FP

£ùh2+ cu verificare perpetuă.

21 ...^xe5! 22.ba? Panică! Bineînțeles că era necesar să se joace 22. ®c2, deși după 22...fg cu amenințarea 4ÒÍ3+ inițiativa este clar de partea Negrului: 23.Rxe5 (nu există mai bun)

23... Axe5 24.ba, și apoi am găsit o mișcare foarte puternică 24...Ab! Poziția albului este destul de neplăcută: episcopii decupează întreaga tablă, iar jocul de contra cu mutarea pionului a nu este periculos (pătratul a8 este sub control sigur). De exemplu: 25.b4 h5! (amenințare h5-h4) 26.h4 Affi și A:h4 cu atac în creștere.

22.. R:ci1 23.Se:d1 Aa8 (puterea trecătorului „a” se dovedește a fi mitică) 24.gf £ù:f3+ 25.ФM A:c3. Ce se întâmplă în continuare nu este interesant: Negrul are un avantaj decisiv.

26.3ac1 &d2+ 27.Qd1 Aa5 28.b4 &Í3+ 29.FP UJ12+ 30. Fdi £tf3+ 31.FN Abó 32J3c2 &h2+ 33.FdI ®f3+ 34.&f1 Ф1 Ф2 Ф2 + Ф3+ Ф 82 . FN Ae4 38.3a2 ^ h2+. Bo-

Orezului Vasilevici îi plăcea să dea cecuri pentru a câștiga timp.

39.Fd1 £tf3+ 40.FN &h4S 41 a^f4 Af3 42.Sd3 g5 43.&e2 Ag2 + 44.Fe1 £>f3+ 45.Φά1 4bAc3 Ad5 47.Hd2 Ac4 48.3a3 Of. Sa 8^ 4 95Of. f4 S:a6 51 R:a6 A:a6 52.^d5 Ac4 53.£t:b6 cb 54.Sd6 b5 55.^d2 £kj6 56.Qe3 h5. White și-a dat demisia.

Trei petreceri - trei explozii strălucitoare de fantezie. Karpov are cu adevărat dreptate când spune că „a existat un pericol în diletantismul de deschidere al lui Spassky: ar putea veni cu ceva la bord pe care nu îl vei găsi în nicio carte de referință”. Mai ales când adversarii erau inferiori lui Spassky în clasă, iar el a jucat foarte îndrăzneț, dezinhibat, cu un sentiment de confort spiritual.

Am luptat cu același sentiment în 2000 la turneul de la Wijk aan Zee (în apogeul lucrărilor la capitolul Spassky). Înainte de runda finală, eram înaintea competiției cu un punct, iar un egal cu Judit Polgar mi-a garantat victoria în turneu. Nu mai voiam să joc (de altfel, turul a început neobișnuit de devreme, la 12.30), dar, pe de altă parte, era incomod să „arunci cu vâsle” dinainte.

Cu sentimente conflictuale asemănătoare am jucat 1.e4, dar după 1...c5 2.&f3 dó 3-d4 cd 4.®:d4 ξί́ó 5.&c3 m-am trezit: Polgár joacă Najdorf! Desigur, am răspuns 6-Ae3, Judit -

6...^g4 7.£q5 hô 8.Ah4 q5 9. Ad3 Ãg7, i — 10.h3!? (pus deja pe muchia 1O.Ae2 b5), după ce m-am gândit bine - 1O..Æùf6'? Ying

noutate interesantă, deși eu, bineînțeles, am considerat această mișcare și am considerat răspunsul normal R.Ae2 cu un joc dificil. Dar apoi mi-am amintit de strigătul victorios „Înainte, Kazimirici!” şi, zâmbind, s-a repezit în luptă deschisă: 11 .Ác4S? Wb6 12.0-0 0-0 13.^de2!?>.b2 14.A3 Wa3 15.N4! Și după mari aventuri, a ajuns în sfârșit la regele negru!

... În primăvara anului 1974, Spassky l-a înfruntat pe tânărul Anatoly Karpov în semifinala candidaților. Mulți au prezis o victorie pentru fostul campion mondial în vârstă de 37 de ani, care a prins clar curaj, iar deja primul joc, s-ar părea, a confirmat aceste prognoze.

Nr 380. Apărarea siciliană B83

KARPOV - SPASSKY

Meciul candidaților, Leningrad / 1) 1974

1 .e4 c5 2.&f3 dó 3.d4 cd 4.^:d4 £tfó 5.&c3 eó ó.Àe2 Ae7 7. 0-0 0-0 8.f4 £>có 9.Ae3 e5!? Spassky a mai jucat 9...¿d7, în timp ce 9...a6

1O.a4 Wc7 N.Fiii Be8 duce la tabuul meciurilor mele cu Karpov (1984-85) și Anand (1995).

— Înainte, Kazimirici!

10.   £t"3. Inofensiv 10ÆÆ5?! A:f5

11.ef ef 12.a:f4 d5! 13.FY Se8= (Mecking - Spassky, Nice(ol) 1974), simplificând Yu.Fxb bc sau exotic 10.4àdb5 (Dolmatov)

10... .ab ll.fe £ïe5. Căutarea unui avantaj este numai în variaţia lO.fe de 11ÆT5 A:f5 12.S:f5, iar dacă 12... Wa5, atunci 13.Wfl (Geller-Kasparov, Moscow(mz) 1982); de obicei negrii rezolvă problemele prin

12.. .«:dl+ 13.a:dl g6.

1O...a5?! Vechea dezvoltare a lui Spassky și Bondarevsky. 10...ef ll.A:f4 mai dinamic (pe 1l.H:f4, pe lângă 11...Aeb, este posibil și un H...£κi7 sau 1 l..Æùe8 mai creativ)

11.. .Ae6 12.FY d5! 13.e5 <5ùd7 14. £ù:d5 £ïi:e5 15.c4 Ag5!, întrucât am jucat împotriva lui Geller (Moscova 1981) și Kuzmin (URSS(ch) 1981).

11.a4 £>b4- Poziția critică a variantei.

12.Af3?! Mai precis, 12.FY!, păstrând controlul asupra pătratului c4: 12... ®c7(12...Aeb?! 13.15!; 12...d5!? 13.fe ^:e4) 13J3cl ! Aeb 14.£d2! ef 15Æb5 Wd8 16.A:f4... 1-0 (Geller - Spassky, Moscova 1974; Kavalek - Spassky, Manila(mz) 1976).

Și pe 12...Ad7, 13.AO este deja potrivit (trecând la variația 9...Ad7 Ư.^b3 a5 P.a4 £b4 12.An3 e5 13. FY) urmat de 13...2c8 (13.. 14.fe de 15>e2 Wc7 16.Ш2 4àd7 17.Hadl... 1-0 Heller - Polugaevsky, Portorož 1973;

13...®c7 14.En2 Ne8 15.Hd2 b6 16.®gl!; 13...Ae6!? Heller) 14D12!2c4 15.fe de 16R2 Wc7 17>gl! Ad8 18. Sadl... 1-0 (Geller - Reshevsky, Palma de Mallorca (mz) 1970).

Karpov încearcă să urmeze acest tipar clasic, dar după o inexactitate, Albul eșuează, iar Negrul obține o poziție confortabilă.

12.... Ae6! Exact: acum pe 13.Í5?! mai este 13...Ac4, pe langa 13...ef 14.A:f4 4à:c2! 15. W:c2®b6+.

I3.ФЫ. Nu este impresionant 13.4bd2 ef 14.A:f4 Wb6+ 15.ФЫ Sac8 sau 13.HÍ2 ef 14.A:f4 d5 (14...A:b3!? 15.cb d5) 15.e5 <£e4 16.A :e4 (16. 2>:e4?! de 17.A:e4 A:b3 and Ac5!; 16. Se2 <&c3 17.bc ^c6=) 16...de 17. £:e4 A:b3 18 .cb ¿M3 19.HÍ3 Ô:f4 20.3:f4 Wb6+ 21.FY ®e6=.

13... .Wc7 (13...ef?! 14.A:f4 d5 15.e5!) 14.Sf2 Sfd8 15^d2 Ac4.

16.£ùb5!? După o jumătate de oră de gândire. Se poate înțelege pe Karpov: este nemulțumit de rezultatele deschiderii și încearcă să agraveze jocul, demarând vânătoarea pentru b4-knight. După 16.Ae2 d5!? 17.fe ®:e4 18.^:e4 Axb3 19.cb de Black nu are nimic de reproșat, la fel ca după 16.Wgl íòd7 cu amenințarea £>:c2 sau 16.£k15?! £b:d5 17.ed e4 18JLe2 Bdc8! (Mykenas).

16...   .Axb5 17.ab a4 18.£k1 d 5! Negrul trebuie să acționeze energic. „Folosind metoda clasică de a pătrunde în centru, Spassky preia inițiativa” (Botvinnik). Dar mi se pare că situația este încă destul de neclară și acest comentariu a fost făcut sub influența rezultatului jocului.

19.fe (19.ed? e4; 19.c3?! de 20.fe ®:e5) 19>»^:e4 20.c3! Implementarea consecventă a planului. 20.A:e4 nu a fost suficient de bun?! de 21.c3 B:d2 22.A:d2 ®d7!, nici 20.ye2?! a3!

21.N:a3 (21.c3? ab 22D:a8 bl"-+)

21...S:a3 22.ba £ùc3 etc.

20.. .   £t:d2 21.^:d2 (mult mai rău este 21>:d2? d4 22.A:d4 £o2! 23>:c2 Bxd4 24^.e4 Bc4 25.A:h7+ Qb8 26. Ad3 ®:e5 sau 24.b6 Wc4 25>e2 Bd7) 21...®:e5!

22.cb. Desigur, rău este 22.S:a4? tta4 23.>.a4 Ag5! 24.®dl Be8-+.

„În această poziție ascuțită, albul ar putea avea 22.g3 (indicat de Tal)

22...d4 23.cb W:b5 24.We2! face ca sarcina adversarului să fie cât mai dificilă” (Botvinnik). Potrivit lui Mikenas, după 24...Wd7 25.<2ùd3 sau 24...®:e2 25.A:e2 cu ideea de Ad3 și 4òe2, a avut chiar șanse la un avantaj. Cu toate acestea, mai puternic este 22...AÍ6! 23.M4 W5 24.cb g5 25JLd2 Qxb2, iar pe Albul nu-l vei invidia.

22.. .^:b2 23.^d3 Wd4 24. Sa3. „Karpov a făcut această mișcare instantaneu, se pare că a văzut răspunsul lui Black în calculele sale” (Mikenas). „Jucat pasiv. Sharper a fost 24. £o5 Dxc5 (24...a3 25. £>:b7) 25. bc, iar șansele Albului sunt, poate, mai mari decât în joc” (Botvinnik).

Într-adevăr, după 25...®:c5 26. Sxa4 Sxa4 (26..>:b5 27.Bb4) 27. Wxa4 Wc4! 28.Wal!? (ca răspuns la recomandarea lui Mikenas 28JP ®:b5 29. h3 neplăcut 29...d4) 28...®:b5 29. Le3 sau 25...a3 26.Jlg5 (26.c6? bc

27.bc a2! 28>cl ®:al 29.W:al Bdb8 -+) 26..>:dl+ 27.A:dl Be8 28.<£gl doi episcopi se pare că i-au permis lui Alb să dețină funcția. Dar și 24. VAZ tot nu strică nimic!

24...   1í>6! 25.®e2?! „Toate în același stil oarecum pasiv. Iar aici ar fi trebuit să riscăm 25. ra4, fără să se teamă de 25..:b5 26Lxa8 £a8 în vederea 27.JLe2 JLfó 28.£o5 Wb6 29Æb3” (Botvinnik). Mai interesant este 27ÆT4!? d4 (27...Axb4 28Æxd5! ixd2? 29Æ>c7) 28.h3, iar periculosul 28... Axb4 29.WM Da4 30.£d5 (30.^3

— Înainte, Kazimirici!

Wa6) 30„>c5?! 31.&í7+! *:f7 32. m>3+ Qe7 33.Á:b4 2:b4 34Æd5+ cu o puternică iniţiativă.

Arată ca 25D:a4! a menținut un echilibru dinamic și critica față de mișcările anterioare ale lui Karpov este în zadar.

25...   .2e8! (mai rău este 25..JLd6 26. jL:d5 W:b5 27.Wh5!) 26. ¿:d5. 26.WÍ2 greșit? Wxf2 27Ã:f2 din cauza lui 27...JLg5! 28RsZ d4-+.

26.. .£:b4 27.¿:f7+ <á>:f7. „Cu 27...&h8 28.â:e8! (28.2:a4? .â.:d2-+) 28...^.:a3 29.£te5! au apărut complicații greu de văzut” (Mikenas).

28.'Brf3+? Poate că aceasta este singura greșeală reală.

Într-un final de joc ascuțit după 28. Wh5+! Wg6 (28...*g8 29.¿:b4) 29. W13+ Wfó 30.¿:b4!   31.gf fie-

Albul ar fi trebuit să ajungă la egalitate: 31...b6 (Botvinnik) 32.£ ±>2!,

31...Ne3 32.ÁC5! (Mikenas), 31... Sad8 32.^c5 Hd5 33.¿gl sau 31... 2e2 32.£o5 (32.ÀC5!?) 32...Hd8 33. Sal 2d4 34.ÁC3 2c4 35. <&a4=.

28...Qd8 29.±:b4 (29.Wd5+ We6! 30>:e6+ 2:e6 31.£:b4? 2d8 sau 31.W:b4 Sb6 etc.) 29...®:b5 .

Acum poziția lui Karpov este cu adevărat pierdută: Negrul are turne periculoase și active, în timp ce piesele minore ale Albului nu au fortărețe.

30.b3 2ad8 31.^d2 WdS! 32.Wf2 b5 33.¿a5 2d7 34.Cif4. O încercare de a crea un contraplay.

34..J"7! 35.2f3 (35.5g3 Wc4; 35.Wg3 Wd4) 35...Wc4 36.^.d2 b4 37.Wb6 b3. Potrivit lui Botvinnik și Mikenas, 37...a3! Sunt de acord - Negrul a luat pur și simplu materialul: 38. Wxb4 Wxb4 +.

38. Qb2 Wc2. Dar aici s-a recomandat 38...2ef8!? (prevenirea activării episcopului alb). De exemplu: 39.2c3 We4 40.213 (40.^3 2d7!) 4O...1d,c2 (40...W7 este chiar mai bun!) 41.She6! Wc8! (41...Wxd2? 42. 2d5!; 41...b2?! 42Æid5! Wc5 43.±b4 Wxb4 44.4ù:b4 blW 45.2ic6 Wb7 46.^5 Wc7 47.FY) 42. We4 Wb8 - the cavalerul este fixat și pionul b este de neoprit.

39. £x3! Noi4! „Este necesar să feri de amenințarea Hg3. Când

39...   .2xf4? 4O.Wc7 a câștigat în mod neașteptat pe Albul” (Botvinnik). De fapt, după 40...SÍ6! Cel mai probabil 41.Wd7 ar duce la egalitate, în timp ce 4O.Wd7 ar câștiga!

„Periculos 39...a3? din cauza 4O.Sg3 cu destule contrajucuri” (Mikenas). Dar după 40...b2 este timpul ca Albul să demisioneze: 41.Wb5(c6) We4! sau

41.Wd4 Wxc3! Corect 4O.Wj5! 2ef8 (40...2C8 41.Wd5! și £>d3;

40...   .2d8 41.Wc4!) 41.Wd5 b2 42. À:g7! Wf5 (42,..*:g7? 43.We5+)

43.Eg3! ":f4 44.A:b2+ ":g3+ 45. &:g3 ab 46."b3=.

40-"d6 h6 (după Botvinnik, 40..."e7! este mai ușor, dar în niciun caz 40...a3? 41. ":a3 Exf4? 42. "a7+-) 41-Ab2. Karpov a rezistat cu toată puterea, iar Spassky și-a creat unele probleme - dar nu a ratat victoria.

44.   "a8+ QJ7 45.2c3 "b4-+) 42-"f5. Ocolind capcana: 42...«:b2? 43,2ùg6(d3). În ciuda problemelor de timp, Negrul în general își dă seama cu încredere de avantajul său, întărind pas cu pas poziția.

43. "sb" d7 44- "db Vezi7

45.   „ab” b7! 46-":a4 E4 47-":b3.

41 - „c2! Mișcare înregistrată. „Spassky a trebuit să evite capcanele: 41...Sef8? 42. Sg3!, iar Albul scapă de știft” (Botvinnik). Rezultatul este 42... ":f4 43.":f4 H:f4 44Æg7+ cu verificare perpetuă sau 42...a3 43.A:g7! E:g7 44.^e6 Üg3 45.«:f8+ <Q17 46. «17+ cu același rezultat.

De asemenea, pe 41...Ec8? Albul a fost salvat de 42.4àe6! (dar nu recomandarea lui Botvinnik 42.A:g7?! din cauza răspunsului lui Mikenas 42... „sat!) 42... E:f3 43. „d7!, dar pe 41...yee7? -42,2ùg6! Se8 (42...Ee6? 43Æf7! *:f7

44.«f8+ &:g6 45.«:g7+ &h5 46. g4+; 42...«e7 43.2ù:e7+) 43.E:f7 Q:17 44.«d7+, forcing 44...ye7 45.2ù:e7 etc.

42.«d5 (42.«d4 Ye4! 43.«d8+ FI7 44.£}d3 «c7+ sau 43. «d5 «c4

47--Eb4! „Spassky preferă să lase alb o piesă mai slabă - un cavaler” (Botvinnik). La 47... ":bz?! 48Qxb3 Eexf4 Sarcina lui Black este mai dificilă.

48. „e8” Exb2 49-Sg3 Sb6 50. „e8+ Qb7! 51. «e3 Bd6 52. «c5 «c7 53. «b4 «d7 54.2fi5 Ïïg6 (54...g6!? Mikenas) 55. Exdb Qxdb 56.^q3 Wd3 57.H4?! Q7 58-h5 Sd7 59."c5 Sd4 6O."e7 Sg4 61.We5 Sh4+ 62.Qd1 "dl + 63.QG2 "d4+. White și-a dat demisia.

Cu toate acestea, fostul campion mondial nu a reușit să se bazeze pe succes. „Să fim cinstiți: nu talentul de șah al lui Spassky a fost învins în acest meci”, a scris Botvinnik. — Spassky a pierdut ca

Uman. A avut momente favorabile de joc, dar nu le-a folosit. Lupta grea nu este pe placul lui acum!” Cred că victoria Negrului în primul joc cu

i-a servit un deserviciu: s-a adaptat la o dispoziție mulțumită și nu se aștepta ca în viitor adversarul să arate jocul de cel mai înalt nivel.

LECȚIILE LUI SPASSKY

L-am întâlnit prima dată pe Spassky la consiliu în toamna anului 1981, la Tilburg. A fost primul meu turneu de top - un test de forță, ca să zic așa. S-au adunat toți cei mai puternici, cu excepția lui Karpov și Korchnoi, care jucau atunci un meci la Merano și, poate, Tal și Polugaevsky (au ajutat Karpov). Am marcat doar 50 la sută, dar, conform feedback-ului participanților la turneu, am jucat foarte interesant. Mulți mari maeștri au reușit deja să-mi aprecieze atât stilul de joc, cât și potențialul meu. Opinia publică a început încet să se adapteze la faptul că în 1984 va avea loc un meci între Karpov și Kasparov.

Între timp, la Tilburg, am stabilit un record personal de turneu, care, din fericire, încă nu a fost doborât: am pierdut trei meciuri! Mai mult, a pierdut în joc în fața lui Timman cu Negru, dar înfrângerile cu Alb împotriva lui Petrosyan (nr. 347) și Spassky au fost foarte dureroase. Ambele meciuri au mers cu avantajul meu, în ambele am avut poziții excelente, dar ambele s-au încheiat cu tristețe pentru mine. Mi-a lipsit însăși experiența care de obicei lipsește la vârsta de 18 ani.

Dacă m-am jucat cu Petrosyan nu pentru prima dată și, având deja ceva

experiența, a acționat cu ușoară teamă, apoi a intrat într-un duel cu Spassky fără nicio evlavie. Aveam 2 din 4, eram într-o dispoziție de luptă: mă gândeam că pot mai înscrie multe puncte (și, de altfel, nu fără motiv: în toate luptele până la sfârșitul turneului am avut șansa să victorie). Recent, Boris Vasilyevich mi-a reamintit că, în ajunul jocului, i-am spus cu bucurie cum se va termina: l-am pregătit pentru ce e mai rău și în maniera mea obișnuită relaxată - se pare, chiar și folosind un vocabular nu tocmai literar. La care Spassky, tot în maniera lui obișnuită de „Tolușev”, a răspuns solemn: „Te rog să o faci!” Și, deși, după cum mi s-a părut, Boris Vasilevici i-a fost îngrozitor de frică, s-a pregătit de joc.

Nr 381. Apărarea Indiei Regelui E74 KASPAROV - SPASSKY

Tilburg 1981, runda a 5-a

1 -d4 Ôfô 2x4 c5 3.d5 g6 4.2*3 d6 5-e4 £e7. Spassky și-a ales întotdeauna deschiderea cu subtilitate. Am fost puțin surprins că și-a asumat riscul să joace schema indiană pe care o cunoșteam atât de bine. Reflectând, am optat pentru sistemul Averbakh - poate nu

al meu, care este periculos pentru Negru, dar necesită un joc foarte energic și cunoștințe detaliate despre subtilitățile de deschidere (pe care adversarul probabil nu le știa!).

6.Ae2 0-0 7.£e5. Aici Spassky a devenit gânditor și a decis să sacrifice un pion în spiritul Gambitului Volga, sperând să preia

inițiativa și să-l forțeze pe White să se apere cu precizie, adică să dea luptei un caracter neplăcut pentru mine.

7... b5?! (7...h6; 7...e6 - vezi Volumul 4) 8.b ab 9.a4! ®a5?! Prima subtilitate: 9...h6 e mai bine! 10. Ad2! eb ll.de A:e6 12.£β ab 13. D:b5 ^ab 14.0-0 £o7 15.de1 ^:b5

1b.^xb5 (Ib.ab!?) 16...d5 17.ed^xd5 cu compensație mai mult sau mai puțin suficientă pentru pion, așa cum am jucat două luni mai târziu împotriva lui Tuk-makov (URSS(ch) 1981).

1O.^d2! £ùbd7? Din considerente generale, jocul de aici este prea pasiv: se dovedește doar un „gambit deteriorat Volga”. Ca și în cazul lui 10...ab?! 11.D:b5. Singura șansă de a înnoroi apele

10... ®b4!?

II.ZaZ! Acum activitatea lui Black se stinge.

11 ...Ab7 12.&f3 ab 13.A:b5 ®c7 14.0-0. Poziția albului este deja câștigată din punct de vedere tehnic: are un pion în plus sănătos fără niciun contrajuc din partea adversarului său. Astfel, ideea lui Spassky a eșuat. Dar a continuat să joace de parcă nimic nu s-ar fi întâmplat, cu o privire complet netulburată (care, îmi amintesc, m-a amuzat puțin).

14...£kj4. Chiar rău 14... la naiba? 15.de fe 16Ag5 Nae8 17.M4 e5

18.£c4+ FI8 19.ab5 Wb8 2O.^:d6+~.

15.JLg5. Este greu să nu faci această mișcare, deși computerul sugerează 15.a5.

15..Æùgf6. O soluție pragmatică de la un practician cu experiență! Negrul trebuie să stea pe loc, să îndure și să aștepte – ce se întâmplă dacă adversarul merge prea departe undeva, face o mișcare care nu este de primă clasă...

Varianta 15...£k1e5 (sau 15... 2ge5) 16.£ïe5 £œ5 17.f4 £ùd7 18. A:e7 Sfe8 19.Ag5 h6 (19...A:c3 20. bc S:e4 21.c4+-) 2O.JLh4 A:c3 21.bc ye4 22.c4 a dus la un avantaj decisiv pentru Alb.

16.&d2 e6 17.£k4. Și la

17.de!? fe 18,£ùc4 d5 19.ed £:d5 (19...ed 2O.£:d7 de 21.£e6+) 2O.a5 Afacerile negrului au lăsat mult de dorit.

17.. .ed 18.ed Sad8. Nu merge 18...£>b6? din cauza 19. £ù:b6 ®:b6 20Y3! £ùh5 21.g4+-.

19.a5. Plan de implementare evident. Inca nu inteleg cum am reusit sa pierd o asemenea pozitie!

19.. .h6 20.ÁI14. Poate 20.M4 este mai bun!? iar pe 20...4àe5 - 21. £:e5 de 22.d6 Wb8 23.a6 £a8 24.ye1 e4 25.®a4 sau 21. £>:e5 de 22.d6! ®xd6 23.®xd6 Sxd6 24.Qxe5 M2 25.a6 Aa8 26Æùa4, cu poziție câștigătoare în ambele cazuri.

Mișcarea din joc, de asemenea, nu strica nimic încă, dar Negrul are un indiciu de contra-joc.

20.. .^e5 21.a6 £a8 22.M1 q5 23.Rd3 4òfd7! (deschizând calea pionului f) 24.a7! f5 25JL:e5 £ù:e5 26.£ù:e5 de! La fel ca aceasta:

26...¿:e5 27>h5 ig7 28.M6! Axc3 (28...Q7? 29.ae5! Axa6 30.Web) 29. bc ¿:d5 30.c4 Àf7 31.WO fla8 32. Seal White a câștigat fără probleme. Pionul a7 trebuie să decidă în continuare rezultatul duelului, dar cel puțin acesta este blocat, iar Negrul are încă speranță în puterea episcopului său cu pătrat întunecat.

27.Sa6 e4 28.Ac4 (mașina îi sfătuiește pe „aspre” 28.d6!? W7 29. We2) 28..W7. Slab 28..W4 29. We2 Ae5? 30.g3.

29.^b5 MI7 (29...Axd5? 30.a8® Sxa8 31.Axd5 etc.) 30.Leb. Situația s-a concretizat și am început să joc destul de aventuros:

cavalerul a apărat pionul a7, turnul a invadat e6. A început etapa finală, iar Spassky avea deja probleme mari de timp (poate că asta m-a doborât?).

30...Wb7! Nu este tentat de 30... ®:dracu? 31.de Bxdl 32.3xdl Ae5 33.e7 Ye8 34.M8.

31.   W15?! Prima mișcare care merită critici serioase. Ar fi trebuit să submineze pur și simplu pionul e4 - 31.N3!, iar lupta s-a încheiat rapid, de exemplu: 31...M5?!

32.   Axd5 ®d5 33.«:d5 Axd5 34.M6 Aa8 35.fe fe 36.2R! Mă întreb de ce nu am jucat așa. Nu are rost sa comentezi...

31.. .5f6 32.S:f6 A:f6 33.d4? Dacă atacul reginei asupra h5 nu a fost încă atât de rău, atunci aici pur și simplu m-am „smucit”. Elementar a câștigat 33,0! Wd7 34.fe fe 35.2R Wg7 36>g4+-.

33...   .f4! Răspuns instantaneu! Negrul are pentru prima dată contra-șanse reale.

34 h4!? O mișcare „laterală” sub problemele de timp ale adversarului este o șansă bună într-o situație neașteptat de agravată.

Nesăbuitul 34.2:e4? a condus doar la egalitate: 34...S:d5 35. A:d5 ®:d5 (împotriva regelui alb deschis, bateria ®+A a funcționat) 36.B ®dl+ 37.Q12 A:e4 38. Wf7+ Ag7 39.fe Wd2+ cu cec perpetuu. Ei bine, cum ar putea cineva să se împace cu un astfel de rezultat?!

34...Qd7? Pe caseta de selectare! În cazul 34...e3! 35.hg Axg5 36.Ш1 We7 ar duce la o poziție ascuțită, complet neclară. Adevărat, 35.fe S:d5 36.A:d5 ®:d5 37.e4 ®d3 38.Ш7+ Ag7 39.W5+ Qj8 a forțat totuși o remiză.

35.^c3? Din nou ratarea unui câștig ușor: 35.d6! e3 36.0! (este atât de înfricoșător să joci, dar numai la suprafață) 36...2c8 (sau 36...SÍ8 37.^c7! ®:O 38.^6+) 37.ÔC7 Sxc7 38.dc ®:c7 39 > e8.

35...e3! Conduce la o intensificare bruscă a luptei. Din anumite motive am contat doar pe 35...'®r:a7? 36. ^:e4 ®e7 37.FP A:d5 38.A:d5 S:d5 39.^:f6 W:f6 40>e8+-.

36.Ad3 ef+ 37.&:f2 «:b2+ 38.5e2? O gafă este deja în propria ei presiune a timpului. Wow: renunță la cavaler pentru doar câteva verificări!

După doar 38.4òe2 Albul, destul de ciudat, a păstrat totuși avantajul:

1) 38...Axd5?! 39>g6+ ΦíB 40. ®:h6+ Qe 7 41.FP &d7 42.hg Ag7 43>g6+-;

2) 38...Bxd5?! 39.Wg6+ φβ 40. Ac4 Ad4+ (40...O 41.A:d5 A:d5 42.Ш5 ®e5 43«:e5 A:e5 44.Sdl ¿sb 45.2d8+ Qe7 46Sc8 £b7 47.hg hg 47.hg :c5+-) 41.FP O 42.A:d5 fe+ 43.Se2 ®cl+ 44.Sel W4+ 45.Qe2 A:d5 46.a8®+! D:a8 47,2P+-;

3) 38...Ad4+! 39.FP O 40>g6+ φβ 41.Ш5+ Φ^7 42>:O Bβ (42... £:d5? 43.W:d5 S:d5 44.a8®+-) 43. JLf5, și deși Negru este în mod clar mai rău, este încă o poziție jucabilă.

38...^:c3 39.®q6+ Φí8 40. «:h6+ Qd7 41.W:g5 Wf6? Dacă Spassky ar fi știut că controlul s-a terminat, s-ar fi gândit - și ar putea câștiga imediat:

41...Wd4+! (renunțând pe rege din 12) 42.FP „Ý6! 43>:f6+ £:f6 44.g5 Ad4 45.Qc4 O! 46.fla2 Ye8 47.Sa3 H2 48.*g2 Sel 49.20+ Qe7 50af5 Sci 51.De2 Sgl+ 52.Qh3 Sal. Și astfel jocul a fost amânat într-o poziție în care materialul limitat i-a lăsat pe Alb cu șanse bune la egalitate.

Reluarea a avut loc în aceeași zi, două ore mai târziu. O schimbare bruscă de peisaj (în loc să câștigăm, trebuie să căutăm urgent salvarea!) M-a deprimat și mi-am ratat toate șansele...

42.W6+ A:f6 43.Ac4. Mi s-a părut că ar trebui să păstrăm pionul d5. Atât în analiza scurtă, cât și peste bord, nu am văzut, probabil, cel mai precis 43.g5!? Ad4+ 44.Φí3

Axd5+ 45.Ae4 JLxe4+ 46.Qxe4 JLe3 47.2a2 Da8 48.Na4 c4 49.jxc4 Qxa7 50.φβ Φβ7 51 .Sc6! (indicat de Spassky). Aici, în cele din urmă, avea

să apară un joc final de turn și episcop împotriva turnului, ceea ce speram că ar fi ținut în ciuda depresiei mele.

43-JL:h4+ 44.Q73 Sd7.

4 5 .Pa 2? Este deja ireparabil. 45.fih2 era necesar! Jlfó 46. g5!, făcând sarcina Negrului cât mai dificilă: 46...Ae5 47.Qe4 Be7?! 48.Φβ β 49.d6! A:h2 50.de+ Q:e7 51.g6 Í2 52.g7 fl®+ 53.¿:fl Φí7 54.Ad3 c4 55.JLe4 Agl= sau 46... Ag7 47.2a2 I.e5 48.Qe4 Ac7 49.3 b2 Sd8 50.φβ, și nu există câștig (Albul pur și simplu se mișcă ¿>g4 sau šb3).

45--JLg5. Acum descoperirea g4-g5 eșuează, iar poziția Albului este pierdută.

46.Qe4 Hf 7! 47. Da5 Qd7! Un punct important: greșit 47...β? din cauza 48.2:c5 Sh4+ 49.Qe5 2:c4 50D:c4 β 51.2c8+ ig7 52.d:a8 fi® 53JLg8+ <i>:g8 54.a8®+ cu o remiză.

48-S:c5 Φí67! S-a decis imediat

48...aa7 49.KK Ae7 50.Bc8 β, dar chiar și așa o bucată este o bucată!

49.Qc8 (49.qa5 Ye7+ 50.&d4 Ah4 51.fla2 Qe5) 49-S:a7. Totul s-a terminat, iar după o rezistență disperată, albii mor.

50.Sf8+ Qd7 51.Qc8 Φí67! (a doua oară probleme) 52.5f8+ Qd7 (52...Qe7? 53.Hf5) 53.Qc8 Ab7S 54.QC7+ Φí6 55.Qci4 Àh4! 56. d6 £f2+ 57. QsZ JLe4! (57...Qe5? 58.d7 Ah4 59.g5!=) 58.De7. 58.g5+ Q^5 59.d7 Sa8 60.Sc8 Ab6 este de asemenea rău, iar 58.Ab5 Feb 59Rc4 Ael+! 60.Q2 Ad3 61.Hc7 Axb5! 62.3:a7 Ag3 sau 62..JLd7-+.

58-S:e7 59.q5+ Qdb 60.de Asb 61.Qb4 ¿b6 62-^.b3 (62. Ab5 Axb5 63.Q:b5 Φí7!-+) 62... Ad7 (62... β? White și-a dat demisia.

Întreprinderea și calmul cu care a luptat Spassky într-o poziție fără speranță mi-au făcut o mare impresie. În ciuda problemelor de timp, a folosit perfect șansele practice apărute și a simțit subtil nuanțele psihologice ale luptei. M-a întrecut din punct de vedere psihologic în primul rând. Altcineva într-o poziție atât de urâtă ar fi renunțat pur și simplu, iar Spassky a luptat până la capăt sub motto-ul: "Tânăr, fierbinte - poate afecta undeva!" Și așa s-a întâmplat.

În Bugojno (1982), Boris Vasilyevich și cu mine am avut o remiză de superbbătălie, iar apoi drumurile noastre s-au încrucișat în Niksic (1983). Eram atunci într-o formă „non-umană” (a spus fondatorul

naya pregătire pentru meciul cu Korchnoi) și din start a spulberat un adversar după altul. Jocul din runda a 2-a împotriva lui Petrosian, care a mers la inițiativa mea, a fost amânat într-un final neclar, unde fiecare aveam câte o turnă, un episcop, un cavaler și trei pioni. Revanșa urma să aibă loc imediat după cină. Sceptic în privința șanselor mele de câștig, nu am petrecut mult timp analizelor și am

coborât la restaurant. Acolo au stat aproape toți participanții la turneu și, ca de obicei, au discutat despre jocurile jucate. Spassky m-a întrebat despre cea amânată: „Ei bine, cum?” I-am răspuns: „Se pare că am ratat avantajul”. Și deodată spune: „Eh, nu: totul nu este atât de simplu acolo! Episcopii sunt multicolori, iar acest lucru este în favoarea albului: puteți crea un atac. Arati! Petrosyan nu a ieșit la cină, ceea ce înseamnă că nu-i place poziția.” Și am privit amânat cu alți ochi! Reluarea a durat doar zece mutări: Petrosyan a abandonat apărarea pasivă, „s-a tresărit” și a căzut sub un atac irezistibil. Da, poate că Spassky cunoștea mai bine decât oricine în lume obiceiurile rivalului său istoric...

L-am cunoscut când aveam 6,5 din 7. Desigur, eram nerăbdător să continui seria de victorii.

Nr. 382. Apărarea Indiei Regelui E84 KASPAROV - SPASSKY Niksic 1983, runda a 8-a

1.d4 2x4 gô Z.&c3 Ad7.

Din nou, „Bătrânul indian” ești tu

apel! Ei bine, această întorsătură a evenimentelor mi s-a potrivit și am decis să aleg sistemul Zemish, pe care l-am uitat la cantonele de antrenament cu Timoșcenko în acei ani (deși din partea neagră).

4.e4 d6 5.f3 &c6 6.£e3ab 7.^ge2 Sb8 8.®d2 (8.114!?) 8... 0-0 (8...b5!?) 9.h4.

9...b5. Pe 9...h5 Spassky însuși a jucat ulterior cu succes atât 10.0-0-0 împotriva lui Keane (Dortmund 1992) cât și 10JÜi6 împotriva lui Fischer (Iugoslavia(m/8) 1992).

1O.h5 bc?! Obiectiv, aceasta este o mișcare de mâna a doua, dar Spassky a evitat în mod conștient puternicul 10...e5 (10..Æù:h5? Il.g4 12JLh6 cu un atac) 11.d5 £&5: în binecunoscutul joc Timman -Kasparov (Bugoino 1982) după 12Æùg3 î.Hr.? ! 13.0-0-0 ¿M7? 14.hg fg 15Æbl! Albul a primit un avantaj copleșitor. Clar mai puternic decât 13..R4, deși împotriva lui Loginov (Manila (ol) 1992) am reușit să demonstrez avantajele poziției lui White:

14.Ah6 Axh6 15.W:h6 We7 16.Ae2 ¿d7 17.£fl Wb8 18.Bd2 c5 19.¿dl £e8 2O.hg fg 21.g4 etc.

11 .g4! Cea mai energică și utilă mișcare. Cavalerul e2, în așteptarea e7-e5, în timp ce păzește pătratul d4. Dar 12.hg fg 13Ætf4 și Wh2 sunt deja amenințătoare! Nu atât de periculos este imediat 11.hg fg 12.®f4 e6 13.Axc4 d5 14.Ab3 ttb3!

15.ab de 16.0-0-0 ef 17.gf ^e7! 18ÆÜ3 ^f5 19Æte5 lb7 20.1g5 ®e8 cu bun contraplay (Vai - Spassky, Germania 1983).

Aici Boris Vasilevici s-a cufundat în gânduri...

11 ...A:e4!? Văzând asta în cazul

11...e5 12.d5 urmat de £ùg3 și 0-0-0 Negrul este lipsit de orice contra-joc (pionul g a alunecat la g4!), Spassky și-a dat seama că trebuie făcut ceva, altfel s-ar putea sufoca pur și simplu, ia repede covoraș. Și a luat o decizie, poate din punct de vedere pur șahist și controversat (este clar că sacrificiul unei piese nu este în întregime corect), dar din punct de vedere ludic, psihologic - cea mai bună, pentru că asta schimbă dramatic natura luptei. Albul nu va mai avea un atac direct, va trebui să se reorganizeze pentru a-și realiza avantajul material, în timp ce Negrul va avea ceva contrajuc.

12.fg £ù:g4 13.0-0-0! Cred că Spassky a subestimat acest răspuns, bazând pe 13.hg? 4a:e3! 14. ®:e3 Q:b2! 15.gf+ Hxf7 16.Wh3 h6 17.0-0-0 ®b8! cu un atac periculos. Albul nu lasă turnul să meargă la b2, iar negrul intră în necazuri.

13...£ùxe3. nu suficient şi

13.. .e5, ceea ce nu este corect 14.d5 4òd4 15Æùgl £ue3 16.W:e3 c5! 17.A:c4 (17.dc? Wb6) 17...Sb4 18.b3 Wa5, iar Negrul este viu, și doar 14.hg! fg 15.Ah3 £ù:e3 16.Ae6+! Q88 17>:e3 Af6 18.®h3 h5 19.d5 cu un avantaj clar.

1 4.®:e3 dracului?! Moment caracteristic! După 14...e5! 15.d5 (15.hg fg) 15...<ad4 16.^:d4! ed 17.B:d4 A:d4 18.18r:d4 Poziția negrului nu este ușoară, dar are propriile șanse de contra. Spassky, în schimb, a ales o mișcare, deși obiectivă și lipsită de importanță, dar menținând tensiunea în poziție și nu-mi dau un joc clar: ei spun, atacă, și apoi vom vedea ce se întâmplă...

15. hg hg. Trebuie, pentru că

15.. .fg? 16.W13! duce la o deplasare imediată: 16...^5+ (16../Sh6 17>:h7+ Φí7 18.Ag2! Bh8 19£dfi B:h7 20.B:f6+ A:f6 21.B:h7+)

17. FY a±>2+?! 18.Q:b2 3b8+ 19. Qai £b4 20.Wxe6+

21.*a2 Wa5 22.£ùd5 ed 23>:h7+ *f7 24.ah3 de 25.Ag2 Qb4+ 26.Qa1 ^c2+) 20...Q118 21.a4! <£c2+ 22. Qa2 ^b4+ 23.QY £o6+ 24. Qa1 ^:d4 25.2\d4 A:d4 26>:c4.

Luând pionul h, Negrul speră că episcopul de pe g7 îl va proteja de mate - ca în „dragon”!

16.342? (a fost necesar să începem cu 16.^1! și £tf3) 16...3e8?

Pierderea unei șanse aleatorii: 16...W6! 17.FY (17.Ag2 ^b4) 17...Hfd8 cu un joc de contra foarte bun. Interesant este că Spassky a răspuns rapid. Acum totul a revenit la normal.

17.£ùg1!d5 (după 17...e5?! 18.d5 episcopul pe g7 „se odihnește”) 18.4ùf3. Se vede că Albul a reușit să rotească piesele, iar Negrul a pierdut inițiativa. Acum manevra Bdh2 devine decisivă: Albul are suficientă forță pentru a se împerechea cu regele inamic.

18...a5. Din deznădejde. Dar

incredibilul se întâmplă aici.

19.e5? Gândindu-mă că deja câștigam cumva, nici nu am numărat 19.Hdh2! e5 (19...de 20.£ù:e4 4a:d4 este infirmat de 21. b8+! A:h8 22. B:h8+ Φ±8 23. Wh6+ s&gS 24Æfg5). Și abia mai târziu, într-o conversație din timpul unei plimbări generale de seară, și-a dat seama brusc: oprește-te, că poți juca 20.£h7! Într-adevăr, după 20...ed 21.£:g7+! *:g7 22.Wh6+ Φí6 23.^:d5+ Phoebus 24.^g5+ Atacul albului este irezistibil.

Am început să mă îngrijorez teribil - îmi amintesc de Milunka Lazarevich tog

Da, ea mi-a spus: „Ești exact ca Fischer: după joc nici el nu și-a găsit un loc!” Dar cum să nu-ți faci griji? Pierdeți un câștig atât de ușor! Este uimitor că nu am calculat această variație peste tablă... Povestea lui Tilburg s-a repetat, iar diagnosticul a devenit evident: pierd acuratețea în pozițiile câștigătoare.

19.. .4.e7S (se dovedește că Black are

Unii dintre ei au unele contrajucuri: c7-c5 și £ùf5) 2O.JLh3? Mult mai important a fost prevenirea c7-c5: 20.4ha4! 21.W4 încă cu o mulțime de

supraponderal.

20... C5! 21.de „c7. Situația de pe tablă s-a agravat brusc: centrul lui White este rupt și nu îi este ușor să creeze un atac.

22.Wf4 £ùc6S O altă mișcare puternică: pionul e5 este sub pistol! 22...W:c5? 23.W:f7+ü Φ:í7 24.^g5+ Φβ (24..^?g8 25.Q:e6+ φβ 26.ôh7#) 25.^:e6+ qe8 26. £\c5. Acum poziția este complet neclară.

23.Se1 d4! 24.£xd4! (vai, trebuie: 24Æù:d4? 4£Ue5!) 24... iS:d4 25.^:d4! Acesta este încă corect: 25>:d4? "b7! 26.SH2 Ah6+

27. FY £ed8! 28.c6! (pierde în fața 28Æùa4? Wb4 29.®b6 c3 33.b3 Ad2)

28...®:c6 în avantajul Negrului.

25... W:c5 26.ZDZ Sed8 (curios, 26...Wb6!? 27.£e2 Eed8

28. Ag4) 27.^e5! e7? Începutul unui necaz sălbatic de timp reciproc.

După 27...Ed7! Albul nu a putut câștiga nici cu cei mai buni 28. Axe6! (dar nu 28.^:e6? Wb6 29.£ùa4 Wb4 30.EP ®:a4 31.ô:g7 W:a2 32.

jL:d7 W:b2+ 33.*dl Wbl+) 28...fe

29.®h2 ¿h8 30.^bb. Variațiile sunt complicate, dar se pare că există o remiză în cazul lui 30..."W2 (numai că nu 30... 3b? d8 35Q18+ *c7 36.We8+-) 31Jhg6+ *18 32. £:f+ * e7 33.Be2 ShP + 34.*c2 „Fai 35.Wh7+ *:e6 36>h6+ *e7 37.“Fh4+ *e7 și după 30...Wc6!?

31.W:g6+ Sg7 32.Wh6 Bgb7= (33. Sgl? Wb6!).

28.Wh4! 3d3.

29. Wh7+? „Vai, vai...”, spunea Boleslavski în astfel de cazuri.

Desigur, 29.£xe4 este corect! cu un câștig relativ ușor: 29...c3 30.3П! cb+ (3... "b4 31W6+ *18 32.£gh7+ *e7 33.4ùd5++) 31.*bl 3b 32. Wh7+ *U8 33.0:17! sau 29...Bxe5

30. Wh7+ *18 31.ZP ¿:b2+ 32. *c2 15 33.W:g6 ^.g7 (33...Áa3 34. ^:e6+ W:e6 35.3:15+! *e7 36. Wg5+ *e8 37.3b5ü W:e4 38.3e5+) 34.&e6+ *g8 35.£:g7 W:g7 36. 4bf6+ *18 37.W:15. Tot ce trebuia să facă a fost să decidă să-l lase pe episcopul negru să meargă la b2...

29.. .*f8 30.2i:e6+?! Din nou sunt confuz! Și aici 30.4bce4! tot a păstrat un joc bun: 30... S:h3! (nici 3...D:e5? 31. an, nici 30... B:b2? 31.£:e+ fe 32. aP+ *e8 33.Wg8+ Á18 34.3:18+ W:18 35Ærf6+ * e7 36. W:e6+ *d8 37.Wc8+) 31.W:h3 ¿:e5 32.VP! ^.:b2+ 33.*c2 f5. Urmează furculița:

1) 34.Wh6+ ¿g7 35.W:g6 Bb2+ 36.*cl B:a2 37.£>:e6+ (sau 37. ah7+ *g8 38Jáhf6+ *18=) 37... *g8 38.ai3! fe 39.818+ la egalitate;

2) 34.£jc5! *g8! (Rău este 34...*e8? 35.£g:e6 ¿e5 36.ael Bb2+ 37.*cl Wd6 38.Wh6 Bg2 39.&C7+! *f7 40.«Fh7+ Ág7 41.W:g7+! sau 39 .. «?χ7 40.Wh8+ *17 41.3x5 Bgl + 42,*c2 Wd6 43.We8+ *g7 44.®e6+ *fó 45.Wh8+) 35«g3! 3e8! (35...e5 36.&13 Wd6 37.3ы!) 36.£g:e6 W6 37.Sgl ^.e5 38.W:g6+ «F:g6 39. 3:g6+ *17 40.Bh6 Sg8=.

În orice caz, Alb ar fi mai ușor să joace: adversarul ar trebui să se salveze cu singurele mișcări. Dar am vrut să dau toate cecurile...

30.. .fe 31.3f1+ *e8 32. «Fg8+ -â.f8.

33.®:db+? Cel mai enervant este că și aici Albul tot a scăpat cu fantastica mutare de studiu 33.^d5ü De exemplu: 33...Qc17!? (33...ed 34.E:f8+! 35.We6+

We7 36.®g8+ cu cec perpetuu) 34.2\e7 ^h6+ 35.Qc2 Üg8 36.ZD S:h3 37.Edl+! Qc7 (37...Qe8 38. ^f6+) 38.^xh6 Exh6 39.Ed4= (Am descoperit asta mai târziu).

33...&d8! Albul a expirat. După 34.Qxf Wb4! (dar nu 34...ab6? 35>g8 Exc3+ 36.QF! Exb2+ 37.Qxb2 Wb4+ 38.Qa1 Ef3 =) 35.^a4 JLe7! 36>g8+ &c7 37. ®h7 abd8! sau 36.DG5 Sd4 37. Wc6 ®d2+ 38.<ábl af4 el pierdea.

A fost singura mea înfrângere în acel turneu. Spassky a dat dovadă din nou de o ingeniozitate remarcabilă și, deși a fost inexact în detalii, s-a dovedit a fi mai viclean în general. Mi s-a spus că imediat după meci, Boris Vasilievici, bucuros, și-a sunat soția la Paris și a strigat în telefon: „Marina, l-am bătut pe Kasparov!” De furie, a doua zi l-am învins pe Nikolic cu Black, iar la final am ocupat primul loc, înscriind cu 11 din 14 - cu 3 puncte mai mult decât „infractor”.

Răzbunarea a trebuit să aștepte destul de mult. După ce l-am învins pe Spassky la Barcelona (1989) și Linares (1990), am egalat scorul personal. Este amuzant că relațiile mele de turneu cu Petrosian s-au dezvoltat într-un mod similar: am pierdut și eu de el mai întâi de două ori cu White, apoi de două ori și, de asemenea,

Alb, câștigat înapoi. Este adevărat că în primele noastre întâlniri Petrosyan a primit, deși lipsit de importanță, dar totuși poziții de joc, Spassky, în schimb, a pierdut literalmente matematic, iar realizarea nu a fost deloc un binom Newton...

Permiteți-mi să vă spun mai multe despre influența ideilor lui Spassky asupra repertoriului meu de debut „negru” de la mijlocul anilor ’80. Pe abordările spre Olimp, eu, un „Bătrân indian”, a trebuit să stăpânesc clasicii. Îmi amintesc spusele unuia dintre asistenții mei de atunci, marele maestru Evgeny Vladimirov: „Gambitul Reginei este debutul meciurilor din campionatul mondial!” Nu este vorba doar despre Apărarea Tarrasch (vezi nr. 372), ci și despre sistemul Tartakower-Makogonov-Bondarevsky: .e3 h6 7.Ah4 b6. Studiind-o înainte de meciurile cu Korchnoi (1983) și Karpov (1984/85), am acordat o atenție deosebită unui număr de jocuri demonstrative ale lui Spassky și Geller:

1) 8.Wc2. Varianta 8.cd £ù:d5 9.A:e7 W:e7 10Æù:d5 ed 1l.Ecl Aeb 12.a4 c5 I3.^a3 Jc8 14.£b5 (Fischer-Spassky, Reykjavik(m/6) 1972 - vezi Volumul 4) a eșuat după 14...Wb7! 15.dc bc 16.E:c5 B:c5 17.W:c5 ^a6! (Timman-Geller, Hilversum 1973).

8...Àb7 9.A:f6 A:f6 lO.cd ed 11.0-0-0 (cel mai dublu plan care mi-a atras atenția în tinerețe) 11...C5.

12.g4. Cu Zaitsev (Baku 1980) aveam 12.dc £ùd7! (cu 12... ¿:c3 13.«:c3 2d7 14.c6 I.:c6 15. ФФ Sc8 16.«d4 Albul este puțin mai bun, Polugaevsky - Ivkov, Beverwijk 1966; 13..«e7!? Ovechkin!? – Bologan, Moscova 2003, sacrificiul 12...bc 13Æi:d5 JL:d5 14. JLc4 4ùd7 15.S:d5 Sb8 este neprofitabil din cauza Ib.b3 We7 17.h4! <5ùb6 18. Se5! "dó - 18 ... £xe5? sat ¿:c6 14Æk14 Àb7=) 13..Æ>:c5

14. â.c4 (14.ШГ5 "c8!) 14...B5 15. £:f6+ ":f6 16.â.d5 Sac8 17.ФЫ < a4 18.«e2 ^.:d5 Sc4! 20.Sd4 Efc8 21.Shdl "g6+? (Corect este 21...Sc2!

22.":c2 S:c2 23.Q:c2 "g6+ 24.Q62 <£>:b2 25.Scl Wxg2 26.Qe2 &c4 cu joc bun, Gi-tsescu - Lputian , Berlin 1982)

22.«d3 Wxg2 23.«(5! ... 1-0.

12...cd 13.ed Ox 14.h4 dB

15. d5. Nimic nu promite Alb 15.h5 g5 16.Wf5 £b4 17. £o5 Ac8

18.®f3 Axe5 19.de ®c7 20.FY ®:e5= (Ogdestein - H. Olafsson, Gjovik 1985), dar mai puternic decât 15. FY sau 15.Q5.

15.. .hg 16.h5?! Prea nechibzuit, deși destul de în spiritul motto-ului „Înainte, Kazimirych!”. Mai puternic este 16.hg A:g5+ (cu 16... JLg7

17.®d2 sau 17.2114 Albul are mult mai multe șanse de a ataca decât în joc) 17.FY cu compensație pentru un pion sub formă de fișiere deschise pe partea de rege.

16...   Qd7! Sigur nu 16...g4? 17.hg gf 18.g7 Ag5+ 19.FY &:g7

20.®h7+ Q6 21.2113!, iar Negrul este rău: 21...Qe7 22.® f5! Qe8 23. 2el+ Ae7 24.&d5 ®d6 25.Q5 Φú8 26.Axc6 Axc6 27.&e7 AB7 28.213! sau 21...Feb 22.2:f3 &d7 23.2f5 Qc8 24.2d5, câștigând episcopul pe g5 și jocul.

Acum atacul direct al lui White se oprește, trebuie să treacă la șine poziționale.

17.hg fg 18.Àb5? Pas spre înfrângere. După 18.®d2! se mai putea conta pe despăgubiri pentru pionul pierdut.

18...g4! 19.Wd2. Rău și 19.

Axc6 Axc6 20.^e5? A:e5 21.de d4!

sau 20,2dgl Ag5+ 21Æïg5 ®:g5+.

19...gf 20.®h6+ Φí7 21. ®h7+?! Ag7 22.2h3 2h8! Regină

348

Boris al zecelea

într-o capcană! Având în vedere 23.Sxf3+ Wf6 24.3xf6+ FT6 25Æ>xd5+ *Í7 White a demisionat (Ulman-Spassky, Moscova 1967). Pentru Spassky, aceasta a fost o sarcină ușoară – în seara aceea ar putea bine, ca și Capablanca cândva, să ajungă la timp pentru teatru;

2) 8.Qsi ¿b7 9.Axf6   10.

cd ed 11 .b4 sat?! Spassky nu-i place să forțeze imediat jocul prin P...c5! 12.bc bc, deși aceasta este cea mai ascuțită obiecție: 13.Ab5 ^ab 14.0-0 <dc7 15.Wa4 cd 16.^:d4 ¿:d4 17.ed £o6 18.Da6? (18.£u2=)

18...A:a6 19.W:a6 ®g5! 2O.^e2 Nab8 cu joc excelent de Black (Hoy-Geller, Malta(ol) 1980). Acest joc s-a jucat sub ochii mei în ultima rundă decisivă a olimpiadei, iar în curând Efim Petrovici a obținut o victorie spectaculoasă. Mai semnificativ 13.dc íòd7 14. ^b5 Sc8! 15.3e2 (15.^d6 Bxc5 16. £>:b7 2:c1 17.®:cl ®b6= Timman – Huebner, Tilburg 1979) 15... ^:c5 (15...d: c5!?) 16.0-0 ab 17. £ùbd4 cu o luptă grea (Akobyan-Short, Linares 1995).

12.Ad3! Un impuls important. Înainte de asta, Korchnoi a jucat 12JLe2. Acum i-a venit o idee interesantă cu transferul episcopului în b și apoi, după a2-a3(a4), în a2, urmat de e3-e4 sau b4-b5 (vezi nota despre a 8-a mutare a lui Alb în rândul 3) .

12...Se8 13.0-0 ^d7 14.W3 Ôf8 15.Sfd1 Sc8 16.AЫ! (16.e4 £ùe6 17.e5 Ae7) 16...^e6 17.a4. La recomandarea lui Steen 17.®c2 g6 18.£o5, 18...Wd6 nu este rău. Dar 17.a3!? este curios, fără a slăbi pătratul b4.

17...Aa8 18.Aa2 Sc7!

19. ®Da?! Mai energic 19.b5! c5

20. ^:d5 £:d5 21 ":d5 M7 22.Wf5! (dupa parerea mea, 22.®b3 cd 23.ed ¿:d4 este mai rau) 22...cd (22...g6 23>d3) 23. A:e6 S:e6 24.Ж13 Sdd6 25.ed (25 .e4!?) 25...A:d4 26Ær.d4 S:d4 27. W:d4 Sel+ 28.3:el ®:d4 29.ïïal, și, deși problema este mai aproape de egalitate, Albul încă joacă pentru a câștiga .

19... a5?! (Mai puternic este 19...Sd7! si abia apoi a7-a5) 20.Ba?! Desigur, 20.b5 este corect! c5 21.de Axc3 (21...Nxc5 22.£u4! Qxc1 23. ®xc1; mai rău decât 22...de?! 23.Sxd8 Bxd8

24.Axe6 ef 25.dxc5 bc 26.Ab3 fg 27>c2) 22.c6! (nu 22.2:c3 £:c5 23>c2 Wf6 24.A:d5 Sd7 25.e4 Sed8 cu contraplay datorită puternicului cavaler c5) cu compensație mai mult decât suficientă pentru cifra.

20... ba. Acum planul pozițional al Negrului este justificat: pionul alb de pe a4 face manevra £>a4-c5 imposibilă, episcopul de pe a2 este șomer, iar slăbiciunea pionului cp este compensată de slăbiciunea pătratului b4.

21 .^b6?! Greșeală fundamentală: după 21 J¡íd3, odată cu revenirea treptată la viață a episcopului a2, i-ar fi mai greu pentru Negru să folosească avantajele funcției sale.

21.. .5.7! 22.®:d8 (22.®:c6?? Sb6-+) 22...S:d8 23.£te1 Sb6

24. ^d3 Ïïdb8 25.h3? Să nu simți niciun pericol. îl sfătui Steen

25. DA! 26.Qxb6 Qxb6 27.QQ Sxbl+ 28.^xbl Qe7 29.^d2 <á?d6

30. £ùb3=, dar mai puternic este 27...¿d8! 28. Q:b6 ¿:b6 29.FP ¿b7 30.Qe 1 Qe7

31. ¿Ы ¿c7 și ¿d6 cu un oarecare avantaj pentru negru.

25... .¿b7! 26.&e5 ¿;e5 27.de 5b4! Se dovedește că Albul este deja într-o poziție dificilă.

28.f3. Comentatorii au recomandat 28.e4 d4 (28...de?! 29.3d7)

29.ôe2 Hd8 30.¿xe6 fe 31.£f4 *f7

32. ôd3 Sxa4 33.^c5 Hb4 34.NW cu șanse de egalitate (mulțumită puterii c5-cavalerului), dar după părerea mea, mai bine

29...¿ab! 30.2e3 j8b6! 31 Æf5 ¿e2! 32.Sd2 d3, iar albul este strâns: 33.¿xe6 fe 34.ôg3 SW

28... .¿ab 29^d2 ¿c4 3O.f4? Mai persistent 30.¿:c4 Bχ4 31.4àe2 S:cl+

32.£œl ab4 33.Sc2 Qxa4 34Dxc6

ac4 35.1tc4 de 36.ΦÏ2 sperând să salveze finalul jocului cavaler.

30.. .5 £! 31.Bd4 2ùd3 32.Sd1 £ùb2! (frumos manevra de cavaler!) 33.BcI c5 34.S:d5 (34.Bd2 ¿:a2 35.^:a2 B:a4 3b.^c3 Bc4 37.B:d5 ^a4-+) 34...¿ :d5 35.¿:d5 c4 36.4àe4 Ô:a4. Iar având în vedere 37.3:c4 ay 38.a:S a:N+ 39.&U2 ^b6 White a demisionat (Korchnoi-Spassky, Belgrad(m/11) 1977/78). Prima din cele patru înfrângeri regulate pentru Korchnoi în acel meci dramatic.

În legătură cu acest joc, îmi amintesc de una dintre primele mele întâlniri la bord cu Karpov (Moscova 1981), unde după l.d4 £rf6 2.c4 e6 3.W d5 4.^c3 ¿e7 5. :f6 ¿: f6 7.e3 0-0 8>d2 ^c6 9.cd ed 10.¿e2 ¿f5 11.0-0 £>e7 12.b4 sat 13.afcl ab 14.a4 ®d6 15. Wb2 afe8 16 .Wb3 ^g6 Am jucat 17.aa2 și am oferit o remiză, iar Karpov a răspuns cu viteza fulgerului

17 ... .¿e7 și deodată, încălcând regulile, a spus: "Fă o mișcare!" Surprins, am făcut mișcarea 18.b5, iar apoi Karpov, reflectând, a fost de acord cu o înțelegere.

În analiza de după joc a observat că cu 18...ab 19.ab chiar este egal, dar se poate

18...a5!? 19.bc bc, exploatând slăbiciunea pătratului b4. Și a adăugat ceva de genul: „Parcă Spassky l-a păcălit pe Korchnoi”. Adică, Karpov a adoptat trucul lui Spassky (totuși, în această situație particulară, după 2O.AHrdl cu ideea de Ad3, £ùe2 și Sac2, slăbiciunea pionului cp este mai semnificativă, deci 18...ab este încă mai bine);

3) 8.Ae2. În jocul Korchnoi-Kasparov (Londra (M/10) 1983) a fost 8. „b3 ab7 9. DT6 ¿:f6 lO.cd ed ll.adl Se8 12. a3!? (pe 12.Ad3 există de ales

între 12...c5 13.de £kG7 și planul lui Heller 12...£o6, &a5 și c7-c5) 12...c6 13.¿d3 &d7 14.0-0 g6 !? (14...£rf8 15.e4!) 15.2fel (15.e4 c5!) 15...£í8 16.AЫ! (neclar 16.e4 17.e5 Ág7) 16... £úe6 17.Da2 ®c7! 18.SH4!? (18.e4 Had8 19.ed cd 20.Ш4 Vb8=) 18... Sad8 19.b4! Wb8 (19...a6!?) 2O.Wc2! ®c7!, ținându-și echilibrul cu greu.

Încercările noului secol nu au fost atât de periculoase: 15.Bd2?! 16.

Sci £ùe6 17.®dl ®e7 cu joc egal (Piquet-Kasparov, Wijk aan Zee 2001) sau 15.AЫ lg7 16. e4?! Aab! 17.2fel Ac4 18>c2 de 19.dxe4 Qxe4 20>xe4 AB3 21.Ac2 W6 1/2 (Kramnik - Kasparov, Moscova (m/3) 2001).

Apropo, în meciul cu mine, Korchnoi a venit cu mutarea 12. a3!? şi împotriva apărării Tarrasch. Lucrând la idei și probleme strategice similare ani de zile, Viktor Lvovich a contribuit

contribuție semnificativă la dezvoltarea teoriei deschiderii.

8...AL7. Continuarea 8...£Ы7 9.cd ed 10.0-0 Qb7 11.Bel (1 l.Wb3 c5! 12.A:f6 ^:f6 13.de A:c5 14.Sfdl ®e7 15.£úd4 Sad8 ló .Sacl £ùe4 17.DO Sha8= Belyavsky - Geller, URSS (ch) 1979) 11...C5 12. Sha4!? ab 13.de bc 14.Bfdl Wb6 15. Wb3! ®a7 (în finalul jocului după 15... ®:b3 lb.ab slăbiciunea pionilor agățați este mai vizibilă decât slăbiciunea pionilor b dublați) 16.Ag3 (Karpov

— Kasparov, Moscova (m/31) 1984/85; Topalov - Kasparov, Sofia (bsh, m/1) 1998) conduce la o poziție mai dinamică cu pioni suspendați pentru Negru, dar cu jocul precis, Albul păstrează un oarecare avantaj.

9.&f6 Axf6 lO.cd ed 11.OO. ll.Wb3 cb 12.0-0 Be8 13.Hadl <5M7 (13..Æùa6!?

— cavalerul de pe c7 va fi mai bine poziționat decât pe f8). Iar varianta 11.b4 c5 (sau 11.0-0 <bd7 12.b4 c5) a devenit tabia meciurilor mele cu Karpov.

11 ...£ùd7. A suferit după 11... ®d6?! înfrângere dureroasă în al 11-lea joc al meciului împotriva lui Karpov

(1974), Spassky a găsit o apărare mai precisă.

12>b3 sat 13.3ad1. Pe 13. Bfel Be8 14.e4 are loc un contraatac tipic 14...c5! 15.£\d5 cd 16Æ:f6+ Wxf6 17.«a4 £o5 18.«:d4 ®:d4 19Æù:d4 Bxe4 20.®b5 Ac6 1/2 (Timman — Spassky, Bugoino 1982).

13.. .5e8 14.3fe1. 14Æùel nereușit?! 2rf8 15Æùd3 <£e6 16.2fel ®d6 17.AP Be7 18.g3? Axd4! 19.ed ^:d4 2O.Wa4 £rf3+ 21.FY ô:el 22Æ:el d4 23Æg2 c5 24.<àgl Sae8 25Æùbl (25.Ab5 Wf6!-+) 25...a6 26. £ùd2 b5 SHZ ®d5 28.b3 Sel 29. H:el H:el 30.Í3 Bdl 31.W>2 Wg5 32.ôf4 We5 33.ôe4 β 34.£Æ2 We3 35Æ>g2 ad2 36Æ:e3 B:b2 37. ô:f5 Sa2 0-1 (Vaganyan - Spassky, Moscova 1975).

14. Ad3 pare o pierdere de tempo - împotriva mea, Korchnoi a obținut această poziție deja cu un pion pe a3 (vezi nota la a 8-a mutare a Albului).

14.. .£f8 15.e4!7 (15.AP Chandler - Spassky, Germania 1981; Picket - Kramnik, Wijk aan Zee 1999) 15...^e6 (15...de? 16. Ac4!) 16 .e5 (16.ed cd 17.Ab5 Be7=)

16...Ae7.

17. aZ. O altă încercare a lui Timman. Înainte de asta a existat 17.Hd2 Ag5! (Gort-Tal, Montreal 1979) şi 17>c2 Wc7 18.Ad3 Ïad8 19.£e2 c5= (Nikolich-Geller, Sochi 1982).

17... Af8. Cu siguranță nu 17...c5?

18. dc Qxc5 19.®a2! Adversarii încep să manevreze, iar Negrul o face cu mai mult succes.

18.dZ Sc8 19.3d2 (19.AP!?)

19...q6 20.Af1 h5 21.Ad2 Sc7 22.®a2 Bd7 23.b4. Stronger 23. Sedi Ah6 24.Bc2.

23... .®e7. Poate 23... c5!? 24.dc bc 25.bc A:c5, dar Spassky nu a vrut să definească poziţia atât de repede.

24.3dd1. Probabil ar fi trebuit să joace 24.aY!?

24... a5! Aceeași subminare neașteptată ca în jocul împotriva lui Korchnoi (din varianta 2).

25. £>a4?! Dupa parerea mea, neprecizata 25.ba ba 26. ®d2! Aab (neclar 26...18r:a3 27.Ba1 ®e7 28.B:a5 c5 29.Ah3) 27.YO ®d8 28.®e3, mentinerea echilibrului dinamic.

25.. .ab 26.^:b6 3c7 27.ab ®:b4 28ALY ®e7 29.3ed1 3d8

30.ab2? Greșeală gravă: acum este dezvăluită dinamica ascunsă a poziției lui Black.

După 30.iùa4! Aab (recomandat 30...c5 31.£ïc5 4ïc5 32.dc ®:c5 „cu avantajul Negrului”, dar după 33.4àd4 ¿g7 34.Í4 nu există niciun avantaj) 31.AP (31>c2 c5 32.dc) £œ5

33.^xc5 Bxc5 34.W d4) 31...AxR 32.QxR Albul cu greu s-ar fi confruntat cu probleme serioase.

30...s5! 31.de d4! 32.Wa3? Era necesar să 32.¿ác4 ^.d5 33. £ùfd2 W:c5 34.±:d5 ®:d5 sau 32. ^d2 ±:g2 33.<á?:g2 W:c5 34.^bc4 Wd5+ 35 .Í3 Sa8 36.Wb3 ^Úc5 37. ®c2 íbd7 și, deși negrul are un avantaj peste tot,

albul este capabil să-și continue rezistența. Cu toate acestea, atunci când sunt deblocate, ei pierd literalmente în două mișcări.

32...Bxc5 33. £>a4? sci! 34. Wd3 (34.Wb3 ±d5 35.S:cl A:b3 36.S:b3 Wa7 37.^b6 d3) 34...Wa3! 35.®f1 S:d1 36.®:d1 £c6. Albii s-au predat (Timman-Spassky, Hilversum (m/3) 1983). Din punctul de vedere al planurilor de joc pentru negru, este și unul dintre jocurile cheie.

Și acum, ca întotdeauna, câteva fraze memorabile ale regilor șahului.

Botvinnik: Spassky este un mare jucător de șah. Aceasta este o continuare a liniei lui Lasker - era puțin interesat de ceea ce făceau ceilalți, avea propria părere... Spassky are o sănătate de invidiat, este un bun psiholog, evaluând subtil situația în curs de dezvoltare, propriile puncte forte și punctele forte ale partenerul lui.

Rareori are probleme cu timpul, este un sportiv excelent, nimic nu-l poate intimida. Spassky este mereu într-o stare de spirit bună, veselă... Al doilea meci împotriva lui Petrosian a jucat pur și simplu superb, dar a pierdut meciul cu Fischer din prostie: s-a supraestimat.”

Smyslov: Spassky este un jucător de șah cu o putere practică enormă, foarte versatil. Preferă forme clare de luptă, dar se simte grozav și în poziții complexe, saturate de conținut tactic.

Petrosyan: „Deja după primul meci cu Spassky (1966), am prevăzut posibilitatea unei noi întâlniri cu el pe Olimp. Am fost impresionat de tenacitatea și invenția lui

sârguință în apărare, calm și rezistență după înfrângere. Și, desigur, puțini oameni au primit de două ori o cale atât de dificilă spre vârf.”

Spassky: „În mod simplist împart șahiştii în două categorii: credincioşi şi necredincioşi. În sensul de șah, desigur. Există legi care impun respect de sine, pe care jucătorii de șah tind să nu le încalce. Aceștia sunt „credincioși”. Printre aceștia îi includ și clasicii: Botvinnik, Smyslov, Petrosyan, Geller. De asemenea, sunt un jucător de șah „religios”. Korchnoi și Larsen (precum Tal. - G.K.) sunt atei care nu respectă întotdeauna aceste legi.

Fischer: „De fapt, Spassky este un jucător de șah mai profund decât Tal, deși Tal este mai strălucit... Spassky are unele slăbiciuni, dar joacă în așa fel încât adversarului său îi este greu să profite de ele. Spassky nu este foarte încrezător în a juca poziții închise de tip pozițional. Dar întotdeauna se pare că el este ușor superior ție în cunoștințele teoriei.

Karpov: „Spassky este un echipament polivalent integral și perfect. A atacat și apărat la fel de bine și a acumulat un avantaj pozițional. El a fost cel care a creat moda universalității, care este și astăzi vie.

APLICAȚII

URMĂRIREA VOLUMULUI AL DOILEA

Iată cele mai interesante și importante corecții ale volumului doi, care sunt pregătite pentru ediția a II-a a Marii Mei Predecesori. De remarcate sunt descoperirile jucătorului de primă clasă din Sankt Petersburg, Serghei Sorokhtin, publicate din când în când pe site-uri de șah populare. Consultațiile cu marii maeștri contribuie și ele la succesele sale analitice, dar mai presus de toate, cooperarea strânsă cu computerul, care astăzi a devenit un asistent indispensabil unui jucător de șah.

nr. 153

Euwe - Alekhin

Amsterdam (m/8) 1926/27

24.Wd2 . După cum arată analiza, 24.4bc5! a câștigat mai repede fără teamă pentru soarta pionului d3 (So-rokhtin): 24..Axd3 25.b7 Wb8 26. £>:d3 JL:d3 27.Dxc6 sau 24.. .DNZ

25. b7 (atât 25.DM, cât și 25.f4 sunt bune)

25...Wf5(g4) 26Dxe5! Dxe5 27.Qxc6, iar avansarea pionilor trecuți este inevitabilă.

24...Wa6. „Atacul din partea regelui eșuează: pe 24... DIZ urmează 25.DM, iar 24...á.g4

infirmat de 25.f4 iùf3+

26.±:f3 ÎNAINTE DE 27.ÔC5” (Euwe).

25.a5 Íò:d3 <...> 26.&C5!

Singura mișcare care păstrează marginea. <... 1-0>

Nr 166 EYWE - ALEKHIN

Meciul Campionatului Mondial, Zandvoort (m/26) 1935

38JZe1. „38.Sg5 a câștigat! S:g5 39.2>:g5 ig7 (39...h6 40.d6!;

39...B&7 40.d6 4%8 41.e6. - GK) 40.d6, de exemplu: 40...S:e5 41.d7 Bel+ 42.&g2 Sdl 43.d8W S:d8 44.

4òe6+ sau 40...Sd7 41.£xb+ FT7 42.2>f4 Qe8 43.*g2 Sg7+ 44.FO Q67 45.Qe4 Feb 46.£>d5 etc.” (Euwe). Totuși, după 45...Sgi! nu există un câștig clar!

De fapt, în loc de 42N/4, 42.^c7! Φí8 43.Φg2 a5 44. Φí3 (Sorokhtin). Puternic și 40. dracului! *U8 41.d6 Sg7 42.h4 h6 43.d7 Qe7 44.£if7 Sg8 45.h5, iar Negrul, fiind în zugzwang, nu poate împiedica Qb2-b3 și d8W+-. <... 1-0>

nr. 172

KERES - EYVE

Olanda (m/14) 1939/40

21...JLf3!! Foarte frumos! „Consecința logică a mișcării anterioare a lui Black. Albul nu poate accepta al doilea sacrificiu. Dacă 22.gf, atunci 22...®:p3 și mai departe: <...>

2) 23.f4 Áxb4, recâștigând o piesă cu o poziție excelentă: 24.Wxb4 este urmat de 24...Wg4+ și Wxdl” (Euwe).

Desigur, în loc de 24.®:b4? 24.Ád2 Wg4+ 25.FA este necesar. Cu toate acestea, pentru Negru în loc de 23... JL:b4 este mai puternic decât 23..,β! 24.Sd3! JL:b4

(acesta este mai rapid decât 24...Sf6 25.e4 Sg6+ 26.Sg3 S:g3+ 27.fg Á:b4 28. W:b4 W:g3+ 29.FP SHZ+) 25. Wfl Wh4 26.Wdl Sf6 27. FP 8g6 etc.

22.£>:a6. O încercare de a fugi pentru o remiză, dând roade cu un schimb. Evident rău 22.8d3? ¿:b4 23.W:b4 Wg5 24.g3 I.e4 25Ad2 Wh5-+, insuficient și 22Æùd3 Wg5 23.Wfl .â.:dl 24.W:dl Sc4.

22... .f5? <...> 23.Àa3 F:aZ 24.S:a3. "Ha 24.gf (!? - G.K.) Negrul joacă 24...SÍ6 25.FP ¿b2, iar albul nu poate salva schimbul din cauza amenințării JLc3 și Wxh3+" (Euwe). Totuşi, după 26.Sabl FsZ 27. Sdcl! (Se pare că Euwe a subestimat această mișcare neașteptată) 27... Wxh3+ 28.Qe2 À:el 29.5x8+ 5f8 30.5:f8+ Φ:í8 31.5x1 Albul, având un pion a trecut puternic, poate rezista cu succes și cu greu poziția Negrului este câștigată .

Adevărat, mișcarea 24.8:a3 nu este încă atât de rea.

24.. .a.:d1. „În cazul lui 24...516 25.8c 1 Bcf8 26.FP, Albul pur și simplu întărește poziția” (Euwe). De exemplu, 26...D65 27.N4! Totuși, în loc de 25...8CÍ8? învinge

25...Sg6ü 26.8x8+ Φí7 27.8c7+ Φí6! 28.FP S:g2. Prin urmare, pe 24... 5f6!? 25.FP ar trebui jucat, dar aici negrul are o alegere bună între 25...Áxdl 26.Wxdl f4 și 25...SC2!? 26Jïd2 ^.:g2+ 27.*:g2 8h6 28.FP W:h3+ 29.Qe2 Wg4+ 30.Qb3 We4+ 31.Qe2 f4! cu un atac.

25.W:d1 f4! Jocul corect pentru a deschide liniile. <... 0-1>

nr. 175

EYWE - DENKER

Groningen 1946, runda a 11-a

34...a57 Au fost multe continuări tentante aici: 34...®eb și h7-h6 (Chistyakov), 34...'¿gó (Ragozin) 35.¿e5 ®:e7 36.W3 2D7! 37. ®:d5 4ìe5 38.de ®c5+ sau, în fine, 34...®a4! cu amenințarea ®dl + (Kmox, Euwe) — am încercat să găsesc o apărare după 35.®O!, dar fără succes: 35... îal+ 36.Phi2 ®b2+

37. Qe1 (37.á>g3 ®:c3!) 37...®cl +

38. Φδ2 ®d2+ 39.&gl ®el+ 40.FI2 ®e6 41.¿a3 ®e4-+.

Inexactitatea lui Denker, aparent, ratează deja o victorie - în orice caz, îi oferă Albului șanse practice, pe care Euwe le folosește pur și simplu superb!

35.¿.a3! ®a4 36.Wd6 ®d1 + 37.Fd2 ®e2 + 38.Fd1 ®e3+

39. Qd2 We4+ 4O.Qd1 b5 41. ®d8 b4. În timp ce Denker este cel mai bun: mai rău este 41...4Be8?! 42.®:a5 și chiar mai mult 41...®ы + 42.^2 ®a2+

43. *gl ®:a3?? 44.®f8+ Phoebus 45. e8®+ 2>:e8 46,®:a3+-,

42.®f8+ Fdb 43.cb W:d4+

44. Qd2 We4+ 45. Qd1 ab 46.

¿:b4 d4 47.¿a5! Euwe a găsit singura modalitate de a continua rezistența: el transferă episcopul în d8 cu amenințarea ®:f6+ și e8®+.

47.. .SZ. Cea mai evidentă mișcare. Potrivit lui Denker, „a fost mai bine

47.. .®eb”, dar după 48.¿d8! (amenința W:fó+) 48...W7 49.¿b6! Albul ar ajunge la egalitate, de exemplu: 49...d3 5O.h4! gh 51.¿e3 ®eb

52.®h6+ Φí7 53.®fô+ cu cec perpetuu.

De asemenea, este neclar 47...®e5 48.Q§2! (dar nu 48.¿d8? Wg3+ 49.FP ®:h3+

5O.Fe1 ®hl+ 51.Fe2 Wg2+ 52.Fe1 ®gl+). Iar pe 47...Wbl+ 48.<á?g2 ®a2+ este corect 49.FP! (Sorokhtin)

49.. .W:a5 (după 49....Wa4 5O.^.d8! Wdl+ 51.'ág2 ameninţarea cu moartea W:f6+!! obligă pe Negru să dea cec perpetuu) 50.68®+ <?3:e8 51 ® e8+ Q16 52.®f8+! Phoebus 53.S6+ QD7 54.®:h7+ Phoebus 55.®g6+ cu o remiză ușoară. <<...>

48.¿.<18 p27? Denker pune chiar și trei semne de întrebare acestei mișcări și scrie: „A câștigat a fost 48...®b1+! 49.FI2 ®a2+ și ®17". Să verificăm: 50.Φ§1 (mai rău

50. $g3? W17 51.¿b6 c2 52.Wc8 2e4+ sau 51.W:17+ *:Í7 52.e8W+ 2>:e8 53.¿:g5 Feb-+) 50...W17 51. ¿b6! c2! (singur) 52.1Brc8! (si unic) 52...d3 53. W15+ ág7 54.¿e3! W:e7 (54...h6!?) SSJ&idS h6! (mai puțin clar este 55...®e5 56.¿:g5! W:g5 57.W:c2) 56.Φ1Ί (56. *12?! Wc7 57 .¿cl Wh2+ 58.*el Wgl+ 59>fl Wd4 6O .We2 Wc3+)

56.. .®c7 57.¿cl ®c6 58.*el, iar câștigul Negrului nu este ușor. Să zicem, pe 58...WM+ 59.WH »:A+?!

6O.*:fl 2x15 61.*e2 2if4+ 62.*d2 2:h3 este o resursă frumoasă 63. ¿b2+ (63.*:c2? 2112-+) 63...Q17 64.¿d4! și F:s2=.

Au mai subliniat Euwe și Kmoch

48.. .We3+ 49.*g2 c2 5O.W:16+ Q:16

51. e8W+ *g7 52.Wd7+ *18 53. ¿e7+?! W:e7 54.Wc8+ <àg7 55.W:c2, iar Albul este într-o poziție dificilă, dar computerul găsește imediat o egalitate:

53.W15+! *e8 54.¿xg5=.

49.Wxf6+! *:f6 5O.eSW+. <...

l-0>

Nr. 206 BRONSTEIN - Turneul Interzonal KERES, Gothenburg 1955, runda a 7-a

15...2ih77 Din toate punctele de vedere, aceasta este o greșeală decisivă. <...> Dar, după cum arată analiza, chiar și cu cea mai bună continuare 15...2w5! IB.ZaeI 2x13 Black ar trebui să ocolească o mulțime de recife subacvatice periculoase. <<...>

Mai puternic este 17.¿:d3! cd 18.2115! (pe

18.®:H6 Aș juca nu 18...Nu8? 19.2115 ¿18 20>g5+ *h7 21.2bd6 Zeb 223e3! +- si nu 18...2R7? 19. 2115 ¿16 20.Se3 Be8 21.Hg3+ *h8 22.2g7+-, iar iar 18...21e8! 19. 2e5 15 20.21:15 ttí5 21.2:15 2>g7, iar Negrul ține) 18...¿e4 (pe 18... 2e8? Bronstein dă 19.21:h6+ Q18 2O.Wg5 ¿c5 21.21f.5 W Zegb+ 22f. Qe8 23.Wh8+ ¿18 24.2M6# – pofta de frumos este inepuizabilă!) 19.21bd4 Se8 20.2i:h6+ Q18

21.Wg5.

Drumul către mântuire, dacă există vreunul în această poziție, este spinos și se întinde prin jungla complicațiilor sălbatice: <...>

2) 21...¿c5! 22.3:e4! 2:e4 23. 2x115 Qe8 24.Wg7 Wc7 25.b4 ¿e7

26.W:17+ Qb8 27.2>:e7 (Burgess)

27...W14! cu speranța protecției (28.W18+ Q7 29.”:16 ®:16 30.2x15 Feb 31.21:16 Zeb etc.) sau 25,W:í6 d5 <...>.

16.W:h6 f5 17.£i:f5 2:f5 (vai, nu 17...217? din cauza lui 18.^6+ *18

19.<5ùbd6 £:d6 20.»:ά6+ *g8 21. 2ih6+) 18. £:f5 <...> 18...3D8. Aparent, răspunsul natural 18...Ô16 nu este potrivit în vederea 19.Wg6+ cu implicarea ulterioară a turnului:

19...*18 20.2ael! £d5 21,2e5 └f7

22.Ш6+ <á?g8 23.2e3+- sau 19... *h8 20Da1! £18 21.2e3 £g7 22. WU7+-.

19.2a dl £gS 20.Wh5 Wf6 (sau 20...d5 21.2>d6! W:d6 22.W:g5+ *17 23.Wh5+ *g7 24.2d4+-) 21. 4àd6 £c6 22.Wg4 *h8.

23.£e4! <...> Imprecise imediat 23. W:g5?! ®:g5 24ÆÜ7+ *g7 25A:g5, pentru că după 25...*16 finalul jocului nu este atât de clar.

23..Iun16. Negrul nu are timp să joace 23../ÒC5 (din cauza 24.£:c6 de 25.W:g5!+-), iar poziția sa se destramă. Poate cea mai bună șansă practică a fost 23... 14 GBP!? – aici Albul ar trebui să aleagă între 24.£xc6 de 25ÆÆ5 Wg5 26.Wh3+ *g8 27.2fel și frumosul 24.2d5!? £:d5 25.£:d5 <¿e6

26.»h5+ *g8 27.2>e4 W:b2 28. £:a8h—.

24.£:c6 de 25.W:c4 2c5 26. b4 £ce6 27.W:c6 <...> 27... 2b8 28.^e4 Wg6 29.2d6 £g7 30.Í4 Wg4 31 .h3 We2 32 .<?úg3 We3+ 33.*h2 Ód4. Ha 33...2>:f4 analiștii au indicat 34.2h6+ W (34...*g8 35.»c4+ 04e6 36.2:18+) 35.Wd6 £:h6? 36.^5? (rezolvă 36.1d,:b8+ £ùf8 37.®:a7) 36... We8?? (36...We4!) 37.Wd4+ *g8 38.&:h6+, gafa 35...HÍ8! .£:18?38.W16+) 38.&:g7 *:g7 39.2h4 etc.

După părerea mea, 35.2h4 este mai bine! ^e2 36.2:h7+ *:h7 37.Wc2+, dar și mai ușor este 34.Wc7! 2e8 35.4Br:g7+! *:g7 36.<òf5+ și íú:e3+- (această variație a fost indicată chiar de Bronstein). <... 1-0>

nr. 208

BRONSTEIN - LUBOJEVIC

Turneu interzonal, Petropolis 1973, runda a 11-a

17...£:q1. Sub influența rezultatului jocului, comentatorii au sugerat alte mișcări. „O turnă suplimentară este, desigur, o achiziție majoră

umbră, dar poate mai bine este 17... 2>8d7 18.d6 "Sat 19.0-0-0 À:gl 20. S:gl Wc5 21.flel Sae8" (Vasyukov). Ei bine, nu: după 22.eb! fe 23.B: la naiba! Rc8 24.Se5+ este timpul ca Black să demisioneze.

O altă „întărire” este 17..Re8 Vasyukov para de 18.d6 À:d6 19.£4>5, dar acest lucru este rău pentru că

19.. .H:e5+ 2O.«:e5 └b4+. După 18. 4òe4 «:e5 (18...H:e5?! 19.FP) 19. 0-0-0 «:f4+ 20.A:f4 £>8d7 21.Bgel White păstrează inițiativa, iar cel mai mult precis - 18.À16! £tëd7 19.

W:e5 2O.d6 À:d6 21.À:f7+ Q18 22.«h6+! (Sorokhtin; neclar 22. À:e5 À:e5 23Ж6+ Ág7 24.«:h7 £f6 25.^:f6 W:f7 26.«:g6 W:f6)

22.. .Φ:í7 23.«:h7+ Phoebus 24.A:e5 £>:e5 25JH:g6+ 2>:g6 26.«:g6+ Qe7

27.WÍ6+ Q67 28.Sdl He8 29«:d6+ cu o victorie.

18.d6. Trei luni mai târziu, la Manila, Georgiou a încercat 18.Qe2? împotriva lui Ljubojevic, dar după 18...c5! 19.B:gl «:gl 20.ÀÍ6 Wg2+ 21.QeZ «:b2! 22.Q63 (22.Wh6 Wcl+) 22...£>8d7 23.^4 Jas8

24.Wh6 £i:e5+ 25.Qe3 Sc3+ a demisionat. A încercat mai târziu 18.0-0-0 £8d7 19.Bigi W:e5 și 18.ôe4 <2ù6d7!? <<...>

18..."c8? O greșeală gravă, de genul 18... „Sat? 19.e fe 20.À:e6+ ^g7 21.Àh6+. 18...Wc5! este corect, fără teamă de 19.4àe4! în vederea 19...Wd4! (Bronstein a considerat 19... „e3+? 20.”:e3 À:e3

22. f4 cu o poziție copleșitoare pentru schimb, sau 19... „b4+? 20.ΦΩ └d4 21.eb!? cu un atac formidabil; adaugă 21.£rf6+ Qb8 22.He1! Àc5

23.He4 "b5+ 24.<4>g2 2>8d7 25.

Wh4+-) 2O.adl ":b2 21.2Q6+ (mai rău decât 21.eb?! 2>8d7! 22.e7 Wxh2 I. Grinfeld - Ljuboevich, Riga(mz) 1979) 21...Qb8 22.3d2 "al+!

În jocul I.Grinfeld - Wiemer (Tecklenburg 1984) după 23.Qe2 (23.Bd! Wb2=) 23...<2ùc6! 24.«h4 h5 Albul a ratat 25.ôxh5! 4òd4+ 26.3:d4 «:d4 27.£rf4+ qe8 28_â.f6 Wf2+ 29.«:f2 â.:12 30.£:g6! Agi (c5)! 31.Q»7+ Qb7 32.ÀC2+ Qbb 33.Q15+ cu verificare perpetuă.

Cu toate acestea, mai puternic este 23.Àd 1! cu ideea de 23..Æ8d7? 24.«h4 «:e5+ 25. FA h5 26Æ:h5! gh 27.«:h5+ φβ8 28.3g2+- (Burgess). Aici sunt deja necesare masuri de urgenta - 23...DeZ!! 24."xe3 (după 24."h4 À:d2+ 25.Q:62 h5 26.2>:h5 2>c4+! Albul este împiedicat de slăbiciunea propriului său rege) 24...£jc4 25.<5ùg4! (cu amenințarea de 26.Àf6+ și G$ì6#; dacă

25. "d4 ":d4 26.a:d4, apoi 26... ^:e5=) 25...16!? (mai pasiv este 25... £d7 26.«d4 «:d4 27.B:d4 Bfc8

28.f4 q§7 cu șanse de egalitate)

26. «d4 (26.A:и6+ a:f6!) 26...«:d4

27. À:í6+ (pe 27.B:d4, pe lângă 27... £>:e5, 27...fg 28.B:c4 h5! și ^6 este posibil) 27...a:í6 28.a:d4 £u:e5! 29. ¿à:f6 <¿bc6 30.ad5 afô, iar negrul trebuie să neutralizeze singurul

atuul rămas al adversarului este trecătorul „d”.

Se pare că în caz de 18...Wc5! 19. £te4! Wd4! 20.2dl ®:b2 Atacul albului încă se oprește și vechea teză a lui Capablanca este confirmată: cel mai bun mod de a face față unui gambit este să-l accepți! <... 1-0>

nr. 211

BRONSTEIN - BOTVINNIK

Meciul Campionatului Mondial, Moscova (m/18) 1951

dând: 52—i.sat 53.d7 i.:d7 54.ed 2>:d7 55.sat sau 53..Æi:d7 54.ed i.:d7 55.*g3.

Khalifman, care a descoperit acest lucru, a subliniat și calea spinoasă către o remiză: 45..Q^8! 46.i.d2! (ideea mea, dar într-o versiune mult mai bună) 46,..Wg3+ 47.&gl H3 48. Wg6+ FI8 49.W:h6+ &g8 50. W:g5+ W:g5 51JLg5 Φí7 52.gfi.c8 53.h5 (at Albul are cinci pioni pentru o piesă și totuși pot fi blocați!) 53.-i.f5 54.i.e3 £ùc6 55.h6 Phoebus 56.QE i.d3 57.Qe1 Q67 58.Q62 ih7 59.Qc3 2> d8! (59...Phoebus?

60. Qb3 Q67 61.Qa4 i.d3 62.f4 < £d8

63.f5 i.:f5 64.Qb5+-) 6O.Qb4 Feb

61. Qa5 i.d3 62.ÍÍ2 £»6=.

44...hg 45.W:e6 Wd3!= <...> 46.Wf6+ FK7 47.Wf7+ (după 47. W:g5 Wg3+! 48.W:g3 fg+ 49.*:g3 ic8 5O.Φí4 Φβ6 , apoi £jc6 și i.d7 este din nou o fortăreață pe bord) 47... Qb8 48.WÍ6+ QK7 49.i:f4 gf

5O.Wf7+ <„. 1/2>

44.hg?! Nici Bronstein, nici Botvinnik nu comentează acest punct. Între timp, Albul a ratat ocazia de a prezenta o sarcină serioasă adversarului său: 44.1d,:e6! Wd3 45.Wf6+, și rău 45...Qb7? din cauza 46.1Brf7+ Qb8 47.i.:f4! (la 47.i.d2 Wg3+ 48Ægl B! 49>:β ®:β 5O.gf I.c8

51.hg hg 52.i.:g5 £jc6 53.i.e3 Qb7

54.Q2 Φg6 Negrul are o fortăreață)

47...gf 48.«:f4 Wg6 (48...¿c6 49. Wxh6+) 49>f8+ Wg8 (49...Qb7 50. Wxb8 WÍ7 51.»o7+-) 5O.»: H6+ Wh7 51. W:h7+ Q:b7 52.eb, recâștigând una dintre piese și înfrângând

Nr 213 BRONSTEIN - BOTVINNIK

Meciul Campionatului Mondial, Moscova (m/22) 1951

Aplicații

361

32...fg? Greșeală decisivă: Botvinnik este neliniștit de o schimbare bruscă de peisaj. Mașina consideră pe bună dreptate neînfricatul 32...Toporul5!? 33.de Sg7! (dar nu 33...Ag6?! 34.A:e4 fe 35. «c3 Zeb 36.Ah4 ®β 37.AÍ6+ 3:f6 38.ef ®:g4+ 39.&Í2 ®β+ 4O.Qe1 &g8 41. Na8 Whl+ 42.&d2 ®g2+ 43.FS1 Wfl+ 44.FB2 ®e2+ 45. ®c2+-), de exemplu: 34.3:g7 ®:g7

35.gf ®:e5 36.fla7 'igS!, iar Negrul are potențialele sale atuuri (episcopul de pe Í7 va bloca locul 7), sau 34.gf W:f5 35.¿:g7 Q^7 36JXa7+ Af7 37 ®c2 cu un anumit avantaj, dar în niciun caz o victorie pentru Alb.

33JL:e4 de 34.Ah4! Acum poziția lui Negru este într-adevăr foarte dificilă, practic fără speranță.

41.JU16+! Φí6 42.JLg5+! cu o derulare spectaculoasă, și 35...WF5!?

Se pare că aici s-a rezolvat doar o mișcare paradoxală de mașină

36.W2!! Geometrie tipică a computerului: regina izbucnește în luptă dintr-o direcție neașteptată. Negrul are zugzwang: pe 36...2c8 există deja 37.317!, iar dacă 36...A:b4 (sau 36... Af8), atunci 37Ærf7+ A:í7 38 J3:f7 Wd5 (acoperind diagonala) 39 .® a7! +-. <... 1-0>

Există o singură precizare în fragmentul următor: diagramele sunt puse la locul lor.

Nr 215. Apărare Slavă D44 BRONSHTEIN - BOTVINNIK

Meciul Campionatului Mondial, Moscova (m/24) 1951

34...&:e5? După aceea, lupta se termină. Slab și 34...3g7?

35.®la naiba! O sarcină mai dificilă a fost pusă pentru Alb de 34...2:a7 35.3:a7, iar acum nu este 35...®h6 36. Ag3 3d8 37.^f4 Wf6 38JW7! (Co-rokhtin) 38...A:f7 39.4a:f7+ ^g7 40Æ>:d6 ®g6 (4O...S:d6 41.De5)

9... .h6! „Această mișcare a salvat coroana mondială de șah pentru Botvinnik” (Bronstein). <<...>

10.AeZ! (o alegere tristă: deoarece 10.A:f6 ®:f6= nu are rost, Albul trebuie să sacrifice un pion) 1O...£ù:e4! Nu este nevoie să ispitești soarta după

10.. .0-0 II.β!

362

11,0-0 £ùf6. O altă mișcare grea.

„Ar fi nerezonabil să câștigi un pion ca urmare a unui schimb pe c3” (Bronstein). De exemplu:

11...£>:c3?! 12.bc Axc3 13.Àb5+! £ùd7 (13...Ad7 14.£\eb! fe 15.W15+ *Í8 16.Wc5+ și ®:c3) 14.JCI cu inițiativă.

Ultima poziție critică din meci.

12.shz? Predare! După cum au subliniat atât Keres, cât și Bronstein însuși, White a trebuit pur și simplu să joace 12J2ùdb5! <... 1/2>

nr. 225

BOTVINNIK - PESȘER

A 15-a Olimpiada Mondială, Varna 1962

Analiză: 61.Sg4+! 61.Eh5!? (61.Sg7? a5)

61...b2 62.h7 blW 63.h8® ®d3+

64.FG4 Hei! 65>h7! (dar nu 65. Ne5? ®d4+ 66.QG5 ®:U2+ 67.Qe6 Wb6+), deși apărarea după 65... ®d6+ 66.&g4 ®dl + 67.<4>f4 a5 este plină de dificultăți practice.

nr. 228

BOTVINNIK - PORTHON

Monte Carlo 1968, runda a 7-a

15...£ùb8? Portisch a planificat 16... sb, considerând ca pionul c7 este de neatins, dar a gafat a 17-a mutare genială a albului. 15...e4 este mai bun 16.de Axe4 (16...Rxe4?! 17. "b5!) contând pe 17Ad2 Ad6! (Botvinnik, urmat de Nunn, considerat 17...®16, lipsă 18. Hc4! cu presiune extrem de neplăcută) 18.Ac5 (18.Ec4 ®e7) 18... ®e7(f6) cd. Adevărat, și aici după 17.ps4! ¿d5 18.Hdl ^e7 19. Wc2 sat 20Æùg5 g6 21J5f4 Albul a păstrat inițiativa. <... 1-0>

O importantă „reevaluare a valorilor” a avut loc în binecunoscutul final de mai jos.

nr. 234

SMYSLOV - EIVE

Groningen 1946, runda a 8-a

33...J¿d2. Negrul încearcă să-l activeze pe episcopul „rău” și apoi pe cavalerul șoipat. Dar trecerea la finalul jocului de pion l-a salvat: 33...á.g5! 34.Q3 Bxh4 35.gh &e7 36.2>xe7 Qxe7 37.Qc4, iar acum nu 37...U5? 38,0! f4 39. Qb5 Q67 40.B4 <4>d8 41.Qc6 <4>c8

42. fg hg 43.115+-, și 37...Φά7! 38. Qb5 (+- Smyslov) 38...Qe7 39.c4 (39.Qc6 g3!; 39.g3 éd7=) 39...g3!! 40.0 Qe8 41.c5 de 42.4>:c5 *d7 sau 40.fg f5 41.ef Φí6 42.g4 hg

43. c5 Φ:í5 44.Qc6 e4 45.Q:c7 e3

46.cd e2 47.d7 elW 48.d8W Wa5+ 49.Qc8 Wa8+ 50.Qc7 Wa5+ cu egalitate (Sorokhtin).

34. Qs2 JLel? 34...á.g5 era deja necesar, de exemplu: 35.<á?d3 Á:h4 36.gh £ùe7 37. £:e7 Q:e7 38.<àe3 Q17 39.0 &g6

40.fg hg 41.4>f2 f5 42.ef+ <4>f6! (Negrul atrage pionul c3 la c4, unde este mai vulnerabil) obținând un egal.

35.U3 ^e7 36.4uxe7 Qxe7 37. fg. Potrivit lui Smyslov, 37.£Æ5+ este mai ușor deodată. <... 1-0>

Următoarea descoperire uimitoare a fost făcută imediat după publicarea celui de-al doilea volum.

Nr. 246 Turneul Candidaților GELLER - FISHER, Curacao 1962, runda a 2-a

31.S:b7! Wxb7. Geller, considerând că poziţia lui Negru este lipsită de speranţă, nu comentează deloc acest moment, iar Mednis scrie: „31...2xa3 32.dxc7 ïïal+ 33.jLfl JLf5 34.0 nu a fost mai bun, iar pionii sunt de neoprit”. Totuși, după 34...h5! 35.dacă2 Da2+ nu există câștig: Zb.QeZ Da3+ 37.*d2 Da2+ 38. Qc3 Sc2+! 39.Q4 nf2! sau 36. ¿e2 g5 37.d6 Q18! 38.c5 ¿d3! 39. Hc8+ sfcg7 40.Qe3 £xe2 41.Hg8+ (41.d7? ¿h5! cu amenințarea He2#) 41... <4>b7! etc.

Si numai masuri extraordinare - 34.g4ü ^.:g4 35.Qe2 Sa3!

36.h3ü ¿:h3+ 37.&h2 £β 38.d6 Φ18 39.C5 fó (39...Sa4 40.Sa7!) 40.c6 Ya4 41.Ha7 lasă Alb pt.

speranta intr-o victorie: 41...H114+ 42. &gl Sg4+ 43.1g2 ad4 44.Ha8+ *f7 45.2d8! O altă ilustrare vie a bogăției uimitoare a șahului!

Z2.^:a5. „Ideea, concepută din nou în deschidere, a fost implementată în cea mai pură formă: doi pioni trecuți conectați în centru sunt de neoprit. Tot ceea ce i se cere de la White este acuratețe” (Geller). <... 1-0>

O lovitură extrem de frumoasă a fost lăsată în culisele jocului următor.

nr. 250

GELLER - KARPOV

Al 44-lea Campionat al URSS, Moscova 1976, runda a 3-a

21.S:b8+! Sacrificiu spectaculos al calității în stilul vechilor maeștri! Geller nu ratează ocazia de a juca în public, aducând un omagiu tinereții romantice. Cred că a văzut deja aici o construcție rară de împerechere care s-a întâmplat în joc.

În plus, acest sacrificiu este calea cea mai scurtă către obiectiv. După prozaicul 21.®b3 Albul rămâne

a mers cu un pion suplimentar cu un avantaj pozițional copleșitor (prost 21...®:a2 22.®:a2 2:a2 23R7 și Sfbl), dar acesta ar fi fost un joc complet diferit...

21...^:b8 (21...A:b8? 2W:c6+) 22.®:c6+ <¿>f8 23.íúf4 (cavalerul se uită la punctele eb și g6)

23.. La7? O mișcare de înțeles din punct de vedere psihologic: Negrul vrea să schimbe regine. Rău și 23...2:a2?

24. £h4 ®e8 25>:c7, iar 23... £u7? din cauza 24.Axe7+ Qxe7 25Æùg5 (Geller) sau 24Æ\e6+ fe 25.®:e6 We8

26. ¿h4 (Hartston).

Negrul a avut o șansă nespecificată - 23..JLd8!? La prima vedere, nu există nicio pierdere forțată aici: 24.£b4 Hh6! (nu 24...A:g5? din cauza frumosului 25.4àhg6+! fg 26.£ù:e6+ Qe7

27. ^:g5 ^h6 28>:g6+-) 25.A:h6 Q:b4 26.g3 Ae7 27.£:g7+ &:g7 28. £\h5+ Qb8 29.a4 – Albul are patru pioni pe piesă, dar estimările de mașină ale avantajului lor sunt destul de modeste.

Totuși, după 24.A:d8! ®:d8 25. £g5 Шi6 decide o lovitură nu mai puțin uimitoare decât în joc.

26.^g6+ü a:g6 27.4òh7+ Qe7 28. Hbl!

o turnă întreagă, negrul este lipsit de apărare:

28...Ea7 29>d6+ü ®:d6 30.ed+! &d7 31.EB8 Phoebus 32Ærf8 Sb7 33. Sc8+ Qb5 34.c6+- (Sorokhtin). Design unic!

24Æùh4! (pentru asta a sacrificat Geller schimbul) 24.>e8. 24...£ùe7 25.^:e6+! fe 26.®xe6 i,d8 27.Axe7+ Axe7 28. &g6+ Qe8 29.®c6+ Q68 30. £xh8 cu un rout.

25>:e6!! <... 1-0>

nr. 254

BOTVINNIK - SMYSLOV

Meciul Campionatului Mondial, Moscova (m/12) 1954

26...^c6?! Negrul este sedus de contrajoc efemer. Potrivit lui Botvinnik, „a fost necesar să se cheme schimbul de matci - 26..>d4! 27>:d4 £>:d4 28.Sdl <ye6 29.f5 (29.£:d5 £f8 30.f5 2f4 31.£f3 S:dl+ 32.£:dl £d3! -G.K.) 29 ..Æùc5 30.Ed4 (sau 30.À:d5 Φí8 31.a5 ^a4) 30...*f8 31.<á?g2 Qe7 32.a5 g6 cu șanse reale de egalitate.”

Într-adevăr, deși Negrul apără tot timpul, poziția

aproape de o remiză - prea puțin material. De exemplu: 33.fg fg 34.S:d5 S:d5 35.A:d5 <5ùd3 36. A:b7 ^:b2 37.FO ^d3! (37...£o4? 38.Qe4 ^:a5 39.Ad5+-) 38.&g4 £ce5+ 39.&g5 Φí7 40.Ad5+ &g7

41.h3 ^d7=.

Cu toate acestea, este greu să îndrăznești să mergi la un final de joc fără un pion dacă crezi că totul este în regulă cu tine...

27.f5 4¿c5? Aparent, eroarea decisivă. A fost necesar

27... <dc7 pentru a apăra pătratul g7 fără slăbirea U7-U6: 28.®g5 Sd7 29.Egl ®e8 30.f6 d4+ 31.Sg2 d3 32.fg Sc7 33>g4 ®cl+ 34.Sgl ® c6+ (Sorokhtin).

28>g5! (deodată albul primește un atac zdrobitor)

28... .5d7 <...> 29.Hg1 fô 30.ef £«4 31.U7+! <...l-0>

Nr. 260 SMYSLOV - BOTVINNIK Meciul Campionatului Mondial, Moscova (m/18) 1957

Analiză: 66J¿b2. Eventual 66. 'à'gS Qe4 67.Q6 Φά5 68.J¿cl. Aici, potrivit lui Botvinnik, 68... £e6 câștigă! (68...Qxc5 69.&g5!) 69.Qe7 Qxe5 70.d7 (? - GK) 70...£xd7 71.

:d7 f4 72.<á?c7 β 73.Ae3 a3, dar 70.Ab2+ este corect! Φά5 71. Aci f4 72. Axf4 a3 73.Acl a2 74.Ab2 Ag4 75.d7 Axd7 76.:d7 Qxc5 77.Qe6 b5 78.Qe5 Qc4 79.Aa1=.

nr. 261

SMYSLOV - BOTVINNIK

Meci de campionat mondial

Moscova (m/11) 1958

21...   C5? „Această mișcare pierde fără luptă. Răspunsul natural este 21...®:h4, iar dacă 22.Wh6, atunci

22...   e5. Totuși, așa cum a subliniat Konstantinopolsky, Albul ar câștiga frumos cu 23.de fe 24. ^xe6 HÍ7 25.£g5 Ye7 26.Bxd6 cd (sau 26...®h2 27.E:g6+! Qb8 28. £o6) 27.Ac4+ Qb8 28.Af7ü H:f7 29.£ù:f7+ ig8 30.£g5 cu un rout” (Smyslov).

Adevărat, 25...Sg7! este mai bun, pentru că nu există suprapunere cu 28.Af7ü (Sorokhtin). Dar chiar și pentru albi, în loc de

25.£ùg5 există o resursă neașteptată 25.®e3! (regina lucrează ca un pendul) 25...18rh2 26.Eg3 Ee8 27. ^g5 Sfe7 28.Wb3+ Qb8 29>c3+ Sg7 30.Exd6! cd 31.^f7+ &g8 32. <5ùh6+ Qb8 33.^f5+~.

Dacă 22...Ш12 (în loc de ca-distrugerea 22...e5?!), atunci 23. Bg3 Whl+ 24.AP! A:β (24...Sh4?

25   e5; 24...16?! 25.£e6 Ef7 26.JSI)

25Æ13 ®:h3 26.A:h3 Ardi 27.&:dl <5\e4 28.W4 29>:c7 Ead8 30.

Fei! cu şanse de a realiza un avantaj material.

22.e5 se sugerează și el însuși, dar acest lucru nu face decât să slăbească propria sa structură de pion, iar după 22...£o8! (22...£o8? 23Ж16 "b2 24.Eg3 f5 25.£e6 HÍ7 26.f4 +-) 23.®h6 Wh2 24>g5 £>g7 25.®g3 ®:g3 26.fg g5) sau 23.Wb3 ^g7 24.W:b7 eb! 25.d6cd

26.ed   4£ùf5!? jocul este vag.

22.dc bc 23.®g5! c5 <...> 24. £c6. Predarea neagră.

nr. 264

SMYSLOV - RUBINETTI

Turneul Interzonal, Palma de Mallorca 1970

41.E:h7+!? Uimitoare mișcare înregistrată! Din exterior, sacrificiul turnului îi promite Albului un atac formidabil: cavalerul săritor Í6 face vremea. Reluarea s-a dezvoltat astfel:

41 ...^h7 42.®h2! £u:g5. "Ha

42...Q18 (? - GK) ar fi putut urma 43.®h6+ Qe7 44.¿áxh7” (Smyslov). Dar ce urmează? Un computer puternic găsește cu oarecare dificultate pentru Alb... un egal: 44... Bb2!? (mai ingenios 44...al® 45. ®fó+ Qe8 46.®c6+) 45.®fó+ Qb7 46.®:f7+ Phoebus 47.®f6+ Qc7 48. A:b2 ®:b2 49.®b6+

® : b6 5O.cb+ Qxb6 51.^16 Qc7 52.g6 Sb8! 53.g7 SW 54.g8® ardi 55.®f7+ Qb6 56.®xd5+! A:d5 57.®:d5 al® 58. ®c5+ cu verificare perpetuă.

Și apoi brusc 44Æùg8+! (Co-rokhtin) le-a adus o victorie rapidă: 44...S:g8 (44...Qe8 45.g6! cu un atac de împerechere) 45.®d6+ Qe8 46.®:b8+ Qe7 47.®d6+ Qe8 48 Aa5+ -.

43.®e3 Φί8 44.®:e5 ®:s3?? <...> „Mișcarea corectă a fost 44...a1®! 45.B:a1 {periculos 45,&:a1? &h3. — GK,) 45...®:c3 46.^h7+ Qe8 47. £ùf6+ Φί8 (dar nu 47...Qe7?? 48. £ùe4+) 48. £ùh7+ cu repetarea mișcărilor” (Smyslov).

45.e6! <...> Black și-a dat demisia.

Este posibil ca, cu apărarea precisă a adversarului, Albul să fi avut doar egalitate? Să ne întoarcem la poziția amânată (înainte de 41.3:117) și să vedem dacă au ceva mai bun. 41.®h2!? (Smyslov pune un semn de exclamare la 41.E:h7+ și nici măcar nu ia în considerare mutarea reginei) cu ideea de 41...®:c3? 42. ®b6+ Qq8 43.®xh7! ^:h7 44. B:h7#. <<...>

Salvează doar 41..Æùg6+ 42. Q:G5, iar aici nu este 42...£te7+? având în vedere familiarul 43.Q^4 h5+ 44.

^:h5+ Φί8 45Af6 £g8 46.e6 ®:c3

47.e7+ cu mate și 42...Φί8!

43.e6 ®:c3 44.£ïh7+ Qe8 sau 43. £ù:h7+ Qe8! (Sorokhtin; după 43... Qe7? 44. e6! amenință ®c7+) 44. e6 ®:c3 45Æùf6+ Φί8, iar Albul nu are altceva decât un cec perpetuu.

№269

TAL - TOLUSH

Al 23-lea campionat al URSS, Leningrad 1956, runda a 17-a

15.^.b5?! Simțind intuitiv că poziția necesită sacrificii, Tal se sacrifică imediat

- tocmai la momentul potrivit, dar... piesa greșită și pe pătratul greșit! Curând a fost găsită calea cea bună

- 15.^xe6!! fe 16. £d6+ £:d6 17.

W:d6 SÍ8+ 18.Q®3 cu cel mai puternic atac.

Iată câteva linii tipice: 18...£tf6 (18...W7? 19.":e6+ Φίδ 20. ±c4 este destul de rău) 19.efgf20.JLe2! 2d7 21.^.h5+ Φά8 22.^.e3 Eg8+ 23.Q113 Eg6 24.Sc3 Wa5 25Ac5+- (Sorokhtin) sau 20...fg 21JLh5+ Ш7 22.^.:f7+

ΦÜ:37+ ΦÜ:í7+ 23. Φβ6 24.h4!, iar piesele grele ale lui Alb îl depășesc pe regele negru.

15.. .ab 16.&:b5 (cu un indiciu de £c7#) 16..R6 17.ef <.„>

17.. .gf? <<...> 18.Sel!! Un fulger strălucitor de geniu, după care Albul este deja în afara zonei de risc (dacă, bineînțeles, acest lucru se poate spune despre acest joc!): Regele lui este relativ în siguranță, iar toate piesele sunt în joc. Combinația acestor factori este cea mai bună poliță de asigurare în aceste poziții.

18... .Ea6! Singura apărare rezonabilă. Pierde repede

18.. .fg? din cauza 19.£o7+ Φí7 2OZZ+ fcfó (20...<á?g8 21.W:g5+ Ág7 22. £:e6) 21Æfé+ £g8 22.E:f8+ Φ:í8

23.Wd8+ etc.

19.il:f6 ^:f6 2O.£sf6+ Φí7.

21 J2f37! Foarte înfricoșător, nu-i așa? Regele negru era sub amenințarea de moarte a unui cec expus. Cu toate acestea, „aspritul” 21Æùe4 a câștigat imediat! (Sorokhtin) 21...De7 22.Sh3+ Qe6 23Ж4 sau 21...4bd7 22.Wg5 I.e7 23>h5+ Q§7 24.Sg3+ Φíδ 25.2H3+ ¿.fé 26. Wg5 etc. <...l-0>

nr. 273

TAL - SMYSLOV

Turneul Candidaților, Iugoslavia 1959

13..JLd8! Sprijinirea calului fé este o figură cheie în apărare. Dacă episcopul, în urma reginei, și-ar fi abandonat regele - 13...¿.c5?, atunci ideea fantastică a lui Tal ar fi apărut în toată splendoarea ei: 14. W4! (nu atât de clar 14.Wh4 bc 15. ¿c3 Wxa2 16.E:d7?! ¿b4!? sau 16... b5!?> dar 16Æi:g7! ¿.:f2! 17. Wf4! £d5 18Ætf5 !!) 14...bc 15. ¿.c3! Negrul este lipsit de apărare împotriva multor amenințări (S:d7, 0:g7, ®g5, £>g5), de exemplu: 15...W:a2 16.iù:g7! Ed8 (16...i>:g7 17.S:d7; 16...¿.d6 17. E:d6!; 16...2>d5 17.2>f5!!) 17.£f5 Wal+ 18. Φά2 Wa4 19.®g5+ Φí8

2O.Wg7+ *e8 21.2hel+ £e5+ 22. £5d4 JL:d4 23.3:d4 £e6 24.H:e5 £d7 25.He4+-.

14.Wh4! <...> 14...Lc 1 S.WgS <...> 15...£h5! <...> Este mult mai greu de infirmat ingenuul 15...g6. De exemplu, 16.Ãc3 Wxa2 17.®h6 conduce după 17...gf 18.2xd7 (18.£g5? Aa5!) 18...±:d7 19.Wg5+ &h8 20.¿:f6+ Á:f6 21. W:f6+ *g8 22.Wg5+ duce doar la egalitate. Mai agresiv 16.£h6+!? ig7 17JLc3, iar acum este timpul să faceți o călătorie captivantă în lumea magică a fanteziei lui Talev. <<...>

Să ne uităm la opțiunile principale: <...>

2) 17...W:a2? <<...>

b) 18.£g4! Aceasta aparent decide: 18...Ee8 19.Hxd7! (mai dificil este 19.W116+ &g8 20.£g5! ¿c7 21. £:h7! £h5 22.H:d7 M4+ 23.W:f4 £:f4 24. £hf6+ sau 20...1d,a1+ 21 . * d2 ®a6 22.2hel!2xel 23.Qxe1 J¿a5 24.2xd7!, iar Negrul piere) cu irezistibile Wh6+ și £xf6; 18... h5 (o încercare de a scăpa de cavalerul încăpățânat) 19.S:d7! hg 20. Hxd8 Wal+ 21.&d2 Hxd8+ 22.FeZ! He8+ 23.&f4 (cu adevărat triumful spiritului asupra materiei!) 23...1st,:S

(23...2e4+ 24.<á?g3) 24.À:f6+ &g8 25.Wh4 Wcl-h 26.'à'g3 sau 25... Se4+ (sperând cu disperare 26.&g3?? W:g2+ !) 26.Qxe4 M5+

27.FG4 Wcl+ 28.^3 victorii;

16.£h6+ (dar nu 16.W:h5 £16! și Q:!5) 16...¿h8 17.W:h5 W:a2! <<...> 18LsZ. Punctul culminant al întregului joc.

18... £67? În momentul în care cântarul se balansa deja spre Black, Smyslov face o greșeală fatală, incapabil să reziste presiunii „diavoloase” a lui Tal! Această poziție a fost analizată de mai mult de o generație de jucători de șah și abia după mai bine de un sfert de secol în revista „Șah în URSS” (nr. 5/1986) au fost propuse două planuri de apărare acceptabile - 18 ... -R.U6 și 18 ... ^.c7 . Să le verificăm pe computer:

1) 18...Ãf6!? Potrivit lui Tal, aceasta a fost rezolvată ca 19.£:f7+ '¿gS 20.£3g5 JL:g5+ 21.£:g5 h6 (hara-kiri; corect 21...£ÿ6! 22.^.:f6 Jêf5! 23. Ã:g7! Va4! - GK) 22>g6!, şi 19. £g5 Á:g5+ 20.":g5 f6 21. Wh5 gh 22.2hel Sb8 23.2e7, deşi

asta e rău din cauza 23...Exb2! 24.A:b2 c3!, dar 23.Ee8 sau 23.®:h6 câștigă.

Totuşi, în cazul lui 19.£ù:f7+ <i>g8 20.£ù3g5? dușuri reci i-ar aștepta pe albi. <... 1-0>

nr. 274

FISHER - TAL

Turneul Candidaților, Iugoslavia 1959

22.®c6+? Aceasta este o greșeală obiectiv gravă, după care Albul se va confrunta cu o luptă tristă pentru egalitate. „Când, după meci, l-am întrebat pe Fischer de ce încă nu a jucat 22.Bael!, am auzit: „Râdeai când l-am notat!” (Tal).

Ei bine, pe atunci era obișnuit să transforme orice joc comentat într-o poezie, dar acum mașina fără pasiune pară instantaneu 22.Sael până la

22...Q68! (22...Eg6? 23>:f7+ Φά7 24.Sdl+! Sd6 25.S:d6+ &:d6 26.Ef6+!), de exemplu:

1) 23.Sdl+?! Qs7! 24.Sh4+ (24. Sd4 Wb7!) 24...Q67 25.Sd6 ®e8! (aceasta este mai puternică decât variația lui Fischer

ante 25...®c7 26.®:b4+ Qc8 27. jab Wb7! 28>:b7+ Q:b7 29.Baf6 Bg7=) 26.®:b4+ Wb5 27>:b5+ ab, iar Albul va trebui să lupte pentru egalitate;

2) 23.Exe7 Axe7 24.®d5+ Ad6 (24...Qc7 25.Exf7 Se8 26.Wc4+ și ®:ab=) 25Af6 Eg6 26Æf7 Wb5 27.W8+ £b8 28.EÍ8+ Qc8+Qc4+e Í37+Íc8 perpetuu cu Í37+E8 verifica (So-rokhtin). <... 0-1>

În lotul următor, este restaurat un paragraf care a dispărut în mod misterios în timpul aspectului.

nr. 284

TAL - LYAVDANSKY

Al 32-lea campionat al URSS, Kiev 1964/65

26..JLf4? Pierde aproape cu forță. Dar a 22-a mișcare a lui Negru este chiar atât de proastă? Chemând în ajutor „prietenul de fier" și verificând totul mai îndeaproape, vom găsi ceva ieșit din comun: 26...Sfe8ü 27.A:d8 S:e6. Poziție de zână! În ciuda turnului suplimentar, Alb îi este brusc greu să-și apere regele.

pentru: 28.<àgl ¿c5+ 29.Bhd4 (29.FP? duce la mate: 29...^.:g2+! 3O.S:g2 ®β+) 29...®d7! (dar nu 29...A:g2?! 3O.Wh4) 30.¿:f6 S:f6, iar negrul are perspective excelente.

Este curios cine ar câștiga jocul dacă partenerii și-ar schimba brusc locurile în poziția de pe diagramă. Poate că mutarea 26..Jüfe8ü ar fi fost găsită cu 35 de ani mai devreme... <... 1-0>

nr. 285

TAL - PORTH

Meciul candidaților, Bled (m/2) 1965

23...Ba8? Recomandat de Tal 23...Qgi6 (23...ô:b4? 24. Tu) 24.b5 Qc7 este, de asemenea, insuficient în vederea 25.®g3+ Bd6 26De1 Bhd8 27.Web £b6 28.a4 £ùa8 29.bc bc 3O. a5 h5 31.h4 A:d4 (nu există altul) 32,Se7+ B8d7 33.B:d7+ &:d7 34.Wb3 cu un avantaj clar.

Poate că singura șansă de a menține apărarea este 23...£u7! (Aronin), dar și aici după 24.Be1+ *f7 25.®g3 £ùd5 26.b5! sau 25. Be4 h5 26.®g3 £d5 27.b5! albul a câștigat. <...l-0>

nr. 287

TAL - TAIMANOV

Kislovodsk 1966

13...Ba7. E puțină bucurie în 13...h6 14.Ah4 Sg8 15.f5 e5 16ÆÆ3, în caz contrar, o deplasare rapidă: 13...ed? 14. ed+ <É>d7 15>e8+ Qc7 16.Ad8+ Qb8 17Æ&6+ sau 13...¿d7 14.£tf5! h6 15.Af6! Bg8 (15...gf 16Æ:f6+ Φά8 17.£>:d6 etc.) 16.Ae7! ed (nici salvează 16...ef 17.ef Ae6 18.fe Qxe7 19.ef+ nici 16...Axe7

17. ^d:e7 ef 18.ef> 17Æïd6+ Q:e7

18. q:b7.

14.#ùf5! (un alt „buștean mare” în focul de atac) 14...f6?! Conduce la distrugerea fundațiilor defensive. <<...>

15.¿:f6! gf. Este ușor de observat că negrul nu are nimic mai bun:

15...ef? 16.ef+ ®e6 17.^.h4; 15... Φí7?! 16.±:g7!; 15...ed?! 16.Bxg7! (neclar 16.ed+ ΦΓ7 17.^.:g7 JL:f5 18.Á:h8 Wc8! cu bun contraplay) 16...de 17.&:d6+ JL:d6 18. JL:h8 ®c6 19.Ád4! JLf4+ (19...M5

20. b4! sau 19...at7 20.¿:c5 £:c5

21. W:e4+) 20.QY -£.d6 21JL:c5 £:c5 22>h5+ Hf7 23>e5+ 24.2:e4, iar negrul nu se va descurca bine. <...l-0>

nr. 293

POLUGAEVSKY - TAL

Turneu interzonal, Riga 1979, runda a 2-a

14.dZ? A fost planificat pentru 14LAZ

14...g5! (14..>a5? 15Æùb5 ab 16. £κi6+ ed Π.IcI3). Nu are rost în 14.ôd5?! ed 15.W:d3 (15.cd £ùce5 sau 15.ed 4òcb4 nu este corect) 15..ÆÆ4! Ib.ShsZ (16.Wbl de;

16. Wd4? Wxd4 17.^:d4 de 18Æ>e6 Hd6) 16...de Vl.Qx.5. Tal a sfătuit aici 17...g5? 18.£f7? JLg7? (18..Ækl3! 19.c5 Wa6 câștigă!) 19. W:g7 £ùd3, dar, în primul rând, după 20.C5! Wb5 (2O...W:c5 21.Wc3) 21. <àgl Hh7 22.W:h7 W:c5 23.h3 W:f2+

24.Q112 Wf4+ y este doar o remiză pentru Negru, iar în al doilea rând, după 18.TU! ¿g7 19Æb4 â.:e5 20.WK3+ pierde cu totul. De fapt, corect este 17...<Çùd3! 18Æù:d3 S:d3

19.Wc2 eb cu un avantaj clar.

Dar 14. Stei a fost cu siguranta mai bun! ξ\χ5 15.<5\d3 &d3 16.We3 >.e3

17. de, deși după 17...g5 și á.g7 Negrul are o compensație mai mult decât suficientă pentru pion. <... 0-1>

În concluzie, rămâne să mulțumim criticilor: remarcile lor corecte vor beneficia, fără îndoială, de noi ediții ale cărții.

Moscova, 17 iunie 2004

BIBLIOGRAFIE

(volumele 1-3)

Abramov L.Ya. (aut.-stat.). Turneu Grandmaster la Amsterdam. Moscova, 1958.

Averbakh YL. (ed. generală). Terminații de șah. a 2-a ed. Moscova, 1980-84.

Averbakh Yu.L., Turov B.I. olimpiadele de șah.

Moscova, 1974.

Alatortsev V.A., Stepanov A.V. Botvinnik - Smyslov.

Pentru meciul de la campionatul mondial. Moscova, 1954.

Alekhin Alexey A. (ed.). Meciul Campionatului Mondial Alekhine - Capablanca. Harkov, 1928.

Alekhin A.A. Cele mai bune petreceri ale mele (1908-1923). a 2-a ed.

Moscova - Leningrad, 1928.

Alekhin A.A. Nottingham, 1936. Moscova, 1962.

Alekhin A.A. Turnee internaționale de șah din New York:

1924, 1927. Ed. a II-a. Moscova, 1989.

Alekhin A.A. În drum spre cele mai înalte realizări în șah.

a 3-a ed. Moscova, 1991.

Bachman L. Jocul de șah în dezvoltarea sa istorică. Leningrad, 1925.

Baturinsky V.D. (comp.). Creativitatea în șah a lui Botvinnik. T. 1-3. Moscova, 1965-68.

Baturinsky V.D. (aut.-stat.). Turneu interzonal: Brazilia-73. Moscova, 1974.

Blumenfeld B.M. (ed.). Meci Alekhine - Bogolyubov

pentru campionatul mondial. Moscova, 1931.

Bogatyrchuk F.P. Lupta pentru campionatul mondial (Alekhine - Capablanca - Bogolyubov). Leningrad, 1929.

Bogolyubov E.D. Părți alese ale lui M. I. Chigorin.

Leningrad, 1926.

Bogolyubov E.D. Turneul internațional de șah de la Moscova,

1925.   Leningrad, 1927.

Boleslavsky I.E., Bondarevsky I.Z. Petrosyan - Spassky. 1969. Moscova, 1970.

Bondarevsky I.Z. (aut.-stat.). Turneu interzonal de șah, Göteborg 1955. Moscova, 1957.

Bondarevsky I.Z. Boris Spassky asaltează Muntele Olimp.

Kaluga, 1966.

Botvinnik I.Yu. (red.-comp.). Meciul Botvinnik - Bronstein.

Moscova, 2001.

Botvinnik M.M. Partide alese (1926-1936). Moscova - Leningrad, 1938.

Botvinnik M.M. Al unsprezecelea campionat de șah din întreaga Uniune. Moscova - Leningrad, 1939.

Botvinnik M.M. Revanșa Alekhine-Euwe pentru campionatul mondial. Moscova - Leningrad, 1939.

Botvinnik M.M. (ed. generală). Turneu internațional de șah în memoria lui M.I. Chigorin. Moscova, 1950.

Botvinnik M.M. Meci turneu pentru titlul de campion absolut al URSS la șah. a 2-a ed. Moscova, 1951.

Botvinnik M.M. scoala sovietica de sah. Moscova, 1951.

Botvinnik M.M. Meci Botvinnik - Smyslov pentru campionatul mondial. a 2-a ed. Moscova, 1957.

Botvinnik M.M. Revanșa Smyslov-Botvinnik pentru campionatul mondial. Moscova, 1960.

Botvinnik M.M. Trei meciuri ale lui Anatoly Karpov. Moscova, 1975.

Botvinnik M.M. O jumătate de secol la șah. Moscova, 1978.

Botvinnik M.M. Lucrări analitice și critice.

T. 1-4. Moscova, 1984-87.

Botvinnik M.M. La țintă. Amintiri. petreceri. Moscova, 1997.

Botvinnik M.M. Portrete. Moscova, 2000.

Brazilianul Yu.A. (red.-comp.). Turneu interzonal: Leningrad-73. Moscova, 1974.

Bronstein D.I. 200 de jocuri deschise. Moscova, 1970.

Bronstein D.I., Smolyan G.L. Lume frumoasă și furioasă. Moscova, 1978.

Bronstein D.I. Turneul internațional al marilor maeștri.

a 3-a ed. Moscova, 1983.

Bronstein D.I. Joc de șah autodidact. a 2-a ed. Moscova, 1987.

Bronstein D.I., Voronkov S.B. David versus Goliat. Moscova, 2002.

Vainshtein B.S. Improvizația în arta șahului. Moscova, 1976.

Weinstein B.S. Gânditor. Moscova, 1981.

Weinstein S. O. (ed.-org.). Al doilea turneu internațional de șah. Moscova, 1935. Moscova - Leningrad, 1936.

Vasiliev V.L. Misterul lui Tal. Al doilea „Eu” al lui Petrosyan. Moscova, 1973.

Vasiliev V.L., Suetin A.S. Viața unui jucător de șah. Jocuri selectate ale lui Tigran Petrosyan. Erevan, 1969.

Vasiukov E., Narkevich A., Nikitin A. Mihail Cigorin. Moscova, 1972.

Verkhovsky L. S. Karl Schlechter. Moscova, 1984.

Voronkov S.B., Plisetsky D.G. David Yanovsky. Moscova, 1987. Gligorich S., Ragozin V.V. Turneul Candidaților. Belgrad, 1960. Gligoric S. Joc împotriva pieselor. Moscova, 1983.

Golombek G Cele mai bune jocuri ale lui Richard Reti. Moscova, 2002.

Grekov NI Match Lasker - Capablanca pentru campionatul mondial din 1921, Moscova, 1923.

Grekov N.I., Nenarokov V.I. Turneu internațional de șah de la New York, 1924. Moscova, 1925.

Grekov NI. (comp.). Turneu internațional de șah din Baden-Baden, 1925. Moscova, 1927.

Grekov NI. Istoria competițiilor de șah. a 2-a ed. Moscova, 1937.

Grekov NI. 120 de jocuri alese ale lui M.I. Chigorin. Moscova, 1952. Gufeld E.E., Lazarev E.M. Leonid Stein. Moscova, 1980. Doamnelor Ya.V. (comp.). Marele Maestru Geller. Moscova, 1976.

Doamnelor Ya.V. (aut.-stat.). Marele maestru Polugaevsky. Moscova, 1982.

Dvoretsky M.I. Scoala de Excelenta. T. 1-4.

1 și 2. Harkov, 1997-2002.

Dvoretsky M.I., Yusupov A.M. Scoala viitorilor campioni.

T. 1-5. Ed. 1 și 2. Harkov, 1996-2001.

Zagoryansky E.A. Povestea lui Morphy. a 3-a ed. Moscova, 1980.

Zak V.G. Lasker. Moscova, 1963.

Znosko-Borovsky E.A. J.R. Capablanca. Experienta de caracterizare. Sankt Petersburg, 1911.

Znosko-Borovsky E.A. Șahul și campionii săi. Leningrad, 1925.

Znosko-Borovsky E.A. Capablanca și Alekhine. Paris, 1927.

Ilyin-Zhenevsky A.F. Turneul internațional de șah de la Moscova. Moscova, 1926.

Ilyin-Zhenevsky A.F. Meci Alekhine - Capablanca.

Leningrad, 1927.

Capablanca H.R. Ultimele prelegeri de șah. a 2-a ed. Moscova, 1977.

Capablanca H.R. Manual de șah. Cariera mea de șah Moscova, 1983.

Kasparov G.K. Testul timpului. Baku, 1983.

Keres I. Meci-turneu pentru campionatul mondial de șah.

Haga - Moscova, 1948. Tallinn, 1950;

a 2-a ed. (în plus de M. Botvinnik). Harkov, 1999.

Keene R. Marele Maestru Nimzowitsch. Moscova, 1986.

Kirillov V. (ed.). Michael Tal. Creare. T. 1-6.

Riga, 1997-98.

Kmokh G. Turneu internațional de la Bled, 1931. Moscova - Leningrad, 1934.

Koblenz A.N. Memorii ale unui jucător de șah. Moscova, 1986.

Kotov A.A. (aut.-stat.). Turneu interzonal de șah la Stockholm 1952. Moscova, 1954.

Kotov A.A. Alexandru Alekhin. Moscova, 1973.

Kotov A.A. Alb și negru. a 3-a ed. Moscova, 1981.

Kotov A.A. Moștenirea de șah a lui Alekhine. T. 1-2. a 2-a ed. Moscova, 1982.

Krogius N.V., Golubev A.N., Gutsait L.E. Boris Spassky (în 2 volume). Moscova, 2000.

Lasker Em. Congresul Internațional de Șah în memoria lui M.I. Chigorin. Sankt Petersburg, 1910.

Lasker Em. Bunul simț în șah. Leningrad, 1925.

Lasker Em. Meciul meu cu Capablanca. a 2-a ed. Leningrad, 1925.

Lasker Em. Revanșa Alekhine - Bogolyubov pentru campionatul mondial. Moscova, 1937.

Lasker Em. Manual de șah. a 6-a ed. Moscova, 1980.

Levenfish G.Ya., Romanovsky P.A. Meci Alekhine - Capablanca pentru campionatul mondial. Leningrad, 1928.

Levenfish G.Ya. Jocuri și memorii selectate. Moscova, 1967.

Levenfish G.Ya., Smyslov V.V. Teoria terminațiilor turnului.

a 3-a ed. Moscova, 1986.

Levidov Mikh. Steinitz. Lasker. Moscova, 1936.

Linder V.I., Linder I.M. Alekhine. Moscova, 1992.

Linder V.I., Linder I.M. Regii lumii de șah. Moscova, 2001.

Linder I.M. Estetica șahului. Moscova, 1981.

Maroczy G. Jocurile de șah ale lui Paul Morphy. Leningrad, 1929.
Marshall F. 50 de ani la tabla de șah. Moscova, 1998.

Mednis E. Cum a fost învins Bobby Fischer. Moscova, 1981. Turneu internațional de la San Remo, 1930. Moscova - Leningrad, 1932.

Turneu internațional de șah de la Kecskemét, 1927. Leningrad, 1929.

(Minenkov A.) Max Euwe. Moscova, 1979.

Neishtadt Ya.I. Şah înaintea lui Steinitz. Moscova, 1961.

Neishtadt Ya.I. Primul campion mondial. Moscova, 1971.

Neishtadt Ya.I. Campioni neîncoronați. Moscova, 1975.

Neishtadt Ya.I. Siegbert Tarrasch. Moscova, 1983.

Nikitin A.S. Cu Kasparov mutare după mutare, an după an. Moscova, 1998.

Nimtsovich A.I., Tartakover S.G. Mare turneu internațional de șah la Kissingen, 1928. Leningrad, 1929.

Nimtsovich A.I. Jocuri alese ale turneului internațional de la Carlsbad, 1929. Leningrad, 1930.

Nimtsovich A.I. Sistemul meu. Sistemul meu în practică.

a 3-a ed. Moscova, 1984.

Panov V.N. (aut.-stat.). 300 de jocuri alese ale lui Alekhine cu propriile sale note. Moscova, 1954.

Panov V.N. Capablanca. a 3-a ed. Moscova, 1970.

Petrosyan T.V., Matanovich A. (editor-compilator). URSS - Echipa lumii. Belgrad, 1970.

Petrosyan T.V. Strategia de fiabilitate (compilată de Shekhtman E.I.). Moscova, 1985.

Petrosyan T.V. Prelegeri de șah (compilate de Shekhtman E.I.). Moscova, 1989.

Polugaevsky L.A. Nașterea unei variante. Moscova, 1977.

Polugaevsky L.A. În labirinturile siciliene. Moscova, 2003.

Portisch L., Sharkozy B. 600 de terminații. Moscova, 1979.

Razuvaev Yu.S., Murakhveri V.N. Akiba Rubinstein. Moscova, 1980.

Reti R. Manual modern de joc de șah. a 3-a ed. Moscova, 1981.

Romanovsky P.A. scoala italiana de sah. În colecția „Șah pentru 1954”. Moscova, 1955.

Romanovsky P.A. Romantismul în arta șahului. Moscova, 1959.

Romanovsky P.A. Jocul de mijloc. Plan. Moscova, 1960.

Sizonenko A.I. Capablanca. Întâlniri cu Rusia. Moscova, 1988.

Smirnov A.A. Frumusețe într-un joc de șah. Leningrad, 1926.

Smyslov V.V. Partide alese. Moscova, 1952.

Smyslov V.V. În căutarea armoniei. Moscova, 1979.

Smyslov V.V. Cronica creativității în șah. Moscova, 1995.

Sosonko G. Mărturia mea. Moscova, 2003.

Suetin A.S. Marele Maestru Boleslavski. Moscova, 1981.

Taimanov M.E. Amintirea celor mai bune... Sankt Petersburg, 2003.

Tal M.N. Meciul Botvinnik - Tal. Riga, 1961.

Tal M.N., Damsky Ya.V. În focul atacului. Moscova, 1978.

Tarrasch 3. 300 de jocuri de șah. Moscova, 1988.

Tarrasch 3. Turneele Campionilor (Ostenda 1907, Sankt Petersburg 1914). Moscova, 2003.

Tartakover S.G. Un joc de șah ultramodern. Leningrad - Moscova, 1924-26.

Tartakover S.G. Turneu-meci din New York, 1927. Leningrad, 1927.

Teoria și practica jocului de șah (sub redactia Ya.B. Estrin). a 2-a ed. Moscova, 1984.

Al treilea turneu internațional de șah la Moscova, 1936. Moscova - Leningrad, 1937.

Turov B.I. Perle ale creativității în șah. a 2-a ed. Moscova, 1982.

Turov B.I. Cinci olimpiade de șah XXI-XXV. Moscova, 1984.

Fisher R.J. Cele 60 de jocuri memorabile ale mele. Moscova, 1972.

Haitun J. Marele Maestru Portisch. Moscova, 1977.

Charushin V.A. Una, dar pasiune de foc (creativitatea lui Efim Bogolyubov). Nijni Novgorod, 1995.

Charushin V.A. (aut.-stat.). La linia fatală (Alexander Alekhin în 1939-1946). Nijni Novgorod, 1996.

Chepizhny V.I. (aut.-stat.). Turneul Vedetelor: Montreal-79. Moscova, 1979.

Chepizhny V.I. (aut.-stat.). Turnee interzonale: Riga-79, Rio de Janeiro-79. Moscova, 1980.

Shaburov Yu.N. Alexander Alekhine este un campion neînvins. Moscova, 1992.

Șah: știință, experiență, măiestrie (sub redacția B.A. Zlotnik). Moscova, 1990.

Şah. Dicţionar enciclopedic. Moscova, 1990.

Shereshevsky M.I. Strategia finală a jocului. Moscova, 1983.

Euwe M. Un curs de prelegeri de șah. Moscova - Leningrad, 1930.

Euwe M. Meci Alekhine - Euwe pentru campionatul mondial. Moscova - Leningrad, 1936.

Euwe M. Strategie și tactică. Moscova - Leningrad, 1937.

Euwe M., Prințul L. Minion din Caissa. Capablanca. Moscova, 1990.

Yudovici M.M. (aut.-stat.). Meciul secolului. Moscova, 1971.

300 de victorii ale lui Boris Spassky (1949-1998) Sofia, 1998.

Burgess G., Nunn N., Emms J. Cele mai mari jocuri de șah din lume. New York, 1998.

Crouch C. Cum să te aperi în șah. Londra, 2000.

Manualul final al jocului Dvoretsky M. Dvoretsky. Milford, 2003.

Emanuel Lasker. Jocurile 1889-1936. bd. 1-2. Sofia, 1998.

Feenstra Kuiper P. Hundert Jahre Schachtumiere 1851-1950. Amsterdam, 1964.

Feenstra Kuiper P. Hundert Jahre Schachzweikămpfe 1851-1950. Amsterdam, 1967.

Fischer R. și Bjelica D. Întâlnirile de șah ale secolului. Sarajevo, 1971. Greiff B. de. Las 500 grandes partidas de la historia. Bogota, 2002.

Nappak J. Emanuel Lasker. Biografia unui campion mondial de șah. Berlin-Frohnau, 1952.

Hooper D, Istoria mondială a șahului. Steinitz. Hamburg, 1968. Jose Raul Capablanca. Jocurile 1901-1939. Vol. 1-2. Sofia, 1997.

Kmoch H. Jurnalul competiției Alekhine – Euwe. Viena, 1936. Landsberger K. William Steinitz, Campion la șah. Jefferson,

Carolina de Nord, 1995.

Mihail Tal. Jocurile 1949-1992. Vol. 1-4. Sofia, 1994-96.

Minchin J. Turneul internațional de șah din Londra, 1883. Londra, 1883.

Moran PAAlekhine: agonia unui geniu de șah. Jefferson, Carolina de Nord și Londra, 1989.

Millier H., Pawelczak A. Geniul șahului Alekhine. omul si munca. Berlin-Frohnau, 1953.

Reinfeld F, Alekhine necunoscutul. 1905-1914. New York, Toronto și Londra, 1949.

Sahovski informator (№ 1–36). Belgrad, 1966-84.

Schallopp E. Turneul internațional de șah de la Hastings.

Leipzig, 1896.

Mândru R. cu cooperare. Coroana contestata. Berlin, 1986.

Timman J. Arta șahului. Londra, 1997.

Van Reek J. susținut de Spassky B. Grand Strategy:

60 de jocuri de Boris Spassky (ediția a II-a). Margraten, 2000.

Istoria mondială a șahului. Spasky. Hamburg, 1972.

УКАЗАТЕЛЬ ПАРТНЕРОВ

(numerele indică numărul de jocuri și sfârșituri)

INDICE DE DEBUTURI

(numerele indică numerele lotului)

CONŢINUT

Publicație științifică și populară Seria „Marii jucători de șah ai lumii”

Kasparov Garry Kimovich

în colaborare cu Plisetsky Dmitri Germanovich

MARII MEI PRECURSORI Istoria recentă a dezvoltării jocului de șah În șase volume

Volumul 3

DE LA PETROSYAN LA SPASSKY

Director general al editurii S. M. Makarenkov

Redactor-compilator principal S. B. Voronkov Design artistic al seriei: N. Yu. Dmitrieva Aspect computer: E. A. Atarov Editor tehnic E. A. Krylova

Semnat pentru imprimare din montajele terminate 30.11.04. Format 60x90/16. Imprimare offset. Căști „Newtons”. Pech. l. 24.0. Tiraj 5000 de exemplare.

Nr. de comandă 4407218.

Tipărit la FGUIPP „Nizhpoligraph”. 603006, Nijni Novgorod, st. Barbar, 32.

Adresă de e-mail: info@ripol.ru Site internet: www.ripol.ru

SRL ID RIPOL Classic

107140, Moscova, str. Krasnoprudnaya, 22a, clădirea 1 Ed. persoane. Nr 04620 din 24 aprilie 2001

Al cincilea volum, programat să apară în toamna anului 2005, este dedicat celui de-al doisprezecelea campion mondial Anatoly Karpov, rivalității sale istorice cu Viktor Korchnoi și mai târziu Garry Kasparov și revoluției de început din anii 1970 și 1980.

VOLUMUL 6 CINCI MECIURI CU KARPOV

Volumul al șaselea, care este așteptat să fie publicat în 2006, va spune despre lupta unică fără egal din istoria șahului - cinci meciuri pentru campionatul mondial dintre Garry Kasparov și Anatoly Karpov (1984-1990).

Fiecare volum conține 100-120 de jocuri de comentarii detaliate

și peste 100 de ilustrații.

Informații despre comanda cărților

Cărțile noastre pot fi comandate la: 109147, Moscova, PO Box 55

și pe internet: www.ripol.ru

Pentru impenetrabilitatea sa cu adevărat legendară, Petrosyan a fost supranumit „Iron Giiran"

Turneul candidaților de la Zurich (1953). De la stânga la dreapta: Tigran Petrosyan, Alexander Kotov. Paul Keres, Yuri Averbakh și Efim Geller

Profunzimea stilului lui Petrosyan este o consecință a clarității gândirii sale și a celei mai rare înțelegeri a tuturor subtilităților jocului.

Interzonal în Portorož (1958). Prima întâlnire a lui Petrosian la turneu cu tânărul Fischer. L-a stânga pe Svetotar Gligoric

Al nouălea campion mondial a fost un jurnalist excelent, a comentat meciurile lui Botvinnik cu Smyslov și Tal și a fost autorul celor mai interesante articole problematice.

La începutul anilor 50. Analiză comună cu persoane de iluminat precum Paul Keres și Salo Flor. - o școală bună pentru un tânăr jucător de șah

Duelurile dintre Tigran Petrosyan și Mihail Tal au creat invariabil furori. Nu e de mirare că au fost considerați cei mai buni 6lipori ai timpului lor.

„Da, mă apăr mai mult decât atacul, dar cine a dovedit că apărarea este mai puțin periculoasă și mai puțin riscantă decât un atac! (Petrosyan)

La Jocurile Olimpice de la Helsinki (1952). De la stânga la dreapta: FILE Președintele Folke Rogard, Alexander Kotov. Yefim Geller și Tigran Petrosyan

Campionatul European pe echipe de la Plovdiv (1983). Petrosian și Polugaevsky urmăresc analiza jocului lui Gligoric

• Meciul secolului” la Belgrad (1970). De la stânga la dreapta: Svetozar Gligoric. Boris Spassky. Paul Keres și Miguel Najdorf

Convorbirea vechilor prieteni-rivali - Cu veto al lui iapa Gligoric si

Vik Yura Korchnoi

În anii 50-60, Gligoric era unul dintre concurenții la campionatul mondial

Mari ia coroana de șah cu Mihail Botvinnik (Moscova, 1963) s-a dovedit a fi un test serios pentru Tigran Petrosyan

În cel de-al 5-lea joc, contestatorul a reușit să câștige prima victorie asupra lui Botvinnik din viața sa și să câștige încredere în succesul final

Nici măcar faimosul său termos de cafea nu a ajutat la picnic în magia deșeurilor Gyut ... Mihail Moiseevici a recunoscut mai târziu că nu s-a putut adapta la stilul original al adversarului

Între al 5-lea (Euwe) și al 9-lea (Petrosyan) campioni mondiali există o întreagă eră a șahului... Botvinnik!

Petrosyan a urcat pe tronul de șah în anul nașterii mele - în 1963

Profiluri recunoscute!

În prima magie cu Spassky (Moscova, 1966), Petrosyan a reușit să-și apere titlul

Tiiran Petrosyan cu succesorul său pe Olimpul de șah Boris Spassky

În Sala Grandmaster a Școlii Centrale de Chimie în ajunul celui de-al doilea meci (Moscova, 1969)

Len Polugaevsky este poate cel mai proeminent

angigitic teoretic printre marii maeștri născuți în anii 30

În societatea regală: cu Smyslov și Botvinnik

În harta finală a solicitanților (1974), Polugaevsky a pierdut în fața viitorului campion mondial Anatoly Karpov

Cu Viktor Korchnoi - rival amar în două meciuri ale Candidaților (1977 și 1980)

În ceea ce privește bogăția de idei, înțelegerea șahului și conținutul creativ al jocului, Polugaevsky putea conta pe el un mare succes.

În meciul candidaților din sferturile de finală <1980) Polugaevsky l-a învins cu încredere pe Mikhail Tal, care în acei ani trecea printr-un alt polem

Moscova, 1979. Gngran Petrosyan are 50 de ani!

• Petrosyan a fost o persoană originală, inteligentă, cu un excelent simț al umorului” (Spassky)

Lovitură norocoasă: Tiiran și Rona...

• Magicianul „secolului” (Belgrad. 1970). Înainte de prima crusta cu Fischer

În meciul din sferturile de finală al candidaților cu Robert Huebner (1971), Petrosyan a avut o singură victorie

CAJA DE AHORROS

....fSttFEMMBU

Meciul final al candidaților cu Bobby Fischer (Buenos Aires. 1971 > s-a încheiat cu un dezastru pentru fostul campion

Petrosyan și Tal în cantonamentul lui Anatoly Karpov înainte de meciul eșuat cu Fischer (martie 1975)

Portish prin ochii unui artist. La Memorialul Maroni (Budapesta, 1961)

Lajos Portisch a fost unul dintre cei mai înflăcărați rivali pentru Tigran Petrosyan

Petrecerea lui Portisch a atras atenția lui Tal și Lyuboe vich

eu! i- pentru strict

STILUL POZIȚIONAL IIIra Lajos Porniii a fost adesea numită „Botvinnikul maghiar”

Niksic. 1983. Ultima întâlnire la consiliul rivalilor istorici

Până la începutul anilor '70, Viktor Korchnoi și Tigran Petrosyan au avut relații amicale.

„Petrosyan. desigur, un talent fenomenal la șah... Are tehnica lui Capablanca și un sentiment de pericol - Schlekhtura (Tal)

Petrosyan este de nouă ori campion olimpic.

si de patru ori a jucat pe prima tabla! Lângă Smyslov și Keres

La 16 ani, am avut norocul să joc cu Petrosyan la primul meu turneu internațional (Banja Luka, 1979)

La turneul internațional și la Moscova (19X1) • un străin din Meng a stat în calea tânărului d'Lrtani> yaia

Postlink-urile cu Petrosian au extins limitele înțelegerii mele despre șah. Ghch le-aș face. suprima, nu a reușit să ajungă în vârful șahului

Boris Spassky este originea stilului universal de șah asociat cu capacitatea de a juca cele mai diverse tipuri de poziții.

Duelul dintre Boris Spassky și Sasha Nicky I a interesat-o pe Tolya Bykhovsky în alt mod (Moscova, 1948)

Hipa a tânărului Spasskaya a fost întotdeauna în centrul atenției nu numai al răchiturilor, ci și al colegilor mari maeștri. Alexei Suetin se uită la meci

Sunt aceiași eroi ca în imaginea din stânga,

55 de ani mai târziu, la Clubul de pe Gogolevsky

De la zece .ici, Boris a studiat cu celebrul antrenor de la Leningrad Vladimir Zak

— Înainte, Kazimirici! - acesta a fost zborul celui de-al doilea antrenor al marelui maestru Spassky Alexander Tolush

Marele maestru Igor Gmniarevskiy. antrenorul său de mulți ani, Spassky l-a numit cu afecțiune „Vater”

Sex cu portretul unui profesor la clubul Chiyurinsky (Sankt Petersburg, 1997). Spassky și Korchnoi - doi dintre cei mai faimoși studenți ai lui Zak

Spassky, Smyslov și Bronstein - câștigători ai primului turneu internațional ISHIK (1959)

Vasily Vasilyevich și Boris Vasilyevich au ceva de amintit "

Boris Spassky, probabil. cel mai artistic rege de pe Olimpul de șah

La campionatul pe echipe al URSS (1963). Bronstein. Botvinnik și Smyslov: „Cum va răspunde Spassky la I.c4?

• Spassky este un mare jucător de șah. Aceasta este o continuare a liniei lui Lasker - ea era puțin interesată de ceea ce făceau medicamentele. el a avut propria lui opinie (Botvinnik)

Fischer - Spassky: duelul central al olimpiadei de la Havana (IQ66)

La superturneul de la Santa Monica (1966), Spassky l-a învins pe Fischer și a câștigat primul loc, în fața actualului campion mondial Petrosyan

Unul dintre cei mai remarcabili jucători de șah ai anilor 60 Leonil Stein cu maestrul său antrenor Yevsey Polyak

Câștigătorii „turneului celor șapte” tonal (Moscova, I9Ы) Spassky, Lronshtsin și Shtein

Memorialul Alekhine (Moscova, 1971 > unul la turneele de întreținere a lui Leonil Stein, victoria pancini cu Karpov

Câștigător de două ori al Oscarului pentru șah (1968 și 1969)

Proces „Mag” (Belgrad, 1970). Spassky observă „Andrey Fischer

Victoria asupra lui Fischer la Jocurile Olimpice de la Siegen (1970) a devenit perioada campionatului spumei din cariera lui Spassky

• Magicianul secolului (Belgrad, 1970). Fischer îl privește pe Spassky cum se joacă

Prin căsătoria cu o franțuzoaică. Spassky a plecat la Paris în 1976. Dar sub steagul sovietic, a încetat să mai cânte abia în 1984.

Spassky cu antrenorii săi Efim Geller și Nikolai Kroshus

Prima strângere de mână între Boris Spasskaya și Robert Fischer înainte de bipul istoric din Reykjavik (1972)

•Fischer cursă lungă

■

Reykjavik. 1972. După un joc de tenis, nu este un păcat să te împrospătezi

După o luptă tensionată de două luni, Fischer a luat coroana de șah de la Spasskaya

„Tal are dreptate: nu am fost mai blând în asta. Am pierdut meciul chiar înainte să înceapă” (Spassky)

Spassky participă la analiza jocului Kasparov Huebner

Moscova. 19X1. Acasă la antrenorul meu Alexander Nikitin (pe dreapta)

Bruxelles. 19X7. Marele artist de șah sienna Boris Spassky pe fundalul predecesorilor și succesorilor săi